

תוכן העניינים

7	דבר יושב ראש הדירקטוריון
13	דו"ח הדירקטוריון וההנהלה
105	הצהרות המנהל הכללי והחשבונאי הראשי
107	דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי
109	דוחות כספיים ליום 31 בדצמבר 2015 ממשל תאגידי, ביקורת ופרטים נוספים על עסקי התאגיד
255	הבנקאי ואופן ניהולם
321	נספחים, מילון מונחים ואינדקס

דבר יושב ראש הדירקטוריון

דבר יו"ר הדירקטוריון

מחזיקות ומחזיקי עניין נכבדים,

אני מתכבד להגיש לכם את הדוחות הכספיים של הבנק לשנת 2015

הדוחות הכספיים שלפנינו מסכמים שנה נוספת של עשייה אינטנסיבית ואתגרית על רקע נתונים מאקרו כלכליים תנודתיים, תחרות מתגברת ורגולציה אינטנסיבית בענף. הפעילות המשקית ב-2015 התאפיינה ברמת צמיחה נמוכה יחסית (על פי תחזית בנק ישראל 2.3%). בצד מדד מחירים שלילי של כאחוז שגרם להמשך מדיניות מוניטרית מרחיבה שהתבטאה בריבית בנק ישראל נמוכה של 0.1% כמעט לאורך כל השנה, הרמה הנמוכה ביותר אי פעם. שוק הנדל"ן בשנת 2015, בדומה לזו שקדמה לה אופיין ברמת אי וודאות גבוהה. זו נוצרה בעיקר על רקע ריבוי היוזמות הממשלתיות והציפיות מצד הציבור למהלכי מדיניות משמעותיים בתחום זה. על אף מאמצי הממשלה לייצב את השוק ולהביא לירידת מחירים בשלב זה מגמת העליה בקצב מחירי הדירות נמשכת וב-12 החודשים האחרונים שהסתיימו בנובמבר 2015 עלה שיעור הביקוש לדירה ב-7.6%. בעולם הלכה והתחדדה במהלך השנה חולשת המשקים המתפתחים. ההאטה הכלכלית בסין הובילה לירידה נוספת בביקוש העולמי לסחורות לאחר שנים בהם הוגדלה יכולת הייצור העולמית. צניחת מחירי הנפט וירידת מחירי הסחורות הביאה לכך שמדינות רבות שחלק עיקרי מכלכלתן התבסס על ייצוא משאבי טבע, ספגו ירידה חדה בהכנסותיהן, תופעות שהשליכו על התנהגות שוקי ההון בעולם בתחילת 2016, והובילו להגברת אי הוודאות ולחששות מפני משבר עולמי.

התכנית האסטרטגית וביצועי הבנק

במהלך השנה המשיך הבנק ליישם את התוכנית האסטרטגית שהתווה דירקטוריון הבנק ואשר במרכזה הרחבה של התשתית הקמעונאית, תוך התמקדות בתחום האשראי הצרכני. במסגרת זו, הבנק שם דגש על פיתוח פתרונות בנקאות ישירה, לצד טיוב הפריסה הסניפית. זאת, במקביל להרחבת גיוס לקוחות פעילים תוך מתן מענה לצרכי הלקוחות, בין השאר על ידי הצעות של מוצרים חדשים התואמים את צרכיהם הבנקאיים. התכנית האסטרטגית אשר הבנק פועל על פיה מתעדכנת אחת לשנה ונקבעת לשלוש שנים. התכנית מבוססת על תיאבון הסיכון, בתחומי הפעילות השונים של הבנק, ויחסי ההון כפי שהוגדרו על ידי דירקטוריון הבנק. בקביעת האסטרטגיה לשנים 2016-2018 הובאה בחשבון התחזית על פיה תימשך הצמיחה המתונה בתוצר ותימשך המדיניות המוניטרית הנוכחית, המתבטאת, בין היתר, בסביבת ריבית נמוכה מאוד, המשפיעה בין השאר על רמת הסיכון בענפי המשק השונים. בד בבד עם אתגרי הצמיחה בהכנסות נערך הבנק בשנים הקרובות גם לביצוע מהלכי התייעלות מתוך מטרה לשפר את יחס היעילות ולבסס פלטפורמת הוצאות רזה יותר תוך חיזוק כושרו התחרותי והתאמת מבנה ההוצאות לסביבה התחרותית בה פועל הבנק. במסגרת הדיונים על התוכנית האסטרטגית התלת שנתית של הבנק לשנים 2016-2018, החליט דירקטוריון הבנק על הגדלת יחס ההון רובד 1 כך שיעמוד על 10.25% ביום 31 בדצמבר 2017. החלטה זו של הדירקטוריון משקפת גישה זהירה ושמרנית בכל הנוגע לשמירה על איתנות ויציבות הבנק.

תוצאות שנת 2015 מצביעות על עליה ברווח הנקי ובתשואה על ההון, זאת חרף סביבת הריבית הנמוכה. רמת ההפרשות להפסדי אשראי בבנק, בשנת 2015, נותרה נמוכה והיא מצביעה על איכותו הגבוהה של תיק האשראי.

שיעור יחס הון רוברד 1 ל-31.12.15 עמד על 9.79% ויחס ההון הכולל עמד על 14.84% - יחסי הון אלה גבוהים מסף דרישת בנק ישראל.

המידע שבפסקה זו הינו **מידע צופה פני עתיד** כהגדרתו בחוק ניירות ערך, אשר מבוסס על האסטרטגיה העסקית ועל תוכנית העבודה של הבנק, אשר הותאמו לסביבה הכלכלית הישראלית והעולמית על רקע המשך ההאטה בצמיחה, על הערכות הגורמים העסקיים בבנק באשר לסיכויים ולאפשרות להשיג מטרות ולבצע פעילויות, כמו גם על הסביבה הרגולטורית והפנים ארגונית בהן פועל הבנק. המידע האמור נשען גם על התחזית המקרו כלכלית של בנק ישראל ושל ענף מחקר ומוצרים בבנק. תוכניות העבודה והיעדים על-פי האסטרטגיה העסקית שקבע עשויים שלא להתממש, כולם או חלקם, או להתממש באופן שונה מהותית מהצפוי, והגורמים העיקריים העשויים להשפיע על כך הם: שינויים בתנאי המקרו של השווקים לעומת ההערכות הקיימות, תנודתיות חריפה בשוקי ההון והסחורות ושינויים רגולטורים המשפיעים על פעילות הבנק. העמידה בתוכנית העבודה תלויה גם בהצלחת מאמצי השיוק, בתחרות, בהצלחת השיפורים הטכנולוגיים המתוכננים ובמידת הצלחה של הבנק להגשים את תוכניותיו הפנים ארגוניות.

הרגולציה הבנקאית

שנת 2015 התאפיינה בהמשך הידוק הרגולציה על ענף הבנקאות. למגמות אלה השלכה על ההכנסות וההוצאות של המגזר הבנקאי ככלל ושל הבנק בפרט, והן מהוות אתגר משמעותי לבנק בשל גודלו, כך שהוא מושפע מכך יותר מאשר בנקים גדולים יותר. בסוף 2015 פורסמו המלצות הביניים של הוועדה להגברת התחרותיות בשירותים הבנקאיים שחלקן עשויות להוות הזדמנות עבור הבנק, ככל שתאושרנה, בשל השלכתן על כושר התחרות של הבנק.

אחריות תאגידית

הבנק חרט על דגלו את ערך ההוגנות, ערך המנחה את הבנק בפעילותו מול כל מחזיקי הענין. בנוסף דירקטוריון הבנק ההנהלה והעובדים רואים חשיבות במעורבות הבנק בקהילה ומחויבים לפעילות חברתית וקהילתית. מחויבות זאת מוצאת ביטוי במגוון פעילויות קהילתיות וכן במיזמים המבטאים מעורבות בקהילה ותרומה לקידום אוכלוסיות חלשות בחברה הישראלית. אנו סבורים, כי אחריות ומצוינות עסקית, לצד התנהלות ערכית, הוגנת, תוך תרומה לחברה משמשים בסיס ותנאי הכרחי לעמידה ביעדים ולהצלחת פעילות הבנק. לבסוף אבקש להביע הערכה לעמיתי בדירקטוריון הבנק, לחברי ההנהלה ולעובדי הבנק על מסירותם ומקצועיותם אשר תרמו להשגת יעדי הבנק.

בכבוד רב,

זאב אבליס

יו"ר דירקטוריון

29 בפברואר 2016

דירקטוריון

מר זאב אבלס, יו"ר הדירקטוריון

מר ישעיהו לנדאו, סגן יו"ר הדירקטוריון

עו"ד חיים אלמוג

מר אלברטו גרפונקל

מר מאיר דיין

גב' נירה דרור

ד"ר יעקב ליפשיץ

מר יגאל לנדאו

מר יצחק מנור

גב' מ. מרום בריקמן

ד"ר זלמן סגל

דוח הדירקטוריון והנהלה

תוכן עניינים דוח הדירקטוריון והנהלה

15	דוח הדירקטוריון והנהלה לאסיפה הכללית של בעלי המניות
15	מידע צופה פני עתיד
16	סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
17	המבנה הארגוני של הבנק
18	תיאור תחומי פעילות
20	נתונים פיננסיים נבחרים
21	מידע רב תקופתי – דוח רווח והפסד מאוחד
22	מידע רב תקופתי- מאזן מאוחד
23	תיאור תמציתי של הסיכונים העיקריים
23	יעדים ואסטרטגיה עסקית
26	הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
26	מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים
26	התפתחויות ושינויים מהותיים בכלכלת ישראל
27	התפתחויות ושינויים מהותיים בבנק
28	התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר
29	הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית
31	הוצאות התפעוליות ואחרות
32	הרחבה נוספת לגבי הכנסות והוצאות
32	התפתחויות ברווח כולל אחר
33	המבנה וההתפתחויות של נכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון
33	נכסים והתחייבויות
38	הון והלימות הון
41	תיאור עסקי הבנק לפי מגזרי פעילות
43	המגזר הפרטי
50	המגזר העסקי
55	מגזר היהלומים
57	מגזר ניהול פיננסי
60	חברות מוחזקות עיקריות
60	תיאור הפעילות של החברות המוחזקות העיקריות
61	תרומתן של חברות מוחזקות עיקריות לעסקי הקבוצה
62	הסכמים, עסקאות ותשלומים בין חברות הקבוצה
64	סקירת הסיכונים
64	תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם
64	ממשל תאגידי
66	סיכוני אשראי
66	סיכון איכות תיק האשראי
74	סיכון ריכוזיות תיק האשראי
81	סיכוני שוק
82	סיכון ריבית
83	סיכון בסיס
87	סיכון תיק אופציות
88	סיכון נזילות
88	סיכון תפעולי
89	סיכון ציות
90	סיכון משפטי
90	סיכון מוניטין
90	סיכון אסטרטגי

90	סיכון סביבתי
91	הערכת הבנק בדבר השפעת גורמי הסיכון
92	מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקרות ונהלים
92	הפרשה להפסדי אשראי
95	הפרשה לירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני של אגרות חוב זמינות למכירה
96	שווי הוגן של מכשירים פיננסיים
99	זכויות עובדים
101	מכשירים פיננסיים נגזרים
101	תביעות תלויות
102	בניינים וציוד
102	בקרות ונהלים
103	הערכת בקרות ונהלים לגבי הגילוי
103	שינויים בבקרה הפנימית

דוח הדירקטוריון והנהלה לאסיפה הכללית של בעלי המניות

בישיבת הדירקטוריון של הבנק, אשר התקיימה ביום 29 בפברואר 2016, הוחלט לאשר את הדוחות הכספיים של הבנק והחברות המאוחדות שלו ליום 31 בדצמבר 2015. הדוחות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (ISRAELI GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

מובהר, כי ככלל, התיאור בדוח הדירקטוריון מתייחס לאירועים ושינויים מהותיים שחלו במצב ענייני הבנק עד מועד פרסום הדוח. יחד עם זאת, בחלק מהמקרים, לשם שלמות התמונה, כלל הבנק תיאור הכולל גם מידע שלדעתו אינו מידע מהותי.

מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוח הדירקטוריון, שאינו מתייחס לעובדות ההיסטוריות מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. תוצאות הבנק בפועל עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד כתוצאה ממספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בחקיקה והוראות גורמי פיקוח, התפתחויות מאקרו כלכליות ואי הוודאות הכרוכה בהשלכותיו, אירועים כלכליים חריגים כגון שינויים קיצוניים בריבית, שערי חליפין ואינפלציה, התנהגות המתחרים ושינויים ספציפיים שיפורטו להלן.

מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "מתעתד", "צפי", "אמור", "חזוי", "להערכת הבנק", "בכוונת הבנק", "מתכננים", וביטויים דומים להם כגון: "יכול", "יהיה".

השימוש בביטויים צופי עתיד אלו, כרוך בסיכונים ובחוסר וודאות משום שהוא מבוסס על הערכות הנהלה לגבי אירועים עתידיים אשר עשויים לא להתממש או להתממש בצורה שונה מהצפוי.

המידע המוצג להלן נסמך, בין היתר על תחזיות לעתיד בנושאים הקשורים להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם ועל תוכניות העבודה ותקציב הבנק לשנת 2016. הבנק אינו מתחייב לפרסם עדכון למידע צופה פני עתיד הנכלל בדוחות אלה, לרבות בגין השפעת נסיבות או אירועים שיקרו לאחר פרסום הדוחות על מידע כאמור.

סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן "הבנק") נוסד בשנת 1951. הבנק הוא תאגיד בנקאי בעל רשיון בנק לפי הוראות חוק הבנקאות (רישוי) התשמ"א-1981. הבנק נוסד על ידי החברה הכלכלית הארצישראלית (ארה"ב) מניו יורק והחברה הכלכלית בע"מ - הלונדונית, אשר המשיכו את פעילות המחלקה הבנקאית של האגודה הארצישראלית, אשר החלה בפעילותה בארץ ישראל עוד בשנת 1922. משנת 1983 ועד ליום 17 במאי 1993 הוחזקה השליטה בבנק על-ידי מדינת ישראל (באמצעות בל"ל בטוחות) ועל ידי בנק לאומי לישראל בע"מ שרכש את מניות הבנק בשנת 1954 ובשנת 1961. בעקבות הסכם למכירת גרעין השליטה בבנק, הועבר גרעין השליטה בשנת 1993 לשלמה אליהו אחזקות בע"מ, ישעיהו לנדאו אחזקות (1993) בע"מ ונכסי דוד לובינסקי (אחזקות) בע"מ. ביום 29 אוקטובר 2012 חדלה שלמה אליהו אחזקות בע"מ להוות חלק מגרעין השליטה בבנק בעקבות השלמת רכישת השליטה במגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ על ידי מר שלמה אליהו באמצעות אליהו חברה לביטוח בע"מ, הכל כמפורט בפרק "השקעות בהון הבנק ועסקאות במניותיו".

מניות הבנק רשומות למסחר בבורסה לניירות ערך בתל-אביב.

לבנק 37 סניפים ושלוחות הפזורים ברחבי הארץ וכן מרכז אחד ללקוחות בנקאות פרטית (פרמיום). הבנק מספק ללקוחותיו מגוון שירותי בנקאות. בהתאם לנתונים שפורסמו בדוחות כספיים מאוחדים של כלל הבנקים בישראל ליום 30 בספטמבר 2015, הבנק הוא השישי בגודלו במערכת הבנקאית בישראל.

להלן פרטים על חלקו של הבנק במערכת הבנקאות במספר תחומים (באחוזים):

<u>ליום 31 בדצמבר 2013</u>	<u>ליום 31 בדצמבר 2014</u>	<u>ליום 30 בספטמבר 2015</u>	
2.6	2.5	2.5	אשראי לציבור
3.1	3.0	2.9	פקדונות הציבור
2.6	2.5	2.4	הון עצמי

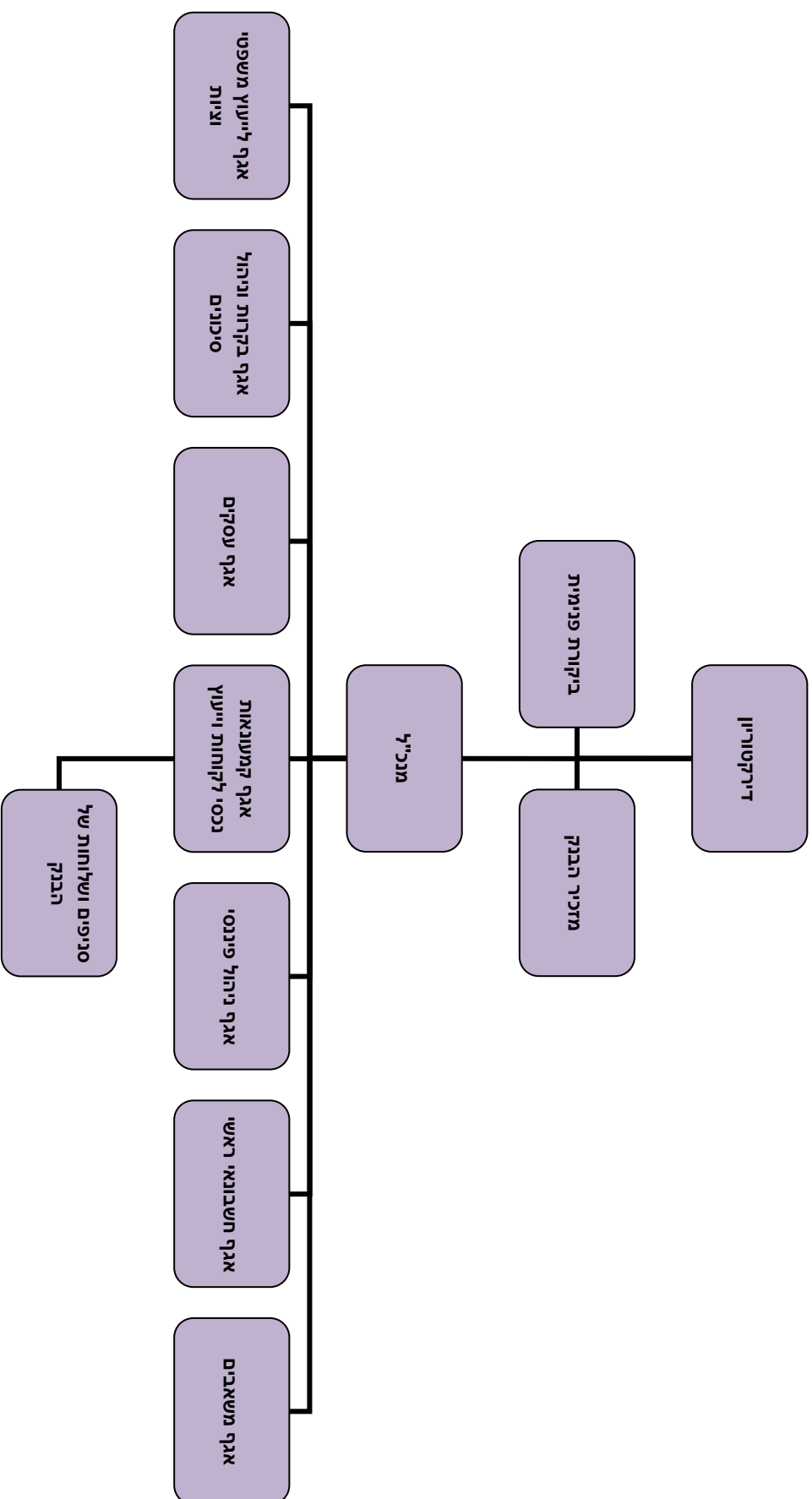
פעילותו העסקית של הבנק מתמקדת במספר תחומים:

- תיווך פיננסי בין מפקידים לבין לווים. הרווח בגין פעילות זו מקבל את ביטויו ברווח מפעילות מימון של הבנק והוא מהווה את מקור הרווח העיקרי שלו.
- שירותים פיננסיים ובנקאיים מניבי עמלות, במגוון פעילויות, בתחומי המט"ח, סחר בינלאומי, ניירות ערך, שירותי מידע, ייעוץ וניהול פיננסי בנקאי, מכשירים פיננסיים נגזרים ועוד.
- ניהול תיק נוסטרו וניהול סיכוני שוק ונזילות.

דירקטוריון הבנק מתווה בהתאם לתיאבון הסיכון וסיבולת הסיכון שנקבעים על ידו את מדיניותו העסקית של הבנק ומפקח על ביצוע המדיניות על ידי הנהלת הבנק. במסגרת זו נדונים ומאושרים על ידי הדירקטוריון המטרות, היעדים והקצאת המשאבים לתוכנית העבודה והתקציב.

המבנה הארגוני של הבנק

להלן תרשים המתאר את המבנה הארגוני של הבנק ליום 31 בדצמבר 2015:

תיאור תחומי פעילות

להלן תיאור קצר של חלוקת תחומי הפעילות בבנק בהתאם למבנה הארגוני הנוכחי של הבנק:

- א. אגף קמעונאות, נכסי לקוחות וייעוץ** – אחראי על ניהול מערך סניפי הבנק ואליו כפופים בין היתר, מערך הסניפים, מערך שיווק, פרסום וערוצים ישירים, מערך משכנתאות ומערך ניהול נכסי לקוחות וייעוץ. בנוסף, אחראי האגף על הפעילות העסקית מול לקוחות פרטיים (משקי בית ובנקאות פרטית) ועסקים קטנים. כמו כן, מקיים האגף מעקב אחר פעילות חברת הבת אגוד ליסינג בע"מ.
- ב. אגף עסקים** – אחראי על ניהולו השוטף של כלל האשראי (למעט אשראי ללקוחות פרטיים, עסקים קטנים ומשכנתאות, שבאחריות אגף קמעונאות נכסי לקוחות וייעוץ) על סיווג וטיפול בחובות בעייתיים ונקיטת הליכי גביית החובות באמצעות מערך אשראים מיוחדים, על דירוג האשראי ועל דיווחים בתחום האשראי לגורמי הפיקוח השונים.
- ג. אגף ניהול פיננסי** – אחראי על ניהול הנזילות השוטפת של הבנק, חדרי המסחר בניירות ערך ישראלים וזרים, חדרי עסקאות במט"ח, ניהול הנוסטרו של הבנק וניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק. כמו כן, מקיים האגף מעקב אחר הפעילות של חברות הבת: א.ש.י אגוד השקעות ויזום בע"מ (א.ש.י), אגוד שוקי הון והשקעות בע"מ, אגוד חיתום ופיננסיים בע"מ, החברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ ואגוד הנפקות בע"מ.
- ד. אגף משאבים** – אחראי על ניהול משאבי הבנק בתחום ההון האנושי, מערכות מידע, רכש ולוגיסטיקה, אבטחת מידע, הגנת סייבר, נכסים, בינוי ואחזקה ותקציב ההוצאות התפעוליות של הבנק, בנוסף, אחראי האגף על עדכון, ניהול והכנת נהלי הבנק וכן על ההיערכות לשעת חירום. כמו כן, מקיים האגף מעקב אחר פעילות חברות הבת: אגוד מערכות בע"מ ואגודים בע"מ.
- ה. אגף חשבונאי ראשי** – אחראי לניהול ספרי הבנק, ריכוז והכנת הדוחות הכספיים הרבעוניים והשנתיים לציבור, הכנה וניתוח של דיווחים פנימיים להנהלה ולדירקטוריון ודיווחים לגורמי פיקוח שונים (בעיקר לבנק ישראל), תשלומים ודיווחים חיצוניים לרשויות המס ומתן תמיכה לגורמים שונים בבנק בסוגיות שונות בתחומי המיסוי. בנוסף אחראי האגף על מעקב אחר עמידה ביעדי תוכנית העבודה ותוכנית ההון ומדידת הרווחיות מהפעילות העסקית.
- ו. אגף בקרות וניהול סיכונים** – אחראי לפיתוח מודלים ותהליכים לבחינת סיכונים, לביצוע תהליכי בקרה על הסיכונים השונים ולביצוע הערכת סיכונים במגוון תחומי הפעילות של הבנק. האגף מבצע בקרה בקו הגנה שני לפעילות העסקית של הבנק ובקרה אחר הסיכונים התפעוליים הגלומים בפעילות זו. לאגף אין סמכות בקבלת החלטות עסקיות. האגף אחראי למסמך הסיכונים הרבעוני, ריכוז התהליכים לגיבוש מסמך ה- ICAAP של הבנק, על מתן חוות דעת על אשראי מהותי ועל מסמכי המדיניות בתחומים העסקיים (אשראי, שוק ונזילות).
- ז. אגף לייעוץ משפטי וציות** – אחראי לניהול הסיכון המשפטי ולניהול סיכון הציות בבנק, וכן למתן תמיכה ומענה לכלל ההיבטים המשפטיים של פעילות הבנק והחברות הבנות שלו. התמיכה המשפטית באה לידי ביטוי במתן ייעוץ משפטי שוטף, בהכנת חוות דעת משפטיות, ניסוח ועריכה של מסמכים והסכמים, בריכוז התביעות נגד הבנק ובפיקוח על הגורמים המקצועיים המטפלים בהן מטעם הבנק. לאגף כפוף ענף ציות המורכב מהיחידה לאיסור הלבנת הון ויחידת הציות. כמו כן, כפופה לאגף גם היחידה לפניות הציבור. היועצת המשפטית הראשית משמשת כנציבת תלונות הציבור בבנק.

ח. מזכירות הבנק - אחראית לליווי עבודת הדירקטוריון, בהתאם למתחייב מהוראות הרגולציה הרלוונטיות לחברה ציבורית ולתאגיד בנקאי ובהתאם לנוהלי הבנק והחלטות הדירקטוריון, וכן מדווחת מטעם הבנק דיווחים מיידיים לרשות ניירות ערך ולבורסה ודיווחים לבנק ישראל בהתאם להוראות המפקח על הבנקים. כמו כן, מטפלת מזכירות הבנק בזימון והכנתן של האסיפות הכלליות של הבנק ובדיווחים על-פי דין המתחייבים בקשר אליהן. מזכירות הבנק אחראית גם לשירותי מזכיר החברה של החברות הבנות של הבנק.

ט. ביקורת פנימית - כפופה ליו"ר הדירקטוריון ואחראית על ביצוע ביקורות פנימיות ביחידות הבנק ובחברות הבת שלו בתדירות הנקבעת במסגרת תכנית עבודה רב שנתית, הנסמכת על סקר סיכונים אשר מעודכן לפחות אחת לשנה, כמו כן אחראית הביקורת הפנימית על ביצוע הסקירה הבלתי תלויה למסמך ה- ICAAP.

נתונים פיננסיים נבחרים

שעור השינוי %	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
	2014	2015
	במיליוני ש"ח	

רווח והפסד - נתונים עיקריים

0.7	567	571	הכנסות ריבית, נטו
(0.8)	386	383	הכנסות שאינן מריבית
0.1	953	954	סך הכל הכנסות
	95	(107)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(0.2)	838	836	הוצאות תפעוליות ואחרות ⁽¹⁾
1,025.0	20	225	רווח לפני מסים
	(3)	81	מסים על הכנסה ⁽¹⁾
526.1	23	144	רווח נקי ⁽¹⁾
	0.31	1.96	רווח למניה בש"ח המיוחס לבעלי מניות הבנק ⁽¹⁾
	1.0%	6.1%	תשואת הרווח הנקי על ההון ⁽¹⁾

מאזן - נתונים עיקריים

(32.3)	9,848	6,668	מזומנים ופקדונות בבנקים
2.8	21,713	22,315	אשראי לציבור, נטו
52.8	6,789	10,371	ניירות ערך
3.1	31,498	32,466	פקדונות הציבור
(8.5)	3,474	3,179	כתבי התחייבות נדחים ואגרות חוב
5.6	2,282	2,410	סך ההון ⁽¹⁾
0.1	40,865	40,895	סך כל המאזן ⁽¹⁾

יחסים פיננסיים - עיקריים

5.58%	5.89%	הון לסך כל המאזן ⁽¹⁾
		הוצאות תפעוליות ואחרות לסך כל ההכנסות (הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית) ⁽¹⁾
87.9%	87.6%	
0.44%	(0.48%)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי מתוך האשראי לציבור, נטו
15.63%	14.84%	יחס הון כולל לרכיבי סיכון ⁽¹⁾
9.64%	9.79%	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון ⁽¹⁾
-	98%	יחס כיסוי המזילות
-	5.38%	יחס מינוף

(1) מספרי השוואה הוצגו מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים והנחיית המפקח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה, ראה באור 1.ד.1 ו- 2.ד.1.

מידע רב תקופתי – דוח רווח והפסד מאוחד

דוחות רווח והפסד מאוחדים לשנים

סכומים מדווחים

2011	2012	2013	2014	2015	
במיליוני ש"ח					
1,488	1,416	1,209	865	735	הכנסות ריבית
838	756	547	298	164	הוצאות ריבית
650	660	662	567	571	הכנסות ריבית, נטו
27	65	23	95	(107)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
623	595	639	472	678	הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
הכנסות שאינן מריבית:					
4	65	78	102	84	הכנסות מימון שאינן מריבית
310	288	280	278	295	עמלות
2	4	2	6	4	הכנסות אחרות
316	357	360	386	383	סך כל ההכנסות שאינן מריבית
הוצאות תפעוליות אחרות:					
467	462	463	476	474	משכורות והוצאות נלוות ^{(2),(1)}
134	146	152	154	154	פחת ואחזקת בנינים וציוד ⁽²⁾
193	198	204	208	208	הוצאות אחרות
794	806	819	838	836	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
145	146	180	20	225	רווח לפני מיסים
18	23	43	(3)	81	הפרשה למסים על הרווח ^{(2),(1)}
127	123	137	23	144	רווח לאחר מיסים
חלקו של הבנק ברווחים לאחר השפעת המס של חברות מוחזקות					
* -	* -	* -	* -	-	
127	123	137	23	144	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי ^{(2),(1)}
רווח נקי בסיסי ומדולל למניה רגילה (ש"ח)					
1.73	1.67	1.87	0.31	1.96	המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי ^{(2),(1)}

- (1) נתוני תקופה קודמות הוצגו מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים, ראה באור 1.ד.1.
- (2) נתוני תקופות קודמות הוצגו מחדש לאור יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה, ראה באור 2.ד.1.
- * סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.

מידע רב תקופתי- מאזן מאוחד

מאזנים מאוחדים לסוף השנים

סכומים מדווחים

2011	2012	2013	2014	2015	
במיליוני ש"ח					
נכסים					
6,961	8,246	9,924	9,848	6,668	מזומנים ופקדונות בבנקים
6,785	4,940	4,810	6,789	10,371	ניירות ערך
5	68	503	182	293	ניירות ערך שנשאלו
23,140	23,858	22,420	21,959	22,505	אשראי לציבור
(272)	(285)	(285)	(246)	(190)	הפרשה להפסדי אשראי
22,868	23,573	22,135	21,713	22,315	אשראי לציבור, נטו
-	-	-	* -	-	אשראי לממשלה
1	1	1	-	-	השקעה בחברות מוחזקות
393	376	376	371	352	בנינים וציוד ⁽²⁾
846	476	572	504	255	נכסים בגין מכשירים נגזרים
1,043	1,127	1,169	1,458	637	נכסים אחרים ^{(2),(1)}
-	-	-	-	4	נכסים המוחזקים למכירה
38,902	38,807	39,490	40,865	40,895	סך כל הנכסים
התחייבויות והון					
31,158	30,890	30,622	31,498	32,466	פקדונות הציבור
392	244	209	152	483	פקדונות מבנקים
1	1	3	1	1	פקדונות ממשלה
2,761	2,929	3,109	3,474	3,179	כתבי התחייבות נדחים ואגרות חוב
907	592	667	575	293	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
1,710	1,978	2,609	2,883	2,063	התחייבויות אחרות ^{(2),(1)}
36,929	36,634	37,219	38,583	38,485	סך כל ההתחייבויות
הון המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי					
1,972	2,173	2,271	2,282	2,410	זכויות שאינן מקנות שליטה
1	-	-	-	-	
1,973	2,173	2,271	2,282	2,410	סך כל ההון
38,902	38,807	39,490	40,865	40,895	סך כל ההתחייבויות וההון

(1) הוצג מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים, ראה באור 1.ד.1.

(2) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה, ראה באור 1.ד.2.

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

תיאור תמציתי של הסיכונים העיקריים

פעילותו העסקית של הבנק כרוכה בסיכונים אשראי, סיכונים שוק, סיכונים נזילות, סיכונים תפעוליים, סיכונים משפטיים, סיכונים ציות וכן סיכונים מוניטין וסיכונים אסטרטגיים.

סיכון האשראי הינו סיכון לגרימת הפסד לבנק כתוצאה מחדלות פירעון או ירידה בכושר הפירעון של צד נגדי של הבנק לעסקה, תוך אי עמידה בהתחייבויותיו ביחס לתנאים שסוכמו, והינו הסיכון המשמעותי ביותר אליו נחשף הבנק במסגרת פעילותו בעיקר מבחינת היקפו ביחס לסיכונים אחרים. סיכון האשראי כולל גם את סיכון ריכוזיות תיק האשראי.

סיכון השוק הינו הסיכון לפגיעה בהכנסות הבנק ובהונו כתוצאה משינויים של מחירים ושערים בשווקים הפיננסיים, בעיקר בשינויים בשערי הריבית, בשער החליפין, באינפלציה ובשערי המניות.

סיכון הנזילות הינו הסיכון לרווחי התאגיד הבנקאי וליציבותו הנובע מאי יכולתו לספק את צרכי נזילותו ולעמוד בפירעון התחייבויות במועד פירעון מבלי להיקלע להפסדים חריגים.

סיכון תפעולי הינו הסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשול של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים. סיכון זה כולל סיכון משפטי וסיכונים ציות, אך אינו כולל סיכון אסטרטגי וסיכון מוניטין.

ראה בפרק "סקירת הסיכונים" מידע בדבר הערכת הבנק בדבר השפעת גורמי הסיכון השונים בבנק.

הבנק מבצע מעקב הדוק אחר ההתפתחויות בשווקים, בנתונים המאקרו כלכליים, ברגולציה ובחקיקה שחלים או עשויים להשפיע על הבנק ואשר יחד עם האסטרטגיה העסקית ותמהיל הפעילות הקיים עשויים לחשוף את הבנק לסיכונים משמעותיים. סיכונים פרטניים שהינם סיכונים מובילים ומתפתחים מהותיים אשר הבנק מזהה ונערך לניטרם וניהולם הינם: היערכות לקראת מועד סיום ההתקשרות הנוכחית עם בנק לאומי בנוגע למתן שירותי מחשוב, התגברות איומי סייבר, סיכונים ציות שבצידם אכיפה מוגברת, יוזמות רגולטוריות והמשך סביבת ריבית נמוכה העלולות להשפיע על מידת יישום האסטרטגיה העסקית של הבנק ורווחיותו, וכן הירידות החדות בשוקי ההון בעולם, בעיקר במגזר הבנקים באירופה ובארצות הברית. למידע נוסף בדבר הסיכונים המובילים והמתפתחים ראה אתר האינטרנט של הבנק בכתובת: <http://unionbank.co.il/1378-he/UnionBank.aspx>

יעדים ואסטרטגיה עסקית

רקע

דירקטוריון הבנק הגדיר תכנית אסטרטגית המתמקדת בשיפור מדדי פעילות מרכזיים, כגון: ריווחיות, נזילות, ריכוזיות וניצול אופטימלי של נכסי הסיכון. השנה בוצע תכנון אסטרטגי לחמש השנים הבאות, הכולל את יעדי הבנק לשנת 2020 במונחי ריווחיות, תשואה, ריכוזיות האשראי, יחס הנזילות, יחס ההון ועוד, וזאת לצד תוכנית אסטרטגית מפורטת לשנים 2016-2018, הכוללת את יעדי ההתפתחות של הבנק בתחומי הפעילות השונים והתאמתם לאתגרי השוק, התחרות והרגולציה.

התוכנית מגדירה את תחום הקמעונאות כמנוע הצמיחה המרכזי לשנים הקרובות.

במסגרת זו, נקבעו יעדים מוגברים לתחום האשראי הקמעונאי ולפיתוח תחום האשראי לעסקים קטנים, שיהוו עוגן מרכזי לצמיחה בהכנסות, וכל זאת לצד תהליכי התייעלות בתחום ההוצאות ובתחום כח האדם והמשך ביסוס והרחבת תשתית לקוחות הבנק כמו גם מכירת מוצרים ללקוחות כל הבנקים, בדגש על מוצרי אשראי. בתחום העסקי, בכוונת הבנק להמשיך ולפעול בענפי הליבה (ליווי בנייה למגורים, מגזר שוק ההון ויהלומים) תוך התייחסות למצבי השוק המשתנים בארץ ובעולם ותוך המשך נקיטת צעדים לצמצום ריכוזיות לווים וענפית.

הנושאים המרכזיים אליהם מתייחסת התוכנית האסטרטגית התלת שנתית של הבנק הינם:

• **קמעונאות –**

הצמיחה הקמעונאית תתבסס על 3 עקרונות מרכזיים לצורך הגדלת משקל הבנקאות הקמעונאית בתמהיל האשראי של הבנק: הרחבת פעילות האשראי, הרחבת בסיס הלקוחות ותהליכי חדשנות בתחום המוצרים ובתחום הבנקאות הדיגיטאלית.

תוכנית העבודה הקמעונאית לשנת 2016 מציבה יעדים אתגריים בתחומי האשראי, המהווים מנוע צמיחה מרכזי בהכנסות מגזר הקמעונאות לשנת 2016. מרכיבי הצמיחה באשראי הקמעונאי הינם:

- הרחבת פעילות האשראי ללקוחות הבנק.
- השקת "מרכז ההלוואות" – מתן אשראי ללקוחות כל הבנקים.
- הרחבת פעילות האשראי לעסקים קטנים והעברה הדרגתית של האחריות על לקוחות אלו מאגף עסקים לאגף קמעונאות.
- המשך שיתוף הפעולה עם חברת מימון ישיר.

לצד פעילות האשראי, הבנק מוסיף לפתח את התשתית הקמעונאית, באמצעות הרחבה של בסיס הלקוחות הפעילים, זאת באמצעות מהלכי גיוס לקוחות לצד פעילויות העמקה וחיזוק הקשר עם הלקוח.

הבנק מבצע בחינה של השינויים המתחוללים בשוק הבנקאות בארץ ובעולם ומגבש תוכנית חדשנות, שתחזק את כושר התחרות של הבנק בשנים הקרובות, בקרב לקוחות פוטנציאליים ובשים לב לטכנולוגיה המתחדשת, לצד שמירה על יתרונו היחסי של הבנק ברמת השירות המקצועי.

לצד מהלכים אלו, הבנק מוסיף לפעול ולהתרחב בתחום נכסי הלקוחות, תוך הקפדה על בקורות נאותות ושמירה על הוראות חוק הייעוץ. במסגרת יישום התוכנית האסטרטגית, הבנק מתכנן לגייס פקדונות מלקוחות כל הבנקים, באמצעות "מערכת סגורה" אינטרנטית.

דגש נוסף הושם על שמירת איכות תיק המשכנתאות ושיפור התשואה בהתחשב במצב השוק, מגבלות נכסי הסיכון ובהתחשב במרווח.

הבנק מוסיף לשפר את תשתית הערוצים הישירים, המהווה מרכיב מרכזי בחיזוק חוויית הלקוח והרחבת הזמינות וכן מתכנן הפעלה של סניף נייד, בכפוף לקבלת אישור מבנק ישראל.

הבנק מוסיף לפתח את רמת המודעות לבנק בקרב כלל הלקוחות הפוטנציאליים, לשם כך הושם דגש על בניית מהלכים מתמשכים להגברת המודעות ולשימור והעצמת מעמד המותג.

על מנת לתמוך בהשגת יעדי התוכנית, מבוצע שינוי ארגוני באגף הקמעונאי. השינוי נועד לתת מענה לאתגרי התוכנית האסטרטגית, לייעל את העבודה ולספק תשתית תומכת ליחידות השונות. עיקרי השינוי הארגוני:

- ריכוז תהליכי התכנון האסטרטגי, השיווק, תשתית המידע והבנקאות הדיגיטלית תחת מערך שיווק, אסטרטגיה וחדשנות.

- ריכוז כל מרכיבי הבנקאות הישירה: מתן אשראי, שירות ותפעול, תחת ענף בנקאות ישירה.

- ריכוז כלל פעילות האשראי הקמעונאי (אשראי צרכני, אשראי לעסקים קטנים ומשכנתאות) תחת מערך אשראי קמעונאי ומשכנתאות.

- הקמת ענף תפעול ותיאום בין אגפי.

- ריכוז פעילות הייעוץ, המחקר והפקדונות תחת ענף נכסי לקוחות.

- הקמת שני ענפים מרחביים האחראים על קידום והנעת פעולת המכירות תוך סיוע למנהלים לעמידה ביעדים.

השינוי הארגוני, שהביא להתייעלות בהיקף כוח האדם באגף, יכנס לתוקפו בהדרגה במחצית הראשונה של שנת 2016.

בנוסף, גובש שינוי בתמהיל השיווק של הבנק, שהותאם לאתגרים החדשים ובראשם התמקדות בהרחבת אשראי הצרכני, לצד המשך ביסוס מעמדו של הבנק כאלטרנטיבה איכותית לבנקים מתחרים וגיוס לקוחות חדשים.

- **אשראי עסקי** – התאמת היקף תיק האשראי למגבלות רגולטוריות: תכנון ההון, ריכוזיות לווים וקבוצות לווים, וכן עמידה במגבלות נוספות מתוקף ההוראות החדשות ועמידה במגבלות מדד ריכוזיות ענפי משק, זאת תוך שמירה על איכות תיק האשראי לאור היבטי המאקרו והשינויים המשקיים. כמו כן, ניתן דגש על הקפדה ושיפור התשואה למכלול הסיכונים הנבעים מהפעילויות השונות.
- הקצאה אופטימלית של נכסי הסיכון לצורך שיפור התשואה, המשך מיקוד בענפי הליבה: יהלומים, מגזר שוק ההון וליווי הבניה למגורים, תוך התייחסות למצבי השוק המשתנים בארץ ובעולם, גיוס לקוחות חדשים מתחומים שאינם תחומי ליבה והעמקת פעילות עם לקוחות קיימים.
- **שוק ההון** - הרחבת הפעילות בשוק ההון, תוך הרחבת תשתית הלקוחות המיועצים, העמקת הפעילות בקרב הלקוחות הקיימים ולקוחות חדשים בעלי פוטנציאל, בין היתר באמצעות שימוש במערכות מסחר מתקדמות והגדלת סל המוצרים הקיים, בכפוף לדרישות הרגולטוריות ומצב השוק.
- **נזילות ופיזור מפקידים** - גיבוש דרכי התמודדות עם ההתפתחויות בתחום המוניטרי הן במשק הישראלי והן בעולם וזאת תוך בחינת ההשפעה על הלקוחות. המשך שיפור מבנה המקורות וטיפול בריכוזיות המפקידים תוך הארכת המח"מ, באמצעות גיוס פיקדונות קמעונאיים והפחתת ההישענות על מפקידים גדולים, זאת בהתאמה להוראות הרגולטוריות העדכניות ומגבלות הדייקטוריון לשם ניהול יעיל ואפקטיבי של סיכון הנזילות במצבי השוק המשתנים.
- היערכות להתמודדות עם שינויים רגולטורים, בין היתר באמצעות מערכות מיכוניות, נהלי עבודה ומוצרים מתאימים.
- המשך ביסוס המוניטין ומיצוב מעמדו של הבנק, בעיקר בקרב מגזר הלקוחות הקמעונאיים.

תוכנית העבודה לשנת 2016 נגזרה מהתוכנית האסטרטגית התלת שנתית דלעיל. יעדי תוכנית העבודה מבוססים בין היתר על דרישות ההון ותכנון ההון לשנת 2016 שנגזר מכך – ראה פירוט בפרק "הלימות ההון". לפירוט נקודות מרכזיות בתוכנית העבודה של הבנק, ראה פרק "מגזרי פעילות".

המידע שבפסקה זו הינו **מידע צופה פני עתיד** כהגדרתו בחוק ניירות ערך, אשר מבוסס על האסטרטגיה העסקית ועל תוכנית העבודה של הבנק, אשר הותאמו לסביבה הכלכלית הישראלית והעולמית על רקע המשך ההאטה בצמיחה, על הערכות הגורמים העסקיים בבנק באשר לסיכויים ולאפשרות להשיג מטרות ולבצע פעילויות, כמו גם על הסביבה הרגולטורית והפנים ארגונית בהן פועל הבנק. המידע האמור נשען גם על התחזית המקרו כלכלית של בנק ישראל ושל ענף מחקר ומוצרים בבנק. תוכניות העבודה והיעדים על-פי האסטרטגיה העסקית שקבע עשויים שלא להתממש, כולם או חלקם, או להתממש באופן שונה מהותית מהצפוי, והגורמים העיקריים העשויים להשפיע על כך הם: שינויים בתנאי המקרו של השווקים לעומת ההערכות הקיימות, תנודתיות חריפה בשוקי ההון והסחורות ושינויים רגולטורים המשפיעים על פעילות הבנק. העמידה בתוכנית העבודה תלויה גם בהצלחת מאמצי השיווק, בתחרות, בהצלחת השיפורים הטכנולוגיים המתוכננים ובמידת הצלחה של הבנק להגשים את תוכניותיו הפנים ארגוניות.

הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי

מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים

התפתחויות ושינויים מהותיים בכלכלת ישראל

כללי – על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, התוצר המקומי הגולמי, במחירים קבועים ולאחר ניכוי השפעת העונתיות, עלה ברבעון השלישי של שנת 2015 ב- 2.1% בחישוב שנתי (בדומה לאומדן הקודם), לאחר יציבות ברבעון השני ועלייה של 2.4% ברבעון הראשון של שנת 2015. כמו כן, על פי אומדן מיקדמי, התוצר המקומי הגולמי, במחירים קבועים, עלה בשנת 2015 ב- 2.3% (לעומת עליה בשיעור של 2.5% באומדן הקודם), זאת בהמשך לעלייה של 2.6% בתוצר בשנת 2014, ועלייה של 3.3% בשנת 2013. על פי התחזית לחודש ספטמבר 2015 של חטיבת המחקר של בנק ישראל צפוי התוצר המקומי הגולמי לצמוח בשנת 2016 בשיעור של 3.3%. כמו כן, חטיבת המחקר צופה כי שיעור האינפלציה ב-12 החודשים הבאים (המסתיימים בתום הרבעון השלישי לשנת 2016) צפוי להסתכם בכ-0.6%.

תעסוקה וצריכה פרטית – לפי סקר כוח אדם של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה שיעור הבלתי מועסקים הממוצע בחודש נובמבר של שנת 2015 עמד על 5.4%, לעומת 5.3% בחודש אוקטובר 2015 ו- 5.6% בתקופה המקבילה אשתקד. שיעור המשתתפים בכוח העבודה בקרב בני 15 ומעלה עמד בחודש נובמבר של שנת 2015 על 64.5% בדומה לתקופה המקבילה אשתקד. שיעור המשורות הפנויות ברבעון הרביעי (ממוצע חודשי) של שנת 2015 עמד על 3.3%, זהה לרבעון השלישי של שנת 2015. נתוני הפדיון של כל רשתות השיווק מצביעים על עלייה בשיעור של 2.3% בשנת 2015, ביחס לתקופה המקבילה אשתקד. זאת, בהמשך לעלייה בשיעור של 2.0% בשנת 2014.

סחר חוץ, תנועות הון ושערי חליפין – הגרעון בסחר הסחורות הסתכם בשנת 2015 ב- 30.5 מיליארד ש"ח, לעומת גרעון בסך 49.4 מיליארד ש"ח בשנת 2014 וגרעון של 51.3 מיליארד ש"ח בשנת 2013. זהו הגרעון בסחר הסחורות הנמוך ביותר משנת 2011.

בשנת 2015 התחזק השקל (שער ממוצע) ביחס לאירו ב-10.0%, ביחס לדולר הקנדי התחזק השקל ב- 6.3% וביחס ליין היפני ב- 5.3%. לעומת זאת, נחלש השקל ביחס לדולר של ארה"ב ב- 7.9% וביחס לפרנק השוויצרי נחלש השקל ב- 3.3%.

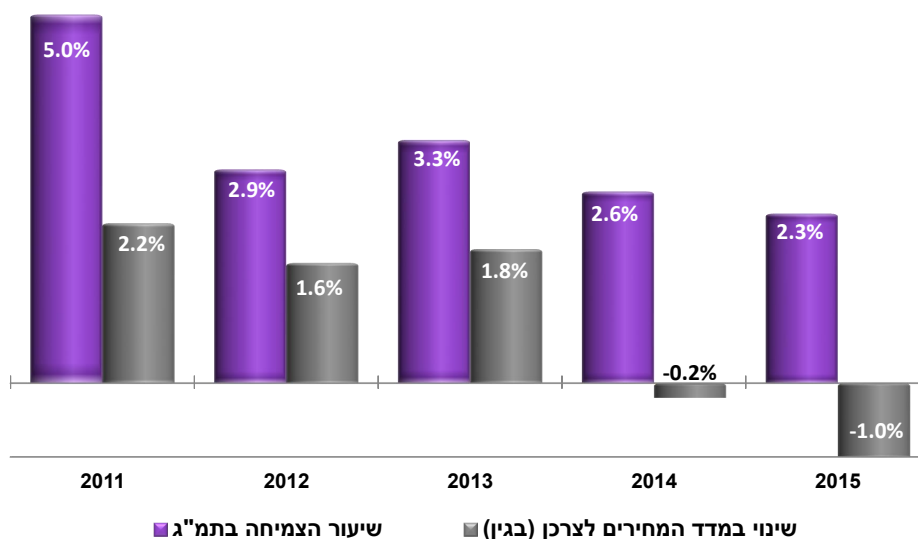
מדיניות פיסקאלית – הגרעון בתקציב המדינה בשנת 2015 הסתכם ב- 24.5 מיליארד ש"ח (2.15% מהתמ"ג), בהשוואה לגרעון שנתי מתוכנן בסך של 31.4 מיליארד ש"ח. הוצאות ממשלה בשנת 2015 עלו בכ- 4.9% בהשוואה לשנת 2014, לצד עלייה נומינאלית של כ-5.3% בגביית המיסים לעומת התקופה המקבילה אשתקד.

מחירים ומדיניות מוניטארית – בסיכום שנת 2015 ירד מדד המחירים לצרכן הכללי באחוז, המדד ללא דיור ירד בשיעור של 1.9% אחוזים והמדד ללא ירקות ופירות ירד בשיעור של 1.3%; לעומתם, המדד ללא אנרגיה נותר ללא שינוי. נתון המדד שפורסם בגין חודש דצמבר 2015 הציג ירידה של 0.1%. במהלך הרבעון הראשון של שנת 2015 הפחית בנק ישראל את הריבית לשיעור של כ-0.1%, הרמה ההיסטורית הנמוכה ביותר. ריבית זו נותרה ללא שינוי עד סוף שנת 2015. בחודש ינואר 2016 הודיע בנק ישראל על הותרת הריבית ברמה של 0.1%.

שוק ההון – מדד ת"א 25 סיים את שנת 2015 עם עלייה של כ- 3%. מחזור המסחר הממוצע בשוק המניות (בבורסה ומחוצה לה, כולל תעודות סל בשוק המניות) הסתכם בכ- 1.4 מיליארד ש"ח ביום, גבוה בכ- 18% מהמחזור הממוצע בשנה הקודמת. המחזור היומי הממוצע בשוק אגרות חוב (כולל תעודות סל) הסתכם בכ- 4.2 מיליארד ש"ח בדומה למחזור הממוצע של שנת 2014.

בניה ונדל"ן – בחודשים ינואר- דצמבר 2015 נרשמה עלייה של כ- 22% בביקוש לדירות חדשות לעומת התקופה המקבילה אשתקד. סך המשכנתאות שבוצעו בשנת 2015 היו 64.7 מיליארד ש"ח לעומת 51.6 מיליארד ש"ח בשנת 2014, עלייה של למעלה מ- 25%. קצב העלייה של מחירי הדירות (שמחוץ למדד) ב-12 החודשים האחרונים שהסתיימו בדצמבר 2015 עמד על 8.0%, לעומת קצב עלייה של כ- 7.6% ב-12 החודשים שהסתיימו בנובמבר 2015.

צמיחת התוצר ושינוי במדד המחירים לצרכן *

* הנתונים מבוססים על נתוני הלמ"ס. נתוני צמיחת התוצר לשנת 2015 אינם סופיים.

התפתחויות ושינויים מהותיים בבנק

להלן מגמות והתפתחויות מהותיות וחריגות שארעו בתקופה המדווחת:

1. בשנת 2015 חלה ירידה נוספת בסביבת הריבית שהביאה את רמת הריבית לרמות שפל של 0.1% בממוצע בשנת 2015 בהשוואה לריבית ממוצעת של 0.6% בשנת 2014. בנוסף, מדד המחירים הידוע לשנת 2015 ירד ב- 0.9% לעומת ירידה של 0.1% בתקופה המקבילה אשתקד. חרף עובדות אלו סך הכנסות הריבית נטו של הבנק גדלו בשיעור של 0.7% והסתכמו ב- 571 מיליון ש"ח לעומת 567 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. לניתוח הכנסות המימון ראה פרק הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית.

2. בשנת 2015 בוצעו גביות של חובות שהופרשו בהיקפים גדולים יחסית בהשוואה לאשתקד. סך גבייה הסתכמה ב- 113 מיליון ש"ח לעומת 59 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. יצוין כי עיקר הגידול בגבייה נובע מגביית חוב של לקוח אחד בענף הפיננסיים בסך 91 מיליון ש"ח (מזה נזקף לרווח והפסד 68 מיליון ש"ח).

3. בשנה האחרונה הגביר הבנק את המיקוד בתחומי האשראי הקמעונאי והגדיר תחום זה כמנוע צמיחה מרכזי לשנים הקרובות. במסגרת זו, הושק "מרכז ההלוואות", המעניק אשראי ללקוחות כל הבנקים וכן הוגבר שיתוף הפעולה עם חברת מימון ישר. לצד זה, הוסיף הבנק לפתח את התשתית הקמעונאית, באמצעות הרחבה של בסיס הלקוחות הפעילים וזאת באמצעות "חשבון הפוך" המציע ללקוחות המצטרפים לבנק ליהנות מתנאים מועדפים בניהול חשבונם בתקופת ההטבה, ו-"חשבון הפוך קרדיט" המעניק ללקוחות חדשים מעבירי משכורת הטבות בתחומי העו"ש והאשראי, כל זאת לצד פעילויות העמקה וחיזוק הקשר עם הלקוח ובמקביל מיצוי פוטנציאל ההכנסות כנגד נכסי הסיכון. בנוסף ביצע הבנק שיפור בתשתית הערוצים הישירים, המהווה מרכיב מרכזי בחיזוק חוויית הלקוח והרחבת הזמינות. תשתית זו מהווה פלטפורמה משלימה לפריסת סניפי הבנק. מהלכים אלו השפיעו באופן חלקי בלבד על תוצאות שנת 2015 וצפויים להשפיע ביתר שאת בשנים הבאות. היתרה הממוצעת של נכסי הלקוחות הפרטיים עלתה השנה מסך של 1.8 מילארד ש"ח לסך של 2.1 מילארד ש"ח.

4. ביום 4 בינואר 2016 אישרה מליאת הכנסת בקריאה שנייה ושלישית את הצעת החוק להפחתת שיעור מס החברות ב-1.5% מ-26.5% ל-25%, החל מיום 1 בינואר 2016. שיעור המס הסטטוטרי שיחול על הבנק בשנת 2016 ירד משיעור של 37.58% לשיעור של 35.9%. השלכות שינוי שיעור המס כאמור יבואו לידי ביטוי בתמצית דוחות כספיים ביניים ליום 31 במרס 2016. השינוי הצפוי יביא לקיטון ביתרת נכסי המסים הנדחים (כפי שמשקפים ליום 31 בדצמבר 2015) בסך 7 מיליוני ש"ח- בנוסף ראה באור 33.

5. לפירוט בדבר שינויים והתפתחות בתקופת הדוח ראה להלן פרק "התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר ופרק "המבנה וההתפתחויות של נכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון". כמו כן ראה פרק "מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים ואומדנים חשבונאיים קריטיים". לפירוט בדבר עדכוני חקיקה ויוזמות חקיקה הקשורים לענף הבנקאות ראה פרק "עדכוני חקיקה" בדוח הממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים לדוח השנתי.

המידע שבפסקה זו הינו **מידע צופה פני עתיד** כהגדרתו בחוק ניירות ערך, אשר מבוסס על האסטרטגיה העסקית ועל תוכנית העבודה של הבנק, אשר הותאמו לסביבה הכלכלית הישראלית והעולמית על רקע המשך ההאטה בצמיחה, על הערכות הגורמים העסקיים בבנק באשר לסיכויים ולאפשרות להשיג מטרות ולבצע פעילויות, כמו גם על הסביבה הרגולטורית והפנים ארגונית בהן פועל הבנק. המידע האמור נשען גם על התחזית המקרו כלכלית של בנק ישראל ושל ענף מחקר ומוצרים בבנק. תוכניות העבודה והיעדים על-פי האסטרטגיה העסקית שקבע עשויים שלא להתממש, כולם או חלקם, או להתממש באופן שונה מהותית מהצפוי, והגורמים העיקריים העשויים להשפיע על כך הם: שינויים בתנאי המקרו של השווקים לעומת ההערכות הקיימות, תנודתיות חריפה בשוקי ההון והסחורות ושינויים רגולטורים המשפיעים על פעילות הבנק. העמידה בתוכנית העבודה תלויה גם בהצלחת מאמצי השיווק, בתחרות, בהצלחת השיפורים הטכנולוגיים המתוכננים ובמידת ההצלחה של הבנק להגשים את תוכניותיו הפנים ארגוניות.

התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר

שנת 2015 הסתכמה ברווח נקי של 144 מיליון ש"ח לעומת רווח נקי של 23 מיליון ש"ח בשנת 2014, גידול של כ-526%.

תשואת הרווח הנקי להון (לפי בסיס הון ממוצע) הסתכמה בשנת 2015 ב-6.1% לעומת 1.0% בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח לפני מיסים הסתכם בשנת 2015 ב-225 מיליון ש"ח, לעומת 20 מיליון ש"ח בשנת 2014, גידול של 1,025%. תשואת הרווח לפני מיסים על ההון (לפי בסיס הון ממוצע) הייתה בשנת 2015 9.5% לעומת 0.9% בשנת 2014.

הרבעון הרביעי של שנת 2015 הסתכם ברווח בסך 28 מיליון ש"ח לעומת הפסד של 65 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, ההפסד בתקופה המקבילה אשתקד נובע בעיקר מגידול בהוצאות להפסדי אשראי הנובע בעיקר מהפרשה בגין לקוח אחד.

הצגה מחדש – הבנק אימץ השנה בדרך של יישום למפרע כללים חדשים בנושא היוון עלויות תוכנה הכוללים, בין היתר, קביעת סף מינימום של עלויות פרויקטים להיוון וקיצור תקופת ההפחתה. לפירוט השפעת היישום לראשונה של הכללים אלה ראה באור 3.ד.1. בנוסף, אימץ הבנק בדרך של יישום למפרע את הוראת בנק ישראל בדבר אימוץ כללי החשבונאות בארה"ב בנושא זכויות עובדים. ההוראה מעדכנת את דרישות ההכרה, המדידה והגילוי בנושא הטבות לעובדים בהוראות הדיווח לציבור בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב. לפירוט השפעת יישום לראשונה ראה באור 3.ד.1 וכן ראה פרק "מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים ואומדנים חשבונאיים קריטיים". הנתונים לעיל ולהלן המתייחסים לתקופות קודמות הינם לאחר השפעות היישום למפרע האמורות.

הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית

הכנסות ריבית נטו הסתכמו בשנת 2015 ב- 571 מיליון ש"ח לעומת 567 מיליון ש"ח בשנת 2014, גידול בשיעור של 0.7%. להלן ניתוח תמציתי של התפתחות שיעורי הכנסה והוצאה ופערי ריבית:

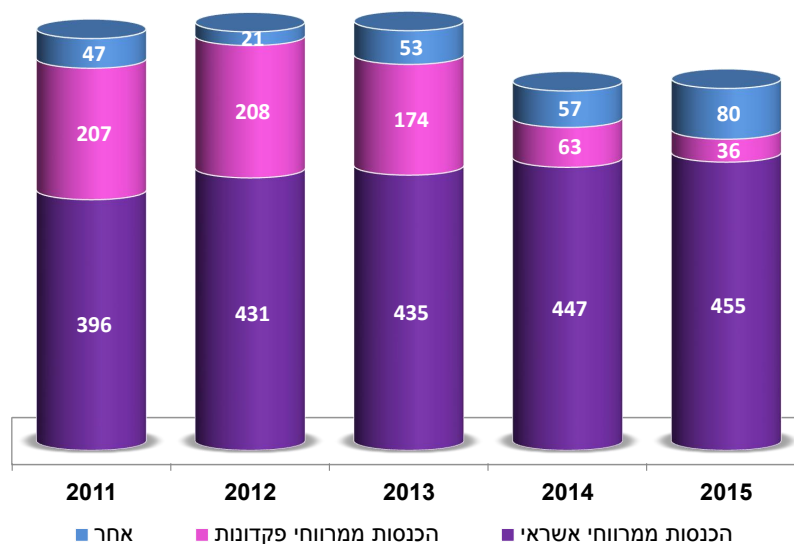
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2014			2015		
שיעור הכנסות (הוצאות)	הכנסות (הוצאות) ריבית	יתרה ממוצעת	שיעור הכנסות (הוצאות)	הכנסות (הוצאות) ריבית	יתרת ממוצעת
%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח	
מטבע ישראלי לא צמוד					
2.32	585	25,250	1.91	502	26,349
(0.84)	(155)	18,415	(0.47)	(85)	17,933
1.48			1.44		
מטבע ישראלי צמוד מדד					
2.51	170	6,768	1.83	110	5,996
(1.94)	(118)	6,091	(1.27)	(63)	4,973
0.57			0.56		
מטבע חוץ *					
3.13	110	3,516	2.87	123	4,287
(0.58)	(25)	4,316	(0.46)	(16)	3,477
2.55			2.41		
סך פעילות בישראל					
2.43	865	35,534	2.01	735	36,632
(1.03)	(298)	28,822	(0.62)	(164)	26,383
1.40	567		1.39	571	

*לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

בשנת 2015 חלה ירידה בסביבת הריבית שהביאה את רמת הריבית לרמות שפל בהשוואה לתקופה מקבילה אשתקד. מדד המחירים הידוע ירד בשנת 2015 ב- 0.9% בהשוואה לירידה של 0.1% בתקופה המקבילה אשתקד. במגזר הלא צמוד- פער הריבית הינו 1.44% לעומת 1.48% בתקופה המקבילה אשתקד. במגזר הצמוד מדד- פער הריבית הינו 0.56% לעומת 0.57% בתקופה המקבילה אשתקד. במטבע חוץ- פער הריבית הינו 2.41% לעומת 2.55% בתקופה המקבילה אשתקד.

סך הכל - פער הריבית הכולל הינו 1.39% לעומת 1.40% בתקופה המקבילה אשתקד, כאשר הקיטון בשיעור ההכנסה בגין סך הנכסים שהושפע מסביבת הריבית ומשיעור ירידת המדד, קוזז ברובו על ידי קיטון בשיעור הוצאה בגין סך ההתחייבויות.

הכנסות ריבית, נטו (מיליוני ש"ח)

הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אש"ח

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2014	2015
מיליוני ש"ח	
149	46
(59)	(113)
5	(40)
95	(107)

- (1) הוצאה פרטנית בגין הפסדי אש"ח
 (2) גביית חובות שהופרשו בעבר
 (3) הוצאה (הכנסה) בגין הפרשה קבוצתית
 הוצאה (הכנסה) בגין הפסדי אש"ח

- (1) לפני קיזוז גביית חובות שהופרשו בעבר. בשנת 2014 נכללה הוצאה בסך של 130 מיליון ש"ח בגין לקוח אחד בענף הפיננסיים.
 (2) בשנת 2015 נכללה גביית חוב בגין לקוח אחד בענף הפיננסיים בסך 68 מיליוני ש"ח.
 (3) ההפרשה הקבוצתית בשנת 2015 הושפעה משינויים בתמהיל התיק, משינויי סיווג חובות בעייתיים ומעדכון מקדמי הפרשה קבוצתית. ההפרשה הקבוצתית בשנת 2014 כוללת הפרשה בסך 14 מיליון ש"ח בגין יישום הנחיית הפיקוח על הבנקים בנושא אש"ח לאנשים פרטיים בשיעור שלא יפחת מ- 0.75% מיתרת האש"ח לאנשים פרטיים הלא פגום אשר קוזזה בחלקה מקיטון בתיק האש"ח.

הכנסות ריבית נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אש"ח הסתכמו בשנת 2015 בסך 678 מיליון ש"ח לעומת 472 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של כ- 44%.

ההכנסות שאינן מריבית הסתכמו בשנת 2015 בסך 383 מיליון ש"ח לעומת 386 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של כ- 1%.

הכנסות מימון שאינן מריבית הסתכמו בשנת 2015 בסך 84 מיליון ש"ח לעומת 102 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של 18%. בסעיף זה נכללו הכנסות בגין רווחים ממימוש והתאמת ניירות ערך של אגרות חוב והשקעה במניות בסך

בסך 53 מיליון ש"ח לעומת 92 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, וכן הכנסות מפעילות בנגזרים בסך 26 מיליון ש"ח לעומת הוצאה בסך 5 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הכנסות מעמלות הסתכמו בשנת 2015 בסך 295 מיליון ש"ח לעומת הכנסות בסך של 278 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של כ- 6%. הגידול נובע מעיקרו מגידול בעמלות אשראי ובעמלות מט"ח.

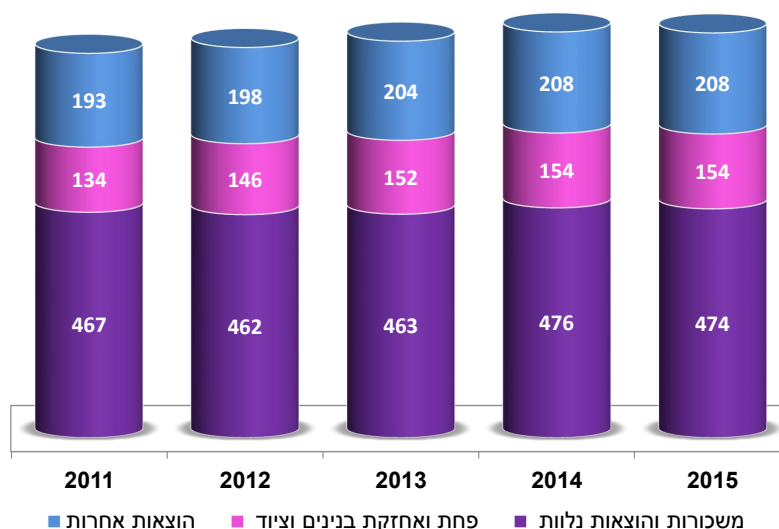
הוצאות התפעוליות ואחרות

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו בשנת 2015 בסך 836 מיליון ש"ח, לעומת 838 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של כ- 0.2%.

הוצאות השכר הסתכמו בשנת 2015 בסך 474 מיליון ש"ח לעומת 476 מיליון ש"ח. הוצאות פחת ואחזקת בניינים וציוד בשנת 2015 בסך 154 מיליון ש"ח בדומה לתקופה המקבילה אשתקד והוצאות אחרות הסתכמו בסך 208 מיליון ש"ח בדומה לתקופה המקבילה אשתקד.

שיעור ההוצאות התפעוליות והאחרות מתוך סך ההכנסות (הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית) עמד בשנת 2015 על 87.6% לעומת 87.9% בתקופה המקבילה אשתקד.

הוצאות תפעוליות ואחרות (מיליוני ש"ח)

ההפרשה למיסים בשנת 2015 עמדה על שיעור של 36%. שיעור המס הסטטוטורי עמד על 37.58% לעומת 37.71% בתקופה המקבילה אשתקד. ההפרשה למס בתקופה המקבילה כללה הכנסת מס בגין שנים קודמות שנבעה בעיקר מסגירת שומות מס.

- לעניין מכתב מאת רשות המסים המבקש לשנות את סיווג חברת הבת של הבנק, אגוד מערכות בע"מ מ"עוסק" ל"מוסד כספי" – ראה באור ג.18.

- לבנק שומות סופיות או נחשבות כסופיות עד וכולל לשנת המס 2010 (לחברות המאוחדות – עד וכולל לשנת המס 2011).

- הבנק הינו בעל מעמד של מתווך מורשה (Q.I) כהגדרתו בכללי רשויות מס הכנסה בארה"ב. משמעות מעמד זה הינה כי הבנק התקשר בהסכם עם רשויות המס בארה"ב לעניין תהליכי דיווח וניכוי מס מסיימים המתחייבים על פי הדין האמריקאי.

- לעניין מכתב המפקח על הבנקים בנושא היערכות ליישום הוראות FATCA ותזכיר החוק לתיקון פקודת מס הכנסה, ראה פרק "עדכוני חקיקה".
- לפרטים נוספים לגבי מדיניות רישום המיסים בבנק והפרשה למיסים ראה ביאורים 1.ה.11 ובאור 8 לדוחות הכספיים.
- לעניין הפחתת שיעור מס החברות ב- 1.5% מ- 26.5% ל-25% החל מיום 1 בינואר 2016 ראה באור 33.

הרחבה נוספת לגבי הכנסות והוצאות

להלן התפתחויות בהכנסות ובהוצאות בתקופות הביניים:

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום				
31.03.2015	30.06.2015	30.09.2015	31.12.2015	
במיליוני ש"ח				
			144	הכנסות ריבית נטו
120	160	147		
			79	הכנסות שאינן מריבית
112	105	87		
232	265	234	223	סך הכנסות
6	(76)	3	(40)	הוצאות (הכנסות) הפסדי אשראי
179	224	209	224	הוצאות תפעוליות

כמו כן, ראה מידע על דוח רווח והפסד- מידע רבעוני לשנתיים האחרונות בדוח "ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים".

להלן פירוט השקעות והוצאות הבנק בגין מערך טכנולוגיית המידע שנרשמו בשנת 2015:

- הוצאות שנרשמו בדוח רווח והפסד הסתכמו בסך 195 מיליון ש"ח, מזה: 20 מיליון ש"ח נרשמו בהוצאות שכר ונלוות, 54 מיליון ש"ח בהוצאות פחת והפחתות ו- 121 מיליון ש"ח בהוצאות אחרות (בעיקר מיקור חוץ). הוצאות שנזקפו לרווח והפסד הינן בעיקר: שכר עובדים המבצעים תחזוקה ותפעול מערכות, הסכמי שירות ותחזוקה לחומרה ולתוכנה, עלויות אספקת מידע ועלויות תקשורת וטלפוניה.
- עלויות בגין מערך טכנולוגיית המידע שלא נרשמו בדוח רווח והפסד כהוצאה, אלא נרשמו בשנת הדיווח כנכסים בדוח הכספי, הסתכמו בסך 39 מיליון ש"ח (לפני פחת). הבנק מיישם את התקינה החשבונאית והוראות בנק ישראל בדבר נכסים בלתי מוחשיים. עלויות הקשורות לפיתוח תוכנה או התאמתה לצורך שימוש עצמי מהוונות רק אם ניתן למדוד באופן מהימן את עלויות הפיתוח, אם התוכנה ישימה מבחינה טכנית ומסחרית, אם צפויות הטבות כלכליות עתידיות, ואם לבנק כוונה ומקורות מספקים על מנת להשלים את הפיתוח ולהשתמש בתוכנה. העלויות שהוכרו כנכס בלתי מוחשי כוללות עלויות ישירות של חומרה ותוכנה, וכן עלויות ישירות בגין עובדים. עלויות אלה נמדדות לפי העלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך. עלויות תקורה שלא ניתן לייחסן באופן ישיר לפיתוח התוכנה ועלויות מחקר מוכרות כהוצאה עם התהוותן. עלויות עוקבות בגין תוכנה מוכרות כנכס אך ורק כאשר הן מגדילות את ההטבות הכלכליות העתידיות הגלומות בכנס בגינו הן הוצאו. יתר העלויות נזקפות לדוח רווח והפסד עם התהוותן.
- יתרת הנכסים במאזן בגין מערך טכנולוגיית המידע לסוף שנת הדיווח מסתכמת בסך 139 מיליון ש"ח- ראה באור 15.

התפתחויות ברווח כולל אחר

הרווח כולל אחר הסתכם בסך 2015 בסך 128 מיליון ש"ח לעומת 11 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הרווח הנקי לשנת 2015 הסתכם בסך 144 מיליון ש"ח לעומת 23 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ההתאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן הביאו לקיטון ברווח הכולל האחר בסך 17 מיליון ש"ח לעומת קיטון בסך 9 מיליון

ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ההתאמות של ההתחייבויות נטו בגין הטבות לעובדים הביאו לגידול ברווח הכולל האחר בסך 1 מיליון ש"ח, לעומת קיטון של 3 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. לפירוט נוסף ראה פרק "המבנה וההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון".

המבנה וההתפתחויות של נכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון

נכסים והתחייבויות

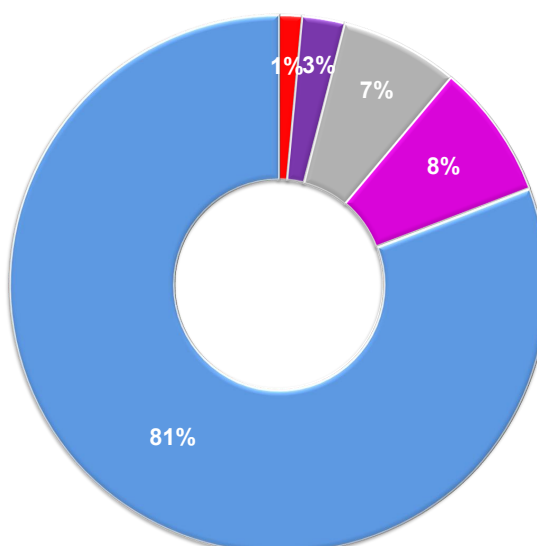
מאזן הבנק הסתכם ביום 31 בדצמבר 2015 ב- 40,895 מיליון ש"ח לעומת 40,865 מיליון ש"ח בסוף שנת 2014, עליה בשיעור זניח.

האשראי לציבור, נטו (לאחר ניכוי הפרשה להפסדי אשראי) הסתכם ביום 31 בדצמבר 2015 ב- 22,315 מיליון ש"ח לעומת 21,713 מיליון ש"ח בסוף שנת 2014, עליה בשיעור של 2.8%. היתרה הממוצעת של האשראי לציבור נטו בשנת 2015 עמדה על 23,185 מיליון ש"ח, לעומת 23,640 מיליון ש"ח בשנת 2014, ירידה בשיעור של 2%.

יתרת הפרשה להפסדי אשראי הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2015 ב- 190 מיליון ש"ח לעומת 246 מיליון ש"ח בסוף שנת 2014. הקיטון לעומת סוף שנת 2014 נובע בעיקרו מגביות בגין חובות פגומים ומקיטון בהפרשה הקבוצתית. כמו כן, ליום 31 בדצמבר 2015 קיימת הפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי חוץ מאזני בסך 32 מיליון ש"ח, המוצגת במסגרת סעיף התחייבויות אחרות, לעומת 38 מיליון ש"ח בסוף שנת 2014. למידע נוסף בנושא סיכון אשראי ראה להלן פרק "סקירת הסיכונים".

ניירות ערך הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2015 ב- 10,371 מיליון ש"ח, לעומת 6,789 מיליון ש"ח בסוף שנת 2014, עליה בשיעור של 53%, הנובעת בעיקרה מגידול ביתרות האג"ח של ממשלת ישראל. היתרה ליום 31 בדצמבר 2015 מתפלגת כדלקמן:

פילוח תיק הנוסטרו (מיליוני ש"ח)

■ מניות ■ חברות ממשלתיות ■ קונצרנים אחר ■ בנקים ■ אג"ח ממשלתיות

כ- 78% מהתיק מסווג כניירות ערך זמינים למכירה (ראה פירוט נוסף בבאור 12 לדוחות הכספיים). ניירות הערך בתיק הזמין למכירה מוצגים במאזן לפי שוויים ההוגן, כאשר הפער בין השווי ההוגן לעלות המופחתת נזקף לקרן הון, למעט ירידות ערך בעלות אופי אחר מזמני אשר אינן נזקפות לקרן הון אלא לדוח רווח והפסד.

בשנת 2015 נזקפו לרווח והפסד ירידות ערך בעלות אופי אחר מזמני בגין אגרות חוב בסך של כ- 4 מיליון ש"ח ובגין מניות בסך של כ- 3 מיליון ש"ח, זאת לעומת סך של 2 מיליון ש"ח ו- 2 מיליון ש"ח בשנת 2014, בהתאמה. קרן ההון נטו ליום 31 בדצמבר 2015 הינה חיובית ועומדת על כ- 80 מיליון ש"ח (לפני השפעת המס), ומורכבת מקרן הון חיובית בסך 115 מיליון ש"ח, בקיזוז קרן הון שלילית בסך 35 מיליון ש"ח.

בסוף דצמבר 2014 קרן ההון נטו היתה חיובית ועמדה על כ- 103 מיליון ש"ח (לפני השפעת המס), ומורכבת מקרן הון חיובית בסך 132 מיליון ש"ח, בקיזוז קרן הון שלילית בסך 29 מיליון ש"ח.

להלן התפלגות קרן ההון והשווי ההוגן בתיק הזמין למכירה ליום 31 בדצמבר 2015 (במיליוני ש"ח):

הערך במאזן (מהווה שווי הוגן)		קרן הון שלילית (הפסדים שטרם מומשו)	קרן הון חיובית (רווחים שטרם מומשו)	קרן הון נטו ⁸	
123	(5)	9	4		מניות ¹
5,197	(19)	39	20		אגרות חוב ממשלת ישראל
1,021	(3)	-	(3)		אגרות חוב ממשלות זרות
722	(3)	9	6		אגרות חוב מוסדות פיננסיים בישראל ²
117	(1)	1	-		אגרות חוב מוסדות פיננסיים זרים ³
263	-	25	25		אגרות חוב קונצרניות ⁴ : חברות ממשלתיות ⁵
158	(1)	6	5		ענף הנדל"ן ⁶
483	(3)	26	23		אחרות ⁷
904	(4)	57	53		סה"כ אג"ח קונצרניות
8,084	(35)	115	80		סה"כ תיק זמין למכירה

1 כולל 34 מנפיקים, כאשר היתרה הגבוהה ביותר הינה 15 מיליון ש"ח.

2 כולל 9 מנפיקים, כאשר היתרה הגבוהה ביותר היא 467 מיליון ש"ח בגין אג"ח בנק הפועלים.

3 כולל 7 מנפיקים שהינם בנקים בעיקר מגרמניה וארה"ב. היתרה הגבוהה ביותר היא 79 מיליון ש"ח.

4 כל אגרות החוב הקונצרניות הינן של חברות ישראליות למעט יתרה של 35 מיליון ש"ח אשר הונפקה על ידי מנפיק זר.

5 כולל 4 מנפיקים, כאשר היתרה הגבוהה ביותר היא 193 מיליון ש"ח.

6 כולל 56 מנפיקים, כאשר היתרה הגבוהה ביותר היא 10 מיליון ש"ח.

7 כולל 82 מנפיקים, כאשר היתרה הגבוהה ביותר היא 46 מיליון ש"ח.

8 קרן הון זו משקפת רווחים שטרם מומשו, נטו, והיא כלולה בדוחות הכספיים בהון של הבנק, בסך של כ- 52 מיליון ש"ח, לאחר השפעת מס. ראה באור 10 - התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן.

להלן התפלגות קרן ההון השלילית (הפסדים שטרם מומשו), לפי שיעור הירידה מתחת לעלות ולפי טווחים של משך הזמן* בו השווי ההוגן נמוך מהעלות ליום 31 בדצמבר 2015 (במיליוני ש"ח):

סך הכל	מעל 12 חודשים	9-12 חודשים	6-9 חודשים	עד 6 חודשים	
(19)	(2)	-	(9)	(19)	אגרות חוב זמינות למכירה:
(30)	(2)	-	(9)	(19)	אחרות - עד 20%
					סה"כ אגרות חוב מניות - עד 20%
(1)	-	-	-	(1)	עד 40%
(4)	-	-	-	(4)	סה"כ מניות
(5)	-	-	-	(5)	
(24)	(2)	-	(9)	(24)	סה"כ ניירות ערך

* נקודת ההתייחסות לקביעת משך הזמן בו השקעה הייתה בפוזיציות הפסד שטרם מומש היא תאריך המאזן של תקופת הדוח שבמהלכה ארעה ירידת הערך לראשונה, ללא קשר לשיעור הירידה. להלן התפלגות קרן ההון והשווי ההוגן בתיק הזמין למכירה ליום 31 בדצמבר 2014 (במיליוני ש"ח):

קרן הון נטו ⁸	קרן חיובית (רווחים שטרם מומשו)	קרן הון שלילית (הפסדים שטרם מומשו)	הערך במאזן (מהווה שווי הוגן)	
4	8	(4)	100	מניות ¹
55	59	(4)	3,605	אגרות חוב ממשלת ישראל
(3)	1	(4)	588	אגרות חוב ממשלות זרות
12	12	-	778	אגרות חוב מוסדות פיננסים בישראל ²
2	2	-	92	אגרות חוב מוסדות פיננסים זרים ³
20	22	(2)	311	אגרות חוב קונצרניות ⁴ :
2	5	(3)	140	חברות ממשלתיות ⁵
11	23	(12)	492	ענף הנדל"ן ⁶
33	50	(17)	943	אחרות ⁷
103	132	(29)	6,106	סה"כ אג"ח קונצרניות
				סה"כ תיק זמין למכירה

- 1 כולל 31 מנפיקים, כאשר היתרה הגבוהה ביותר הינה 15 מיליון ש"ח.
- 2 כולל 8 מנפיקים, כאשר היתרה הגבוהה ביותר היא 579 מיליון ש"ח בגין אג"ח בנק הפועלים.
- 3 כולל 6 מנפיקים שהינם בנקים בעיקר מגרמניה וארה"ב. היתרה הגבוהה ביותר היא 79 מיליון ש"ח.
- 4 כל אגרות החוב הקונצרניות הינן של חברות ישראליות למעט יתרה של 52 מיליון ש"ח אשר הונפקה על ידי מנפיק זר.
- 5 כולל 4 מנפיקים, כאשר היתרה הגבוהה ביותר היא 235 מיליון ש"ח.
- 6 כולל 48 מנפיקים, כאשר היתרה הגבוהה ביותר היא 16 מיליון ש"ח.
- 7 כולל 85 מנפיקים, כאשר היתרה הגבוהה ביותר היא 53 מיליון ש"ח.
- 8 קרן הון זו משקפת רווחים שטרם מומשו, נטו, והיא כלולה בדוחות הכספיים בהון של הבנק, בסך של כ- 69 מיליון ש"ח, לאחר השפעת מס. ראה באור 10 - התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן.

להלן התפלגות קרן ההון השלילית (הפסדים שטרם מומשו), לפי שיעור הירידה מתחת לעלות ולפי טווחים של משך הזמן* בו השווי ההוגן נמוך מהעלות ליום 31 בדצמבר 2014 (במיליוני ש"ח):

סך הכל	מעל 12 חודשים	9-12 חודשים	6-9 חודשים	עד 6 חודשים	
					אגרות חוב זמינות למכירה:
					אחרות -
(22)	-	-	(6)	(16)	עד 20%
(2)	-	-	-	(2)	עד 40%
(24)	-	-	(6)	(18)	
					מגובי נכסים -
(1)	-	-	-	(1)	עד 20%
(1)	-	-	-	(1)	
(25)	-	-	(6)	(19)	סה"כ אגרות חוב מניות -
(1)	-	-	-	(1)	עד 20%
(1)	-	-	-	(1)	עד 40%
(2)	-	(2)	-	-	מעל 40%
(4)	-	(2)	-	(2)	סה"כ מניות
(29)	-	(2)	(6)	(21)	סה"כ ניירות ערך

* נקודת ההתייחסות לקביעת משך הזמן בו השקעה הייתה בפוזיציית הפסד שטרם מומש הוא תאריך המאזן של תקופת הדוח שבמהלכה ארעה ירידת הערך לראשונה, ללא קשר לשיעור הירידה.

מדיניות ונהלי הבנק בדבר בחינת הצורך בביצוע הפרשה לירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, מפורטים בפרק "מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים ואומדנים חשבונאיים קריטיים".

להלן פירוטים בגין התיק למסחר (במיליוני ש"ח):

הערך במאזן (המהווה את השווי ההוגן)		
יתרה ליום 31 בדצמבר		
2014	2015	
18	19	מניות ⁽¹⁾ :
8	8	חברות ישראליות
26	27	חברות זרות
572	2,160	אגרות חוב ממשלתיות - ישראליות
85	100	אגרות חוב אחרות
657	2,260	
683	2,287	סה"כ תיק למסחר

¹ בעיקר תעודות סל

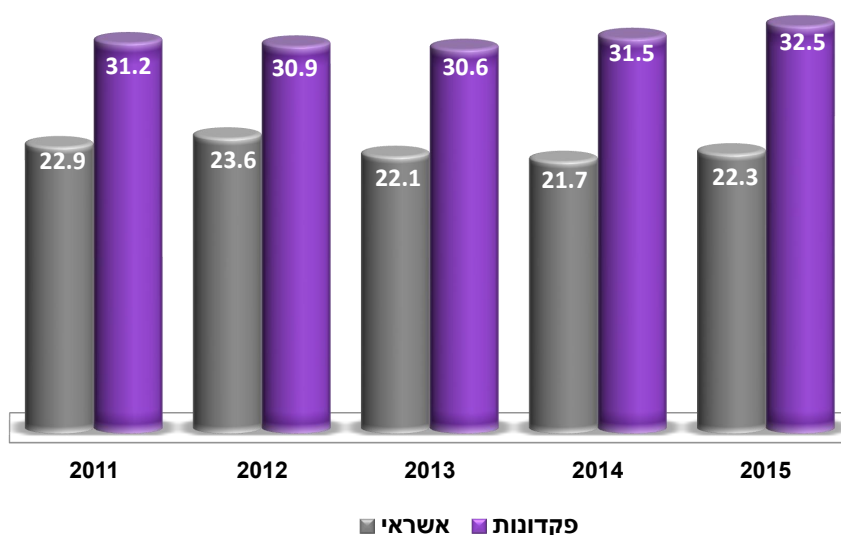
נכסים בגין מכשירים נגזרים הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2015 ב- 255 מיליון ש"ח לעומת 504 מיליון ש"ח בסוף שנת 2014. התנודתיות בנכסים בגין מכשירים נגזרים נובעת בעיקר מעסקאות בנגזרי מעו"ף.

הנכסים האחרים הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2015 ב- 637 מיליון ש"ח לעומת 1,458 מיליון ש"ח בסוף שנת 2014. התנודתיות בנכסים אחרים בעיקרה מפעילות בשוק המעו"ף במכשירים שאינם עונים להגדרת נגזר.

ביום 31 בדצמבר 2015 לבנק **נכסים המוחזקים למכירה** (רכוש קבוע) בסך 4 מיליון ש"ח. העברת הזכויות ומועד המסירה חלו במהלך ינואר 2016. ההשפעה על תוצאות הדוחות הכספיים אינה מהותית.

פקדונות הציבור הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2015 ב- 32,466 מיליון ש"ח לעומת 31,498 מיליון ש"ח בסוף שנת 2014, גידול בשיעור של 3.1%. היתרה הממוצעת של פיקדונות הציבור בשנת 2015 עמדה על 31,473 מיליון ש"ח, לעומת 30,218 מיליון ש"ח בשנת 2014, גידול בשיעור של 4%.

התפתחות יתרת אשראי ופקדונות (מיליארדי ש"ח)

כתבי התחייבויות נדחים ואגרות חוב הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2015 ב- 3,179 מיליון ש"ח לעומת 3,474 מיליון ש"ח בסוף שנת 2014.

התחייבויות בגין מכשירים נגזרים הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2015 ב- 293 מיליון ש"ח לעומת 575 מיליון ש"ח בסוף שנת 2014. התנודתיות בהתחייבויות בגין מכשירים נגזרים נובעת בעיקר מעסקאות בנגזרי מעו"ף.

ההתחייבויות האחרות הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2015 ב- 2,063 מיליון ש"ח לעומת 2,883 מיליון ש"ח בסוף שנת 2014. התנודתיות בהתחייבויות אחרות נובעת בעיקרה מפעילות בשוק המעו"ף במכשירים שאינם עונים להגדרת נגזר.

הון והלימות הון

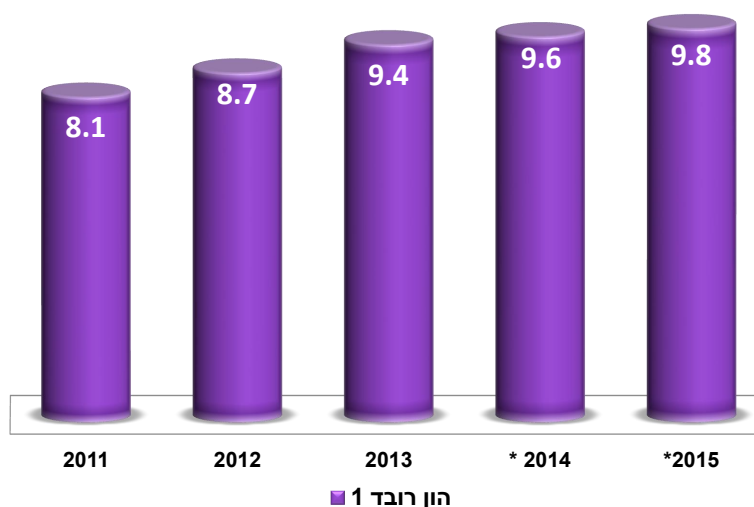
הון הבנק הסתכם ביום 31 בדצמבר 2015 ב- 2,410 מיליון ש"ח לעומת 2,282 מיליון ש"ח בסוף שנת 2014. הגידול בהון לעומת סוף שנת 2014 נובע מרווחי הבנק בסך 144 מיליון ש"ח, מגידול בקרן ההונית בסעיף ההתאמות בגין התחייבויות להטבות לעובדים בסך 1 מיליון ש"ח ובקיזוז קיטון בסך 17 מיליון ש"ח בקרן ההונית בסעיף התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן נטו.

להלן תמצית הנתונים מתוך הביאור (במיליוני ש"ח):

31.12.2014 ^{(2),(1)}	31.12.2015	
2,344	2,436	הון רובד 1
1,458	1,259	הון רובד 2
-	-	הון רובד 3
3,802	3,695	סה"כ הון
22,309	22,760	נכסי סיכון אשראי
280	427	נכסי סיכון שוק
1,736	1,706	נכסי סיכון תפעולי
24,325	24,893	סה"כ נכסי סיכון
9.64%	9.79%	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
15.63%	14.84%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון

1. נתוני תקופות קודמות הוצגו מחדש לאחר יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה, ראה באור 1.ד.2.
2. נתוני תקופות קודמות הינם ללא השפעת אימוץ כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים אשר נכנס לתוקף ביום 1 בינואר 2015.

התפתחות יחס הלימות ההון

* נתוני שנת 2014 ו- 2015 במונחי באזל 3.

הלימות ההון של תאגיד בנקאי הינה מרכיב מרכזי בהערכת יציבותו של התאגיד. הלימות ההון נבחנת באמצעות היחס שבין בסיס ההון לבין הסכום המשוקלל של רכיבי הסיכון בעסקי הבנק, כהגדרתם בהוראות באזל. הוראות באזל 3 פורסמו במסגרת תיקון להוראות ניהול בנקאי תקין 201-211 שפורסם על ידי המפקח על הבנקים במאי 2013 (להלן "הוראת באזל 3"). הוראת באזל 3 שמה דגש על ניהול הסיכונים תוך קישור בין פרופיל הסיכונים של הבנק ואיכות ניהולם לבין הקצאת ההון הנדרשת. מטרת ההוראות היא להביא לחיזוק עמידותה של המערכת הבנקאית בעתות משבר. הוראה זו מציבה סטנדרטים מחמירים יותר להשגת הלימות ההון וכן דרישות חדשות בתחום הנזילות, בתחומי הרכב החשיפות וההון הנדרש בגינם, הרחבת השיטות לניהול הסיכונים ועוד.

מכשירים הנכללים בבסיס ההון - להלן הרכב מכשירי ההון המרכיבים את בסיס ההון של הבנק:

- מכשירי הון הכשירים להיכלל בבסיס ההון על פי הוראות באזל 3 – טרם הונפקו על ידי הבנק.
- מכשירי הון הכשירים להיכלל בבסיס ההון על פי הוראות המעבר – התקרה הקובעת להכללת כתבי התחייבות נדחים בבסיס ההון הינה 1,508 מיליון ש"ח (סך כתבי ההתחייבות הנדחים שהוכרו להון ביום 31 בדצמבר 2013 על פי הוראות באזל 2). התקרה בשנת 2015 (בשיעור של 70%) עומדת על סך של 1,055 מיליון ש"ח. יתרת מכשירי ההון שהוכרו עומדת על 1,051 מיליון ש"ח.

גילויים נוספים בדבר המאפיינים העיקריים של מכשירי הון פיקוחיים שהונפקו – ראה באתר האינטרנט של הבנק www.unionbank.co.il/1381-he/unionbank.aspx.

יעדי הלימות ההון

במסגרת דיוני הדירקטוריון באסטרטגיה התלת שנתית לשנים 2016-2018, קבע דירקטוריון הבנק מתווה עולה ליחס ההון, כך שהיעד ליחס הון עצמי רובד 1 לסוף שנת 2016 יעמוד על 9.8% ויעלה עד לכדי יעד של 10.25% לסוף שנת 2017.

כמו כן הוחלט כי יחס ההון הכולל לא יפחת מ-11.3% בתוספת מקדם בגין גריסת שטרי הון עתידיים או 13%, כמחמיר מביניהם, ובתרחישי הקיצון – היעד ליחס הון כולל לא יפחת מ-9% והיעד ליחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ-6.5%.

חלק מהמידע שבפסקה זו הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, אשר מבוסס על תכניות העבודה של הבנק בכל הקשור לעמידה בדרישות ולשיפור יחס הלימות ההון והרכבו, לרבות הקטנת רכיבי סיכון או הגדלת הון עצמי רובד 1 באמצעות צבירת רווחים ו/או הנפקת הון רובד 2. המידע עשוי שלא להתממש, כולו או חלקו, או להתממש באופן שונה מהותית מהצפוי, כתלות בעיקר בגורמים אלה: שינויים רגולטורים שיחולו (ככל שיחולו) בנושא דרישות יחס ההון בו על הבנק לעמוד, פגיעה ברווחיות הבנק ומידת הצלחה של הבנק לגייס הון באמצעות ביצוע הנפקות.

דיווח על יחס כיסוי נזילות – ביום 28 בספטמבר 2014 הפיץ המפקח על הבנקים חוזר במסגרתו נוספה הוראת ניהול בנקאי תקין 221 בנושא יחס כיסוי הנזילות אשר מאמצת את המלצות ועדת באזל לעניין יחס כיסוי הנזילות במערכת הבנקאית בישראל. יחס כיסוי הנזילות בוחן אופק של 30 ימים בתרחיש קיצון ונועד להבטיח שלתאגיד הבנקאי מלאי של נכסים נזילים באיכות גבוהה שנותן מענה לצרכי הנזילות של התאגיד באופק זמן זה. במסגרת ההוראה נקבע אופן החישוב של יחס כיסוי הנזילות לרבות הגדרת המאפיינים ודרישות תפעוליות ל"מלאי נכסים נזילים באיכות גבוהה" ומקדמי הביטחון בגינם (המונה) וכן את תזרים המזומנים היוצא נטו הצפוי בתרחיש הקיצון המוגדר בהוראה עבור 30 הימים הקלנדריים (המכנה). בהתאם להוראות המעבר, החל מיום 1 באפריל 2015 הדרישה המזערית הינה 60% והיא גדלה ל- 80% ב-1 בינואר 2016 ול- 100% ב-1 בינואר 2017 ואילך.

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2015	
98%	יחס כיסוי הנזילות*
60%	יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

* מחושב על בסיס ממוצעים פשוטים של תצפיות יומיות במשך הרבעון האחרון המדווח.

דיווח על יחס המינוף - ביום ה-28 באפריל 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים את הוראת המינוף, הקובעת דרישת יחס מינוף מזערי לתאגידים בנקאיים. מטרת ההוראה הינה ליצור יחס מינוף פשוט שאינו מבוסס סיכון, שישלים את המדידה מבוססת הסיכון, במטרה למנוע מינוף יתר. ההוראה קובעת כי אין לרדת מיחס מינוף של 5% על בסיס מאוחד. להלן דיווח על יחס המינוף על בסיס נתוני מאוחד⁽¹⁾⁽²⁾:

ליום 31 בדצמבר 2015	
במיליוני ש"ח	
2,436	הון רובד 1
45,316	סך החשיפות
5.38%	יחס המינוף
5.00%	יחס המינוף המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

- (1) הבנק נדרש לעמוד ביחס המינוף המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים החל מיום 1 באפריל 2015.
 (2) מחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 218 בדבר יחס מינוף.

לפירוט נוסף בדבר נכסי הסיכון ושינויים מהותיים בהון ראה פרק התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר, באור 22 לדוחות הכספיים ודוח מפורט על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק - www.unionbank.co.il/1381-he/unionbank.aspx.

תיאור עסקי הבנק לפי מגזרי פעילות

אפיון המגזרים נגזר בעיקר על פי תחום עיסוק הלקוחות. כללי החשבונאות שישומו בעריכת המידע הינם אלה המתוארים בבאור 26 לדוחות הכספיים. ביום 3 בנובמבר 2014 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בדבר "דיווח על מגזרי פעילות". בהתאם לחוזר זה נדרש לדווח על מגזרי פעילות בהתאם למתכונת אחידה ובת השוואה, כפי שקבע הפיקוח על הבנקים. בהתאם להוראות המעבר בדוח הכספי לשנת 2015 ניתן גילוי לנתונים מאזניים על מגזרי פעילות פיקוחיים כפי שנדרשים לראשונה לפי חוזר זו, לפירוט ראה באור 26א.

חלק מהמידע המובא להלן הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, אשר מבוסס על תוכניות העבודה של הבנק בתחום השיווק והמחשוב, ועל הערכות הגורמים העסקיים בבנק באשר לסיכויים ולאפשרויות להשיג מטרות ולבצע פעילויות בתחומים אלו. המידע בפסקה נשען בין השאר, על ההערכות המקרו כלכליות הרלוונטיות של בנק ישראל וכן של ענף מחקר ומוצרים של הבנק. המידע והצפי לגביו עשויים שלא להתממש, כולם או חלקם, או להתממש באופן שונה מהותית מהצפוי, בעיקר בשל הגורמים שלהלן: מידת ההצלחה בגיוס לקוחות חדשים, הסיכוי להשיג שיפור ביכולת הטכנולוגית (בין השאר בתחום האינטרנט). גורמים עיקריים נוספים העשויים להשפיע על התממשות המידע הינם: שינויים מקרו כלכליים, שינויים רגולטורים, מידת ההצלחה של הבנק להגשים את תוכניותיו הפנים ארגוניות, הצלחת מאמצי השיווק והצלחת השיפורים הטכנולוגיים המתוכננים ועוד.

• פעילות הבנק מתמקדת במגזרי פעילות כמפורט להלן:¹

מגזר פרטי – המגזר מספק מגוון של שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים למשקי בית, לעסקים קטנים וללקוחות פרטיים בעלי עושר פיננסי, לרבות שירותי ייעוץ להשקעות. כמו כן כולל המגזר את פעילות המימון לדירור.

מגזר עסקי – המגזר מספק מגוון שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים ללקוחות עסקיים, ממגוון ענפי משק – כאשר ענפי הליבה בהם המגזר מתמחה הינם ליווי בניה למגורים ולקוחות פעילים בשוק ההון.

מגזר יהלומים – המגזר כולל לקוחות פעילים בענף היהלומים אשר רובם חברים בבורסת היהלומים ברמת גן.

מגזר ניהול פיננסי – מגזר זה מרכז את כלל ניהול הנכסים וההתייבויות בבנק בשקלים ובמט"ח ואת ניהול הנזילות. המגזר כולל את פעילות הבנק עבור עצמו בניירות ערך (בתיק הזמין למכירה ובתיק למסחר) ובמכשירים פיננסיים נגזרים, לרבות פוזיציות מטבע וריבית. כמו כן, מועמסות על מגזר זה עלויות הנובעות מהצורך בשמירה על רמת נזילות עסקית ורמת פיזור נאותה של מפקידים, הבאות לידי ביטוי, בין היתר, בפער במחירי המעבר בין אשראים ופקדונות.

אחרים והתאמות - כולל פעילויות אשר לא ניתן לשייכן באופן ספציפי למגזרים.

• להלן הכללים העיקריים שישומו בחלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים:

הכנסות ריבית, נטו - במגזרים בהם הפעילות מתמקדת בלקוחות נכלל בסעיף זה מרווח פיננסי על ההלוואות/פקדונות של הלקוחות. המרווח מחושב מעל מחיר מעבר הנקבע לכל סוג הלוואה ופקדון בהתייחס למשך חיים ממוצע ולאפיק ההצמדה הרלוונטי. כן כלולה בסעיף זה ריבית חסרת סיכון על ההון המחושבת על בסיס נכסי הסיכון המשויכים לכל מגזר. במגזר ניהול

¹ יצוין כי כל בנק מסווג את לקוחותיו למגזרים לפי פרמטרים שונים וכן מקצה הכנסות והוצאות למגזרים לפי פרמטרים שונים.

פיננסי נכללות בסעיף זה הכנסות מריבית על אגרות חוב וכן הוצאות הנובעות מהצורך לשמור על רמת נזילות עסקית ורמת פיזור נאותה של מפקידים אשר באות לידי ביטוי, בין היתר, בפער במחירי המעבר בין אשראים ופקדונות.

בשנת 2014 בוצע שינוי בשיטת מחירי המעבר בש"ח ובמט"ח. בהתאם למתודולוגיה שאושרה החל מהמחצית השנייה של השנה, הכנסות ריבית נטו כוללות התחשבות בין מגזרית בגין עודפי פקדונות. עבור כל תת מגזר מתווסף סכום חיובי/שלילי המייצג את מכפלת הפער בין יתרת הפקדונות ליתרת האשראי בשיעור שנתי של 0.25%. חיוב בינמגזרי ברמת הבנק בגין עודפי פקדונות נרשם תחת מגזר ניהול פיננסי. מספרי השוואה לא הוצגו מחדש בשל חוסר מהותיות.

הכנסות שאינן מריבית - מיוחסות למגזר אליו משתייך הלקוח. במגזר ניהול פיננסי נכללות בסעיף זה: הכנסות (הוצאות) בגין שווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים (כנדרש על פי כללי חשבונאות), הכנסות מפעולות הבנק בנגזרים עבור עצמו, הכנסות ממימוש והתאמה של אגרות חוב והכנסות ממימוש והתאמה של מניות.

הפרשה להפסדי אשראי – נזקפת למגזר אליו משתייך הלקוח אשר כנגד חבותו נרשמה ההפרשה.

הוצאות תפעוליות ואחרות – הוצאות ישירות שניתן לזהותן למגזר ספציפי, מיוחסות לאותו מגזר. יתר ההוצאות מיוחסות למגזרים השונים על סמך מתודולוגיית הקצאה המבוססת על פרמטרים שונים.

מיסים על ההכנסה – ההפרשה למס על התוצאות העסקיות של כל מגזר פעילות חושבה על פי שיעור המס האפקטיבי, למעט במקרים מסוימים בהם ניתן לבצע ייחוס ספציפי.

תשואה להון – מהווה את היחס שבין הרווח הנקי לאחר מס של כל אחד מהמגזרים לבין האמצעים ההוניים (רוברד 1) המוקצים למגזר. האמצעים ההוניים מוקצים למגזרים על בסיס נכסי הסיכון הממוצעים של כל מגזר.

להלן תמצית התפתחות הרווח הנקי וסך הנכסים לפי מגזרי פעילות:

		רווח נקי	א.
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
	2015	2014	**
מיליוני ש"ח			
	(8)	(10)	מגזר פרטי
	117	(18)	עסקי
	-*	26	יהלומים
	33	21	ניהול פיננסי
	2	4	אחרים והתאמות
	144	23	סך הכל
			ב.
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
	2015	2014	**
מיליוני ש"ח			
	10,106	9,768	מגזר פרטי
	11,909	12,821	עסקי
	1,306	1,310	יהלומים
	16,029	14,703	ניהול פיננסי
	1,312	1,550	אחרים והתאמות
	40,662	40,152	סך הכל

* סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.

** נתוני תקופה קודמת הוצגו מחדש לאור יישום למפרע של כללי חשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים – ראה באור 1.ד.1 וכן לאור יישום הנחיות המפקח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה- ראה באור 2.ד.1.

מבנה המגזר

המגזר הפרטי של הבנק מספק מגוון שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים למשקי בית וללקוחות פרטיים בעלי עושר פיננסי, לרבות שירותי ייעוץ להשקעות. כמו כן כולל המגזר את פעילות המימון לדיור. השירותים ללקוחות המגזר ניתנים באמצעות סניפי הבנק, באמצעות מרכז בנקאות פרטית - Agood Premium, וכן באמצעות ערוצי הבנקאות הישירה – אתר האינטרנט, האפליקציות הסלולריות והמוקד הטלפוני של הבנק (אגוד ישיר). מוצרים עיקריים של המגזר כוללים שירותי ניהול חשבון שוטף, יעוץ השקעות בניירות ערך, פקדונות, אשראי, כולל אשראי לרכב, כרטיסי אשראי, ומתן הלוואות לרכישה, חכירה, הרחבה, שיפוץ או בניה של דירת מגורים, ולכל מטרה, המובטחות על ידי משכון דירות מגורים.

במסגרת התוכנית האסטרטגית לשנים 2016-2018, נקבעו יעדים מוגברים לתחום האשראי הקמעונאי ולפיתוח תחום האשראי לעסקים קטנים, שצפויים להוות עוגן מרכזי לצמיחה בהכנסות, תוך המשך ביסוס והרחבת תשתית לקוחות הבנק כמו גם מכירת מוצרים ללקוחות כל הבנקים, בדגש על מוצרי אשראי, וכל זאת לצד תהליכי התייעלות.

להלן הפעילויות והיעדים המתוכננים לשנת 2016:

- הרחבת פעילות מתן האשראי ללקוחות הבנק בין היתר על ידי השקת "מרכז הלוואות" – למתן אשראי ללקוחות כל הבנקים, הרחבת פעילות האשראי לעסקים קטנים והמשך שיתופי פעולה במיזמי אשראי (ראה גם פרק "הסכמים מהותיים", בנושא התקשרות הבנק עם "מימון ישיר").
- המשך פיתוח התשתית הקמעונאית, באמצעות הרחבה של בסיס הלקוחות הפעילים. זאת באמצעות מהלכי גיוס לקוחות לצד פעילויות העמקה וחיזוק הקשר עם הלקוח ובמקביל מיצוי פוטנציאל ההכנסות, כל זאת תוך שיפור תשתית הערוצים הישירים, המהווה מרכיב מרכזי בחיזוק חוויית הלקוח והרחבת זמינות שירותי הבנק על ידי המשך טיוב הפריסה הסניפית בין היתר באמצעות הפעלה של סניף נייד, בכפוף לקבלת אישור בנק ישראל.
- הרחבת הפעילות בתחום מוצרי הפאסיבה השונים ובעיקר גיוס פקדונות בין השאר לצורך הגדלת הפיזור בתחום המקורות והארכת המח"מ, וכן הרחבת תשתית הלקוחות המיועצים והעמקת הפעילות בקרב פעילי שוק ההון, וכמו גם הרחבת מקורות ההכנסה שאינם צורכים נכסי סיכון.
- שמירת איכות תיק המשכנתאות ושיפור התשואה בהתחשב במצב השוק ומגבלות נכסי הסיכון ובהתחשב במרווח.
- המשך פיתוח רמת המודעות בקרב כלל הלקוחות הפוטנציאליים באמצעות בניית מהלכים מתמשכים להגברת המודעות ולשימור והעצמת מעמד המותג.

מגבלות חקיקה, פיקוח תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והנחיות רגולטוריות החלות על המערכת הבנקאית בישראל מצד גורמים כגון: הפיקוח על הבנקים, רשות ניירות ערך, הממונה על שוק ההון הביטוח והחסכון, הממונה על הגבלים עסקיים ועוד. בעקבות שינויים רגולטוריים שונים ובכללם המלצות הצוות להגברת התחרותיות והנחיות המפקח על הבנקים בוצעו במהלך השנה עדכונים בעמלות שונות ובהן עמלות שירות הודעות או התראות ועמלות הסליקה בכרטיסי אשראי. מהלכים נוספים ליישום ההוראות ראה גם פרק "עדכוני חקיקה".

כמו כן, ראה בפרק "עדכוני חקיקה" תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 470 בנושא "כרטיסי חיוב", הוראת ניהול בנקאי תקין חדשה מס' 423 בנושא "שירות המסלולים" וטיטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח)(דמי עמילות מירביים בביטוח חיים ומבנה אגב הלוואה לדיור) (תיקון) תשע"ה- 2015.

התפתחות בשווקים של המגזר

במהלך שנת 2015 נמשכה הצמיחה המתונה של המשק הישראלי. הצמיחה בשנת 2016 צפויה להיות מושפעת בעיקר מהצמיחה העולמית הממותנת והמדיניות המוניטרית הנוכחית (ראה גם פרק "התפתחויות ושינויים מהותיים בכלכלת ישראל") חלקו של הציבור בשוק ההון ובשווקים הפיננסיים עלה במקביל חלה עלייה קלה במדדי שוק ההון. על מנת להעניק תמיכה נוספת לפעילות הכלכלית, בהעדרם של לחצים אינפלציוניים, המשיך בנק ישראל גם השנה במדיניות מוניטרית מרחיבה כפי שבאה לידי ביטוי במדיניות הורדת הריבית בשיעור מצטבר של כ-0.15 נקודת האחוז עד לרמת שפל היסטורית של 0.1% בחודש מרס 2015. שיעור זה של ריבית ממצער את מרווחי הבנקים על פיקדונות.

שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על המגזר

בשנת 2015 המשיך הבנק בהטמעת מערכות מחשוב מתקדמות, הנוגעות למרבית פעילויות הליבה הבנקאיות במטרה להביא לשיפור התהליכים מול הלקוחות, כמו גם להפחתת כמות הניירת בסניפים. במהלך שנת 2016 צפוי הבנק להמשיך בבניית תשתית מתקדמת לשילוב יישומים נוספים למתן מענה לשירותים מתקדמים ותהליכי מתן אשראי במקביל להעמקת פתרונות ערוצים ישירים, בין היתר ככלי להעמקת הפעילות ומניעת נטישה.

במסגרת מערכת ניהול קשרי הלקוחות הוטמעו בשנת 2015 כלים נוספים לשיפור וייעול תהליך הגיוס, העמקת הפעילות ושימור הלקוח וכן לתמיכה בתהליך מתן האשראי. במהלך שנת 2016 יורחבו השיפורים והתוספות למערכת בעיקר בתחום האשראי הצרכני והמשכנתאות.

הרחבת השירותים הניתנים במסגרת הערוצים הישירים של הבנק, בין היתר ככלי תומך בגיוס, שימור והעמקת הפעילות עם הלקוחות הקיימים, צפויה להמשיך גם בשנת 2016, תוך המשך שידרוג התשתית ופיתוח מערכות הבנק בין היתר הוקם אתר ייעודי לגיוס אשראי צרכני וכן צפויה להיכנס לשימוש מערכת לפתיחת חשבונות באינטרנט. בנוסף, נערך הבנק להפעלת מערכת סגורה להפקדת פקדונות, בכפוף למגבלות הרגולטוריות וסביבת הריבית.

במהלך שנת 2015 יושמו שיפורים במערכות הבקרה והמסחר בתחום נירות הערך ובשנת 2016 צפויים היישום וההטמעה של מערכות נוספות תומכות תהליכי ייעוץ בתחום הפעילות בניירות ערך והייעוץ הפנסיוני.

גורמי הצלחה קריטיים למגזר – מחסומי כניסה ויציאה העיקריים של המגזר

- מגוון מוצרי בנקאות והתאמתם ללקוח, ביניהם מוצרים ושירותים ייחודיים שלא מוצעים על ידי המתחרים.
- מוצרים הוגנים ומחירים תחרותיים.
- פריסת סניפים התואמת את האסטרטגיה העסקית של הבנק ופיתוח ערוצים ישירים.
- שמירה על רמת שירות נאותה.
- גיוס והכשרת כח אדם מתאים.
- הקמה ותחזוקה של מערכות מידע וטכנולוגיה, העונות על צרכי האסטרטגיה של המגזר.
- הקצאת תקציבי שיווק ופרסום לחיזוק המותג.
- שמירה על רמת ציות נאותה ועל יישום חוק הלבנת הון.
- ניהול ובקרת סיכונים אשראי – סיכון האשראי הינו גורם הסיכון המשמעותי בפעילות במגזר. ניהול ובקרה מושכלים של סיכונים האשראי וקביעת דירוג הולם, הינם חיוניים למזעור הסיכונים ולהשגת רווחיות נאותה למגזר.

תחליפים למוצרים ולשירותים של המגזר והשינויים שחלו בהם

במרבית המוצרים והשירותים הבנקאיים קיימת תחרות מצד גופים חוץ בנקאיים, חברות כרטיסי האשראי וחברות נוספות בתחום ההשקעות, דוגמת בתי השקעות, ברוקרים פרטיים וחברות ביטוח. יחד עם זאת, גופים אלו אינם מתחרים בשירותי העו"ש, בשירותי מערך התשלומים ובקבלת מכלול השירותים הפיננסיים תחת קורת גג אחת.

ביום 3 ביוני 2015, מינה שר האוצר את הוועדה להגברת התחרות בשירותים בנקאיים ופיננסים מתוך מטרה לבחון את האפשרות להכניס שחקנים חדשים לתחרות באספקת שירותים בנקאיים לרבות האפשרות להפרדת חברות כרטיסי האשראי מהבנקים. כמו כן, חברי הוועדה נדרשו לבחון את יישומם של צעדים משלימים אשר נדרשים להסרת חסמים ולקידום התחרות. במהלך חודש דצמבר 2015 הגישה הוועדה את דוח הביניים ועל פיו הועדה ממליצה על שורה של צעדים בתחום מבנה הבעלות של חברות כרטיסי האשראי וסליקת האשראי, המלצות בתחום האשראי הצרכני וכן בתחומי החיסכון והפנסיה. במהלך הרבעון הראשון של 2016 צפוי שלב השימוע הציבורי אשר לאחריו יפורסמו ההלצות הסופיות של הוועדה. תהליך יישום הרפורמה עשוי להביא לפגיעה בהכנסות הבנק, אך יחד עם זאת הוא טומן בחובו גם הקלות אשר עשויות להשפיע לחיוב על הפעילות בשוק ההון ועל פעילות הבנק.

מבנה התחרות במגזר

התחרות בתחום הלקוחות הפרטיים גברה במהלך השנים האחרונות ומקורה בעיקר בתחרות בין הבנקים כמו גם גופים חוץ בנקאיים (חברות ביטוח, בתי השקעות וכו'), המציעים מוצרים קמעונאיים, כמפורט לעיל. בין הצעדים בהם הגופים השונים נוקטים ניתן למנות פתיחת סניפים חדשים, מתן הטבות מגוונות והרחבת השירותים הניתנים בערוצים הישירים, בין היתר כאמצעי להגדלת הנגישות והזמינות ללקוחות. בתחום המשכנתאות והאשראי הקמעונאי התעצמה התחרות בשנים האחרונות בעקבות ההכרה של הבנקים במוצרים אלו כמוצרי עוגן ומנוף לגיוס לקוחות לפעילות בתחומים קמעונאיים נוספים. ההערכה היא כי מגמה זו תימשך בשנת 2016, גם כפועל יוצא של יישום מסקנות הצוות להגברת התחרותיות, שמטרתה, בין היתר, להקל על חסמי מעבר של לקוחות בין בנקים, לשפר את המידע הקיים לגבי לקוחות פוטנציאליים ולהגביר את התשתית התחרותית בין הבנקים, אשר שניים מהם מחזיקים בנתח השוק העיקרי. במהלך השנים האחרונות נוקט הבנק בצעדים שיווקיים מגוונים לגיוס לקוחות כמפורט בהמשך בתת פרק "שיווק והפצה", תוך יצירת בידול לעומת המתחרים כמענה לתחרות בענף. הצפי הוא שצעדים אלו יאפשרו לבנק להוסיף ולהגדיל את נתח פעילות המגזר בבנק.

שירותים ומוצרים חדשים במגזר

גיוס לקוחות חדשים והגדלת נתח פעילות הלקוחות מתבצעים, בין היתר, באמצעות פיתוח מוצרים חדשים והתאמת פעילות על פי צרכי הלקוחות.

• פיתוח שירותים:

הבנק פעל להרחבת פעילויות, הרחבת תשתיות ומערכות מחשוב, וכל זאת על מנת להעמיק ולהרחיב את הפעילות בקרב הלקוחות הפרטיים ומשקי הבית:

פריסת הסניפים – המשך יישום אסטרטגיית הסינוף במקביל לפיתוח התשתית הבנקאית הישירה.

אגוד Premium – בתחום הבנקאות הפרטית הבנק פועל באמצעות מרכז Premium – ברמת גן. פעילות מרכז הפרימיום תומכת בהרחבת פעילות והתמקדות בקרב לקוחות הבנקאות הפרטית בעלי עושר פיננסי מעל 1 מיליון ש"ח, תוך הענקת שירותים ברמה גבוהה ביותר ללקוחות. למרכז הפרימיום גיוס מיטב היועצים המקצועיים להענקת שירות מקצועי, אישי וגמיש. במוקד הטיפול בלקוח עומדת תפיסה של מתן מענה מקצועי למכלול צרכיו של הלקוח. במתן שירות ללקוחות המגזר מושם דגש מיוחד על יצירת מערכת יחסים הדוקה וארוכת טווח.

אתרי האינטרנט ומערכות מסחר – במהלך שנת 2015 נמשכה התמיכה השיווקית בהטמעת והרחבת שירותי הבנקאות הדיגיטלית באינטרנט ובסלולר, במקביל להמשך שדרוגה של תשתית המסחר. בשנת 2016 צפוי כי תימשך הטמעתן של אפליקציות נוספות, לצד שימוש בתשתית הדיגיטלית הקיימת (אתרי האינטרנט, הסלולר ומערכות המסחר) ככלי נוסף לחיזוק נאמנות וגיוס לקוחות, בין היתר באמצעות הגברת השימושיות.

- פיתוח מוצרים:

הבנק מפתח ומשווק מוצרים חדשניים, בתחומים השונים של הפעילות הבנקאית אל מול הלקוחות הפרטיים ובכלל זה בתחום הפקדונות, המותאמים לצרכי הלקוחות והמאפשרים ללקוחות לגוון השקעות ולפזר סיכונים. הבנק ממשיך בתהליך רחב היקף לגיוס לקוחות פרטיים. במסגרת זו, מוביל הבנק בשנים האחרונות מהלך לגיוס לקוחות חדשים, במרכזו "חשבון הפוך" המציע ללקוחות המצטרפים לבנק אגוד ליהנות מתנאים מועדפים בניהול חשבונם בתקופת ההטבה. להערכת הבנק חבילת "חשבון הפוך" נותנת מענה מיטבי לצרכי הלקוחות מקבלי המשכורת: פטור מריבית חובה, ריבית זכות אוטומטית, ופטור מעמלות העו"ש המרכזיות – עמלת פקיד ועמלת ערוץ ישיר באמצעות מנגנון זיכוי. ההטבות ניתנות ללקוחות חדשים מעבירי משכורת. לאחרונה, יצא הבנק במוצר נוסף לגיוס לקוחות חדשים, "חשבון הפוך קרדיט". באמצעות מוצר זה, המעניק ללקוחות חדשים מעבירי משכורת הטבות בתחומי העו"ש והאשראי, הבנק פונה ללקוחות שפעילותם הבנקאית הנה מוטת אשראי. המוצר החדש מוצע במקביל ל"חשבון הפוך" וללקוח החדש מוצעת בחירה בין שני המסלולים.

בנוסף, מציע הבנק ללקוחות ותיקים את מסלול "חשבון הפוך מתמיד" הכולל פטור מעמלות העו"ש המרכזיות באמצעות מנגנון זיכוי והטבת ריבית על יתרות העו"ש בחשבונם. קבלת ההטבות מותנית בהעברת משכורת בסכום מינימלי ובהיקף הפעילות בחשבון. מהלך זה הינו ייחודי ונוגע בליבת פעילות הלקוח הפרטי עם הבנק ומהווה שלב נוסף ביישום האסטרטגיה העסקית של הבנק.

שיווק והפצה

בשנת 2015 המשיך הבנק להשקיע מאמצי שיווק ומשאבים לגיוס לקוחות חדשים, בעיקר בקרב אוכלוסיית לקוחות מקבלי המשכורת והבנקאות הפרטית. במהלך שנת 2016 ימשכו המאמצים לגיוס לקוחות משכורת חדשים, תוך מתן דגש על טיפוח נאמנות, שימור לקוחות וצמצום הנטישה, במקביל להמשך פיתוח ערוצי הבנקאות הישירה לשם הגדלת הזמינות והנגישות של שרותי הבנק. במקביל, ינקטו פעולות להרחבת תיק האשראי הקמעונאי, בין אם של לקוחות הבנק ובין אם על ידי גיוס לקוחות בנקים אחרים.

השיווק מתבצע באמצעות פרסום באמצעי המדיה השונים ובהם שלטי חוצות, טלוויזיה, רדיו ואינטרנט, לרבות שימוש שיווקי במסכים אלקטרוניים ועלוני מידע בסניפים תוך שמירה על תמהיל מדיה אפקטיבי ומקסום תקציב הפרסום, כמו גם על מיצוי הפוטנציאל הקיים בקרב לקוחות הבנק. בנוסף ננקטות פעילויות מקומיות באזורי המיקום של הסניפים, באתר האינטרנט של הבנק, ודיוור ישיר ללקוחות.

בבנק אגוד פועלים כיום שני מוקדים טלפוניים - מוקד אגוד ישיר ומוקד בנקאות ישירה. אגוד ישיר משמש כערוץ בנקאי משלים לפריסת הסניפים של הבנק ומתמקד במתן שירות בנקאי ללקוחות הבנק.

במהלך שנת 2015 הורחבה פעילות מתן האשראי היוזמת במוקד בנקאות ישירה ותמיכתו במבצע גיוס הלקוחות והמכירות, במקביל להגדלת חלקו בטיפול בפעילות הלקוח והפעילות העסקית, כל זאת תוך התייעלות וניצול אופטימאלי של המשאב האנושי. במהלך שנת 2016 בכוונת הבנק לאחד את פעילויות המכירה השונות תחת מרכז אחד אשר יספק שירותי מכירות, תמיכה בלקוחות וכן שירותי תפעול, תוך חתירה לשיפור השירות והזמינות ללקוחות וכגיבוי לסניפים בשעת חירום.

הון אנושי

במהלך השנה מבוצעות הכשרות שוטפות והדרכות בתחום המכירות, השיווק והשירות, וכן בתחומים מקצועיים אחרים. בשנת 2015 הושם דגש על פיתוח תשתית המכירות ותהליכי המכירה, תכנון והכשרת עתודות ניהול, העמקת הידע המקצועי ויישום תוכניות לחיזוק ידע והסמכה, וכן נמשך תהליך הטמעת ערכי הקוד האתי וחיזוק המודעות לערכי הבנק לאיסור הלבנת הון ולציות. בשנת 2016 מתכוון הבנק להמשיך בפיתוח והעמקת הידע בתחום האשראי לעסקים קטנים, ביסוס תשתית ההון האנושי, בדגש על התייעלותו וטיובו, במקביל לבניית מאגר עתודה ניהולית. בשנת 2015 הסתכם מספר המשרות הממוצע שעלותן הועמסה על המגזר ב-661 משרות.

הליכים משפטיים

פרטים נוספים בדבר הליך משפטי הנוגע לפעילות לקוחות המגזר בפרט, ראה באור ג.23.ג(17).

הסכמים או הסדרים מיוחדים

ראה פירוט בפרק "הסכמים מהותיים" תת פרק "שירותים ותחומי פעילות המעוגנים בהסכמים או הסדרים מיוחדים" – בדבר כרטיסי אשראי, ייעוץ פנסיוני ורכישת זכויות בתיק הלוואות צרכניות.

להלן תמצית תוצאות הפעילות של המגזר הפרטי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014*				לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015				
סך הכל	מימון לדיור	עו"ש עסקי	לקוחות פרטיים	סך הכל	מימון לדיור	עו"ש עסקי	לקוחות פרטיים	
במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח				
268	96	17	155	224	92	13	119	הכנסות ריבית נטו:
4	(5)	1	8	18	(19)	3	34	- מחיצוניים
117	10	11	96	126	8	10	108	- בינמיגזרי
1	-	- **	1	1	-	- **	1	הכנסות שאינן מריבית:
390	101	29	260	369	81	26	262	- מחיצוניים
10	(3)	2	11	8	(3)	3	8	- בינמיגזרי
393	81	36	276	374	74	28	272	סך ההכנסות
-	-	-	-	-	-	-	-	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(13)	23	(9)	(27)	(13)	10	(5)	(18)	הוצאות תפעוליות ואחרות
(3)	6	(2)	(7)	(5)	4	(3)	(6)	- מחיצוניים
(10)	17	(7)	(20)	(8)	6	(2)	(12)	- בינמיגזרי
(1.8%)	5.3%	(34.7%)	(9.1%)	(1.4%)	1.9%	(9.1%)	(4.7%)	רווח (הפסד) לפני מיסים
9,768	7,659	272	1,837	10,106	7,688	297	2,121	הפרשה למיסים על הרווח
17,121	443	1,405	15,273	17,897	425	1,275	16,197	רווח נקי (הפסד)
5,805	3,330	209	2,266	6,198	3,283	233	2,682	תשואה להון
13,151	-	2,639	10,512	13,252	-	2,151	11,101	יתרה ממוצעת של נכסים
3	-	-	3	5	-	-	5	יתרה ממוצעת של התחייבויות
								יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
								יתרה ממוצעת של ניירות ערך
								יתרה ממוצעת של ניירות ערך מנוהלים
								הכנסות ריבית נטו :
168	87	4	77	183	83	5	95	מרווח מפעילות מתן אשראי
83	-	5	78	25	-	1	24	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
21	4	9	8	34	(10)	10	34	אחר
272	91	18	163	242	73	16	153	סך הכל הכנסות ריבית נטו

* נתוני תקופות קודמות הוצגו מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים, ראה באור 1.ד.1. וכן לאור יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה, ראה באור 2.ד.1.

** סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.

שינויים בהיקף הפעילות של המגזר וברוח הנקי שלו

בשנת 2015 נרשם הפסד בסך 8 מיליון ש"ח לעומת הפסד בסך 10 מיליון ש"ח בשנת 2014. תשואת ההפסד על ההון בשנת 2015 היתה מינוס 1.4% לעומת מינוס 1.8% בשנת 2014.

סך הכנסות המגזר הסתכמו בשנת 2015 ב- 369 מיליון ש"ח לעומת 390 מיליון ש"ח בשנת 2014. הכנסות ריבית נטו הסתכמו ב- 242 מיליון ש"ח לעומת 272 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. בשנת 2015 חלה עליה בהכנסות המימוניות בתחום האשראי, כתוצאה מעלייה בהיקפים ומגידול במרווחים אולם, עלייה זו קוזזה על ידי ירידה בהכנסות מפיקדונות, בעיקר עקב ירידת ריבית בנק ישראל. ההכנסות שאינן מריבית הסתכמו ב-127 מיליון ש"ח לעומת 118 מיליון ש"ח בשנת 2014. העלייה נובעת בעיקר מעלייה בהכנסות מפעילות לקוחות בניירות ערך והמרות מט"ח.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו בשנת 2015 ב-8 מיליון ש"ח לעומת 10 מיליון ש"ח בשנת 2014. ההוצאות הסתכמו ב-374 מיליון ש"ח לעומת 393 מיליון ש"ח בשנת 2014, ירידה בשיעור של כ-4.8%, בעיקר כתוצאה מירידה בהקצאת הוצאות עקיפות על המגזר. ההיקף הממוצע של התחייבויות המגזר (שעיקרם פיקדונות הציבור), הסתכם בשנת 2015 בכ-17.9 מיליארד ש"ח, לעומת כ-17.1 מיליארד ש"ח בשנת 2014. ההיקף הממוצע של נכסי המגזר (שעיקרם אשראי לציבור) הסתכם בשנת 2015 בכ-10.1 מיליארד ש"ח לעומת כ-9.7 מיליארד ש"ח בשנת 2014, גידול של כ-4.1%.

לקוחות פרטיים – בשנת 2015 נרשם הפסד בסך 12 מיליון ש"ח לעומת הפסד בסך 20 מיליון ש"ח בשנת 2014. ההכנסות הסתכמו ב-262 מיליון ש"ח לעומת 260 מיליון ש"ח בשנת 2014. נרשמה עלייה בהכנסות מאשראי ובהכנסות מעמלות בתחום ניירות ערך ומט"ח אולם, עלייה זו קוזזה בעיקר על ידי ירידה בהכנסות מפיקדונות, עקב ירידת ריבית בנק ישראל. ההוצאה להפסדי אשראי הסתכמה בסך של 8 מיליון ש"ח לעומת הוצאה בסך 11 מיליון ש"ח שנרשמה בתקופה המקבילה. בהוצאות תפעוליות ואחרות חל קיטון של כ-1.4% (כ-4 מיליון ש"ח).

מימון לדיור – הרווח הנקי הסתכם בשנת 2015 ב-6 מיליון ש"ח לעומת רווח נקי בסך 17 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ההכנסות הסתכמו ב-81 מיליון ש"ח לעומת 101 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. בהוצאות חלה ירידה בשיעור של כ-8.6% (כ-7 מיליון ש"ח), בעיקר כתוצאה מירידה בהוצאות משפטיות והוצאות שכר עקב ירידה ברמת כלל הבנק וכן כתוצאה מעדכון מספר המשרות המיוחסות למגזר. ההכנסה מהפסדי אשראי בשנת 2015 הסתכמה ב-3 מיליון ש"ח, בדומה להכנסה בתקופה המקבילה אשתקד. יתרת האשראי המאזני הלוואות לדיור הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2015 בכ-7.7 מיליארד ש"ח (לרבות משכנתאות לקבוצות רכישה), בדומה ליתרה ביום 31 בדצמבר 2014.

סך הלוואות החדשות שהועמדו בשנת 2015 הסתכם בכ-1,575 מיליון ש"ח לעומת 1,666 מיליון ש"ח בשנת 2014. הרחבה נוספת בדבר סיכונים בתיק הלוואות לדיור ראה גם בפרק "סקירת הסיכונים" תת פרק "מדיניות הלוואות לדיור".

מידע על הלוואות חדשות שבוצעו לרכישת דירת מגורים בבטחון משכנתא והיקפי מיחזור הלוואות

בשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	
מיליוני ש"ח		
1,326	1,233	כספי הבנק
-*	-*	כספי האוצר
2	2	הלוואות עומדות
1,328	1,235	סה"כ הלוואות חדשות
338	340	הלוואות שמוחזרו
1,666	1,575	סה"כ הלוואות שבוצעו

* סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.

המגזר העסקי

מבנה המגזר

המגזר מספק מגוון שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים ללקוחות עסקיים, ממגוון ענפי משק – כאשר ענפי הליבה בהם המגזר מתמחה הינם בניה וללווי בניה למגורים ולקוחות פעילים בשוק ההון.

כמו כן כלולות במגזר פעילויות חברות בנות בגין לקוחות עסקיים (לרבות שירותי נאמנות לקרנות).

שירותי הבנקאות ללקוחות המגזר ניתנים ברוב סניפי הבנק. המוצרים והשירותים של מגזר זה מותאמים לצרכי הלקוחות וכוללים בעיקר: מימון פעילות שוטפת, מימון השקעות, ליווי פרויקטים בענף הנדל"ן בעיקר למגורים, שירותים פיננסיים, פעילות סחר-חוץ, עסקות במכשירים פיננסיים נגזרים ושירותי יעוץ השקעות הניתנים בסניפים ובחדרי העסקאות של הבנק.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

על פי התוכנית האסטרטגית לשנים 2016-2018, בכוננת הבנק להתאים את היקף תיק האשראי, על פי הנגזר מהאסטרטגיה העסקית, למגבלות הרגולטוריות בתחום תכנון ההון, ריכוזיות לווים וקבוצות לווים, עמידה במגבלות נוספות מתוקף ההוראות החדשות ועמידה במגבלות מדד ריכוזיות ענפי משק. זאת תוך שמירה על איכות תיק האשראי לאור היבטי המקרו והשינויים המשקיים. כמו כן ניתן דגש על הקפדה ושיפור התשואה למכלול הסיכונים הנובעים מהפעילויות השונות. בנוסף, תתבצע הקצאה אופטימלית של נכסי הסיכון לצורך שיפור התשואה והמשך מיקוד בענפי הליבה: יהלומים, מגזר שוק ההון וללווי בניה למגורים, תוך התייחסות למצבי השוק המשתנים בארץ ובעולם. מתן דגש לגיוס לקוחות חדשים מתחומים שאינם תחומי ליבה והעמקת פעילות עם לקוחות קיימים, כל זאת תוך שמירה על מסגרת נכסי הסיכון שנקבעה בתכנון ההון של הבנק ובכפוף לתיאבון הסיכון וסיבולת הסיכון שנקבעו על ידי דירקטוריון הבנק.

להלן הפעילויות והיעדים המתוכננים לשנת 2016:

- המשך הקפדה על איכות תיק האשראי לאור היבטי המקרו והשינויים במשק.
- הקצאה אופטימלית של נכסי סיכון על ידי מיצוי פוטנציאל ההכנסות מלקוחות ותיקים וחדשים תוך התמקדות בתחומים שאינם צורכים נכסי סיכון לצורך הגדלת ההכנסה.
- המשך התמחות בתחומי הליבה במקביל להתרחבות למגזרים עסקיים נוספים, תוך התייחסות למצבי השוק המשתנים בארץ ובעולם.
- התאמת היקף תיק האשראי העסקי והרכבו, לצורך עמידה בתאבון וסיבולת הסיכון שנקבעו, לרבות יעדי ההון שנקבעו, תוך שיפור והתאמה של התשואה והמרווח לסיכון הלקוח.
- הקטנת הריכוזיות הענפית וריכוזיות הלווים, תוך שמירה על האיכות הגבוהה של תיק האשראי.
- התאמת מדיניות האשראי ותהליכי העבודה לדרישות הרגולטוריות המתעדכנות.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והנחיות רגולטוריות החלות על המערכת הבנקאית בישראל מצד גורמים כגון: הפיקוח על הבנקים, רשות ניירות ערך, הממונה על שוק ההון הביטוח והחסכון, הממונה על הגבלים עסקיים ועוד.

האמור להלן משקף מגבלות ספציפיות החלות על המגזר: על פי הוראת ניהול בנקאי תקין חלה מגבלה על גובה החבות המותרת ללווה בודד, לקבוצת לווים, לקבוצת לווים בנקאית ולסך החבות נטו הכוללת של הלווים, קבוצת הלווים וקבוצת הלווים הבנקאיות שחבותם נטו עולה על שיעור של 10% מהון הבנק, ללקוחות המוגדרים כ"אנשים קשורים" לבנק ולחבות בגין עסקות למימון רכישת אמצעי שליטה בתאגידים. כמו כן מוגבל שיעור האשראי המותר לכל ענף משק ביחס לאשראי הכולל בבנק. למגבלות אלו עלולה להיות השלכה על אופן והיקף פעילות המגזר העסקי בבנק עם אותם לקוחות.

יתרת האשראי וסיכון האשראי המיוחסים ללקוחות מגזר זה רגישים לשינויים חיצוניים כגון: רמת הצמיחה העולמית והמקומית,

משברים ענפיים, תנודות בשערי חליפין, מדד המחירים לצרכן, התפתחות שיעורי הריבית, מיזוגים ורכישות של חברות, שינויים בהסכמים בין בעלי מניות לגבי מאפייני השליטה שלהם בחברות וכיוצא בזה.

היקפי הפעילות במגזר מושפעים גם מיעדי ההון ותכנון ההון של הבנק (לפרטים ראה פרק "מבנה והתפתחויות של נכסים, התחייבויות ההון והלימות ההון"), כמו גם מתאבון הסיכון וסיבולת הסיכון (לפרטים ראה פרק "סקירת הסיכונים"), כפי שנקבעו על ידי דירקטוריון הבנק.

במהלך שנת 2015 נמשכה הטמעת התיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 301 – "דירקטוריון" (המתייחסת למעורבות דירקטוריון תאגיד בנקאי באישור אשראים) ופותחו כלים נוספים לתמיכה ביישום ההוראה ובכלל זה הגברת הבקרה והפיקוח של הדירקטוריון על פעילות האשראי. בנוסף, נמשך הטיפול ביישום הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 311 – "ניהול סיכון אשראי" והוראת ניהול בנקאי תקין מס' 310 בכל הנוגע למתן חוות דעת של אגף בקרות וניהול סיכונים לגבי אשראים מעל היקף מסוים. כמו כן, במהלך 2015 נערך האגף ליישום ההוראה בדבר הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי וכן הוראה 831 – "סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק".

החל משנת 2016 תבצע הטמעת התיקונים להוראות ניהול בנקאי תקין מס' 312 – "עסקי תאגיד בנקאי עם אנשים קשורים", ניהול בנקאי תקין 313 – "מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים", ניהול בנקאי תקין 323 – "מימון רכישת אמצעי שליטה בתאגידים" וניהול בנקאי תקין 327 – "ניהול הלוואות ממונפות". בד בבד תימשך הטמעת מדיניות האשראי, עדכון הכללים, המדדים, הפרמטרים ותהליכים נוספים הנוגעים לאישור אשראים, לניהול תהליכי אשראי ולבקרה עליו בבנק. לגבי מגבלות חקיקה נוספות – ראה פירוט בפרק "עדכוני חקיקה".

ההתפתחות בשווקים של המגזר

פעילות המגזר העסקי של הבנק מושפעת מקצב הצמיחה במשק, מהמדיניות המוניטארית והפיסקאלית, מרמת הביקושים בשוק המקומי והעולמי, מהתנודתיות בשוק ההון, מהמצב הביטחוני ומאירועים ביטחוניים המשפיעים על ענף התיירות בעיקר, ועל השקעות תושבי חוץ. הצמיחה העולמית המתונה במהלך שנת 2015 נתנה את אותותיה גם על קצב צמיחת המשק הישראלי, כפי שבאה לידי ביטוי בפרמטרים הכלכליים המרכזיים ובהם קצב הגידול בתוצר, בצריכה הפרטית, בהשקעה בנכסים קבועים וביצוא הסחורות והשירותים. לפרטים נוספים ראה פרק "התפתחויות ושינויים מהותיים בכלכלת ישראל".

שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על המגזר

מערכות המידע המשמשות את המגזר העסקי מיועדות לסייע בתהליכי ניתוח, בקרה ושיווק. המגזר העסקי עוסק באופן שוטף בשיפור ועדכון המערכות הטכנולוגיות המשמשות אותו.

בבנק מתקיים תהליך מתמשך של שיפור וטיוב מערכות המידע, שמטרתו שיפור השירות, תוך מתן אפשרות לניהול הדוק יותר של נכסי הסיכון בתחום האשראי ומעקב אחר התאמת מרווח האשראי והתשואה לנכסי סיכון, כל זאת במקביל לבחינת ההשפעה על מדדי הריכוזיות. במהלך שנת 2016 יבוצע מיכון נוסף לתמיכה וייעול של תהליך העמדת האשראי ובקרה על סיכון האשראי הכולל ומדדי הריכוזיות.

הבנק פועל לשיפור כלים ושדרוג מערכות לתמיכה בתהליכי הבקרה והטמעתם, בין היתר לשם בדיקת ההתאמה בין דירוג, מרווח ותשואה כוללת מהלקוח, וזאת כחלק ממיצוי הפוטנציאל העסקי מהלקוח. במהלך שנת 2016 צפויים שיפורים נוספים בכלים ובמערכות נוספות לתמיכה בתהליכי הבקרה.

גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר / מחסומי כניסה ויציאה העיקריים של המגזר

- ניהול ובקרת סיכונים אשראי – סיכון האשראי הינו גורם הסיכון המשמעותי בפעילות במגזר. ניהול ובקרה מושכלים של סיכונים אשראי וקביעת דירוג הולם, הינם חיוניים למזעור הסיכונים ולהשגת רווחיות נאותה למגזר.
- השאת התשואה מלקוח בהתאמה לריתוק ההון הנדרש בגינו ולרמת הסיכון של הלקוח.

- עמידה במגבלות הרגולטוריות החלות על המגזר.
- מערכת קשרים ארוכת טווח עם הלקוחות.
- גיוס והכשרת כוח-אדם מתאים.
- הקמה ותחזוקה של מערכות וטכנולוגיה.
- זיהוי ואיתור מוקדמים ככל האפשר של פוטנציאל לבעייתיות בקרב לקוחות קיימים.

תחליפים למוצרים ולשירותים של המגזר והשינויים שחלו בהם

לאשראי בנקאי עסקי קיימים מקורות מימון אלטרנטיביים המוצעים על ידי גופים פיננסיים חוץ בנקאיים: הנפקות ציבוריות ופרטיות של מניות, אגרות חוב וניירות ערך אחרים בשוקי ההון בארץ ובחו"ל וכן אשראי עסקי שמוענק על ידי חברות ביטוח וגורמים מוסדיים (לפרטים נוספים ראה פרק "התפתחויות ושינויים מהותיים בכלכלת ישראל").

מבנה התחרות במגזר

עיקר התחרות במגזר זה הינה מול הבנקים הפועלים בישראל אך גם מול בנקים זרים וגופים חוץ בנקאיים, כמפורט לעיל. בשנים האחרונות ניכרת מעורבות מוגברת של גופים מוסדיים במגזר זה כחברות ביטוח וקרנות פנסיה, וקיימת תחרות על רקע תחליפי האשראי באמצעות הנפקות ציבוריות ופרטיות של אג"ח. במהלך שנת 2015 נמשך הצמצום בביקוש לאשראי העסקי מהמערכת הבנקאית. לנוכח סביבת הריבית הנמוכה ועלויות גיוס חוב נמוכות יותר במסגרת שוק ההון, הגבירו לקוחות המגזר העסקי את הגיוסים משוק ההון ועל רקע זה נוצרה ירידה במרווחי הריבית. מגמה זו צפויה להימשך כל עוד לא יחול שינוי משמעותי במדיניות המוניטרית.

שיווק והפצה

פעילות המגזר העסקי מול לקוחותיו מבוצעת באגף עסקים ובסניפים, הנמצאים בקשר רצוף עם הלקוחות, לצורך התאמת פתרונות מימון לעסקות שונות, מתן מענה לצרכים הבנקאיים ושיווק מוצרי הבנק. כמו כן הבנק עורך כנסים תקופתיים ללקוחותיו העסקיים. במהלך השנה נמשכה הפעילות המשותפת של אגף עסקים ומערך השיווק, במטרה לגייס לקוחות עסקיים חדשים מתחומי פעילות מגוונים, בדגש על ענפים שאינם ענפי ליבה, לצורך הרחבת הפיזור. הפעילות התמקדה בתמיכה בהשגת שלושת היעדים המרכזיים:

- גיוס לקוחות עסקיים חדשים שאינם מענפי הליבה.
- הרחבת הפעילות בקרב אוכלוסיות היעד שנקבעו.
- העמקת פעילות עם לקוחות קיימים.

הון אנושי

העובדים עוברים באופן שוטף הכשרה מקצועית מתאימה בבנק, ובכלל זה הכשרות בתחומים עסקיים כמו גם בנושאי הוראות רגולטוריות המתעדכנות לפרקים.

במסגרת העבודה נדרשים העובדים ליכולת אנליטית, התמודדות עם עסקות מורכבות תוך הקפדה על רמת הבקרה ושיקולי האשראי בהתאמה לטיב הלקוח, במקביל למתן רמת שירות גבוהה ללקוחות המגזר. בתחום שוק ההון ובתחום האשראי העסקי, הפעילות מצריכה ידע והיכרות מעמיקים. על רקע ההתמקצעות הגוברת בתחום, קיימת תחרות על העובדים המתמחים המגזר, בהתאם מושקעים משאבים לטיפוחם ושימורם. בשנת 2015 הסתכם מספר המשרות הממוצע שעלותן הועמסה על המגזר ב-436 משרות.

הליכים משפטיים

פרטים נוספים בדבר הליך משפטי הנוגע לפעילות לקוחות המגזר העסקי והחברה לנאמנות ראה באור ג.23(17).

להלן תמצית תוצאות הפעילות של המגזר העסקי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014*				לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015				
סך הכל	שוק ההון (2)	בניה ונדל"ן (1)	עסקים	סך הכל	שוק ההון (2)	בניה ונדל"ן (1)	עסקים	
במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח				
285	37	61	187	254	26	60	168	הכנסות ריבית נטו:
2	3	- **	(1)	7	10	- **	(3)	- מחיצוניים
140	43	32	65	141	39	41	61	- בינמיגזרי
12	9	- **	3	12	9	- **	3	הכנסות שאינן מריבית:
439	92	93	254	414	84	101	229	- מחיצוניים
97	134	(36)	(1)	(135)	(62)	(4)	(69)	- בינמיגזרי
366	72	55	239	366	68	58	240	סך ההכנסות
-	-	-	-	-	-	-	-	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(24)	(114)	74	16	183	78	47	58	הוצאות תפעוליות ואחרות
(6)	(27)	18	3	66	28	17	21	- מחיצוניים
(18)	(87)	56	13	117	50	30	37	- בינמיגזרי
								רווח (הפסד) לפני מיסים
								הפרשה למיסים על הרווח
								רווח נקי (הפסד)
(1.3%)	(43.0%)	14.8%	1.6%	8.8%	28.6%	9.6%	4.4%	תשואה להון
12,821	3,048	1,927	7,846	11,909	2,375	1,952	7,582	יתרה ממוצעת של נכסים
16,079	6,010	1,876	8,193	16,321	5,739	2,279	8,303	יתרה ממוצעת של התחייבויות
14,573	2,092	3,908	8,573	14,093	1,849	3,301	8,943	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
49,774	43,339	466	5,969	50,567	43,091	664	6,812	יתרה ממוצעת של ניירות ערך
59	59	-	-	97	97	-	-	יתרה ממוצעת של ניירות ערך מנוהלים
								הכנסות ריבית נטו :
231	17	55	159	235	17	58	160	מרווח מפעילות מתן אשראי
35	13	5	17	11	5	1	5	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
21	10	1	10	15	14	1	-	אחר
287	40	61	186	261	36	60	165	סך הכל הכנסות ריבית נטו

* נתוני תקופות קודמות הוצגו מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים, ראה באור 1. ד.1. וכן לאור יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה, ראה באור 2. ד.1.

** סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

(1) לקוחות הפועלים בתחום הבניה ונדל"ן.

(2) לקוחות הפעילים בתחום שוק ההון.

שינויים בהיקף הפעילות של המגזר וברווח הנקי שלו

בשנת 2015 הסתכם הרווח הנקי ב-117 מיליון ש"ח, לעומת הפסד בסך 18 מיליון ש"ח בשנת 2014. תשואת הרווח הנקי על ההון בשנת 2015 היתה 8.8% לעומת תשואת ההפסד על ההון בשיעור של 1.3% בשנת 2014.

הכנסות המגזר הסתכמו בשנת 2015 ב-414 מיליון ש"ח לעומת 439 מיליון ש"ח בשנת 2014, ירידה בשיעור של כ-5.7%. ההכנסות מריבית נטו הסתכמו ב-261 מיליון ש"ח לעומת 287 מיליון ש"ח בשנת 2014, ירידה בשיעור של כ-9.1%, הנובעת בעיקרה מירידה בהכנסות מפיקדונות כתוצאה מקיטון במרווחים, בעיקר עקב ירידת ריבית בנק ישראל. ההכנסות שאינן מריבית הסתכמו ב-153 מיליון ש"ח לעומת 152 מיליון ש"ח בשנת 2014, גידול של 0.7%. ההכנסות מהפסדי אשראי נטו הסתכמו בשנת 2015 ב-135 מיליון ש"ח, לעומת הוצאות בגין הפסדי אשראי בסך 97 מיליון ש"ח ב-2014. יצוין כי בשנת 2014 נכללה הפרשה פרטנית בגין לקוח בודד בסך 130 מיליון ש"ח ואילו בשנת 2015 נרשמה גביה בגין לקוח בודד בסך 68 מיליון ש"ח.

הוצאות המגזר בשנת 2015 הסתכמו ב-366 מיליון ש"ח, בדומה להוצאה בשנת 2014. ההיקף הממוצע של נכסי המגזר (שעיקרם אשראי לציבור) הסתכם בשנת 2015 ב-11.9 מיליארד ש"ח לעומת 12.8 מיליארד ש"ח בשנת 2014, ירידה של 7.1%. ההיקף הממוצע של התחייבויות המגזר (שעיקרם פיקדונות הציבור) הסתכם בשנת 2015 ב-16.3 מיליארד ש"ח לעומת 16.1 מיליארד ש"ח בשנת 2014, גידול של 1.5%.

לקוחות עסקיים – הרווח הנקי הסתכם בשנת 2015 ב-37 מיליון ש"ח, לעומת 13 מיליון ש"ח בשנת 2014. הכנסות המגזר הסתכמו ב-229 מיליון ש"ח לעומת 254 מיליון ש"ח בשנת 2014, ירידה בשיעור של כ-9.8%, הנובעת בעיקר מירידה בהכנסות מפיקדונות על רקע הירידה בריבית בנק ישראל. בשנת 2015 נרשמה הכנסה מהפסדי אשראי נטו בסך של 69 מיליון ש"ח לעומת הכנסה בסך 1 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה הנובעת מגביות ומקיטון בהפרשה הקבוצתית. בהוצאות חלה עליה מ-239 מיליון ש"ח ל-240 מיליון ש"ח בשנת 2015.

לקוחות הפועלים בתחום הבניה והנדל"ן – הרווח הנקי בפעילות תחום הבניה והנדל"ן הסתכם בשנת 2015 ב-30 מיליון ש"ח לעומת 56 מיליון ש"ח בשנת 2014. ההכנסות הסתכמו בשנת 2015 ב-101 מיליון ש"ח לעומת 93 מיליון ש"ח בשנת 2014. הכנסות מריבית הסתכמו בשנת 2015 ב-60 מיליון ש"ח לעומת 61 מיליון ש"ח בשנת 2014, הקיטון נובע בעיקר כתוצאה מירידה בהכנסות מפיקדונות עקב הקיטון במרווחים, בעיקר לנוכח ירידת ריבית בנק ישראל. ההכנסות שאינן מריבית, הסתכמו בשנת 2015 ב-41 מיליון ש"ח לעומת 32 מיליון ש"ח בשנת 2014, עיקר העליה כתוצאה מגידול בהכנסות מעמלות בתחום ליווי הפרויקטים ועמלות מאשראי חוץ מאזני. בשנת 2015 נרשמו הכנסות נטו בגין הפסדי אשראי בסך של 4 מיליון ש"ח לעומת הכנסות נטו בסך 36 מיליון ש"ח בשנת 2014, השינוי נובע בעיקר כתוצאה משינויים בהיקף ההפרשה הקבוצתית. ההוצאות הסתכמו ב-58 מיליון ש"ח לעומת 55 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-5.5% הנובע בעיקר מעליה בהיקף ההוצאות העקיפות המועמסות על המגזר.

היקף האשראי המאזני בענף זה הסתכם ביום 31 בדצמבר 2015 ב-2.4 מיליארד ש"ח לעומת 2.5 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2014 (לא כולל אשראי לקבוצות רכישה). היקף הערבויות לרוכשי דירות הסתכם ביום 31 בדצמבר 2015 ב-2.2 מיליארד ש"ח לעומת 2.0 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2014.

הבנק עוקב באופן שוטף אחר מצב האשראי בכלל ומצב האשראי בענף הנדל"ן בפרט. הנהלת הבנק מקיימת דיונים רבעוניים בתחום ליווי הפרויקטים בנדל"ן בפורום מקצועי נרחב בראשות המנכ"ל, במסגרתו נסקרים באופן פרטני כל הפרויקטים המלווים בבנק תוך דגש על מצב הפרויקטים מהיבט המכירות ושלבי הפרויקט, עמידה בתחזית וכן מצב החשיפה. פרויקטים לגביהם מתקיימים הפרמטרים הדורשים מעקב מועברים לדיון בועדת לווים במעקב ונדונים ומדווחים בוועדות הדירקטוריון השונות.

לקוחות הפעילים בתחום שוק ההון – בשנת 2015 נרשם רווח בסך 50 מיליון ש"ח לעומת הפסד בסך 87 מיליון ש"ח בשנת 2014. הגידול ברווח נובע בעיקרו מהכנסה מהפסדי אשראי בסך כ-62 מיליון ש"ח לעומת הוצאה בגין הפסדי אשראי בסך 134 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, וזאת כתוצאה מירידה בהפרשה הפרטנית עקב גביה שנרשמה מלקוח בודד, כאמור לעיל. הכנסות המגזר הסתכמו ב-84 מיליון ש"ח לעומת 92 מיליון ש"ח בשנת 2014, ירידה בשיעור של 8.7% הנובעת בעיקר מירידה בהכנסות מפיקדונות עקב הקיטון במרווחים, כתוצאה מירידת ריבית בנק ישראל. ההוצאות הסתכמו ב-68 מיליון ש"ח לעומת 72 מיליון ש"ח בשנת 2014, ירידה של 4 מיליון ש"ח, מחציתה עקב מכירת פעילות חברת בת ששויכה למגזר.

מגזר היהלומים

מבנה המגזר

המגזר כולל לקוחות פעילים בענף היהלומים אשר רובם חברים בבורסת היהלומים ברמת גן, הפעילות מתבצעת בסניף הבנק ברמת גן, כאשר מתן אשראי מהווה את עיקר הפעילות. המוצרים והשירותים של מגזר זה מותאמים לצורכי הלקוחות: פעילות סחר חוץ, מימון השקעות, שירותים פיננסיים במסגרת הסניף וחדרי העסקות של הבנק.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

מדיניות הבנק הינה להמשיך ולהיות גורם דומיננטי בתחום מימון ענף היהלומים, תוך בחינה והתאמת מדיניות האשראי והיקף האשראי באופן שוטף בהתאם לסיכונים הנגזרים מהענף והסביבה הכלכלית בה הוא פועל, ובהתייחס למקורות המימון במט"ח, וכל זאת תוך המשך שיפור וייעול תהליכי העבודה.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והנחיות רגולטוריות החלות על מערכת הבנקאות בישראל מצד הפיקוח על הבנקים, והמפקח על היהלומים ממשרד המסחר והתעשייה. ראה פירוט בפרק מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר בסקירת מגזר הלקוחות העסקיים לעיל.

התפתחויות בשווקים של המגזר

בשנת 2015 המשיך ענף היהלומים בארץ ובעולם להתמודד עם דרישות הרגולציה בתחום איסור הלבנת ההון, היבטי מיסוי, ירידה בביקושים ושחיקה במרווחים שמקורה בעלייה במחירי הגלם תוך שחיקת רווחיות מחירי המלוטש. מצב התעשייה בא לידי ביטוי גם בפעילות של ענף היהלומים הישראלי כך שבסיכום השנתי יצוא היהלומים (מלוטשים וגולמיים) הסתכם ב- 28 מיליארד ש"ח, ירידה של כ-15.8% בהשוואה לשנת 2014 ויבוא יהלומים (מלוטשים וגולמיים נטו) הסתכם בשנת 2015 ב-24.4 מיליארד ש"ח, ירידה של כ-20.6% בהשוואה לשנת 2014.

גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר/ מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים של המגזר

- היכרות מעמיקה עם ענף היהלומים בארץ ובעולם.
- הכרת הלקוח וניסיון ארוך טווח בפעילות עימו.
- ניהול ובקרת סיכונים.
- גיוס והכשרת כוח-אדם מתאים.
- צמיחה כלכלית בארצות שהינן יעד הייצוא של היהלומים.
- הקמה ותחזוקה של מערכות מידע.

תחליפים למוצרים ולשירותים של המגזר והשינויים שחלו בהם

לא קיימים תחליפי אשראי חוץ בנקאי למגזר.

מבנה התחרות וההתפתחויות במגזר

בתקופות שבהן נמצא הענף בשגשוג, עוצמת התחרות בין הבנקים המממנים את הענף גבוהה. בשנת 2014 השלים בנק לאומי את המהלך לסגירת פעילותו בתחום זה כך שכיום המתחרים העיקריים של הבנק הינם בנק דיסקונט ובנק מזרחי. היקף האשראי לענף ממערכת הבנקאות בישראל מוערך בסוף שנת 2015 בסך של כ- 1.2 מיליארד דולר לעומת 1.3 מיליארד דולר בסוף שנת 2014. חלקו של הבנק באשראי לענף היהלומים מתוך סך האשראי במערכת עמד על כ- 34.3% בסוף שנת 2015 לעומת 30.6% לסוף שנת 2014 (העליה בחלקו של הבנק נובעת בעיקרה מהקטנת חלקו של בנק לאומי). כאמור, מדיניות הבנק בתחום האשראי לענף היהלומים מותאמת באופן שוטף לסביבה העסקית בה פועל הענף, לתאבון וסיבולת הסיכון שנקבעה על ידי הדירקטוריון ביחס להרכב הענפי של תיק האשראי של הבנק ולעלות מקורות המט"ח. נכון לסוף חודש דצמבר 2015 עומד שיעור האשראי הכולל ליהלומים מכלל האשראי בבנק על כ-5.2% לעומת כ-6.0% בדצמבר 2014.

שיווק והפצה

פעילות מגזר היהלומים מרוכזת בסניף רמת גן הממוקם בבורסת היהלומים. עובדי המגזר נמצאים בקשר רצוף עם הלקוחות לצורך התאמת פתרונות מימון ושירותי בנקאות משלימה. הבנק עורך ומשתתף בכנסים תקופתיים ללקוחות הענף ונמצא בקשר רצוף עם הלקוחות בארץ ובחו"ל.

הון אנושי

במסגרת העבודה נדרשים העובדים ליכולת אנליטית בניתוח בקשות ובחינת החוסן הפיננסי של הלקוחות, תוך הקפדה על בקרה שוטפת והדוקה, התמודדות עם עסקות מורכבות וכן מתן רמת שירות גבוהה מתוך שאיפה לספק ללקוח את מכלול השירותים בנקודת מגע אחת עם הסניף. העובדים המתמחים בתחום עוברים הכשרות מתאימות, כמו גם בנושאים עסקיים ורגולטורים, כמפורט במסגרת מגזר הלקוחות העסקיים לעיל. בשנת 2015 הסתכם מספר המשרות הממוצע שעלותן הועמסה על המגזר ב-47 משרות.

הסכמי שיתוף פעולה

לגבי גיבוש הסדר סליקה ייעודי בתחום – ראה באור ג.23.(19).

שינויים בהיקף הפעילות של המגזר וברווח הנקי שלו (ראה גם ביאור 26).

בשנת 2015 נרשם רווח נקי זניח לעומת 26 מיליון ש"ח בשנת 2014. תשואת הרווח הנקי מפעולות רגילות על ההון העצמי בשנת 2015 הייתה 0% לעומת 19.8% בשנת 2014.

ההכנסות הסתכמו בכ-55 מיליון ש"ח לעומת 51 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, בעיקר כתוצאה מעליה בהכנסות ממרווחי אשראי לעומת התקופה המקבילה. הקיטון ברווח הנקי נובע בעיקר מהוצאה להפסדי אשראי בסך 20 מיליון ש"ח לעומת הכנסה מהפסדי אשראי נטו בסך 12 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה, בעיקר כתוצאה מעליה בהפרשה הפרטנית במקביל לעליה בהפרשה הקבוצתית. הוצאות המגזר הסתכמו בכ-35 מיליון ש"ח לעומת 29 מיליון ש"ח בשנת 2014, כמחצית מהגידול נובע מעליה בהוצאות שכר בעיקר עקב עליה בהיקף המשרות המיוחסות למגזר.

היקף האשראי המאזני ליהלומים הסתכם ביום 31 בדצמבר 2015 ב-1.2 מיליארד ש"ח לעומת 1.3 מיליארד ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד (במנחים דולריים היקף האשראי לענף היהלומים עמד ביום 31 בדצמבר 2015 על כ-300 מיליון דולר, לעומת 342 מיליון דולר ביום 31 בדצמבר 2014). היקף סיכון האשראי החוץ מאזני הסתכם ביום 31 בדצמבר 2015 ב-1 מיליארד ש"ח, לעומת 0.8 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2014.

מגזר ניהול פיננסי

מבנה המגזר

מגזר זה מרכז את כלל ניהול הנכסים וההתחייבויות בבנק בשקלים ובמט"ח ואת ניהול הנזילות. המגזר כולל את פעילות הבנק עבור עצמו בניירות ערך (בתיק הזמין למכירה ובתיק למסחר) ובמכשירים פיננסיים נגזרים, לרבות פוזיציות מטבע וריבית. כמו כן, מועמסות על מגזר זה עלויות הנובעות מהצורך בשמירה על רמת נזילות עסקית ורמת פיזור נאותה של מפקידים, הבאות לידי ביטוי, בין היתר, בפער במחירי המעבר בין אשראים ופקדונות. כמו כן המגזר כולל את פעילות חברות הבת אגוד השקעות ויזום בע"מ, אגוד חיתום ופיננסים בע"מ ואגוד הנפקות בע"מ.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

ניהול הנכסים וההתחייבויות, סיכוני השוק והנזילות בהתאם לתיאבון הסיכון וסיבולת הסיכון שהוגדרו על ידי הדירקטוריון, כפי שמפורט בפרק "סקירת הסיכונים". בנוסף, המגזר מספק שירותים לבנק ולסניפים בתחומי חדרי עסקאות, שוק ההון, גיוס פיקדונות וכיו"ב.

להלן הפעילויות והיעדים המתוכננים לשנת 2016:

- התמודדות עם התפתחויות בתחום המוניטרי בעיקר נוכח סביבת הריבית הנמוכה, הן במשק הישראלי והן בעולם.
- המשך שיפור מבנה המקורות תוך מתן תשומת לב ללקוחות יציבים ותוך הארכת המח"מ, באמצעות המשך גיוס פיקדונות קמעונאיים והפחתת ההישענות על מפקידים גדולים לטווח קצר, לשם ניהול יעיל ואפקטיבי של סיכון הנזילות במצבי השוק המשתנים, זאת בהתאמה להוראות רגולטוריות ומגבלות הדירקטוריון ולשם עמידה במתווה העולה של יחס כיסוי נזילות.
- המשך שיפור וחיזוק כלי השליטה והבקרה בתחום הנזילות בכל הנוגע לניהול האיכותי והכמותי של סיכון הנזילות, בהתייחס להוראות באזל 3 ולשינויים הנדרשים ליישום בעקבות שינוי מודל הנזילות הפנימי.
- הטמעה של עדכונים רגולטורים, תוך המשך שיפור וייעול תהליכי העבודה.
- הרחבת פעילות חדרי העסקות בכפוף לתאבון וסיבולת הסיכון כפי שנקבעו על ידי הדירקטוריון.
- פעילות הנוסטרו – התאמת מבנה התיק והרכבו לסביבה העסקית, למצב שוק ההון בישראל ובעולם, למגבלת נכסי הסיכון, זאת תוך שמירה על רמת הכנסות נאותה ויצירת עוגן להכנסות עתידיות ארוכות טווח, תוך עמידה בתאבון וסיבולת הסיכון שנקבעו על ידי הדירקטוריון.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והנחיות רגולטוריות החלות על המערכת הבנקאית בישראל מצד גורמים כגון: הפיקוח על הבנקים, רשות ניירות ערך, הממונה על שוק ההון הביטוח והחסכון, הממונה על הגבלים עסקיים ועוד. בנוסף, פעילות הבנק מתבצעת בכפוף לתאבון הסיכון וסיבולת הסיכון, כפי שנקבעו על ידי דירקטוריון הבנק. במהלך שנת 2015 החל הבנק ביישום הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221 בנושא יחס כיסוי נזילות ובמהלך 2016 ימשיך הבנק בביצוע ההתאמות הנדרשות על מנת לעמוד במתווה הרגולטור העולה כנדרש

התפתחות בשווקים של המגזר

בשנת 2015 נרשמה תנודתיות רבה ושונות גדולה בשוקי ההון בעולם, כאשר בסופו של דבר מרבית המדדים סיימו בתשואות נעות סביב האפס. ביצועים אלו הושפעו השנה בין היתר ממדיניות הבנקים המרכזיים בגוש הכלכלות הגדולות והחזקות בעולם. במקביל, בשוק המקומי נרשמו עלויות שערם קלות, בין היתר לנוכח המשך המדיניות המוניטארית המרחיבה בה נקט בנק ישראל, אולם היקפי המסחר המקומיים נותרו ללא שינוי משמעותי לעומת שנת 2014. לפרטים ראה פרק "התפתחויות ושינויים מהותיים בכלכלת ישראל".

בתחום המט"ח, המשיך הבנק לנקוט במדיניותו השמרנית הכוללת, בין היתר, רמת נזילות התואמת את הצרכים והסיכונים בפניהם עומד הבנק. כמו כן המשיך הבנק לנקוט במדיניות זהירה ושמרנית בחשיפותיו מול בנקים ומדינות בעולם. דירקטוריון

הבנק קובע את תיאבון הסיכון ומדיניות ניהול סיכון הנזילות תוך קביעת מגבלות על יחס נזילות מינימלי המחושב על פי מודל פנימי. לפרטים נוספים ראה פרק "סקירת הסיכונים" תת פרק "סיכון נזילות".

שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על המגזר

במהלך שנת 2015 פותחו מנגנונים נוספים לשיפור מערכות השליטה והבקרה בנושא הנזילות ובמהלך שנת 2016 צפוי המשך פיתוח של מנגנוני בקרה נוספים.

בנוסף, במהלך שנת 2016 ימוכנו תהליכי בקרה נוספים בכל הנוגע לפעילויות הסליקה השוטפות מול הבורסה.

גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר/ מחסומי הכניסה העיקריים

- גיוס והכשרת כוח-אדם מתאים.
- מערכות ממוחשבות, הן בתחום ביצוע עסקות והן בתחום המידע, הניתוח ובקרת סיכונים.
- קשרים עם בנקים ומוסדות פיננסיים ברחבי העולם. קשרים אלו מאפשרים למגזר לשרת מגוון לקוחות ולבצע פעילויות בהיקף נרחב.

תחליפים למוצרים ולשירותים של המגזר והשינויים שחלו בהם

קיימים תחליפים לרוב המוצרים והשירותים שמספק המגזר.

מבנה התחרות וההתפתחויות במגזר

המגזר מתחרה עם חדרי העסקות של בנקים הפועלים בארץ. כמו כן קיימת תחרות מצד בנקים וגורמים פיננסיים בחו"ל המאפשרים ללקוחות לפעול באופן ישיר.

כפועל יוצא של המשבר הכלכלי והפיננסי של שנת 2008, אשר חשף את פגיעותה של הכלכלה העולמית בכלל ושל ארה"ב בפרט, לסיכונים מערכתיים הנובעים מכשלים בניהול סיכונים של מוסדות פיננסיים, הסכימו מדינות ה-G20 על רפורמה רחבה בשוק הנגזרים העולמי, שמטרתה הגברת השקיפות והפיקוח על פעילות זו. רפורמה זו הינה חלק מרפורמה כוללת יותר המתייחסת לפעילות מערכת הבנקאות בארה"ב הידועה בשם Dodd Frank, והיא נכנסה לתוקף באופן הדרגתי בארה"ב החל מהמחצית השנייה של שנת 2013. עיקרה של הרפורמה היא הטלת חובת סליקה מנדטורית באמצעות מסלוקה מרכזית לחלק מעסקאות הנגזרים אותן מבצעים מוסדות פיננסיים הכפופים לתחולת החוק עבור עצמם ועבור לקוחותיהם, התאמת תנאי עסקאות מול צד נגדי ודיווח על עסקאות בנגזרים למאגרי מידע.

כיוון שפעילות הבנק בנגזרים מרוכזת בעיקרה מול גופים באירופה, לא נרשמה השפעה משמעותית של חקיקת Dodd Frank על פעילות הבנק. מאידך, במקביל לרפורמת Dodd Frank שפורסמה בארה"ב, פורסמה באירופה רפורמה בעלת עקרונות דומים הידועה בשם EMIR. רפורמה זו חלה על גופים אירופאיים ולכן צפויה להשפיע על אופן פעילות הבנק במכשירים נגזרים, שכן לבנק היקף פעילות משמעותי מול גופים אירופאיים. יישומה ההדרגתי של הרפורמה החל בשנת 2015 (ההנחיות הנוגעות לחובת הדיווח יושמו כבר במהלך 2014) אולם הרפורמה נמצאת עדיין בשלבי חקיקה וטרם נקבע לוח הזמנים הסופי ליישום כל השלבים השונים. הסליקה המרכזית על פי רפורמת EMIR נדחתה ומתוכננת להתחיל באמצע שנת 2016. הבנק נערך ליישום הכללים מכוח רפורמת EMIR, ככל שהם היו רלוונטים לגביו.

הגם שהבנק אינו כפוף להוראות דין אלו, הרי שעל מנת להמשיך ולקיים פעילות עסקית בנגזרים עם מוסדות פיננסיים זרים המחויבים בעמידה בהוראות הרגולציה האמורות, יידרש הבנק להתאים תהליכים מסוימים הנוגעים לפעילותו בנגזרים לדרישות המוסדות הפיננסיים מולם הוא פועל, ובין היתר, להתקשר עם גוף או גופים סולקים, ככל שיידרש.

הון אנושי

קיימת תחרות משמעותית על שירותיהם של חלק מהעובדים במגזר, תחרות מצד הבנקים המקומיים והזרים, מגופים פיננסיים אחרים ומחברות עסקיות. בהתאם לכך הבנק משקיע בטיפוח ובפיתוח המשאב האנושי של המגזר. במהלך 2016 מתוכננת הדרכות ייעודיות להעמקת הידע בדגש על תחום המסחר בחדר עסקות. בשנת 2015 הסתכם מספר המשרות הממוצע שעלותן הועמסה על המגזר ב-65 משרות.

הסכמי שיתוף פעולה

במהלך העסקים השוטף מקיים הבנק, ובמסגרתו המגזר לניהול פיננסי, קשרים ענפים עם הבנקים ובתי ההשקעות המובילים בעולם. הקשרים העסקיים בין הבנק לגופים אלו מושתתים, בין היתר, על הסדרים בינלאומיים סטנדרטיים: הסכמי מסגרת התומכים בפעילות חדרי העסקאות (ISDA). הבנק חתום עם רוב הבנקים עמם הוא עובד על הסכמים אלו, ושואף להגדיל את מספר הבנקים עמם הוא קשור בהסכמי בטוחות נלווים דוגמת הסכמי CSA. כמו כן הבנק מיוצג במסלוקה בינ"ל (CLS) אשר מטרתה המרכזית מזעור סיכוני סליקה בעסקאות במטבע חוץ. הבנק מרכז את מרבית פעילות סליקת ניירות הערך בבורסות ארה"ב בבנק אחד גדול המשמש כנותן שירותי המשמורת המרכזי. תכליתה העיקרית של התקשרות זו הינה מזעור סיכוני סליקה תוך העלאת רמת השירות ללקוחות.

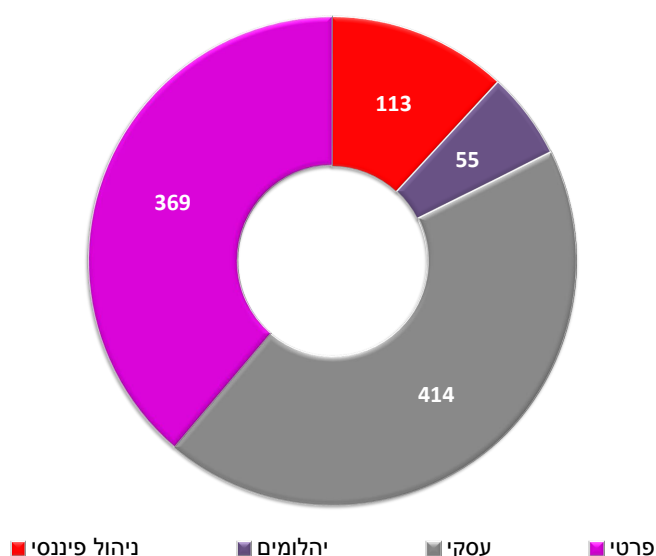
שינויים בהיקף הפעילות של המגזר וברווח הנקי שלו (ראה גם ביאור 26).

הרווח הנקי בשנת 2015 הסתכם ב-33 מיליון ש"ח לעומת רווח נקי של 21 מיליון ש"ח בשנת 2014. ההכנסות הסתכמו בכ- 113 מיליון ש"ח לעומת 68 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נובע בעיקר מעליה בהכנסות ריבית מניירות ערך וכן מהתאמת נגזרים לשוויים ההוגן. היתרה הממוצעת של ניירות הערך של הבנק בשנת 2015 הסתכמה בכ-7.9 מיליארד ש"ח לעומת 5.7 מיליארד ש"ח בשנת 2014.

סכומים שלא הוקצו והתאמות

בשנת 2015 נכללה בסעיף זה הכנסה בגין חלקו של הבנק בהכנסות ממכירת בניין הבורסה לניירות ערך בתל אביב, בתקופה המקבילה אשתקד נכלל בסעיף זה רווח ממכירת חברת אימפקט ניהול תיקי השקעות בע"מ, חברה בת של הבנק.

הכנסות לפי מגזרי פעילות (מיליוני ש"ח)

חברות מוחזקות עיקריות

תיאור הפעילות של החברות המוחזקות העיקריות

חברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ ("החברה לנאמנות") - החברה לנאמנות הוקמה בשנת 1963. החברה עוסקת במתן שירותי נאמנות לקרנות נאמנות (על-פי חוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד-1994), למחזיקי ניירות ערך הנסחרים בבורסה, להנפקות פרטיות, וכן במתן שירותי נאמנות פרטיים (נאמנויות כספיות, שמירת מניות ועוד).

אגוד ליסינג בע"מ ("אגוד ליסינג") - אגוד ליסינג הוקמה בשנת 1996, והיא עוסקת במימון כלי רכב וציוד בשיטת הליסינג המימוני וכן מעמידה אשראי לרכישת רכבי "יד שניה" ללקוחות הבנק וללקוחות אחרים. יתרת המימון שהעמידה אגוד ליסינג ללקוחותיה ביום 31 בדצמבר 2015 הסתכמה ב- 311 מיליון ש"ח, לעומת 316 מיליון ש"ח בסוף שנת 2014 ויתרת האשראי שהעמידה אגוד ליסינג לרכישת רכבי "יד שניה" ביום 31 בדצמבר 2015 הסתכמה ב- 26 מיליון ש"ח¹.

אגוד השקעות וייזום (א.ש.י.) בע"מ ("א.ש.י.")² - א.ש.י. הוקמה בשנת 1998, ומשמשת כזרוע ההשקעות הריאליות של הבנק. היקף תיק ההשקעות של א.ש.י. עומד על כ- 65 מיליון ש"ח, בתחומי השקעות שונים. בחלק מהשקעותיה שומרת לעצמה א.ש.י. את הזכות למנות נציג מטעמה המשמש כדירקטור או כמשקיף בדירקטוריון החברה בה בוצעה ההשקעה. א.ש.י. מחזיקה בחברת הבת, אגוד שוקי הון והשקעות בע"מ ובחברה הנכדה אגוד חיתום ופיננסים בע"מ, שפרטים ביחס אליהן מפורטים להלן.

אגוד חיתום ופיננסים בע"מ ("אגוד חיתום") - אגוד חיתום הוקמה בשנת 2010 לצורך עיסוק במתן שירותי הפצה וחיתום, כהגדרתן בתקנות החיתום. לתאריך המאזן, 80% ממניות אגוד חיתום הוחזקו בעקיפין על ידי הבנק (באמצעות אגוד שוקי הון) ו- 20% ממניות אגוד חיתום הוחזקו על ידי חברה בשליטת מנכ"ל אגוד חיתום דאז. במהלך חודש אוקטובר 2015, הודיע מנכ"ל אגוד חיתום, על סיום כהונתו כמנכ"ל אגוד חיתום ביום 31.10.2015 וכן נמסרה לאגוד שוקי הון הודעה מאת חברה בשליטת מנכ"ל אגוד חיתום, על מימוש אופציית PUT למכירת מניות אגוד חיתום המוחזקות על ידה (20% מהונה המונפק והנפרע של אגוד חיתום) לאגוד שוקי הון. בעקבות כך ולאחר השלמת מימוש אופציית ה-PUT ביום 5 בינואר 2016, שיעור ההחזקה של הבנק באגוד חיתום (בעקיפין באמצעות אגוד שוקי הון) הינו 100%. ביום 31.1.16 החליט דירקטוריון אגוד חיתום על הפיכתה למעמד "חתם לא פעיל". יצוין, כי ביום 10.2.16 השלימה א.ש.י. רכישה של 10% מהונה המונפק והנפרע של אפסילון חיתום והנפקות בע"מ (להלן: "אפסילון") וכן חתמה על הסכם אופציה לרכישת 15% נוספים מהונה המונפק והנפרע של אפסילון בכפוף להתקיימות מספר תנאים מתלים.

אגוד הנפקות בע"מ ("אגוד הנפקות") - אגוד הנפקות הוקמה בשנת 2005 על מנת לעסוק בהנפקה של תעודות התחייבות והפקדת תמורתן בבנק. אגוד הנפקות הנה תאגיד מדווח כמשמעו בחוק ניירות ערך, וזאת כל עוד יוחזקו בידי הציבור ניירות ערך שהונפקו על-ידיה. לפירוט בדבר תעודות התחייבות שהונפקו על ידי אגוד הנפקות ואישור חברת מידרוג לאותן תעודות התחייבות, ראה באור 19 לדוחות הכספיים. לפירוט בדבר הסכם פיקדונות בין הבנק לבין אגוד הנפקות- ראה באור 23.ג.(15).

כרמל אגוד למשכנתאות והשקעות בע"מ ("כרמל") - בנק כרמל למשכנתאות והשקעות בע"מ ("בנק כרמל") עסק בתחום המשכנתאות. בשנת 2001 נחתם הסכם בין הבנק לבין קבוצת כרמל השקעות בע"מ, על-פיו רכש הבנק את מרבית הנכסים, ההתחייבויות והפעילות הבנקאית של בנק כרמל ובמקביל בוטל רישיון הבנק של בנק כרמל. בעקבות הביטול, שונה שמו של

¹ פעילות אגוד ליסינג בתחום האשראי הצרכני לרכישת רכבי יד שנייה החלה בשנת 2015.

² מניות א.ש.י. מוחזקות על ידי הבנק ועל ידי החברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ.

בנק כרמל לשמו הנוכחי. בעקבות רכישת הפעילות הבנקאית על-ידי הבנק, נרשמה בכרמל יתרת חוב אשר נושאת ריבית והפרשי הצמדה. רווחי כרמל נובעים בעיקר מיתרת חוב זו.

אגודים סוכנות לביטוח (1995) בע"מ ("אגודים סוכנות לביטוח") - אגודים סוכנות לביטוח עוסקת בביטוח חיים ללווים או בביטוח דירות מגורים הנעשים אגב הלוואה לדיור ללקוחות הבנק בהתאם לסעיף 11(ב)2 לחוק הבנקאות.

ליבלוב סוכנות לביטוח (1993) בע"מ ("ליבלוב")³ - ליבלוב הייתה בבעלות מלאה של בנק כרמל בעת שנרכשה על-ידי הבנק בשנת 2001. ליבלוב עוסקת בביטוח דירות מגורים הנעשה אגב הלוואה לדיור ללקוחות כרמל - בהתאם לסעיף 11(ב)2 לחוק הבנקאות. ליבלוב אינה עוסקת בפעילות חדשה, אלא מתחזקת את הפעילות הקיימת עד לסיומה. נתוניה הכספיים של ליבלוב מאוחדים באלה של כרמל. לפרטים אודות כרמל, ראה לעיל.

אגודים בע"מ ("אגודים") - אגודים עוסקת ברכישה והשכרה וכן באחזקה, ניהול ובינוי של נכסי הנדל"ן של הבנק, עבור הבנק ועבור חברות הבת שלו. נתוניה הכספיים של אגודים מוצגים בדוחות הסולו של הבנק.

אגוד מערכות בע"מ ("אגוד מערכות") - אגוד מערכות עוסקת במתן שירותי מחשוב לבנק ולחברות הבת שלו. נתוניה הכספיים של אגוד מערכות מוצגים בדוחות הסולו של הבנק.

השקעה אחרת - בנוסף, מחזיק הבנק בכ- 14% מהון המניות בחברה לפיתוח חוף התכלת (תל אביב-הרצליה) בע"מ (להלן: "החברה לפיתוח"), אשר בבעלותה חטיבת קרקע במרכז הארץ. שיעור אחזקותיו של הבנק בחברה לפיתוח עשוי לגדול מעבר לשיעור הקיים, אולם בשום מקרה לא יעלה על 20% מהון המניות של החברה לפיתוח, כל עוד עומדת בתוקפה המגבלה בדבר שיעור אחזקות מקסימאלי בתאגידים ריאליים בהתאם לפרק ג' לחוק הבנקאות. לפרטים נוספים בדבר אחזקה זו ראה באור 16 לדוח הכספי.

תרומתן של חברות מוחזקות עיקריות לעסקי הקבוצה באפ"י ש"ח:

שם החברה	2015		2014	
	רווח לפני מס	רווח לאחר מס	רווח לפני מס	רווח לאחר מס
חברה לנאמנות של בנק אגוד	10,512	6,561	14,476	9,013
אגוד ליסינג	3,155	2,611	9,996	6,844
אגוד השקעות ויזום (א.ש.י) בע"מ	4,074	3,483	13,662	18,244
אגוד שוקי הון והשקעות בע"מ	105	79	84	70
אגוד חיתום ופיננסיים בע"מ	1,011	737	1,372	1,004
אגוד הנפקות	1,547	1,547	1,592	1,592
כרמל אגוד למשכנתאות והשקעות	3,750	2,354	5,160	3,279
אגודים סוכנות לביטוח	2,238	1,661	1,112	819
ליבלוב סוכנות לביטוח	1,571	1,204	1,643	1,193
אימפקט - ניהול תיקי השקעות*	-	-	98	50

* ביום 30 בספטמבר 2014, הושלמה מכירת מלוא החזקות הבנק בחברת אימפקט ניהול תיקי השקעות בע"מ. הנתונים לתשעה חודשים בלבד.

תשואת הבנק על ההשקעות בחברות המוחזקות שפורטו לעיל בשנת 2015 היתה 3.3% לעומת 9.3% בשנת 2014.

³ מניות ליבלוב מוחזקות על ידי כרמל - אגוד למשכנתאות בע"מ ועל ידי החברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ.

להלן פרטים בדבר דיבידנד, דמי ניהול והשתתפות בהוצאות והכנסות (הוצאות) מימון, נטו, שקיבל הבנק או שהוא זכאי לקבל, מחברות הבת שלו, לשנים 2015 ו- 2014 באלפי ש"ח:

הכנסות הבנק מחברות מוחזקות						שם החברה
הכנסות (הוצאות) מימון נטו		דמי ניהול והשתתפות בהוצאות		דיבידנד		
2014	2015	2014	2015	2014	2015	
(301)	(162)	90	90	-	-	חברה לנאמנות של בנק אגוד
9,027	4,956	42	42	-	-	אגוד ליסינג
(2,071)	(377)	234	234	-	-	אגוד השקעות וייזום (א.ש.י) בע"מ
(65)	(111)	12	12	-	-	אגוד שוקי הון והשקעות בע"מ
(2)	(8)	48	48	-	-	אגוד חיתום ופיננסיים בע"מ
(95,223)	(68,309)	43	46	-	-	אגוד הנפקות
(6,497)	(5,008)	2,400	2,150	5,742	4,472	קרמל אגוד למשכנתאות והשקעות
(13)	(2)	1,370	48	-	-	אגודים סוכנות לבטוח
(53)	-	68	-	-	-	אימפקט - ניהול תיקי השקעות*

* ביום 30 בספטמבר 2014, הושלמה מכירת מלוא החזקות הבנק בחברת אימפקט ניהול תיקי השקעות בע"מ.

הסכמים, עסקאות ותשלומים בין חברות הקבוצה

א. הסכמי פקדונות עם אגוד הנפקות

הבנק ואגוד הנפקות בע"מ חתמו על הסכמי פקדונות בקשר עם הנפקות של אגרות חוב ו/או כתבי התחייבות ו/או ניירות ערך מסחריים, לפירוט ראה באור ג.23.(15).

ב. הסכמי התחשבות

הבנק מספק באופן שוטף שירותים ניהוליים ותפעוליים לחברות הבת שלו כגון: שירותים משפטיים, שירותי משרד, הנהלת חשבונות ובקורת פנימית של חברות הבת. על מנת להסדיר את היחסים החוזיים בינו לבין החברות כאמור, התקשר הבנק בהסכמים לפיהם משלמות חברות הבת לבנק סכומים מסוימים בגין השירותים או משפות אותו על ההוצאות התפעוליות ששולמו על-ידו בגין מתן השירותים כאמור לעיל.

ג. שטרי הון

בין השנים 2000 ל-2015, העמיד הבנק לחברות הבת שלו שטרי הון כנגד העמדת הון עצמי בתנאים שלהלן:

1. א.ש.י - הוסכם, כי שטר ההון הוצא כנגד סכום של 139 מיליון ש"ח, אותם העמיד הבנק לא.ש.י. בשיעורים ובמועדים עליהם יוסכם בין א.ש.י לבין הבנק מפעם לפעם, וזאת על-ידי זיכוי החשבון של א.ש.י בבנק. כל אחד מהסכומים כאמור יועמד לפירעון לפי דרישת הבנק, לא לפני חלוף שנה מתום השנה בה הועמד הסכום. שטר ההון יעמוד בדרגת פירעון עדיפה לפני כל החובות האחרים של א.ש.י. הוסכם כי הסכום כאמור לא יישא ריבית ולא יהיה צמוד בכל אופן שהוא.

2. אגוד הנפקות - הוסכם, כי שטר ההון הוצא כנגד סך של 16 מיליון ש"ח אותם העמיד הבנק לאגוד הנפקות, וזאת בדרך של זיכוי חד פעמי של חשבון אגוד הנפקות בבנק במלוא הסכום. הוסכם כי הסכום כאמור לא יישא ריבית ולא יהיה צמוד בכל אופן שהוא. עוד הוסכם כי שטר ההון יועמד לפירעון אך ורק בעת פירוקה של אגוד הנפקות ורק לאחר פירעון כל התחייבויותיה לכל נושיה האחרים.

3. אגוד ליסינג - הוסכם, כי שטר ההון הוצא כנגד סכום של 100 מיליון ש"ח, אותם העמיד הבנק לאגוד ליסינג בשיעורים ובמועדים עליהם יוסכם בין אגוד ליסינג לבין הבנק מפעם לפעם, וזאת על-ידי זיכוי חשבונה של אגוד ליסינג בבנק. כל אחד מהסכומים כאמור יועמד לפירעון לפי דרישת הבנק, שתוכל להיות מוגשת לא לפני תום חמש שנים מהיום בו הועמד אותו סכום. שטר ההון יעמוד בדרגה נדחית מפני התחייבויות אחרות של אגוד ליסינג ויהיה קודם רק לחלוקת עודפי הרכוש של אגוד ליסינג בפירוק. הוסכם כי הסכום כאמור לא יישא ריבית ולא יהיה צמוד בכל אופן שהוא.

לפרטים ראה גם באור 14 לדוח הכספי.

ד. כתבי שיפוי

דירקטוריון הבנק אישר מתן כתבי שיפוי בלתי חוזרים ובלתי מותנים שנכנסו לתוקף מיום 30 ביוני 2009 לחברות המאוחדות, לפירוט ראה ביאור 23.ג.(14).

ה. התקשרויות נוספות

הבנק מקבל על בסיס קבוע ושוטף, ובתמורה, שירותים מחברות הבת שלו, כדלקמן:

1. אגודים (אחזקה, השכרה, ניהול ובינוי נכסי הנדל"ן של הבנק).

2. אגוד מערכות (שירותי מחשב).

מתן השירותים של חברות אגודים ואגוד מערכות לבנק מהווה את עיקר פעילותו.

ו. מסגרות אשראי לחברות הבת

הבנק מעמיד מפעם לפעם לחברות הבת בקבוצה, מסגרות אשראי לצורך ביצוע פעילותן השוטפת. נכון ליום 31 בדצמבר 2015, העמיד הבנק מסגרות אשראי לחברות הבת בהיקף של כ- 332 מיליוני ש"ח בדומה לתקופה המקבילה אשתקד, בין כמימון ובין כערבות פיננסית.

סקירת הסיכונים

תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם

פעילותו העסקית של הבנק כרוכה בסיכונים אשראי, סיכונים שוק, סיכונים נזילות, סיכונים תפעוליים ובכללם סיכונים משפטיים, סיכונים ציית וכן סיכונים מוניטין וסיכונים אסטרטגיים.

מדיניות ניהול הסיכונים של הבנק מכוונת לעמידה ביעדים האסטרטגיים והעסקיים שנקבעו, תוך הטמעת תרבות ניהול הסיכונים ובקרתם. מדיניות ניהול הסיכונים מסייעת לבנק לממש את יעדיו אלה, תוך הגדרת סוגי הסיכונים והיקפם, ועמידה בתאבון וסיבולת הסיכון שנקבעו על ידי הדירקטוריון. לצורך זה מופעלות מערכות דיווח ומנגנוני פיקוח ובקרה מתאימים.

למידע מפורט של הסיכונים ואופן ניהולם ראה דוח מפורט על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק בכתובת:

<http://unionbank.co.il/1378-he/UnionBank.aspx>

ממשל תאגידי

תהליכי ניהול הסיכונים והלימות ההון בבנק מוסדרים ומפוקחים באמצעות הדירקטוריון וועדותיו, מנכ"ל הבנק והנהלה, ועדות ההנהלה, האגפים העסקיים יוצרי הסיכון, אגף בקרות וניהול סיכונים, אגף חשבונאי ראשי, האגף לייעוץ משפטי, אגף משאבים והביקורת הפנימית.

הדירקטוריון מתווה את האסטרטגיה והמדיניות העסקית של הבנק, מנחה ומכוון את הנהלת הבנק לגבי היעדים והקווים העקרוניים לפעילות הבנק. מדיניות החשיפה הכוללת של הדירקטוריון באה לידי ביטוי במסגרת הגדרת תאבון וסיבולת הסיכון ובמסגרת מסמכי מדיניות ספציפיים. הדירקטוריון מפקח על יישום האסטרטגיה והמדיניות, על עמידה ביעדים שנקבעו ועל עמידה בגבולות תאבון וסיבולת הסיכון וכל זה תוך הקפדה על קיומם של 3 קווי הגנה והפרדה ברורה בין יוצרי הסיכון, מנהלי הסיכונים ותהליכי הבקרה הבלתי תלויים המתבצעים אודותיהם.

בדירקטוריון ובוועדותיו נערכים דיונים אודות אופי ומאפייני הסיכונים השונים אליהם חשוף הבנק בפעילותו, הדרך לאמוד אותם ומידת אפקטיביות הפיקוח עליהם, לרבות דיונים לגבי הכלים ואופן השימוש בהם, אמידה, מדידה וניטור הסיכונים. הדירקטוריון קובע את מדיניות החשיפה לסיכונים של הבנק, תוך דיון בתמהיל החשיפות המשקפות את פרופיל הסיכון של הבנק, היקף ההון הנדרש והקצאתו לפעילויות העסקיות השונות. במסגרת תכנון הפעילות התלת שנתית של הבנק קבע דירקטוריון הבנק את תיאבון וסיבולת הסיכון בכל תחומי הפעילות והחשיפות לסיכונים. תחומים אלו כוללים את יחסי ההון, סיכונים אשראי, סיכונים שוק, סיכון נזילות, סיכונים תפעוליים ובכללם זה סיכונים משפטיים וסיכונים ציית, סיכון ריכוזיות, סיכון מוניטין וסיכון אסטרטגי.

המעקב אחר עמידה בתאבון וסיבולת הסיכון בכל תחומי הפעילות מבוצע באמצעות מסמך הסיכונים הרבעוני הנדון בוועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון ובמליאת הדירקטוריון. בנוסף, פותחו כלי מעקב לבחינה שוטפת של העמידה בתאבון וסיבולת הסיכון ובחינת התפתחות החשיפה לסיכונים לאורך זמן.

תרחישי קיצון - הבנק משתמש בתרחישי קיצון צופי פני עתיד ככלי משלים לגישות ניהול סיכונים המבוססות על מודלים כמותיים מורכבים, תוך התייחסות לנושאים שלהלן:

- תכנון הון ונזילות
- בחינת תאבון סיכון של הבנק
- זיהוי ריכוזי סיכון קיימים או פוטנציאליים
- פיתוח כלים להפחתת סיכונים או תכניות להמשכיות עסקית

בהתאם להנחיות בקשר לתהליך ה-ICAAP, על הבנק לבצע תרחישים נאותים ומידתיים, בהתאמה לגודל הבנק ומורכבותו, ביחס לכל סיכון אשר זוהה כסיכון מהותי. לצורך כך הבנק מבצע הערכה של מכלול הסיכונים ומפעיל תרחישי קיצון על הסיכונים המהותיים ובכלל קווי העסקים של הבנק. תהליך הערכה זה מבוצע על ידי סקירה יסודית של אופיין והרכבן של פעילויות הבנק ובשילוב עם סקירת הסביבה החיצונית שבה פועל הבנק מתוך מטרה להעריך את מידת השפעתה על מצבו הפיננסי הנוכחי והעתידי. זיהוי גורמי הסיכון המתאימים הינו מרכיב קריטי להבטחת הלימות תהליך מבחני הקיצון בכללותו. על כן, כל מבחן קיצון מאופיין במערך מזוהה וברור של גורמי סיכון העלולים להיות מושפעים מהתרחישים שהוגדרו.

הפעלת תרחישי קיצון הינה חלק מהממשל התאגידי וממדיניות ניהול הסיכונים של הבנק. תוצאות תרחישי הקיצון נלקחות בחשבון בקבלת החלטות אסטרטגיות עיקריות והמגבלות על תוצאות מבחני הקיצון והתרחישים הולמות את תיאבון הסיכון שקבע הבנק. מבחני קיצון מיושמים ברמות שונות של חומרה וסבירות התרחשות תוך התבססות גם על תרחישים היסטוריים ותרחישים חריגים, אך מתקבלים על הדעת, המתפרשים על פני מחזור כלכלי מלא. חלק מתרחישי הקיצון הינם אינטגרטיביים תוך מתן אפשרות לניתוח פרטני של גורמי סיכון ותנודות בשווקים ספציפיים. הדירקטוריון והנהלה יהיו מעורבים בקביעת מטרות מבחני הקיצון, הגדרת תרחישים, דיון בתוצאות מבחני הקיצון, הערכת פעולות אפשריות וקבלת ההחלטות. ההנהלה תפקח על תהליכי פיתוח מבחני הקיצון ותפעולם. תרחישי הקיצון מקיפים לפחות את הסיכונים הבאים:

- א. סיכונים שוק
- ב. סיכונים נזילות
- ג. סיכונים אשראי (לפי קווי עסקים עיקריים)
- ד. סיכונים תפעוליים
- ה. סיכונים ריכוזיות (במסגרת תרחישי הקיצון לסיכון האשראי)
- ו. סיכונים מוניטין (תרחישי הקיצון של סיכון זה באים לידי ביטוי בתרחישי הקיצון של הסיכונים האחרים ובעיקר סיכון הנזילות)

בנוסף לנ"ל מופעלים תרחישי קיצון לקווי עסקים ספציפיים (לקוחות שוק ההון ומשכנתאות), ותרחישים הוליסטיים המשמשים בקביעת יעדי ההון ותכנון ההון. הבנק מפעיל תרחישי קיצון, המשלבים דעות ממגוון מקורות בארגון, אשר יוכלו לאתר סיכונים וחולשות שלא זוהו במערכות ותהליכי ניהול הסיכונים של הבנק. תהליכים אלו כוללים, במקרים הרלוונטיים, Reverse Stress Tests אשר בוחנים תהליכים העלולים להביא לתוצאה שלילית מוגדרת מראש. הנחות היסוד בבסיס תרחישי הקיצון נבחנות בתדירות שנתית לפחות, במסגרת הדיון על ה-ICAAP.

בעת בחינת תרחיש קיצון לסיכון הנזילות הבנק מתחשב בקשיים ברמת כלל השוק (market wide) ובקשיים שהינם ספציפיים לבנק (institution specific). על מנת לוודא כי ההנחות בבסיס תרחישי הקיצון לנזילות עודן תקפות, יש לבחון אותן לעתים תכופות וכאשר ומתרחשים אירועים בשווקים. זאת, לאור העובדה ששיקול הדעת הסובייקטיבי בתרחישים אלו גבוה יותר. אסטרטגיית המימון מוגשת כל חצי שנה, באחריות ענף תיכון שבאגף ניהול פיננסי ובאיתגורו של אגף הבקורות וניהול הסיכונים. תוצאות מבחני הקיצון מופצות לקווי העסקים הרלוונטיים ומובאות בשיקוליהם. תוצאות אלו תורמות לקבלת החלטות אסטרטגיות ומעודדות דיון פנימי בנוגע להנחות בדבר העלות, הסיכון והמהירות שבהם ניתן לגייס הון, לגדר או למכור פוזיציה. תדירות דיווח תרחישי הקיצון נגזרת ממספר משתנים:

- אופיים של גורמי הסיכון המשתקפים במבחני הקיצון.
- השיטות המשמשות לביצוע מבחני הקיצון.
- שינויים משמעותיים בסביבה החיצונית או בפרופיל הסיכון של הבנק.
- נגישותם של הנתונים החיצוניים הדרושים לביצוע מבחני הקיצון.

תרחישי הקיצון מוצגים בתדירות חצי שנתית לפחות או בתדירות גבוהה יותר על פי העקרונות והשיקולים הנ"ל אשר יתועדו. למידע כמותי ואיכותי ראה דוח מפורט על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק בכתובת: <http://unionbank.co.il/1378-he/UnionBank.aspx>

סיכוני אשראי

סיכון האשראי הינו סיכון לגרימת הפסד לבנק כתוצאה מחדלות פירעון או ירידה בכושר הפירעון של צד נגדי של הבנק לעסקה, תוך אי עמידה בהתחייבויותיו ביחס לתנאים שסוכמו, והינו הסיכון המשמעותי ביותר אליו נחשף הבנק במסגרת פעילותו בעיקר מבחינת היקפו ביחס לסיכונים אחרים.

סיכון איכות תיק האשראי

הבנק מנהל את סיכון האשראי בהתאם למסמכי מדיניות האשראי, המפרטים עקרונות לאישור אשראי – הערכת טיב הלקוח, יכולת ההחזר שלו, חוסנו הפיננסי, נזילותו, מהימנותו, ותק פעילותו בענף, ותק פעילותו בבנק, טיב הביטחונות שהוא יכול להעמיד ועוד. על בסיס עקרונות אלו, הוגדרו נהלי עבודה מפורטים, המגדירים הנחיות ברורות לגבי אופן מתן האשראי בבנק, תהליכי העבודה לניהול האשראי, טרם מתן האשראי ומהלך ניהולו. נהלים אלה מחייבים את הגורמים המטפלים באשראי בבנק להיכרות מעמיקה עם הלווה והבנת העסקה, ובכלל זה: מטרת האשראי, והתאמתו לצרכי הלקוח, מבנה האשראי ומקורות ההחזר שלו.

מסמכי המדיניות נדונים בתדירות שנתית, לפחות, ונותנים ביטוי לאסטרטגייה העסקית של הבנק לצד התפתחויות כלכליות במשק ובעולם ולהוראות רגולטוריות רלוונטיות מסמכי המדיניות מגדירים את מגבלות הסיכון לניהול האשראי, ממשל תאגידי ומדרג סמכויות לאישור אשראי, מרווח / תשואה נדרשים המותאמים לסיכון העסקה, במקביל לתיאור קווי ההגנה, חובות הדיווח, הניטור והבקרה. נקבעו אינדיקטורים למעקב רבעוני, שמטרתם זיהוי מוקדם של צורך אפשרי בעדכון המדיניות כאמור. תהליך קבלת ההחלטות בנוגע להעמדת האשראי מתבסס על מדרג סמכויות לבעלי תפקידים ברמות השונות עד לדרג של ועדת האשראי של הדירקטוריון, בהתאם לתיאבון וסיבולת הסיכון שקבע הדירקטוריון.

החלטות למתן אשראי מעל סמכותם האישית של מנהלי הסיכונים והנהלת אגף עסקים, מתבצעות ברמה של ועדות אשראי עד לרמת הדירקטוריון, במטרה למזער הסיכון של הסתמכות על שיקול דעת של אדם יחיד.

למידע נוסף על ניהול סיכוני האשראי ראה דוח מפורט על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק בכתובת:

<http://unionbank.co.il/1378-he/UnionBank.aspx>

ניתוח איכות הסיכון וסיכון אשראי בעייתי¹:

יתרה ליום		
31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2015	
במיליוני ש"ח		
688	490	סיכון אשראי מסחרי בעייתי
49	43	סיכון אשראי בעייתי בגין אנשים פרטיים
737	533	סך סיכון אשראי בעייתי

31 בדצמבר 2014			31 בדצמבר 2015			
סך הכל	חוץ מאזני	מאזני	סך הכל	חוץ מאזני	מאזני	
במיליוני ש"ח						
302	26	276	239	17	222	סיכון אשראי פגום
124	12	112	58	1	57	סיכון אשראי נחות
311	33	278	236	52	184	סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת
737	71	666	533	70	463	סך הכל
42	-	42	34	-	34	מזה: חובות שאינם פגומים, ² בפיגור של 90 ימים או יותר ²
215	-	215	171	-	171	נכסים שאינם מבצעים ³ :

ליום 31 בדצמבר		
2014	2015	
במיליוני ש"ח		
610	231	יתרת פתיחה פגומים*
40	43	גידול
48	16	מזה:
419	102	גידול בחובות שאורגנו מחדש
60	22	קיטון
231	172	מזה:
		גידול בהפרשה להפסדי אשראי
		יתרה סגירה פגומים*

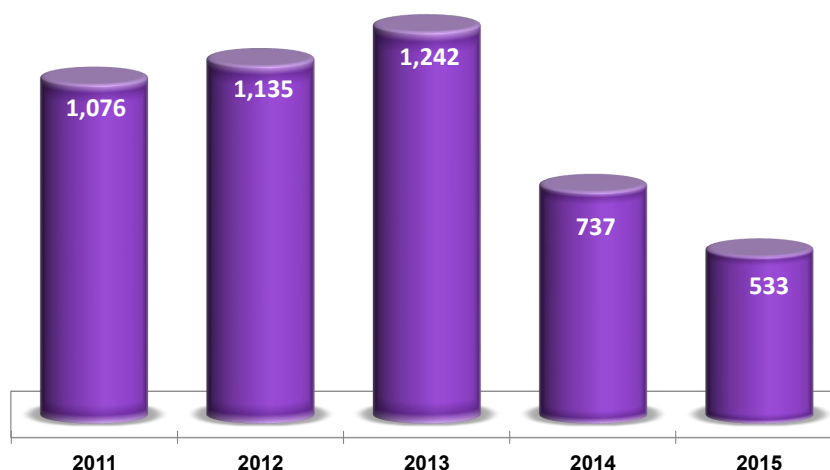
* מאזני, לא כולל אגרות חוב פגומות.

¹ הנתונים מוצגים לאחר ניכוי יתרת מחיקות חשבונאיות ולפני ניכוי יתרת ההפרשה בגין הפסדי אשראי ולא כוללים ניכוי ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
² לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק פיגור ובגין הלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק פיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
³ חובות פגומים שאינם צוברים ריבית, לרבות אג"ח שאינו צובר ריבית.

31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2015	
1.1%	0.8%	שיעור יתרת אשראי לציבור פגום מיתרת האשראי לציבור
0.2%	0.2%	שיעור יתרת אשראי לציבור שאינו פגום שנמצא בפיגור של 90 יום או יותר מיתרת האשראי לציבור
1.1%	0.8%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור
106.5%	110.5%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור פגום
90.1%	92.2%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור פגום בתוספת יתרת אשראי לציבור אשר בפיגור של 90 ימים או יותר
2.2%	1.5%	שיעור סיכון אשראי בעייתי בגין הציבור מסיכון אשראי כולל בגין הציבור
0.4%	(0.5%)	שיעור ההוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור
0.6%	(0.2%)	שיעור המחיקות החשבונאיות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור הממוצעת
60.8%	(23.68%)	שיעור המחיקות החשבונאיות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור*

* הנתון תנודתי עקב תנודתיות בהיקף המחיקות החשבונאיות.

יתרת חובות בעייתיים (מיליוני ש"ח)

חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים

חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים¹ על בסיס מאוחד (במיליוני ש"ח):

ליום 31 בדצמבר 2014			ליום 31 בדצמבר 2015			דירוג אשראי חיצוני ⁵
חשיפת אשראי	סיכון אשראי חוץ מאזני ³	סיכון אשראי מאזני ²	חשיפת אשראי	סיכון אשראי חוץ מאזני ³	סיכון אשראי מאזני ²	
62	19	43	55	19	36	AAA עד AA-
490	14	476	443	15	428	A+ עד A-
19	-	19	199	-	199	BBB+ עד BBB-
4	-	4	1	-	1	B
-	-	-	-	-	-	ללא דרוג
575	33	542	698	34	664	סה"כ חשיפה ⁴

1. מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, חברות אחזקה של בנקים, בנקים להשקעות וקסטודיאנים.
2. פקדונות ויתרות עו"ש בבנקים, השקעות באגרות חוב, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים המוצגים לפני קיזוז דו צדדי כהגדרתו בנספח ג' - בהוראת ניהול בנקאי תקין 203.
3. ערבויות להבטחת חבות של צד ג'.
4. לא קיימים מוסדות פיננסיים אשר מסווגים כחוב פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת וכן לא קיימת הפרשה להפסדי אשראי.
5. הדרוג הינו ברמת קבוצה בנקאית מאוחדת.

הערות:

- א. חשיפות האשראי אינן כוללות השקעות בניירות ערך מגובי נכסים (ראה באור 12.ה. לדוחות הכספיים).
- ב. לפירוט לגבי היקף החשיפה לקבוצות לווים בנקאיות ראה תת פרק "סיכון ריכוזיות תיק האשראי". למידע נוסף לגבי הרכב חשיפות האשראי בגין מכשירים נגזרים מול בנקים ודילרים/ברוקרים (מקומיים וזרים) ראה באור 25.ב. לדוחות הכספיים.

המוסדות הנכללים בטבלה לעיל כוללים בעיקר בנקים הפועלים במדינות OECD. עיקר החשיפות ליום 31 בדצמבר 2015 הינן למוסדות הפועלים בארצות הברית וגרמניה. לבנק חשיפה זניחה לבנקים הפועלים באיטליה ולא קיימת חשיפה לבנקים הפועלים ביוון, אירלנד, פורטוגל וספרד.

לא קיימת חשיפה למוסדות פיננסיים זרים העולה על 15% מבסיס ההון של הבנק, כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202 בדבר רכיבי ההון.

הבנק עוקב אחר שינויים בדירוגים של מוסדות אלו המתפרסמים על ידי סוכנויות הדרוג Moody's ו-S&P. הבנק עוקב אחר פרמטרים נוספים המצביעים על מצבם של מוסדות אלו. פרמטרים אלו כוללים שינויים מהירים במחירי המניות, שינויים במרווחי אג"ח ו-Credit Default Swaps, עלויות גיוס מקורות ומידע נוסף המתפרסם אודות המוסדות הפיננסיים. על בסיס מכלול המידע הנאסף, הבנק מתאים את היקף החשיפה למוסדות הפיננסיים השונים.

הבנק קבע מגבלות חשיפה למוסדות הפיננסיים השונים תוך התייחסות לחשיפת אשראי ישירה, לחשיפה הנובעת ממכשירים פיננסיים נגזרים ולסיכון סליקה. מגבלות חשיפה אלו מתעדכנות אחת לשנה לפחות, ועל פי ההתפתחויות בשווקים הפיננסיים ומצבם של המוסדות הפיננסיים השונים. חשיפת האשראי הינה ברובה לטווח קצר ומהווה חלק מניהול עודפי הנזילות של הבנק במטבע חוץ. החשיפה ממכשירים פיננסיים נגזרים נובעת בעיקר מפעילות עם לקוחות והינה ברובה לטווחים של עד שנה.

הבנק בוחן את מדיניות החשיפה לבנקים ומדינות לפחות אחת לשנה ובהתאם להתפתחויות שונות ומבצע התאמות על פי הצורך.

הפעילות עם בנקים בחו"ל

חשיפת האשראי בפעילות עם בנקים בחו"ל נובעת בעיקרה מהפעילויות הבאות: הפקדת עודפי נזילות, קבלת ערבויות כבטחון ללקוחות, פעילות בנגזרים, פעילות סליקה ורכישת אג"ח של בנקים.

פעילות הבנק מול בנקים בחו"ל מבוססת על מגבלות חשיפה המאושרות אחת לשנה הנבחנות באופן שוטף ומעודכנות בהתאם לצורך. הבנק פועל בנגזרים בעיקר מול בנקים עמם נחתמו הסכמי ISDA והסכמי CSA. לבנק הסדרי סליקה של עסקאות במטבע חוץ מול ה-CLS (Continuous Linked Settlement) באמצעות בנק בינלאומי גדול בעל דירוג גבוה. בנוסף, פועל הבנק מול מספר מוסדות פיננסיים זרים לצורך קבלת שירותי משמורת (Custodian) בפעילות בניירות ערך זרים.

מדיניות הלוואות לדיור

המדיניות מפרטת את דרכי השגת היעדים העסקיים הנגזרים מהתכנית האסטרטגית ואת המתודולוגיה להעמדת האשראי וניהולו. המדיניות קובעת את תאבון וסיבולת הסיכון הן לגבי עסקה ספציפית והן לגבי סיכון התיק בכללותו וזאת על מנת להגביל את החשיפה לסיכונים האשראי מסוג זה, לשמר את איכותו של תיק האשראי ולמזער את הסיכון הגלום בו. מדיניות האשראי מתורגמת לנהלים והנחיות מפורטות להעמדת האשראי, לניהול תיק האשראי ולתהליכי הבקרה עליו. יישום הנהלים וההנחיות מאפשרים ניהול מבוקר של הסיכונים הכרוכים במתן הלוואות דיור. המדיניות נבחנת על ידי הדירקטוריון לפחות אחת לשנה ומותאמת למציאות הכלכלית וההתפתחויות בסביבה העסקית, תוך בחינת הסיכונים והשינויים בהנחיות הרגולטוריות. על מנת לתת ביטוי לשינויים אלו מעדכן הבנק מעת לעת את תמהיל המוצרים, הקריטריונים העסקיים, המגבלות ותמחור האשראי לדיור.

הבנק נוהג להעמיד אשראי לדיור רק במקרים בהם המידע על הלווים ועל הביטחון במועד מתן הלוואה שלם, מעודכן, מאומת ומתאים למדיניות ואינו נוהג להעמיד אשראי במשכנתאות המובטחות בשעבוד משני, כאשר זכות הביטחון של הבנק אינה מובטחת.

על רקע הסביבה הכלכלית של שוק הדיור והנדל"ן הוחלט על החמרת פרמטרים מסוימים לגבי מתן הלוואות לדיור. בספטמבר 2014 פרסם בנק ישראל ניהול בנקאי תקין מס' 329 בנושא מגבלות למתן הלוואות לדיור אשר נכנס לתוקף החל מה-1 באוקטובר 2014. הבנק עומד בכל ההנחיות החדשות תוך ביצוע התאמות נדרשות.

סמכויות למתן הלוואות לדיור:

תהליך קבלת ההחלטות בנוגע להעמדת האשראי מתבסס על מדרג סמכויות לבעלי תפקידים ברמות השונות עד לדרג של ועדת אשראי בראשות המנכ"ל, בהתאם לתיאבון וסיבולת הסיכון שקבע הדירקטוריון.

כלי בקרה וניהול סיכונים:

בבנק קיימים מנגנונים שונים של בקרות, הן פנימיות בשרשרת הניהול של מערך המשכנתאות, והן חיצוניות לתהליכי האשראי. כלי הבקרה כוללים בין היתר הגדרות מפורטות של מרכיבי ניהול הסיכונים ובקרתם, קביעת תיאבון הסיכון וסיבולת הסיכון למרכיבי הפעילות השונים, הטמעת מערכות מיכוניות הן ברמת הסיניף והן ברמת המטה, פעילות הדרכה ייעודית ומתכונת דיווח ובקרה בכל הרמות בבנק.

בבחינת הסיכונים בתהליך אישור הלוואה לדיור, מדיניות הבנק קובעת קריטריונים ברורים לבחינת איכות הלקוח וסיכוני העסקה המאפיינים את תחום המשכנתאות, תוך התייחסות להוראות רגולטוריות, מגבלות הסיכון ותנאי השוק המשתנים מעת לעת.

להלן פרמטרים מרכזיים הנלקחים בחשבון בעת דיון בבקשת האשראי:

- בחינת יכולת ההחזר מההכנסה הפנויה של הלווים, עושרם הפיננסי ושיעור המימון ביחס לשווי הנכס, בהתייחס למגבלות הרגולטוריות והפנימיות.
- שעבודים על הנכס ומצבו המשפטי.
- מימון דירות להשקעה.
- מיקום הנכס וסחירותו.
- בחינת יחס תשואה לנכסי הסיכון בהתאמה ליעדים שקבע הבנק.

בכל בקשת אשראי מתבצעות בדיקות תקינות אוטומטיות ממאגרי מידע שונים, המוצגות לקצין האשראי כפרמטר מקדמי לבחינת העסקה ואישורה.

הלוואות לדיור עם מאפייני סיכון משמעותיים נבחנות על פי קריטריונים ספציפיים. לדוגמא - בהלוואות המועמדות במסלול ריבית משתנה, נבחנת יכולת ההחזר של הלקוח בסימולציה של עליית ריבית בשיעור העולה על הריבית המוצעת ללקוח בכל המסלולים בהם קיים רכיב ריבית משתנה.

בחינת סיכוני התיק נעשית על ידי בחינת מגזרים וחתכים שונים (לדוגמא, קבוצות רכישה, דירות להשקעה), בחינת איכות הלווים וכן בחינת הסיכונים בסדרת תרחישי קיצון. מערך המשכנתאות עוקב באופן שוטף ורציף אחר התפתחות האשראי לדיור, כמו גם אחר התפתחות השינויים בהחזרי תשלומי המשכנתא, הן ברמת הסניף והן ברמת כלל התיק ובוחן את המשמעויות השונות הנגזרות מכך.

מבוצע ניטור שוטף לסיכון בתיק, המדווח במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני, אשר מובא לדיון מדי רבעון להנהלת הבנק, לוועדת הדירקטוריון לניהול סיכונים ולדירקטוריון הבנק. במסגרת זו נבחנים ומדווחים בתחומי האשראי למשכנתאות, נושאים כגון: התפתחות הדירוג התיק, העמידה במרכיבי תיאבון הסיכון וסיבולת הסיכון למשכנתא הבודדת, בחינת איכות הניהול במשכנתאות, בחינת עמידת התיק בתרחישי קיצון ועוד.

התפתחות התיק:

להלן התפתחות היתרות בתיק ההלוואות לדיור* של הבנק וחלקו של הבנק מכלל המערכת הבנקאית (במיליוני ש"ח):

ליום 31 בדצמבר			
2013	2014	2015	
7,525	7,737	7,719	היקף אשראי
4.0%	2.8%	(0.2%)	גידול למול סוף שנה קודמת
268,856	287,438	311,020	היקף אשראי כלל המערכת
2.8%	2.7%	2.5%	שיעור הבנק מכלל המערכת

* היקף האשראי לדיור, כולל קבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

חלקו של הבנק מכלל המערכת הבנקאית בממוצע בשלוש השנים האחרונות עומד על כ-2.7%.

פריסה גיאוגרפית:

כ-70% מהמשכנתאות ניתנות באזור ת"א, ירושלים והמרכז (בהם מרוכזים רוב סניפי הבנק). התפלגות גיאוגרפית זו מצביעה על סיכון נמוך יחסית, לאור רמת התעסוקה באזורים אלו, נתוני הביקוש וההיצע ולאור העובדה שמדובר באוכלוסיה מבוססת.

הלוואות בשיעור מימון העולה על 60% (החישוב הינו בהתאם להוראת דיווח לפיקוח 876):
להלן ביצועי הלוואות לדיור בשיעור מימון העולה על 60% בשלוש השנים האחרונות (במיליוני ש"ח):

2013	2014	2015	
1,417	1,326	1,233	סה"כ ביצועים של הלוואות לדיור לתקופה
250	137	101	ביצועים לתקופה בשיעור מימון גבוה מ-60%
18%	10%	8%	שעור ביצועים לדיור מעל 60% מתוך סה"כ ביצועים לדיור

מניתוח ביצועי המשכנתאות לשנת 2015, בקבוצת המשכנתאות שניתנו בשיעור מימון העולה על 60% (בהתאם לאמור בהוראת הדיווח לפיקוח 876) עולה כי, רובן ניתנו בשיעורים שבין 60%-75%. שיעור הביצועים בהם שיעור המימון עולה על 75% אינו מהותי. בהתאם להנחיות בנק ישראל, החל מתאריך ה-1.11.2012, לא מאושרות בבנק הלוואות חדשות בשיעור מימון העולה על 75%.

כמו כן, פילוח המשכנתאות אשר ניתנו בשיעור מימון נמוך מ-60% בשנת 2015 מצביע על כך ש-31% מהמשכנתאות ניתנו בשיעור מימון שבין 45%-60%, יתר המשכנתאות נתנו בשיעור של עד 45%.

פירוט שיעור החזר ממוצע מהכנסה פנויה (החישוב הינו בהתאם להוראת דיווח לפיקוח 876)

מניתוח ביצועי המשכנתאות לשנת 2015, לפי פילוח שיעור החזר מהכנסה פנויה (בהתאם לאמור בהוראת הדיווח לפיקוח 876) עולה כי, רובן ניתנו בשיעורים שבין 20%-30%. שיעור ביצועי הלוואות לדיור בשיעור החזר הגבוה מ-40% עמד בשנת 2015 על 1.3% בלבד. בהתאם להנחיות בנק ישראל, החל מתאריך ה-1.8.2013, לא מאושרות בבנק הלוואות חדשות בשיעור החזר מהכנסה פנויה העולה על 50% והלוואות הניתנות בשיעור החזר מהכנסה העולה על 40% משוקללות ב-100% נכסי סיכון.

הלוואות לתקופות ארוכות:

ככלל, תקופות הלוואות בכלל המגזרים ניתנות לתקופות של עד 25 השנה, ובאישור מערך המשכנתאות, עד 30 שנה.

הלוואות בריבית משתנה:

נכון לסוף שנת 2015 יתרת שיעור הלוואות לדיור בריבית משתנה עומד על 62% מכלל הלוואות לדיור בבנק (נכון ל-31.12.2014 – 66%).

חשיפה למגזרי הצמדה - להלן ביצועי המשכנתאות במהלך כל שנה לפי חלוקה למגזרי הצמדה:

מט"ח וצמוד מט"ח	פריים*	משתנה לא צמוד	קבועה לא צמודה	משתנה צמודה למדד	קבועה צמודה למדד	
4.36%	62.64%	1.58%	3.77%	9.39%	18.26%	2010
2.02%	40.70%	-	11.15%	30.45%	15.68%	2011
1.56%	44.17%	0.18%	18.34%	23.02%	12.73%	2012
0.52%	42.91%	8.09%	27.19%	9.12%	12.17%	2013
0.57%	35.44%	5.62%	36.83%	6.86%	14.63%	2014
0.08%	20.30%	9.63%	52.95%	5.40%	11.64%	2015

* החל משנת 2011 ישנה מגמת ירידה בביצוע במסלול הלוואות על בסיס ריבית הפריים כתוצאה מהוראת בנק ישראל מיום ה-4 במאי 2011, בדבר הגבלת שיעור הריבית המשתנה עד חמש שנים ל-33% מההלוואה, להלוואות חדשות. שיעור ביצוע גבוה בהלוואות על בסיס ריבית הפריים בשנים 2013-2014 נובע מתיקים שאושרו טרם הוראת בנק ישראל, כאמור לעיל כגון: קבוצות רכישה, בניה עצמית בשלבים, רכישה מקבלן ותשלום לפי התקדמות הבניה הלוואות למטרה עסקית והלוואות שמוחזרו.

הפרשה להפסדי אשראי:

החלטה על הפרשה להפסדי אשראי מבוצעת על בסיס סריקה של כלל תיק האשראי לדיור, על פי נוהל מובנה, הקובע בין היתר את הסמכויות לבחינה ולהחלטה על הפרשה כאמור. ההפרשה להפסדי אשראי בהלוואות לדיור נערכת לפי עומק הפיגור, למעט הלוואות שחלות לגביהן נסיבות מיוחדות, כפי שהוגדרו בניהול בנקאי תקין, שלגביהן נערכת הפרשה על בסיס בחינה פרטנית או קבוצתית בהתאם להוראת חובות פגומים.

להלן התפתחות נתוני יתרות הפיגור וההפרשות להפסדי אשראי על פני התקופות (במיליוני ש"ח):

ליום 31 בדצמבר			
2013	2014	2015	
31	26	26	יתרת פיגור ברוטו (כולל ריבית פיגור)
0.41%	0.34%	0.34%	שיעור מהתיק
25	10	8	יתרת הפרשה לפי עומק פיגור ¹
26	27	27	יתרת הפרשה קבוצתית ²
51	37	35	סה"כ יתרת הפרשה להפסדי אשראי
0.68%	0.48%	0.45%	שיעור מהתיק

1. בשנת 2014 בוצעה מחיקה חשבונאית בסך 9 מיליון ש"ח בגין הלוואות הנבחנות על פי שיטת עומק הפיגור.
2. לרבות קבוצות רכישה. ברבעון הראשון לשנת 2013 הוגדלה ההפרשה הקבוצתית בהתאם להוראת המפקח על הבנקים, על פיה יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי המוחזקת בגין הלוואות לדיור לא תפחת משיעור של 0.35% מיתרת הלוואות האמורות ליום הדיווח.

חשיפה לאג"ח קונצרני

הבנק רואה בחלק מהשקעת הנוסטרו באג"ח קונצרני כתחליף למתן אשראי. מסגרת ההשקעה והכללים לביצוע נדונים ומאשרים בדירקטוריון, וכוללים את היקף החשיפה, סוגי האג"ח המותרים להשקעה, דירוגם, חשיפה מרבית למנפיק בודד, מגבלות פיזור ומרווח מינימלי לפי דירוג. תהליך קבלת ההחלטות לגבי השקעות בתחום זה מבוצע באגף ניהול פיננסי ובהתאם למדרג הסמכויות. המגבלות לגבי ההשקעה באג"ח הקונצרני מבוקרות באופן שוטף ומדיניות הבנק בתחום זה מותאמת להתפתחות בשווקים. מידע נוסף בדבר הרכב תיק האג"ח הקונצרני ראה בפרק "המבנה וההתפתחויות של נכסים, ההתייבויות, ההון והלימות ההון" – בניתוח סעיף "ניירות ערך". כמו כן ראה התייחסות בפרק "מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים ואומדנים חשבונאיים קריטיים" בדבר בחינת הצורך בביצוע הפרשה לירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני.

סיכון אשראי צד נגדי בגין סיכון שוק

סיכון האשראי הנובע מעסקות במכשירים פיננסיים נגזרים ביחס לצד הנגדי. הסיכון שהצד הנגדי בעסקת OTC (Over the Counter) יכנס לכשל לפני הסילוק הסופי של זרמי המזומנים בעסקה. הפסד ייגרם אם בעת כניסת הצד הנגדי לכשל, יהיו מול הלקוח עסקאות בעלות ערך כלכלי חיובי. סיכון זה נמדד על-ידי הפעלת מקדמים הקבועים בהוראה על הערך הנקוב של העסקות, ובהתאם למשקל הסיכון של הצד הנגדי.

חשיפות אלו מרוכזות בפעילות הבנק מול לקוחות, בנקים בארץ ובנקים בחו"ל. הפעילות מתבצעת לאחר קביעת מסגרת פעילות ללקוחות תוך מעקב שוטף אחר העמידה במסגרות אלו. מעקב זה כולל שערך שוטף של עסקות מול הלקוחות למחיר השוק (Mark to Market), אמידת הסיכון הפוטנציאלי בהתאמה לסוגי המכשירים והסיכונים בשווקים ודרישת בטחונות מתאימה. מתבצעת בדיקה שוטפת מול מסגרות ובטחונות. נקבעו נהלים וכללים לבקרה וטיפול בלקוחות. הבנק מיישם שיטת תרחישים היסטוריים ומודלים פנימיים נוספים, ברמת העסקה והלקוח, על פיהם נקבעת דרישת הביטחונות. תרחישים אלו עוברים תהליכי תיקוף תקופתיים, כגון בחינת עמידתם בתקופות של משברים פיננסיים. הפעילות במכשירים נגזרים מוצגת באזור 25 לדוחות הכספיים.

להלן פירוטים נוספים לסעיף "שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים":

צד נגדי "בנקים", ליום 31 בדצמבר 2015:

סך כל היתרה בגין צד נגדי "בנקים" הינה בסך 146 מיליון ש"ח, כאשר היתרה הגבוהה ביותר לגוף בודד הינה בסך 40 מיליון ש"ח.

צד נגדי "אחרים", ליום 31 בדצמבר 2015:

סך כל היתרה בגין צד נגדי "אחרים" הינה בסך 75 מיליון ש"ח, כאשר היתרה הגבוהה ביותר לגוף בודד, הינה בסך 8 מיליון ש"ח.

מימון ממונף

הבנק מעמיד מעת לעת אשראי ללקוחותיו ברמת מינוף שעולה באופן משמעותי על הנורמות של הענף העסקי הרלבנטי וכן למימון רכישת אמצעי שליטה בתאגידים, המתאפייין לעיתים בסכומים או שיעורי מימון גבוהים, כאשר יכולת פירעון האשראי מבוססת בעיקרה על התאגיד הנרכש. כל בקשה לאשראי מסוג זה נבחנת לגופה, תוך התחשבות בטיב הלקוח, יכולת ההחזר והביטחונות המוצעים. היקף חשיפת האשראי כפוף למגבלות רגולטוריות ולמדיניות הבנק (שהינה שמרנית יותר מאשר המגבלות הרגולטוריות).

בעדכון מדיניות ניהול סיכון האשראי העסקי לשנת 2016 ההגדרות והמגבלות בנושא הורחבו, וזאת לאור עדכון הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 327 "ניהול הלוואות ממונפות" ו-323 "מגבלות על מימון עסקאות הוניות", בתוקף מיום ה-1 בינואר 2016. להלן התפלגות החשיפה לעסקאות מימון ממונף לפי ענפי משק ולפי אזור גיאוגרפי (במיליוני ש"ח):

ליום 31 בדצמבר 2014			ליום 31 בדצמבר 2015			
סה"כ	חוץ מאזני	מאזני ¹	סה"כ	חוץ מאזני	מאזני ¹	
199	-	199	96	-	96	ישראל:
-	-	-	35	-	35	מסחר
-	-	-	91	-	91	תעשייה
182	-	182	101	-	101	נדל"ן מניב מסחרי
381	-	381	323	-	323	שירותים פיננסיים ^{(2),(3)}
						סה"כ
68	33	35	62	30	32	אירופה:
449	33	416	385	30	355	בינוי ונדל"ן
						סה"כ מימון ממונף

- (1) יתרה מאזנית נטו בניכוי הפרשה פרטנית להפסדי אשראי וביטחונות המותרים לניכוי לפי סעיף 5 בהוראת ניהול בנקאי תקין 313.
- (2) קיים לקוח בענף הפיננסיים המסווג כחוב פגום שבגיניו יתרת החוב הרשומה לאחר ניכוי הפרשות פרטניות להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2015 הינה בסך של כ-40 מיליון ש"ח.
- (3) אחד מבעלי השליטה, בעקיפין, בחברה שהינה בישראל, הינו בעל דרכון של אירלנד. אין חשיפה לפורטוגל, יוון, ספרד או איטליה.

סיכון ריכוזיות תיק האשראי

סיכון ריכוזיות הינו אחד מסוגי הסיכון העומדים בפני תאגיד בנקאי בפעילותו העסקית. בניגוד לרכיבי הסיכון האחרים המוגדרים בדרך כלל ברמת עסקה בודדת, או ברמת צד נגדי יחיד, החשיפה לסיכון הריכוזיות נובעת מהרכב תיק נכסי הסיכון של הבנק או מהרכב החשיפות שלו. במסגרת ניהול הסיכון מתייחס הבנק למדדי הריכוזיות הבאים: ריכוזיות לווים, ריכוזיות ענפית, ריכוזיות גיאוגרפית, ריכוזיות ביטחונות וריכוזיות מוצרים. למידע נוסף על ניהול סיכון ריכוזיות האשראי ראה דוח מפורט על הסיכונים

באתר האינטרנט של הבנק בכתובת: <http://unionbank.co.il/1378-he/UnionBank.aspx>.

סיכון אשראי לפי ענפי משק - מאוחד

ליום 31 בדצמבר 2015

סיכון אשראי כולל (1)										חובות (2) וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) (3)				
במיליוני ש"ח														
סך הכל	אשראי (5)	בעייתי (6)	סך הכל	חובות (2)	בעייתי (6)	מזה: פגום	הפסדי אשראי (4)			יתרת הפרשה להפסדי אשראי				
							מזה: חובות (2)	מזה: פגום	מזה: חובות (2)		מזה: פגום	מזה: חובות (2)	מזה: פגום	
215	213	*	215	183	*	*	(1)	*	*	-				
220	207	1	140	125	*	*	*	*	*	-				
2,476	2,272	188	2,380	1,212	178	2	(18)	7	38					
2,135	2,086	40	2,135	1,171	40	27	20	(10)	26					
6,092	5,800	66	6,039	1,876	62	38	(10)	2	14					
1,580	1,521	40	1,401	898	28	26	6	(3)	9					
657	629	1	415	173	1	1	1	*	3					
3,723	3,679	29	3,617	2,347	28	4	(3)	2	7					
530	524	3	524	485	1	-	*	*	1					
648	616	15	632	302	4	3	2	(4)	6					
429	372	2	343	182	1	-	*	*	4					
4,606	4,376	61	4,359	2,960	53	53	(113)	60	54					
334	296	4	318	171	4	2	(1)	*	1					
491	447	40	469	347	40	26	(1)	*	1					
24,136	23,038	490	22,987	12,432	440	182	(118)	54	164					
7,740	7,712	28	7,740	7,298	28	-	(2)	(1)	33					
4,070	3,979	15	4,063	2,753	15	7	13	(8)	25					
35,946	34,729	533	34,790	22,483	483	189	(107)	45	222					
1,157	1,157	-	333	333	-	-	-	-	-					
7,650	7,650	-	-	-	-	-	-	-	-					
44,753	43,536	533	35,123	22,816	483	189	(107)	45	222					
22	22	-	22	22	-	-	*	*	*					
669	669	-	420	420	-	-	-	-	-					
1,021	1,021	-	-	-	-	-	-	-	-					
1,712	1,712	-	442	442	-	-	*	*	*					
46,465	45,248	533	35,565	23,258	483	189	(107)	45	222					

פעילות לווים בישראל:

215	חקלאות
220	כרייה וחציבה
2,476	תעשייה
2,135	יהלומים
6,092	בינוי ונדל"ן - בינוי (7)
1,580	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
657	אספקת חשמל ומים
3,723	מסחר
530	בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל
648	תחבורה ואחסנה
429	מידע ותקשורת
4,606	שרותים פיננסיים
334	שרותים עסקיים אחרים
491	שרותים ציבוריים וקהילתיים
24,136	סך הכל מסחרי
7,740	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
4,070	אנשים פרטיים - אחר
35,946	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
1,157	בנקים בישראל (8)
7,650	ממשלת ישראל
44,753	סך הכל פעילות בישראל
22	פעילות לווים בחו"ל:
22	סך הכל ציבור
669	בנקים בחו"ל
1,021	ממשלות חו"ל
1,712	סך הכל פעילות בחו"ל
46,465	סך הכל

* סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים, כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לווה, כולל: חובות - 23,258 מיליון ש"ח, אגרות חוב - 10,221 מיליון ש"ח, ניירות ערך שנשאלו - 293 מיליון ש"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים - 255 מיליון ש"ח, סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים - 12,438 מיליון ש"ח.
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופקדונות בבנקים (למעט פקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
- (4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזני (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- (5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחוב מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (7) כולל הלוואות לדיור, שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה. בגין סיכון אשראי מאזני בסך 421 מיליון ש"ח ובגין סיכון אשראי חוץ מאזני בסך 418 מיליון ש"ח.
- (8) לא כולל פקדונות בבנק ישראל.
- (9) קיטון (גידול) במחיקות נטו (שינוי ביתרת מחיקות בנטרול גביות ומחילות במהלך התקופה).

סיכון אשראי לפי ענפי משק – מאוחד (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2014**

סיכון אשראי כולל (1)		חובות (2) וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) (3)					הפסדי אשראי (4)			
סך הכל	דירוג ביצוע אשראי (5)	בעייתי (6)	סך הכל	מזה: חובות (2)	מזה: בעייתי (6) פגום	מזה: הפסדי חשבונאית להפסדי אשראי (9)	מחיקות (הכנסות)	הוצאות (הפסדי)	יתרת הפרשה	
במיליוני ש"ח										
269	269	*	269	204	*	*	*	*	1	
121	121	-	121	106	-	-	-	-	-	
2,392	2,220	149	2,151	1,159	144	6	(16)	(5)	50	
2,094	1,926	14	2,094	1,330	14	14	(12)	7	15	
5,626	5,455	104	5,585	2,082	98	60	(37)	6	21	
1,351	1,254	41	1,186	934	30	27	-	-	7	
563	553	1	298	117	1	1	-	-	2	
3,250	3,074	174	3,160	2,081	172	5	(15)	5	9	
246	242	3	239	221	1	1	(1)	1	1	
462	436	20	400	248	12	10	5	-	8	
391	374	17	281	138	13	1	(1)	(7)	4	
5,295	4,794	124	4,894	3,355	117	97	164	(144)	106	
458	408	2	410	235	2	1	2	(1)	2	
581	542	39	543	391	39	28	(5)	(1)	2	
23,099	21,668	688	21,631	12,601	643	251	84	(139)	228	
7,556	7,457	37	7,556	7,119	37	-	(2)	(11)	36	
3,362	3,287	12	3,351	2,233	12	6	13	*	20	
34,017	32,412	737	32,538	21,953	692	257	95	(150)	284	
2,195	2,195	-	1,268	1,268	-	-	-	-	-	
4,359	4,359	-	-	-	-	-	-	-	-	
40,571	38,966	737	33,806	23,221	692	257	95	(150)	284	
11	11	-	10	6	-	-	*	*	*	
558	558	-	337	337	-	-	-	-	-	
589	589	-	-	-	-	-	-	-	-	
1,158	1,158	-	347	343	-	-	*	*	*	
41,729	40,124	737	34,153	23,564	692	257	95	(150)	284	

פעילות לווים בישראל:

חקלאות
 כרייה וחציבה
 תעשייה
 יהלומים
 בינוי ונדל"ן - בינוי (7)
 בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
 אספקת חשמל ומים
 מסחר
 בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל
 תחבורה ואחסנה
 מידע ותקשורת
 שרותים פיננסיים
 שרותים עסקיים אחרים
 שרותים ציבוריים וקהילתיים
סך הכל מסחרי
אנשים פרטיים - הלוואות לדירור
אנשים פרטיים - אחר
סך הכל ציבור - פעילות בישראל
בנקים בישראל (8)
ממשלת ישראל
סך הכל פעילות בישראל
פעילות לווים בחו"ל:
סך הכל ציבור
בנקים בחו"ל
ממשלות חו"ל
סך הכל פעילות בחו"ל
סך הכל

* סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.

** מספרי ההשוואה סווגו מחדש בעקבות חוזר בנק ישראל מאפריל 2014, בנוגע לאימוץ הוראות הלמ"ס לגבי סיווג אחיד של ענפי הכלכלה-2011, אשר מחליף את הסיווג שנקבע בשנת 1993.

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים, כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לווה, כולל: חובות- 23,564 מיליון ש"ח, אגרות חוב- 6,663 מיליון ש"ח, ניירות ערך שנשאלו - 182 מיליון ש"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים - 504 מיליון ש"ח, סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים- 10,816 מיליון ש"ח.
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופקדונות בבנקים (למעט פקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
- (4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזני (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- (5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע המדיניות הבנק.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחובות חוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדירור שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדירור שבגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (7) כולל הלוואות לדירור, שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה. בגין סיכון אשראי מאזני בסך 618 מיליון ש"ח ובגין סיכון אשראי חוץ מאזני בסך 428 מיליון ש"ח.
- (8) לא כולל פקדונות בבנק ישראל.
- (9) קיטון (גידול) במחיקות נטו (שינוי ביתרת מחיקות בנטרול גביות ומחילות במהלך התקופה).

ריכוזיות לווים

ככלל, מדיניות האשראי של הבנק הינה להגדיל את הפיזור בתיק האשראי בין הלווים השונים. על פי הוראת ניהול בנקאי תקין 313 סך האשראי ללווה בודד לא יעלה על 15% מהון הבנק, סך האשראי לקבוצת לווים ולקבוצת לווים בנקאית לא יעלה על 25% מהון הבנק והחשיפה של סך כל החבויות נטו (לאחר ניכוי הסכומים המפורטים בסעיף 5 להוראה) של "הלווים", "קבוצות הלווים" ו"קבוצות הלווים הבנקאיות", שחבות כל אחד מהם נטו, עולה על שיעור של 10% מהון הבנק, לא יעלה על שיעור של 120% מהון הבנק. בתאריך ה-9 ליוני 2015 פרסם בנק ישראל עדכון להוראה אשר מצמצם את בסיס ההון המשמש לחישוב מגבלות החשיפה ללווים כך שבסיס ההון יכיל רק את הון רובד 1 של הבנק (נכון להיום כולל גם את רובד 2). ההפחתה של רובד 2 מבסיס ההון תבוצע בשיעורים שווים על פני 12 רבעונים החל מ-2016 ועד לאיפוסו בסוף 2018, בהתאם להוראות המעבר, בנוסף הוקטנה מגבלת החבות לקבוצת לווים בנקאית מ-25% ל-15%. דירקטוריון הבנק קבע תיאבון וסיבולת סיכון הכוללים שמירת מרווח מסוים ממגבלות בנק ישראל אלה. הבנק עומד בהנחיות אלה ואינו חורג מהן.

ליום 31 בדצמבר 2015 לא קיימות יתרות אשראי לציבור וסיכון אשראי חוץ מאזני לקבוצת לווים ולקבוצות לווים בנקאיות בבנק אשר חבותן נטו, על בסיס מאוחד, לאחר הפחתת הניכויים המותרים לפי סעיף 5 להוראת ניהול בנקאי תקין 313, עולה על 15% מהון התאגיד הבנקאי לפי הוראת ניהול בנקאי תקין 202.

להלן פירוט יתרות אשראי לציבור וסיכון אשראי חוץ מאזני ללווים שיתרת חבותם מעל 200 מיליון ש"ח, לפי ענפי משק, ליום 31 בדצמבר 2015 במיליוני ש"ח:

ענף	מספר לווים	אשראי מאזני*	סיכון אשראי חוץ מאזני	סה"כ
בניה ונדל"ן	4	337	768	1,105
שירותים פיננסיים	2	813	73	886
תחבורה ואחסנה	2	237	230	467
תעשייה	1	-	205	205
סך הכל	9	1,387	1,276	2,663

* אשראי לציבור, ונכסים הנובעים ממכשירים פיננסיים נגזרים.

הערות:

1. האשראי המאזני וסיכון האשראי החוץ מאזני סווגו לפני ניכוי ההפרשות להפסדי אשראי (יתרת חוב רשומה).
2. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים, חושב בהתאם להגדרות לצורך חישוב מגבלות חבות של לווה.
3. הנתונים מוצגים לפני ניכוי הביטחונות המותרים בקיזוז לצורך מגבלת לווה בודד וקבוצת לווים.

להלן פירוט יתרות אשראי לציבור וסיכון אשראי חוץ מאזני לששת קבוצות הלווים הגדולות בבנק לפי ענפי משק, ליום 31 בדצמבר 2015 במיליוני ש"ח:

ענף משק	מספר קבוצות	אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ מאזני	סה"כ*
תעשייה	2	686	202	888
מחסר	2	546	289	835
שירותים פיננסיים	1	369	34	403
מסחר	1	169	230	399
סך הכל	6	1,770	755	2,525

* חבות נטו הנובעת מיתרות אשראי לציבור וסיכון אשראי חוץ מאזני לקבוצות לווים, על בסיס מאוחד, לאחר הפחתת הניכויים המותרים לפי סעיף 5 להוראת ניהול בנקאי תקין 313.

חשיפה למדינות זרות – מאוחד

א. מידע בדבר סך כל החשיפות למדינות זרות ⁽¹⁾ ובדבר חשיפות למדינות שטר סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך נכסי המאזן המאוחד או מעל 20% מהון ⁽⁶⁾, לפי הנמך

ליום 31 בדצמבר 2015

חשיפה מאזנית מעבר לגבול ⁽⁴⁾		חשיפה מאזנית ⁽²⁾ / ⁽⁴⁾		חשיפה מאזנית מעבר לגבול ⁽⁴⁾		חשיפה מאזנית מעבר לגבול ⁽⁴⁾	
מזרה:		מזרה:		מזרה:		מזרה:	
לפרעון מעל שנה	לפרעון מעל שנה	לפרעון מעל שנה	לפרעון מעל שנה	לפרעון מעל שנה	לפרעון מעל שנה	לפרעון מעל שנה	לפרעון מעל שנה
סך כל החשיפה המאזנית	סך כל החשיפה המאזנית	סך כל החשיפה המאזנית	סך כל החשיפה המאזנית	סך כל החשיפה המאזנית	סך כל החשיפה המאזנית	סך כל החשיפה המאזנית	סך כל החשיפה המאזנית
802	573	202	*	1,375	199	354	822
*	*	1	-	*	*	-	-
3	10	1	-	13	13	*	-
429	520	317	12	949	612	337	-
1,234	1,103	521	12	2,337	824	691	822
112	79	154	*	191	186	5	-
						סך כל החשיפות למדינות זרות	
						סך החשיפות למדינות LDС	

שורת "סך החשיפות למדינות LDС" כוללת את סך החשיפה למדינות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות (LDС) בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315 בדבר "הפרטה נוספת לחובות מסופקים"; הסכום נכלל בשורת "אחרות" בטבלה לעיל. ראה הערה (5) להלן.

- (1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות ובטחונות נזיליים.
- (2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לווה.
- (3) ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.
- (4) סיכון אשראי מאזני וחוי מאזני, סיכון אשראי בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת בטחונות המותרים לינינו לצורך חבות לווה ושל קבוצת לווים.
- (5) היות ועל פי כללי ההוראה הסיכון מסווג על פי חשבות, נכללו בסכום זה חברות ישראליות אשר הערבים לחוב (במקרה זה הם גם הבעלים) היום בעלי דרכון ממדינות אלה.
- (6) לגבי מדינות LDС, הבנק אינו מסתמך רק על ערבות זו אלא בעיקר על בטחונות אחרים מולל בטחונות שאינם נזיליים. הבנק אינו נותן באופן ישיר אשראי או מממן פריוקטים של מדינות LDС.
- (7) הן מהדרת בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 202 בדבר "מדידת והלמות החוץ - רכיבי החוץ".
- (8) על פי הוראות המפקח על הבנקים נדרש לגלות בשורה נפרדת חשיפה למדינות פורטוגל, אירלנד, איטליה, יוון וספרד. ליום 31 בדצמבר 2015 אין לבנק חשיפה למדינות פורטוגל, יוון וספרד.
- (9) היות ועל פי כללי ההוראה הסיכון מסווג על פי חשבות, סכומים אלו מובעים מלווים אשר הערבים לחוב (במקרה זה הם גם הבעלים) היום בעלי דרכון אויטליקי או אירלנדי.
- (10) הבנק אינו מסתמך רק על ערבות זו אלא בעיקר על בטחונות אחרים כולל בטחונות שאינם נזיליים. הבנק אינו נותן באופן ישיר אשראי או מממן פריוקטים של מדינות LDС.

חשיפה למדינות זרות – מאוחד (המשך)

א. מידע בדבר סך כל החשיפות למדינות זרות ⁽¹⁾ ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך נכסי המאזן המאוחד או מעל 20% מהון ⁽⁶⁾, לפי הנמון (המשך)

		ליום 31 בדצמבר 2014								
		חשיפה מאזנית מעבר לגבול ⁽⁴⁾		חשיפה מאזנית מעבר לגבול ⁽⁴⁾						
		מזרה:								
לפרעון	לפרעון	סיכון אשראי	סך חשיפה	חובות	סיכון אשראי					
מעל	עד	חוג מאזני	חוג	פגומים ⁽⁴⁾	מאזני בעייתי ⁽⁴⁾					
שנה	שנה	בעייתי	מאזנית	פגומים ⁽⁴⁾	מאזני בעייתי ⁽⁴⁾					
				סך כל						
				החשיפה	לאחרים					
				המאזנית	לבנקים ⁽³⁾					
				לממשלות ⁽³⁾						
				במיליוני ש"ח						
725	257	-	67	*	19	982	186	207	589	ארה"ב
*	9	-	1	-	-	9	9	-	-	ארלנד ^{(7),(8)}
15	9	-	1	-	**	24	24	*	-	איטליה ^{(7),(8)}
413	501	-	202	13	14	914	552	362	-	אחרות ⁽⁷⁾
1,153	776	-	271	13	33	1,929	771	569	589	סך כל החשיפות למדינות זרות
71	78	-	105	*	*	149	145	4	-	סך החשיפות למדינות LDC

שורת "סך החשיפות למדינות LDC" כוללת את סך החשיפה למדינות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות (LDC) בהוראת ניהול בנקאי. תקיין מספר 315 בדבר "הפרשה נוספת לחובות מסופקים"; הסכום נכלל בשורת "אחרות" בטבלה לעיל. ראה הערה (5) להלן.

- (1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות ובטחונות חזילים.
 - (2) סיכון אשראי. במכשירים פיננסיים חוג מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לוח.
 - (3) ממשלות, מוסדות רשמיים ובעלי מניות.
 - (4) סיכון אשראי. מאזני חוג מאזני. סיכון אשראי בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפי השפעת ההפרשה להפסד אשראי, ולפי השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות לוח ושל קבוצת לוחים.
 - (5) לוח בעל סיכון מסווג על פי תושבות, נכלל בסכום זה בחבות ישראליות אשר הערבים לחוב (במקרה זה הם גם הבעלים) הינם בעלי דרכון ממדינות אלה.
 - (6) לאבי מדינות LDC, הבנק אינו מסתמך רק על ערבות זו אלא בעיקר על בטחונות אחרים כולל בטחונות שאינם חזילים. הבנק אינו נותן באופן ישיר אשראי או מממן פרויקטים של מדינות LDC. הוא מהגדרתו בהוראות ניהול בנקאי תקיין מספר 202 בדבר "מידע והלימות ההון -רכיבי החוץ".
 - (7) על פי הוראות המפקח על הבנקים דרוש לגלות בשורה נפרדת חשיפה למדינות פורטוגל, אירלנד, איטליה, יוון וספרד.
 - (8) היות ועל פי כללי ההוראה הסיכון מסווג על פי תושבות, סכומים אלו נובעים מלוחים אשר הערבים לחוב (במקרה זה הם גם הבעלים) הינם בעלי דרכון איטלקי או אירלנדי.
- * הבנק אינו מסתמך רק על ערבות זו אלא בעיקר על בטחונות אחרים כולל בטחונות שאינם חזילים. הבנק אינו נותן באופן ישיר אשראי או מממן פרויקטים של מדינות PLOG.
- ** סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח. סווג מחדש.

ב. מידע בדבר מדינות שסך החשיפה לכל אחת מהן הינו בין 0.75% לבין 1% מסך הנכסים במאוחד או בין 15% לבין 20% מההון⁽³⁾, לפי הנמוך

ליום 31 בדצמבר 2015:

אין לבנק חשיפה.

ליום 31 בדצמבר 2014:

אין לבנק חשיפה.

ג. מידע בדבר חשיפה מאזנית למדינות זרות עם בעיות נזילות במיליוני ש"ח (1),(2),(4):

31 בדצמבר 2014			31 בדצמבר 2015			
הודו	אירלנד	סך הכל	הודו	אירלנד	סך הכל	
40	10	50	51	9	60	סכום החשיפה בתחילת תקופת הדיווח
12	8	20	22	(9)	13	שינויים נטו בסכום החשיפה לזמן קצר
(1)	(9)	(10)	6	*	6	שינויים אחרים
51	9	60	79	*	79	סכום חשיפה בסוף תקופת הדיווח

1. במסגרת הגילוי האמור נכללו מדינות העונות על הקריטריונים המפורטים להלן:

- מדינות שקיבלו סיוע מקרן המטבע הבינלאומית – (MF).

- המדינות המדורגות CCC ומטה בסוכנות דירוג בינלאומית.

- המדינה מסווגת על ידי הבנק העולמי בקבוצת הכנסה נמוכה או בינונית.

2. היות ועל פי כללי ההוראה הסיכון מסווג על פי תושבות, נכללו בסכום זה חברות ישראליות אשר הערבים לחובן

(במקרה זה הם גם הבעלים) הינם בעלי דרכון ממדינות אלה. לגבי מדינות עם בעיות נזילות, הבנק אינו מסתמך רק

על ערבות זו אלא בעיקר על בטחונות אחרים כולל בטחונות שאינם נזילים. הבנק אינו נותן באופן ישיר אשראי או

מממן פרויקטים של מדינות עם בעיות נזילות.

3. הון כהגדרתו בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 202 בדבר "מדידה והלימות ההון- רכיבי ההון".

4. אין לבנק חשיפה למדינות: פורטוגל, יוון וספרד.

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

סיכוני שוק

סיכון שוק הוא הסיכון להפסד הנובע משינוי בשווי ההוגן של מכשירים פיננסיים עקב שינוי בתנאי השוק (רמת מחירים, שיעורי ריבית, שער חליפין, אינפלציה, מחירי מניות וסחורות).¹

הדירקטוריון מתווה את אסטרטגיית סיכון השוק ומסגרת ניהול סיכון השוק, וסוקר בתדירות שנתית לפחות את מסמך מדיניות השוק של הבנק. הדירקטוריון דן, מחליט, וקובע הנחיות, באשר למדיניות השוק של הבנק ויעדיו העסקיים, בהתאם למפורט בנוהל עבודת הדירקטוריון. הדירקטוריון סוקר את תהליך ניהול סיכונים השוק ומוודא קיומם של תהליכים אפקטיביים לזיהוי, מדידה, ניטור ובקרה אחר סיכונים השוק, בין היתר באמצעות סקירה רבעונית של מסמך הסיכונים ביחס לסיכונים השוק, וכמו גם שפרופיל סיכונים השוק של הבנק עולה בקנה אחד עם תיאבון הסיכון שנקבע.

במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2015, עדכן הדירקטוריון את מדיניות סיכונים השוק, תוך עדכון חלק ממגבלות החשיפה לסיכונים שוק ברמת כלל הבנק וברמת התיקים הבודדים (תיק בנקאי ותיק למסחר), נקבעו מגבלות חדשות (מגבלות לסיכון בסיס הריבית ותרחישי רגישות לשינוי לא מקביל בעקומי הריבית) וצמצמה חשיפת הריבית הכוללת. המבנה הארגוני לניהול סיכונים השוק מבוסס על כללי הממשל התאגידי וכולל את שלושת קווי ההגנה, בהתאם להגדרות המפורטות בהוראת ניהול בנקאי תקין 310.

מדידת סיכונים השוק והערכתם הינה מרכיב מרכזי בתהליך ניהול סיכונים השוק, והיא מהווה בסיס לתהליכי הניטור והדיווח, ולהבטחת נאותות התשואה הצפויה כנגד סיכון השוק. המדידה מבוצעת ביחס למכלול גורמי סיכונים השוק שזוהו במוצרים ופעילויות הבנק, המאזניות והחוץ מאזניות באמצעות מודל הערך שבסיכון (VAR) אשר מציג את הסיכון הפוטנציאלי (ירידה אפשרית בשווי בתקופת זמן נתונה). ככלל, החישוב מבוצע בשיטה הפרמטרית ובשיטה ההיסטורית ברמת ביטחון של 99% ומבוצע ברמה יומית.

בנוסף למודל VAR הבנק מפעיל תרחישי קיצון (Stress). מטרת תרחישי הקיצון הינה הערכת השפעתם הפוטנציאלית של אירוע חריג או שורת אירועים חריגים על התממשותם של סיכונים והשפעתם על יציבות הבנק.

תהליכי הניטור והבקרה מבוצעים בקווי ההגנה הראשון והשני תוך ניטור החשיפות בפועל אל מול המגבלות בחתך קווי עסקים וחתך סיכונים, והצפת התראות על חריגות ועל קרבה למגבלות, מעקב אחר גורמי הסיכון בשווקים הפיננסיים, למידע נוסף על ניהול סיכון השוק ראה דוח מפורט על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק בכתובת:

<http://unionbank.co.il/1378-he/UnionBank.aspx>

להלן ריכוז מגבלות סיכון השוק הכוללות והחשיפה בפועל במיליוני ש"ח במונחי VAR (מדידת VAR ל-10 ימים, למעט בתיק הבנקאי לחודש קלנדר):

בפועל		מגבלה		סוג מגבלה	מגזר
31.12.2014	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015		
54.9	132	85	190 ²	חשיפת שוק כוללת	סה"כ
-	85.4	-	160	VAR מקוזז בתיק בנקאי	ריבית
-	6.6	-	20	VAR מקוזז בתיק למסחר	ריבית
1.1	15.5	30	30	VAR	בסיס
9.9	17.4	25	25	VAR	מניות
\$ מ' 0.5	\$ מ' 1.8	\$ מ' 7.5	\$ מ' 7.5	תרחישים VOL/SPOT	אופציות

¹ סעיף 2א', הוראת ניהול בנקאי תקין 339 - ניהול סיכונים שוק.

² עדכון המגבלה הכוללת נובע מעדכון המגבלות לחשיפת הריבית, תוך הפרדה בין תיק בנקאי ותיק למסחר. כ-60% מהגידול הנו טכני, ונובע ממדידת התיק הבנקאי לפי אופק של חודש קלנדר, לעומת 10 ימים במדידת VAR ריבית מקוזז שהייתה נהוגה עד כה. מדידת החשיפה הכוללת אינה מביאה בחשבון קורלציה בין גורמי הסיכון השונים.

סיכון ריבית

מפורט להלן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים (לפני השפעת שינויים היפותטיים בשערי ריבית):

31.12.2015						נכסים פיננסיים ¹ סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ מאזניים ³ התחייבויות פיננסיות ¹ סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ מאזניים ³ שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים
סך הכל	מטבע חוץ ²			מטבע ישראלי		
	אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא צמוד	
39,957	142	275	4,048	5,634	29,858	
29,926	1,710	2,730	15,742	249	9,495	
37,902	463	1,422	5,962	4,270	25,785	
29,969	1,380	1,616	13,898	348	12,727	
2,012	9	(33)	(70)	1,265	841	

31.12.2014						נכסים פיננסיים ¹ סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ מאזניים ³ התחייבויות פיננסיות ¹ סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ מאזניים ³ שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים
סך הכל	מטבע חוץ ²			מטבע ישראלי		
	אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא צמוד	
39,573	221	382	3,311	6,098	29,561	
36,334	1,239	3,502	13,806	182	17,605	
37,815	544	1,304	5,934	5,423	24,610	
36,410	910	2,607	11,207	756	20,930	
1,682	6	(27)	(24)	101	1,626	

לפירוט נוסף בדבר ההנחות והפרמטרים ששימשו לחישוב השווי ההוגן – ראה באור 30.א.ג. בדוחות הכספיים. השפעת שינויים היפותטיים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים:

31.12.2015									השינוי בשיעורי הריבית גידול מידי מקביל של 1% גידול מידי מקביל של 0.1% קיטון מידי מקביל של 1%
שינוי בשווי הוגן		שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי ריבית ⁴							
		מטבע חוץ ²			מטבע ישראלי				
סך הכל	סך הכל	סך הכל	השפעות מקזזות	אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא צמוד	
(7.2%)	(145)	1,867	-	9	(29)	(115)	1,197	805	
(0.7%)	(15)	1,997	-	9	(32)	(75)	1,258	837	
8.4%	170	2,182	-	10	(35)	(23)	1,344	886	

הערות ראה להלן.

31.12.2014

שינוי בשווי הוגן		שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי ריבית ⁴							השינוי בשיעורי הריבית
		מטבע חוץ ²			מטבע ישראלי				
סך הכל במיליוני ש"ח באחוזים	סך הכל במיליוני ש"ח באחוזים	סך הכל	השפעות			צמוד		לא צמוד במיליוני ש"ח	
			מקזזות	אחר	אירו	דולר	למדד		
(9.9%)	(167)	1,515	-	7	(23)	(74)	48	1,557	גידול מיידי מקביל של 1%
(0.7%)	(12)	1,670	-	7	(26)	(29)	97	1,621	גידול מיידי מקביל של 0.1%
10.9%	183	1,865	-	7	(32)	31	179	1,680	קטון מיידי מקביל של 1%

1. כולל מכשירים פיננסיים מורכבים, לא כולל יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים.
2. לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
3. סכומים לקבל (לשלם) בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים, כשהם מהווים בריביות אשר שימשו לחישוב השווי הוגן המוצג בבאור 30 א בדוחות הכספיים.
4. שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים שמוצג בכל מגזר הצמדה הוא השווי הוגן נטו במגזר זה בהנחה שחל השינוי שצוין בכל שיעורי הריבית במגזר ההצמדה. סך הכל שווי הוגן נטו של המכשירים פיננסיים הוא השווי הוגן נטו של כל המכשירים הפיננסיים (למעט פריטים לא כספיים) בהנחה שחל השינוי שצוין בכל שיעורי הריבית בכל מגזרי ההצמדה.

הערה: לא ארע בעשר השנים האחרונות שינוי שבועי מצטבר אשר לו היה מתרחש במועד הדיווח היה פוגע בהנחת העסק החי ששימשה בבסיס עריכת הדוחות הכספיים.

סיכון בסיס

להלן הרגישות לשינויים בשערי החליפין של מטבעות החוץ והמדד במיליוני ש"ח (סוגריים מייצגים הפסד):
(המדידה כוללת הן את הפעילות המאזנית והן את החוץ מאזנית)

<u>ליום 31 בדצמבר 2015:</u>							
מט"ח אחר	פר"ש	י"ן	ליש"ט	יורו	דולר	מדד	
0.4	(*)	(0.1)	0.1	6.4	(1.2)	74.5	עליה של 5%
0.8	(*)	(0.2)	0.2	11.8	0.4	149.0	עליה של 10%
(0.4)	*	0.1	(0.1)	(4.1)	3.0	(74.5)	ירידה של 5%
(0.8)	*	0.2	(0.2)	(7.1)	10.5	(149.0)	ירידה של 10%
							* נמוך מ- 0.1.

<u>ליום 31 בדצמבר 2014:</u>							
מט"ח אחר	פר"ש	י"ן	ליש"ט	יורו	דולר	מדד	
0.5	(*)	(0.1)	*	(14.4)	8.9	11.4	עליה של 5%
0.9	(0.1)	(0.2)	*	(34.4)	25.4	22.8	עליה של 10%
(0.5)	*	0.1	(*)	13.3	(3.5)	(11.4)	ירידה של 5%
(0.9)	0.1	0.2	(*)	31.0	(0.5)	(22.8)	ירידה של 10%
							* נמוך מ- 0.1.

להלן תמצית מאזני ההצמדה במיליוני ש"ח:

ליום 31 בדצמבר 2015:					
סה"כ	פריטים לא כספיים	מט"ח כולל צמוד מט"ח	צמוד מדד	לא צמוד	
40,895	941	4,577	5,699	29,678	נכסים
38,485	442	8,030	4,260	25,753	התחייבויות
<u>2,410</u>	<u>499</u>	<u>(3,453)</u>	<u>1,439</u>	<u>3,925</u>	
		3,475	(99)	(3,376)	עסקות עתידיות, נטו
		(85)	-	85	אופציות (שווי דלתא)
		<u>*(63)</u>	<u>1,340</u>	<u>634</u>	

* מזה: יורו – (12) מיליון ש"ח, דולר – (59) מיליון ש"ח, מטבעות אחרים – 8 מיליון ש"ח.

ליום 31 בדצמבר 2014 **:					
סה"כ	פריטים לא כספיים	מט"ח כולל צמוד מט"ח	צמוד מדד	לא צמוד	
40,865	1,932	4,179	6,129	28,625	נכסים
38,583	1,439	8,108	5,446	23,590	התחייבויות
<u>2,282</u>	<u>493</u>	<u>(3,929)</u>	<u>683</u>	<u>5,035</u>	
		3,025	(575)	(2,450)	עסקות עתידיות, נטו
		881	-	(881)	אופציות (שווי דלתא)
		<u>*(23)</u>	<u>108</u>	<u>1,704</u>	

* מזה: אירו – (30) מיליון ש"ח, מטבעות אחרים – 7 מיליון ש"ח.

** הוצג מחדש לאור יישום למפרע של כללי חשבונאות מקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים והנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה, ראה באורים 1.ד.1 ו- 2.ד.1.

פרטים נוספים בדבר חלוקת הנכסים וההתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ראה באור 28 לדוחות הכספיים.

החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית ליום 31 בדצמבר 2015 - מאוחר

סכומים מדוחיים

ליום 31 בדצמבר 2014	ליום 31 בדצמבר 2015		ללא תקופת פרעון	מעל 20 שנים	מעל 10 עד 20 שנים	מעל 5 עד 10 שנים	מעל 3 עד 5 שנים	מעל שנה עד 3 שנים	מעל 3 חודשים עד 3 שנים	מעל 3 חודשים עד 3 שנים	עם דרישה עד חודש				
	סך הכל	שיעור משך										סך הכל	שיעור משך		
שיעור משך	1.5	3.25	3,914	1.5	5.45	4,465	38	-	-	587	351	383	532	365	2,209
חייב	0.6		15,481	0.7		19,347	-	-	-	319	1,019	2,810	1,456	4,812	8,931
ממוצע פרימי	*		3,066	*		835	-	-	-	-	-	5	320	159	351
אפקטיבי	0.7		22,461	0.8		24,647	38	-	-	906	1,370	3,198	2,308	5,336	11,491
שנים	%-ב	שנים	%-ב	שנים	%-ב	שנים	%-ב	שנים	%-ב	שנים	%-ב	שנים	%-ב	שנים	%-ב

במיליוני ש"ח

מטבע חוג'ה

נכסים פיננסיים וסכומים לזבל בגין מנשרים נגזרים

נכסים פיננסיים (א)
מנשרים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)
אופציות (במונחי נכס הבסיס)

סך הכל שיווי הוגן

בתחייבויות פיננסיות וסכומים לשלם בגין מנשרים נגזרים

מנשרים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)
אופציות (במונחי נכס הבסיס)

סך הכל שיווי הוגן

מנשרים פיננסיים נטו

החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר

החשיפה המצטברת במגזר

השפעת מולדת לשינויים בשיעורי הריבית
נכסים פיננסיים וסכומים לזבל בגין מנשרים נגזרים

נכסים פיננסיים (א)
מנשרים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)

אופציות (במונחי נכס הבסיס)

סך הכל שיווי הוגן

בתחייבויות פיננסיות וסכומים לשלם בגין מנשרים נגזרים

מנשרים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)

אופציות (במונחי נכס הבסיס)

סך הכל שיווי הוגן

מנשרים פיננסיים נטו

החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית

החשיפה המצטברת

נמוך מ- 0.05 שנים.

סווג מחדש.

ראה הערות להלן.

*

**

1.0 (*)	2.41	39,573	1.1	2.85	39,957	544	244	577	1,869	1,974	3,864	5,516	4,549	20,820
0.5		19,924	0.8		25,018	-	-	-	511	1,665	3,112	2,579	5,448	11,703
*		16,410	*		4,908	-	-	-	-	-	5	626	334	3,943
0.7		75,907	0.9		69,883	544	244	577	2,380	3,639	6,981	8,721	10,331	36,466
0.5	1.19	37,815	0.4	1.27	37,902	127	-	26	787	981	3,249	3,252	3,598	25,882
0.6		20,018	1.0		25,048	-	121	-	768	1,603	666	2,911	6,830	12,149
*		16,392	*		4,921	-	-	-	3	-	5	630	334	3,949
0.4		74,225	0.6		67,871	127	121	26	1,558	2,584	3,920	6,793	10,762	41,980
							123	551	822	1,055	3,061	1,928	(431)	(5,514)
							1,595	1,472	921	99	(956)	(4,017)	(5,945)	(5,514)

הערות לחשיפה לשינויים בשיעורי הריבית ליום 31 בדצמבר 2015 - מאוחד

הערות ספציפיות:

- (א) למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים.
 (ב) ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.
 (ג) כולל מניות המוצגות בטור "ללא פירעון".
 (ד) לרבות מטבע ישראלי צמוד למט"ח.

הערות כלליות:

1. פירוט נוסף על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית בכל מגזר של הנכסים הפיננסיים ושל ההתחייבויות הפיננסיות, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.
2. בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של זרמי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי, כשהם מהווים לפי שיעורי הריבית שמנכים אותם אל השווי ההוגן הכלול בגין המכשיר הפיננסי, בעקביות להנחות לפיהן חושב השווי ההוגן של המכשיר הפיננסי. לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים ראה ביאור 30 בדוחות הכספיים.
3. שיעור תשואה פנימי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי ההוגן, הכלול בגינו בביאור 30 בדוחות הכספיים.
4. משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי ההוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים שיגרם כתוצאה משינוי קטן (גידול של 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.
5. מכשירים המגלמים אופציות שלא הופרדו מהחזקה המארח, בהתאם לכללי החשבונאות, נכללים בפריסת המכשירים הפיננסיים.

סיכון תיק אופציות

עיקר פעילות הבנק באופציות מט"ח/מט"ח נעשה תוך התכנסות Back To Back במסחר וללא יצירת סיכונים שוק לאורך זמן. תיק זה נכלל במסגרת "נגזרים אחרים" בבאור 25 בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015 (הערך הנקוב הסתכם לסך של 1,022 מיליון ש"ח ויתרת השווי ההוגן לסך של 4 מיליון ש"ח והוצגה הן תחת סעיף נכסים בגין מכשירים נגזרים והן תחת סעיף התחייבויות בגין מכשירים נגזרים).

באופציות מט"ח/ש"ח, ובמידה מוגבלת באופציות מט"ח/מט"ח, הבנק מנהל את תיק האופציות ובכך נחשף גם לסיכונים של שינויים בתנודתיות בין המטבעות שונים (חשיפה זו אינה בהיקף מהותי). במסגרת תיק זה נכללת גם פעילות מסימת באופציות לצורך התכנסות על חשיפות בסיס, המהווה חלק קטן מהתיק. תיק זה נכלל במסגרת "נגזרים ALM" בבאור 25 בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015.

להלן התפלגות התיק לפי מטבעות ליום 31 בדצמבר 2015 (במיליוני ש"ח):

ערך נקוב					
סך הכל	אחר	דולר/ש"ח	יורו/ש"ח	אירו/דולר	
2,378	8	1,628	703	39	אופציות שנקנו
2,740	-	1,509	1,046	185	אופציות שנכתבו
5,118	8	3,137	1,749	224	סך הכל

שווי הוגן					
סך הכל	אחר	דולר/ש"ח	יורו/ש"ח	אירו/דולר	
19	-	15	3	1	אופציות שנקנו
28	-	18	8	2	אופציות שנכתבו

סיכון נזילות

סיכון נזילות הינו הסיכון לרווחי התאגיד הבנקאי וליציבותו הנובע מאי יכולתו לספק את צרכי נזילותו ולעמוד בפירעון התחייבויות במועד פירעון מבלי להיקלע להפסדים חריגים.

ביום 28 בספטמבר 2014 פרסם המפקח על הבנקים חוזר במסגרתו נוספה הוראת ניהול בנקאי תקין 221 בנושא "יחס כסוי נזילות" (LCR) אשר מאמצת את המלצות ועדת באזל לעניין יחס כסוי הנזילות במערכת הבנקאית בישראל. יחס כסוי הנזילות בוחן אופק של 30 ימים בתרחיש קיצון ונועד להבטיח שלתאגיד בנקאי מלאי של נכסים נזילים באיכות גבוהה שנותן מענה לצרכי הנזילות של התאגיד באופק זמן זה בהתאם לתרחיש הגלום בהוראה.

הבנק מעריך את פרופיל הנזילות בראיה רחבה, הכוללת שימוש במגוון מדדי סיכון ופרמטרים נוספים להערכת היבטי סיכון הנזילות השונים, לרבות: נזילות יומית ותוך יומית, נזילות עד חודש (לפי מודל פנימי ו-LCR), נזילות לטווח ארוך (יחס מימון יציב), מגוון מדדים ביחס לתמהיל ומבנה המקורות (שיעור פיקדונות עד חודש, שיעור פיקדונות ליבה, מדדי ריכוזיות מפקידים וכו'), ניתוח פערי נזילות עבור טווחי זמן שונים ועוד. הבנק קבע מגבלות לפרמטרים אלה ומנטר את רובם בתדירות יומית.

סיכון תפעולי

סיכון תפעולי מוגדר כסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים. סיכון זה כולל סיכון משפטי וסיכונים ציית, אך אינו כולל סיכון אסטרטגי וסיכון מוניטין.

ניהול הסיכון התפעולי בבנק מיושם בהתאם להוראת הפיקוח על הבנקים, לרבות הוראת ניהול בנקאי תקין 350 ומעוגן במדיניות ניהול הסיכונים התפעוליים. מדיניות ניהול סיכון תפעולי לשנת 2015 מציגה את אופן ניהול סיכון תפעולי ומגדירה את תפקידי הגורמים המעורבים בניהול הסיכון בשלושת קווי ההגנה. מדיניות ניהול סיכון תפעולי נדונה ומאושרת על ידי הדירקטוריון לפחות אחת לשנה.

במסגרת זו הבנק פועל על פי הוראות ניהול בנקאי תקין רלוונטיות בנושאים הבאים: סיכון משפטי, בהתאם להוראה 350, סיכון ציות בהתאם להוראה 308, ניהול סיכון טכנולוגיות המידע וסיכון אבטחת מידע מיושמים בהתאם להוראה 357, הגנת הסייבר בהתאם להוראה 361, המשכיות עסקית בהתאם להוראה 355. בנושאים הללו קיימים מסמכי מדיניות יעודים ופרטניים.

מדיניות ניהול הסיכון התפעולי בבנק מגדירה העקרונות לניהול הסיכון, חלוקת התפקידים והסמכויות לטיפול במיפוי ומזעור הסיכונים התפעוליים בבנק, ובכלל זה שימוש בכלים משלימים להפחתת הסיכונים כגון פוליסות ביטוח, כאשר הבקורות הפנימיות אינן נותנות מענה נאות לסיכון ויציאה מהסיכון אינה אופציה סבירה. מטרת מדיניות הבנק הינה למזער את הסיכונים התפעוליים ככל שניתן, תוך הפקת לקחים מאירועי כשל וכמעט כשל לצורך הקטנת הסיכון להישנות אירועי כשל בעתיד. על בסיס המדיניות שנקבעה, גובשו נהלי עבודה לניהול הסיכון התפעולי תוך הגדרת מסגרת עבודה בהתאמה למבנה הארגוני, סמכויות, כלי הערכה, תהליכי הערכה ודיווח.

התהליך העיקרי לזיהוי והערכת סיכונים תפעוליים בבנק (במקביל להפעלת כלים נוספים) נערך באמצעות עריכת - סקרי סיכונים, כמפורט להלן וכן איסוף אירועי כשל והפקת לקחים בגינם:

1. סקר הסיכונים התפעוליים של התהליכים העסקיים.

2. סקר הסיכונים התפעוליים של מערכות ה-IT בניהול הבנק.

בשנת 2015 אושרו בהנהלה ובדירקטוריון הבנק מסמכי אסטרטגיה, מדיניות ומסגרת לניהול סיכון הסייבר. יחידת הסייבר בסיוע חברות ייעוץ פועלת לתכנון ומימוש העקרונות שאושרו במסמכי הליבה, הפעילות כוללת בין היתר בניית תוכנית עבודה מפורטת לשנת 2016, הקמת צוות עבודה משולב, ויצירת נהלים מותאמים. כחלק מהצורך בניהול אפקטיבי של סיכונים הסייבר עיקר הפעילות במהלך שנת 2016 יתמקד בביצוע סקרי סייבר בבנק, תכנון ומימוש בקורות בהתאם לתוצרים. בנוסף, הבנק ערך בדיקת עמידות מערכות המחשב בפני איומי טרור קיברנטיים מתמידים מתקדמים (APT), באמצעות חברת אבטחת מידע המתמחה בנושא. מסקנות הבדיקה יושמו בהצלחה במערכות האבטחה.

מידי שנה חל גידול במספר ובעוצמת ניסיונות תקיפה מסוגים שונים, ובכלל זה התקפות קיברנטיות, על מערכות מידע של ארגונים עסקיים, ארגונים פיננסיים ואחרים, שנועדו להשיג גישה לא מורשית למערכות ממוחשבות על מנת לבצע שימוש שלא כדין בנכסים או במידע רגיש, חבלה במידע או שיבושים בפעילות ועוד. לבנק לא ידוע על תקרית אבטחת מידע או סייבר מהותית שהתרחשו ובכלל זה אירוע או אירועים קיברנטיים שהשפיעו על מערכותיו העצמאיות באופן מהותי וכפועל יוצא על מגזרי הפעילויות הנתמכים על ידי מערכות אלה. כמו כן, הבנק לא זיהה אירוע שמנע ממנו לבצע רישום, עיבוד, סיכום או דיווח מידע באופן נאות. להערכת הבנק לא הייתה לנושא אבטחת המידע וההתקפות הקיברנטיות, בכל הקשור למערכותיו העצמאיות, השפעה מהותית על הדוחות הכספיים לשנת 2015.

לבנק התקשרות מהותית רבת שנים לקבלת שירותי מחשוב ותפעול עיקריים מבנק לאומי לישראל בע"מ החושפת את הבנק לסיכונים בתחום מיקור חוץ. הסכם המחשוב והתפעול הנוכחי נחתם לתקופה של 10 שנים המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2016, ובתומה תחל תקופה העשויה להימשך עד שלוש שנים בה יתנהל פרוייקט סיום ההתקשרות. ההתקשרות עם בנק לאומי מגובה באישורים הרגולטוריים הנדרשים, והצדדים פועלים לחידושם לפי הצורך.

למידע נוסף על ניהול הסיכון התפעולי ראה דוח מפורט על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק בכתובת: <http://unionbank.co.il/1378-he/UnionBank.aspx>

סיכון ציות

סיכון ציות מוגדר כסיכון שתאגיד יסבול מסנקציה חוקית או רגולטורית, הפסד פיננסי מהותי או פגיעה במוניטין כתוצאה מכישלון שלו לציית להוראות חוק, רגולציה, נהלים פנימיים וקודים אתיים.

ניהול סיכון הציות כולל אחריות לגיבוש המדיניות לניהול הסיכון, ביצוע מיפוי והערכה של סיכונים ציות, טיפול במקרים של הפרות ציות, פיקוח על יישום מדיניות הציות וקביעת אחריות והיערכות ארגונית ליישום מדיניות הציות. מדיניות ניהול סיכון הציות נדונה ומאושרת על ידי הדירקטוריון לפחות אחת לשנה.

ניהול סיכונים הציות מיושם בהתאם להוראות הדין החל על הבנק, ולרבות הוראת ניהול בנקאי תקין 308 - ציות ופונקציית הציות בתאגיד הבנקאי, שנוסחה העדכני נכנס לתוקף ביום ה-1 בינואר 2016.

היועצת המשפטית הראשית משמשת כמנהלת סיכון הציות, כממונה על האכיפה הפנימית בבנק וכנציבת תלונות הציבור בבנק ובחברות הבנות. קצין הציות ראשי, אשר כפוף ליועצת המשפטית הראשית, עומד בראש ענף הציות, משמש כאחראי על יישום חוק איסור הלבנת הון וחוק איסור מימון טרור בבנק ואחראי לביצוע משימות הציות בבנק ובחברות הבנות.

למידע נוסף על ניהול סיכון הציות ראה דוח מפורט על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק בכתובת: <http://unionbank.co.il/1378-he/UnionBank.aspx>

סיכון משפטי

סיכון משפטי הינו סיכון להפסד כתוצאה מהיעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם והוא כולל, אך אינו מוגבל, לחשיפה לקנסות או לצעדי עונשין (Fines Penalties) כתוצאה מפעילות פיקוחית (Punitive Damages), כמו גם מהסדרים פרטניים. האגף לייעוץ משפטי וציות של הבנק אחראי לניהול הסיכון המשפטי בבנק והוא מעניק תמיכה ומענה לכלל ההיבטים המשפטיים של פעילות הבנק וקבוצתו, והיועצת המשפטית הראשית משמשת כמנהלת הסיכון המשפטי של הבנק. ניהול הסיכון המשפטי מתבצע בהתאם למסמך מדיניות שבו הוגדרו העקרונות לניהול הסיכון המשפטי, חלוקת התפקידים והסמכויות לטיפול במיפוי ומזעור הסיכונים המשפטיים בבנק, תהליכי הדיווח על סיכונים וחשיפות משפטיות והערכתם, לרבות באמצעות ועדה לניהול סיכונים משפטיים הפועלת באגף לייעוץ משפטי והמתכנסת על בסיס תקופתי. מסמך מדיניות ניהול הסיכון המשפטי מעודכן מעת לעת, בהתאם לצורך, ומובא לדיון ואישור בדירקטוריון הבנק אחת לשנה.

סיכון מוניטין

סיכון מוניטין הוא הסיכון לרווחי התאגיד, ליציבותו או ליכולתו להשיג את יעדיו, כתוצאה מפגיעה במוניטין העשוי לנבוע מהתנהלות התאגיד, מצבו הפיננסי או פרסום שלילי (אמיתי או כוזב) ועלול לבוא לידי ביטוי בתפיסה שלילית מצד לקוחות, צדדים נגדיים, בעלי מניות, משקיעים, מחזיקי אגרות חוב, אנליסטים, גורמים רלוונטיים אחרים או רגולטורים, אשר עשויה להשפיע לרעה על אמון הציבור בבנק ועל יכולתו של הבנק לשמור על קשרים עסקיים קיימים או ליצור קשרים חדשים וליהנות מנגישות רציפה למקורות מימון (כגון באמצעות שווקים בין-בנקאיים או שוקי איגוח). סיכון המוניטין מאופיין ברב ממדיות ומשקף את תפיסתם של משתתפים אחרים בשוק. יתרה מכך, הוא מתקיים בכל רחבי הארגון ובמהותו הוא פונקציה של הלימות תהליכי ניהול הסיכונים הפנימיים של הבנק, כמו גם של האופן והיעילות של תגובות ההנהלה להשפעות חיצוניות על עסקאות הקשורות לבנק¹.

סיכון אסטרטגי

הסיכון האסטרטגי הינו סיכון נוכחי או עתידי לרווחי הבנק, להון, למוניטין או למעמד הבנק, אשר עלול לנבוע מהחלטות עסקיות שגויות, מיישום לא נאות של החלטות או מהעדר תגובה לשינויים ענפיים, כלכליים או טכנולוגיים. סיכון זה נוצר ממידת התאימות של המטרות האסטרטגיות שהציב הבנק, ליכולותיו ולסביבה הכלכלית בה הוא פועל, משימות תכניות העבודה והיעדים שהוגדרו לצורך השגתן, מהמשאבים שהוגדרו לצורך העמידה בתכניות ומאיכות היישום של מרכיבי התכניות.

סיכון סביבתי

סיכון סביבתי מוגדר כסיכון להפסד כתוצאה מהוראות הנוגעות לאיכות הסביבה ואכיפתן. בשנים האחרונות הולכת וגוברת המודעות בעולם ובארץ לפוטנציאל חשיפתם של מוסדות פיננסיים לסיכון הנובע ממפגעים סביבתיים ומאי קיום הוראות הנוגעות לאיכות הסביבה. סיכון אשראי הנובע מסיכון סביבתי מוגדר כסיכון לפגיעה ביכולת החזר האשראי של הלווה עקב הפרת חוק המביאה להטלת קנסות כספיים משמעותיים, עלויות בלתי צפויות לשם עמידה בדרישות הדין וכו'. הבנק מכיר בכך שזיהוי והערכת הסיכון הסביבתי הינם חלק מתהליך נאות של הערכת הסיכונים להם חשוף הבנק.

¹ בהתאם למסמך ה-Enhancement to the Basel II Framework BIS מיולי 2009 סיכון מוניטין יכול לנבוע גם מעסקאות איגוח. הבנק אינו פועל בתחום זה.

הערכת הבנק בדבר השפעת גורמי הסיכון

טבלת גורמי הסיכון להלן מבוססת על מתודולוגיה מעודכנת, המשלימה תהליך מקיף שערך הבנק לעדכון הגישה המשמשת להערכת הסיכון הכולל בקווי העסקים השונים, בהתאם למתודולוגיה, מידת ההשפעה של גורמי הסיכון השונים בטבלה להלן, מבטאת את המידה בה גורם הסיכון משקף איום על יציבות הבנק. ההשפעה המוצגת להלן גובשה תוך התאמה ככל הניתן לתהליך ה-ICAAP ותוצאותיו, תוך בחינת היבטים איכותיים וכמותיים, כולל פרופיל הסיכון של הבנק ולתהליכי מדידת הסיכונים השוטפת, והיא מבוססת על אמידת חשיפת פעילותו של הבנק לסיכונים השונים והשפעתם על הלימות הונו ויציבותו. בהתאם, ככלל התפיסה מבוססת על אחד או שני פרמטרים מרכזיים:

- **השפעת הסיכון במצב עסקים הרגיל** - באמצעות שיעור הקצאת ההון.

- **השפעת הסיכון תחת תנאי קיצון** - באמצעות ההשפעה על הלימות ההון רובד 1 בתרחיש קיצון.

סיכונים קשים לכימות דוגמת סיכון מוניטין, אסטרטגי וכיו"ב, מוערכים באופן סובייקטיבי, על ידי הגורמים הרלוונטיים בבנק, ובהתבסס על תוצרי ה-ICAAP. המתודולוגיה מבוססת על סולם בן חמש דרגות, המגביר את רמת הגמישות לעומת הסולם בן שלוש דרגות שהיה נהוג עד היום. כתוצאה מעדכון המתודולוגיה חלו שינויים בהערכת גורמי הסיכון, תוך עליה בהערכת סיכון איכות לווים ובטחונות וסיכון תפעולי מ"נמוכה" ל"בינונית-נמוכה", וירידה בסיכון ריכוזיות ענפית מ"בינונית" ל"נמוכה".

להלן מפורטת הערכת הבנק בדבר השפעת גורמי הסיכון בבנק ליום 31 בדצמבר 2015:

גורם הסיכון	השפעת הסיכון (גדולה, בינונית, קטנה)
1	השפעה כוללת של סיכונים האשראי*
1.1	סיכון בגין איכות לווים ובטחונות
1.2	סיכון בגין ריכוזיות ענפית**
1.3	סיכון בגין ריכוזיות לווים/קבוצת לווים**
2	השפעה כוללת של סיכונים שוק*
2.1	סיכון ריבית
2.2	סיכון בסיס (אינפלציה ושערי חליפין)
2.3	סיכון אופציות
2.4	סיכון מחירי מניות
3	סיכון נזילות
4	סיכון תפעולי
5	סיכון משפטי
6	סיכון מוניטין
7	סיכון סליקה
8	סיכון אסטרטגי

* השפעה כוללת של סיכונים האשראי וסיכונים השוק נקבעה על פי הערכת הסיכון הגבוהה ביותר מבין תתי הסיכונים.

** החישוב הינו על בסיס אשראי ברוטו ללא ביטחונות המותרים לניכוי.

*** ראה גם פרק תיאור תמציתי של הסיכונים העיקריים לפירוט אודות סיכונים מובילים ומתפתחים למידע נוסף ראה דוח מפורט על

הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק בכתובת: <http://unionbank.co.il/1378-he/UnionBank.aspx>.

הערה: הערכת דרגות ההשפעה של הסיכונים איננה ניתנת להשוואה בין הבנקים השונים.

מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקרות ונהלים

כללי החשבונאות המשמשים לעריכת הדוחות הכספיים של הבנק מפורטים בבאור 1 לדוחות הכספיים. ישום כללים אלה על ידי הנהלת הבנק כרוך בהנחות ובאומדנים שונים המשפיעים על ערכם של הנכסים, ההתחייבויות (לרבות התחייבויות תלויות) והתוצאות העסקיות של הבנק. כל הנחה, הערכה ואומדן, הינם מטבעם "מידע הצופה פני עתיד", קיימת אפשרות, שאופן התממשותם בעתיד של ההערכות והאומדנים כאמור, יהיה שונה מכפי שהוערך בעת עריכת הדוחות הכספיים. להלן יפורטו נושאים אשר האומדנים וההערכות לגבי משתנים שונים ששימושו בהכנתם רגישים לשינויים העלולים להשפיע על התוצאות העסקיות. הנהלת הבנק סבורה כי האומדנים וההערכות שישמשו בהכנת הדוחות הכספיים הינם נאותים ונעשו על פי מיטב ידיעתה ושיקול דעתה המקצועי.

הפרשה להפסדי אשראי

החל מיום 1 בינואר 2011 מיישם הבנק את ההוראה של המפקח על הבנקים בנושא "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי" (להלן: "ההוראה"). ההפרשה להפסדי אשראי מוערכת באחד משני מסלולים: הפרשה המוערכת על בסיס פרטני והפרשה המוערכת על בסיס קבוצתי. ראה פירוט לעקרונות ההוראה ויישומן בבנק בביאור 6.1.ה. הבנק עדכן את המתודולוגיה (כאמור בהמשך), במסגרת עדכון מדיניות האשראי, לאיתור וזיהוי חובות בעייתיים, לסיווג ולמידת הפרשה להפסדי אשראי בגינם, וזאת על מנת לקיים הפרשה ברמה מתאימה (Appropriate) לכיסוי הפסדי אשראי צפויים (Estimated) בהתייחס לתיק האשראי שלו ובהתייחס להפסדי אשראי צפויים הקשורים למכשירי אשראי חוץ מאזניים. ההפרשה להפסדי אשראי הינה אומדן אשר בקביעתו נעשה שימוש במשתנים שונים ובהנחות עבודה שהשפעתם הינה מהותית. אומדנים אלו כוללים, בין היתר: אופן סיווג חובות (טוב, או בעייתי: השגחה מיוחדת, נחות, פגום), קביעת תזרימי מזומנים עתידיים הצפויים להתקבל, קביעת שווי הוגן של בטחונות, קביעת מועד המחיקות החשבונאיות, שיעור המקדמים להפרשה הקבוצתית וכו'. ישום ההוראה חייב גיבוש מתודולוגיה בנושאים אלה על בסיס ההוראה, ההבהרות והפרשנויות שנלוו לה.

זיהוי וסיווג אוכלוסיית החובות הבעייתיים - נעשה בחלקו על בסיס פרמטרים המוגדרים בהוראה וחלקו על פי כללים שקבע הבנק לזיהוי ואיתור של חובות בעייתיים.

הבנק בוחן באופן שוטף את תיק האשראי במטרה לאתר, מוקדם ככל האפשר, לווים לגביהם עלתה רמת הסיכון. בנוסף מופעלים בבנק מספר תהליכים לאיתור לווים עם פוטנציאל לבעייתיות, הכללתם ברשימת מעקב וקביעת אופן הטיפול בהם. לפירוט נוסף ראה פרק "סקירת הסיכונים" תת פרק "טיפול באשראי בעייתי וגביית חובות".

הפרשה פרטנית להפסדי אשראי - הבנק בוחן על בסיס פרטני כל חוב שיתרתו הינה בעיקרה מעל 500 אלפי ש"ח, ואם החוב מסווג כפגום מבוצעת לגבי הערכה פרטנית שמטרתה לבחון את הצורך בהפרשה להפסדי אשראי. הבנק מסווג חוב כפגום כאשר בהתבסס על מידע ואירועים עדכניים צפוי שהבנק לא יוכל לגבות את כל הסכומים המגיעים לו לפי התנאים החוזיים של הסכם החוב. כמו כן מסווגים חובות כפגומים באופן אינטגרטיבי על ידי המערכות הממוכנות כאשר קיימות סיבות אובייקטיביות לסיווגם (כגון: חוב שאורגן מחדש ו/או כשהקרן או הריבית בגינו מצויים בפיגור של 90 ימים או יותר). כאשר חוב שנבחן פרטנית סווג כפגום, ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי בגינו מוערכת בהתבסס על תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, מפעילותו השוטפת של החייב, מקבלת כספים ממקורות אחרים או ממימוש בטחונות, מהווים בשיעור

הריבית האפקטיבית המקורית של החוב. כאשר גביית החוב מותנית בביטחון, ההפרשה הפרטנית מוערכת בהתבסס על השווי ההוגן של הביטחון (בניכוי עלויות מימוש) ששועבד להבטחת אותו חוב. אם הערך הנוכחי של התזרימים העתידיים או השווי ההוגן של הנכס המשועבד נמוך מיתרת החוב הרשומה, הבנק רושם את ההפרש כהפרשה פרטנית להפסדי אשראי או מחיקה, בהתאם לעניין. חובות שנבחנו פרטנית ולא הוגדרו כפגומים (למעט הלוואות לדיור לגביהם חושבה הפרשה מזערית לפי שיטת עומק הפיגור) תחושב בגינם הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי כמפורט בהמשך. לבנק מתודולוגיה למדידת תזרים מזומנים של חוב שגבייתו אינה מותנית בביטחון המבוססת על קריטריונים לבחינת רמת הוודאות לקבלת כספים והמקדם שיש להכיל על רמת וודאות זו. המקדם תלוי ברמת הוודאות ופרק הזמן המוערך לקבלת הכספים. צפי התקבולים לגבייה נקבע על ידי מנהלי היחידות הרלוונטיות השונות בהתאם לעקרונות שנקבעו. קביעת סכומי ההפרשה להפסדי אשראי ועדכון הפרשות שנעשו בעבר מבוצעים באופן שוטף ועל סמך הערכות מחדשות (הנעשות אחת לרבעון), של החובות הפגומים בבנק. החלטות אלה נדונות אחת לרבעון בפורום בהשתתפות מנכ"ל הבנק, ראש אגף עסקים, ראש אגף חשבונאי ראשי וכן בועדת הביקורת ובמליאת הדירקטוריון.

יתרת ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי במאזן ליום 31 בדצמבר 2015 הינה 14 מיליון ש"ח.

הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי – על פי ההוראה יש לבצע הפרשה קבוצתית לגבי החובות שאינם פגומים (למעט הלוואות לדיור לגביהן מחושבת הפרשה מזערית לפי שיטת עומק הפיגור. לעניין הנחיית הפיקוח על הבנקים בנושא הפרשה קבוצתית בגין הלוואות לדיור- ראה להלן).

ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי נועדה לשקף הפסדי אשראי בלתי מזוהים פרטנית הגלומים בקבוצות גדולות של חובות קטנים בעלי מאפייני סיכון דומים, חובות שנבחנו פרטנית ונמצא שהם אינם פגומים. ההפרשה מחושבת בהתאם לכללים שנקבעו ב-FAS 5 (ASC 450)- טיפול חשבונאי בתלויות, בהתבסס על הנחיות המפורטות בהוראות הדיווח לציבור. חישוב ההפרשה הקבוצתית מבוסס על שיעורי הפסד/מחיקות היסטוריים בענפי משק שונים, בחלוקה בין אשראי בעייתי לאשראי לא בעייתי, בטווח של 5 שנים שהסתיימו במועד הדיווח.

שיעור הפסד ההיסטורי חושב על בסיס שיעורי המחיקות החשבונאיות נטו החל משנת 2011, ביחס ליתרת החובות. ככלל המקדם המשמש לחישוב ההפרשה הקבוצתית נקבע כממוצע שיעורי הפסד/מחיקות ההיסטוריים בטווח, תוך מתן משקל גבוה יותר למקדם השנה האחרונה, אם זה עלה על הממוצע. נוסף על כך ביצע הבנק התאמה איכותית נוספת המבוססת על מתודולוגיה מפורטת על פי הנחיות בנק ישראל בנושא בכלל ענפי המשק המבטאת את הסיכון הגלום בכל ענף.

יצוין כי, בהתאם להנחיות שנקבעו בהוראת השעה, החל מיום 1 בינואר 2011 הבנק לא שומר הפרשה כללית ונוספת, אולם ממשיך לחשב את ההפרשה הנוספת ובודק כי בכל מקרה סכום ההפרשה הקבוצתית בתום כל תקופת דיווח לא יפחת מסכום ההפרשה הכללית והנוספת שהיו מחושבות לאותו מועד, ברטו ממס. בקביעת הפרשה קבוצתית נאותה להפסדי אשראי בגין אשראי לאנשים פרטיים שאינו לדיור, הבנק מביא בחשבון הן את ממוצע הפסדי עבר בחמש השנים שהסתיימו במועד הדיווח והן התאמות בגין גורמים סביבתיים שנקבעו על ידי הפיקוח על הבנקים בשיעור שלא יפחת מ- 0.75% מיתרת האשראי הצרכני הלא בעייתי. מהאמור הוחרג סיכון אשראי הנובע מחייבים בגין כרטיסי אשראי בנקאיים ללא חיוב ריבית, שבגינם נקבעה ההתאמה האיכותית כפי שחושבה על פי המתודולוגיה הקיימת בבנק.

חישוב ההפרשה על בסיס קבוצתי עבור מכשירי האשראי החוץ מאזניים, מבוסס על שיעורי ההפרשה שנקבעו עבור האשראי המאזני (כמפורט לעיל), תוך התחשבות בשיעור המימוש הצפוי של סיכון האשראי החוץ מאזני. שיעור המימוש הצפוי לאשראי מחושב על ידי הבנק בהתבסס על מקדמי המרה לאשראי כמפורט בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 203, מדידה והלימות הון- סיכון אשראי- הגישה הסטנדרטית.

כמו כן, מיישם הבנק את הנחיית הפיקוח על בנקים בנושא הלוואות לדיור על פיה יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי המוחזקת בגין הלוואות לדיור לא תפחת משיעור של 0.35% מיתרת הלוואות האמורות ליום הדיווח.

יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי במאזן ליום 31 בדצמבר 2015 (לרבות הפרשה לפי עומק הפיגור) הינה 208 מיליון ש"ח.

מחיקות חשבונאיות – סכומי חוב שנחשבים ככאלו שאינם ברי גביה ו/או בעלי ערך נמוך כך שהותרתם כנכסים אינה מוצדקת, נמחקים חשבונאית. חוב אשר מוערך פרטנית והינו פגום והבנק מנהל מאמצי גבייה ארוכי טווח (יותר משנתיים מתחילת נקיטת הליכים כאשר החוב טרם ניגבה) נמחק חשבונאית באמצעות מערכת ממוכנת אשר מונה את הזמן שחלף מיום סיווג החוב כפגום, וזאת כנדרש בהוראה. ביתר המקרים המחיקות החשבונאיות מבוצעות בהתאם לבחינה ספציפית. בחובות שגבייתם מותנית בביטחון נמחק באופן מיידי ההפרש שבין יתרת החוב לבין השווי ההוגן של הביטחון. כאשר אין ודאות שהסכום שיתקבל בסופו של דבר לפירעון החוב יכסה את יתרת החוב הרשומה של החוב, לאחר המחיקה החשבונאית מבוצעת הפחתה נוספת מהשווי ההוגן שחושב ונרשמת בגינה הפרשה להפסדי אשראי.

החל משנת 2014 עדכן הבנק את המתודולוגיה בנושא מחיקות הלוואות לדיור לפיה במקרה של הפרשה פרטנית מעבר לעומק המביאה את סך ההפרשה להפרשה מלאה, מבוצעת מחיקה חשבונאית על מלוא ההפרשה (הפרשת עומק ותוספת לעומק).

לגבי חובות אשר מוערכים על בסיס קבוצתי, מערכת ממוכנת מבצעת מחיקה חשבונאית בהתבסס על תקופת הפיגור שלהם ועל פרמטרים נוספים.

הכרה בהכנסה – במועד סיווג החוב כפגום הבנק מגדיר את החוב כחוב שאינו צובר הכנסות ריבית ומפסיק לרשום בגינו הכנסות ריבית, למעט חובות מסוימים שאורגנו מחדש. כמו כן, במועד סיווג החוב כפגום הבנק מבטל את כל הכנסות הריבית שנצברו וטרם נגבו, ואשר הוכרו בעבר כהכנסה ברווח והפסד. החוב ממשיך להיות מסווג כחוב שאינו צובר ריבית, כל עוד לא בוטל לגביו הסיווג כחוב פגום. כל זמן שקיים ספק לגבי גביית היתרה הרשומה הנותרת של חוב פגום, כל התשלומים שהתקבלו ישמשו להקטנת קרן ולאחר מכן כהכרה בהכנסות ריבית אשר ירשמו כרווח מפעולות מימון לפני הפרשה להפסדי אשראי.

הכרה בהכנסה על בסיס מזומן - הכנסת ריבית, בגין חוב פגום, מוכרת כהכנסה על בסיס מזומן כל עוד היתרה הרשומה הנותרת של החוב נחשבת להיות ברת גביה במלואה. קביעת הבנק בדבר יכולת הגביה של כל היתרה הרשומה הנותרת של החוב חייבת להיתמך בהערכת אשראי עדכנית ומתועדת היטב של מצבו הפיננסי של החייב והתחזית לפרעון, לרבות התייחסות לביצועי הפרעון ההיסטוריים של החייב וגורמים רלוונטיים אחרים. בכל מקרה מוגבל סכום ההכנסה, שיוכר כהכנסת ריבית, לסכום שהיה נצבר בתקופת הדיווח על היתרה הרשומה הנותרת של החוב לפי שיעור הריבית החוזי.

הכנסות ריבית בגין חוב המסווג כארגון מחדש מוכרות רק לאחר פירעון של 6 תשלומים רצופים ללא פיגור בהלוואות הנפרעות בתשלומים חודשיים או לאחר פירעון חלק מהותי מקרן החוב (20%) בהלוואות הנפרעות בתשלומים שאינם חודשיים.

לפירוט נוסף של סכומי ההפרשות והמחיקות ראה באורים 13 ו-1 א.27 לדוחות הכספיים.

הפרשה לירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני של אגרות חוב זמינות למכירה

לגבי אגרות חוב המסווגות כזמינות למכירה, ההפרש בין שוויין ההוגן לבין העלות המופחתת שלהן נזקף, בהתאם לכללי החשבונאות, לקרן הון. כאשר מדובר בקרן הון שלילית, הבנק בוחן את הצורך בביצוע הפרשה לירידת ערך לרווח והפסד, על פי כללי חשבונאות מקובלים, לרבות בהתייחס לפרסומים של התקינה האמריקאית בנושא (FAS 115).

כללים אלה מחייבים את הבנק לבחון האם ירידת הערך של אגרות החוב הינה בעלת אופי אחר מזמני. בהתאם למדיניות הבנק, שהינה בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, מוכרת ירידת ערך של ניירות ערך כבעלת אופי אחר מזמני לגבי כל נייר ערך המקיים אחד או יותר מהתנאים הבאים:

1. נייר ערך אשר נמכר עד מועד פרסום הדוח לציבור.
 2. נייר ערך אשר סמוך למועד פרסום הדוח לציבור, הבנק מתכוון למכור אותו בתוך פרק זמן קצר.
 3. נייר ערך אשר חלה לגביו ירידת דירוג משמעותית בין דירוג האג"ח במועד שבו נרכש הנייר לבין דירוג במועד פרסום הדוח. ירידת דירוג משמעותית תחשב ירידה של לפחות 3 דרגות כאשר הדרגה החדשה הינה מתחת (BBB) Investment Grade.
 4. נייר ערך אשר סווג על ידי הבנק לאחר רכישתו כבעייתי.
 5. נייר ערך אשר לגביו חל כשל בתשלום שהתרחש לאחר הרכישה.
 6. נייר ערך אשר השווי ההוגן שלו לסוף תקופת הדיווח וגם במועד הסמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים הינו נמוך משמעותית מהעלות המתואמת, זאת אלא אם בידי הבנק ראיות אובייקטיביות ומוצקות וניתוח זהיר של כל הגורמים הרלבנטיים, אשר מוכיח ברמה גבוהה של ביטחון כי ירידת הערך הינה בעלת אופי זמני.
- לצורך כך נקבעו בבנק קריטריונים שונים, אשר בהתקיימם מבוצעת לגבי אותם ניירות ערך בחינה מעמיקה שלאחריה נערך דיון ספציפי לגביהם בועדות פנימיות בבנק. הקריטריונים העיקריים הנבחנים הינם:
- ניירות ערך אשר ירידת השווי ההוגן הינה מעל 20% ומעבר לשנה של ירידה מתחת לעלות המתואמת.
 - ניירות ערך בהם ירידת השווי ההוגן הינה 30% ומעלה והתשואה לפדיון עולה על 10%.
 - ניירות ערך בהם ירידת השווי ההוגן הינה בין 20% ל 30%, בתנאי שסכום ירידת הערך עולה על 5 מיליון ש"ח והתשואה לפדיון עולה על 10%.

הבדיקה המעמיקה מבוססת על מתודולוגיה פנימית שאושרה על ידי הדירקטוריון. הדיונים בדבר הצורך בביצוע הפרשות מתקיימים במסגרת ועדות פנימיות שהוקמו לצורך כך: ועדת משנה בראשות ראש אגף ניהול פיננסי, אשר ממליצה על ביצוע הפרשות בהתבסס בין היתר, על מתודולוגיה פנימית לניתוח פרטני של החברה המנפיקה. ההמלצות מוגשות לוועדה בראשות מנכ"ל הבנק. המלצות מובאות לדיון בועדת הביקורת של הדירקטוריון. כחומר רקע לדיון מוגש כל המידע הרלוונטי לגבי אגרות החוב, כולל תמצית הניתוח הפרטני שנעשה על בסיס המתודולוגיה הפנימית.

סך הפרשה לירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני בגין אגרות חוב בשנת 2015 הסתכמה ב- 4 מיליון ש"ח, שנזקפה כהוצאה להכנסות מימון שאינן מריבית (בשנת 2014 – 2 מיליון ש"ח).

שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

מדידת השווי ההוגן הינה על פי עקרונות תקן חשבונאות FAS 157 (ASC 820-10) המגדיר שווי הוגן כמחיר שהיה מתקבל במכירת נכס או מחיר שהיה משולם בעבור התחייבות (להלן- "מחיר יציאה") בעסקה רגילה, כלומר בעסקה שאינה מכירה כפויה או מכירה במהלך פירוק, בין משותפים בשוק במועד המדידה. בהתאם לעקרונות התקן על התאגיד הבנקאי לעשות שימוש מקסימאלי בנתונים נצפים, המייצגים מידע זמין בשוק המתקבל ממקורות בלתי תלויים, ושימוש מינימאלי בנתונים לא נצפים המשקפים את הנחות הבנק בעת קביעת מחיר היציאה. FAS 157 מפרט היררכיה של טכניקות מדידה בהתבסס על השאלה האם הנתונים ששימושו לצורך קביעת שווי הוגן הינם נצפים או לא נצפים. ראה פירוט לעקרונות ההוראה ויישומן בבנק בביאור 7.ה.1.

חלק מהמכשירים הפיננסיים בהם פעיל הבנק - ניירות ערך (בתיק הזמין למכירה ובתיק למסחר) ומכשירים פיננסיים נגזרים, נרשמים במאזן ו/או ברווח והפסד לפי שווי הוגן.

בקביעת ההנחות והאומדנים שמשמשים את הבנק בתהליך מדידת השווי ההוגן של מכשירים אלו ובתהליך תיקופם נעשה שימוש בפרמטרים רבים, הן בנתונים נצפים מהשוק המתקבלים ממקורות בלתי תלויים והן בנתונים לא נצפים המשקפים הנחות של הבנק. פרמטרים אלה יכולים להשתנות עקב שינויים אפשריים, בעיקר בשיעורי הריבית וסטיות תקן בשווקים השונים. הבנק קבע מתודולוגיה לאופן המדידה, נהלים לבקרה הפנימית והגילוי לגבי תהליך קביעת השווי ההוגן של מכשירים אלו.

בשלב הראשון נערך מיפוי של המכשירים הפיננסיים הנמדדים לפי שווי הוגן תוך הפרדה בין:

- מכשירים פיננסיים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1).
- מכשירים פיננסיים מצוטטים משוק לא פעיל אך הנתונים המשמשים לקביעת השווי ההוגן הינם נתונים נצפים (רמה 2).
- מכשירים פיננסיים ששוויים ההוגן נמדד על ידי נתונים לא נצפים אשר משקפים הנחות הבנק (רמה 3).

שוק פעיל הינו בורסות פעילות בארץ ובעולם בהן נסחרים מכשירים פיננסיים, כאשר השווי ההוגן מצוטט וניתן לציטוט בכל מועד מדידה. תהליך זיהוי השוק הפעיל, לצורך קבלת נתונים נצפים למכשירים אשר אינם סחירים, מבוצע באמצעות שאלות מנחות לאגף ניהול פיננסי וזאת בהתאם לקריטריונים של נפח עסקאות בשוק, גודל מרווח ASK/BID ועוד. על פי התשובות נקבעת מידת ההסתמכות על הנתונים הנצפים של המכשיר מתוך השוק בו המכשיר הפיננסי פועל. מדידת השווי ההוגן למכשירים פיננסיים אשר מחירם נקבע על פי הנחות הבנק נעשה רק לאחר שנעשו מאמצים מקסימאליים למציאת נתונים נצפים אשר ישמשו לקביעת השווי ההוגן לתאריך המדידה או כאשר המודל לתמחור השווי ההוגן הינו מודל מורכב אשר מבוסס על הנחות הבנק ולא קיים מודל כלכלי אחר המאפשר שימוש בו והינו תחת הנחות משתתפי השוק.

להלן יתרות המכשירים הפיננסיים הנמדדים בשווי הוגן:

ליום 31 בדצמבר 2015			
מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-			
מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	יתרה מאזנית
במיליוני ש"ח			
939	-	-	939
5,909	1,925	184	8,018
2,287	-	-	2,287
85	137	33	255
222	-	-	222
<u>9,442</u>	<u>2,062</u>	<u>217</u>	<u>11,721</u>
נכסים פיננסיים			
אשראי לציבור			
סך כל ניירות ערך זמינים למכירה			
סך כל ניירות ערך למסחר			
סך הכל נכסים בגין מכשירים נגזרים			
נכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף			
סך כל הנכסים הפיננסיים			
התחייבויות פיננסיות			
פקדונות הציבור			
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים			
התחייבויות בגין פעילות בשוק			
המעו"ף			
התחייבויות אחרות			
סך כל ההתחייבויות הפיננסיות			
907	-	-	907
85	202	11	298
222	-	-	222
793	-	-	793
<u>2,007</u>	<u>202</u>	<u>11</u>	<u>2,220</u>

ליום 31 בדצמבר 2014			
מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-			
מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	יתרה מאזנית
במיליוני ש"ח			
1,405	-	-	1,405
4,512	1,451	90	6,053
683	-	*	683
196	163	145	504
1,045	-	-	1,045
<u>7,841</u>	<u>1,614</u>	<u>235</u>	<u>9,690</u>
נכסים פיננסיים			
אשראי לציבור			
סך כל ניירות ערך זמינים למכירה			
סך כל ניירות ערך למסחר			
סך הכל נכסים בגין מכשירים נגזרים			
נכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף			
סך כל הנכסים הפיננסיים			
התחייבויות פיננסיות			
פקדונות הציבור			
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים			
התחייבויות בגין פעילות בשוק			
המעו"ף			
התחייבויות אחרות			
סך כל ההתחייבויות הפיננסיות			
1,272	-	-	1,272
197	358	25	580
1,045	-	-	1,045
823	-	-	823
<u>3,337</u>	<u>358</u>	<u>25</u>	<u>3,720</u>

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

שיעור הנכסים אשר שווים ההוגן מוגדר ברמה 3 מתוך סך הנכסים הנמדדים לפי שווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה במאזן או ברווח והפסד הינו 2% לפירוט נוסף ראה באור 30 לדוחות הכספיים.

מדידת השווי ההוגן למכשירים פיננסיים בהם פועל הבנק ששוויים ההוגן אינו נקבע לפי מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 2 ו-3), נקבעת באמצעות אחת משתי הטכניקות שלהלן:

- גישת ההכנסה – גישה הכוללת מדידת ערך נוכחי של תזרימי מזמנים או מודלים לתמחור אופציות (B&S). טכניקת הערכה זו הוגדרה על ידי הבנק "כמודל מקובל/סטנדרטי".

- גישת השוק – גישה המשתמשת במחירים ובמידע רלבנטי אחר שמקורו בעסקאות שוק שמעורבים בהן נכסים או התחייבויות זהים או בני השוואה. טכניקת הערכה זו הוגדרה על ידי הבנק "כמודל מורכב".

יחידת הניתוח הכלכלי באגף חשבונאי ראשי סוקרת את מיפוי המכשירים הפיננסיים הנרשמים לפי שווי הוגן וקובעת את שיטת התמחור המתאימה לכל מכשיר. כאשר מדובר במכשירים המצריכים תמחור מורכב להערכת השווי ההוגן, יחידת הניתוח הכלכלי אחראית על פיתוח מתודולוגיית התמחור ועל ערכי השווי ההוגן. בקביעת מתודולוגיית התמחור למכשיר המורכב יחידת הניתוח הכלכלי באגף חשבונאי ראשי לוקחת בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי כגון סיכוני שוק, סיכוני אשראי וחסר נזילות (תלות בהיקף הסחירות של המכשיר הפיננסי). המתודולוגיה נבחנת על ידי ענף בקרות, שמהווה פונקציה בעלת רמה מקצועית נאותה והינו גורם בלתי תלוי בפונקציית החישוב. כמו כן ענף בקרות מעיר את הערותיו לגבי סבירות ערכי השווי ההוגן המתקבלים בפועל. מתודולוגיית התמחור של אגרות חוב קונצרניות ישראליות לא סחירות מבוססת ככל שניתן על עסקאות אחרונות בשוק שבוצעו באגרות החוב הנבחנות, ולאחר מכן על עסקאות אחרונות של אגרות חוב דומות. במידה ולא קיימות עסקאות כאלו, משתמש הבנק בשירותי תמחור מחברת "מרווח הוגן" לחישוב ערכי השווי ההוגן תוך הפעלת שיקול דעת (ראה באור 4.ג.1). נכון ליום 31 בדצמבר 2015 ערכי השווי ההוגן אשר נקבעו לפי ציטוט מרווח הוגן הסתכמו בסך של 172 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2014 לפי שערי ריבית - 119 מיליון ש"ח). ערכי השווי ההוגן שחושבו על פי המתודולוגיה לעיל על ידי יחידת הניתוח הכלכלי מועברים לבחינה נוספת במסגרת ועדה פנימית המייעצת בנושא השווי ההוגן, אשר דנה בתוצאות ערכי השווי ההוגן המתקבלים כתוצאה מהפעלת המודל המורכב. ועדה זו כוללת נציגים מאגפים שונים בבנק, בעלי רמה מקצועית נאותה לתיקוף האמידה של ערכי השווי ההוגן.

- יחידת הניתוח הכלכלי בוחנת את מהותיות היקף המכשירים הפיננסיים בהם לא ניתן לקבוע ברמה סבירה של בטחון את השווי ההוגן בהתאם להוראות הדיווח לציבור. קביעת המהותיות נעשית הן ביחס לערך הנקוב והן ביחס לשווי ההוגן ונמדדת אחת לרבעון. בהתאם לתוצאות בחינת המהותיות נקבעות מגבלות לפעילות הבנק בתחומים האלו. נכון ליום 31 בדצמבר 2015, היקף המכשירים הפיננסיים הנ"ל הוערך כלא מהותי, כמו כן נתקבלה החלטה להימנע מהגדלת היקף הפעילות במכשירים אלו בשלב זה.

- במידה ונוצרת מחלוקת בין יחידת הניתוח הכלכלי לבין הגורם המתקף (ענף בקרות), היא מועלית לדיון עם ראש אגף חשבונאי ראשי ובמידת הצורך, להכרעה למנכ"ל הבנק. לגבי אגרות חוב קונצרניות ישראליות לא סחירות - באם קיימת מחלוקת היא מובאת תחילה לדיון לוועדה המייעצת בדבר השווי ההוגן שהוזכרה לעיל, ובמידה ובכל זאת לא התקבלה החלטה, מובא הנושא לראש אגף חשבונאי ראשי ולאחר מכן להכרעה למנכ"ל. סיכום דיון מהליך בירור זה מועבר לוועדת הביקורת בעת הדיון על השווי ההוגן.

- המדיניות ותהליך העבודה המתוארים לעיל, כולל מודלים פנימיים שבשימוש, אושרו על ידי הוועדת הביקורת והדירקטוריון.

- תהליך קביעת השווי ההוגן למוצרים חדשים אשר נמדדים בדוחות הכספיים לפי שווי הוגן נבחן על ידי יחידת הניתוח הכלכלי באגף חשבונאי ראשי ומתוקף על ידי ענף הבקרות באופן שוטף, ומובא לאישור ועדת הביקורת והדירקטוריון.

על פי התקן יש לשקף את סיכון האשראי במדידת השווי ההוגן של מכשירים נגזרים שאינם סחירים בשוק פעיל. יש לשקף את סיכון האשראי הן בפוזיציות בצד הנכסים בגין סיכון הצד הנגדי לעסקה והן בפוזיציות בצד ההתחייבות בגין סיכון הבנק. סיכון הבנק נגזר מהפער בין פרמיית סיכון הבנק המשתקפת מאג"ח שהנפיק לבין עקום חסר הסיכון. סיכון הצד הנגדי נגזר

בהתבסס על אינדיקציות מעסקאות בשוק פעיל לאיכות האשראי של הצד הנגדי, ככל שאינדיקציות כאמור זמינות במאמצים סבירים. הביטחונות הנזילים שהבנק דורש מצד נגדי אינם מיוחסים ספציפית לפעילות במכשיר נגזר בודד אלא לכלל הפעילות של הצד הנגדי ולכן הבנק נדרש לבצע התאמות לשווי ההוגן בגין איכות הצד הנגדי. האינדיקציות לאיכות האשראי של הצד הנגדי נגזרות, בין היתר, ממחירים של מכשירי חוב של הצד הנגדי הנסחרים בשוק פעיל וממחירים של נגזרי אשראי שהבסיס שלהם הוא איכות האשראי של הצד הנגדי. במידה ולא קיימות אינדיקציות כאמור, מחושבות התאמות בהתבסס על דירוגים פנימיים שקבע הבנק (כגון: אומדנים לשיעורי כשל צפויים ושיעורי הפסדי אשראי בעת כשל). שווי הוגן של מכשיר נגזר אשר לא קיימים לגביו מחירים מצוטטים, לא קיימים ביטחונות נזילים או הסכמי קיזוז שמבטיחים באופן מספק את איכות האשראי של הנגזר ואין נתוני שוק על איכות האשראי של הצד הנגדי כגון: CDS או אגרות חוב של הצד הנגדי יסווג למכשיר נגזר ברמה 3.

עבור צדדים נגדיים החתומים על הסכמי התחשבות נטו (Netting), סיכון האשראי מחושב על בסיס הפורטפוליו של סך המכשירים הנגזרים של הצד הנגדי ברמת חשיפה נטו. עבור צדדים נגדיים שאינם חתומים כאמור, החישוב מבוצע בנפרד על צד הנכסים ועל צד ההתחייבויות, ללא הפעלת קיזוז.

הבנק מיישם גישה מתקדמת המביאה בחשבון את החשיפה לסיכון האשראי לאורך חיי העסקה.

נכון ליום 31 בדצמבר 2015 תוצאות התאמת הנכסים וההתחייבויות בגין סיכון האשראי למכשירים פיננסיים נגזרים אינן מהותיות.

זכויות עובדים

במסגרת חישוב התחייבויות הבנק הקשורות לזכויות עובדים, נעזר הבנק באקטואר חיצוני בשלושה נושאים עיקריים (פרטים בדבר הטבות לעובדים נמצאים בביאור 21 לדוחות הכספיים):

1. זכויות פנסיה – מתייחסות הן לאוכלוסיית המנהלים ומורשי החתימה (להלן: "מו"חים") הותיקים של הבנק הזכאים לפנסיה תקציבית בפרישה (להלן: "פעילים"), והן למנהלים שכבר פרשו ובחרו במסלול פנסיוני (להלן: "גמלאים"). ראה גם ביאור 21.א ופרק "הון אנושי".
2. מענקים בגין ותק עובדים (מענקי יובל) – חלים על כל העובדים הקבועים בבנק מוחי"ם, מנהלים ופקידים. ראה גם באור 21.ב.
3. פיצויים לרבות פיצויים בעת הפרישה מעבר למחויבות חוזית. יצוין כי, להערכת הבנק ויועציו המשפטיים, אין לבנק מחויבות משפטית, בין במישרין ובין מכללא, לתשלום פיצויים עודפים. ראה גם באור 21.א.4 לדוחות הכספיים.

החישובים האקטואריים נערכים בשיטת "הערכת הטבות נצברות צפויות" (Accrued Benefit Cost Method) המשקפת את סה"כ ההטבה שנצברה עד למועד המאזן, כאשר סה"כ ההטבה הצפויה בעת הזכאות העתידית נפרסת ליניארית על פני תקופת העבודה.

החישובים האקטואריים כוללים הנחות לגבי: שיעור עליית השכר הראלית, לוחות תמותה, שיעורי נכות, שיעורי עזיבה בפיצויים רגילים ובפיצויים עודפים, שיעורי הפיצויים העודפים, שיעורי הבוחרים בפנסיה, שיעורי ניצול הפנסיה, וכו'. המספר הנמוך יחסית של אוכלוסיית עובדי הבנק לעיתים לא מאפשר להסיק מסקנות סטטיסטיות לצורך שימוש במודל אקטוארי. בהתאם לכך, במקרים מסוימים מתבסס האקטואר על הנחות ההנהלה ובמקרים מסוימים מפעיל שיקול דעת תוך שימוש בהתאמות לסקרים אותם הוא מבצע. על אף שהנחות אלו נקבעות בשמרנות ובמקצועיות ראויה, שינוי בכל אחת מהן או בכמה מהן, ו/או שינוי בשיעור ההיוון יביא לשינוי בגובה ההתחייבויות של הבנק.

בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים, לצורך חישוב ההתחייבויות האקטואריות משתמש הבנק, בלוחות תמותה שפורסמו ביום 11 ביולי 2012 בנייר עמדה של אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר שעניינה עדכון מערך ההנחות הדמוגרפי

בקרנות הפנסיה ובביטוח חיים, אשר כוללת עדכון ללוחות התמורה (כתוצאה ממחקר חדש המצביע על עלייה בתוחלת החיים). כמו כן, נעשה שימוש בטבלת תמותה ישראלית עם שיפור עתידי בתוחלת חיים ומרווח ביטחון בגין סיכון אריכות ימים (בהקבלה לאופן השימוש שנעשה בלוחות הקודמים).

החל מהדיווח הכספי ליום 31 במרס 2015 אימץ הבנק את חוזר הפיקוח על הבנקים בדבר יישום כללי החשבונאות הנהוגים בארה"ב בנושא זכויות עובדים. חוזר זה מעדכן את דרישות ההכרה המדידה והגילוי בנושא הטבות לעובדים בהוראות הדיווח לציבור בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא. להלן עיקרי השפעת יישום חוזר זה:

1. שיעור ההיוון להטבות לעובדים יחושב על בסיס תשואות אגרות החוב הממשלתיות בישראל בתוספת מרווח ממוצע על אגרות חוב קונצרניות בדירוג AA (בינלאומי) ומעלה במועד הדיווח. משיקולים פרקטיים, נקבע כי המרווח ייקבע לפי ההפרש בין שיעורי התשואה לפדיון, לפי תקופות פירעון, על אג"ח קונצרניות בדירוג AA ומעלה בארה"ב, לבין שיעורי התשואה לפדיון, לאותן תקופות לפירעון, על אגרות חוב של ממשלת ארה"ב, והכל למועד הדיווח. מרווח זה מבוסס על פרסום באתר האינטרנט של הפדרל ריזרב סנט לואיס. שיעור היוון זה הינו חלק שיעור היוון 4% ששימש לחישוב ההטבות האקטואריות טרם יישום חוזר זה.
2. ההתחייבות בגין פיצויים על פי חוזר זה כוללת גם תחשיב אקטוארי המתייחס לקבוצת עובדים אשר החלה את עבודתה לפני 1 בינואר 1995 ואינה נמנית על אוכלוסיית הזכאים לפנסיה תקציבית בעת פרישתם.
3. רווח/הפסד אקטוארי נטו¹ בגין פנסיה ופיצויים נזקף "לרווח כולל אחר מצטבר" ומופחת ככלל לרווח והפסד על פני תקופת השירות הצפויה², ואילו הטבות אחרות לעובדים כגון מענקי יובל נזקפות לרווח והפסד. בהוראות הדיווח טרם יישום חוזר זה רווחים והפסדים אקטואריים נזקפו מידי לרווח והפסד.
4. ההנחות לצורך חישוב העתודות בגין זכויות עובדים כגון: תחזית עליית שכר עתידית, לוחות התמורה, שיעורי העזיבה לא שונו וזהות להנחות טרם יישום חוזר זה.
5. ההתחייבויות בגין פנסיה נצברות בקו ישר עד לגיל הפרישה הממוצע בבנק (המבוסס על נתונים היסטוריים).

בתקופות ביניים בהם על בסיס מצטבר מתחילת השנה, לא חלו שינויים המשפיעים מהותית על נכסי התוכנית או על המחויבות בגין ההטבה, הבנק לא מודד מחדש הן את נכסי התוכנית והן את המחויבות בגין ההטבה. החישובים האקטואריים רגישים בעיקר לשינוי בשיעור ההיוון, בשיעור החזוי של תוספות השכר הריאליות, בשיעור העזיבה, בשיעור הפיצויים העודפים, בשיעור הבוחרים בפנסיה ובלוחות תוחלת החיים. לפרטים נוספים לרבות השפעת יישום ההוראה על הון הבנק ליום 1 בינואר 2015, דרישות הגילוי והוראות המעבר ראה באור 1.ד.1.

פרטים בדבר ההערכה האקטוארית עליה מתבסס הבנק לגבי זכויות העובדים כמפורט לעיל, ראה בהערכת האקטואר מר דן הרשקוביץ שצורפה למערכת גילוי נאות אלקטרוני (מגנ"א) של רשות ניירות ערך ביום 29 בפברואר 2016.

¹ הנובע מתיאומים על בסיס ניסיון (השפעות ההבדלים בין ההנחות האקטואריות לבין מה שהתרחש בפועל) וכן מהשפעות של שינויים בהנחות אקטואריות.

² לעניין הוראות המעבר בקשר עם רווחים אקטואריים כתוצאה משינויים שוטפים בשיעורי ההיוון ראה באור 1.ד.1.

מכשירים פיננסיים נגזרים

הבנק פעיל במכשירים פיננסיים נגזרים, הן במסגרת פעילותו עבור לקוחותיו והן במסגרת מדיניות ניהול הנכסים וההתחייבויות (סגירת או יצירת חשיפות שוק).

מכשירים אלה כוללים בין השאר: swaps, forward, futures ואופציות, בגין: ריבית, מטבע, מניות, סחורות ואחרים. בהתאם להוראות המפקח על הבנקים נמדדים כל הנגזרים לפי שווי הוגן.

בביאור 25 לדוחות הכספיים ניתן מידע מקיף לפעילות הבנק במכשירים פיננסיים אלו. בסעיף א.2 לביאור 25 ניתן מידע בדבר השווי ההוגן של מכשירים אלו, לפי סוגי מכשירים.

הבנק מיישם חשבונאות גידור שווי הוגן. השינויים בשווי ההוגן הן של המכשיר הפיננסי הנגזר שיועד לגידור והן של הפריט המגודר נזקפים לדוח רווח והפסד (ראה באור 9.1.ה.9). נכון ליום 31 בדצמבר 2015 פעילות הגידור החשבונאי בבנק אינה מהותית.

פעילות הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים אשר מבוצעת במסגרת מדיניות ניהול הנכסים וההתחייבויות ואשר אינה מטופלת חשבונאית בדרך של גידור שווי הוגן, יוצרת פערי מדידה בין המדידה הכלכלית מצד אחד, המשמשת לצרכי ניהול סיכונים, לבין המדידה החשבונאית מצד שני שאינה עונה על כללי הגידור החשבונאי.

בשנת 2015 פערי מדידה אלו יצרו הכנסה בסך 14 מיליון ש"ח, לעומת הכנסות של כ- 13 מיליון ש"ח בשנת 2014.

תביעות תלויות

הטיפול בתביעות התלויות מתבצע על פי הוראות בנק ישראל בנושא. על פי הנחיות אלה מסווגות התביעות התלויות בהתאם להסתברות החשיפות לסיכון של הפסד בתביעה, בהתבסס על חוות דעת של היועצים המשפטיים של הבנק, כלהלן:

סיכון צפוי (Probable) - ההסתברות מעל 70% - נדרשת הפרשה מלאה.

סיכון אפשרי (Reasonably Possible) - ההסתברות מעל 20% וקטנה או שווה ל-70% - לא נדרשת הפרשה. קיימת חובת גילוי אם התביעות מצטברות לסכום מהותי. למידע נוסף ראה פירוט בביאור ג.23.ג.17.א לדוחות הכספיים.

סיכון קלוש (Remote) - ההסתברות קטנה או שווה ל-20% - לא נדרשת הפרשה. קיימת חובת גילוי של ההפסד המירבי באם הוא מהותי ביותר. למידע נוסף ראה פירוט בביאור ג.23.ג.17.ב.י' לדוחות הכספיים.

הנהלת הבנק כללה בדוחות הכספיים הפרשות נאותות לכיסוי נזקים אפשריים עקב כל התביעות, וזאת בהתבסס על הערכות של היועצים המשפטיים. ההערכות של היועצים המשפטיים מתבססות על מיטב שיפוטם בהתחשב בשלב שבו מצויים ההליכים ובנסיון המשפטי שנצבר. יחד עם זאת יש לקחת בחשבון כי ייתכן שתוצאות התביעה בפועל תהיינה שונות מההערכות שנקבעו כאמור לעיל ואשר על פיהן נבחן הצורך בביצוע הפרשה בדוחות הכספיים וכי ההשפעה עלולה להיות מהותית.

בניינים וציוד

בניינים וציוד במאזן מוצגים לפי עלות בניכוי פחת שנצבר ובניכוי הפרשות לירידת ערך, באם קיימות. הבנק מיישם את תקני הדיווח הכספי הבינלאומי IAS 16 (רכוש קבוע) IAS 38 (נכסים בלתי מוחשיים) ו-IAS 36 (ירידת ערך נכסים) לרבות הפרשנויות המחייבות והעדכונים שפורסמו, למעט בנושאים בהם קבע המפקח על הבנקים הוראות ספציפיות. לעניין אימוץ תקן אמריקאי בנושא נכסים בלתי מוחשיים החל מיום 1 בינואר 2016. ראה מדיניות חשבונאית באור 5.1.1.

ביום 21 במאי 2015 התקבל בבנק מכתב בנושא היוון עלויות לפיתוח עצמי של תוכנה. בהתאם למכתב קבע המפקח על הבנקים הנחיות שעל הבנק ליישמן בדוחותיו ליום 30 ביוני 2015 ואילך. לפירוט בדבר הכללים שאימץ הבנק בדרך של יישום למפרע והשפעה על הון הבנק, ראה באור 2.ד.1.

אחוזי הפחת מבוססים על אומדן אורך החיים הכלכלי של הנכס. לצורך כך נעזר הבנק במידע הטוב ביותר הזמין העומד לרשותו, כולל התבססות על ניסיון העבר. עלויות פיתוח תוכנות מחשב לשימוש עצמי מהוונות להשקעות בציוד לאחר סיום שלב התכנון ההתחלתי ועד להשלמת הפיתוח, ומופחתות ממועד בו התוכנות זמינות לשימוש בהתאם להערכת משך השימוש בהן. לפירוט נוסף ראה פרק "רכוש קבוע ומתקנים".

הבנק מיישם נהלים על מנת להבטיח שערך הנכסים במאזן אינו עולה על ערכם הנאות. במידת הצורך רושם הבנק ירידת ערך. המבחן לירידת ערך הנכסים הינו השוואת עלות הנכס בספרים לשווי בר ההשבה שלו, שהינו הגבוה מבין מחיר המכירה (בניכוי עלויות מכירה) של הנכס לבין שווי השימוש שלו (שהינו הערך הנוכחי לאומדן תזרימי מזומנים העתידיים הצפויים מהשימוש בנכס). ראה בנוסף בבאור 12.ה.1 ו-15.ה.1 לדוחות הכספיים.

בקורות ונהלים

בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, חותמים מנכ"ל הבנק והחשבונאי הראשי, כל אחד בנפרד על הצהרה בנושא "הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי" בהתאם להוראות סעיף 302 לחוק הידוע בשם "Sarbanes Oxley" שנחקק בארצות הברית (להלן "הצהרה על הגילוי"). הוראה זו מתייחסת לאחריות ההנהלה על הגילוי בדוחות הכספיים ותחולתה היא מהדוח הכספי ל-30 ביוני 2005. הצהרה על הגילוי כאמור מתייחסת לבקורות ונהלים לגבי גילוי אשר נקבעו במטרה להבטיח, שמידע אשר הבנק נדרש לגלות בדוחותיו הכספיים נרשם, מעובד, מסוכם ומדווח בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובהתאם להוראות דיווח נוספות. "בקורות ונהלים לגבי גילוי" נועדו בין השאר להבטיח שמידע זה, נצבר ומועבר להנהלת התאגיד באופן הולם, על מנת לאפשר קבלת החלטת במועד המתאים, בהתייחס לדרישות הגילוי. סעיף 404 של ה-Sox Act אומץ על ידי המפקח על הבנקים בחוזר מחודש דצמבר 2005. בסעיף 404 נקבעו על ידי ה-SEC וה-Public Company Accounting Oversight Board הוראות באשר לאחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי. הוראות המפקח בחוזר הנ"ל קובעות:

תאגידי בנקאיים יישמו את דרישות סעיף 404 וכן את הוראות ה-SEC שפורסמו מכוחו.

החל מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2008 יכללו התאגידי הבנקאיים בדוחותיהם הצהרה בדבר אחריות ההנהלה להקמה ולתחזוקה של מערך נהלי בקרה פנימיים נאותים על הדיווח הכספי, וכן הערכה לסוף השנה של אפקטיביות נהלי בקרה אלו על הדיווח הכספי.

במקביל, רואי החשבון המבקרים של התאגידי הבנקאיים ידרשו להמציא חוות דעת תוך יישום התקנים הרלוונטים של ה-PCAOB.

בקרה פנימית נאותה מחייבת קיום מערך בקרה על פי מסגרת מגודרת ומוכרת, ומודל COSO 1992 עונה על הדרישות ויכול לשמש לצורך הערכת הבקרה הפנימית.

יישום דרישות ההוראה מחייב שדרוג ו/או הקמה של מערכת תשתית של בקרות פנימיות בבנק והליך פיתוחן של מערכות אלה מחייב את הבנק להיערך ולקבוע שלבים ויעדי ביניים עד ליישומן המלא.

הבנק יישם הוראה זו לראשונה בדוחות הכספיים ל-31 בדצמבר 2008 וזאת בסיוע של יועצים שנשכרו לביצוע הפרויקט. במסגרת יישום זה תועדו התהליכים המשפיעים על הדיווח הכספי, התקיימו דיונים מעמיקים בתוצרי התיעוד של כל תהליך במסגרת מינהלת SOX שהוקמה לצורך כך בבנק, הכוללת נציגים בכירים מכל האגפים בבנק במסגרת דיונים אלו. במסגרת דיונים אלו כל תיעוד התהליכים אומת ותוקף על ידי אחראי התהליכים, הגורמים המעורבים בתהליכים וכל חברי המנהלת.

ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון דאגה להקמה ולתחזוקה של מערך בקרה פנימית על דיווח כספי וזו בין היתר על ידי הקמת מחלקת SOX בבנק, אישור תוכנית העבודה השנתית של מחלקת ה-SOX על ידי דירקטוריון הבנק וכן מעקב רבעוני שוטף הן של ההנהלה והן של הדירקטוריון על ההתקדמות ביישום תוכנית העבודה השנתית.

בנוסף נרכשה והוטמעה מערכת ממוחשבת ייעודית בבנק שמכילה את כל המידע שנצבר לגבי התהליכים העסקיים שנסקרו כאמור, לרבות: תיאור התהליך, הסיכונים האפשריים בתהליך, הבקורות הקיימות לגביו, ודירוג החשיפה השירית בהתחשב בבקורות הקיימות. המערכת משמשת ככלי מרכזי ליישום ההוראות והמעקב השוטף לגבי אפקטיביות הבקורות הפנימיות על דיווח כספי.

לדוחות הכספיים צורף דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי.

הבנק מבצע בדיקות אפקטיביות שוטפות במהלך השנה, ובנוסף בסמוך למועד חתימת הדוחות הכספיים השנתיים מבוצעות בדיקות אפקטיביות נוספות.

כמו כן, מיושם מהלך רבעוני של "מפל חתימות" בבנק לגבי כל בקרה המתועדת בתהליכים, החל ממבצע הבקרה דרך המנהל הישיר של מבצע הבקרה, ואחראי תהליך, הממונה על אחראי התהליך, חברי המנהלת הרלוונטים, חברי הנהלה ובכירים נוספים עד החשבונאי הראשי והמנכ"ל. מטרת מפל זה הינה להבטיח את יעילות הבקורות, שלמות ונכונות התהליכים.

הערכת בקרות ונהלים לגבי הגילוי

הנהלת הבנק בשיתוף עם המנכ"ל והחשבונאי הראשי של הבנק, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו, המנכ"ל והחשבונאי הראשי הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק הינם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח השנתי בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

שינויים בבקרה הפנימית

בעקבות היישום לראשונה ביום 1 בינואר 2015 של הוראות הפיקוח על הבנקים המעדכן את דרישות ההכרה, המדידה וגילוי בנושא זכויות עובדים בהוראות הדיווח לציבור בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב, החל מתחילת שנת 2015 חל שינוי מהותי בתהליכי הבקרה הפנימית של הבנק בנושא. במהלך השנה עודכן תהליך זכויות עובדים לרבות בקורות

המפתח בנושא ההטבות לאחר פרישה (פנסיה ופיצויים) והטבות אחרות לזמן ארוך. בנוסף החל מהרבעון השני יישם הבנק למפרע את הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה לפיתוח עצמי. יישום ההנחיה חייב קביעת סף מהותיות לכל פרויקט פיתוח תוכנה בגינו מהווונות עלויות פיתוח תוכנה וכן קבע כי כל פרויקט שסך עלויות לתוכנה בגינו נמוכות מסף המהותיות שנקבע יזקף כהוצאה ברווח והפסד. בנוסף, בגין כל פרויקט תוכנה שהוון נדרש לקבוע מקדמי היוון ואת דרג העובדים שניתן להוון. הבנק פעל להשלמת הבקורות הנדרשות לרבות בחינת שלמות הנתונים וסבירות התוצאות. בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 221 בנושא יחס כיסוי נזילות, החל מיום 1 באפריל 2015 התווספו דרישות גילוי על יחס כיסוי נזילות בדוחות הכספיים. בהתאם לאמור, בשנת 2015 פעל הבנק לאפיון התהליך לרבות שילוב אמצעי בקרה. בנוסף יישם הבנק החל מדוחות שנתיים 2015 את הנחיות הפיקוח בדבר עדכון מבנה הדוחות הכספיים, תהליך היישום כרוך בשינויים בתהליכי העבודה וצעדי היערכות משמעותיים בעיקר בנושא בקורות על הדיווח בקשר לנתונים חדשים. למעט האמור לעיל, לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי, אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

הדירקטוריון מודה להנהלת הבנק, למנהלים ולכל צוות העובדים על עבודתם המסורה והמאמץ שהשקיעו לקידום הבנק ותרומתם לתוצאות העסקיות של הבנק.

ישראל טראו

מנהל כללי ראשי

זאב אבולס

יו"ר הדירקטוריון

תל אביב, 29 בפברואר 2016.

הצהרה (Certification)

אני, ישראל טראו, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2015 (להלן: "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי (כהגדרתכם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של בטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

ישראל טראו
מנהל כללי ראשי
29 בפברואר 2016

הצהרה (Certification)

אני, ארנון זית, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2015 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי (כהגדרתכם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של בטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

ארנון זית

חשבונאי ראשי, סמנכ"ל

29 בפברואר 2016

דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

הדירקטוריון וההנהלה של בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן, "הבנק") אחראים להקמה ולקיום של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי (כהגדרתה בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). מערכת הבקרה הפנימית של הבנק תוכננה כדי לספק מידה סבירה של בטחון לדירקטוריון ולהנהלה של הבנק לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקורת מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות ההנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת הבנק בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2015, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO- 1992). בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2015, הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2015 בוקרה על ידי רואי החשבון המבקרים של הבנק סומך חייקין, כפי שצוין בדוח שלהם בעמוד מספר 108 אשר בו נכללה חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2015.

ארנון זית
חשבונאי ראשי, סמנכ"ל

ישראל טראו
מנהל כללי ראשי

זאב אבלס
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוח לפרסום: 29 בפברואר 2016.

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק אגוד לישראל בע"מ בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן - הבנק) ליום 31 בדצמבר 2015, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית (1992) שפורסמה על ידי ה- Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן "COSO"). הדירקטוריון והנהלה של הבנק אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על בקרה פנימית על דיווח כספי של הבנק בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה- Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB) בארה"ב, בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קוימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים שחשבנו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי הבנק (לרבות הוצאתם מרשותו); (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, ושקבלת כספים והוצאת כספים של הבנק נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון והנהלה של הבנק; ו- (3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי הבנק, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקורות תהפוכנה לבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות, או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, הבנק קיים, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2015, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית (1992) שפורסמה על ידי COSO.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ותקני ביקורת מסוימים שיישומם בביקורת של תאגידי בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, את המאזנים - של הבנק ומאוחדים - לימים 31 בדצמבר 2015 ו- 2014 ואת דוחות רווח והפסד, הדוחות על הרווח הכולל, הדוחות על השינויים בהון העצמי והדוחות על תזרימי המזומנים - של הבנק ומאוחדים - לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 והדוח שלנו, מיום 29 בפברואר 2016, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים וכן הפניית תשומת הלב לאמור בביאור ג.23(17)ד' לדוחות הכספיים בדבר התחייבויות תלויות.

סומך חייקין
רואי חשבון

29 בפברואר 2016

דוחות כספיים

ליום 31 בדצמבר 2015

עמוד	תוכן העניינים
111	דוחות רואי החשבון המבקרים
	הדוחות הכספיים
112	דוחות רווח והפסד
113	דוח רווח כולל
114	מאזנים
115	דוח על השינויים בהון
116	דוחות על תזרימי המזומנים
118	באורים לדוחות הכספיים

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק אגוד לישראל בע"מ - דוחות כספיים שנתיים

ביקרנו את המאזנים המצורפים של בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן - הבנק) לימים 31 בדצמבר 2015 ו-2014 ואת המאזנים המאוחדים לאותם תאריכים ואת דוחות רווח והפסד, הדוחות על הרווח הכולל, הדוחות על השינויים בהון והדוחות על תזרימי המזומנים - של הבנק ומאוחדים - לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון וההנהלה של הבנק. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

לא ביקרנו את הדוחות הכספיים של חברות בנות שאוחדו אשר הכנסותיהן מריבית, נטו לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי והכנסותיהן שאינן מריבית הכלולות בדוחות הרווח וההפסד המאוחדים מהווים כ-1.55%, כ-2.15% וכ-1.62% מכלל ההכנסות במאוחד מריבית, נטו לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי והכנסות שאינן מריבית לשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר 2015, 2014 ו-2013, בהתאמה. הדוחות הכספיים של אותן חברות בוקרו על ידי רואי חשבון אחרים שדוחותיהם הומצאו לנו וחוות דעתנו, ככל שהיא מתייחסת לסכומים שנכללו בגין אותן חברות, מבוססת על דוחות רואי החשבון האחרים.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התש"לג - 1973 ותקני ביקורת מסוימים שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שישומו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון וההנהלה של הבנק וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו ודוחות רואי החשבון האחרים מספקים בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו ועל הדוחות של רואי חשבון אחרים, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי - של הבנק ובמאוחד לימים 31 בדצמבר 2015 ו-2014 ואת תוצאות הפעולות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים - של הבנק ובמאוחד - לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP). כמו כן, לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל ערוכים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

מבלי לסייג את חוות דעתנו הנ"ל, אנו מפנים את תשומת הלב לאמור בביאור ג23.17(ד) לדוחות הכספיים בדבר התחייבויות תלויות.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה-PCAOB בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2015, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית (1992) של ה-COSO, והדוח שלנו מיום 29 בפברואר 2016, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי של הבנק.

סומך חייקין
רואי חשבון

29 בפברואר 2016

דוח רווח והפסד לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים

הבנק			מאוחד			באור	
2013	2014	2015	2013	2014	2015		
							במיליוני ש"ח
1,196	854	724	1,209	865	735	2	הכנסות ריבית
561	309	173	547	298	164	2	הוצאות ריבית
635	545	551	662	567	571		הכנסות ריבית, נטו
22	95	(110)	23	95	(107)	13,27	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
613	450	661	639	472	678		הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
הכנסות שאינן מריבית							
62	89	80	78	102	84	3	הכנסות מימון שאינן מריבית
258	254	274	280	278	295	4	עמלות
2	6	4	2	6	4	5	הכנסות אחרות
322	349	358	360	386	383		סך כל ההכנסות שאינן מריבית
הוצאות תפעוליות ואחרות							
456	469	467	463	476	474	6	משכורות והוצאות נלוות (2),(1)
150	154	154	152	154	154	15	פחת ואחזקת בנינים וציוד (2)
200	204	202	204	208	208	7	הוצאות אחרות
806	827	823	819	838	836		סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
129	(28)	196	180	20	225		רווח (הפסד) לפני מיסים
32	(9)	73	43	(3)	81	8	הפרשה למסים על הרווח (2),(1)
97	(19)	123	137	23	144		רווח (הפסד) לאחר מיסים
40	42	21	* -	* -	-		חלקו של הבנק ברווחים לאחר השפעת המס של חברות מוחזקות
137	23	144	137	23	144		רווח נקי:
							המיוחס לבעלי מניות הבנק (2),(1)
1.87	0.31	1.96	1.87	0.31	1.96	9	רווח בסיסי ומדולל למניה (ש"ח):
							רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק (2),(1)

* סכום נמוך מ- 500 אלפי ש"ח.

- (1) נתוני תקופות קודמות הוצגו מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים, ראה באור 1.ד.1.
 (2) נתוני תקופות קודמות הוצגו מחדש לאור יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה, ראה באור 2.ד.1.

זאב אבליס יושב ראש הדירקטוריון

ישעיהו לנדאו סגן יושב ראש הדירקטוריון

ישראל טראו מנהל כללי ראשי

ארנון זית חשבונאי ראשי, סמנכ"ל

תאריך אישור הדוחות הכספיים: 29 בפברואר 2016

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח מאוחד על הרווח הכולל לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים

2013	2014	2015	
			במיליוני ש"ח
137	23	144	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק ^{(2),(1)}
10	(13)	(28)	רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים:
(9)	(6)	4	התאמות בגין ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן נטו התאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים ⁽³⁾
1	(19)	(24)	רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים
(3)	7	8	השפעת המס המתייחס ^{(2),(1)}
(2)	(12)	(16)	הפסד כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק, לאחר מיסים
135	11	128	הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק

- (1) נתוני תקופות קודמות הוצגו מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים, ראה באור 1.ד.1.
- (2) נתוני תקופות קודמות הוצגו מחדש לאור יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה, ראה באור 2.ד.1.
- (3) משקף בעיקר התאמות בגין אומדנים אקטוארים לסוף תקופה של תכניות פנסיה להטבה מוגדרת בקיזוז הפחתה של סכומים שנרשמו בעבר ברווח כולל אחר ונזקפו בתקופה המדווחת לרווח והפסד.
- (4) ראה גם ביאור 10 בדבר רווח כולל אחר מצטבר.

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

מאזנים ליום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים

הבנק		מאוחד		באור	
2014	2015	2014	2015		
					במיליוני ש"ח
נכסים					
9,848	6,668	9,848	6,668	11	מזומנים ופקדונות בבנקים
6,732	10,203	6,789	10,371	12	ניירות ערך ⁽¹⁾
182	293	182	293		ניירות ערך שנשאלו
21,883	22,338	21,959	22,505	13	אשראי לציבור
(244)	(185)	(246)	(190)		הפרשה להפסדי אשראי
21,639	22,153	21,713	22,315		אשראי לציבור, נטו
* -	-	* -	-		אשראי לממשלה
544	660	-	-	14	השקעות בחברות מוחזקות
(7) 371	352	(7) 371	352	15	בנינים וציוד
504	255	504	255	25	נכסים בגין מכשירים נגזרים
(7),(6) 1,451	628	(7),(6) 1,458	637	16	נכסים אחרים ⁽²⁾
-	4	-	4		נכסים המוחזקים למכירה
41,271	41,216	40,865	40,895		סך כל הנכסים
התחייבויות והון					
35,171	35,768	31,498	32,466	17	פקדונות הציבור
152	483	152	483	18	פקדונות מבנקים
1	1	1	1		פקדונות מממשלה
64	56	3,474	3,179	19	כתבי התחייבויות נדחים ואגרות חוב
575	293	575	293	25	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
(7),(6) 3,026	2,205	(7),(6) 2,883	2,063	20	התחייבויות אחרות ^{(4),(3)}
38,989	38,806	38,583	38,485		סך כל ההתחייבויות
(7),(6) 2,282	2,410	(7),(6) 2,282	2,410	א22	סך כל ההון⁽⁵⁾
41,271	41,216	40,865	40,895		סך כל ההתחייבויות והון

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

- (1) מזה: ניירות ערך ששועבדו למסלקת הבורסה ומעו"ף בסך 820 מיליון ש"ח (31.12.2014 - 680 מיליון ש"ח).
- (2) מזה: נכסים אחרים בשווי הוגן בסך 222 מיליון ש"ח (31.12.2014 - 1,045 מיליון ש"ח).
- (3) מזה: התחייבויות אחרות בשווי הוגן בסך 1,015 מיליון ש"ח (31.12.2014 - 1,868 מיליון ש"ח).
- (4) מזה: הפרשה להפסדי אשראי בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים בסך 32 מיליון ש"ח (31.12.2014 - 38 מיליון ש"ח).
- (5) הון המיוחס לבעלי מניות הבנק.
- (6) הוצג מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים, ראה באור 1.ד.1.
- (7) הוצג מחדש לאור יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה, ראה באור 2.ד.1.

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על השינויים בהון

סכומים מדווחים

סך הכל הון	עודפים (גרעונות) שנצברו ^{(1),(2),(4)}	הטבות בשל		הון מניות ופרמיה במיליוני ש"ח	
		רווח כולל אחר מצטבר ^{(2),(3)}	עסקאות תשלום מבוסס מניות		
2,173	1,121	74	26	952	יתרה ליום 1 בינואר 2013
(37)	(14)	(23)			השפעת היישום לראשונה של כללי החשבונאות בארה"ב בנושא זכויות עובדים
2,136	1,107	51	26	952	יתרה ליום 1 בינואר 2013 לאחר יישום לראשונה של הכללים החדשים
137	137	-	-	-	רווח נקי בשנת החשבון
(2)	-	(2)	-	-	(הפסד) כולל אחר, נטו לאחר השפעת מס
2,271	1,244	49	26	952	יתרה ליום 31 בדצמבר 2013
23	23	-	-	-	רווח נקי בשנת החשבון
(12)	-	(12)	-	-	(הפסד) כולל אחר, נטו לאחר השפעת מס
2,282	1,267	37	26	952	יתרה ליום 31 בדצמבר 2014
144	144	-	-	-	רווח נקי בשנת החשבון
(16)	-	(16)	-	-	(הפסד) כולל אחר, נטו לאחר השפעת מס
2,410	1,411	21	26	952	יתרה ליום 31 בדצמבר 2015

- (1) הוצג מחדש לאור יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה, ראה באור 1.ד.2.
- (2) הוצג מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים, ראה באור 1.ד.1.
- (3) ראה גם ביאור 10 בדבר רווח כולל אחר מצטבר.
- (4) בהתייחס להגבלה בחלוקת דיבידנד ראה באור 22א(2).

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוחות על תזרימי המזומנים לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים

הבנק			מאוחד			
2013	2014	2015	2013	2014	2015	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
137	23	144	137	23	144	רווח נקי לתקופה (1),(2)
התאמות:						
						חלקו של הבנק (ברוחים) הפסדים בלתי מחולקים של חברות מוחזקות
(40)	(42)	(21)	* -	* -	-	
67	70	70	67	70	70	פחת על בנינים וציוד (לרבות ירידת ערך) (2)
22	95	(110)	23	95	(107)	(הכנסות) הוצאות בגין הפסדי אשראי
(59)	(63)	(34)	(72)	(71)	(34)	רווח ממכירת ניירות ערך זמינים למכירה, נטו הפסד (רווח) שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של ניירות ערך למסחר, נטו רווח מממוש השקעה בחברת בת רווח מממוש בנינים וציוד מיסים נדחים, נטו (1),(2)
(7)	(19)	(10)	(7)	(19)	(10)	פצווי פרישה - גידול (קיטון) בעודף העתודה על היעודה (1)
-	(4)	-	-	(4)	-	הפרשי התאמה שנכללו בפעולות השקעה ומימון התאמה בגין הפרשי שער על יתרות מזומנים שינוי נטו בנכסים שוטפים:
(1)	-	-	(1)	-	-	פקדונות בבנקים
(18)	(16)	64	(17)	(19)	61	אשראי לציבור
(13)	* -	1	(13)	* -	1	ניירות ערך שנשאלו
93	(96)	147	125	(99)	126	נכסים בגין מכשירים נגזרים
32	8	1	32	8	1	ניירות ערך למסחר
203	17	118	203	17	118	נכסים אחרים
1,446	394	(477)	1,438	387	(568)	
(435)	321	(111)	(435)	321	(111)	
(96)	68	249	(96)	68	249	
(188)	(99)	(1,622)	(188)	(99)	(1,622)	
(8)	(264)	767	(9)	(264)	768	
שינוי נטו בהתחייבויות שוטפות:						
(35)	(57)	331	(35)	(57)	331	פקדונות מבנקים
(44)	1,339	597	(268)	876	968	פקדונות הציבור
2	(2)	-	2	(2)	-	פקדונות הממשלה
75	(92)	(282)	75	(92)	(282)	בהתחייבויות בגין מכשירים נגזרים
568	265	(812)	576	262	(812)	התחייבויות אחרות
1,701	1,846	(990)	1,537	1,401	(709)	מזומנים, נטו, מפעילות (לפעילות) שוטפת
תזרימי מזומנים מפעילות השקעה						
(12,807)	(12,268)	(13,433)	(12,808)	(12,281)	(13,548)	רכישת ניירות ערך זמינים למכירה
10,482	8,143	8,254	10,513	8,160	8,258	תמורה מממוש ניירות ערך זמינים למכירה
2,588	2,350	3,277	2,588	2,350	3,277	תמורה מפדיון ניירות ערך זמינים למכירה
-	26	-	-	1	-	תמורה מממוש ומפדיון השקעות בחברות מוחזקות
-	-	(100)	-	-	-	השקעה בחברה מוחזקת
-	4	-	-	4	-	תמורה מממוש השקעה בחברת בת שיצאה מאיחוד (נספח ב')
(64)	(58)	(60)	(64)	(58)	(60)	רכישת בנינים וציוד (2)
1	-	-	1	-	-	תמורה מממוש בנינים וציוד
44	6	4	-	-	-	קבלת דיבידנד מחברה מאוחדת
244	(1,797)	(2,058)	230	(1,824)	(2,073)	מזומנים, נטו, מפעילות (לפעילות) השקעה

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

- נתוני תקופות קודמות הוצגו מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים, ראה באור 1.ד.1.
- נתוני תקופות קודמות הוצגו מחדש לאור יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה, ראה באור 2.ד.1.

דוחות על תזרימי המזומנים לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים

הבנק			מאוחד		
2013	2014	2015	2013	2014	2015
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
-	-	-	486	688	-
(32)	(100)	(13)	(340)	(316)	(279)
(32)	(100)	(13)	146	372	(279)
1,913	(51)	(3,061)	1,913	(51)	(3,061)
7,895	9,776	9,717	7,895	9,776	9,717
(32)	(8)	(1)	(32)	(8)	(1)
<u>9,776</u>	<u>9,717</u>	<u>6,655</u>	<u>9,776</u>	<u>9,717</u>	<u>6,655</u>

תזרימי מזומנים מפעילות מימון

הנפקת כתבי התחייבות ואגרות חוב
פדיון כתבי התחייבות ואגרות חוב

מזומנים נטו מפעילות (לפעילות) מימון

גידול (קיטון) במזומנים
יתרת מזומנים לתחילת תקופה
השפעת תנועות בשער החליפין על יתרות מזומנים
יתרת מזומנים לסוף תקופה

ריבית ומסים ששולמו ו/או התקבלו:

1,408	965	988	1,408	954	1,035	ריבית שהתקבלה
(593)	(377)	(199)	(593)	(469)	(287)	ריבית ששולמה
1	1	1	4	5	5	דיבידנדים שהתקבלו
(70)	(75)	(62)	(79)	(92)	(75)	מסים על הכנסה ששולמו
24	35	19	36	41	21	מסים על הכנסה שהתקבלו

נספח א' - פעולות השקעות ומימון שלא במזומן:

15	21	17	15	21	17	רכישת נכסים כנגד התחייבות לספקים
----	----	----	----	----	----	----------------------------------

נספח ב' - תמורה ממימוש השקעה בחברה בת שאוחדה בעבר:

נכסים והתחייבויות של חברת הבת שאוחדה בעבר זרמת מזומנים ממימוש השקעה זו ליום 31 בדצמבר 2014:

במיליוני ש"ח	
(21)	מזומנים שנגרעו
*	נכסים (למעט מזומנים)
*	התחייבויות
(21)	נכסים והתחייבויות מזוהים
4	רווח הון ממימוש השקעה בחברת בת שאוחדה בעבר
25	סך הכל תמורה שהתקבלה במזומן ממימוש השקעה בחברת בת שאוחדה בעבר
(21)	בניכוי - מזומנים שנגרעו
<u>4</u>	זרמת מזומנים ממימוש השקעה בחברת בת שיצאה מאיחוד

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

הבאורים לתמצית הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015

באור 1 – עיקרי המדיניות החשבונאית

א. כללי

1. בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") הינו תאגיד בישראל. הדוחות הכספיים המאוחדים של הבנק ושל החברות הבנות שלו ליום 31 בדצמבר 2015 ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.
2. הביאורים לדוחות הכספיים מתייחסים לדוחות הכספיים של הבנק ולדוחות הכספיים המאוחדים של הבנק וחברות המאוחדות שלו, פרט למקרים בהם צוין בביאור כי הוא מתייחס לבנק בלבד או למאוחד בלבד.
3. הדוחות הכספיים אושרו לפרסום על ידי דירקטוריון הבנק ביום 29 בפברואר 2015.

ב. הגדרות

בדוחות כספיים אלה:

1. תקני דיווח כספי בינלאומיים (להלן: "IFRS") - תקנים ופרשנויות שאומצו על ידי הועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (IASB) והם כוללים תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ותקני חשבונאות בינלאומיים (IAS) לרבות פרשנויות לתקנים אלה שנקבעו על ידי הועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC) או פרשנויות שנקבעו על ידי הועדה המתמדת לפרשנויות (SIC), בהתאמה.
2. כללי חשבונאות מקובלים בבנקים בארה"ב - כללי החשבונאות שבנקים אמריקאיים שנסחרים בארה"ב נדרשים ליישם. כללים אלה נקבעים ע"י רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב, רשות ני"ע בארה"ב, המוסד לתקינה בחשבונאות כספית בארה"ב וגופים נוספים בארה"ב, ומיושמים בהתאם להיררכיה שנקבעה בתקן חשבונאות אמריקאי FAS 168, הקודיפיקציה של תקני החשבונאות של המוסד לתקינה בחשבונאות כספית בארה"ב (ASC-105-10) וההיררכיה של כללי החשבונאות המקובלים. בנוסף לכך, בהתאם לקביעת הפיקוח על הבנקים, למרות ההיררכיה שנקבעה ב-FAS 168, הובהר כי כל עמדה שנמסרה לציבור על ידי רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב או על ידי צוות רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב לגבי אופן היישום של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב היא כלל חשבונאות המקובל בבנקים בארה"ב.
3. חברות מאוחדות - חברות, שדוחותיהן מאוחדים באופן מלא, במישרין או בעקיפין, עם דוחות הבנק.
4. חברות כלולות - חברות, למעט חברות מאוחדות, שהשקעת הבנק בהן, במישרין או בעקיפין, כלולה בדוחות הכספיים של הבנק על בסיס השווי המאזני.
5. חברות מוחזקות - חברות מאוחדות וחברות כלולות.
6. צדדים קשורים – כמשמעותם לפי סעיף 80 להוראות הדיווח לציבור.
7. בעלי עניין - כמשמעותם בפסקה (1) להגדרת "בעל עניין" בתאגיד בסעיף 1 לחוק ניירות ערך, תשכ"ח-1968.
8. מדד - מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.
9. סכום מותאם - סכום נומינלי היסטורי שהותאם למדד בגין חודש דצמבר 2003 בהתאם להוראות גילויי דעת 23 ו-36 של לשכת רואי חשבון בישראל.
10. סכום מדווח - סכום מותאם למועד המעבר (31 בדצמבר 2003), בתוספת סכומים בערכים נומינליים, שנוספו לאחר מועד המעבר, ובניכוי סכומים שנגרעו לאחר מועד המעבר.
11. עלות - עלות בסכום מדווח.
12. דיווח כספי נומינלי - דיווח כספי המבוסס על סכומים מדווחים.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015

באור 1 – עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ג. בסיס עריכת הדוחות הכספיים

1. עקרונות הדיווח הכספי

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים והנחיותיו. בעיקר הנושאים, הוראות אלה מבוססות על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות הברית. בנושאים הנוותרים, שהם פחות מהותיים, הוראות מבוססות על תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ועל כללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP). כאשר תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מאפשרים מספר חלופות, או אינם כוללים התייחסות ספציפית למצב מסוים, נקבעו בהוראות אלה הנחיות יישום ספציפיות, המבוססות בעיקר על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות הברית.

2. מטבע פעילות ומטבע הצגה

השקל הינו המטבע שמייצג את הסביבה הכלכלית העיקרית בה פועל הבנק. הדוחות הכספיים מוצגים בש"ח ומעוגלים למיליון הקרוב, למעט אם צויין אחרת.

3. בסיס המדידה

הדוחות הוכנו על בסיס העלות ההיסטורית למעט הנכסים וההתחייבויות המפורטים להלן:

- מכשירים פיננסיים נגזרים ומכשירים פיננסיים אחרים אשר נמדדים בשווי ההוגן דרך רווח והפסד (כגון: השקעות בניירות ערך בתיק למסחר).
- מכשירים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה.
- נכסים והתחייבויות מסים נדחים.
- הפרשות.
- נכסים והתחייבויות בגין הטבות לעובדים.

ערכם של נכסים לא כספיים ופריטי הון שנמדדו על בסיס העלות ההיסטורית, הותאם לשינויים במדד המחירים לצרכן עד ליום 31 בדצמבר 2003, היות ועד למועד זה נחשבה כלכלת ישראל ככלכלה היפר-אינפלציונית. החל מיום 1 בינואר 2004 עורך הבנק את דוחותיו הכספיים בסכומים מדווחים.

4. שימוש באומדנים

בעריכת הדוחות הכספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) והוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו נדרשת הנהלת הבנק להשתמש בשיקול דעת בהערכת אומדנים והנחות אשר משפיעים על יישום המדיניות ועל הסכומים של נכסים והתחייבויות, הכנסות והוצאות. יובהר שהתוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה. בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים של הבנק, נדרשת הנהלת הבנק להניח הנחות באשר לנסיבות ולאירועים הכרוכים באי וודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת הבנק על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן. האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה תוקנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת.

החל מרבעון הרביעי לשנת 2015 משתמש הבנק בשירותי תמחור מחברת "מרווח הגון" לחישוב ערכי השווי ההוגן לנכסי חוב לא סחירים. עד רבעון זה השתמש הבנק בשירותי חברת "שערי ריבית". המודל החדש בעיקרו אינו מתבסס על דירוג האשראי של הנכס אלא על חלוקת השוק הסחיר לעשירונים בהתאם לתשואה לפדיון של נכסי החוב וקביעת מיקום הנכס הלא סחיר באותם עשירונים וזאת בהתאם לפרמיית הסיכון הנגזרת ממחירי עסקאות ו/או הנפקות בשוק הלא סחיר. המודל החדש מביא לידי ביטוי באופן עדכני יותר שינויים בפרמיית הסיכון של נכסי החוב, כפי שאלו משתקפים בשוק הסחיר בהתאם לשינויים באותו עשירון. המעבר למודל החדש יושם כשינוי אומדן ולא הייתה לו השפעה מהותית על התוצאות הכספיות של הבנק.

ד. ישום לראשונה של תקני חשבונאות, עדכוני תקינה חשבונאית והוראות המפקח על הבנקים בדוחות הכספיים לשנת 2015 מיישם הבנק תקנים חשבונאיים והוראות המפורטים להלן:

1. אימוץ כללי החשבונאות בארה"ב בנושא זכויות עובדים

ביום 9 באפריל 2014 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא אימוץ כללי החשבונאות בארה"ב בנושא זכויות עובדים. החוזר מעדכן את דרישות ההכרה המדידה והגילוי בנושא הטבות לעובדים בהוראות הדיווח לציבור בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב. החוזר קובע כי התיקונים להוראות הדיווח לציבור יחולו מיום 1 בינואר 2015 כאשר בעת היישום לראשונה הבנק יתקן למפרע את מספרי השוואה לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2013 ואילך כדי לעמוד בדרישות הכללים כאמור.

כמו כן, ביום 11 בינואר 2015 פרסם חוזר לתיקון הוראות הדיווח לציבור בנושא זכויות עובדים, לרבות מתכונת גילוי והוראות מעבר. בחוזר מצוין כי בנק ישראל הגיע למסקנה שבישראל לא קיים שוק עמוק לאיגרות חוב קונצרניות באיכות גבוהה. בהתאם, שיעור ההיוון להטבות לעובדים יחושב על בסיס תשואת אגרות החוב הממשלתיות בישראל בתוספת מרווח ממוצע על איגרות חוב קונצרניות בדירוג AA (בינלאומי) ומעלה למועד הדיווח. משיקולים פרקטיים, נקבע כי המרווח ייקבע לפי ההפרש בין שיעורי התשואה לפדיון, לפי תקופות פירעון, על איגרות חוב קונצרניות בדירוג AA ומעלה בארה"ב, לבין שיעורי התשואה לפדיון, לאותן תקופות פירעון, על איגרות חוב של ממשלת ארה"ב, והכול במועד הדיווח. מרווח זה מבוסס על פירסום באתר האינטרנט של הפדרל רזרב בסנט לואיס.

כאמור, הבנק נדרש לתקן למפרע מספרי השוואה לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2013 ואילך. באשר לטיפול החשבונאי ברווחים והפסדים אקטואריים, נקבע כדלקמן:

- ההפסד האקטוארי ליום 1 בינואר 2013 הנובע מהפער שבין שיעור ההיוון לחישוב עתודות לכיסוי זכויות עובדים צמודות למדד המחירים לצרכן שנקבע על פי הוראת השעה בהוראות הדיווח לציבור (4%) לבין שיעורי ההיוון למועד זה של התחייבויות לעובדים צמודות למדד, שנקבעו על פי הכללים החדשים כמוסבר לעיל (להלן – "ההפסד"), יכלל במסגרת הרווח הכולל האחר המצטבר.
- רווחים אקטואריים שירשמו מיום 1 בינואר 2013 ואילך, כתוצאה משינויים שוטפים בשיעורי ההיוון במהלך שנת דיווח, יירשמו ברווח הכולל האחר המצטבר, ויקטינו את יתרת ההפסד הרשומה כאמור לעיל, עד שיתרה זו תתאפס.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015

באור 1 – עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

- הפסדים אקטואריים הנובעים משינויים שוטפים בשיעורי היוון במהלך שנת דיווח, ורווחים אקטואריים הנובעים משינויים שוטפים בשיעורי היוון במהלך שנת דיווח לאחר איפוס יתרת ההפסד הרשומה כאמור לעיל, יופחתו בשיטת קו ישר על פני תקופת השירות הממוצעת הנתרת של העובדים הצפויים לקבל הטבות על פי התכנית.
- רווחים והפסדים אקטואריים אחרים (שאינם נובעים כתוצאה משינוי בשיעור ההיוון) ליום 1.1.2013, ובתקופות לאחר מכן, ייכללו במסגרת הרווח הכולל האחר המצטבר ויופחתו בשיטת הקו הישר על פני תקופת השירות הממוצעת הנתרת של העובדים הצפויים לקבל הטבות על פי התכנית.
- השפעת היישום לראשונה על הטבות אחרות לעובדים, אשר כל השינויים בהן נזקפים באופן שוטף לרווח והפסד (כגון מענקי יובל), תיזקק לעודפים.
- בנוסף, מעדכן החוזר את דרישות הגילוי בנושא זכויות עובדים ובנושא תשלומים מבוססי מניות בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב.
- כמו-כן, ביום 12 בינואר 2015 פורסם קובץ שאלות ותשובות בנושא הטבות לעובדים, אשר כולל, בין היתר, דוגמאות לאופן הטיפול בהטבות שכיחות במערכת הבנקאית בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בארה"ב.

עיקרי ההוראות החדשות בנושא זכויות עובדים

הטבות לאחר פרישה – פנסיה, פיצויים והטבות אחרות - תכניות להטבה מוגדרת

- הבנק מכיר בסכומים המתייחסים לתכניות פנסיה ותכניות אחרות לאחר פרישה על בסיס חישובים הכוללים הנחות אקטואריות והנחות אחרות, לרבות: שיעורי היוון, תמותה, שיעור תשואה חזוי לטווח ארוך על נכסי תכנית, גידול בתגמול ותחלופה.
- הבנק בוחן את הנחותיו על בסיס רבעוני ומעדכן הנחות אלה בעת הצורך. ברבעון שבו, על בסיס מצטבר מתחילת השנה לא חלו שינויים המשפיעים מהותית על נכסי התוכנית או על המחוייבות בגין ההטבה, הבנק לא מודד מחדש הן את נכסי התוכנית והן את המחוייבות בגין ההטבה.
- שינויים בהנחות נזקפים ככלל, ובכפוף להוראות שפורטו לעיל, תחילה "לרווח כולל אחר מצטבר" ומופחתים לרווח והפסד בתקופות עוקבות.
- ההתחייבות נצברת לאורך התקופה הרלוונטית שנקבעה בהתאם לכללים המפורטים בנושא בקודיפיקציה (715).
- הבנק מיישם את הנחיות הפיקוח על הבנקים בדבר בקרה פנימית על תהליך הדיווח הכספי בנושא זכויות עובדים, לרבות לעניין בחינת "מחוייבות שבמהות" להעניק לעובדיו הטבות בגין פיצויים מוגדלים ו/או פנסיה מוקדמת.
- הבנק מטפל בהתחייבות לפנסיה המתייחסת לתקופת החברות בקרן הפנסיה של "עמית קופה לפנסיה ותגמולים בע"מ" (להלן –"הקרן") החל מיום 1 באפריל 1995 כתוכנית הטבה מוגדרת. בהתאם לכך, מוכרת התחייבות מלאה עבור כל תשלומי הפנסיה להם זכאים העובדים הזכאים לפנסיה, הן בגין מחוייבות הבנק לתשלומי פנסיה (עד ליום 1 באפריל 1995) והן בגין חלק הקרן (החל מיום 1 באפריל 1995) לפי בסיס אקטוארי. נכסי התכנית המתייחסים לחלקו של הבנק בסך הנכסים של הקרן נאמדו על בסיס תזרימי המזומנים הצפויים להיות משולמים על ידי הקרן לפי שיעורי הזכאות לפנסיה שנצברו למועד הדיווח (כפי שמדווחים על ידי הקרן), מהוונים בשיעור היוון המבוסס על תמהיל נכסי הקרן.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015

באור 1 – עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

הטבות לאחר פרישה – תכניות להפקדה מוגדרת

תכנית להפקדה מוגדרת הינה תכנית שלפיה הבנק משלם תשלומים קבועים לישות נפרדת מבלי שתהיה לו מחויבות משפטית או משתמעת לשלם תשלומים נוספים. מחויבויות הבנק להפקיד בתכנית הפקדה מוגדרת, נזקפות כהוצאה לרווח והפסד בתקופות שבמהלכן סיפקו העובדים שירותים קשורים.

הטבות אחרות לזמן ארוך לעובדים פעילים: מענקי יובל

- ההתחייבות נצברת לאורך התקופה המזכה בהטבה.
- לצורך חישוב ההתחייבות מובאים בחשבון שיעורי היוון והנחות אקטואריות.
- כל מרכיבי עלות ההטבה לתקופה, לרבות רווחים והפסדים אקטואריים, נזקפים מידית לדוח רווח והפסד.

היעדרויות מזכות בפיצוי – חופשה ומחלה

- ההתחייבות בגין ימי חופשה נמדדת על בסיס שוטף, ללא שימוש בשיעורי היוון ובהנחות אקטואריות.
- בעקבות הסכם לאומי הקובע מנגנון המרה של ימי מחלה שלא נוצלו לימי חופשה, חישוב ההתחייבות בגין ימי מחלה שלא ינוצלו במהלך השירות השוטף נעשה על בסיס חישוב אקטוארי תוך שימוש בשיעורי היוון והנחות אקטואריות.

המדיניות החשבונאית טרם יישום הכללים החדשים

- שיעור ההיוון של העתודות הינו 4% בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים.
- רווחים והפסדים אקטואריים נזקפים מידית לדוח רווח והפסד.
- בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים בדבר בקרה פנימית על תהליך הדיווח הכספי בנושא זכויות עובדים, התחייבות בגין תשלום פיצויי פיטורין מוצגת בסכום הגבוה מבין (1) סכום ההתחייבות המחושב על בסיס אקטוארי, המביא בחשבון את העלות הנוספת שתיגרם בגין מתן הטבות כאמור, לבין (2) סכום ההתחייבות המחושב כמכפלת השכר החודשי של העובד במספר שנות הותק שלו, כנדרש בגילוי דעת 20 של לשכת רואי חשבון בישראל.
- לפירוט נוסף ראה באור 1.ה.17 בדוחות הכספיים לשנת 2014.

דרישות גילוי בדוח לשנת 2015

בדוחות הכספיים לשנת 2015 נכלל גילוי בדבר השפעת החוזר על תקופות השוואה לשנים 2013 ו-2014 המוצגות בדוח. כמו כן, ניתן גילוי על השפעת האימוץ לראשונה ליום 1 בינואר 2013 בשורה נפרדת בדוח על השינויים בהון העצמי ובביאור 10 על רווח כולל אחר מצטבר. שורה זו תבהיר בין היתר את ההשפעה המצטברת על העודפים ואת ההשפעה המצטברת שנרשמה ברווח כולל אחר מצטבר במסגרת "התאמות בגין הטבות לעובדים". בנוסף, נכלל גילוי בבאור 21 בדבר זכויות עובדים בהתאם למתכונת שנקבעה על ידי הפיקוח על הבנקים.

לצורך הצגת מספרי השוואה לשנים 2013 ו-2014 בנק רשאי משיקולים פרקטיים להשתמש בשיעורי התשואה בפועל בשנים אלה לצורך קביעת שיעורי התשואה החזויים.

השפעת היישום לראשונה של הכללים החדשים לתקופות שהסתיימו בימים 31 בדצמבר 2014 ו- 2013

הבנק יישם את ההוראות בדרך של יישום למפרע והציג מחדש את מספרי ההשוואה לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2013 ואילך. ראה באור 1.ד.3 להלן. כמו כן, ראה באור 21.

לצורך חישוב דרישות הון בהתאם להוראות באזל 3 בהתאם להוראות מעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 299, יתרת רווח או הפסד מצטבר בגין מדידות מחדש של התחייבויות נטו או נכסים נטו בגין הטבה מוגדרת לעובדים לא תובא בחשבון באופן מיידי אלא תהיה כפופה להוראות מעבר, כך שהשפעתה תיפרס בשיעורים שווים של 20% החל מיום 1 בינואר 2014 ועד ליישום מלא החל מיום 1 בינואר 2018.

ההשפעה המצטברת של האימוץ לראשונה של כללי החשבונאות בארה"ב בנושא זכויות עובדים ליום 1 בינואר 2013- קיטון בעודפים בסך 14 מיליוני ש"ח, הכרה בקרן הון בסך של 23 מיליוני ש"ח שנרשמה ברווח כולל אחר מצטבר במסגרת "התאמות בגין הטבות לעובדים", בגין הפסד אקטוארי הנובע מהפער שבין שיעור ההיוון לחישוב עתודות לכיסוי זכויות עובדים צמודות למדד המחירים לצרכן שנקבע על פי הוראת השעה בהוראות הדיווח לציבור (4%) לבין שיעורי ההיוון למועד זה של התחייבויות לעובדים, שנקבעו על פי כללי החשבונאות בארה"ב. סך הקיטון בהון ליום 1 בינואר 2013 - 37 מיליוני ש"ח.

2. מכתב המפקח על הבנקים בנושא היוון עלויות לפיתוח עצמי של תוכנה

ביום 21 במאי 2015 התקבל בבנק מכתב המפקח בנושא היוון עלויות לפיתוח עצמי של תוכנה. בהתאם למכתב קבע המפקח על הבנקים הנחיות שעל הבנק ליישמן בדוחותיו ליום 30 ביוני 2015 ואילך, הכוללת את הכללים שלהלן:

- יקבע סף מהותיות להיוון אשר לא יפחת מ-300 אלפי ש"ח. כל פרויקט פיתוח תוכנה אשר סך עלויותיו נמוכות מסף המהותיות שנקבע, ייזקף כהוצאה לדוח רווח והפסד.
 - בגין תוצרים, אשר סך העלויות שניתן להוון בגינם אינו נמוך מסף המהותיות, יקבע מקדם היוון לשעות עבודה, שנמוך מ-1 על מנת להביא בחשבון את הפוטנציאל לחוסר יעילות ולסטיות מקובלות במסגרת פרויקטים בפיתוח תוכנה.
 - תקופת ההפחתה של עלויות תוכנה לא תעלה על 5 שנים.
 - דרג העובדים שעלויותיהם מהוות לנכסים יוגבל כך שהדרג העליון יהיה לכל היותר מנהל, אשר ניתן להראות כי רוב הזמן שלו עוסק בפיתוח בפועל, הוא אחראי על מספר מועט של עובדים, וניתן למדוד באופן מדויק את כמות השעות אשר המנהל השקיע בפועל בכל פרויקט פיתוח.
- הבנק יישם את ההנחיות בנושא היוון עלויות תוכנה בדרך של יישום למפרע ומספרי ההשוואה הוצגו מחדש על כל אחת מתקופות הדיווח שנתוניהן נכללים בדוחות. לפירוט ראה באור 1.ד.3 להלן.
- השפעה של 15 מיליוני ש"ח (נטו מס), בגין סעיף בניינים וציוד, נזקפה כהתאמה ליתרת פתיחה של העודפים ליום 1 בינואר 2013 (התקופה המוקדמת ביותר המוצגת בדוחות כספיים אלה).

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015

באור 1 – עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

3. להלן השפעת היישום למפרע בנושא זכויות עובדים והיוון עלויות לפיתוח עצמי של תוכנה לשנת 2013 ולשנת 2014:

השפעת היישום למפרע על סעיפי המאזן (מיליוני ש"ח):

ליום 31 בדצמבר 2014

כפי שדווח בדוחות אלו	השפעת יישום למפרע בגין היוון עלויות תוכנה	השפעת יישום למפרע בגין זכויות עובדים	כפי שדווח בעבר (מבוקר)	
371	(33)	-	404	בניינים וציוד
1,458	6	39	1,413	נכסים אחרים (מסים נדחים)
2,883	(1)	107	2,777	התחייבויות אחרות
1,267	(26)	(36)	1,329	עודפים
37	-	(32)	69	רווח כולל אחר מצטבר
2,282	(26)	(68)	2,376	סך כל ההון

השפעת היישום למפרע על סעיפי המאזן (מיליוני ש"ח):

ליום 31 בדצמבר 2013

כפי שדווח בדוחות אלו	השפעת יישום למפרע בגין היוון עלויות תוכנה	השפעת יישום למפרע בגין זכויות עובדים	כפי שדווח בעבר (מבוקר)	
376	(29)	-	405	בניינים וציוד
1,169	5	24	1,140	נכסים אחרים (מסים נדחים)
2,609	-	64	2,545	התחייבויות אחרות
1,244	(24)	(11)	1,279	עודפים
49	-	(29)	78	רווח כולל אחר מצטבר
2,271	(24)	(40)	2,335	סך כל ההון

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015
באור 1 – עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

השפעת היישום למפרע על רווח והפסד ודוח רווח כולל אחר (מיליוני ש"ח):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013				לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014			
כפי שדווח בדוחות אלא	השפעת יישום למפרע בגין היוון עלויות תוכנה	השפעת יישום למפרע בגין זכויות עובדים	כפי שדווח בעבר	כפי שדווח בדוחות אלא	השפעת יישום למפרע בגין היוון עלויות תוכנה	השפעת יישום למפרע בגין זכויות עובדים	כפי שדווח בעבר
463	8	(1)	456	476	9	35	432
152	(1)	-	153	154	(3)	-	157
180	(7)	1	186	20	(6)	(35)	61
43	(3)	-	46	(3)	(2)	(12)	11
137	(4)	1	140	23	(4)	(23)	50
1.87	(0.04)	-	1.91	0.31	(0.1)	(0.27)	0.68
137	(4)	1	140	23	(4)	(23)	50
(9)	-	(9)	-	(6)	-	(6)	-
3	-	3	(6)	7	-	3	4
135	(4)	(5)	144	11	(4)	(26)	41
1,537	(8)	-	1,545	1,401	(10)	1	1,410
230	8	-	222	(1,824)	9	-	(1,833)

דוח תדירים מזומנים:

מזומנים נטו מפעילות שוטפת 1,410
מזומנים נטו מפעילות השקעה (1,833)

4. דיווח לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב הנוגעים להבחנה בין התחייבויות והון

ביום 6 באוקטובר 2014 פרסם המפקח על הבנקים הוראה בנושא דיווח לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב הנוגעים להבחנה בין התחייבויות והון. זאת, בהמשך למדיניות הפיקוח על הבנקים, לאמץ בנושאים מהותיים את מערך הדיווח הכספי שחל על בנקים בארה"ב. בהתאם להוראה, נדרש ליישם את כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא סיווג כהון או כהתחייבות של מכשירים פיננסיים, לרבות מכשירים מורכבים. לצורך כך נדרש ליישם, בין היתר, את כללי ההצגה, המדידה והגילוי, שנקבעו במסגרת הנושאים הבאים בקודיפיקציה:

- נושא 480 בדבר "הבחנה בין התחייבות והון";
- נושא 20-470 בדבר "חוב עם אפשרות להמרה ואפשרויות אחרות"; וכן
- נושא 30-505 בדבר "מניות באוצר".

בנוסף, ביישום ההבחנה בין התחייבויות והון, נדרש להתייחס להוראות הדיווח לציבור בעניין מכשירים משובצים. במקביל לפרסום החוזר כאמור, פרסם הפיקוח על הבנקים קובץ שאלות ותשובות, במסגרתו הובהר כי יש לסווג מכשירי חוב קיימים עם רכיב המרה מותנה למניות (אשר נכלל בהון עצמי רובד 1 לפי הוראות באזל II ולפי הוראות המעבר עונה על הגדרת מכשיר הון מורכב, או שנכלל כרכיב הון פיקוחי בהתאם להוראות באזל III) כהתחייבות שתימדד לפי עלות מופחתת, מבלי להפריד נגזר משובץ. הבנק מיישם כללים אלה החל מיום 1 בינואר 2015. בהתחשב בכך שלבנק לא קיימים מכשירי חוב עם רכיב המרה, ליישום ההוראה לא הייתה השפעה על הדוחות הכספיים של הבנק.

5. דיווח על מגזרי פעילות

ביום 3 בנובמבר 2014 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בדבר "דיווח על מגזרי פעילות". בהתאם לחוזר תאגיד בנקאי נדרש לדווח על מגזרי פעילות בהתאם למתכונת אחידה ובת השוואה, כפי שקבע הפיקוח על הבנקים, וכן לדווח על מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה של התאגיד הבנקאי, אם מגזרים אלה שונים מהותית מהמגזרים שהוגדרו על ידי הפיקוח. השינויים העיקריים בהוראות הדיווח לציבור:

- התאגיד הבנקאי נדרש לתת גילוי על מגזרי פעילות פיקוחיים, כדלהלן: בנקאות פרטית, משקי בית, עסקים זעירים וקטנים, עסקים בינוניים, עסקים גדולים, גופים מוסדיים וניהול פיננסי.
- נוספו הגדרות המבהירות אלו לקוחות ייכללו בכל מגזר.
- נוספה דרישה לגילוי נפרד על מגזר "ניהול פיננסי".

בהתאם להוראות המעבר תאגיד בנקאי ייתן גילוי בדוח לציבור לשנת 2015 לנתונים מאזניים על מגזרי פעילות פיקוחיים שנדרשים לראשונה לפי הוראה זו. יחד עם זאת, התאגיד הבנקאי רשאי שלא לתת גילוי למספרי השוואה לנתונים כאמור. בנוסף, תאגיד בנקאי ייתן גילוי בדוח זה על מגזרי פעילות בהתאם להוראות הדיווח לציבור שהיו בתוקף ערב כניסת החוזר.

החל מהדוח לציבור ליום 31 במרס 2016 ואילך יינתן כל הגילוי שנדרש לפי הוראה זו. תאגיד בנקאי רשאי להציג בדוחות לשנת 2016 מספרי השוואה של שנה אחת בלבד בהתייחס לביאור על מגזרי פעילות פיקוחיים. תאגיד בנקאי יתקן למפרע את מספרי השוואה. לצורך הצגת מספרי השוואה ניתן יהיה להסתמך על סיווג הלקוחות למגזרי פעילות פיקוחיים נכון ליום 1 בינואר 2016. למרות האמור לעיל, תאגיד בנקאי אינו נדרש לתת גילוי נפרד על מגזר "ניהול פיננסי" בדוח לציבור לשנת 2015 ובדוחות לציבור לשנת 2016. החל מהדוחות לרבעון הראשון לשנת 2017 נדרש ליישם את הנחיות החוזר במלואן. ההשפעה של אימוץ ההוראה הנ"ל על הדוחות הכספיים אינה מהותית למעט על אופן ההצגה והגילוי. באור 26א הותאם כדי לכלול את הגילוי החדש בכפוף להוראות המעבר כמפורט לעיל.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015

באור 1 – עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

6. עדכון מבנה הדוח לצבור של תאגיד בנקאי

ביום 28 באפריל 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בדבר "עדכון מבנה הדוח לצבור של תאגיד בנקאי ושל חברת כרטיסי אשראי". השינויים בהוראות הדיווח לצבור נועדו להגביר את האחידות ולשפר את איכות הדיווח לצבור על ידי הפיכת המידע לשימושי ונגיש יותר, ולגבש מתכונת דוח השנתי לצבור תהיה מבוססת על פרקטיקות הצגה של בנקים מובילים באירופה ובארה"ב. החוזר קובע, בין היתר, מבנה אחיד לסדר הנושאים בדוח השנתי, ביטול סקירת ההנהלה ושלובה דוח הדירקטוריון ובחלקים אחרים בדוח השנתי ופרסום דוח על הסיכונים באתר האינטרנט של התאגיד הבנקאי לרבות המידע שייכלל בו. כמו כן, נקבע שינוי בסדר ההצגה בדוח הכספי, כדלהלן: הצגת דוח רווח והפסד לפני המאזן, הצגת ביאורים תוצאתיים לפני ביאורים מאזניים, פיצול הביאור בדבר סיכון אשראי, אשראי לצבור והפרשה להפסדי אשראי לביאור תמציתי יותר, ולביאור נפרד רחב יותר. התאגיד הבנקאי יישם את התיקונים שנקבעו בחוזר על דוחות שנתיים ורבעוניים החל מהדוח לצבור לשנת 2015 ואילך. הבנק מיישם את הנחיות החוזר החל מהדוח לצבור לשנת 2015. ליישום החוזר לא הייתה השפעה על הבנק למעט השפעה הצגתית של עדכון מבנה הדוח הכספי כאמור לעיל.

7. גילוי על בעלי עניין וצדדים קשורים

ביום 10 ביוני 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בדבר "גילוי על בעלי עניין וצדדים קשורים". בהתאם לחוזר, לאור השינויים בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 312 בנושא "עסקי תאגיד בנקאי עם אנשים קשורים" ולאור החשיבות של הגילוי על בעלי עניין וצדדים קשורים, עודכנו הוראות הדיווח לצבור העוסקות בגילוי על בעלי עניין וצדדים קשורים. לאחר התיקון, המידע בנושא זה בדוח לצבור יינתן לגבי כל בעל עניין לפי תקנות ניירות ערך, איש קשור לפי הוראה 312, וכל צד קשור אחר לפי כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב, המפורטים בנושא 850 בקודיפיקציה בדבר "גילויים בהקשר לצד קשור". התאגיד הבנקאי יישם את התיקונים להוראות הדיווח לצבור החל מיום 1 בינואר 2015. מספרי ההשוואה הוצגו למפרע. ההשפעה של אימוץ ההוראה הנ"ל על הדוחות הכספיים אינה מהותית למעט עדכון הגילוי בנושא צדדים קשורים. ראה באור 31 בדבר בעלי עניין וצדדים קשורים של הבנק וחברות מאוחדות שלו.

8. סיכון אשראי לפי ענפי משק

ביום 9 באפריל 2014 פרסם המפקח על הבנקים חוזר בנושא "סיכון אשראי לפני ענפי משק". החוזר מאמץ את הסיווג האחיד של ענפי הכלכלה - 2011 שפרסמה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. בהתאם לחוזר התאים הבנק את הגילוי בדבר חשיפות האשראי לפי ענפי משק במטרה להתאים לשיטת הסיווג ולהגדרות החדשות בנוגע לענפים השונים. הבנק יישם את ההוראה החל מיום 1 בינואר 2015 בדרך של יישום למפרע. ליישום ההוראה לא הייתה השפעה מהותית.

9. קובץ שאלות ותשובות בנושא חובות פגומים

ביום 10 בספטמבר 2015 פרסם קובץ שאלות ותשובות מעודכן בנושא יישום הוראות הדיווח לצבור בנושא חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי. בקובץ השאלות והתשובות הובהרו הדרישות לקביעת הרף לצורך ביצוע בחינה פרטנית לירידת ערך וכן הובהר כי לא ניתן לשנות את אופן בחינת ההפרשה להפסדי אשראי בגין חוב מסוים, למעט במצב של ארגון מחדש של חוב בעייתי. בנוסף, נקבעו הכללים לביצוע מחיקה חשבונאית בגין חוב בעייתי בארגון מחדש שכשל. ליישום של הנחיות לא הייתה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

10. הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי

ביום 19 בינואר 2015, פרסם המפקח על הבנקים חוזר בדבר "הפרשה קבוצתית בגין אשראי לאנשים פרטיים", במסגרתו תוקנו הוראות הדיווח לציבור. בהתאם לחוזר, שולבה בהוראות הדיווח לציבור הוראת השעה בדבר "הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בשנים 2011-2012", בשינויים מסוימים. בין היתר, בחוזר נקבע כי בקביעת הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור, על התאגידים הבנקאיים וחברות כרטיסי האשראי להביא בחשבון הן את הפסדי העבר בטווח של 5 השנים שהסתיימו במועד הדיווח והן התאמות איכותיות בגין גורמים סביבתיים המשקפים את איכות האשראי וסיכויי הגביה שלו. בהתאם לכך, עדכן הבנק את אופן החישוב של מדידת שיעור הפסדי האשראי כך שמקדם ההפרשה הקבוצתית בגין כל קבוצת חובות חושב בהתבסס על שיעור ממוצע של הפסדי העבר בטווח של 5 השנים האחרונות, בתוספת התאמה בגין גורמים סביבתיים המשקפת, בין היתר, מגמות בהיקפי האשראי בכל ענף, תנאים ענפיים, נתונים מקרו כלכליים, הערכת איכות כללית של האשראי בענף, שינויים בנפח ובמגמה של יתרות בפיגור ויתרות פגומות, השפעת השינויים בריכוזיות האשראי ועוד. כמו כן, בהתאם לחוזר נקבע כי בקביעת הפרשה להפסדי אשראי לאנשים פרטיים על התאגידים הבנקאיים וחברות כרטיסי האשראי לוודא כי שיעור ההתאמות בגין גורמים סביבתיים רלוונטיים לסיכויי הגביה, לא יפחת מ-0.75% מיתרת האשראי שאינו בעייתי לאנשים פרטיים באותו מועד בהתייחס לממוצע שיעורי ההפסד בטווח השנים. מהאמור הוחרג סיכון אשראי הנובע מחייבים בגין כרטיסי אשראי בנקאיים ללא חיוב ריבית. במהלך שנת 2015 השלים הבנק את פיתוח ותיקוף המודל לחישוב התאמה למקדם הפרשה בגין הגורמים האיכותיים. ליישום המודל החדש לא הייתה השפעה מהותית על תוצאות הכספיות של הבנק בשל יישום עיקרו כבר בדוחות השנתיים לשנת 2014.

ה. מדיניות חשבונאית שיושמה בעריכת הדוחות הכספיים

1. בסיס האיחוד

א. חברות בנות

חברות בנות הינן ישויות הנשלטות על ידי הבנק. הדוחות הכספיים של חברות בנות נכללים בדוחות הכספיים המאוחדים מיום השגת השליטה ועד ליום הפסקת השליטה. המדיניות החשבונאית של חברות בנות שונתה במידת הצורך על מנת להתאימה למדיניות החשבונאית שאומצה על ידי הבנק.

ב. זכויות שאינן מקנות שליטה

זכויות שאינן מקנות שליטה מייצגות את החלק בהון חברת הבת שאינו ניתן לייחוס, במישרין או בעקיפין, לבנק. זכויות שאינן מקנות שליטה, שהינן מכשירים המקנים זכות בעלות בהווה והמעניקים למחזיק בהן חלק בנכסים נטו במקרה של פירוק, נמדדים במועד צירוף העסקים בשווי הוגן. רווח או הפסד וכל רכיב של רווח כולל אחר מיוחסים לבעלים של הבנק ולזכויות שאינן מקנות שליטה (הייחוס נעשה גם כאשר יתרת הזכות שאינן מקנות שליטה שלילית). הבנק מיישם החל מיום 1 בינואר 2012 את הנחיות IFRS בנושא אופציות מכר (PUT) לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה - בהתאם למכתב הפיקוח על הבנקים מיום 18 במרץ 2012. לפיכך, אופציות מכר שהונפקו לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה המסולקות במזומן או במכשיר פיננסי אחר (לרבות האופציות שהונפקו לפני 1 בינואר 2012) מוכרות כהתחייבות בגובה הערך הנוכחי של תוספת המימוש. כמו כן, חלק הקבוצה ברווחי החברה הבת כולל את חלקם של בעלי הזכויות שאינן מקנות שליטה, להם הנפיקה הקבוצה אופציות מכר.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015

באור 1 – עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ג. עסקאות בין חברתיות

יתרות הדדיות בקבוצה והכנסות והוצאות שטרם מומשו, הנובעות מעסקאות בין חברתיות, בוטלו במסגרת הכנת הדוחות הכספיים המאוחדים. הפסדים שטרם מומשו בוטלו באותו אופן לפיו בוטלו רווחים שטרם מומשו, כל עוד לא הייתה קיימת ראייה לירידת ערך.

2. מטבע חוץ והצמדה

א. עסקאות במטבע חוץ מתורגמות למטבעות הפעילות הרלוונטיים של הבנק לפי שער החליפין שבתוקף בתאריכי העסקאות. נכסים והתחייבויות כספיים הנקובים במטבע חוץ במועד הדיווח, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף לאותו יום (שער יציג המפורסם על ידי בנק ישראל אחת ליום). הפרשי שער בגין הפריטים הכספיים הינם ההפרש שבין העלות המופחתת במטבע הפעילות לתחילת השנה, כשהוא מתואם לריבית האפקטיבית ולתשלומים במשך השנה, לבין העלות המופחתת במטבע חוץ מתורגמת לפי שער החליפין לסוף השנה. נכסים והתחייבויות לא כספיים הנקובים במטבעות חוץ והנמדדים לפי שווי הוגן, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף ביום בו נקבע השווי ההוגן. פריטים לא כספיים הנקובים במטבע חוץ והנמדדים לפי עלות היסטורית, מתורגמים לפי שער החליפין שבתוקף למועד העסקה. הפרשי שער הנובעים מתרגום למטבע הפעילות מוכרים ברווח והפסד, פרט להפרשים הנובעים מתרגום למטבע פעילות של מכשירים פיננסיים הוניים לא כספיים המסווגים כזמינים למכירה אשר מוכרים ברווח כולל אחר (למעט במקרה של ירידת ערך ואז הפרשי התרגום שהוכרו ברווח כולל אחר מסווגים מחדש לרווח והפסד).

ב. נכסים והתחייבויות הצמודים למדד המחירים לצרכן נכללו לפי המדד המתאים לגבי כל נכס או התחייבות.

ג. להלן פרטים על שערי החליפין היציגים ועל מדד המחירים לצרכן ושיעור השינוי בהם:

שיעור השינוי בשנת			31 בדצמבר			
2013	2014	2015	2013	2014	2015	
באחוזים			בשקל חדש			
						שער החליפין של -
(7.0)	12.0	0.3	3.471	3.889	3.902	הדולר של ארה"ב
(2.8)	(1.2)	(10.1)	4.782	4.725	4.247	האירו
			<u>נקודות</u>	<u>נקודות</u>	<u>נקודות</u>	
						מדד המחירים לצרכן -
1.9	(0.1)	(0.9)	102.2	102.1	101.2	לחודש נובמבר (מדד "ידוע")
1.8	(0.2)	(1.0)	102.3	102.1	101.1	לחודש דצמבר (מדד "בגין")

3. מדידת הכנסות ריבית

החל מיום 1 בינואר 2014, הבנק מיישם את ההנחיות שנקבעו בחוזר הפיקוח על הבנקים בנושא אימוץ כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מדידת הכנסות ריבית (ASC 310-20), אשר, בין היתר, קובע כללים לטיפול בעמלות יצירת אשראי, התחייבויות למתן אשראי, שינוי בתנאי חוב ועמלות פירעון מוקדם.

עמלות ליצירת אשראי

עמלות אשר חויבו ביצירת אשראי, למעט הלוואות לתקופה של עד שלושה חודשים, לא מוכרות באופן מיידי כהכנסה בדוח רווח והפסד, אלא נדחות ומוכרות לאורך חיי הלוואה כהתאמת התשואה. הכנסות מעמלות כאמור נזקפות לפי שיטת הריבית האפקטיבית ומדווחות כחלק מהכנסות ריבית.

עמלות הקצאת אשראי

עמלות הקצאת אשראי מטופלות בהתאם לסבירות המימוש של המחויבות למתן האשראי. במידה והסבירות קלושה, העמלה מוכרת על בסיס קו ישר לאורך תקופת המחויבות, אחרת הבנק דוחה את ההכרה בהכנסה מעמלות אלה עד למועד מימוש המחויבות או עד למועד פקיעתה, לפי המוקדם. אם המחויבות מומשה, אזי העמלות מוכרות בדרך של התאמת התשואה לאורך חיי הלוואה כאמור לעיל. באם המחויבות פקעה מבלי שמומשה העמלות מוכרות במועד הפקיעה ומדווחות במסגרת הכנסות מעמלות. לעניין זה, הבנק מניח כי הסבירות למימוש ההתחייבות אינה קלושה. בקווי אשראי מתחדשים העמלות יכרו בדוח רווח והפסד על בסיס קו ישר לאורך התקופה בה קו האשראי המתחדש פעיל.

שינוי בתנאי חוב

במקרים של מימון מחדש או ארגון מחדש של חובות שאינם בעייתיים, יש לבחון אם תנאי הלוואה שונו באופן מהותי. בהתאם לכך יש לבחון האם הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים בהתאם לתנאים החדשים של הלוואה שונה לפחות ב- 10% מהערך הנוכחי של תזרימי המזומנים שנתרו בהתאם לתנאים הנוכחיים, או האם מדובר בשינוי מטבע של הלוואה. במקרים כאמור, כל העמלות שטרם הופחתו וכן עמלות פירעון מוקדם שנגבו מהלקוח בגין שינוי בתנאי אשראי מוכרות ברווח והפסד. אחרת העמלות הנ"ל נכללות כחלק מההשקעה נטו בהלוואה החדשה ומוכרות כהתאמת תשואה כאמור לעיל.

עמלות פירעון מוקדם

עמלות פירעון מוקדם שחויבו בגין פירעון מוקדם שבוצע לפני 1 בינואר 2014 ושטרם הופחתו, מוכרות על פני תקופה של שלוש שנים או התקופה הנותרת של הלוואה, לפי הקצר מביניהם. עמלות שחויבו בגין פירעון מוקדם, למעט שינוי בתנאי חוב כמפורט לעיל, שבוצע לאחר 1 בינואר 2014 מוכרות מיידית במסגרת הכנסות ריבית.

4. בסיס הכרה בהכנסות ובהוצאות

א. הכנסות והוצאות נכללות על בסיס צבירה, למעט המפורט להלן:

- ריבית שנצברה על חובות בעייתיים שסווגו כחובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית מוכרת כהכנסה על בסיס מזומן כאשר לא קיים ספק לגבי גביית היתרה הרשומה הנותרת של חוב פגום. במצבים אלה סכום שנגבה על חשבון הריבית שיוכר כהכנסת ריבית, מוגבל לסכום שהיה נצבר בתקופת הדיווח על היתרה הרשומה הנותרת של החוב לפי שיעור הריבית החוזי. הכנסות על בסיס מזומן מסווגות בדוח רווח והפסד כהכנסות ריבית בסעיף הרלוונטי. כאשר קיים ספק לגבי גביית היתרה הרשומה הנותרת, כל התשלומים שנגבו משמשים להקטנת קרן הלוואה עד להסרת הספק. כמו כן, ריבית על סכומים בפיגור בגין הלוואות לדיור מוכרת בדוח רווח והפסד על בסיס הגבייה בפועל.

- במידה ומבוצעת ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני במכשירי חוב, הכנסות הריבית ממועד זה ואילך מוכרות על בסיס מזומן, למעט במקרים בהם חלה עלייה משמעותית במחיר ובתשואה בה הנייר נסחר.
- ב. עמלות תפעוליות בגין מתן שירותים (כגון: מפעילות בניירות ערך ומכשירים נגזרים, מכרטיסי אשראי, ניהול חשבון, טיפול באשראי, הפרשי המרה וסחר חוץ) מוכרות ברווח והפסד כאשר לבנק נצמחת זכאות לקבלתן. עמלות מסוימות כגון עמלות בגין ערבויות ועמלות מסוימות בגין ליווי פרוייקטים מוכרות באופן יחסי על פני תקופת העסקה.
- ג. הכנסות והוצאות אחרות – מוכרות על בסיס צבירה.
- ד. הכנסות והוצאות מניירות ערך למסחר וממכשירים נגזרים, נרשמות לפי השינויים בשווי ההוגן.

5. ניירות ערך

- א. ניירות הערך של הבנק מסווגים לשלושה תיקים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים כדלקמן:
 1. "אגרות חוב מוחזקות לפדיון" - אגרות חוב שלבנק יש כוונה ויכולת להחזיקן עד לפדיון, למעט אגרות חוב אשר ניתנות לפירעון מוקדם או לסילוק בדרך אחרת כך שהבנק לא יכסה, במהות את כל השקעתו הרשומה. אגרות החוב המוחזקות לפדיון מוצגות במאזן לפי עלותן ליום הדיווח המהווה את הערך הנקוב בתוספת ריבית, הפרשי הצמדה או שער שנצברו וכן מרכיב הניכיון או הפרמיה שנוצר ברכישה וטרם הופחת ובניכוי הפסדים לירידת ערך שהינה בעלת אופי אחר מזמני. ההכנסות מאגרות החוב לפדיון נזקפות לדוח רווח והפסד על בסיס צבירה.
 2. "ניירות ערך למסחר" - ניירות ערך אשר נרכשו ומוחזקים במטרה למוכרם בתקופה הקרובה, למעט מניות שלא קיים לגביהן שווי הוגן זמין. ניירות הערך מוצגים לפי שווי הוגן ביום הדיווח. רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן, נזקפים לדוח רווח והפסד.
 3. "ניירות ערך זמינים למכירה" - ניירות ערך אשר לא סווגו בשתי הקטגוריות האחרות. מניות שקיים לגביהן שווי הוגן זמין ואגרות חוב נכללות במאזן לפי שוויין ההוגן ביום הדיווח. מניות שלא קיים לגביהן שווי הוגן זמין נמדדות במאזן לפי עלות. רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן לא נכללים בדוח רווח והפסד ומדווחים נטו, בניכוי עתודה מתאימה למס, בסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר.
 - ב. הכנסות מדיבידנד, צבירת ריבית, הפרשי הצמדה ושער, הפחתת פרמיה או ניכיון וכן הפסדים מירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני נזקפים לדוח רווח והפסד.
 - ג. הבנק בוחן בכל תקופת דיווח האם ירידה בשוויים ההוגן של ניירות ערך המסווגים לתיק הזמין למכירה הינה בעלת אופי אחר מזמני.
- הבנק מכיר בתקופת הדיווח בירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, לכל הפחות, בגין ירידת ערך של כל נייר המקיים אחד או יותר מהתנאים הבאים:
- נייר ערך אשר נמכר עד מועד פרסום הדוח לציבור לתקופה זו;
 - נייר ערך אשר סמוך למועד פרסום הדוח לציבור לתקופה זו, הבנק מתכוון למכור אותו בתוך פרק זמן קצר;
 - אגרת חוב אשר לגביה חלה ירידת דירוג משמעותית בין דירוגה במועד שבו היא נרכשה על ידי הבנק לבין דירוגה במועד פרסום הדוח לתקופה זו;
 - אגרת חוב אשר לאחר רכישתה סווגה על ידי הבנק כבעייתית;
 - אגרת חוב שלגביה חל כשל בתשלום לאחר רכישתה;
 - נייר ערך, אשר השווי ההוגן שלו לסוף תקופת הדיווח וגם במועד הסמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים,

באור 1 – עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

היה נמוך בשיעור משמעותי מהעלות (לגבי אגרות חוב- העלות המופחתת). זאת, אלא אם בידי הבנק ראיות אובייקטיביות ומוצקות וניתוח זהיר של כל הגורמים הרלוונטיים, אשר מוכיח ברמה גבוהה של ביטחון כי ירידת הערך הינה בעלת אופי זמני.

בנוסף, הבחינה בדבר קיום ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני מתבססת על השיקולים הבאים:

- שיעור ההפסד ביחס לעלות נייר הערך (לגבי אג"ח – לעלות המופחתת);
- משך התקופה בה השווי ההוגן של נייר הערך נמוך מעלותו.
- שינוי לרעה במצב המנפיק או במצב השוק בכללותו.
- הכוונה והיכולת של הבנק להחזיק את נייר הערך לתקופת זמן ארוכה מספיק שתאפשר עליה בשווי ההוגן.
- של נייר הערך או עד לפדיון.
- במקרה של אגרות חוב - שיעור התשואה לפדיון.
- במקרה של מניות - הפחתה של חלוקת דיבידנדים או ביטול שלה.

כאשר חלה ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, עלותו של נייר הערך מופחתת לשווי ההוגן ומשמשת כבסיס עלות חדש. ההפסד המצטבר, המתייחס לנייר ערך המסווג כזמין למכירה שנזקק בעבר לסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר, מועבר לרווח והפסד כאשר מתקיימת בגינו ירידת ערך שאינה בעלת אופי אחר מזמני. עליות ערך בתקופות דיווח עוקבות מוכרות בסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר ואינן נזקפות לרווח והפסד (בסיס העלות החדש).

- ד. לעניין חישוב שווי הוגן - ראה סעיף 7.ה.1. להלן.
- ה. בחישוב רווחי מימוש ניירות ערך מחושבת העלות על בסיס ממוצע משוקלל נע.
- ו. השקעותיו של הבנק במניות ובקרנות הון סיכון מטופלות לפי עלות בניכוי הפסדים מירידת ערך בעלות אופי אחר מזמני. רווח מהשקעות במניות והון סיכון נזקק לדוח רווח והפסד בעת מימוש ההשקעה.

6. **חובות פגומים, סיכון אשראי, והפרשה להפסדי אשראי**

הבנק מיישם, החל מיום 1 בינואר 2011, את תקני החשבונאות האמריקאים בנושא חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי (ASC 310) והוראות רגולטוריות של מוסדות הפיקוח על הבנקים ושל הרשות לניירות ערך בארה"ב, כפי שאומצו בהוראות הדיווח לציבור. בנוסף, החל מאותו מועד, מיישם הבנק את הנחיות הפיקוח על בנקים בנושא טיפול בחובות בעייתיים. כמו כן, החל מיום 1 בינואר 2013 מיישם הבנק את הוראות הפיקוח על הבנקים בנושא עדכון הגילוי על איכות האשראי של חובות ועל הפרשה להפסדי אשראי. בנוסף, בהתאם לחוזר הפיקוח על הבנקים מיום 19 בינואר 2015, מיישם הבנק את הנחיות הפיקוח על הבנקים בנוגע לחישוב ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי שאינו לדיור ובפרט בנוגע לאשראי לאנשים פרטיים.

אשראי לציבור ויתרות אחרות

ההוראה מיושמת לגבי כל יתרות החוב, כגון: אשראי לציבור, פיקדונות בבנקים, אשראי לממשלה, וכו'. יתרת החוב הרשומה מוגדרת כיתרת החוב, לאחר ניכוי מחיקות חשבונאיות, אך לפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי בגין אותו חוב. יתרת החוב הרשומה אינה כוללת ריבית צבורה שלא הוכרה, או שהוכרה בעבר ולאחר מכן בוטלה. יובהר כי לפני 1 בינואר 2011 הבנק יישם כללים שונים לפיהם יתרת החוב בספרי הבנק כללה את מרכיב הריבית שנצברה לפני שהחוב סווג כחוב בעייתי שאינו נושא הכנסה.

לאור זאת, יתרות אשראי שהוצגו בתקופות שלפני תקופת יישום ההוראה לראשונה אינן ברות השוואה ליתרות האשראי המדווחות לאחר תחילת יישומה. לגבי יתרות חוב אחרות, לגביהן קיימים כללים ספציפיים בדבר מדידה והכרה של הפרשה לירידת ערך (כגון: אגרות חוב), לא חל שינוי בכלליהן.

הפרשה להפסדי אשראי

הבנק קבע נהלים לסיווג אשראי ולמידת ההפרשה להפסדי אשראי כדי לקיים הפרשה ברמה מתאימה (Appropriate) לכיסוי הפסדי אשראי צפויים (Estimated) בהתייחס לתיק האשראי שלו. בנוסף, הבנק קבע נהלים הנדרשים על מנת לקיים (כחשבון התחייבותי נפרד) הפרשה ברמה מתאימה כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים הקשורים למכשירי אשראי חוץ מאזניים (כגון: התקשרויות למתן אשראי, מסגרות אשראי שלא נוצלו וערבויות).

ההפרשה לכיסוי הפסדי האשראי הצפויים בהתייחס לתיק האשראי מוערכת באחד משני מסלולים "הפרשה פרטנית" או "הפרשה קבוצתית". הבחינה כאמור של החובות לצורך קביעת ההפרשה והטיפול בחוב מיושמת באופן עקבי לגבי כל החובות בהתאם לרף הכמותי ומדיניות ניהול האשראי של הבנק ולא מבוצעים מעברים בין מסלול הבחינה הפרטנית לבין המסלול לבחינה על בסיס קבוצתי במשך חיי החוב אלא אם בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי כאמור לעיל.

הפרשה פרטנית להפסדי אשראי - הבנק בוחן על בסיס פרטני כל חוב שיתרתו החוזית הינה בעיקרה מעל 500 אלפי ש"ח (ללא ניכוי מחיקות חשבונאיות, ריבית שלא הוכרה, הפרשות להפסדי אשראי ובטחונות). הפרשה פרטנית להפסדי אשראי מוכרת לגבי כל חוב שנבחן פרטנית כאמור, אשר סווג כפגום וכן חובות בעייתיים במסגרת ארגון מחדש.

ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי מוערכת בהתבסס על תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, מהווים בשיעור הריבית האפקטיבית המקורית של החוב. כאשר החוב הינו מותנה בביטחון או כאשר הבנק קובע שצפויה תפיסת נכס, ההפרשה הפרטנית מוערכת בהתבסס על השווי ההוגן של הביטחון ששועבד להבטחת אותו חוב, לאחר הפעלת מקדמים זהירים ועקביים שמשקפים, בין היתר, את התנדויות בשווי ההוגן של הביטחון, את הזמן שיעבור עד למועד המימוש בפועל ואת העלויות הצפויות במכירת הביטחון.

לעניין זה הבנק מגדיר חוב כחוב מותנה בביטחון כאשר פרעונו צפוי להתבצע באופן בלעדי מהביטחון המשועבד לטובת הבנק או כאשר הבנק צפוי להיפרע מהנכס שמוחזק על ידי הלווה, גם אם לא קיים שיעבוד ספציפי על הנכס, והכל כאשר אין ללווה מקורות החזר מהותיים זמינים ומהימנים אחרים.

הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי – ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי נועדה לשקף הפסדי אשראי בלתי מזוהים פרטנית הגלומים בקבוצות גדולות של חובות קטנים בעלי מאפייני סיכון דומים, חובות שנבחנו פרטנית ונמצא שהם אינם פגומים וכן הלוואות לדיור. ההפרשה מחושבת בהתאם לכללים שנקבעו ב-FAS 5 (ASC 450) - טיפול חשבונאי בתלויות, בהתבסס על הנחיות המפורטות בהוראות הדיווח לציבור. חישוב ההפרשה הקבוצתית מבוסס על שיעורי הפסד ו/או מחיקות היסטוריים בענפי משק שונים, בחלוקה בין אשראי בעייתי לאשראי לא בעייתי, בטווח של 5 שנים שהסתיימו במועד הדיווח.

שיעור ההפסד ההיסטורי חושב על בסיס שיעורי המחיקות החשבונאיות נטו החל משנת 2011, ביחס ליתרת החובות. לעניין חישוב טווח שיעורי הפסד היסטורי קבע הבנק כי המקדם המשמש לחישוב ההפרשה הקבוצתית יקבע כממוצע שיעורי הפסד ו/או מחיקות היסטוריים בטווח, תוך מתן משקל גבוה יותר למקדם השנה האחרונה, אם זה עלה על הממוצע. נוסף על כך ביצע הבנק התאמה איכותית נוספת המבוססת על מתודולוגיה מפורטת על פי הנחיות בנק ישראל בנושא בכלל ענפי המשק המבטאת את הסיכון הגלום בכל ענף. נציין כי, בהתאם להנחיות שנקבעו בהוראת השעה, החל מיום 1 בינואר 2011 הבנק לא שומר הפרשה כללית ונוספת, אולם ממשיך לחשב את ההפרשה הנוספת ובדוק כי בכל מקרה סכום ההפרשה קבוצתית בתום כל תקופת דיווח לא יפחת מסכום ההפרשה הכללית והנוספת שהיו מחושבות לאותו מועד, ברוטו ממס.

בקביעת הפרשה קבוצתית נאותה להפסדי אשראי בגין אשראי לאנשים פרטיים שאינו לדיור, הבנק מביא בחשבון את ממוצע הפסדי עבר בחמש השנים שהסתיימו במועד הדיווח והן התאמות בגין גורמים סביבתיים שנקבעו על ידי הפיקוח על הבנקים בשיעור שלא יפחת מ- 0.75% מיתרת האשראי הצרכני הלא בעייתי. מהאמור הוחרג סיכון אשראי הנובע מחייבים בגין כרטיסי אשראי בנקאיים ללא חיוב ריבית.

הלוואות לדיור

הפרשה מזערית בגין הלוואות לדיור מחושבת לפי נוסחה שקבע המפקח על הבנקים, בהתחשב בעומק הפיגור, באופן שבו שיעורי ההפרשה גדלים ככל שמעמיק הפיגור, למעט הלוואות שאינן נפרעות בתשלומים תקופתיים והלוואות המממנות פעילות בעלת אופי עסקי.

הבנק מיישם את הנחיית הפיקוח על הבנקים בנושא הלוואות לדיור על פיה יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור לא תפחת משיעור של 0.35% מיתרת הלוואות האמורות למועד הדיווח. בנוסף, הבנק מיישם את הוראות נב"ת 329 בנושא "מגבלות למתן הלוואות לדיור".

אשראי חוץ מאזני

ההפרשה הנדרשת בהתייחס למכשירי האשראי החוץ מאזניים מוערכת בהתאם לכללים שנקבעו ב- FAS 5 (ASC 450). ההפרשה המוערכת על בסיס קבוצתי עבור מכשירי האשראי החוץ מאזניים מבוססת על שיעורי ההפרשה שנקבעו עבור האשראי המאזני (כמפורט לעיל), תוך התחשבות בשיעור המימוש לאשראי הצפוי של סיכון האשראי החוץ מאזני. שיעור המימוש לאשראי מחושב על ידי הבנק בהתבסס על מקדמי המרה לאשראי כמפורט בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203, מדידה והלימות הון - סיכון אשראי - הגישה הסטנדרטית.

בנוסף, הבנק בוחן את הנאותות הכוללת של ההפרשה להפסדי אשראי. הערכת נאותות כאמור מתבססת על שיקול הדעת של ההנהלה אשר מתחשב בסיכונים הגלומים בתיק האשראי ובשיטות ההערכה שמושמות על ידי הבנק לקביעת ההפרשה.

סיווג חובות -

הבנק קבע נהלים לזיהוי אשראי בעייתי וסיווג חובות כפגומים. בהתאם לנהלים אלו הבנק מסווג את כל החובות הבעייתיים שלו ואת פריטי האשראי החוץ מאזני הבעייתיים על פי הסיווגים שלהלן:

- אשראי בהשגחה מיוחדת הוא אשראי אשר מתקיימות לגביו חולשות פוטנציאליות שראוי שיקבלו תשומת לב מיוחדת של הנהלת התאגיד. אשראי חוץ מאזני מסווג כאשראי בהשגחה מיוחדת אם מימוש ההתחייבות התלויה בגין הסעיף הינו ברמת "אפשרי" וכן אם החובות, שיתכן שיוכרו כתוצאה מהתממשות התלויה, ראויים לסיווג בקטגוריה זו.

- אשראי נחות הוא אשראי אשר מוגן באופן שאינו מספק על ידי השווי הנוכחי המבוסס ויכולת התשלום של החייב או של הביטחון ששועבד, אם קיים. לסיכון אשראי מאזני שסווג כאמור, קיימת חולשה או חולשות מוגדרות היטב, אשר מסכנות את מימוש החוב. אשראי אשר מוכרת בגינו הפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי יסווג כנחות כאשר הוא הופך לחוב בפיגור של 90 יום או יותר.

- אשראי פגום הוא אשראי שנבחן פרטנית ובהתבסס על מידע ואירועים עדכניים, צפוי (Probable) שהתאגיד הבנקאי לא יוכל לגבות את כל הסכומים המגיעים לו (תשלומי קרן וריבית) לפי התנאים החוזיים של הסכם החוב. בנוסף, חוב פגום ייחשב גם חוב שתנאיו שונו בשל ארגון מחדש של חוב בעייתי.

בכל מקרה חוב הנבחן על בסיס פרטני מסווג כחוב פגום כאשר הקרן או הריבית בגינו מצויים בפיגור של 90 ימים או יותר, למעט אם החוב גם מובטח היטב וגם נמצא בהליכי גבייה. לצורך כך הבנק עוקב אחר מצב ימי הפיגור אשר נקבע בהתייחס לתנאי הפירעון החוזיים שלו. חובות (לרבות איגרות חוב ונכסים אחרים) נמצאים בפיגור כאשר הקרן או הריבית בגינם לא שולמו לאחר שהגיע המועד לפירעונם.

- מדיניות הסדרי חוב וטיפול בחוב בעייתי בארגון מחדש של חוב בעייתי - חוב שאורגן מחדש כחוב בעייתי הינו חוב אשר עבר פורמאלית ארגון מחדש, במסגרתו - מסיבות כלכליות או משפטיות הקשורות לקשיים פיננסיים של חייב - הבנק העניק ויתור ללווה בדרך של שינוי בתנאי החוב במטרה להקל על החייב את נטל תשלומי המזומן בטווח הקרוב

באור 1 – עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

(הפחתה או דחייה של תשלומים במזומן שנדרשים מהחייב) או בדרך של קבלת נכסים אחרים כפירעון החוב (בחלקו או במלואו).

לצורך קביעה האם הסדר חוב שבוצע על ידי הבנק מהווה ארגון מחדש של חוב בעייתי, הבנק מבצע בחינה איכותית של מכלול התנאים של ההסדר והנסיבות במסגרתו הוא בוצע, וזאת במטרה לקבוע האם: (1) החייב מצוי בקשיים פיננסיים ו- (2) במסגרת ההסדר הבנק העניק ויתור לחייב.

לצורך קביעה האם החייב נמצא בקשיים פיננסיים, הבנק בוחן האם קיימים סממנים המצביעים על היותו של הלווה בקשיים במועד ההסדר או על קיום אפשרות סבירה שהלווה יקלע לקשיים פיננסיים לולא ההסדר. בין היתר, הבנק בוחן קיום אחת או יותר מהנסיבות המפורטות להלן:

- למועד הסדר החוב הלווה נמצא בכשל, לרבות כאשר חוב אחר כלשהו של הלווה הינו בכשל.
- לגבי החובות שלמועד ההסדר אינם בפיגור הבנק מעריך האם בהתאם ליכולת הפירעון הנוכחית קיימת סבירות כי בעתיד הנראה לעין הלווה ייקלע למצב של כשל ולא יעמוד בתנאים החוזיים המקוריים של החוב.
- החייב הוכרז כפושט רגל, נמצא בתהליך של כינוס נכסים או קיימים ספקות משמעותיים להמשך קיומו של הלווה כעסק חי.
- ללא שינוי תנאי החוב, החייב לא יהיה מסוגל לגייס חוב ממקורות אחרים בריבית שוק המקובלת לגבי חייבים שאינם בכשל.
- הבנק מסיק כי במסגרת ההסדר הוענק לחייב ויתור, גם אם במסגרת ההסדר בוצעה העלאה בריבית החוזית, אם מתקיים אחד או יותר מהמצבים הבאים:
- כתוצאה מארגון מחדש, הבנק לא צפוי לגבות את כל סכומי החוב (לרבות ריבית שנצברה בהתאם לתנאים החוזיים).
- שווי הוגן עדכני של הביטחון לגבי חובות מותנים בביטחון אינו מכסה את יתרת החוב החוזית ומצביע על היעדר יכולת גביה של כל סכומי החוב.
- לחייב לא קיימת אפשרות לגייס מקורות בשיעור הנהוג בשוק עבור חוב בעל תנאים ומאפיינים כגון אלו של החוב שהועמד במסגרת ההסדר וכל שינוי אחר בתנאי ההחזר, שלדעת הבנק יש בו משום ויתור.
- בנוסף, הבנק לא מסווג חוב כחוב בעייתי שאורגן מחדש אם במסגרת ההסדר הוענקה לחייב דחיית תשלומים שאינה מהותית בהתחשב בתדירות התשלומים, בתקופה החוזית לפירעון ובמשך החיים הממוצע הצפוי של החוב המקורי.
- חובות שאורגנו מחדש יסווגו כחוב פגום ויוערכו על בסיס פרטני לצורך ביצוע הפרשה להפסדי אשראי או מחיקה חשבונאית. לאור העובדה שהחוב שלגביו בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי לא ייפרע בהתאם לתנאים החוזיים המקוריים שלו, החוב ממשיך להיות מסווג כחוב פגום גם לאחר שהחייב חוזר למסלול פירעון בהתאם לתנאים החדשים.
- למרות האמור לעיל, לגבי החובות שנבחנו על בסיס קבוצתי שעברו ארגון מחדש של חוב בעייתי אשר כשל, נבחן הצורך במחיקה חשבונאית מיידית. בכל מקרה, לגבי חובות כאמור מבוצעת מחיקה חשבונאית לא יאוחר מהמועד שבו החוב הופך לחוב בפיגור של 60 ימים או יותר.

מחיקה חשבונאית

הבנק מוחק חשבונאית כל חוב או חלק ממנו המוערך על בסיס פרטני שנחשב כאינו בר גביה ובעל ערך נמוך כך שהותרו כנכס אינה מוצדקת, או חוב בגינו מנהל הבנק מאמצי גביה ארוכי טווח (המוגדרים ברוב המקרים כתקופה העולה על שנתיים). לגבי החובות המוערכים על בסיס קבוצתי, נקבעו כללי המחיקה בהתבסס על תקופת הפיגור שלהם (ברוב המקרים מעל 150 ימי פיגור רצופים) ועל פרמטרים בעייתיים אחרים. בחובות שגבייתם מותנית בביטחון נמחק באופן מידי הפרש שבין יתרת החוב לבין השווי ההוגן של הביטחון בניכוי עלויות הצפויות במכירה. כאשר אין ודאות שהסכום שיתקבל בסופו של דבר לפירעון החוב יכסה את יתרת החוב הרשומה של החוב, לאחר המחיקה

באור 1 – עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

החשבונאית יש לבצע הפחתה נוספת מהשווי ההוגן שחושב ולבצע בגינה הפרשה. יובהר כי מחיקות חשבונאיות אינן כרוכות ביותר משפטי והן מקטינות את יתרת החוב המדווחת לצרכים חשבונאיים בלבד, תוך יצירת בסיס עלות חדש לחוב בספרי הבנק.

החל משנת 2014 עדכן הבנק את המתודולוגיה בנושא מחיקות חשבונאיות של הלוואות לדיור לפיה במקרה של הפרשה פרטנית מעבר לעומק המביאה את סך ההפרשה להפרשה מלאה, מבוצעת מחיקה חשבונאית על מלוא ההפרשה (הפרשת עומק ותוספת לעומק).

לגבי חובות אשר נבחנו באופן קבוצתי וסווגו כפגומים בשל ארגון מחדש שכשל של חוב בעייתי נבחן הצורך במחיקה המיידית. בכל אופן, חובות כאמור נמחקים חשבונאית לא יאוחר מהמועד שבו החוב הפך להיות בפיגור של 60 ימים או יותר, ביחס לתנאי הארגון מחדש.

הכרה בהכנסה

במועד סיווג החוב כפגום הבנק מגדיר את החוב כחוב שאינו צובר הכנסות ריבית ומפסיק לצבור בגינו הכנסות ריבית, למעט האמור להלן לגבי חובות מסוימים שאורגנו מחדש. כמו כן, במועד סיווג החוב כפגום הבנק מבטל את כל הכנסות הריבית שנצברו וטרם נגבו, ואשר הוכרו כהכנסה בעבר ברווח והפסד. החוב ממשיך להיות מסווג כחוב שאינו צובר ריבית, כל עוד לא בוטל לגביו הסיווג כחוב פגום.

כל זמן שקיים ספק לגבי גביית היתרה הרשומה הנותרת של חוב פגום, כל התשלומים שהתקבלו ישמשו להקטנת קרן ולאחר מכן כהכרה בהכנסות ריבית אשר ירשמו בסעיף הכנסות מריבית. הכרה בהכנסה על בסיס מזומן - הכנסת ריבית, בגין חוב פגום, על בסיס מזומן כל עוד היתרה הרשומה הנותרת של החוב נחשבת להיות ברת גביה במלואה. קביעת הבנק בדבר יכולת הגביה של כל היתרה הרשומה הנותרת של החוב חייבת להיתמך בהערכת אשראי עדכנית ומתועדת היטב של מצבו הפיננסי של החייב והתחזית לפרעון, לרבות התייחסות לביצועי הפרעון ההיסטוריים של החייב וגורמים רלוונטים אחרים. בכל מקרה יוגבל סכום ההכנסה, שיוכר כהכנסת ריבית, לסכום שהיה נצבר בתקופת הדיווח על היתרה הרשומה הנותרת של החוב לפי שיעור הריבית החזוי.

החזרה של חוב פגום למצב של חוב פגום וצובר - חוב אשר פורמאליית עבר ארגון מחדש של חוב בעייתי ולאחר הארגון מחדש קיים ביטחון סביר שהחוב יפרע ויבצע בהתאם לתנאיו החדשים, יטופל כחוב פגום שאובר הכנסות ריבית. לצורך כך בוחן הבנק ביצועי פירעון של 6 תשלומים רצופים ללא פיגור בהלוואות הנפרעות בתשלומים חודשיים או לאחר פירעון חלק מהותי מקרן החוב (20%) בהלוואות הנפרעות בתשלומים שאינם חודשיים. לגבי חובות שנבחנו ומפורשים על בסיס קבוצתי, לרבות חובות המצויים בפיגור של 90 יום או יותר ונמדדים על בסיס קבוצתי, הבנק אינו מפסיק צבירת הכנסות ריבית.

חובות אלה כפופים לשיטות הערכה של הפרשה להפסדי אשראי שמבטיחות שהרווח של הבנק אינו מוטה כלפי מעלה. עמלות בגין איחור על חובות אלה נכללות כהכנסה במועד שבו נוצרה לבנק הזכות לקבלן מהלקוח, ובלבד שהגביה מובטחת באופן סביר.

7. קביעת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

החל מיום 1 ינואר 2011 הבנק מיישם את הכללים שנקבעו ב- FAS 157 (ASC 820-10) אשר מגדיר שווי הוגן וקובע מסגרת עבודה עקבית למדידת שווי הוגן על ידי הגדרת טכניקות הערכת שווי הוגן לגבי נכסים והתחייבויות וקביעת מדרג שווי הוגן והנחיות יישום מפורטות. כמו כן, החל מיום 1 בינואר 2012, מיישם הבנק את הוראת הפיקוח על הבנקים בנושא מדידות שווי הוגן, המשלבת בהוראות הדיווח לציבור את הכללים שנקבעו בעדכון תקינה חשבונאית ASU 2011-04 בנושא מדידת שווי הוגן (ASC 820): תיקונים להשגת מדידת שווי הוגן ודרישות גילוי אחידות ב- U.S. GAAP וב- IFRS. שווי הוגן מוגדר כסכום/מחיר אשר היה מתקבל ממכירת נכס או היה משולם לצורך סילוק התחייבות

באור 1 – עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

בעסקה בין מוכר מרצון לקונה מרצון במועד המדידה. בין היתר, התקן מחייב לצורך הערכת שווי הוגן, לעשות שימוש מרבי ככל שניתן בנתונים נצפים ולמזער שימוש בנתונים לא נצפים. נתונים נצפים מייצגים מידע הזמין בשוק המתקבל ממקורות בלתי תלויים ואילו נתונים לא נצפים משקפים את ההנחות של התאגיד הבנקאי. FAS 157 מפרט מדרג של טכניקות מדידה בהתבסס על השאלה האם הנתונים ששימשו לצורך קביעת שווי הוגן הינם נצפים או לא נצפים. סוגים אלו של נתונים יוצרים מדרג שווי הוגן כמפורט להלן:

- נתוני רמה 1: מחירים מצוטטים (לא מותאמים) בשווקים פעילים לנכסים או להתחייבויות זהים.
 - נתוני רמה 2: מחירים מצוטטים לנכסים או להתחייבויות דומים בשווקים פעילים; מחירים מצוטטים לנכסים זהים או התחייבויות זהות בשווקים שאינם פעילים; מחירים הנגזרים ממודלים להערכה אשר כל הנתונים המשמעותיים בהם הינם נצפים בשוק או נתמכים על ידי נתוני שוק נצפים.
 - נתוני רמה 3: נתונים לא נצפים עבור הנכס או ההתחייבות הנובעים ממודלים להערכה אשר אחד או יותר מהנתונים המשמעותיים בהם הינם לא נצפים.
- מדרג זה דורש שימוש בנתוני שוק נצפים, כאשר מידע זה קיים. כאשר הדבר הינו אפשרי, הבנק שוקל מידע שוק נצפה ורלבנטי במסגרת הערכתו. היקף ותדירות העסקאות, גודל מרווח ה-bid-ask וכן גודל ההתאמה הנדרשת כאשר משווים עסקאות דומות הינם כולם גורמים אשר נלקחים בחשבון כאשר קובעים את הנזילות של שווקים ואת הרלבנטיות של מחירים נצפים באותם שווקים.
- בנוסף, מדידת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים נעשית ללא הבאה בחשבון של פקטור גודל ההחזקה (blockage factor) הן לגבי מכשירים פיננסיים המוערכים לפי נתוני רמה 1 והן לגבי מכשירים פיננסיים המוערכים לפי רמות 2 או 3, למעט מצבים בהם פרמיה או ניכיון היו מובאים בחשבון במדידת שווי הוגן על ידי משתתפים בשוק בהיעדר נתוני רמה 1.

ניירות ערך

השווי ההוגן של ניירות ערך למסחר וניירות ערך זמינים למכירה נקבע על סמך מחירי שוק מצוטטים בשוק העיקרי. כאשר קיימים מספר שווקים בהם נסחר נייר הערך, הערכה מבוצעת לפי מחיר שוק מצוטט בשוק המועיל ביותר. במקרים אלו השווי ההוגן של השקעת הבנק בניירות ערך הינו מכפלה של מספר היחידות באותו מחיר שוק מצוטט. המחיר המצוטט המשמש לקביעת שווי הוגן, כאמור לעיל, אינו מותאם בשל גודל ההחזקה על ידי הבנק או גודל הפוזיציה יחסית לנפח המסחר (פקטור גודל ההחזקה). אם מחיר שוק מצוטט אינו זמין, אומדן השווי ההוגן מתבסס על המידע הזמין הטוב ביותר תוך שימוש מרבי בנתונים נצפים ותוך הבאה בחשבון של הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי (סיכון שוק, סיכון אשראי, אי סחירות וכיוצא באלה).

מכשירים פיננסיים נגזרים

מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק שנקבע בשוק העיקרי ובהיעדר שוק עיקרי, לפי מחיר שוק מצוטט בשוק המועיל ביותר (השוק שבו המחיר בהעברת הנכס הינו המחיר המקסימאלי או המחיר בהעברת ההתחייבות הינו המחיר המינימאלי, בניכוי עלויות עסקה). מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים הוערכו לפי מודלים אשר לוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הנגזר (סיכון שוק, סיכון אשראי וכיוצא באלה). ליתר פירוט ראה בהמשך לגבי מתודולוגיית הערכה של סיכון אשראי וסיכון לאי ביצוע.

מכשירים פיננסיים נוספים שאינם נגזרים

לרוב המכשירים הפיננסיים בקטגוריה זו (כגון: אשראי לציבור, פקדונות הציבור ופקדונות בבנקים, כתבי התחייבות נדחים) לא ניתן לצטט "מחיר שוק", מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרים מזומנים עתידי המהווה בריבית ניכיון בשיעור המשקף את רמת

באור 1 – עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי. לצורך כך, תזרימי המזומנים העתידיים עבור חובות פגומים וחובות אחרים חושבו לאחר ניכוי השפעות של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי של החובות. מכשירים אלה מוצגים לפי שווי ההוגן במסגרת באור יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים בלבד והשפעתם לא חלה על היתרות המאזניות ו/או על הרווח והפסד. להרחבה לגבי השיטות והנחות העיקריות המשמשות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה באור 30 בדבר יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים.

הערכה של סיכון אשראי וסיכון לאי ביצוע (The credit valuation adjustment - CVA)
 התקן FAS 157 דורש מהתאגיד הבנקאי לשקף את סיכון האשראי (credit risk) ואת הסיכון לאי ביצוע (nonperformance risk) במדידת השווי ההוגן של מכשירים נגזרים. הבנק מבצע הערכת שווי הוגן בהתבסס על אינדיקציות מעסקאות בשוק פעיל לאיכות האשראי של הצד הנגדי, ככל שהאינדיקציות כאמור זמינות במאמצים סבירים. הביטחונות הנזילים שהבנק דורש מצד נגדי אינם מיוחסים ספציפית לפעילות במכשיר נגזר בודד אלא לכלל הפעילות של הצד הנגדי ולכן, הבנק נדרש לבצע התאמות לשווי ההוגן בגין איכות הצד הנגדי. האינדיקציות לאיכות האשראי של הצד הנגדי נגזרות, בין היתר, ממחירים של מכשירי חוב של הצד הנגדי הנסחרים בשוק פעיל וממחירים של נגזרי אשראי שהבסיס שלהם הוא איכות האשראי של הצד הנגדי. במידה ולא קיימות אינדיקציות כאמור, הבנק מחשב את ההתאמות בהתבסס על דירוגים פנימיים (כגון: אומדנים לשיעורי כשל צפויים ושיעורי הפסדי אשראי בעת כשל). עבור צדדים נגדיים, החתומים על הסכמי התחשבות נטו (Netting), סיכון האשראי מחושב על בסיס הפורטפוליו של סך המכשירים הנגזרים של הצד הנגדי ברמת חשיפה נטו. עבור צדדים נגדיים שאינם חתומים, החישוב מבוצע בנפרד על צד הנכסים ועל צד ההתחייבויות, ללא הפעלת קיזוז.
 כאשר החשיפה היא התחייבותו של הבנק כלפי צד נגדי, הבנק משקף בשווי ההוגן את ההסתברות לחדלות פירעון של הבנק (סיכון הבנק נגזר מהדירוג של הבנק). הבנק מיישם גישה המביאה בחשבון את החשיפה לסיכון האשראי לאורך חיי העסקה.

8. קיזוז מכשירים פיננסיים

בחוזר המפקח על הבנקים ביום 12 בדצמבר 2012 אשר מעדכן את הוראות הדיווח לציבור של המפקח בנושא קיזוז נכסים והתחייבויות נכללו תיקונים אשר נועדו להתאים את סעיף 15א בהוראות הדיווח לציבור לכללי החשבונאות המקובלים בארה"ב. בהתאם להוראות, הבנק יקזז נכסים והתחייבויות הנובעים מאותו צד נגדי ויציג במאזן את יתרתם נטו בהתקיים התנאים המצטברים הבאים:

- א. בגין אותן ההתחייבויות, יש לו זכות חוקית בת אכיפה לקיזוז ההתחייבויות מהנכסים;
- ב. בכוונתו לפרוע את ההתחייבויות ולממש את הנכסים על בסיס נטו או בו זמנית;
- ג. גם התאגיד הבנקאי וגם הצד הנגדי חייבים אחד לשני סכומים הניתנים לקביעה.

בהתאם להוראות, קיזוז נכסים והתחייבויות עם שני צדדים נגדיים שונים אפשרי בהתקיים כל התנאים המצטברים לעיל, ובתנאי שישנו הסכם בין שלושת הצדדים המעגן באופן ברור את זכות הבנק בגין אותן ההתחייבויות לקיזוז. כמו כן, נקבע כי בנק יקזז פיקדונות שפירעונם למפקיד מותנה במידת הגביה מן האשראי והאשראי שניתן מפיקדונות אלה, כשאינו לבנק סיכון להפסד מהאשראי.

בחוזר נקבע כי במקרים מסוימים הבנק רשאי לקזז סכומי שווי הוגן שהוכרו בגין מכשירים נגזרים וסכומי שווי הוגן שהוכרו בגין הזכות לדרוש חזרה בטחון במזומן (חייבים) או המחויבות להשיב בטחון במזומן (זכאים) הנובעים ממכשירים נגזרים שבוצעו עם אותו צד נגדי בהתאם להסדר להתחשבות נטו (master netting arrangement). עוד נקבע בחוזר כי קיזוז מאזני מצריך אישור מראש של המפקח על הבנקים.
 הבנק בחר שלא לקזז נכסים בין מכשירים נגזרים עם התחייבויות בגין מכשירים נגזרים.

9. מכשירים פיננסיים נגזרים, לרבות חשבונאות גידור

- א. הבנק מבצע עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים לצרכי גידור סיכונים מטבע חוץ וסיכונים ריבית, וכן נגזרים שאינם משמשים לגידור, לרבות נגזרים משובצים שהופרדו. בין השאר: עסקאות עתידיות, החלפות פיננסיות, אופציות וכו'. בהתאם להוראות המפקח על הבנקים בדבר "חשבונאות מכשירים נגזרים ופעילות גידור", מוצגים כל הנגזרים, כנכסים או כהתחייבויות במאזן לפי שווי הוגן. השינוי בשווי הוגן של מכשיר נגזרים לרבות מכשירים נגזרים המשמשים לגידור חשבונאי (גידור שווי הוגן) נקפים מיידית בדוח רווח והפסד.
- ב. חשבונאות גידור- גידור שווי הוגן- הבנק מחזיק מכשירים פיננסיים נגזרים בין היתר לצרכי גידור סיכונים ריבית. באם מכשיר יועד לגידור, במועד יצירת הגידור הבנק מתעד באופן פורמאלי את יחסי הגידור בין המכשיר המגדר והפריט המגודר, לרבות מטרת ניהול הסיכונים והאסטרטגיה של הבנק לביצוע הגידור, וכן האופן בו הבנק יעריך את אפקטיביות יחסי הגידור. הבנק מעריך את האפקטיביות של יחסי הגידור הן בתחילת הגידור והן על בסיס מתמשך. שינויים בשווי הוגן של מכשיר פיננסי נגזר שיועד לגידור שווי הוגן נקפים לדוח רווח והפסד. הפריט המגודר מוצג אף הוא בשווי הוגן, בהתייחס לסיכונים שגודרו, והשינויים בשווי הוגן נקפים לדוח רווח והפסד.
- אם המכשיר המגדר אינו עונה עוד לקריטריונים לגידור חשבונאי, או שהוא פוקע, נמכר, מבוטל או ממומש, או שהבנק מבטל את הייעוד של גידור שווי הוגן, אזי נפסק הטיפול לפי חשבונאות גידור.
- ג. נגזרים משובצים- מכשירים נגזרים משובצים מופרדים מהחזזה המארח ומטופלים בנפרד אם:
- אין קשר ברור והדוק בין המאפיינים הכלכליים והסיכונים של החזזה המארח ושל המכשיר הנגזר המשובץ, לרבות סיכונים אשראי הנובעים מנגזרי אשראי משובצים מסוימים.
 - מכשיר נפרד בעל אותם תנאים כשל המכשיר הנגזר המשובץ היה עומד בהגדרת נגזר.
 - המכשיר המשולב אינו נמדד לפי שווי הוגן דרך רווח והפסד.
- נגזר משובץ שהופרד מוצג במאזן יחד עם החזזה המארח, שינויים בשווי הוגן של נגזרים משובצים שהופרדו נקפים מיידית לרווח והפסד.

10. העברות ושירות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות

- הבנק מיישם את כללי המדידה והגילוי שנקבעו בתקן חשבונאות אמריקאי FAS 140 (ASC 860-10), העברות ושירות של נכסים פיננסיים ולסילוק של התחייבויות, כפי שתוקן על ידי FAS 166, העברות ושירות של נכסים פיננסיים (ASC 860-10), לצורך הטיפול בהעברות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות.
- בהתאם לכללים אלו העברת נכס פיננסי תטופל חשבונאית כמכירה, אם ורק אם, מתקיימים כל התנאים הבאים:
- א. הנכסים הפיננסיים שהועבר בודדו מהתאגיד הבנקאי (לרבות צדדים קשורים) ומנושיו, גם במקרה של פשיטת רגל או כינוס נכסים.
- ב. המקבל רשאי לשעבד או להחליף את הנכסים שקיבל, ולא קיימים תנאים המגבילים את המקבל מלנצל את זכותו לשעבד או להחליף ומעניקים לתאגיד הבנקאי הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית.
- ג. התאגיד הבנקאי, חברות בנות שנכללו בדוחותיו הכספיים, או הסוכנים מטעמו, אינם משמרים שליטה אפקטיבית בנכסים הפיננסיים המועברים או בכל זכויות מוטב של צד שלישי המתייחסים לנכסים המועברים האלה.
- החל מיום 1 בינואר 2012 מיישם הבנק את עדכון תקינה חשבונאית ASU 2011-03 בנושא בחינה מחדש של שליטה אפקטיבית בעסקאות רכש חוזר.
- בעסקאות העברת נכסים פיננסיים הבנק קובע כי למעבר נותרת שליטה אפקטיבית על הנכסים שהועברו (ולכן העברת הנכסים תטופל כחוב מובטח) אם מתקיימים כל התנאים שלהלן:
- הנכסים שיירכשו חזרה או ייפדו זהים או זהים במהות לנכסים שהועברו.
 - ההסכם הוא לרכוש אותם חזרה או לפדות אותם לפני מועד הפירעון, במחיר קבוע או במחיר הניתן לקביעה.
 - ההסכם נערך בעת ובעונה אחת עם ההעברה.

במידה והעסקה עומדת בתנאים לטיפול בעסקה כמכירה, הנכסים הפיננסיים המועברים נגרעים מהמאזן של הבנק. במידה ולא מתקיימים תנאי המכירה, ההעברה נחשבת לחוב מובטח. מכירה של חלק מנכס פיננסי שאינו זכות משתתפת מטופלת כחוב מובטח, היינו, הנכסים המועברים ממשיכים להרשם במאזן של הבנק והתמורה מהמכירה תוכר כהתחייבות של הבנק.

הבנק מיישם הוראות ספציפיות שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור לטיפול בעסקאות השאלה או שאילה של ניירות ערך שבהן השאלה מבוצעת כנגד איכות האשראי הכללית והביטחונות הכלליים של השואל, כאשר השואל אינו מעביר אל המשאיל כביטחון מכשירים נזילים המתייחסים ספציפית לעסקת השאלת ניירות הערך, אשר המשאיל רשאי למכור או לשעבד אותם. טיפול בהשאלה ובשאילה כאמור מטופלות כאשראי או כפיקדון אשר נמדדים לפי השווי ההוגן של נייר הערך המתייחס. הכנסות על בסיס צבירה בגין ניירות ערך אלו נרשמות כהכנסות ריבית מאשראי ושינויים בשווי ההוגן (מעבר לשינויים בבסיס צבירה) נרשמים במסגרת הכנסות מימון שאינן מריבית כאשר מדובר בניירות ערך בתיק למסחר, או ברווח כולל אחר, כאשר מדובר בניירות ערך זמינים למכירה.

הבנק גורע התחייבות אם ורק אם ההתחייבות סולקה, כלומר התקיים אחד מהתנאים הבאים:
הבנק שילם למלווה והשתחרר ממחויבותו בגין ההתחייבות, הבנק שוחרר משפטית בהליך משפטי או בהסכמת המלווה מהיותו החייב העיקרי בגין ההתחייבות.

11. מיסים על ההכנסה

הוצאת מיסים על הכנסה כוללת מיסים שוטפים ונדחים. מיסים שוטפים ונדחים נזקפים לדוח רווח והפסד, אלא אם המס נובע מפריטים אשר מוכרים ישירות בהון. במקרים אלו הוצאת המיסים על הכנסה נזקפת להון.

מיסים שוטפים

המס השוטף הינו סכום המס הצפוי להשתלם (או להתקבל) על ההכנסה החייבת במס לשנה, כשהוא מחושב לפי שיעורי המס החלים לפי החוק שנחקק או נחקק למעשה לתאריך המאזן, והכולל שינויים בתשלומי המס המתייחסים לשנים קודמות.

ההפרשה למיסים על ההכנסה של הבנק וחברות מאוחדות שהן מוסדות כספיים לצרכי מס ערך מוסף כוללת מס רווח המוטל על ההכנסה לפי חוק מס ערך מוסף. מס ערך מוסף המוטל על השכר של מוסדות כספיים נכלל בסעיף "משכורות והוצאות נלוות".

מיסים נדחים

הבנק מכיר במיסים נדחים בהתייחס להפרשים זמניים בין הערך בספרים של נכסים והתחייבויות לצורך דיווח כספי לבין ערכם לצרכי מיסים. ואולם, הבנק לא מכיר במיסים נדחים לגבי הפרשים הזמניים הבאים:

- ההכרה לראשונה במוניטין,
- ההכרה לראשונה בנכסים ובהתחייבויות בעסקה שאינה מהווה צירוף עסקים ושאינה משפיעה על הרווח החשבונאי ועל הרווח לצרכי מס,
- הפרשים הנובעים מהשקעה בחברות בנות ובחברות כלולות, במידה ואין זה צפוי שהם יתהפכו בעתיד הנראה לעין.

המיסים הנדחים נמדדים לפי שיעורי המס הצפויים לחול על הפרשים הזמניים במועד בו ימומשו, בהתבסס על החוקים שנחקקו או שנחקקו למעשה לתאריך המאזן.

נכס מס נדחה בגין הפסדים מועברים, הטבות מס והפרשים זמניים הניתנים לניכוי מוכר בספרים כאשר צפוי (more likely than not) שבעתיד יהיה ניתן לנצל אותם. נכסי המסים הנדחים נבדקים בכל מועד דיווח, ובמידה ולא צפוי כי הטבות המס המתייחסות יתמששו, הם מופחתים. הבנק מקזז נכסי והתחייבות מיסים נדחים במידה וקיימת זכות חוקית הניתנת לאכיפה לקיזוז נכסי והתחייבויות מיסים שוטפים, והם מיוחסים לאותה הכנסה חייבת במס הממוסה על

באור 1 – עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ידי אותה רשות מס בגין אותה חברה נישומה, או בחברות בנות שונות, אשר בכוונתן לסלק נכסי והתחייבויות מיסים שוטפים על בסיס נטו או שנכסי והתחייבויות המיסים מיושבים בו זמנית.

פוזיציות מס לא וודאיות - הבנק מכיר בהשפעת פוזיציות מס רק אם צפוי (more likely than not) שהפוזיציות יתקבלו על ידי רשויות המס או בית המשפט. פוזיציות מס שמוכרות נמדדות לפי הסכום המקסימאלי שסבירות התממשות עולה על 50%. שינויים בהכרה או במדידה באים לידי ביטוי בתקופה בה חלו שינויים בנסיבות אשר הובילו לשינוי בשיקול הדעת. הבנק מיישם את כללי ההכרה והמדידה שנקבעו במסגרת " – FASB Interpretation no. 48 – Accounting for uncertainty in income Taxes".

12. בניינים וציוד

הכרה ומדידה

פריטי רכוש קבוע נמדדים לפי העלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך. העלות כוללת הוצאות הניתנות לייחוס במישרין לרכישת הנכס.

עלות תוכנה שנרכשה, המהווה חלק בלתי נפרד מתפעול הציוד הקשור, מוכרת כחלק מעלות ציוד זה. כמו כן, בהתאם להוראות הדיווח לציבור הבנק מסווג בסעיף בניינים וציוד את העלויות בגין נכסי תוכנה שנרכשו או עלויות שהונו כנכס בגין תוכנות שפותחו באופן פנימי לשימוש עצמי. לגבי הטיפול החשבונאי בעלויות תוכנה ראה סעיף 14 להלן וסעיף 2.ד.1 לעיל.

כאשר לחלקי רכוש קבוע משמעותיים (לרבות עלויות של בדיקות תקופתיות משמעותיות) יש אורך חיים שונה, הם מטופלים כפריטים נפרדים (רכיבים משמעותיים) של הרכוש הקבוע. רווח או הפסד מגרעת פריט רכוש קבוע נקבעים לפי השוואת התמורה מגרעת הנכס לערכו בספרים, ומוכרים נטו, בסעיף "הכנסות אחרות" בדוח רווח והפסד.

עלויות עוקבות

עלות החלפת חלק מפריט רכוש קבוע מוכרת כחלק מהערך בספרים של אותו פריט אם צפוי כי ההטבות הכלכליות העתידיות הגלומות בחלק שהוחלף יזרמו אל הבנק ואם עלותו ניתנת למדידה באופן מהימן. הערך בספרים של החלק שהוחלף נגרע. עלויות תחזוקה שוטפות של פריטי רכוש קבוע נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

פחת

פחת הוא הקצאה שיטתית של הסכום בר-פחת של נכס על פני אורך חייו השימושיים. סכום בר-פחת הוא העלות של הנכס, או סכום אחר המחליף את העלות, בניכוי ערך השייר של הנכס.

פחת נזקף לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אומדן אורך החיים השימושי של כל חלק מפריטי הרכוש הקבוע, מאחר ושיטה זו משקפת את תבנית הצריכה החזויה של ההטבות הכלכליות העתידיות הגלומות בנכס בצורה הטובה ביותר. נכסים חכורים בחכירות מימוניות מופחתים על פני התקופה הקצרה מבין תקופת החכירה ותקופת השימוש בנכסים.

קרקעות שבבעלות הבנק אינן מופחתות. שיפורים במושכר מופחתים על פני משך התקופה הקצרה מבין תקופת השכירות לרבות אופציה שסביר שתמומש או אורך החיים השימושיים שלהם. נכס מופחת כאשר הוא זמין לשימוש, דהיינו כאשר הוא הגיע למיקום ולמצב הדרושים על מנת שהוא יוכל לפעול באופן שהתכוונה ההנהלה. האומדנים בדבר שיטת הפחת, אורך החיים השימושיים וערך השייר נבחנים מחדש לפחות בכל סוף שנת כספים ומותאמים בעת הצורך.

באור 1 – עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

- אומדן אורך החיים השימושיים לתקופה השוטפת ולתקופות ההשוואה הינו:
- בניינים ומקרקעין- 50 שנים (קרקע בבעלות אינה מופחתת).
- ריהוט וציוד- 6.7-14.3 שנים.
- שיפורים במושכר ובבעלות- 10-15.4 שנים.
- עלויות תוכנה- 4-5 שנים (ראה גם סעיף 14 להלן וגם סעיף 2.ד.1).
- עלויות חומרה- 3-4 שנים.
- לעניין ירידת ערך נכסים לא פיננסיים ראה סעיף 15 להלן.

13. חכירות

חכירות, לרבות חכירות של קרקעות ממינהל מקרקעי ישראל או מצדדים שלישיים אחרים בהן נושא הבנק באופן מהותי בכל הסיכונים והתשואות מהנכס, מסווגות כחכירות מימוניות. בעת ההכרה לראשונה נמדדים הנכסים החכורים בסכום השווה לנמוך מבין השווי ההוגן והערך הנוכחי של דמי החכירה המינימאליים העתידיים. תשלומים עתידיים למימוש אופציה להארכת תקופת החכירה מול מנהל מקרקעי ישראל אינם מוכרים כחלק מהנכס וההתחייבות המתייחסת מאחר והם מהווים דמי חכירה מותנים, הנגזרים משווי ההוגן של הקרקע במועדי החידוש העתידיים של הסכם חכירה. לאחר ההכרה לראשונה, מטופל הנכס בהתאם למדיניות החשבונאית הנהוגה לגבי נכס זה. יתר החכירות מסווגות כחכירות תפעוליות, כאשר הנכסים החכורים אינם מוכרים במאזן של הבנק. תשלומים במסגרת חכירה תפעולית, למעט דמי חכירה מותנים, נזקפים לרווח והפסד לפי שיטת הקו הישר, לאורך תקופת החכירה. תמריצי חכירה שנתקבלו מוכרים כחלק בלתי נפרד מסך כל הוצאות החכירה לפי שיטת הקו הישר, לאורך תקופת החכירה. לפירוט בדבר דמי חכירה תפעולית ששולמה מראש, ראה באור 1.ג.23.

14. עלויות תוכנה

תוכנה אשר נרכשה על ידי הבנק נמדדת לפי עלות בניכוי הפחתות והפסדים מירידת ערך שנצברו. עלויות הקשורות לפיתוח תוכנה או התאמתה לצורך שימוש עצמי מהוונות אם ורק אם: ניתן למדוד באופן מהימן את עלויות הפיתוח, התוכנה ישימה מבחינה טכנית ומסחרית, צפויים הטבות כלכליות עתידיות ולבנק כוונה ומקורות מספיקים על מנת להשלים את הפיתוח ולהשתמש בתוכנה. העלויות שהוכרו כנכס תוכנה כוללות עלויות ישירות של חומרים ושיירות ושכר עבודה ישיר לעובדים. עלויות אחרות בגין פעילויות פיתוח ועלויות מחקר נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן. בתקופות עוקבות עלויות פיתוח שהונו נמדדות לפי עלות בניכוי הפחתות והפסדים מירידת ערך שנצברו. ביום 21 במאי 2015 התקבל בבנק מכתב מהפיקוח על הבנקים בנושא היוון עלויות פיתוח עצמי של תוכנה על פיו נקבעו הכללים שלהלן:

- יקבע סף מהותיות להיוון אשר לא יפחת מ- 300 אלפי ש"ח. כל פרויקט פיתוח תוכנה אשר סך עלויותיו נמוכות מסף המהותיות שנקבע, ייקבע כהוצאה לדוח רווח והפסד.
- בגין תוצרים, אשר סך העלויות שניתן להוון בגינם אינו נמוך מסף המהותיות, יקבע מקדם היוון לשעות עבודה, שנמוך מ-1 על מנת להביא בחשבון את הפוטנציאל לחוסר יעילות ולסטיות מקובלות במסגרת פרויקטים בפיתוח תוכנה.
- תקופת הפחתה של עלויות תוכנה לא תעלה על 5 שנים.
- דרג העובדים שעלויותיהם מהוונות לנכסים יוגבל כך שהדרג העליון יהיה לכל היותר מנהל, אשר ניתן להראות כי רוב הזמן שלו עוסק בפיתוח בפועל, הוא אחראי על מספר מועט של עובדים, וניתן למדוד באופן מדויק את כמות השעות אשר המנהל השקיע בפועל בכל פרויקט פיתוח.

לפירוט נוסף בנושא המכתב ההנחיות של הפיקוח ראה ראה סעיף 2.ד.1.

עלויות עוקבות

עלויות עוקבות מוכרות כעלויות תוכנה אך ורק כאשר הן מגדילות את ההטבה הכלכלית העתידית הגלומה בנכס בגינו הן הוצאו. יתר העלויות, לרבות עלויות הקשורות למוניטין או למותגים שפותחו באופן עצמי, נזקפות לדוח רווח והפסד עם התהוותן.

הפחתה

הפחתה נזקפת לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אומדן אורך החיים השימושי של נכסי תוכנה, החל מהמועד שבו הנכסים זמינים לשימוש.

תוכנות בתהליך פיתוח אינן מופחתות באופן שיטתי כל עוד הן אינן זמינות לשימוש. לפיכך, נכסי התוכנה נבחנים לירידת ערך לפחות אחת לשנה, עד למועד בו הופכים להיות זמינים לשימוש.

בעקבות המכתב מיום 21 במאי 2015, עודכן אורך החיים השימושים לתקופה השוטפת ולתקופות ההשוואה בגין עלויות תוכנה שזוהו כמערכות ליבה וחלק הבנק במערכות בפיתוח בנק לאומי לפי אורך חיים של 5 שנים כמפורט בסעיף 2.ד.1.

האומדנים בדבר שיטת הפחתה, אורך החיים השימושיים וערך השייר נבחנים מחדש לפחות בסוף כל שנת דיווח ומותאמים בעת הצורך.

15. ירידת ערך נכסים שאינם פיננסיים

הערך בספרים של הנכסים הלא פיננסיים במאוחד, שבתחולת IAS 36, למעט נכסי מיסים נדחים ולרבות השקעות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני, נבדק בכל מועד דיווח כדי לקבוע האם קיימים סימנים המצביעים על ירידת ערך. באם קיימים סימנים כאמור, מחושב אומדן של סכום בר ההשבה של הנכס. הסכום בר ההשבה של נכס או של יחידה מניבת מזומנים הינו הגבוה מבין שווי השימוש ומחיר המכירה נטו (שווי הוגן, בניכוי הוצאות מכירה).

בקביעת שווי השימוש, יש להוון את תזרימי המזומנים העתידיים החזויים לפי שיעור היוון לפני מסים, המשקף את הערכות השוק לגבי ערך הזמן של הכסף והסיכונים הספציפיים המתייחסים לנכס. למטרת בחינת ירידת ערך, הנכסים אשר אינם ניתנים לבחינה פרטנית מקובצים יחד לקבוצת הנכסים הקטנה ביותר אשר מניבה תזרימי מזומנים משימוש מתמשך, אשר הינם בלתי תלויים בעיקרם בנכסים ובקבוצות אחרות ("יחידה מניבת מזומנים"). נכסי מטה הבנק אינם מפיקים תזרימי מזומנים נפרדים ומשרתים יותר מיחידה מניבת מזומנים אחת, ולפיכך מוקצים ליחידות מניבות מזומנים על בסיס סביר ועקבי ונבחנים לירידת ערך כחלק מבחינת ירידת ערך בגין יחידות מניבות המזומנים להן הם מוקצים. נכסי מטה אחרים, אותם לא ניתן להקצות באופן סביר ועקבי ליחידות מניבות מזומנים, מוקצים לקבוצת יחידות מניבות מזומנים במידה וקיימים סממנים לכך שחלה ירידת ערך בנכס השייך למטה או כאשר קיימים סממנים לירידת ערך בקבוצת היחידות מניבות המזומנים. במקרה זה נקבע סכום בר השבה של קבוצת היחידות מניבות המזומנים שאותן משרת המטה. הפסדים מירידת ערך מוכרים כאשר הערך בספרים של הנכס או של יחידה מניבת מזומנים אליה הנכס משתייך עולה על הסכום בר ההשבה, ונזקפים לרווח והפסד. הפסדים מירידת ערך שהוכרו בתקופות קודמות נבדקים מחדש בכל מועד דיווח כדי לקבוע האם קיימים סימנים לכך שההפסדים קטנו או לא קיימים עוד. הפסד מירידת ערך מבוטל אם חל שינוי באומדנים ששימשו לקביעת הסכום בר ההשבה, אך ורק במידה שהערך בספרים של הנכס, אחרי ביטול הפסד מירידת הערך, אינו עולה על הערך בספרים בניכוי פחת או הפחתות, שהיה נקבע אלמלא הוכר הפסד מירידת ערך.

ירידת ערך של עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב

בנוסף לסממנים לבחינת קיום ירידת ערך שנקבעו ב- IAS 36, ירידת ערך נכסים, בחינת קיום ירידת ערך לגבי עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב תתבצע גם בהתקיים הסממנים שצוינו בכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב

SOP 98-1: Accounting For The Costs Of Computer Software Developed Or Obtained For Internal Use (ASC 350-40)

- א. לא צפוי כי התוכנה תספק שירותים פוטנציאליים משמעותיים;
 - ב. חל שינוי מהותי באופן או בהיקף השימוש בתוכנה או בשימוש הצפוי בתוכנה;
 - ג. בוצע או יבוצע בעתיד שינוי מהותי בתוכנה;
 - ד. עלויות לפיתוח או הסבת התוכנה המיועדת לשימוש עצמי חורגות משמעותית מהסכומים שנצפו מראש;
 - ה. לא צפוי יותר שפיתוח התוכנה יושלם וייעשה בה שימוש.
- באם מתקיים סימן אחד או יותר מהסימנים שצוינו לעיל, נדרש לבחון את הצורך בביצוע ירידת ערך בהתאם לכללים שנקבעו ב- IAS 36, ירידת ערך נכסים.

16. התחייבויות תלויות

הדוחות הכספיים כוללים הפרשות נאותות בגין תביעות, בהתאם להערכת ההנהלה ובהתבסס על הערכות יועציה המשפטיות. מתכונת הגילוי על פי הוראות המפקח על הבנקים באופן שהתביעות סווגו בהתאם לתחומי ההסתברות להתממשות החשיפה לסיכון כמפורט להלן:

- א. צפוי (Probable) ההסתברות מעל ל- 70% - נכללה הפרשה מלאה.
- ב. אפשרי (Reasonably possible) ההסתברות מעל 20% וקטנה או שווה ל- 70% - לא נכללה הפרשה, ניתן גילוי כאשר סך התביעות מצטברות לסכום מהותי.
- ג. קלוש (Remote) ההסתברות קטנה או שווה ל- 20% - לא נכללה הפרשה ולא ניתן גילוי. כאשר ההפסד המירבי הוא מהותי ביותר ניתן גילוי.

במקרים חריגים קבעה הנהלת הבנק בהסתמך על יועציה המשפטיות, כי לא ניתן להעריך את סיכויי ההתממשות של החשיפה לסיכון בגין תביעה רגילה ותביעה שאושרה כייצוגית ולכן לא מבוצעת הפרשה, (בהתייחס לתביעה הכוללת בקשה להכרתה כתביעה ייצוגית, קביעה כאמור אפשרית עד ארבעה דוחות-כספיים שפורסמו לאחר שהוגשה התביעה) בדוח הכספי. הבנק נתן גילוי להליכים משפטיים מהותיים המתנהלים כנגד הבנק וחברות מאוחדות. בביאור 23 בנושא התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות נכלל גילוי כמותי לסך החשיפות אשר סבירות התממשותן אינה קלושה שלא בוצעה בגין הפרשה, ואשר סכום כל אחת מהן (או צירוף מספר תביעות בנושאים דומים), על פי כתב התביעה, עולה על סכום המהווה שיעור של כ- 1% מהון הבנק.

17. רווח למניה

הבנק מציג נתוני רווח למניה בסיסי ומדולל לגבי הון המניות הרגילות שלו. הרווח הבסיסי למניה מחושב על ידי חלוקת הרווח או ההפסד המיוחסים לבעלי המניות הרגילות של הבנק במספר הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שהיו במחזור במשך התקופה.

18. זכויות עובדים

הטבות פרישה

בגין כל ההתחייבויות של יחסי עובד-מעביד קיימות עתודות מתאימות על פי דין, הסכם, נוהג וציפיות הנהלה. התחייבויות עתידיות בגין פנסיה, פיצויים (לרבות פיצויים עודפים) ומענקי יובל מחושבות על ידי אקטואר מומחה בשיטת הערכה של הטבות נצברות ובהתחשב בין היתר על בסיס הסתברויות על בסיס ניסיון העבר והערכת הנהלה. החל מיום 1 בינואר 2015 מאמץ הבנק את כללי החשבונאות בארה"ב בנושא זכויות עובדים- לפירוט ראה סעיף 1.ד.1. המחויבות בגין הטבה חזויה למועד הדיווח היא הערך הנוכחי האקטוארי של כל ההטבות המיוחסות על ידי נוסחת ההטבה של תכנית לשירות של העובד שסופק לפני מועד זה. מדידת מחויבות זו מתבססת על הנחות

באור 1 – עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

אקטואריות המתאימות למועד הדיווח של התאגיד הבנקאי לסוף שנת הכספים (לדוגמה: שיעורי העזיבה, תמותה, שיעורי היוון וכן הלאה) ונתוני מפקד אוכלוסין נכון למועד זה. ביום 27 במרץ 2011 פורסמו הנחיות של הפיקוח על הבנקים בנושא חיזוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי בנושא זכויות עובדים. ההנחיות קובעות מספר הבהרות בנוגע להערכת התחייבות בגין זכויות עובדים והנחיות בנושא בקרה פנימית על תהליך הדיווח הכספי בנושא זכויות עובדים תוך דרישה לשיתוף אקטואר מוסמך, זיהוי ומיון התחייבויות בגין זכויות עובדים, קיום בקורות פנימיות לצורך הסתמכות על הערכת האקטואר ותיקופה וכן דרישות גילוי מסוימות.

חופשה והטבות אחרות

התאגיד הבנקאי צובר התחייבויות עבור תגמול לעובדים בגין היעדרויות עתידיות כאשר כל התנאים המפורטים להלן מתקיימים. מחויבות התאגיד הבנקאי בקשר לזכויות העובדים לקבל תגמול בגין היעדרויות עתידיות מיוחסת לשירותים שהעובדים כבר סיפקו, המחויבות קשורה לזכויות שמבשילות או נצברות, תשלום התגמול הוא צפוי וכן הסכום ניתן לאומדן באופן סביר. הטבות בגין חופשה, מחלה, מענקי יובל, מוכרות באופן שוטף ברווח והפסד.

19. עסקאות עם בעלי שליטה

הבנק מיישם את כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב לצורך טיפול חשבונאי בפעולות בין תאגיד בנקאי לבין בעל שליטה בו ובין חברה בשליטת הבנק. במצבים בהם בכללים כאמור לא קיימת התייחסות לאופן הטיפול מיישם הבנק את הכללים שנקבעו בתקן מספר 23 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות בנושא "הטיפול החשבונאי בעסקאות בין ישות לבין בעל השליטה בה".

במידה ובוצעה עסקה בנכסים והתחייבויות עם בעל שליטה אזי הנכסים וההתחייבויות נמדדים לפי שווי הוגן במועד העסקה. במידה ויהיה פער בין התמורה לבין השווי ההוגן, בשל העובדה כי מדובר בעסקה במישור ההוני, זוקף הבנק את הפרש בין השווי ההוגן לבין התמורה מהעסקה להון.

20. גילויים בהקשר לצד קשור

המידע על יתרות מאזניות וחוזי מאזניות והמידע על תוצאות העסקאות (להלן: "המידע") עם בעלי עניין וצדדים קשורים ניתן לגבי כל אדם המוגדר כבעל עניין או צד קשור לפי ההגדרות בסעיף 1 בהוראות הדיווח לציבור, או כאיש קשור, לפי ההגדרות בהוראות ניהול בנקאי תקין 312 בדבר "עסקי תאגיד בנקאי עם אנשים קשורים". בנוסף לדרישות הגילוי הנדרשות מכוח הוראות הדיווח לציבור, התאגיד הבנקאי מיישם גם את הוראות הגילוי המתחייבות מיישום נושא 850 בקודיפיקציה בדבר "גילויים בהקשר לצד קשור". המידע על בעלי עניין וצדדים קשורים מתייחס לתאגיד הבנקאי והחברות המאוחדות שלו, ואינו מוצג על בסיס התאגיד הבנקאי לבדו. ראה גם סעיף 7.ד.1 לעיל.

ו. תקני חשבונאות חדשים והוראות חדשות של המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם

1. אימוץ כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב

בחודש יוני 2009 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בנושא דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) אשר קובע את אופן האימוץ הצפוי של תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) על-ידי תאגידים בנקאיים. בהתאם לחוזר, בנושאים שאינם בליבת העסק הבנקאי, אומצו בהדרגה במהלך השנים 2011 ו-2012, תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) למעט IAS 19 בדבר הטבות עובדים אשר יישומו נדחה למועד מאוחר יותר. בנושאים שבליבת העסק הבנקאי, הבהיר הפיקוח על הבנקים כי תתקבל החלטה סופית שתקבע בהתחשב בלוח הזמנים שיקבע בארצות-הברית ובהתקדמות תהליך ההתכנסות בין גופי התקינה הבינלאומית והאמריקאית. במהלך ינואר 2014 הובהר על ידי הפיקוח על הבנקים כי תאגידים בנקאיים לא ידרשו לאמץ את כללי ה-IFRS אלא לאמץ

באור 1 – עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

באופן מלא את כללי התקינה החשבונאית האמריקאית, המיושמים על ידי בנקים בארה"ב. עם זאת יצוין כי טיוטה בנושא טרם הועברה לדין בוועדה המייעצת לענייני בנקאות.

2. הכרה בהכנסה מחוזים עם לקוחות

ביום 11 בדצמבר 2015 פורסם חוזר בנושא אימוץ עדכון לכללי חשבונאות בנושא הכנסה מחוזים עם לקוחות. החוזר מעדכן את הוראות הדיווח לציבור לאור פרסום ASU 2014-09 המאמץ בכללי החשבונאות האמריקאיים תקן חדש בנושא הכרה בהכנסה. התקן קובע כי הכנסה תוכר בסכום שצפוי שיתקבל בתמורה להעברת הסחורות או מתן שירותים ללקוח. בנקים נדרשים ליישם את התיקונים להוראות הדיווח לציבור בהתאם לטיטה החל מיום 1 בינואר 2018. בהתאם להוראות המעבר, בעת היישום לראשונה ניתן לבחור בחלופה של יישום למפרע תוך הצגה מחדש של מספרי השוואה או בחלופה של יישום בדרך של מכאן ולהבא תוך זקיפת השפעה המצטברת להון במועד היישום לראשונה. התקן החדש אינו חל, בין השאר, על מכשירים פיננסיים וזכויות או מחויבויות חוזיות אשר בתחולת פרק 310 לקודיפיקציה. הבנק טרם החל לבחון את השפעה של התקן על דוחותיו הכספיים, וטרם בחר בחלופה ליישום הוראות המעבר.

3. דיווח של תאגידים בנקאיים בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא צירופי עסקים, איחוד דוחות

כספיים והשקעות בחברות מוחזקות

ביום 10 ביוני 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר לפיו תאגידים בנקאיים וחכ"א יידרשו לאמץ את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא צירופי עסקים, איחוד דוחות כספיים והשקעות בחברות מוחזקות, ובין היתר, את כללי ההצגה, המדידה והגילוי שנקבעו בהוראות נושאים אלה. עיקרי הוראות התקינה האמריקאית בדבר צירופי עסקים, איחוד דוחות כספיים והשקעות בחברות מוחזקות נכללים בנושאי הקודיפיקציה הבאים וכפופים להנחיות שנקבעו בהוראות הפיקוח על הבנקים: נושא 805 בדבר "צירופי עסקים"; נושא 810 בדבר "איחוד"; נושא 20-350 בדבר "נכסים בלתי מוחשיים - מוניטין ונכסים אחרים" לעניין הטיפול החשבונאי בירידת ערך מוניטין שנרכש בצירוף עסקים ונושא 323 בדבר "השקעות שיטת השווי המאזני ועסקאות משותפות". ההוראות שנקבעו בחוזר יחולו מיום 1 בינואר 2016 ואילך. יישום ההוראה לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק.

4. טיוטה בדבר תיקון מספר 2014-11 לקודיפיקציה של ה-FASB לגבי עסקאות רכש חוזר לפדיון ועסקאות רכש חוזר

במימון

ביום 15 ביולי 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטה בדבר "תיקון מספר 2014-11 לקודיפיקציה של ה-FASB לגבי עסקאות רכש חוזר לפדיון ועסקאות רכש חוזר במימון". בהתאם לטיטה, בחודש יוני 2014 פרסם ה-FASB את תיקון מספר 2014-11 לקודיפיקציה לגבי עסקאות רכש חוזר לפדיון ועסקאות רכש חוזר במימון. בין היתר התיקון מבהיר כי עסקאות רכש חוזר לפדיון ועסקאות רכש חוזר במימון יטופלו מבחינה חשבונאית כחוב מובטח, בעקביות לטיפול החשבונאי בעסקאות רכש חוזר אחרות. בנוסף, התיקון מבהיר את הטיפול החשבונאי בעסקאות רכש חוזר במימון, בהן צד אחד מעביר לצד נגדי נכס פיננסי, ובו זמנית מתקשר עם הצד הנגדי בהסכם לרכישה ומכירה חוזרת של הנכס הפיננסי, וכן כולל דרישות גילוי מסוימות. תאגידים בנקאיים נדרשים ליישם את התיקונים מיום 1 בינואר 2016 ואילך, בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בארה"ב, בשינויים המחויבים. להערכת הבנק לאימוץ הטיטה אין השפעה על הדוחות הכספיים.

5. חוזר בדבר דיווח של תאגידים בנקאיים לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא נכסים בלתי מוחשיים

ביום 22 באוקטובר 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בדבר "דיווח של תאגידים בנקאיים בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא נכסים בלתי מוחשיים". בהתאם לחוזר, תאגיד בנקאי נדרש לאמץ את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא נכסים בלתי מוחשיים, ובין היתר, את כללי ההצגה, המדידה והגילוי

באור 1 – עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

שנקבעו בהוראות נושא 350 בקודיפיקציה בדבר "נכסים בלתי מוחשיים - מוניטין ואחרים". ההוראות שנקבעו בהתאם לחוזר יחולו על תאגידים בנקאיים החל מיום 1 בינואר 2016 ואילך. בעת היישום לראשונה, תאגיד בנקאי יפעל בהתאם להוראות המעבר שנקבעו באותם נושאים, בשינויים המתחייבים. האמור כולל תיקון למפרע של מספרי השוואה, אם הדבר נדרש בהתאם לנושאים אלה. השפעת אימוץ ההוראה על הדוחות הכספיים של הבנק אינה צפויה להיות מהותית.

6. חוזר בדבר דיווח של תאגידים בנקאיים בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא מסים על ההכנסה

ביום 22 באוקטובר 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בדבר "דיווח של תאגידים בנקאיים בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא מסים על ההכנסה". בהתאם לחוזר, תאגיד בנקאי נדרש לאמץ את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מסים על ההכנסה, ובין היתר, את כללי ההצגה, המדידה והגילוי שנקבעו בהוראות נושא 740 בקודיפיקציה בדבר "מסים על ההכנסה" ובנושא 830-740 בקודיפיקציה בדבר "סוגיות במטבע חוץ - מסים על ההכנסה". הוראות אלו יחליפו את ההוראות הקיימות בהוראת הדיווח לציבור המבוססות בעיקרן על התקינה הבינלאומית בנושא מסים על הכנסה (IAS 12). ליישום כללי התקינה האמריקאית בנושא מסים על הכנסה עשויה להיות בין השאר השפעה על הכרה במסים נדחים המתייחסות להשקעה בחברות מוחזקות. ההוראות שנקבעו בהתאם לחוזר יחולו על תאגידים בנקאיים מיום 1 בינואר 2017 ואילך. בעת היישום לראשונה, תאגיד בנקאי יפעל בהתאם להוראות המעבר שנקבעו באותם נושאים, בשינויים המתחייבים. האמור כולל תיקון למפרע של מספרי השוואה, אם הדבר נדרש בהתאם לנושאים אלה. יחד עם זאת, תאגיד בנקאי אינו נדרש לתת בדוחות בשנת 2017 את הגילוי בדבר הטבות מס שלא הוכרו. הבנק בוחן את השלכות יישום ההוראות הנ"ל על הדוחות הכספיים אך אין ביכולתו בשלב זה להעריך את השפעת היישום.

7. חוזר בדבר התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית

ביום 12 ינואר 2016 פרסם הפיקוח על בנקים חוזר בדבר "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל". בהתאם לחוזר, הדירקטוריון של התאגיד הבנקאי נדרש להתוות תוכנית רב שנתית להתייעלות, אשר תקבע פעולות ספציפיות בטווח של חמש שנים הבאות, וכן עקרונות התייעלות לטווח ארוך יותר. תוכנית התייעלות תכלול יעדי ביניים מוגדרים היטב, בתדירות לפחות שנתית, ואמצעי מעקב ופיקוח של הדירקטוריון אחר העמידה בתכנית וביעדי הביניים. על מנת לעודד יישום תוכנית זו, הפיקוח יאשר הקלות בנושא הלימות ההון כגון קבלת דחיה במועד העמידה ביעדי הלימות ההון. הדחיה תהיה לתקופה זמן של חמש שנים ותיפרס בקו ישר. הקלות נוספות הן במסגרת הרישום החשבונאי על פי כללי התקינה האמריקאית בנושא זכויות עובדים עבור תכנית פרישה מרצון. נכון למועד אישור דוחות הכספיים טרם גובשה תוכנית התייעלות, הבנק בוחן את משמעות החוזר.

באור 2 - הכנסות והוצאות ריבית

סכומים מדווחים

הרכב:

הבנק			מאוחד		
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2013	2014	2015	2013	2014	2015
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
945	707	619	958	718	630
84	31	7	84	31	7
10	6	* -	10	6	* -
3	2	* -	3	2	* -
152	105	96	152	105	96
2	3	2	2	3	2
<u>1,196</u>	<u>854</u>	<u>724</u>	<u>1,209</u>	<u>865</u>	<u>735</u>
538	292	167	386	189	93
* -	* -	* -	* -	* -	* -
* -	* -	* -	* -	* -	* -
13	5	2	151	97	67
10	12	4	10	12	4
<u>561</u>	<u>309</u>	<u>173</u>	<u>547</u>	<u>298</u>	<u>164</u>
<u>635</u>	<u>545</u>	<u>551</u>	<u>662</u>	<u>567</u>	<u>571</u>
5	-	5	5	-	5
-	9	-	-	9	-
<u>5</u>	<u>(9)</u>	<u>5</u>	<u>5</u>	<u>(9)</u>	<u>5</u>
141	88	87	141	88	87
11	17	9	11	17	9
<u>152</u>	<u>105</u>	<u>96</u>	<u>152</u>	<u>105</u>	<u>96</u>

א. הכנסות ריבית⁽¹⁾

מאשראי לציבור
מפקדונות בבנק ישראל וממזומנים
מפקדונות בבנקים
מניירות ערך שנשאלו
מאגרות חוב
מנכסים אחרים
סך כל הכנסות ריבית

ב. הוצאות ריבית⁽¹⁾

על פקדונות הציבור
על פקדונות הממשלה
על פקדונות מבנקים
על כתבי התחייבות נידחים ואגרות חוב
על התחייבויות אחרות
סך כל הוצאות הריבית

סך הכנסות ריבית, נטו

ג. פירוט השפעה נטו של מכשירים נגזרים

מגדרים על הכנסות והוצאות ריבית⁽²⁾
הכנסות ריבית
הוצאות ריבית

ד. פירוט הכנסות ריבית על בסיס צבירה

מאגרות חוב
זמינות למכירה
למסחר

סך הכל כלול בהכנסות ריבית

(1) כולל מרכיב אפקטיבי ביחסי הגידור.

(2) פירוט של השפעת מכשירים נגזרים מגדרים על סעיפי משנה א ו- ב.

* סכומים נמוכים מ - 500 אלפי ש"ח.

באור 3 - הכנסות מימון שאינן מריבית

סכומים מדווחים

הרכב:

הבנק			מאוחד		
לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר		
2013	2014	2015	2013	2014	2015
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		

א. הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר

א.1. מפעילות במכשירים נגזרים

הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים נגזרים ALM⁽¹⁾

(195)	235	(113)	(195)	235	(113)
(195)	235	(113)	(195)	235	(113)

סך הכל מפעילות במכשירים נגזרים

א.2. מהשקעה באיגרות חוב

רווחים ממכירת אג"ח זמינות למכירה⁽²⁾

הפרשה לירידת ערך בגין אג"ח זמינות למכירה⁽²⁾

הפסדים ממכירת אג"ח זמינות למכירה⁽²⁾

74	66	60	74	66	60
(13)	(2)	(4)	(13)	(2)	(4)
(3)	(2)	(15)	(3)	(2)	(15)

סך הכל מהשקעה באג"ח

58	62	41	58	62	41
176	(235)	140	176	(234)	140

א.3. הפרשי שער, נטו

א.4. רווחים (הפסדים) מהשקעה במניות

רווחים ממכירת מניות זמינות למכירה⁽²⁾

הפרשה לירידת ערך בגין מניות זמינות למכירה⁽²⁾

דיבידנד ממניות זמינות למכירה

אחר⁽³⁾

1	2	4	14	11	5
-	(1)	(2)	-	(2)	(3)
1	1	1	4	5	5
-	-	(9)	-	-	(9)

סך הכל מהשקעה במניות

2	2	(6)	18	14	(2)
---	---	-----	----	----	-----

סך הכל הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר

41	64	62	57	77	66
----	----	----	----	----	----

ב. הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרת מסחר**

הכנסות נטו בגין מכשירים נגזרים אחרים
רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אג"ח למסחר, נטו
רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של מניות למסחר, נטו
דיבידנדים שהתקבלו ממניות למסחר

14	6	8	14	6	8
5	20	9	5	20	9
2	(1)	1	2	(1)	1
* -	* -	* -	* -	* -	* -

סך הכל מפעילויות מסחר***

21	25	18	21	25	18
----	----	----	----	----	----

סך הכל

62	89	80	78	102	84
----	----	----	----	-----	----

(1) מכשירים נגזרים מהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

(2) סווג מרווח כולל אחר מצטבר.

(3) סכומים שהוחזרו על רווחים שהוכרו בעבר - ראה גם באור 23.ג.ג(17).ג.

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

** כולל הפרשי שער שנבעו מפעילות מסחר.

*** להכנסות ריבית מהשקעה באג"ח למסחר ראה באור 2.ד.

באור 4 - עמלות

סכומים מדווחים

הרכב:

הבנק			מאוחד		
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2013	2014	2015	2013	2014	2015
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
59	55	52	59	55	52
16	17	22	16	17	22
55	57	59	55	57	59
12	15	14	15	18	18
-	-	-	15	19	15
25	18	25	28	19	27
28	31	41	28	31	41
13	14	14	13	14	14
38	37	37	38	37	37
3	3	3	3	3	3
9	7	7	10	8	7
<u>258</u>	<u>254</u>	<u>274</u>	<u>280</u>	<u>278</u>	<u>295</u>

ניהול חשבון
 כרטיסי אשראי
 פעילות בניירות ערך
 עמלות הפצת מוצרים פיננסיים
 ניהול, תפעול ונאמנות לגופים מוסדיים
 טיפול באשראי
 הפרשי המרה
 פעילות סחר חוץ
 עמלות מעסקי מימון
 הכנסות נטו משירות תיקי אשראי
 עמלות אחרות
סך כל העמלות התפעוליות

באור 5 - הכנסות אחרות

סכומים מדווחים

הרכב:

הבנק			מאוחד		
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2013	2014	2015	2013	2014	2015
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
2	6	4	2	6	4
<u>2</u>	<u>6</u>	<u>4</u>	<u>2</u>	<u>6</u>	<u>4</u>

אחרות
סך כל ההכנסות האחרות

באור 6 - משכורות והוצאות נלוות

סכומים מדווחים

ההרכב (1), (2):

הבנק			מאוחד			
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2013	2014	2015	2013	2014	2015	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
298	311	308	304	317	315	משכורות
18	18	27	18	18	27	הוצאות נלוות אחרות לרבות קרן השתלמות חופשה ומחלה
6	3	(14)	6	3	(14)	הטבות לזמן ארוך
79	80	78	79	80	78	בטוח לאומי ומס שכר
13	14	18	13	14	18	הוצאות בגין פנסיה (לרבות פיצויים ותגמולים) (3)
1	2	7	1	2	7	הטבה מוגדרת - פנסיה
26	26	28	26	26	28	הטבה מוגדרת - פיצויים
						הפקדה מוגדרת
1	1	1	1	1	1	הטבות אחרות לאחר סיום העסקה והטבות לאחר פרישה שאינן פנסיה (3)
14	14	14	15	15	14	הוצאות בגין הטבות אחרות לעובדים
456	469	467	463	476	474	סך כל המשכורות וההוצאות נלוות

- (1) נתוני תקופות קודמות הוצגו מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים, ראה באור 1.ד.1.
 (2) נתוני תקופות קודמות הוצגו מחדש לאור יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה, ראה באור 2.ד.1.
 (3) ראה באור 2.ב.21.

באור 7 - הוצאות אחרות

סכומים מדווחים

ההרכב:

הבנק			מאוחד			
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2013	2014	2015	2013	2014	2015	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
88	96	99	88	96	99	מחשב
39	34	36	40	36	38	שירותים מקצועיים
15	16	13	15	17	15	שווק ופרסום
9	9	8	9	9	8	משרדיות
10	10	9	10	10	9	תקשורת
5	5	5	5	5	5	ביטוח
11	13	13	12	13	13	עמלות
4	4	4	4	4	4	שכר חברי דירקטוריון
2	2	2	2	2	2	הדרכה והשתלמויות
17	15	13	19	16	15	אחרות
200	204	202	204	208	208	סך הכל הוצאות אחרות

באור 8 - הפרשה למיסים על הרווח

סכומים מדווחים

א. ההרכב:

הבנק			מאוחד		
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
**2013	**2014	2015	**2013	**2014	2015
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
61	9	5	73	20	14
(5)	(4)	(5)	(6)	(9)	(5)
56	5	-	67	11	9
(11)	(14)	70	(11)	(14)	69
(13)	-	3	(13)	-	3
(24)	(14)	73	(24)	(14)	72
32	(9)	73	43	(3)	81
(11)	(14)	70	(11)	(14)	69
(13)	-	3	(13)	-	3
(24)	(14)	73	(24)	(14)	72

מיסים שוטפים -
 בגין שנת החשבון
 בגין שנים קודמות
סך הכל מיסים שוטפים
 בתוספת (בניכוי):
 מיסים נדחים -
 בגין שנת החשבון**
 שינוי בשיעור המס
סך הכל מיסים נדחים (1)

סך כל הפרשה למיסים על ההכנסה

(1) פירוט התנועה במסים הנדחים :

יצירה והיפוך של הפרשים זמניים
 שינוי בשיעורי המס
סך הכל התנועה במסים נדחים

ב. התאמה בין סכום המס התאורטי שהיה חל אילו הרווח היה מתחייב במס לפי שיעור המס הסטטוטורי החל בישראל על בנק, לבין הפרשה למיסים על הרווח כפי שנזקפה בדוח רווח והפסד:

הבנק			מאוחד		
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
**2013	**2014	2015	**2013	**2014	2015
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
36.22%	37.71%	37.58%	36.22%	37.71%	37.58%
47	(10)	74	65	8	85
3	3	3	3	3	3
(16)	*	-	(23)	(7)	(3)
1	1	1	1	1	1
(5)	(4)	(5)	(6)	(9)	(5)
2	1	*	3	1	*
32	(9)	73	43	(3)	81

שיעור המס הסטטוטורי החל על בנק בישראל
סכום המס על בסיס שיעור המס הסטטוטורי
מס (חסכון במס) בגין:
 הוצאות לא מוכרות בניכוי, הכנסות פטורות
 והכנסות בשיעור מס שונה
 השפעת שינוי בשיעור המס (2)
 ניצול הפסדים משנים קודמות בגינם לא נרשמו
 מיסים נדחים הפרשי תאום פחת והפחתות
 מיסים בגין שנים קודמות
 אחרים
הפרשה למיסים על ההכנסה

(1) ראה גם באור 2.ז.8.

(2) נובע הן משעורי מס שונים של חברות בת שהינן עוסק והן מהמפורט בסעיף ג' להלן.

* סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.

** נתוני תקופה קודמת הוצגו מחדש לאחר יישום למפרע, ראה ביאור 1.ד.1 ו- 2.ד.1.

באור 8 - הפרשה למיסים על הרווח (המשך)

סכומים מדווחים

ג. ביום 10 בספטמבר 2015 פורסם צו מס ערך מוסף המפחית את שיעור מס ערך מוסף ב- 1% כך שיעמוד על 17% החל מיום 1 באוקטובר 2015. כצעד משלים לעדכון מס ערך מוסף כאמור, ביום 12 באוקטובר אישרה מליאת הכנסת את הצו הקובע כי שיעור מס הרווח ומס השכר המוטלים על מוסדות כספיים ירד מ- 18% ל- 17% וזאת החל מ- 1 באוקטובר 2015. הצו חל בשנת המס 2015 לגבי השכר המשולם בעד עבודה בחודש אוקטובר 2015 ואילך ולגבי החלק היחסי מהרווח בשנת מס זו. לאור זאת, שיעור המס הסטטוטורי ירד מ- 37.71% ל- 37.58%. ביום 4 בינואר 2016 אישרה מליאת הכנסת את הצעת החוק לפחתת שיעור מס החברות מ- 26.5% ל- 25%. כתוצאה משינוי האמור שיעור המס הסטטוטורי אשר יחול על תאגיד בנקאי ירד בשנת 2016 מ- 37.58% ל- 35.9% ראה באור 33.

ד. לבנק שומות סופיות (או הנחשבות כסופיות) עד וכולל לשנת המס 2010 (לחברות מאוחדות - עד וכולל לשנת המס 2011).

ה. חברת אגוד הנפקות בע"מ- חברה מאוחדת של הבנק, הינה חברה שקופה לחלוטין לצורכי מס ולפיכך, הכנסותיה ו/או תקבוליה ו/או הוצאותיה תחשבנה כהכנסותיה ו/או תקבוליה ו/או הוצאותיה של בנק אגוד. בהתאם להסדר לא תהא כל פעילות שהיא בחברה כאמור, למעט הנפקת ו/או מכירת כתבי ההתחייבות הנדחים לבנק אגוד. מכאן לא תיווצר לחברה המאוחדת כל הכנסה חייבת או הפסד לצורכי מס מסוג שהוא. כמו כן, החברה המאוחדת לא תהא רשאית להחזיק נכסים או התחייבויות למעט כתבי ההתחייבות הנדחים ו/או פקדון. החברה המאוחדת לא תבצע כל פעילות שהיא, כמו כן, לא תרכוש כתבי התחייבות נדחים בבורסה בישראל.

ו. לפרטים בדבר החלטת רשות המיסים לשנות את סיווגה של החברת הבת - אגוד מערכות בע"מ מ"עוסק" ל"מוסד כספי"- ראה באור ג.18).

1.2 יתרות של מיסים נדחים לקבל, נטו בגין:

מאוחד			
31 בדצמבר 2014		31 בדצמבר 2015	
שיעור מס		שיעור מס	
ממוצע	יתרה	ממוצע	יתרה
במיליוני ש"ח - ב - %		במיליוני ש"ח - ב - %	
37.71	* 120	37.18	119
37.71	* 25	37.18	23
37.71	131	37.18	81
26.50	* (7)	26.50	(9)
37.71	(1)	37.18	(2)
37.71	9	37.18	4
<u>277</u>		<u>216</u>	

עודף עתודה לפיצויי פיטורין ופנסיה על היעודה
הפרשות לחופשה, מחלה ומענקי יובל
הפרשה להפסדי אשראי
התאמת נכסים לא כספיים בני פחת
ניירות ערך
אחרים
סך הכל

הבנק			
31 בדצמבר 2014		31 בדצמבר 2015	
שיעור מס		שיעור מס	
ממוצע	יתרה	ממוצע	יתרה
במיליוני ש"ח - ב - %		במיליוני ש"ח - ב - %	
37.71	* 120	37.18	118
37.71	* 25	37.18	23
37.71	131	37.18	79
26.50	* (6)	26.50	(9)
37.71	9	37.18	4
<u>279</u>		<u>215</u>	

עודף עתודה לפיצויי פיטורין ופנסיה על היעודה
הפרשות לחופשה, מחלה ומענקי יובל
הפרשה להפסדי אשראי
התאמת נכסים לא כספיים בני פחת
אחרים
סך הכל

מימוש המיסים הנדחים מבוסס על תחזית של קיום הכנסות המתחייבות במס בעתיד הנראה לעין.
* נתוני תקופה קודמת הוצגו מחדש לאחר יישום למפרע, ראה ביאור 1.1 ד.1 ו- 2.1 ד.1.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015

באור 8 - הפרשה למיסים על הרווח (המשך)

סכומים מדווחים

2. התנועה בנכסי והתחייבויות מיסים נדרחים מיוחסת לפרטים הבאים:

מאוחד (1)

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015																																		
סך הכל	אחרים	ניירות ערך	התאמות נכסים לא כספיים בני פחת	הפרשה להפסדי אשראי	הפרשות לחופשה, מחלה ומענקי יובל	עודף שתודדה לפיצויי פיטורין ופנסיה על יסודות	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014**																											
							התאמות נכסים לא כספיים בני פחת	הפרשה להפסדי אשראי	הפרשות לחופשה, מחלה ומענקי יובל	עודף שתודדה לפיצויי פיטורין ופנסיה על יסודות	מס נדחה ליום 1 בינואר 2015	שינויים אשר נזקפו לרווח והפסד השפעת השינוי בשיעור המס שינויים אשר נזקפו להון יתרת מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2015																						
277	9	(1)	(7)	131	25	120	277	9	(1)	(7)	131	25	120	277	9	(1)	(7)	131	25	120	277	9	(1)	(7)	131	25	120	277	9	(1)	(7)	131	25	120
(69)	(5)	(12)	(2)	(49)	(1)	-	(69)	(5)	(12)	(2)	(49)	(1)	-	(69)	(5)	(12)	(2)	(49)	(1)	-	(69)	(5)	(12)	(2)	(49)	(1)	-	(69)	(5)	(12)	(2)	(49)	(1)	-
(3)	-	-	-	(1)	(1)	(1)	(3)	-	-	(1)	(1)	(1)	(1)	(3)	-	-	-	(1)	(1)	(1)	(3)	-	-	-	(1)	(1)	(1)	(3)	-	-	-	(1)	(1)	(1)
11	-	11	-	-	-	-	11	-	-	-	-	-	-	11	-	-	-	-	-	-	11	-	-	-	-	-	-	11	-	-	-	-	-	
216	4	(2)	(9)	81	23	119	216	4	(2)	(9)	81	23	119	216	4	(2)	(9)	81	23	119	216	4	(2)	(9)	81	23	119	216	4	(2)	(9)	81	23	119

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014**																																		
סך הכל	אחרים	ניירות ערך	התאמות נכסים לא כספיים בני פחת	הפרשה להפסדי אשראי	הפרשות לחופשה, מחלה ומענקי יובל	עודף שתודדה לפיצויי פיטורין ופנסיה על יסודות	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014**																											
							התאמות נכסים לא כספיים בני פחת	הפרשה להפסדי אשראי	הפרשות לחופשה, מחלה ומענקי יובל	עודף שתודדה לפיצויי פיטורין ופנסיה על יסודות	מס נדחה ליום 1 בינואר 2014	שינויים אשר נזקפו לרווח והפסד שינויים אשר נזקפו להון יתרת מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2014																						
255	4	(4)	(5)	120	24	116	255	4	(4)	(5)	120	24	116	255	4	(4)	(5)	120	24	116	255	4	(4)	(5)	120	24	116	255	4	(4)	(5)	120	24	116
14	5	(2)	(2)	11	1	1	14	5	(2)	(2)	11	1	1	14	5	(2)	(2)	11	1	1	14	5	(2)	(2)	11	1	1	14	5	(2)	(2)	11	1	1
8	-	5	-	-	-	3	8	-	5	-	-	-	3	8	-	5	-	-	-	-	8	-	5	-	-	-	3	8	-	5	-	-	-	
277	9	(1)	(7)	131	25	120	277	9	(1)	(7)	131	25	120	277	9	(1)	(7)	131	25	120	277	9	(1)	(7)	131	25	120	277	9	(1)	(7)	131	25	120

(1) ראה באור 1.א.2.

* סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.

** נתני תקופה קודמת הוגנו לאתר יישום למפרע, ראה באור 1.ד.1 - 1.ד.2.

באור 9 - רווח למניה רגילה (ש"ח)

סכומים מדווחים

ההרכב:

מאוחד		
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2013	2014	2015
במיליוני ש"ח		
137	23	144

רווח בסיסי ומדולל^(1,2)
 סך הכל רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

מאוחד		
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2013	2014	2015

ממוצע משוקלל של מספר מניות (באלפים)

73,583	73,583	73,583	ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות ששימש בחישוב הרווח הבסיסי
73,583	73,583	73,583	ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות ששימש בחישוב הרווח המדולל

- (1) נתוני תקופות קודמות הוצגו מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים, ראה באור 1.ד.1.
 (2) נתוני תקופות קודמות הוצגו מחדש לאור יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה, ראה באור 2.ד.1.

באורים לדוחות הנספיים ליום 31 בדצמבר 2015

באור 10 - רווח כולל אחר מצטבר

סכומים מדוחים

א. שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לאחר השפעת המס:

התאמות בגין	התאמות בגין	התאמות בגין ניירות ערך	התאמות בגין זמינים למכירה	לפי שווי הוגן	לפי שווי הוגן* לעובדים*	הכל
51	(23)	74	(2)	49	49	51
2013 בינואר 1 ליום	(6)	4	(29)	(9)	37	49
שינוי נטו במהלך התקופה	(2)	78	(3)	69	(16)	49
2014 בינואר 1 ליום	(9)	82	(32)	1	21	49
שינוי נטו במהלך התקופה	(12)	69	1	(31)	21	49
2015 בינואר 1 ליום	(17)	12	1	1	21	49
שינוי נטו במהלך התקופה	(16)	(40)	11	(25)	15	49
2015 בינואר 1 ליום	(31)	52	11	(28)	11	49
שינוי נטו בדצמבר 2015	(16)	(24)	8	(17)	15	49
ליום 31 בדצמבר 2015	(31)	52	11	(28)	11	49

ב. השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לפני השפעת מס ואחרי השפעת מס*:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015
לפני מס	לפני מס	לפני מס	לפני מס	לפני מס	לפני מס
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח
49	37	60	8	4	12
(33)	(23)	(73)	(4)	(25)	(40)
82	60	12	4	15	12
(72)	(46)	(13)	(25)	(40)	(40)
4	(9)	4	(17)	11	(28)
10	4	(7)	(17)	11	(28)
(6)	(4)	(7)	**	**	**
3	3	3	-	-	-
(9)	(4)	(7)	**	**	**
-	1	1	1	3	4
(6)	(3)	(6)	1	(3)	4
(9)	3	3	1	(3)	4
1	7	8	8	(3)	4
(3)	(12)	(19)	(16)	8	(24)
1	7	8	(16)	8	(24)

* החל מיום 1 בינואר 2015 הבנק מיישם את כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בטיפול החשבונאי בזכויות עובדים הכללים החדשים יושמו למפרע החל מיום 1 בינואר 2013. מספרי ההשוואה לתקופות קודמות הוצגו מחדש. למידע בדבר ההשפעה המצטברת של הכללי החשבונאות בארה"ב נושא זכויות עובדים ראה באור 1. ד. 1. סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

(1) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מיומן שאינן מריביות. פירוט נוסף ראה באור 3.

(2) הסכום לפני מס מוצג בדוח רווח והפסד בסעיף הוצאות בגין זכויות עובדים. פירוט נוסף ראה באור 21 בדבר הטבות לעובדים.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015

באור 11 - מזומנים ופקדונות בבנקים

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד ⁽¹⁾:

31 בדצמבר	
2014	2015
במיליוני ש"ח	
9,291	6,138
557	530
<u>9,848</u>	<u>6,668</u>
<u>9,717</u>	<u>6,655</u>

מזומנים ופקדונות בבנק ישראל
פקדונות בבנקים מסחריים ⁽²⁾
סך הכל

מזה - מזומנים, פקדונות בבנקים
ופקדונות בבנק ישראל לתקופה
מקורית של עד שלושה חודשים

(1) ראה באור 1.א.(2).

(2) מזה: יתרת הפיקדונות בבנקים בישראל ליום 31 בדצמבר 2015 הינה בסך 106 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2014 - 136 מיליון ש"ח) והיתרה בגין מסלקת הבנקים הינה בסך של כ- 94 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2014 - 89 מיליון ש"ח).

(3) בדבר שעבודים ראה באור 24.

באור 12 - ניירות ערך

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד ⁽¹⁾:

ליום 31 בדצמבר 2015				
שווי הוגן ⁽³⁾	רווח כולל אחר מצטבר		עלות מופחתת (במניות-עלות) ⁽⁴⁾	הערך במאזן
	הפסדים	רווחים		

במיליוני ש"ח						
5,197	(19)	39	5,177	5,197	<p>א. ניירות ערך זמינים למכירה</p> <p>אגרות חוב ומלוות - של ממשלת ישראל של ממשלות זרות של מוסדות פיננסיים בישראל של מוסדות פיננסיים זרים מגובי נכסים (ABS) של אחרים בישראל של אחרים זרים</p>	
1,021	(3)	-	1,024	1,021		
722	(3)	9	716	722		
117	(1)	1	117	117		
83	*	4	79	83		
786	(3)	52	737	786		
35	(1)	1	35	35		
7,961	(30)	106	7,885 ⁽⁴⁾	7,961		
123 ⁽⁶⁾	(5)	9	119 ⁽⁵⁾	123		מניות וניירות ערך אחרים
8,084	(35) ⁽⁷⁾	115 ⁽⁷⁾	8,004	8,084		סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה

שווי הוגן ⁽³⁾	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	עלות מופחתת (במניות-עלות) ⁽⁴⁾	הערך במאזן
--------------------------	--	--	---	------------

במיליוני ש"ח						
2,160	(7)	5	2,162	2,160	<p>ב. ניירות ערך למסחר</p> <p>אגרות חוב ומלוות - של ממשלת ישראל של מוסדות פיננסיים בישראל של אחרים בישראל של אחרים זרים</p>	
59	*	*	59	59		
34	(1)	2	33	34		
7	*	*	7	7		
2,260	(8)	7	2,261	2,260		
27	(6)	1	32	27		מניות וניירות ערך אחרים
2,287	(14) ⁽⁸⁾	8 ⁽⁸⁾	2,293	2,287		סך כל ניירות הערך למסחר
10,371			10,297	10,371		סך כל ניירות הערך ⁽⁹⁾

ליום 31 בדצמבר
2015
(מבוקר)
במיליוני ש"ח

-					<p>ג. מידע נוסף לגבי אגרות חוב</p> <p>יתרת חוב רשומה של- אגרות חוב פגומות שצוברות הכנסות ריבית אגרות חוב פגומות שאינן צוברות הכנסות ריבית</p>
50					
50					

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

- ראה באור 1.א.(2).
- לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות חוב ובהשקעות במניות - ראה באורים 2 ו-3.
- נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
- לאחר הפרשה מצטברת לירידת ערך השקעה בסך 46 מיליון ש"ח.
- לאחר הפרשה מצטברת לירידת ערך השקעה בסך 34 מיליון ש"ח.
- כולל מניות וניירות ערך אחרים שלא מתקיים לגביהם שווי הוגן זמין ואשר מוצגים לפי עלות, בסך 66 מיליון ש"ח.
- כוללים בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן, נטו" במסגרת תמצית דוח מאוחד על הרווח הכולל.
- נזקפו לדוח רווח והפסד.
- מזה: היתרה במאזן בסך 103 מיליון ש"ח בגין אג"ח המוחזקות ע"י חברות מאוחדות וסך 65 מיליון ש"ח בגין מניות של חברות מאוחדות.
- ההבחנה בין אגרות חוב של ישראל לבין אגרות חוב זרים נערכה בהתאם למדינת התושבות של היישות המנפיקה את נייר הערך.

באור 12 - ניירות ערך (המשך)

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד ⁽¹⁾:

ליום 31 בדצמבר 2014				
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווח כולל אחר מצטבר		שווי הוגן ⁽³⁾
		רווחים	הפסדים	

3,605	3,550	59	(4)	3,605	א. ניירות ערך זמינים למכירה אגרות חוב ומלוות - של ממשלת ישראל של ממשלות זרות של מוסדות פיננסיים בישראל של מוסדות פיננסיים זרים מגובי נכסים (ABS) של אחרים בישראל של אחרים זרים	
588	591	1	(4)	588		
778	766	12	*	778		
92	90	2	*	92		
87	84	4	(1)	87		
804	773	45	(14)	804		
52	53	1	(2)	52		
6,006	5,907 ⁽⁴⁾	124	(25)	6,006		
100 ⁽⁶⁾	96 ⁽⁵⁾	8	(4)	100		מניות וניירות ערך אחרים
6,106	6,003	132 ⁽⁷⁾	(29) ⁽⁷⁾	6,106		סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה

הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽³⁾
------------	---------------------------	--------------------------------------	--------------------------------------	--------------------------

572	545	28	(1)	572	ב. ניירות ערך למסחר אגרות חוב ומלוות - של ממשלת ישראל של מוסדות פיננסיים בישראל של אחרים בישראל של אחרים זרים
42	42	*	*	42	
37	38	*	(1)	37	
6	6	*	*	6	
657	631	28	(2)	657	
26	30	1	(5)	26	מניות וניירות ערך אחרים
683	661	29 ⁽⁸⁾	(7) ⁽⁸⁾	683	סך כל ניירות הערך למסחר
6,789	6,664			6,789	סך כל ניירות הערך ⁽⁹⁾

ליום 31 בדצמבר 2014
(מבוקר)
במיליוני ש"ח

* -
45
45

ג. מידע נוסף לגבי אגרות חוב

יתרת חוב רשומה של- אגרות חוב פגומות שצוברות הכנסות ריבית אגרות חוב פגומות שאינן צוברות הכנסות ריבית

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

- (1) ראה באור 1.א.(2).
- (2) לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות חוב ובהשקעות במניות - ראה באורים 2 ו- 3.
- (3) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
- (4) לאחר הפרשה מצטברת לירידת ערך השקעה בסך 49 מיליון ש"ח.
- (5) לאחר הפרשה מצטברת לירידת ערך השקעה בסך 31 מיליון ש"ח.
- (6) כולל מניות וניירות ערך אחרים שלא מתקיים לגביהם שווי הוגן זמין ואשר מוצגים לפי עלות, בסך 53 מיליון ש"ח.
- (7) כוללים בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן, נטו" במסגרת תמצית דוח מאוחד על הרווח הכולל.
- (8) נזקפו לדוח רווח והפסד.
- (9) מזה: היתרה במאזן בסך 3 מיליון ש"ח בגין אג"ח המוחזקות ע"י חברות מאוחדות וסך 54 מיליון ש"ח בגין מניות של חברות מאוחדות.
- (10) ההבחנה בין אגרות חוב של ישראל לבין אגרות חוב זרים נערכה בהתאם למדינת התושבות של הישות המנפיקה את נייר הערך.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015

באור 12 - ניירות ערך (המשך)

סכומים מדווחים

ההרכב במאותד**:

ד. שווי הוגן והפסדים שטרם מומשו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך, של ניירות ערך זמינים למכירה הנמצאים בפוזיציות הפסד שטרם מומש:

		2015				2014			
		ליום 31 בדצמבר		ליום 31 בדצמבר		ליום 31 בדצמבר		ליום 31 בדצמבר	
		(1)		(2)		(3)		(4)	
		פחות מ- 12 חודשים		פחות מ- 12 חודשים ומעלה		פחות מ- 12 חודשים		פחות מ- 12 חודשים ומעלה	
		הפסדים שטרם מומשו		הפסדים שטרם מומשו		הפסדים שטרם מומשו		הפסדים שטרם מומשו	
		סה"כ		סה"כ		סה"כ		סה"כ	
		מתל 40% (5)		מתל 20%-40% (4)		מתל 0%-20% (3)		מתל 20%-40% (4)	
		סה"כ		סה"כ		סה"כ		סה"כ	
		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
	אגרות חוב -								
	של ממשלת ישראל	2,957	(19)	-	-	(19)	(3)	-	-
	של ממשלות זרות	1,021	(3)	-	-	(3)	(3)	-	-
	של מוסדות פיננסיים בישראל	239	(3)	-	-	(3)	(1)	-	-
	של מוסדות פיננסיים זרים	36	(1)	-	-	(1)	(1)	-	-
	מגובי נכסים (ABS)	-	-	-	-	-	-	-	-
	של אחרים בישראל	143	(1)	-	-	(1)	(1)	-	-
	של אחרים זרים	12	(1)	-	-	(1)	(1)	-	-
		4,408	(28)	-	-	(28)	(28)	-	-
	מניות וניירות ערך אחרים	23	(1)	(4)	(4)	(5)	(5)	-	-
	סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה	4,431	(29)	(4)	(4)	(33)	(33)	(41)	(2)
	ליום 31 בדצמבר 2014								
	במיליוני ש"ח								
	אגרות חוב -								
	של ממשלת ישראל	470	(4)	-	-	(4)	(4)	-	-
	של ממשלות זרות	509	(4)	-	-	(4)	(4)	-	-
	של מוסדות פיננסיים בישראל	125	*	-	-	*	*	-	-
	של מוסדות פיננסיים זרים	5	-	-	-	-	-	-	-
	מגובי נכסים (ABS)	61	(1)	-	-	(1)	(1)	-	-
	של אחרים בישראל	280	(13)	-	-	(13)	(13)	-	-
	של אחרים זרים	30	(1)	-	-	(1)	(1)	-	-
		1,480	(23)	(2)	(2)	(25)	(25)	-	-
	מניות וניירות ערך אחרים	22	(1)	(1)	(1)	(4)	(4)	-	-
	סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה	1,502	(24)	(3)	(3)	(29)	(29)	-	-
	ליום 31 בדצמבר 2014								
	במיליוני ש"ח								

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.
 ** ראה באור 1 א. (2).
 (1) השקעות שהיו בפוזיציות הפסד שטרם מומש מתמשכת במשך פחות מ- 12 חודשים.
 (2) השקעות שהיו בפוזיציות הפסד שטרם מומש מתמשכת במשך 12 חודשים ומעלה.
 (3) השקעות שההפסד שטרם מומש בגין מהווה עד 20% מהעלות המופחתת שלהן.
 (4) השקעות שההפסד שטרם מומש בגין מהווה מעל 20% ועד 40% מהעלות המופחתת שלהן.
 (5) השקעות שההפסד שטרם מומש בגין מהווה מעל 40% מהעלות המופחתת שלהן.

באור 12 - ניירות ערך (המשך)

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד*:

ה. מידע באשר לנתוני העלות המופחתת והשווי ההוגן של אגרות חוב מגובות נכסים הכלולות בתיק הזמין למכירה:

ליום 31 בדצמבר 2015				
שוי הוגן	רווח כולל אחר מצטבר		עלות מופחתת	הערך במאזן
	הפסדים	רווחים		
				במיליוני ש"ח
83	- *	4	79	83
83	- *	4	79	83

אגרות חוב מגובות נכסים (ABS) אחרים⁽¹⁾
 סך הכל אגרות חוב מגובות נכסים זמינות למכירה

(1) מזה:

- 68 מיליון ש"ח - אג"ח לא סחירות בדרוג AA שדורגו בשנת 2015, המגובות בתזרים מזומנים ממכירת דלק.
- 12 מיליון ש"ח - אג"ח לא סחירות בדרוג AA שדורגו בשנת 2015, המגובות בתזרים מזומנים מתשלומי ארנונה של רשויות מקומיות.
- 2 מיליון ש"ח - אג"ח לא סחירה בדרוג AA- שדורגה בשנת 2015, המגובה בתזרים מזומנים מהשכרת נכסים.
- 1 מיליון ש"ח - אג"ח לא סחירה בדרוג AA שדורגה בשנת 2015, המגובה בתזרים מזומנים מאג"ח שהונפקו על ידי חברת תשתיות.

ליום 31 בדצמבר 2014				
שוי הוגן	רווח כולל אחר מצטבר		עלות מופחתת	הערך במאזן
	הפסדים	רווחים		
				במיליוני ש"ח
87	(1)	4	84	87
87	(1)	4	84	87

אגרות חוב מגובות נכסים (ABS) אחרים⁽¹⁾
 סך הכל אגרות חוב מגובות נכסים זמינות למכירה

(1) מזה:

- 62 מיליון ש"ח - אג"ח לא סחירות בדרוג AA שדורגו בשנת 2014, המגובות בתזרים מזומנים ממכירת דלק.
- 9 מיליון ש"ח - אג"ח לא סחירות בדרוג AA שדורגו בשנת 2011, המגובות בתזרים מזומנים מתשלומי ארנונה של רשויות מקומיות.
- 7 מיליון ש"ח - אג"ח לא סחירה בדרוג A- שדורגה בשנת 2013, המגובות בתזרימי מזומנים ממכירת דירות.
- 5 מיליון ש"ח - אג"ח לא סחירות בדרוג AA שדורגו בשנת 2014, המגובות בתזרים מזומנים מתשלומי ארנונה של רשויות מקומיות.
- 2 מיליון ש"ח - אג"ח לא סחירה בדרוג AA- שדורגה בשנת 2014, המגובות בתזרים מזומנים מהשכרת נכסים.
- 1 מיליון ש"ח - אג"ח לא סחירה בדרוג AA שדורגה בשנת 2012, המגובות בתזרים מזומנים מאג"ח שהונפקו על ידי חברת תשתיות.
- 1 מיליון ש"ח - אג"ח לא סחירה בדרוג AA- שדורגה בשנת 2011, המגובות בתזרים מזומנים מהתפלת מים.

* ראה באור 1.א.(2).

באורים לדוחות הנספיים ליום 31 בדצמבר 2015

בארץ 13 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

סכומים מדווחים

ההרכב במאות:

1. חובות, אשראי לציבור ויתרת ההפרשה להפסדי אשראי

ליום 31 בדצמבר 2014							ליום 31 בדצמבר 2015						
סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל			מסחרי	במיליוני ש"ח	סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל			מסחרי	במיליוני ש"ח
		בנקים	סך הכל	ציבור					פרטי אחר	לדיוור	בנקים וממשלות		
13,024	** 1,605	11,419	131	3	11,285	12,416	753	11,663	145	6	11,512	942	
10,540	-	10,540	2,102	7,116	1,322	10,842	-	10,842	2,608	7,292	942	373	
7,661	-	7,661	-	7,112	549	7,661	-	7,661	-	7,288	373	113	
23,564	1,605	21,959	2,233	7,119	12,607	23,258	753	22,505	2,753	7,298	12,454	52	
184	-	184	4	-	180	120	-	120	7	-	113	165	
47	-	47	2	-	45	52	-	52	-	-	52	1	
231	-	231	6	-	225	172	-	172	7	-	165	205	
42	-	42	3	37	2	34	-	34	5	28	1	371	
348	-	348	2	-	346	207	-	207	2	-	205	11	
621	-	621	11	37	573	413	-	413	14	28	371	11	
184	-	184	1	-	183	127	-	127	1	-	126	9	
62	-	62	17	36	9	63	-	63	21	33	9	2	
37	-	37	-	35	2	35	-	35	-	33	2	11	
246	-	246	18	36	192	190	-	190	22	33	135	11	
29	-	29	-	-	29	11	-	11	-	-	11	11	

יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות:

בגין חובות שנבדקו על בסיס פרטי 126
 בגין חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי 9
 מזה: לפי עומק פיגור 2

סך הכל 135

מזה: בגין חובות פגומים 11

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

** סוג מחדש בשל הוספת נסים בגין פעילות בשוק המעוף.

באור 13 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד:

2. תנועה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי

מסחרי	לדיוור	פרטי אחר	סך הכל		במיליוני ש"ח
			ציבור	בנקים וממשלות	
סך הכל					
280	39	15	334	-	334
18	13	(8)	23	-	23
(75)	(5)	(13)	(93)	-	(93)
60	2	13	75	-	75
(15)	(3)	-	(18)	-	(18)
283	49	7	339	-	339
84	(2)	13	95	-	95
(169)	(12)	(14)	(195)	-	(195)
30	1	14	45	-	45
(139)	(11)	* -	(150)	-	(150)
228	36	20	284	-	284
(118)	(2)	13	(107)	-	(107)
(30)	(2)	(26)	(58)	-	(58)
84	1	18	103	-	103
54	(1)	(8)	45	-	45
164	33	25	222	-	222
29	-	3	32	-	32
36	-	2	38	-	38
54	-	-	54	-	54

יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.2012

הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי

מחיקות חשבונאיות

גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות

מחיקות חשבונאיות נטו

יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.2013

הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי

מחיקות חשבונאיות

גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות

מחיקות חשבונאיות נטו

יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.2014

הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי

מחיקות חשבונאיות

גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות

מחיקות חשבונאיות נטו

יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.2015

מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים

ליום 31 בדצמבר 2015

ליום 31 בדצמבר 2014

ליום 31 בדצמבר 2013

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015

באור 14 - השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה

סכומים מדווחים

פרטים על חברות מוחזקות עיקריות: (1)

חלק הבעל ברותחים (הסדרים) של חברות מוחזקות	2013	2014	2015	השקעות לפי שווי מאזני ליום 31 בדצמבר						חלק בהון וברזיות האבעה	חלק בהון וברזיות האבעה	תחום פעילות עיקרי	שם החברה	
				דיבידנד שהתקבל	ממועד הרכישה	ממועד הרכישה	ממועד הרכישה	ממועד הרכישה	ממועד הרכישה					
	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015				
	במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח				
16	19	5	5	6	-	-	60	65	149	149	100	השקעות ריאליות	אגוד השקעות ויזום (א.ש.מ) בע"מ (3)	
* -	* -	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	ניהול תיקים	אימפלט ניהול תיקי	
8	7	2	-	-	-	-	73	75	1	101	100	ליסינג	השקעות בע"מ (4)	
7	9	6	-	-	-	-	40	46	2	2	100	שרותי נאמנות	אגוד ליסינג בע"מ (5)	
4	3	2	-	-	(79)	(83)	52	54	138	138	100	שרותי תפעול לבנק	חברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ	
2	1	1	-	-	-	-	26	27	11	11	100	בטוח מקרקעין	כרמל-אגוד למשכנתאות והשקעות בע"מ	
* -	* -	-	-	-	-	-	40	40	1	1	100	הנפקת תעודות התחייבות	לבלב סוכנות לביטוח (1993) בע"מ	
2	2	1	-	-	-	-	7	8	16	16	100		אגוד הנפקות בע"מ (7)	

* סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.

- (1) התנוים לגבי החברות המאוחזרות משקפים את השקעת הבעל בהן בניכוי השקעות כל חברה בחברות מוחזקות עיקריות אחרות בקבוצת הבעל, ואת חלק הבעל בתוצאות פעולותיה בניכוי חלקיה של כל חברה בתוצאות הפעילות של חברות מוחזקות עיקריות אחרות בקבוצת הבעל.
- (2) כולל בעיקר התאמות בגין רצגת ניהול ערך זמינים למכירה של חברות מאוחזרות לפי שווי הון, וכו'.
- (3) ההשקעה בחברה המאוחזרת כוללת שטרי הון בסך 139 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2014 - 139 מיליון ש"ח). בדבר התקשרויות של החברה המאוחזרת ראה באור 23.ג. (3) להלן. כולל חברות בת - אגוד שיקי הון והשקעות בע"מ ("שיקי הון"), המוחזקת על ידי אגוד השקעות ויזום (א.ש.מ) בע"מ (להלן - "א.ש.מ") ב-100%, ואגוד חיתום ופינסים בע"מ (להלן - "אגוד חיתום"), המוחזקת ב-100% על ידי שיקי הון למועד אישור הדוחות הכספיים.
- (4) ביום 30 בספטמבר 2014 השלמה מכירת מלאא אחזקותיו של הבעל ב"אמפקט ניהול תיקי השקעות בע"מ".
- (5) ההשקעה בחברה המאוחזרת כוללת שטרי הון בסך 100 מיליון ש"ח.
- (6) לשעבר אגוד ניהול קופות גמל בע"מ. פעילות קופות הגמל נמכרה בשנת 2006. נכון ליהיום החברה אינה פעילה.
- (7) ההשקעה בחברה המאוחזרת כוללת שטרי הון בסך 16 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2014 - 16 מיליון ש"ח). בדבר הנפקת תעודות התחייבות על ידי אגוד הנפקות בע"מ ראה באור 19.ב.

באור 15 - בניינים וציוד

סכומים מדווחים

א. ההרכב במאוחד⁽¹⁾:

בניינים ומקרקעין (לרבות התקנות ושיפורים במושכר)				עלות נכסים:			
סך הכל	עלויות תוכנה ⁽²⁾	צידוד, ריהוט וכלי רכב	במיליוני ש"ח	יתרה ליום 31 בדצמבר 2013	תוספות גריעות	יתרה ליום 31 בדצמבר 2014	תוספות גריעות
1,144	426	327	391	7	(2)	7	(4)
66	(3) 50	9	7				
(2)	-	-	(2)				
1,208	476	336	396				
55	(3) 36	12	7				
(5)	-	(1)	(4)				
1,258	512	347	399				
פחת והפסדים מירידת ערך:							
768	308	278	(4) 182				
70	45	12	13				
(1)	-	-	(1)				
837	353	290	(4) 194				
70	45	12	13				
(5)	-	(1)	(4)				
902	398	301	(4) 203				
הערך בספרים							
376	118	49	209				
371	123	46	202				
356	114	46	196				
	22.8%	15.3%	4.1%				
	22.6%	15.3%	3.9%				

עלות נכסים:
 יתרה ליום 31 בדצמבר 2013
 תוספות גריעות
 יתרה ליום 31 בדצמבר 2014
 תוספות גריעות
יתרה ליום 31 בדצמבר 2015
פחת והפסדים מירידת ערך:
 יתרה ליום 31 בדצמבר 2013
 פחת לשנה גריעות
 יתרה ליום 31 בדצמבר 2014
 פחת לשנה גריעות
יתרה ליום 31 בדצמבר 2015

ב. להלן פרטים בדבר זכויות במקרקעין (במיליוני ש"ח):

ליום 31 בדצמבר		מועד סיום תקופת החכירה בשנים		34-43
2014	2015			
48	47			
129	124			
177	171			

ג. בניינים ומקרקעין כוללים נכסים שאינם בשימוש הבנק, יתרתם לאחר הפחתה ולאחר הפרשה לירידת ערך הינה 10 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2014 - 9 מיליון ש"ח), מזה נכון ל- 31 בדצמבר 2015 לא קיימת יתרה בגין בניינים ומקרקעין המיועדים למכירה.

ד. לבנק נכסים המוחזקים למכירה (רכוש קבוע) בסך 4 מיליון ש"ח. העברת הזכויות ומועד המסירה הסתיימו במהלך חודש ינואר 2016. ההשפעה על תוצאות הדוחות הכספיים אינה מהותית.

הערות:

- (1) ראה באור 1.א.(2).
- (2) הבנק מקבל שירותי מחשוב מבנק לאומי, לעניין הסכם לקבלת שירותי מחשוב מבנק לאומי לישראל בע"מ ראה באור 23.ג.4. סעיף זה הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה, ראה באור 1.ד.2.
- (3) תוספות בגין עלויות תוכנה מהוות הוצאות שהווננו בקשר לפיתוח עלויות תוכנה לשימוש עצמי. לגבי מדיניות היוון עלויות תוכנה ראה באור 1.ה.14.
- (4) כולל הפרשה לירידת ערך בסך 2 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2014 וליום 31 בדצמבר 2013 - 2 מיליון ש"ח).
- (5) זכויות במקרקעין שיתרתם לאחר הפחתה 67 מיליון ש"ח, טרם נרשמו על שם הבנק בלשכת רשום המקרקעין (ליום 31 בדצמבר 2014 - 69 מיליון ש"ח).

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015

באור 16 - נכסים אחרים

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד ⁽¹⁾:

31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2015	
במיליוני ש"ח		
285 *	227	מיסים נדחים לקבל (ראה באור 8.ז)
1,045	222	נכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף ⁽²⁾
128 *	188	חייבים אחרים ויתרות חובה ^{(3), (4)}
1,458	637	סך הכל נכסים אחרים

* נתוני תקופה קודמת הוצגו מחדש לאחר יישום למפרע, ראה ביאור 1.ד.1 ו- 2.ד.1.

- (1) ראה באור 1.א.2.
- (2) נכסים שאינם עונים על הגדרת נגזר, ראה גם באור 20 - התחייבויות בגין פעילות בשוק המעו"ף.
- (3) כולל סך של כ- 13 מיליון ש"ח, בגין הלוואה ללא זמן פרעון, שניתנה לחברה לפיתוח חוף תכלת (תל אביב - הרצליה) בע"מ, אשר הבנק מחזיק כ- 14% ממניותיה. הבנק ובעלי מניות אחרים בחברה נתנו הלוואות לכיסוי הוצאות פיתוח ואלו תוזכרנה מתוך הסכומים שיעמדו לרשות החברה עם מימוש נכסיה (ליום 31 בדצמבר 2014 - 13 מיליון ש"ח).
- (4) להלן פרטים נוספים ביחס להסכמי חכירה תפעולית:
- א. הבנק וחברות הבנות שלו חוכרים בניינים וציוד בחכירה תפעולית בהסכמי חכירה צמודים למדד.
- ב. דמי החכירה ששילם הבנק בגין הבניינים הסתכמו ל- 28 מיליון ש"ח (2014 - 28 מיליון ש"ח, 2013 - 27 מיליון ש"ח) לגבי דמי שכירות לשנים הבאות ראה באור 1.ג.23.
- ג. יתרת חייבים אחרים ויתרות חובה כוללת הוצאות מראש בסך 0.3 מיליון ש"ח בגין חכירה תפעולית (ליום 31.12.14 - 0.1 מיליון ש"ח).

באור 17 - פקדונות הציבור

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד ⁽¹⁾:

א. סוגי פיקדונות לפי מקום הגיוס ולפי סוג מפקיד בישראל

31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2015	
במיליוני ש"ח		
7,661	10,593	לפי דרישה
3,148	3,582	אינם נושאים ריבית
10,809	14,175	נושאים ריבית
20,689	18,291	סך הכל לפי דרישה
31,498	32,466	לזמן קצוב
		סך הכל פיקדונות בישראל *
		מזה:
15,252	16,071	פיקדונות של אנשים פרטיים
2,894	2,849	פיקדונות של גופים מוסדיים
13,352	13,546	פיקדונות של תאגידים ואחרים

(1) ראה באור 1.א.2.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015

באור 17 - פקדונות הציבור (המשך)

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד ⁽¹⁾:

ב. סוגי פיקדונות לפי גודל

<u>31 בדצמבר 2014</u>	<u>31 בדצמבר 2015</u>	
במיליוני ש"ח		
8,439	9,082	תקרת הפיקדון (במיליוני ש"ח)
9,351	9,762	עד 1
7,929	7,485	מעל 1 עד 10
5,779	6,137	מעל 10 עד 100
31,498	32,466	מעל 100 עד 500 ⁽²⁾
		סך הכל

(1) ראה באור 1.א.(2).

(2) ביום 31 בדצמבר 2015 תקרת המדרגה העליונה הינה 415 מיליון ש"ח (ביום 31 בדצמבר 2014 - 357 מיליון ש"ח).

באור 18 - פקדונות מבנקים

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד ⁽¹⁾:

<u>31 בדצמבר 2014</u>	<u>31 בדצמבר 2015</u>	
במיליוני ש"ח		
111	410	<u>בנקים מסחריים בישראל</u>
-	-	פקדונות לפי דרישה
-	-	פקדונות לזמן קצוב
		קיבולים
9	10	<u>בנקים מסחריים מחוץ לישראל</u>
32	63	פקדונות לפי דרישה
152	483	קיבולים
		סך הכל פקדונות מבנקים

(1) ראה באור 1.א.(2).

באור 19 – אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים

א. ההרכב:

מאחד		שעור תשואה פנימי ⁽²⁾	משך חיים ממוצע ⁽¹⁾	
31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2015			
במיליוני ש"ח		ב- %	בשנים	
715	680	2.6	4.3	כתבי התחייבות נדחים ^{3,4} : במטבע ישראלי לא צמוד
1,167	1,024	3.8	3.0	במטבע ישראלי צמוד למדד
799	691	1.5	4.4	אגרות חוב ⁴ : במטבע ישראלי לא צמוד
793	784	0.6	1.5	במטבע ישראלי צמוד למדד
3,474	3,179			סך הכל

הבנק		שעור תשואה פנימי ⁽²⁾	משך חיים ממוצע ⁽¹⁾	
31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2015			
במיליוני ש"ח		ב- %	בשנים	
64	56	4.5	3.3	כתבי התחייבות נדחים: במטבע ישראלי צמוד למדד
64	56			סך הכל

1. משך חיים ממוצע הינו ממוצע תקופות התשלומים משוקללות בתזרים המהוון לפי שעור תשואה פנימי.
2. שעור תשואה פנימי הינו שעור ריבית המנכה את זרם התשלומים הצפוי אל היתרה המאזנית הכלולה בדוחות הכספיים.
3. כתבי ההתחייבות הנדחים עומדים לפרעון עד 2022.
4. כתבי ההתחייבות הנדחים ואגרות חוב אינם ניתנים להמרה במניות והינם סחירים בסך 3,123 מיליון ש"ח (31.12.2014 - 3,410 מיליון ש"ח).

ב. כתבי התחייבות ואגרות חוב שהונפקו על ידי אגוד הנפקות

1. ביום 26 בנובמבר 2013 פרסמה חברת בת אגוד הנפקות בע"מ תשקיף מדף, הנושא את התאריך 27 בנובמבר 2013, להנפקת סדרות חדשות של תעודות התחייבות והרחבה של סדרות קיימות. על פי התשקיף מדף, יכולה החברה להנפיק כדלקמן:
הנפקה של עד 10 סדרות של אגרות חוב (סדרות ז' עד טז') בדרגת פרעון רגילה, אשר תהיה שווה לדרגת הפירעון של כל הפקדונות המופקים בבנק מעת לעת, ושל אגרות חוב (סדרות ד' עד ו') אשר יוצעו בדרך של הרחבת סדרה סחירה בתנאים זהים לתנאי אגרות החוב של אותן סדרות הקיימות במחזור, ושל עד 12 סדרות של ניירות ערך מסחריים (סדרות 14 – 25). כל אחת מהסדרות תוצענה על פי תשקיף המדף (לרבות בדרך של הרחבת סדרה סחירה) תהיה בערך נקוב של עד מיליארד ש"ח.

באור 19 – אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים (המשך)

2. ביום 27 במרס 2014 הנפיקה אגוד הנפקות בע"מ (להלן: "אגוד הנפקות") 254,621 אלפי ש"ח ערך נקוב אגרות חוב (סדרה ז'), במסגרת דו"ח הצעת מדף מיום 25 במרס 2014, שפורסם על-פי תשקיף מדף מיום 27 בנובמבר 2013. אגרות החוב עומדות לפרעון בשלושה תשלומים, ביום 27 במרס של כל אחת מהשנים 2019 עד 2021 (כולל) (שני תשלומים ראשונים בשיעור של 33.3% כל אחד מערך הנקוב של אגרות החוב ותשלום אחרון בשיעור של 33.4% מערך הנקוב של אגרות החוב) אגרות החוב נושאות ריבית שנתית בשיעור של 2.95% שתשלום ביום 27 במרס של כל אחת מהשנים 2015 עד 2021 (כולל). אגרות החוב אינן צמודות למדד או למטבע כלשהם. התמורה המיידית ברוטו שנתקבלה על ידי אגוד הנפקות במסגרת ההנפקה הסתכמה ב- 254.6 מיליון ש"ח. סך הוצאות ההנפקה הסתכמו לכ- 2.6 מיליון ש"ח והריבית האפקטיבית הינה בשיעור של 3.14%.
3. ביום 21 בספטמבר 2014 הנפיקה אגוד הנפקות בע"מ (להלן: "אגוד הנפקות") 433,251 אלפי ש"ח ערך נקוב אגרות חוב (סדרה ח'), במסגרת דו"ח הצעת מדף מיום 17 בספטמבר 2014, שפורסם על-פי תשקיף מדף מיום 27 בנובמבר 2013. אגרות החוב עומדות לפרעון בתשלום אחד, ביום 1 ביוני 2020. אגרות החוב נושאות ריבית שנתית בשיעור משתנה בגובה ריבית אג"ח ממשלתית בריבית משתנה 520, כפי שיהיה ביום הראשון של תקופת הריבית הרלבנטית, בתוספת מרווח שנתי בשיעור של 0.86%. הריבית בגין אגרות החוב תשולם ארבע פעמים בשנה בימים 1 במרס, 1 ביוני, 1 בספטמבר ו- 1 בדצמבר של כל אחת מהשנים 2014 עד 2020 (כולל), באופן שהתשלום הראשון של הריבית ישולם ביום 1 בדצמבר 2014 והתשלום האחרון ישולם ביחד עם פרעון הקרן ביום 1 ביוני 2020.
- הקרן והריבית של אגרות החוב אינן צמודות למדד או למטבע כלשהם. התמורה המיידית ברוטו שנתקבלה על ידי אגוד הנפקות במסגרת ההנפקה הסתכמה ב- 433.3 מיליון ש"ח. סך הוצאות ההנפקה הסתכמו לכ- 3.4 מיליון ש"ח והריבית האפקטיבית הינה בשיעור של 1.3%.

ג. לעניין שטרי הון הנכללים ברובד 2 ראה באור 22.

ד. במהלך השנים 2015 ו- 2014 לא הנפיק הבנק כתבי התחייבות נדחים לא סחירים.

ה. ביום 12 בינואר 2016 פרסמה חברת מידרוג בע"מ (להלן: "מידרוג") דוח בדבר דירוג הבנק ואופק הדירוג, יצוין כי דירוג הבנק ואופק הדירוג נותר ללא שינוי לעומת שנה קודמת והינו כדלקמן:

a2.il אופק: יציב	דירוג איתנות פיננסית פנימית
P-1.il	פקדונות לזמן קצר
Aa3.il אופק: יציב	פקדונות לזמן ארוך/אג"ח
A1.il אופק: שלילי	כתבי התחייבות נדחים (הון משני תחתון)
A2.il (hyb) אופק: שלילי	שטרי הון נדחים (הון משני עליון)

באור 20 - התחייבויות אחרות

סכומים מדווחים

הבנק		מאוחד		
31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2015	31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2015	
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		
* 361	351	* 361	351	עודף ההתחייבות בגין הטבות לעובדים על נכסי התוכנית (ראה באור 21)
28	29	28	29	הכנסות מראש
* 64	75	* 64	76	עובדים בגין שכר ונלוות
1,045	222	1,045	222	התחייבויות בגין פעילות בשוק המעו"ף ⁽¹⁾
424	475	424	475	זכאים בגין פעילות בכרטיסי אשראי
823	793	823	793	מכירה בחסר של ניירות ערך
* 281	260	* 138	117	זכאים אחרים ויתרות זכות
<u>3,026</u>	<u>2,205</u>	<u>2,883</u>	<u>2,063</u>	סך הכל ההתחייבויות האחרות

(1) התחייבויות שאינן עונות בהגדרת נגזר. ראה גם באור 16- נכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף.

* נתוני תקופה קודמת הוצגו מחדש לאחר יישום למפרע, ראה ביאור 1.ד.1 ו- 2.ד.1.

באור 21 - הטבות לעובדים

כללי

החל מיום 1 בינואר 2015 אימץ הבנק את חוזר הפיקוח על הבנקים בנושא אימוץ כללי החשבונאות בארה"ב בנושא זכויות עובדים. החוזר מעדכן את דרישות ההכרה המדידה והגילוי בנושא הטבות לעובדים בהוראות הדיווח לציבור בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב. לפרטים בדבר מדיניות החשבונאית בנושא לרבות הוראות הגילוי- ראה באור 1.ד.1.

א. פיצויי פרישה ופנסיה

1. התחייבויות הבנק והחברות המאוחדות שלו לתשלום פיצויי פרישה ופנסיה לעובדיו מכוסות בחלקן על ידי עתודות מתאימות אשר מופקדות בקופות גמל ופנסיה ועל ידי רכישת פוליסות בחברות בטוח. העתודה לפיצויי פרישה ופנסיה הכלולה במאזן מייצגת את יתרת ההתחייבות שאינה מכוסה על ידי הפקדות ו/או פוליסות ביטוח כאמור לעיל.

2. בשנת 1996 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד עם הפקידים בבנק, אשר חברים בקרן הפנסיה של "עמית קופה לפנסיה ותגמולים בע"מ" (להלן - "עמית"), על פיו החל מיום 1 באפריל 1995 תשלומי הבנק לקרן הפנסיה יבואו במקום חובת תשלום מלוא פיצויי הפיטורין להם יכול הפקיד להיות זכאי על פי הדין עבור אותה תקופה. בסכום העתודה לא נכללו סכומים בגין התחייבות הבנק לתשלום פיצויי פרישה לפקידים אלה ובסכום היעודה לא נכללו הסכומים שהופקדו בעמית, וזאת מהתאריך הנזכר לעיל.

3. את יחסי העבודה עם המו"חים מסדיר הסכם קיבוצי מיוחד משנת 1979, אשר מצמיד את תנאי השכר של המו"חים אל תנאי השכר של המו"חים בבנק לאומי (להלן: "הסכם היישום"). אוכלוסיית המנהלים ומורשי החתימה הותיקים של הבנק זכאים לבחור בעת פרישתם מהבנק בין קבלת פנסיה תוך ויתור על זכויות הפיצויים וקופות הגמל שיש להם ובין קבלת פיצויי פרישה וכספי קופות הגמל. בחודש פברואר 1997 נחתם הסכם בין ארגון המנהלים ומורשי החתימה של הבנק לבין הבנק, המתייחס למורשי החתימה אשר חברים בקרן הפנסיה עמית. על פי ההסכם, בתקופת העבודה עד למועד ההצטרפות כחבר בעמית יחולו על מורשי החתימה התנאים שהיו מקובלים בבנק עד ליום החתימה על ההסכם. לגבי תקופת החברות בעמית, במקרה של פרישה במסלול פיצויים, יקבל מורשה החתימה את הכספים בעמית אך לא פחות מהתחייבות הבנק לתשלום פיצויי פיטורין על פי החוק. במקרה של פרישה במסלול פנסיה, יקבל מורשה החתימה כפנסיה את הכספים שנצברו לזכותו בעמית בגין תגמולים אך לא פחות מהתחייבות הבנק בהתאם לתנאים שהיו מקובלים עד כה, וכן פנסיה בגין הכספים שנצברו לו בעמית בגין פיצויים עד לסך התחייבות הבנק לתשלום פנסיה הנגזרת מפיצויי הפיטורין. הנ"ל יחול לגבי מורשה חתימה ותיק (כהגדרתו בהסכם) בלבד. מורשה חתימה חדש (כל מי שאינו מורשה חתימה ותיק) אינו זכאי לפנסיה ותשלומי הבנק לעמית יבואו במקום מלוא פיצויי פיטורין להם יכול מורשה החתימה להיות זכאי על פי החוק.

4. החל מ-1 באפריל 2011 הבנק מיישם את הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא פיצויים מעבר למחויבות חוזית כפי שפורסמו ביום 27 במרס 2011 במסגרת חוזר בדבר "חיזוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי בנושא זכויות עובדים" (להלן: "פיצויים עודפים"). לפי החוזר, תאגיד בנקאי שצופה כי ישולמו לקבוצת עובדים הטבות מעבר לתנאים החוזיים, יביא בחשבון את שיעור העובדים שצפויים לעזוב (לרבות

באור 21 - הטבות לעובדים (המשך)

עובדים שצפויים לפרוש במסגרת תוכניות פרישה מרצון או בעת קבלת תנאים מועדפים אחרים) ואת הטבות שהם צפויים לקבל בעת עזיבתם. ההתחייבות בגין תשלום פיצויי פיטורין לקבוצת העובדים תוצג בדוח הכספי בסכום הגבוה מבין סכום ההתחייבויות שיחושב על בסיס אקטוארי, המביא בחשבון את העלות הנוספת שצפוי שתיגרם לתאגיד הבנקאי בגין מתן הטבות כאמור, לבין סכום ההתחייבויות שמחושב כמכפלת השכר החודשי של העובד במספר שנות הוותק שלו. יצוין כי להערכת הבנק ויועציו המשפטיים, אין לבנק מחויבות משפטית, בין במישרין ובין מכללא, לתשלום פיצויים עודפים.

5. העתודות לפיצויי פרישה ופנסיה מחושבות על בסיס אקטוארי על ידי אקטואר הבנק בשיטת "הערכת הטבות נצברות צפויות" ומהוונות בהתאם לשיעור ההיוון המחושב על בסיס תשואות אגרות החוב הממשלתיות בישראל בתוספת מרווח ממוצע על אגרות חוב קונצרניות בדירוג AA (בינלאומי) ומעלה במועד הדיווח. משיקולים פרקטיים, נקבע כי המרווח ייקבע לפי ההפרש בין שיעורי התשואה לפדיון, לפי תקופות פירעון, על אג"ח קונצרניות בדירוג AA ומעלה בארה"ב, לבין שיעורי התשואה לפדיון, לאותן תקופות לפירעון, על אגרות חוב של ממשלת ארה"ב, והכל למועד הדיווח. מרווח זה מבוסס על פרסום באתר האינטרנט של הפדרל ריזרב בסנט לואיס.

גודלה הקטן של אוכלוסיית עובדי הבנק לעיתים לא מאפשר להסיק מסקנות סטטיסטיות לצורך שימוש במודל אקטוארי. בהתאם לכך, במקרים מסוימים מתבסס האקטואר על הנחות ההנהלה ובמקרים מסוימים מפעיל שיקול דעת תוך שימוש בהתאמות לסקרים אותם הוא מבצע.

בגין העתודה לפנסיה התחשיב האקטוארי מביא בחשבון פרמטרים שונים, ביניהם הסתברות על בסיס ניסיון העבר לגבי שיעור ניצול זכויות הפנסיה ושיעור משיכות כספי פיצויים ותגמולים (שיעור ניצול זכויות הפנסיה הקיים הינו כ- 72% והיתר מושכים פיצויים ותגמולים), עליית השכר הריאלית העתידית עד למועד פרישתם הצפוי של העובדים מהבנק (0.8% לשנה), שיעורי העזיבה העתידיים לפני גיל פרישה בפיצויים עודפים וכן את שיעורי הפיצויים העודפים (על פי סקר על נתוני פורשים בשנים 2007-2010). ההתחייבויות בגין פנסיה נצברות בקו ישר עד לגיל הפרישה הממוצע בבנק (המבוסס על נתונים היסטוריים).

בגין העתודה לפיצויי פרישה רגילים (לקבוצת עובדים אשר החלה את עבודתה לפני 1 בינואר 1995 ואינה נמנית על אוכלוסיית הזכאים לפנסיה תקציבית בעת פרישתם) ופיצויי פרישה עודפים תחשיב האקטוארי מביא בחשבון את הפרמטרים הבאים: טבלת גידול שכר נומינלי על פי וותק (ממצאי סקר שנים 2010-2013 לרבות מנגנון הפחתת שכר בעקבות הסכם לאומי ראה סעיף ו'), שיעורי העזיבה העתידיים לפני גיל פרישה בפיצויים רגילים ובפיצויים עודפים ושיעורי הפיצויים העודפים על פי סקר על נתוני פורשים בשנים 2007-2010).

בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים, לצורך חישוב ההתחייבויות האקטואריות משתמש הבנק, בלוחות תמותה משנת 2013 של אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר שענינו עדכון מערך ההנחות הדמוגרפי בקרנות הפנסיה ובביטוח חיים, אשר כוללת עדכון ללוחות התמותה (כתוצאה ממחקר חדש המצביע על עלייה בתוחלת החיים).

6. הבנק מטפל בהתחייבות לפנסיה המתייחסת לתקופת החברות בקרן הפנסיה של "עמית קופה לפנסיה ותגמולים בע"מ" (להלן –"הקרן") החל מיום 1 באפריל 1995 כתוכנית הטבה מוגדרת. בהתאם לכך, מוכרת התחייבות מלאה עבור כל תשלומי הפנסיה להם זכאים העובדים הזכאים לפנסיה, הן בגין

באור 21 - הטבות לעובדים (המשך)

מחויבות הבנק לתשלומי פנסיה הבנק (עד ליום 1 באפריל 1995) והן בגין חלק הקרן (החל מיום 1 באפריל 1995) לפי בסיס אקטוארי. נכסי התכנית המתייחסים לחלקו של הבנק בסך הנכסים של הקרן נאמדו על בסיס תזרימי המזומנים הצפויים להיות משולמים על ידי הקרן לפי שיעורי הזכאות לפנסיה שנצברו למועד הדיווח (כפי שמדווחים על ידי הקרן), מהוונים בשיעור היוון המבוסס על תמהיל נכסי הקרן.

ב. מענקים בגין ותק עובדים

עובדי הבנק זכאים עם הגיעם ל-20, 30 ו-40 שנות עבודה בבנק למענקים כספיים של מספר חודשי משכורת ("מענק יובל") ולחופשות מיוחדות. חישוב ההתחייבות נעשה על בסיס אקטוארי על ידי אקטואר הבנק. החישוב נעשה לפי שיעור היוון כמפורט בסעיף א.5. בחישוב הערך הנוכחי נלקח בחשבון שיעור עליית שכר תלוי ותק. שיעורי העזיבה העתידיים לפני גיל פרישה, בהתאם לשיעורי העזיבה אשר משמשים לצורך חישוב הפיצויים העודפים. בשנת 2015 עודכנה ההתחייבות האקטוארית בהתאם להסכם בנק לאומי- ראה סעיף ו' להלן.

ג. חופשה ומחלה

עובדי הבנק והחברות המאוחדות שלו זכאים לחופשה שנתית בתשלום בהתאם לחוק חופשה שנתית תשי"א - 1951 בכפוף להסכם קיבוצי מיוחד לעובדי הבנק ולעובדים בחוזים אישיים בהתאם למכסות המפורטות בהסכמים אלו. חישוב ההתחייבות נעשה על בסיס שכר אחרון בתוספת תשלומים נלווים. בדוחות הכספיים נכללה הפרשה בסך של 24 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2014 - 23 מיליון ש"ח) לימי חופשה שטרם נוצלו שמועד זכאותם הגיע. ההתחייבות כלולה במסגרת "התחייבויות אחרות". בעקבות הסכם לאומי הקובע מנגנון המרה של ימי מחלה שלא נוצלו לימי חופשה, חישוב ההתחייבות בגין ימי מחלה שלא ינוצלו במהלך השירות השוטף נעשה על בסיס חישוב אקטוארי תוך שימוש בשיעורי היוון והנחות אקטואריות.

ד. מדיניות לעניין תנאי כהונה והעסקה של נושאי משרה

1. ביום 12 בדצמבר, 2012 נכנס לתוקפו חוק החברות (תיקון מס' 20), התשע"ג-2012 (להלן: "תיקון 20"). בהתאם לקבוע בתיקון 20, על חברה ציבורית לקבוע מדיניות לעניין תנאי כהונה והעסקה של נושאי משרה, וזאת לפי סעיפים 267א ו-267ב לחוק החברות, התשנ"ט-1999 (להלן: "חוק החברות"). ביום 19 בנובמבר 2013 פורסמה ונכנסה לתוקפה הוראה מספר 301A להוראות ניהול בנקאי תקין של המפקח על הבנקים, בעניין "מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי" (להלן: "הוראת התגמול בתאגיד הבנקאי"), אשר קובעת, בין היתר, כללים שמטרתם להבטיח שהסדרי התגמול בתאגיד הבנקאי יהיו עקביים עם מסגרת ניהול הסיכונים ועם המטרות ארוכות הטווח של התאגיד הבנקאי, זאת בהמשך לתיקון 20. לפיכך לאחר פרסום הוראת התגמול בתאגיד הבנקאי, הבנק התאים את המדיניות לעניין תנאי כהונה והעסקה של נושאי משרה בבנק שגובשה לפני תיקון 20, גם להוראות התגמול בתאגיד הבנקאי, ככל שנדרש. האסיפה הכללית של הבנק אישרה ביום 6 בפברואר 2014 את המדיניות לעניין תנאי כהונה והעסקה של נושאי המשרה בבנק, לאחר אישורו של דירקטוריון הבנק בישיבתו מיום 31 בדצמבר 2013, לאחר ששקל את המלצות ועדת התגמול של הדירקטוריון מיום 26 בדצמבר 2013. מדיניות התגמול

באור 21 - הטבות לעובדים (המשך)

כוללת, בין היתר, מדיניות לעניין התגמול הקבוע והתגמול המשתנה לנושאי משרה בבנק ולעניין היחס בניהם, ובכלל זה תכנית מענקים, המסדירה עקרונות לקביעת סכום מענק שנתי תלוי ביצועים ליו"ר דירקטוריון, ומנכ"ל הבנק, סמנכ"לים, המבקר הפנימי והיועץ המשפטי הראשי (להלן "תכנית המענקים", ו-"הבכירים"). כמו כן, אישרו ועדת התגמול ודירקטוריון הבנק (ולעניין יו"ר הדירקטוריון ומנכ"ל הבנק גם האסיפה הכללית של הבנק), כי תכנית המענקים תאומץ לחוזי ההעסקה של נושאי המשרה הבכירים המכהנים בבנק, ותחליף כל תכנית מענקים שאושרה לנושאי המשרה הבכירים בבנק על ידי האורגנים המוסמכים של הבנק בעבר, לרבות ביחס לשנת 2013.

2. תכנית המענקים

1. כללי

תכנית המענקים מהווה חלק בלתי נפרד ממדיניות התגמול לנושאי המשרה בבנק וקובעת את אופן קביעת וחישוב המענק השנתי ("המענק") למנהלים הבכירים בבנק: יו"ר הדירקטוריון, המנכ"ל, חברי הנהלת הבנק, היועץ המשפטי והמבקר הפנימי (10 מנהלים בסך הכול) ("הבכירים"). תכנית המענקים מבוססת, בין היתר, על שיעור התשואה השנתי להון מפעולות רגילות לאחר מס ("התשואה להון"), על ביצועי הבנק השנתיים ביחס ליעדים שנקבעו על ידי דירקטוריון הבנק מראש והיחס בין תשואות הבנק לתשואות הקבוצות הבנקאיות האחרות ("הבנקים האחרים"), ועל עמידה ביחס הלימות ההון שקבע דירקטוריון הבנק. התוכנית ועמידתה בפרופיל הסיכון של הבנק יבחנו מחדש על ידי הדירקטוריון במסגרת בחינתו, אחת לשנה לפחות, את מדיניות התגמול בכללותה.

2. אופן קביעת המענק הכולל על פי תכנית המענקים – תיאור כללי

המענק הכולל לבכירים ייקבע בהתאם למפורט להלן:

קביעת היקף המענק השנתי הכולל לבכירים – היקף המענק השנתי הכולל לבכירים ("המענק הכולל") ייקבע על בסיס שיעור תשואה מתוקנן, המתקבל ממכפלת שיעור התשואה להון בפועל בציון המשוקלל של הבנק (מחולק ב-100), כפי שיפורט בסעיף 2.5 להלן ("שיעור תשואה מתוקנן").

2.1. שיעור תשואה מתוקנן השווה או הגבוה מ- 6% (בכפוף לאמור בסעיף 2.2 להלן) יזכה במענק חיובי. אם שיעור התשואה המתוקנן יעמוד על 6%, אזי היקף המענק הכולל יהיה עד 3.25 מיליון ש"ח, אם שיעור התשואה המתוקנן יהיה 7%, אזי היקף המענק הכולל יהיה עד 4 מיליון ש"ח, אם שיעור התשואה המתוקנן יהיה 8%, אזי היקף המענק הכולל יהיה עד 4.75 מיליון ש"ח, אם שיעור התשואה המתוקנן יהיה 9% אזי היקף המענק הכולל יהיה עד 5.5 מיליון ש"ח, אם שיעור התשואה המתוקנן יהיה 10%, אזי היקף המענק הכולל יהיה עד 6 מיליון ש"ח.

יצוין כי היקף המענק הכולל לא יעלה בכל מקרה על 6 מיליון ש"ח, ודירקטוריון הבנק יהיה רשאי על פי שיקול דעתו להפחית את היקף המענק הכולל כמפורט בסעיף 10 להלן.

ככל ששיעור התשואה המתוקנן יהיה בטווח שבין הערכים המפורטים לעיל, ייקבע היקף המענק הכולל באופן ליניארי בין שני הערכים.

2.2. על אף האמור לעיל, במקרה בו שיעור התשואה המתוקנן יהיה נמוך מ- 6% אך גבוה או שווה ל- 5.5%, אולם שיעור התשואה להון יהיה גבוה מ- 6%, אזי היקף המענק הכולל יהיה 1 מיליון ש"ח.

2.3. על אף כל האמור בסעיף 2 לעיל, אם שיעור התשואה להון בשנה הרלבנטית נמוך מ- 6%, או אם הבנק אינו עומד ביחס הון לנכסי סיכון בהתאם לסיבולת הסיכון שנקבעה על ידי דירקטוריון הבנק

באור 21 - הטבות לעובדים (המשך)

אזי בכל אחד מהמקרים הנ"ל הבכירים לא יהיו זכאים למענק חיובי על פי תוכנית זו, וזאת גם אם שיעור התשואה המתוקנן גבוה מ- 6%.

2.4. המענק הכולל יחולק בין הבכירים כמפורט בסעיפים 2.5.1 ו- 2.5.2 להלן. מובהר כי במקרה בו תיוותר יתרה והמענק הכולל לא יחולק במלואו¹, אזי היתרה תחולק פרו-רטה בין הבכירים בשיעורי החלוקה כמפורט בסעיפים 2.5.1 ו- 2.5.2 להלן, והדירקטוריון יהיה רשאי להחליט להפחית את התוספת מתוך יתרה זו לכלל הבכירים או לחלקם.

2.5. קביעת הציון המשוקלל של הבנק לצורך חישוב שיעור התשואה המתוקנן
ביצועי הבנק ימדדו על בסיס שלושה פרמטרים בגינם יינתנו ציונים בטווח של 70-130 בכל פרמטר, כאשר במצבי קיצון של אי עמידה ביעדי סף יינתן ציון אפס. הפרמטרים ומשקלם הינם כדלקמן: (א) 40% - התשואה להון; (ב) 45% - ציון ה-BSC² של הבנק (Balance Score Card); ו- (ג) 15% - הלימות ההון בבנק (יחס ההון לנכסי סיכון).
הפרמטרים לצורך קביעת ציון ה-BSC של הבנק הינם כדלקמן: יציבות, יעילות, צמיחה, ציות ובקרה וכן השוואה למערכת הבנקאות.

2.5.1. אופן חישוב המענק האישי ליו"ר הדירקטוריון ולמנכ"ל -

חלקו של יו"ר הדירקטוריון והמנכ"ל במענק השנתי ייקבע בהתאם לציונם האישי, שיתבסס בחלקו העיקרי (80%) על הציון המשוקלל של הבנק (הניתן על פי פרמטרים הניתנים למדידה כאמור בסעיף 2.5 לעיל), כאשר חלקו האחר בשיעור של 20%, יתבסס על רשימת פרמטרים איכותיים שנקבעו מראש ואושרו על ידי ועדת התגמול ודירקטוריון הבנק (להלן: "רשימת פרמטרים איכותיים")³ ובלבד שחלקם של יו"ר הדירקטוריון והמנכ"ל במענק השנתי הכולל לא יעלו על החלק היחסי הנורמטיבי המקסימאלי אשר יקבע מראש, הכול כמפורט להלן:

החלק היחסי הנורמטיבי המקסימלי⁴ של יו"ר הדירקטוריון הינו בשיעור של 25% מהיקף המענק הכולל שנקבע מראש על ידי הדירקטוריון.

החלק היחסי הנורמטיבי המקסימלי של המנכ"ל הינו בשיעור של 28% מהיקף המענק הכולל שנקבע מראש על ידי הדירקטוריון.

2.5.2. אופן חישוב המענק האישי לכל אחד מהבכירים האחרים -

2.5.2.1. חשבונאי ראשי, יועץ משפטי, מבקר פנימי ומנהל סיכונים ראשי (פונקציות ביקורת

ובקרה)- גובה המענק לכל אחד מהבכירים הנ"ל ייקבע על בסיס: (1) ציון משוקלל אישי המורכב מ- 60% ציון BSC אישי, 20% לפי הציון המשוקלל של הבנק ו- 20% לפי ציון הערכה אישי על בסיס רשימת פרמטרים איכותיים שנקבעו מראש ואושרו על ידי ועדת

¹ למשל, כאשר חלק מהבכירים לא יגיעו למלוא הזכאות שלהם (עקב אי הגעה לציון משוקלל אישי של 110), או עקב פרישה של בכיר במהלך השנה.

² ה-BSC הינו גיליון ציונים אשר משלב מדידה כמותית של פרמטרים פיננסיים ואחרים הכלולים ביעדי הבנק כפי שייקבעו מראש על ידי הדירקטוריון בתכנית העבודה השנתית של הבנק הנגזרת מהתכנית האסטרטגית של הבנק, ואשר משמש להערכה של ביצועי הבנק ויחידותיו (באמצעות פרמטרים מדידים).

³ לעניין יו"ר הדירקטוריון פרמטרים אלו כוללים בין היתר, הקפדה על ממשל תאגידי תקין והטמעתו, מעורבות בהתווית התכנית האסטרטגית ואופן ניהול ישיבות הדירקטוריון.

לעניין מנכ"ל הבנק - פרמטרים אלו כוללים בין היתר, שקיפות ודיוק בדיווח לדירקטוריון, ראייה וחשיבה אסטרטגית ומידת התרומה לישום האסטרטגיה הכוללת של הבנק, רמת מיומנויות ניהול כח אדם, יכולת עבודה בצוות והתנהלות פנים ארגונית (יחסי אנוש עם כפיפים וממונים, ניהול והנעת עובדים) וחוזק ארגוני.

⁴ החלק היחסי הנורמטיבי- החלק המרבי של הבכיר במענק הכולל בקבלת ציון משוקלל אישי של 110 ומעלה. טווח הציונים בכל פרמטר בו נבחנים הבכירים יכול לנוע בין 0-130, כאשר ביצוע יתר בקריטריון מסוים עשוי לפצות על ביצוע חסר בקריטריון אחר.

באור 21 - הטבות לעובדים (המשך)

התגמול ודירקטוריון הבנק⁵ ו- (2) החלק היחסי הנורמטיבי המקסימלי של כל הבכירים הנ"ל הינו בשיעור של 22% מהיקף המענק הכולל שנקבע מראש על ידי הדירקטוריון. החלק הנורמטיבי המקסימלי של כל אחד מהבכירים בקבוצה זו (החשבונאי הראשי, היועץ המשפטי, המבקר הפנימי ומנהל סיכונים ראשי) מתוך החלק הנורמטיבי המקסימלי לא יעלה על 5.5%.

2.5.2.2. ראשי אגפים עסקיים (ראש אגף עסקים, ראש אגף קמעונאות, יועץ ונכסי לקוחות,

ראש אגף ניהול פיננסי וראש אגף משאבים) - גובה המענק לראשי האגפים העסקיים ייקבע על בסיס: (1) ציון משוקלל אישי המורכב מ- 60% ציון BSC אישי, 20% לפי הציון המשוקלל של הבנק ו- 20% לפי ציון הערכה אישי על בסיס רשימת פרמטרים איכותיים שנקבעו מראש ואושרו על ידי ועדת התגמול ודירקטוריון הבנק (כמפורט בהערת שולים 5 להלן) שינתן על ידי הדירקטוריון לאחר שתובא בפניו המלצת מנכ"ל הבנק, ו- (2) החלק היחסי הנורמטיבי המקסימלי של יתר חברי ההנהלה הינו בשיעור של 25% מהיקף המענק הכולל שנקבע מראש על ידי הדירקטוריון. החלק הנורמטיבי המקסימלי של כל אחד מהבכירים בקבוצה לא יעלה על 6.25%.

3. מענק שלילי

3.1. במקרה בו שיעור התשואה המתוקנן של הבנק נמוך מ- 4% ייקף מענק שלילי לחובת הבכירים, כדלקמן: אם שיעור התשואה המתוקנן יהיה 3.99%, אזי היקף המענק השלילי הכולל יהיה 0.2 מיליוני ש"ח. אם שיעור התשואה המתוקנן יהיה 3%, אזי היקף המענק השלילי הכולל יהיה 0.7 מיליוני ש"ח. אם שיעור התשואה המתוקנן יהיה 2%, אזי היקף המענק השלילי הכולל יהיה 1.2 מיליוני ש"ח, אם שיעור התשואה המתוקנן יהיה 1%, אזי היקף המענק השלילי הכולל יהיה 2 מיליוני ש"ח, אם שיעור התשואה המתוקנן יהיה שווה או נמוך מ- 0%, אזי היקף המענק השלילי הכולל יהיה עד 2.5 מיליוני ש"ח. מובהר כי היקף המענק השלילי המרבי הכולל יהיה לא יותר מ- 2.5 מיליוני ש"ח. ככל ששיעור התשואה המתוקנן יהיה בטווח שבין הערכים המפורטים לעיל, ייקבע שיעור המענק השלילי באופן ליניארי בין שני הערכים.

3.2. בכפוף לאמור בסעיף 2.2 לעיל, הבכירים אינם זכאים למענק חיובי ולא ייקפו לחובתם מענק שלילי, כאשר שיעור התשואה המתוקנן של הבנק בגין שנה רלבנטית הינו נמוך מ- 6% ושווה או גבוה מ- 4%.

3.3. קביעת היקף המענק השלילי האישי לכל אחד מהבכירים:

יחס חלוקת המענק השלילי בין הבכירים, וכן הציון האישי המשוקלל לכל בכיר ייקבעו בהתאם לאמור בסעיפים 2.5.1 ו- 2.5.2 לעיל. היקף המענק השלילי לכל בכיר, ביחס לחלקו היחסי הנורמטיבי המקסימלי יקבע על פי הנוסחה שלהלן:

⁵ ציון הערכה אישי ייקבע כדלקמן: למבקר הפנימי - עפ"י ציון הערכה אישית שיינתן על ידי ועדת הביקורת ויו"ר הדירקטוריון על בסיס רשימת פרמטרים איכותיים שנקבעו מראש על ידי ועדת התגמול והדירקטוריון; למנהל סיכונים ראשי - עפ"י ציון הערכה אישי שיינתן על ידי המנכ"ל ויו"ר הדירקטוריון שמבוסס על רשימת פרמטרים איכותיים שנקבעו מראש על ידי ועדת התגמול והדירקטוריון; לחשבונאי ראשי ויועץ המשפטי - עפ"י ציון הערכה אישי שיינתן על ידי המנכ"ל, על בסיס רשימת פרמטרים איכותיים שנקבעו מראש על ידי ועדת התגמול והדירקטוריון.

קריטריונים איכותיים להערכת הסמנכ"לים יכללו, בין היתר, הפגנת ניהול משימתי ארוך טווח, מנהיגות ודוגמא אישית, הובלה ותרומה לפיתוח עסקים ופרויקטים תוך ניהול משאבים אופטימלי (לעניין ראשי אגפים עסקיים), קיום בקרה שיטתית תוך מתן משב והפקת לקחים.

⁶ לא יבוצע תקנון תשואה כאשר התשואה "החשבונאית" הינה שלילית.

באור 21 - הטבות לעובדים (המשך)

$$(B)*70/(A)$$

כאשר:

A - הציון האישי המשוקלל של הבכיר.

B - חלקו של הבכיר מהמענק השלילי.

כלומר - התוצאה המתקבלת ממכפלה של חלקו של הבכיר מהמענק השלילי (B), במנה המתקבלת מ-70 מחולק בציון האישי המשוקלל של הבכיר (A). הציון האישי המשוקלל (A) לצורך חישוב המענק השלילי לא יפחת מ-70 כך שבציון 70 ומטה ייזקף לחובת הבכיר מלוא חלקו במענק השלילי הכולל (B). על פי דרך חישוב המענק השלילי, ככל שהציון של הבכיר הינו נמוך יותר, כך חלקו במענק השלילי יהיה גדול יותר.

3.4. מענק שלילי כמפורט לעיל, ככל שייזקף לחובת הבכיר בגין שנה מסוימת, יקוזז מהתשלומים הנדחים להם זכאי הבכיר בגין מענקים שאושרו לו בשנים קודמות כמפורט בסעיף 4 להלן. המענק השלילי המרבי לכל בכיר בגין שנה רלוונטית יהיה לכל היותר בגובה יתרת התשלומים הנדחים להם הוא זכאי בגין המענקים שאושרו לו בשנים קודמות. מובהר, כי מענק שלילי רק מקטין או מאפס את יתרת התשלומים הנדחים כאמור. אם נותרה יתרת מענק שלילית, היתרה תתאפס ולא תיזקף לשנה הבאה. בנוסף, אם בשנה הראשונה בה תופעל תוכנית זו לגבי נושא משרה שיתמנה ייקבע מענק שלילי, אזי לא ייזקף לחובת אותו בכיר מענק שלילי.

3.5. מבלי לגרוע מהאמור לעיל, ככל שירשם הפסד שנתי לבנק בגין שנה מסוימת, ידחה תשלום יתרת התשלומים הנדחים, אם תהיה לאחר קיזוז המענק השלילי כאמור- לשנה שאחריה, ככל שלא ירשם בה הפסד שנתי לבנק, וזאת מבלי לגרוע מהסדרי הקיזוז החלים על יתרת התשלומים האמורה כמפורט בסעיף 3 לעיל.

4. פריסת תשלום המענק לטווח ארוך

גובה תשלום המענק השנתי לכל בכיר על פי תוכנית זו בשנה רלבנטית, יחושב ויחולק כדלקמן:

4.1. בגין כל שנה, יחושב המענק החיובי לו זכאי הבכיר או המענק השלילי בו חייב הבכיר, על פי הקבוע בתוכנית זו. המענק החיובי או השלילי ייזקף לזכות או לחובה של הבכיר, לפי העניין.

4.2. לאחר חישוב גובה המענק על פי הקבוע בתוכנית זו בגין השנה החולפת ואישורו, ישולם לבכיר מענק בפועל בשיעור 50% מסך המענק לו הוא זכאי בגין השנה האמורה, כאשר תשלום יתרת המענק (50%) בגין אותה שנה יידחה וישולם בפועל בחלקים שווים בכל אחת משלוש השנים העוקבות לשנה הקלנדרית בה אושר המענק.

4.3. כל אחד מהתשלומים הנדחים כאמור יוצמד למדד המחירים לצרכן החל ממועד אישור המענק בגין השנה הרלוונטית ועד למועד תשלומו בפועל, ויהיה כפוף למנגנון קיזוז כמפורט בסעיף 3 לעיל (ולעניין בכיר שפרש למנגנון קיזוז כמפורט בס"ק 5.1.4 להלן).

5. פרישת בכירים

5.1. בכפוף לתנאי תכנית זו, המענק לו יהיה זכאי בכיר הפורש מהבנק יחושב כדלקמן:

5.1.1. בגין השנה בה פרש, יהיה זכאי הבכיר למענק יחסי בלבד. בחישוב המענק היחסי תילקח

בחשבון התקופה בה כיהן הבכיר בבנק בפועל ("המענק היחסי").

באור 21 - הטבות לעובדים (המשך)

- 5.1.2. למרות האמור לעיל, הדירקטוריון יהיה רשאי להחליט על הפחתת חלקו של בכיר שהתפטר, או פרש מרצון לפני גיל פרישה⁷.
- 5.1.3. חישוב גובה המענק היחסי ייעשה בשנה העוקבת לשנת הפרישה. לאחר עריכת החישוב ישולם לבכיר המענק היחסי במועדים ובתנאים כמפורט בסעיף 4 לעיל.
- 5.1.4. יתרת התשלומים הנדחים בגין מענקים שאושרו בשנים קודמות ולרבות התשלומים הנדחים בגין המענק היחסי כאמור, תשולם לבכיר בהתאם לכללים המפורטים בסעיף 4 לעיל. הדירקטוריון יהיה רשאי להפחית תשלום או תשלומים נדחים עובר למועדי תשלום בפועל, במקרה בו התרחש במהלך תקופת הפריסה, אירוע אשר השפיע לרעה על ביצועי ו/או תוצאות הבנק לשנה זו ושקשור בהתנהלות נושא המשרה הפורש עובר למועד תשלום המענק היחסי. יובהר, כי אין בתשלום/ים נדחה/ים של מענק/ים כדי ליצור יחסי עובד מעביד בין נושא המשרה לבין הבנק לאחר סיום תקופת עבודתו של נושא המשרה בבנק.
- 5.2. על אף האמור בסעיף 5.1 לעיל, בכיר אשר פרש או פוטר עקב קרות אירוע המאפשר לפטרו ללא פיצויים, לא יהא זכאי למענק שנתי חיובי בגין שנת הפרישה וכן לא יהיה זכאי לקבל את יתרת התשלומים הנדחים שנותרה לתשלום בגין שנים קודמות.
- 5.3. בכיר שפרש בשל מחלה, נכות או מוות - על אף האמור בסעיף 5.1 לעיל, בכיר שפרש בשל מחלה, נכות או מוות, יהיה זכאי (הוא או יורשיו, לפי העניין) למענק יחסי בגין שנת הפרישה. מענק יחסי זה יחושב וישולם בשנה העוקבת לפרישה, בעת חישוב ותשלום המענק בגין אותה שנה לכל יתר הבכירים בבנק. בנוסף, יהיה זכאי בכיר זה (הוא או יורשיו, לפי העניין) לתשלום יתרת התשלומים הנדחים בגין מענקים שאושרו לו בשנים קודמות, וזאת במועדים ובתנאים כמפורט בסעיף 4 לעיל, ובכפוף לסמכות הדירקטוריון להפחית את המענק בנסיבות המפורטות בסעיף 5.1.4 לעיל. על אף האמור לעיל, הדירקטוריון יהא רשאי, לאחר ששקל את המלצות ועדת התגמול, לקבוע כי בכיר שפרש בשל מחלה, נכות או מוות יהיה זכאי (הוא או יורשיו, לפי העניין) לתשלום מלוא יתרת התשלומים הנדחים בגין מענקים שאושרו לו בשנים קודמות וזאת בד בבד עם תשלום המענק היחסי.
6. גובה המענק לו זכאי בכיר חדש אשר מונה לתפקיד במהלך שנה קלנדרית
- 6.1. עובד הבנק אשר קודם ומונה לתפקיד של בכיר בבנק במהלך שנה קלנדרית – יהיה זכאי למענק יחסי על פי תוכנית זו בגין החודשים בהם כיהן כבכיר בבנק באותה שנה קלנדרית. בגין התקופה שקדמה למועד מינויו כבכיר, בה עבד במשרה אחרת בבנק, יהיה זכאי הבכיר לתגמול יחסי בהתאם לתנאים שנקבעו ביחס לאותה משרה על פי הסכם קיבוצי או כל הסכם אחר ובשים לב לתקופה בה כיהן.
- 6.2. עובד חדש אשר מונה במהלך שנה קלנדרית לתפקיד של בכיר בבנק – יהיה זכאי למענק יחסי על פי תוכנית זו בגין החודשים בהם כיהן כבכיר בבנק באותה שנה קלנדרית.
7. רואה החשבון המבקר יערוך ביקורת על יישום תוכנית המענק.
8. המענק לבכירים על פי תוכנית זו, ככל שהבכירים יהיו זכאים למענק על פי תוכנית זו, אינו מהווה חלק מהשכר המשולם למי מהבכירים, ולא יובא בחשבון לצורך הפרשות סוציאליות, פיצויים, קצבת פרישה ולא יחשב כתנאי נלווה מכל מין וסוג שהוא של מי מהבכירים. מובהר כי מכל תשלום בפועל אשר ישולם לבכיר על פי תוכנית זו ינוכה מס כדין.

⁷ למעט המנכ"ל שפרש אשר על פי תנאי העסקתו בבנק זכאי למענק בעת פרישתו, מרצון או שלא מרצון (למעט פרישה אשר נסיבותיה שוללות זכאות לפיצויים).

באור 21 - הטבות לעובדים (המשך)

9. האמור בהסכמי ההעסקה של הבכירים לעניין זכאותם למענק שנתי מהבנק יתוקן, ככל הנדרש ולפי העניין, בהתאם לקבוע בתוכנית המענק.
10. הדירקטוריון יהיה רשאי להחליט כי סכומי המענקים להם זכאים הבכירים (או חלקם) יופחת ולקבוע את גובה ההפחתה וכן לקבוע בהחלטה מנומקת כי לא יוענקו מענקים לבכירים בשנה רלבנטית, במקרים חריגים של משבר כלל משקי או מערכת או משבר בבנק.

3. מענקים בגין שנת 2015

דירקטוריון הבנק דן ואישר ביום 23 בפברואר 2016 את סכומי המענקים לנושאי המשרה בבנק בגין שנת 2015⁸. דירקטוריון הבנק אישר את סכומי המענקים לאחר שהובאו בפניו המלצות ועדת התגמול שדנה ואישרה ביום 10 בפברואר 2016 את סכומי המענקים⁹ לנושאי המשרה האמורים לעיל, הכל בהתאם למדיניות התגמול ולתכנית המענקים.

במסגרת דיוני ועדת התגמול והדירקטוריון לאישור סכומי המענקים לנושאי המשרה, הוצגו הנתונים והפרמטרים הרלוונטיים שנקבעו במסגרת תכנית המענקים וזאת לצורך קביעת סכומי המענקים לנושאי המשרה בגין שנת 2015 (ראו פירוט במסגרת תיאור תכנית המענקים בבאור 2.1.21). בין היתר, הוצגו בפני ועדת התגמול והדירקטוריון, התוצאות העסקיות של הבנק בשנת 2015, ציון ה-BSC (Balance Score Card) של הבנק¹⁰ הכולל, בין היתר, פרמטרים כגון שיעור התשואה על ההון השנתי של הבנק לאחר מס, יחס הלימות ההון של הבנק, ביצועי הבנק על אגפיו השונים ביחס ליעדי הביצוע השנתיים שנקבעו על ידי הדירקטוריון, וכן, נתונים פומביים ומידע משווה ביחס לתשואות הקבוצות הבנקאיות במערכת הבנקאית בישראל. בנוסף הוצגו בפני ועדת התגמול והדירקטוריון, נתונים המתייחסים לביצועי נושאי המשרה בשנת 2015 בהתאם לפרמטרים שנקבעו בתכנית המענקים, ובכלל זה ציון ה-BSC האישי¹¹ וציון הערכה אישי של כל אחד מנושאי המשרה אשר נקבע על בסיס רשימת פרמטרים איכותיים שנקבעו מראש ואושרו על ידי ועדת התגמול והדירקטוריון.

4. מענקים בגין שנת 2014

בהתאם לתנאי תכנית המענקים לא זכאים נושאי המשרה בבנק למענקים בגין שנת 2014. כמו כן, במסגרת יישום תכנית המענקים שנדון ואושר על ידי ועדת התגמול מיום 11.2.15 ודירקטוריון הבנק ביום 18.2.2015 קוזז מענק שלילי מיתרות מענקים שתשלומם נדחה משנים קודמות בהתאם לתנאי תכנית המענקים לנושאי משרה כפי שאושרו על ידי האורגנים המוסמכים של הבנק בשנים קודמות.

⁸ סכומי המענקים שאושרו על ידי ועדת התגמול והדירקטוריון אינם סופיים שכן פרמטר השוואת נתוני הבנק לנתוני קבוצות בנקאיות נוספות במערכת הבנקאית חושב על בסיס נתוני שלושת הרבעונים הראשונים של שנת 2015. בסמוך לאחר פרסום הדוחות הכספיים השנתיים לשנת 2015 של קבוצות בנקאיות נוספות במערכת הבנקאית, יערך חישוב סופי של הפרמטר האמור וחישוב סכומי המענקים לנושאי המשרה יותאם בהתאם לנתונים המפורטים בדוחות האמורים.

⁹ החלטות ועדת התגמול התבססו על נתונים לא סופיים (בכלל זה נתוני הדוחות הכספיים לשנת 2015) שהיו ידועים במועד קיום הדיון בוועדה. יצוין כי לא היו סטיות מהותיות בין סכומי המענקים כפי שאושרו על ידי בוועדה לבין סכומי המענקים שאושרו על ידי הדירקטוריון.

¹⁰ גיליון ציונים המשלב מדידה כמותית של פרמטרים הכלולים ביעדי הבנק כפי שנקבעו מראש על ידי דירקטוריון הבנק, ואשר משמש ככלי להערכת ביצועי הבנק בשנת הדיווח, באמצעות פרמטרים מדידים.

¹¹ גיליון ציונים המשלב מדידה כמותית של פרמטרים הכלולים ביעדי הבנק שבתחום אחריותו של נושא המשרה, כפי שנקבעו מראש על ידי ועדת הביקורת, ועדת התגמול ודירקטוריון הבנק, ואשר משמש ככלי להערכת ביצועי נושאי המשרה בשנת הדיווח, באמצעות פרמטרים מדידים.

באור 21 - הטבות לעובדים (המשך)

ה. חוזים אישיים

1. נכון ליום 31.12.15 כל חברי ההנהלה מועסקים בחוזים אישיים. לחלק מחברי ההנהלה חוזה אישי המעניק פיצויי פרישה מוגדלים במקרה של פיטורים על ידי הבנק. סכום ההוצאה המרבית, שלא נרשמה בספרי הבנק נכון ליום 31 בדצמבר 2015, מאחר ואין בכוונת הבנק לפטר חברי הנהלה אלה, מסתכם בסך של כ- 2.5 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2014 – 2.5 מיליון ש"ח).

2. ביום 6.2.14 אישרה האסיפה הכללית של הבנק לאחר אישורם של הדירקטוריון ביום 31.12.2013 וועדת התגמול ביום 26.12.2013 את תנאי הכהונה וההעסקה למנכ"ל הבנק, מר ישראל טראו. מר טראו מועסק בבנק בהסכם העסקה אישי לתקופה בת 3 שנים ממועד תחילת עבודתו בפועל בבנק ביום 16.2.14 (להלן: "תקופת ההעסקה הראשונה") אשר תוארך, בכפוף לכך שמי מהצדדים לא ייתן הודעה למשנהו, עד 6 חודשים לפני תום תקופת ההעסקה הראשונה, בדבר אי הארכת תקופת ההעסקה. כל צד יהיה רשאי לסיים את ההתקשרות בכל עת ובמתן הודעה מוקדמת בת 6 חודשים מראש, וזאת הן בתקופת ההעסקה הראשונה והן לאחריה, ככל ותוארך. עם תום העסקתו של מר טראו בבנק, מכל סיבה שהיא, יהיה זכאי מר טראו לכל הכספים והזכויות שנצברו לזכותו בפוליסת ביטוח המנהלים וזו תועבר לבעלותו של מר טראו והכל למעט אם סיום העסקתו נעשה בניסיונות בהן ניתן על פי דין לשלול פיצויי פיטורין, וכן ישוחררו כל הסכומים שנצברו לזכותו בקרן השתלמות. מובהר, כי הפרשות הבנק לביטוח מנהלים באות במקום חובת תשלום מלוא פיצויי פיטורים, אם יגיעו כאלה על פי דין, וזאת בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורים, תשכ"ג – 1963 ובהתאם לתנאים שנקבעו באישור הכללי בדבר תשלומי מעבידים לקרן פנסיה ולקופת ביטוח במקום פיצויי פיטורים. מר טראו יהיה מחוייב בתקופת צינון (אי תחרות) בת ששה חודשים מהמועד בו יפסיק לעבוד בפועל בבנק. בתקופת הצינון, יהיה זכאי מר טראו לתשלום משכורת ומלוא התנאים הנלווים (להלן: "תשלום בגין הסתגלות"). מובהר, כי בתקופה בה תקופת הצינון תחפוף את תקופת ההודעה המוקדמת, יהיה מר טראו זכאי רק לתשלום בגין תקופת ההודעה המוקדמת. אם מר טראו יפר התחייבותו לאי תחרות, הרי מבלי לגרוע מכל סעד אחר העומד לרשות הבנק, הוא יהיה חייב להחזיר לבנק את כל התשלומים שקיבל בגין תקופת ההודעה המוקדמת ו/או תקופת הצינון. משכורתו של מר טראו צמודה לעליית מדד המחירים לצרכן (מעודכנת אחת לרבעון).

- אומדן המענק לשנת 2015 למנכ"ל הבנק, מר ישראל טראו הינו בסך 945 אלפי ש"ח.
 - ביום 26 באוקטובר 2014 אישרה האסיפה הכללית של הבנק בהמשך לאישור דירקטוריון הבנק מיום 30 באפריל 2014 ואשרורו מיום 10 בספטמבר 2014 ובהמשך לאישור ועדת התגמול של הבנק מיום 28 באפריל 2014, הענקת מענק חתימה חד פעמי למנכ"ל הבנק, מר ישראל טראו, בגובה שתי משכורות חודשיות (סך הכל 270 אלפי ש"ח).

3. יו"ר הבנק, מר זאב אבילס מועסק בהסכם אישי לתקופה בלתי קצובה מיום 1 בנובמבר 1999, אשר עודכן מעת לעת בהתאם להחלטות האסיפה הכללית של הבנק. כל אחד מהצדדים להסכם ההעסקה רשאי לסיים את ההתקשרות על-פיו בכל עת ולפי שיקול דעתו המוחלט, בהודעה מראש בת שישה חודשים. עם סיום העסקתו בבנק (למעט בניסיונות בהן תישלל זכאותו לפיצויי פיטורין), יהיה מר אבילס

באור 21 - הטבות לעובדים (המשך)

זכאי לפיצויים כקבוע בדין בסך המהווה 100% ממשכורתו האחרונה של היו"ר נכון למועד סיום העסקתו בבנק כפול מספר שנות עבודתו של היו"ר בבנק (לרבות חלק מתוך שנה- באופן יחסי, להלן - "100% פיצויים") וזאת חלף הסכומים שהיו צריכים להיות מופקדים עבורו לקופת גמל לפיצויים אישית על שמו לפי סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורים התשכ"ג-1964. לפיכך, בעת סיום העסקתו של היו"ר, יהיה זכאי מר אבלס לכל הכספים והזכויות שנצברו ויצברו בקופת הפיצויים האישית, והבנק יוסיף וישלם ליו"ר כספים בגובה ההפרש שבין זכאותו ל- 100% פיצויים לבין הכספים והזכויות בקופת הפיצויים האישית. בנוסף, זכאי מר אבלס בעת סיום העסקתו בבנק, גם לפיצויים נוספים בסכום של 100% ממשכורתו האחרונה כפול מספר שנות עבודתו בבנק (לרבות חלק מתוך שנה- באופן יחסי), כפי שאושר באסיפה הכללית של הבנק מיום 30 באפריל 2006. תקופת הגבלת תחרות – 6 חודשים מהמועד בו יפסיק היו"ר את עבודתו בפועל בבנק (בין בפיטורין ובין בהתפטרות). משכורתו של מר אבלס צמודה למדד המחירים לצרכן (מעודכנת אחת לשנה).

כמפורט בסעיף ד. 2 לעיל, תנאי תכנית המענקים לנושאי משרה בבנק אשר הותאמה לדרישות תיקון 20 ולהוראת התגמול בתאגיד בנקאי החליפו את תנאי תכנית המענקים שאושרה ליו"ר הדירקטוריון בעבר.

- אומדן המענק לשנת 2015 ליו"ר הדירקטוריון של הבנק, מר זאב אבלס הינו 844 אלפי ש"ח.
- המענק השלילי שקוזז מסכומי מענקים שאושרו בשנים קודמות בשנת 2014 ליו"ר הבנק הינו בסך של 509 אלפי ש"ח.

ו. ביום 29 בינואר 2015 נחתם הסכם שכר חדש בבנק לאומי לשנים 2015-2018 שעיקריו הפחתת מנגנון עדכון השכר השנתי ושינויים בזכויות ומענקי יובלות. בהקשר עם הסכם היישום כמצוין בסעיף 3.א.21. השפעת הסכם השכר החדש באה לידי ביטוי בהתאם לכללי החשבונאות באופן חלקי בשנת 2014 ובאופן מלא בדוחות הכספיים לשנת 2015.

ז. ביום 17 בפברואר 2016 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד בבנק לאומי לפיו יומרו זכויות מסוימות שנצברו לטובת עובדי בנק לאומי במניית של לאומי על בסיס הסכום בו רשומות אותן זכויות בספרי לאומי, בכפוף לתנאים שונים ולמהלכי השלמה נדרשים. השלכת ההסכם הקיבוצי, אשר נחתם לאחר תאריך המאזן, בקשר עם הסכם היישום כמצוין בסעיף 3.א.21. נבחנת על ידי הבנק.

באור 21 - הטבות לעובדים (המשך)

סכומים מדווחים

א. סוגי ההטבות לעובדים

ליום 31 בדצמבר 2015				
פנסיה במיליוני ש"ח	פיצויים	הטבות אחרות		סך הכל
		בסיום ולאחר העסקה	מענק יובל	
502	146	27	29	704
* 282	71	-	-	353
220	75	27	29	351

סכום ההתחייבות
השווי ההוגן של נכסי תוכנית
עודף ההתחייבות על נכסי התכנית
שנכלל בסעיף "התחייבויות אחרות"

ליום 31 בדצמבר 2014				
פנסיה במיליוני ש"ח	פיצויים	הטבות אחרות		סך הכל
		בסיום ולאחר העסקה	מענק יובל	
503	141	20	44	708
* 274	73	-	-	347
229	68	20	44	361

סכום ההתחייבות
השווי ההוגן של נכסי תוכנית
עודף ההתחייבות על נכסי התכנית
שנכלל בסעיף "התחייבויות אחרות"

* לעניין אומדן נכסי קרן עמית ראה באור 1.ד.1.

ב. תוכנית הטבות לאחר פרישה

1. מחויבות ומצב מימון

תוכנית פיצויים		תוכנית פנסיה להטבה מוגדרת	
31 בדצמבר		31 בדצמבר	
2014	2015	2014	2015
במיליוני ש"ח			
137	141	454	503
3	4	5	6
5	5	20	21
(1)	4	39	(16)
(3)	(8)	(15)	(12)
141	146	503	502
126	134	481	483

א. שינוי במחויבות בגין הטבה חזויה

מחויבות בגין הטבה חזויה בתחילת תקופה
עלות שירות
עלות ריבית
הפסד (רווח) אקטוארי נטו
הטבות ששולמו
מחויבות בגין הטבה חזויה בסוף התקופה
מחויבות בגין הטבה מצטברת בסוף
התקופה*

ב. שינוי בשווי ההוגן של נכסי התכנית ומצב

המימון של התכנית

69	73	231	274
6	*** -	41	4
1	-	3	4
(3)	(2)	(1)	-
73	71	274	282
68	75	229	220

שווי הוגן של נכסי התכנית בתחילת תקופה
תשואה בפועל על נכסי התכנית
הפקדות לתכנית על ידי התאגיד הבנקאי
הטבות ששולמו
שווי הוגן של נכסי התכנית בסוף התקופה
מצב המימון - התחייבות נטו שהוכר בסוף
תקופה**

* בנטרול תחזית גידול בתגמול.

** נכלל בסעיף "התחייבויות אחרות".

*** סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015

באור 21 - הטבות לעובדים (המשך)

סכומים מדווחים

ב. תוכנית הטבות לאחר פרישה (המשך)
1. מחויבות ומצב מימון (המשך)

תוכנית פיצויים		תוכנית פנסיה להטבה מוגדרת	
31 בדצמבר		31 בדצמבר	
2014	2015	2014	2015
-	-	-	-
68	75	229	220

ג. **סכומים שהוכרו במאזן המאוחד**

סכומים שהוכרו בסעיף נכסים אחרים
סכומים שהוכרו בסעיף התחייבויות אחרות

ד. **סכומים שהוכרו ברווח (הפסד) כולל אחר**

מצטבר לפני השפעת מס

הפסד אקטוארי נטו
התחייבות נטו בגין המעבר
יתרת סגירה ברווח כולל אחר מצטבר

5	18	10	27
5	-	28	-
10	18	38	27

2. הוצאות לתקופה

א. **רכיבי עלות ההטבה נטו שהוכרו ברווח והפסד**

תוכנית פיצויים			תוכנית פנסיה להטבה מוגדרת		
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2013	2014	2015	2013	2014	2015
2	3	4	5	5	6
5	5	5	17	20	21
(6)	(6)	(3)	(9)	(11)	(12)
-	* -	1	-	* -	3
1	2	7	13	14	18
26	26	28	-	-	-
27	28	35	13	14	18

עלות שירות
עלות ריבית
תשואה חזויה על נכסי תכנית
הפחתה של סכומים שלא הוכרו-
הפסד אקטוארי נטו
סך עלות ההטבה נטו
סך הוצאה בגין תוכנית להפקדה מוגדרת
סך הוצאות שנכללו במשכורות והוצאות נלוות

ב. **שינויים בנכסי תכנית ובמחויבות להטבה שהוכרו ברווח (הפסד) כולל אחר לפני השפעת מס**

תוכנית פיצויים			תוכנית פנסיה להטבה מוגדרת		
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2013	2014	2015	2013	2014	2015
8	(3)	9	1	9	(8)
-	* -	(1)	-	* -	(3)
8	(3)	8	1	9	(11)
1	2	7	13	14	18
9	(1)	15	14	23	7

הפסד (רווח) אקטוארי נטו בתקופה
הפחתה של הפסד אקטוארי
סך הכל הוכר ברווח כולל אחר

סך עלות ההטבה נטו
סך הכל הוכר בעלות ההטבה, נטו
לתקופה וברווח כולל אחר

ג. **אומדן של הסכומים הכלולים ברווח כולל אחר מצטבר שצפוי כי יופחתו מרווח כולל אחר מצטבר לדוח רווח והפסד הוצאה בשנת 2016 לפני השפעת המס**

מיליוני ש"ח
4

הפסד אקטוארי נטו

באור 21 - הטבות לעובדים (המשך)

סכומים מדווחים

ב. תוכנית הטבות לאחר פרישה (המשך)

3. הנחות

ההנחות על בסיס ממוצע משוקלל המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה ולמדידת עלות ההטבה נטו

תכנית פנסיה להטבה מוגדרת

31 בדצמבר	
2014	2015
2.20%	2.25%
2.00%	2.00%
5.65%	5.65%
0.80%	0.80%

1. ההנחות העיקריות המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה

שיעור היוון ריאלי
שיעור עליית המדד
שיעור עזיבה
שיעור גידול בתגמול ריאלי

2. ההנחות העיקריות המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה נטו לתקופה

31 בדצמבר		
2013	2014	2015
4.30%	4.60%	3.80%
3.90%	4.20%	4.10%
2.00%	0.80%	0.80%

שיעור היוון נומינלי
תשואה חזויה לטווח ארוך על נכסי התכנית נומינלי*
שיעור גידול בתגמול ריאלי

* משיקולים פרקטיים הבנק בחר להשתמש בשיעורי התשואה בפועל לצורך קביעת שיעורי התשואה החזויים בתקופות קודמות. ראה גם ביאור 1.ד.1.

השפעה על שינוי בנקודת אחוז אחת (1%) על המחויבות בגין הטבה חזויה לפני השפעת מס

גידול בנקודת אחוז אחת	
31 בדצמבר	
2014	2015
במיליוני ש"ח	
(61.9)	(65.5)
1.9	1.1
23.4	23.2

שיעור היוון ריאלי
שיעור עזיבה מוטבת
שיעור גידול בתגמול ריאלי

קיטון בנקודת אחוז אחת	
31 בדצמבר	
2014	2015
במיליוני ש"ח	
78.1	82.3
(1.9)	(1.1)
(20.9)	(20.9)

שיעור היוון ריאלי
שיעור עזיבה מוטבת
שיעור קיטון בתגמול ריאלי

באור 21 - הטבות לעובדים (המשך)

סכומים מדווחים

ב. תוכנית הטבות לאחר פרישה (המשך)

3. הנחות (המשך)

ההנחות על בסיס ממוצע משוקלל המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה ולמדידת עלות ההטבה נטו

תוכנית פיצויים

31 בדצמבר	
2014	2015
3.90%	3.62%
2.00%	2.00%
3.50%	3.50%

1. ההנחות העיקריות המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה

שיעור היוון נומינלי
שיעור עזיבה
שיעור גידול בתגמול נומינלי

2. ההנחות העיקריות המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה נטו לתקופה

31 בדצמבר		
2013	2014	2015
5.20%	4.90%	3.70%
7.30%	8.30%	5.00%
5.20%	3.50%	3.50%

שיעור היוון נומינלי
תשואה חזויה לטווח ארוך על נכסי התכנית נומינלי*
שיעור גידול בתגמול נומינלי

* משיקולים פרקטיים הבנק בחר להשתמש בשיעורי התשואה בפועל לצורך קביעת שיעורי התשואה החזויים בתקופות קודמות. ראה גם ביאור 1.ד.1.

השפעה על שינוי בנקודת אחוז אחת (1%) על המחויבות בגין הטבה חזויה לפני השפעת מס

גידול בנקודת אחוז אחת	
31 בדצמבר	
2014	2015
במיליוני ש"ח	

(12.4) (11.3)
(7.6) (4.3)
17.2 16.2
14.8 13.9

שיעור היוון נומינלי
שיעור עזיבה רגילה
שיעור עזיבה מוטבת
שיעור גידול בתגמול נומינלי

קיטון בנקודת אחוז אחת	
31 בדצמבר	
2014	2015
במיליוני ש"ח	

14.3 13.0
1.5 1.7
15.8 (13.7)
(13.1) (12.2)

שיעור היוון נומינלי
שיעור עזיבה רגילה
שיעור עזיבה מוטבת
שיעור קיטון בתגמול נומינלי

באור 21 - הטבות לעובדים (המשך)

סכומים מדווחים

ב. תוכנית הטבות לאחר פרישה (המשך)

4. נכסי תכנית

א. הרכב השווי ההוגן של נכסי תוכנית

תוכנית פנסיה להטבה מוגדרת *							
31 בדצמבר 2014				31 בדצמבר 2015			
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1	סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1
במיליוני ש"ח							
5	-	-	5	14	-	-	14
12	-	-	12	16	-	-	16
176	-	90	86	169	-	91	78
46	-	13	33	45	-	12	33
35	-	24	11	38	-	29	9
274	-	127	147	282	-	132	150

סוג נכס

מזומנים ופקדונות בבנקים
 מניות
 אג"ח ממשלתיות
 אג"ח קונצרניות
 אחר
 סך הכל

תוכנית פיצויים							
3	-	-	3	6	-	-	6
7	-	-	7	7	-	-	7
34	-	-	34	30	-	-	30
11	-	2	9	13	-	2	11
18	-	-	18	15	-	-	15
73	-	2	71	71	-	2	69

סוג נכס

מזומנים ופקדונות בבנקים
 מניות
 אג"ח ממשלתיות
 אג"ח קונצרניות
 אחר
 סך הכל

* לעניין אומדן נכסי קרן עמית ראה באור 1.ד.1.

ב. השווי ההוגן של נכסי תכנית לפי סוגי נכסים ויעד הקצאה לשנת 2016:

תוכנית פיצויים			תוכנית פנסיה להטבה מוגדרת			סוג נכס
% מנכסי התכנית		יעד	% מנכסי התכנית		יעד	
31 בדצמבר		הקצאה	31 בדצמבר		הקצאה	
2014	2015	2016	2014	2015	2016	
4%	8%	8%	2%	5%	1%	מזומנים ופקדונות בבנקים
10%	10%	8%	4%	6%	9%	מניות
46%	43%	49%	64%	60%	63%	אגרות חוב:
15%	18%	15%	17%	16%	15%	ממשלתיות
61%	61%	64%	81%	76%	78%	קונצרניות
25%	21%	20%	13%	13%	12%	סך הכל אגרות חוב
100%	100%	100%	100%	100%	100%	אחר
						סך הכל

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015

באור 21 - הטבות לעובדים (המשך)

סכומים מדווחים

ב. תוכנית הטבות לאחר פרישה (המשך)

5. תזרימי מזומנים

1. הפקדות

הפקדות בפועל		תחזית
2014	2015	*2016
		במיליוני ש"ח
<u>3</u>	<u>3</u>	<u>3</u>

הפקדות

* אומדן הפקדות שצפוי לשלמן לתוכניות פנסיה להטבה מוגדרת במהלך שנת 2016.

2. הטבות שהבנק צופה לשלם בעתיד

שנה	במיליוני ש"ח
2016	11
2017	13
2018	15
2019	33
2020-2025	155
2026 ואילך	560
סך הכל	<u>787</u>

באור 22א – הון

(1) הרכב הון המניות:

בערכים נומינליים

ליום 31 בדצמבר		
2014	2015	
90,000,000	90,000,000	הון מניות רשום מניות סטוק רגילות בנות 0.01 ש"ח
73,583,024	73,583,024	הון מניות מונפק ונפרע מניות סטוק רגילות בנות 0.01 ש"ח

המניות רשומות למסחר בבורסה לניירות ערך בתל אביב. כל מניה מקנה זכות לקול אחד באסיפה הכללית של הבנק¹. כל מניה מקנה זכות השתתפות בחלוקת רווחים וזכות השתתפות ביתרת נכסי הבנק במקרה של פירוק באופן יחסי לערכה הנקוב.

(2) **מגבלות בחלוקת הדיבידנדים** - ביום 15 בינואר 2013 פורסם תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר

331 בנושא חלוקת דיבידנד על ידי תאגידים בנקאיים (להלן "התיקון") אשר נכנס לתוקפו החל מיום 1 בינואר 2013, לאור דרישות שנוספו בשנים האחרונות להוראות הדיווח לציבור המחייבות לרשום רווחים והפסדים מסוימים של הבנק ברווח כולל אחר ולא ברווח והפסד, עודכנו המבחנים לחלוקת דיבידנד. בהתאם לעדכון, "רווחים ראויים לחלוקה" כוללים את מרכיב רווח כולל אחר ואולם הבנק לא יבצע חלוקת דיבידנד (אלא אם קיבל מראש אישור המפקחת) בין היתר כאשר:

- יתרת העודפים המצטברת בניכוי הפרשים בחובה שנכללו ברווח כולל אחר מצטבר אינה חיובית או כאשר הסכום המוצע לחלוקה יגרום ליתרת עודפים כאמור,
- אחת או יותר משלוש השנים הקלנדריות האחרונות הסתיימה בהפסד או בהפסד כולל,
- כאשר התוצאה המצטברת בשלושת הרבעונים המסתיימים בתום תקופת הביניים שלגביה פורסם הדוח הכספי האחרון, מראה על הפסד או על הפסד כולל.

בתיקון אף נקבע כי הבנק לא יבצע חלוקה מתוך קרנות הון, או מתוך הפרשים בזכות שנכללו ברווח כולל אחר מצטבר.

בהתאם להיתר לרכישת אמצעי השליטה בבנק משנת 1993, נאסר על הבנק לחלק דיבידנד מרווחים צבורים מהתקופה שלפני הרכישה אלא לפי אישור מראש ובכתב של המפקח על הבנקים. סכום הרווחים הצבורים בגינם לא ניתן לחלק דיבידנד ליום 31 בדצמבר 2015 הינו 463 מיליון ש"ח מתוך סך עודפים של 1,411 מיליון ש"ח.

במכתב הפיקוח על הבנקים בנושא מסגרת באזל III – יחסי הון ליבה מינימאליים נדרשו הבנקים, בין היתר, להימנע מחלוקת דיבידנד אם בעטיה הבנק עלול שלא לעמוד בדרישות ליעדי הון שנקבעו בו. בנוסף, יצוין כי בהתאם לתנאי הנפקתם של שטרי הון משני עליון שהונפקו על ידי אגוד הנפקות בע"מ ביום 10 בספטמבר 2009 ובהתאם לתשקיף המדף של אגוד הנפקות בע"מ מיום 26 בנובמבר 2013, כל עוד לא שולמה ריבית שסילוקה נדחה בגין שטרי ההון המורכבים שהונפקו, לא יוכל הבנק לחלק דיבידנד ולבצע חלוקה כמשמעות מונחים אלה בחוק החברות.

¹ 16,864,720 מניות מוחזקות על ידי שלמה אליהו אחזקות בע"מ ו- 3,092,368 מניות מוחזקות על ידי אליהו חברה לבטוח בע"מ, באמצעות נאמנים. המחזיקים והנאמנים אינם רשאים להשתתף באסיפות הכלליות של הבנק ולהצביע מכח המניות האמורות. אחוזי ההצבעה של יתר המחזיקים לא שונו בהתאם.

באור 22א – הון (המשך)

(3) מבלי לגרוע מהמגבלות לעיל, בעניין חלוקת דיבידנד, בהתאם לעמדת הפיקוח על הבנקים, לא חילק הבנק דיבידנדים בשנים האחרונות ובכלל זה בשנת 2015.

(4) ביום 29 באוקטובר 2012 חדלה שלמה אליהו אחזקות להוות חלק מגרעין השליטה בבנק בעקבות השלמת רכישת השליטה במגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ על ידי מר שלמה אליהו באמצעות חברה לביטוח בע"מ.

באור 22ב – הלימות ההון, נזילות ומינוף לפי הוראות המפקח על הבנקים

כללי

במאי 2013 תיקן המפקח על הבנקים את הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 211-201 בנושא מדידה והלימות הון, על מנת להתאימן להנחיות באזל III. יודגש, כי הוראות באזל III קובעות שינויים משמעותיים בחישוב דרישות ההון הרגולטורי, בין היתר, בכל הקשור ל:

- רכיבי ההון הפיקוחי.
- ניכויים מההון והתאמות פיקוחיות.
- טיפול בחשיפות לתאגידים פיננסיים.
- טיפול בחשיפות לסיכון אשראי בגין חובות פגומים
- הקצאת הון בגין סיכון CVA.

התיקונים להוראות הנ"ל נכנסו לתוקף החל מיום 1 בינואר 2014, כאשר היישום הינו באופן מדורג בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 299 בנושא מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי - הוראות מעבר, וזאת על מנת לאפשר עמידה בדרישות החדשות של ההון הפיקוחי במסגרת יישום באזל III ולקבוע תקופת מעבר עד ליישומן המלא. הוראות המעבר מתייחסות, בין היתר, להתאמות הפיקוחיות והניכויים מההון, וכן למכשירי הון שאינם כשירים להכללה בהון הפיקוחי בהתאם לקריטריונים החדשים שנקבעו בהוראות באזל. בהתאם להוראות המעבר, ההתאמות הפיקוחיות והניכויים מההון וכן זכויות המיעוט שאינן כשירות להיכלל בהון הפיקוחי מנוכים מההון בהדרגה בשיעור של 20% בכל שנה, החל מיום 1 בינואר 2014 ועד ליום 1 בינואר 2018.

כמו כן, מכשירי ההון שאינם כשירים עוד כהון פיקוחי הוכרו עד לתקרה של 80% ביום 1 בינואר 2014 ובכל שנה עוקבת מופחתת תקרה זו ב- 10% נוספים עד ליום 1 בינואר 2022. נכון לשנת 2015 שיעור הניכויים מההון הרגולטורי עומד על 40% ותקרת המכשירים הכשירים כהון פיקוחי עומדת על 70%.

ביום 22 באוקטובר 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר סופי בנושא "דרישות הון בגין חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים" (להלן: "החוזר"). החוזר מתקן את הוראות ניהול בנקאי תקין 203 ו-204 במטרה להתאימן להמלצות ועדת באזל בכל הקשור לדרישות הון בגין חשיפות של תאגידים בנקאיים לצדדים נגדיים מרכזיים. החוזר מפרט את ההנחיות החדשות, אשר יחולו על חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים הנגרמות מנגזרי OTC, עסקאות נגזרים סחירים בבורסה ועסקאות מימון נירות ערך. ההנחיות מבדילות בין צד נגדי מרכזי שאינו כשיר לבין צד נגדי מרכזי כשיר, כאשר לאחרון נקבעו דרישות הון מופחתות. האמור בחוזר יחול מיום 1 ביולי 2016, כאשר עד ליום 30 ביוני 2017 ניתן להתייחס לבורסה בתל אביב כצד נגדי מרכזי כשיר. ההוראות הנ"ל עשויות להעלות את דרישות ההון של הבנק בגין החשיפות כאמור. הבנק נערך ליישום ההוראה ובוחן את ההשפעה מיישומה.

יעד הלימות ההון

במסגרת דיוני הדירקטוריון באסטרטגיה התלת שנתית לשנים 2016-2018, קבע דירקטוריון הבנק מתווה עולה ליחס ההון, כך שיעמוד על 9.8% בסוף שנת 2016 ויעלה עד לכדי יעד של 10.25% בסוף שנת 2017. כמו כן הוחלט כי יחס ההון הכולל לא יפחת מ-11.3% בתוספת מקדם בגין גריסת שטרי הון עתידיים או 13%, כמחמיר מביניהם, ובתרחישי הקיצון – היעד ליחס הון כולל לא יפחת מ-9% והיעד ליחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ-6.5%.

באור 22ב - הלימות הון, נזילות ומינוף לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)
 סכומים מדווחים

1. הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים

מחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 201-211, בדבר "מדידה והלימות הון".

א. בנתוני המאוחד

31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2015
במיליוני ש"ח	
2,344 **	2,436
1,458	1,259
<u>3,802</u>	<u>3,695</u>
22,309 **	22,760
280	427
1,736	1,706
<u>24,325</u>	<u>24,893</u>

1. הון לצורך חישוב יחס ההון

הון עצמי רובד 1
 הון רובד 2
 סך הכל הון כולל

2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון

סיכוני אשראי
 סיכוני שוק
 סיכון תפעולי
 סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון

3. יחס ההון לרכיבי סיכון

יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
 יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון

יחס הון עצמי רובד 1 המזערי
 הנדרש על ידי המפקח על הבנקים
 יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

באחוזים	
9.64%	9.79%
15.63%	14.84%
9.00%	* 9.12%
12.50%	* 12.62%

ב. רכיבי ההון לצורך חישוב יחס ההון (בנתוני המאוחד)

31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2015
במיליוני ש"ח	
2,282 **	2,410
68 **	27
<u>2,350</u>	<u>2,437</u>
-	-
(3) **	-
-	-
(3)	(1)
(6)	(1)
<u>2,344</u>	<u>2,436</u>

1. הון רובד 1

הון עצמי
 הבדלים בין הון עצמי לבין הון עצמי רובד 1
 סך הון עצמי רובד 1, לפני התאמות פיקוחיות וניכויים
 התאמות פיקוחיות וניכויים:
 מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים
 מיסים נדחים לקבל
 השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לציבור
 התאמות פיקוחיות וניכויים אחרים - הון רובד 1
 סך הכל התאמות פיקוחיות וניכויים- הון רובד 1
 סך הכל הון רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים

* היחסים בהם נדרש הבנק לעמוד החל מיום 1.1.2015. בנוסף, בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים בנושא "מגבלות למתן הלוואות לדיר", יידרש הבנק להגדיל את היעד ליחס הון עצמי רובד 1 ויחס ההון הכולל בשיעור המבטא 1% מיתרת הלוואות לדיר. יעד הון עצמי רובד 1 יגדל בשיעורים רבעוניים קבועים מיום 1 באפריל 2015 ועד ליום ה-1 בינואר 2017. בהתאם לכך, יחס ההון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי שידרש על ידי המפקח על הבנקים ליום 1 בינואר 2017, לפי נתוני מועד הדיווח, הינו 9.31% ו-12.81%, בהתאמה.

** מספרי ההשוואה ללא השפעת אימוץ כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים אשר נכנסו לתוקף השנה (ראה באור 1.ד.1), אך כוללים יישום למפרע בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה (ראה באור 2.ד.1).

באור 22ב - הלימות הון, נזילות ומינוף לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

סכומים מדווחים

31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2015
במיליוני ש"ח	
1,206	1,051
252	208
1,458	1,259
-	-
1,458	1,259

2. הון רוברד 2

הון רוברד 2: מכשירים, לפני ניכויים
הון רוברד 2: הפרשות, לפני ניכויים
סך הון רוברד 2, לפני ניכויים
ניכויים:
סך הכל ניכויים - הון רוברד 2
סך הכל הון רוברד 2

ג. השפעת הוראות המעבר על יחס הון עצמי רוברד 1

31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2015
באחוזים	
9.28%***	9.67%***
0.36%	0.12%
9.64%**	9.79%

יחס ההון לרכיבי סיכון

יחס הון עצמי רוברד 1 לרכיבי סיכון לפני יישום השפעת הוראות המעבר
בהוראה 299
השפעת הוראות המעבר
יחס הון עצמי רוברד 1 לרכיבי סיכון לאחר יישום השפעת הוראות המעבר
בהוראה 299

** לאחר השפעת היישום למפרע של הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה - ראה ביאור 2.ד.1.
*** לרבות השפעה של אימוץ לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים, לפי נתונים ליום 1 בינואר 2015.

2. יחס מינוף לפי הוראות המפקח על הבנקים

ביום ה-28 באפריל 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים את הוראת המינוף, הקובעת דרישת יחס מינוף מזערי לתאגידים בנקאיים. מטרת ההוראה הינה ליצור יחס מינוף פשוט שאינו מבוסס סיכון, שישלים את המדידה מבוססת הסיכון, במטרה למנוע מינוף יתר. ההוראה קובעת כי אין לרדת מיחס מינוף של 5% על בסיס מאוחד.

להלן דיווח על יחס המינוף על בסיס נתוני מאוחד (1),(2):

31 בדצמבר 2015
במיליוני ש"ח
2,436
45,316
5.38%
5.00%

הון רוברד 1
סך החשיפות

יחס המינוף
יחס המינוף המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

(1) הבנק נדרש לעמוד ביחס המינוף המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים החל מיום 1 באפריל 2015.
(2) מחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 218 בדבר יחס מינוף.

באור 22 - הלימות הון, נזילות ומינוף לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

סכומים מדווחים

3. יחס כיסוי נזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים

ביום 28 בספטמבר 2014 הפיץ המפקח על הבנקים חוזר במסגרתו נוספה הוראת ניהול בנקאי תקין 221 בנושא יחס כיסוי נזילות אשר מאמצת את המלצות ועדת באזל לעניין יחס כיסוי הנזילות במערכת הבנקאית בישראל. יחס כיסוי הנזילות בוחן אופק של 30 ימים בתרחיש קיצון ונועד להבטיח שלתאגיד הבנקאי מלאי של נכסים נזילים באיכות גבוהה שנותן מענה לצרכי הנזילות של התאגיד באופק זמן זה. במסגרת ההוראה נקבע אופן החישוב של יחס כיסוי הנזילות לרבות הגדרת המאפיינים ודרישות תפעוליות ל"מלאי נכסים נזילים באיכות גבוהה" ומקדמי הביטחון בגינם (המונה) וכן את תזרים המזומנים היוצא נטו הצפוי בתרחיש הקיצון המוגדר בהוראה עבור 30 הימים הקלנדריים (המכנה). בהתאם להוראות המעבר, החל מיום 1 באפריל 2015 הדרישה המזערית נקבע על 60% ותיגדל ל- 80% ב-1 בינואר 2016 ול- 100% ב-1 בינואר 2017. באותה עת, פורסם חוזר הפיקוח על הבנקים בנושא "הוראת שעה- יישום דרישות גילוי לפי נדבך 3 של באזל - גילוי בגין יחס כיסוי נזילות". בהתאם לחוזר זה, נקבע בין היתר, כי החל מיום 1 באפריל 2015 יתווספו דרישות הגילוי על יחס כיסוי הנזילות במסגרת באור הלימות הון ושמו ישונה ל"באור הלימות הון ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים".

להלן דיווח על כיסוי נזילות על בסיס נתוני מאוחד^{(1),(3)}:

שלושה חודשים	יחס כיסוי הנזילות
שהסתיימו ביום	יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים ⁽²⁾
31 בדצמבר 2015	
98%	
60%	

- (1) במונחים של ממוצעים פשוטים של תצפיות יומיות במשך הרבעון המדווח.
- (2) יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים הינו 60% החל מיום 1 באפריל 2015, והוא גדל באופן הדרגתי עד ל- 80% ביום 1 בינואר 2016 ועד לשיעור של 100% ביום 1 בינואר 2017.
- (3) מחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 221 בדבר יחס כיסוי נזילות.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015

באור 23 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות

סכומים מדווחים

א. התקשרות חוץ מאזנית בגין פעילות לפי מידת הגביה⁽¹⁾:

(2) יתרת אשראי מפיקדונות לפי מידת גביה

מאוחד והבנק	
31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2015
במיליוני ש"ח	
250	198

מטבעי ישראלי צמוד למדד

ב. תזרימים בגין עמלת גביה ומרווחי ריבית בגין הפעילות במידת גביה - מאוחד והבנק

ליום 31 בדצמבר 2014	ליום 31 בדצמבר 2015	ליום 31 בדצמבר 2015					
		מכל עד שנים	מכל עד שנים	מכל עד שנים	מכל עד שנים	מכל עד שנים	מכל עד שנים
סך הכל	סך הכל	20 שנים	20 שנים	10 שנים	5 שנים	3 שנים	עד שנה במיליוני ש"ח

20	16	1	1	3	4	5	2
15	12	1	* -	2	3	4	2
15	12	1	* -	2	3	4	2

במגזר הצמוד למדד
 תזרימים חוזיים עתידיים
 תזרימים עתידיים צפויים
 לאחר הערכת הנהלה
 לפירעונות מוקדמים
 תזרימים צפויים מהוונים
 לאחר הערכת הנהלה
 לפירעונות מוקדמים⁽³⁾

בשנת 2014	בשנת 2015
* -	* -
2	2

מידע על העמדת הלוואות במשך השנה

הלוואות מפקדונות לפי מידת הגביה
 הלוואות עומדות

- (1) אשראים ופקדונות שהחזרתם למפקיד מותנית בגביית האשראים (או הפקדונות) עם מרווח או עם עמלת גביה (במקום מרווח).
 (2) הלוואות עומדות ופקדונות ממשלה שניתנו בגינם בסך 10 מיליון ש"ח (2014 - 13 מיליון ש"ח) לא נכללו בלוח זה.
 (3) ההיוון בוצע לפי שיעור ממוצע של 0.75% (לשנת 2014 - 0.9%).

* סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.

באור 23 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות:

(1) דמי שכירות של מבנים וציוד בשל התקשרויות לתשלום בשנים הבאות:

מאוחד והבנק		
31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2015	
במיליוני ש"ח		
25	24	בשנה ראשונה
24	23	בשנה שניה
23	21	בשנה שלישית
20	19	בשנה רביעית
18	18	בשנה חמישית
86	74	מעל חמש שנים
196	179	

סך הכל

(2) סכום ההתקשרויות לרכישת בניינים וציוד ליום 31 בדצמבר 2015 הינו בסך 7 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק (ליום 31 בדצמבר 2014 - 6 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק).

(3) חברה מאוחדת התחייבה להשקיע בתאגידים ריאליים נוספים ובקרן גידור סכום של 12 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2014 - 20 מיליון ש"ח) וזאת בהתקיים תנאים מסוימים כפי שנקבעו בהסכמים עם אותם תאגידים.

(4) הסכם לקבלת שירותי מחשוב מבנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "לאומי") ביום 29 בספטמבר 2001 נחתם הסכם תפעול ומחשוב עם לאומי, לתקופה של 11 שנים, בתוקף משנת 1998, לפיו מספק לאומי לבנק שירותי מחשוב ותפעול, בגין מערכות התשתית הבנקאיות זאת בנוסף לזכאות הבנק לקבל את מרבית מערכות המידע הפועלות בלאומי, אשר מרביתן הוטמעו בבנק (להלן: "ההסכם").

השירותים שלאומי מתחייב לבצע באמצעות חטיבת התפעול והמנהלה שלו או כל גוף שיבוא במקומו (להלן: "חת"מ") מתבססים על שירותי המחשוב שחת"מ מעניק ללקוחותיו בתוספת שירותים אחרים כמפורט בהסכם. כן מספק לאומי לבנק שירותי תמיכה ותחזוקה שוטפים ומלאים ותשתית הדרכה בקשר עם המערכות המשמשות למתן השירותים ושירותי התפעול. לאומי מתחייב בהסכם להעביר לבנק מידע תפעולי המתייחס למערכות ולשמור על רמת אבטחת מידע גבוהה לנתוני הבנק.

ביום 31 בדצמבר 2007 ולאחר שנבחנו על ידי הבנק חלופות למחשוב, נחתמה תוספת להסכם על-פיה הוארך תוקפו של ההסכם ב-10 שנים, החל מיום 1 בינואר 2007 ועד 31 בדצמבר 2016, תוך שיפור תנאי ההסכם במישור הכספי - על דרך הקטנת עלות השירותים השוטפים וצמצום חוסר הודאות הקשורה לעליה בלתי מבוקרת של עלות השירותים בעתיד וכן במישור של רמת השירות - על דרך חתימת הסכם רמת שירות (SLA).

בהתאם להסכמות שבין הצדדים על פי הוראות ההסכם, "פרוייקט סיום ההתקשרות" על פי האמור בהסכם יחל בתום תקופת ההסכם כאמור לעיל ועשוי להמשך עד שלוש שנים. ככל שיהיה צורך בחידוש

באור 23 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

האישורים הרגולטוריים הנוגעים להסכם יפעלו הצדדים להשגתם. בעקבות החתימה על התוספת להסכם, מימש הבנק את זכותו להשתמש במערכות מידע נוספות של לאומי, אשר תורמות באופן מהותי לשדרוג מערכי התפעול, הניהול, הבקרה וניהול הסיכונים.

(5) ביום 27 באוקטובר 2015 חתם הבנק על תוספות להסכם בין הבנק לבין כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (להלן "כאל") ולהסכם נוסף בין הבנק לבין חברת דיינרס קלוב ישראל בע"מ (להלן "דיינרס"), חברה בשליטת כאל, שניהם מיום 1 ביולי 2010 (להלן "ההסכמים" ו-"תוספות"). ההסכמים נקשרו בשעתם לתקופה של 10 שנים, ועל פיהם מנפיקות כאל ודיינרס כרטיסי אשראי, כרטיסי בנק וכרטיסים משולבים ללקוחות הבנק ומספקות ללקוחות את השירותים הכרוכים בהנפקת הכרטיסים ללקוחות והגלומים בשימוש בהם. ההסכמים מעגנים זכויות הצדדים וכן הסדרי תפעול ומתן שירותים על ידי כאל ו/או דיינרס לכרטיסי חוב שיונפקו במסגרת ההסכם וכן את יתר התנאים הנוגעים לכך. במסגרת ההסכם עם כאל, ניתנה בשעתו לבנק אופציה בלתי עבירה, לרכוש מכאל 32,934 מניות רגילות בנות 0.0001 ש"ח של כאל, המהוות נכון למועד חתימת ההסכם 3% מהון המניות הרגילות המונפק והנפרע של כאל, בכפוף לאירועי התאמה שנקבעו בהסכם, וזאת במועד ההשלמה של הנפקה לציבור של ניירות ערך של כאל ובכפוף להשלמת ההנפקה (ככל שתבוצע). במסגרת התוספות, בוטלה האופציה שהוענקה לבנק כאמור לעיל. כחלק מן התיקונים והתוספות הוסכם כי הבנק יקבל מכאל ומדיינרס תגמול ומענק שנתי בכפוף לתנאים עסקיים הנוגעים להנפקה משותפת של כרטיסים. תוקף ההסכמים העדכניים הוארך עד ל-31.12.2021 בכפוף לתנאיהם, ובכלל זה, תנאי ביטולם. תיקון ההסכמים על פי התוספות נכנס לתוקף בשנת 2015 עם קבלת פטור מהסדר כובל מן הממונה על ההגבלים העסקיים (הפטור התקבל ביום 30 בדצמבר 2015).

(6) ביום 3 בפברואר 2011 התקשר הבנק עם ישראלכרט בע"מ בהסכם לתקופה של חמש שנים, להנפקת כרטיסי חוב של המותגים "ישראלכרט" ו-"מאסטרדקארד". ההסכם קובע, בין היתר, הוראות בקשר לחלוקת האחריות בין פועלים אקספרס בע"מ לבנק, נוכח הוראות חוק כרטיסי חוב, וכן את התנאים העסקיים התפעוליים והמשפטיים הרלבנטיים להנפקה כאמור. תקופת ההסכם תוארך אוטומטית לתקופות נוספות בנות שנתיים כל אחת, אלא אם יודיע מי מן הצדדים למשנהו, בדרכים הקבועות בהסכם, כי הוא אינו מעוניין בהארכה כאמור.

באותו תאריך, התקשר הבנק עם פועלים אקספרס בע"מ בהסכם לתקופה של ארבע שנים, להנפקת כרטיסי חוב של המותג "אמריקן אקספרס". ההסכם קובע, בין היתר, הוראות בקשר לחלוקת האחריות בין פועלים אקספרס בע"מ לבנק נוכח הוראות חוק כרטיסי חוב, וכן את התנאים העסקיים, התפעוליים והמשפטיים הרלבנטיים להנפקה כאמור, תקופת ההסכם תוארך אוטומטית לתקופות נוספות בנות שנתיים כל אחת, אלא אם יודיע מי מן הצדדים למשנהו, בדרכים הקבועות בהסכם, כי הוא אינו מעוניין בהארכה כאמור.

(7) בהתאם לאסטרטגיה העסקית של הבנק, הכוללת שימת דגש על תחום הבנקאות הקמעונאית, מתקשר הבנק מעת לעת (החל משנת 2010) בהסכמים עם מימון ישיר מקבוצת ישיר (2006) בע"מ (להלן "מימון ישיר"), במסגרתם רוכש הבנק בדרך של המחאת זכויות והתחייבויות על דרך המכר, תיקי הלוואות שהועמדו על ידי מימון ישיר ללקוחות פרטיים לצורך רכישת כלי רכב וכן הלוואות לכל מטרה.

באור 23 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

במועד רכישת ההלוואות ממימון ישיר, עם קיום התנאים להכרה בנכס פיננסי (על פי FAS 166), רושם הבנק את ההלוואות הנרכשות בספריו בגובה התמורה קרי, שווי הוגן, למעט ההלוואות אשר לגביהן לבנק יש זכות החזרה לתקופה שהוגדרה בהסכם אשר נרשמות כחוב מובטח למימון ישיר. הכנסות המימון בעסקה נרשמות בהתאם לריבית האפקטיבית של ההלוואות הנרכשות.

(8) כבטחון לקיום כל התחייבויות הבנק בהתאם להסכם המתייחס להלוואות זכאות מכספי המדינה שנחתם בין הבנק לבין ממשלת ישראל בשנת 2004, ותוספת להסכם שנחתם בשנת 2008, המציא הבנק לאוצר התחייבות אוטונומית בלתי מותנית צמודה למדד, נכון ליום 31 בדצמבר 2015 בסך של כ - 12 מיליון ש"ח.

(9) א. בהתאם לתקנות השקעות משותפות בנאמנות (הון עצמי, וביטוח של מנהל קרן ונאמן ותנאי כשירות של דירקטורים ועובדים בהם), התשנ"ו - 1995, החברה המאוחדת הפקידה פקדון בסך של 7 מיליון ש"ח בבנק (31 דצמבר 2014 - 7 מיליון ש"ח) לטובת בעלי יחידות בקרנות נאמנות, שחברה מאוחדת של הבנק משמשת להן כנאמן.
 ב. חברה מאוחדת העוסקת בחיתום מכוסה בביטוח אחריות מקצועית בהתאם לתקנות ניירות ערך (חיתום), התשנ"ז - 2007.

(10) בהתאם להסכמים שנחתמו ביום 18 בדצמבר 2006, ביום 27 באוגוסט 2009, ביום 28 באוגוסט 2011 וביום 25 בנובמבר 2013 בין אגוד הנפקות בע"מ, חברה מאוחדת, לבין הבנק, התחייב הבנק כלפי הנאמנים לתעודות ההתחייבות שהנפיקה החברה המאוחדת לקיים את תנאיהן של תעודות ההתחייבות ולפרוע אותן בהתאם לתנאיהן.

(11) ביום 22 ביוני 2009 אישרה האסיפה הכללית של הבנק עסקה להגדלת סכום ההתחייבות לשיפוי שניתנה למי שיקהנו, מעת לעת, כנושאי משרה בבנק ובחברות הבת של הבנק (להלן: "נושאי המשרה"), במסגרת כתב התחייבות לשיפוי שאושר על ידי האסיפה הכללית של הבנק ביום 29 בדצמבר 2005 (להלן: "כתב ההתחייבות"), לעניין הצעה ו/או הנפקה של ניירות ערך באמצעות תשקיף, על כל הנובע מכך, כמפורט בסעיף (1) לנספח א' לכתב ההתחייבות וזאת בסך נוסף של 15 מיליון דולר ארה"ב (להלן: "סכום השיפוי הנוסף"), מעבר להתחייבות לשיפוי בסך של 35 מיליון דולר, הנקוב בכתב ההתחייבות האמור. סכום השיפוי הנוסף יוחד אך ורק לאירוע המפורט בסעיף (1) לנספח א' לכתב ההתחייבות הנ"ל (שענינו הצעה ו/או הנפקה של ניירות ערך באמצעות תשקיף). מובהר, כי השיפוי בקשר לאירועים הכלולים בסעיף (1) לנספח א' לכתב ההתחייבות ינתן תחילה מתוך סכום השיפוי הנוסף (15 מיליון דולר ארה"ב), וככל שיידרש שיפוי בגין אירוע מהסוג האמור העולה על סכום השיפוי הנוסף, ישופו נושאי המשרה גם מתוך סכום ההתחייבות לשיפוי הקיים בסך 35 מיליון דולר ארה"ב. הגדלת סכום ההתחייבות לשיפוי, כמפורט לעיל, אושרה על ידי ועדת הביקורת ביום 27 באפריל 2009 ועל ידי דירקטוריון הבנק ביום 30 באפריל 2009. לבעלי השליטה ששמותיהם מפורטים להלן עניין אישי בעסקה או היה עניין אישי בעסקה בעת אישורה בהתאם למפורט להלן עקב הגדלת סכום השיפוי ביחס לעצמם ו/או לקרוביהם, המכהנים כדירקטורים בחברה: מר ישעיהו לנדאו, בעל השליטה בישיעיהו לנדאו אחזקות (1993) בע"מ, הנמנית על בעלי השליטה בבנק - ביחס להגדלת ההתחייבות לשיפוי לעצמו

באור 23 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ולמר יגאל לנדאו (בנו); גב' רות מנור וגב' דרורה זכאי, בעלות השליטה בעת אישור העסקה בנכסי דוד לובינסקי (אחזקות) 1993 בע"מ ונכסי שרודר בע"מ, הנמנות על בעלי השליטה בבנק - ביחס להגדלת ההתחייבות לשיפוי למר יצחק מנור (בעלה של גב' רות מנור) ולמר חיים אלמוג (חתנה של גב' דרורה זכאי בעת אישור השיפוי).

(12) א. הבנק, הנמנה על החברים במסלקת הבורסה לניירות ערך בתל-אביב בע"מ התחייב, ביחד עם יתר חברי הבורסה, לפצות הדדית את המסלקה של הבורסה אם יגרם לה נזק בקשר עם חוסר מלאי או חוסר כיסוי כספי של אחד מחברי הבורסה. במסגרת זו הקימה המסלקה קרן סיכונים בה ישתתפו כל חברי המסלקה ובכללם הבנק. דירקטוריון המסלקה החליט בנובמבר 2008 לתקן את הסעיף הון במתן בטוחות על ידי החברים בגין קרן הסיכונים של המסלקה. בהתאם לתיקון כל חבר יפקיד להבטחת חלקו בקרן הסיכונים לפחות 25% בטוחות במזומן. חלקו של הבנק בקרן הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2015 הינו 40 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2014 - 37 מיליון ש"ח). לעניין שעבוד בגין הנ"ל ראה באור 24.

ב. מסלקת מעו"ף בע"מ מופעלת על ידי הבורסה לניירות ערך בע"מ. עיסוקיה העיקריים של המסלקה הם הוצאת אופציות, העמדת כלים לסליקת עסקאות באופציות ומימושן ואספקת שירותים נלווים לחברי המסלקה ולמסחר באופציות. הבנק, הנמנה על החברים במסלקה, אחראי, ביחד עם יתר חברי המסלקה כלפי המסלקה, לכל חבות כספית המתחייבת מעסקאות באופציות המתבצעות בבורסה. לצורך כך הקימה המסלקה קרן סיכונים. חבר המסלקה אחראי כלפי המסלקה לחלקו בקרן הסיכונים, הנקבע בשיעור יחסי לפעילותו באופציות או לסך הבטוחות שעליו להעמיד למסלקה ובתנאים הנקבעים בידי דירקטוריון המסלקה מעת לעת. דירקטוריון מסלקת מעוף החליט בנובמבר 2008 לתקן את הסעיף הון במתן הבטוחות על ידי החברים בגין קרן הסיכונים של המסלקה. בהתאם לתיקון כל חבר יפקיד להבטחת חלקו בקרן הסיכונים לפחות 25% בטוחות במזומן. לתאריך המאזן חלקו של הבנק בקרן הסיכונים הוא 89 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2014 - 95 מיליון ש"ח). חלקו של הבנק בקרן הסיכונים עלול לגדול אם אחד או יותר מהחברים האחרים במסלקה, לא יעמדו בהתחייבויותיהם. הבנק התחייב כלפי המסלקה לתשלום כל חיוב כספי הנובע מעסקאות עבור לקוחותיו בגין כתיבת אופציות הנסחרות במסגרת המסלקה. סך הערבויות בגין עסקאות עבור לקוחות ליום 31 בדצמבר 2015 הינו 176 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2014 - 353 מיליון ש"ח). לעניין שעבוד בגין הנ"ל ראה באור 24.

(13) תיקון כתב ההתחייבות לשיפוי נושאי משרה בבנק ובחברות הבנות של הבנק ותיקון הוראות תקנון

הבנק העוסקות בשיפוי וביטוח נושאי משרה:

ביום 31 באוקטובר 2012 אישרה האסיפה הכללית של הבנק בהמשך לאישור ועדת הביקורת מיום 6 בספטמבר 2012 ולאחריו אישור דירקטוריון הבנק מיום 10 בספטמבר 2012 תיקון לנוסח כתב ההתחייבות לשיפוי נושאי משרה בבנק ובחברות הבנות של הבנק, ובכלל זה לדירקטורים שבעלי שליטה בבנק עשויים להיחשב כבעלי עניין אישי במתן התחייבות לשיפוי להם, שמכאן, כיהנו או יכהנו בבנק או בחברות בנות שלו. זאת, בין היתר, בעקבות תיקוני חקיקה שונים, ובכלל זה חוק החברות,

באור 23 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

תשנ"ט-1999, חוק ייעול הליכי אכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א - 2011, חוק ההגבלים העסקיים (תיקון מס' 13), התשע"ב - 2012, חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 וחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (להלן: "תיקוני החקיקה") וכן לעדכן את נספח האירועים המצורף לכתב ההתחייבות לשיפוי, וזאת בשים לב לשינויים ולהתפתחויות באופי ובהיקף הסיכונים המשפטיים החלים על הבנק וחברות הבת שלו (להלן: "תיקון כתב ההתחייבות לשיפוי" או "העסקה").

לבעלי השליטה ששמותיהם מפורטים להלן עניין אישי בעסקה או היה עניין אישי בעסקה בעת אישורה בהתאם למפורט להלן: מר ישעיהו לנדאו, ביחס לאישור תיקונים לכתב ההתחייבות לשיפוי עבור ה"ה ישעיהו לנדאו ויגאל לנדאו (ישעיהו לנדאו אחזקות) בע"מ אשר מר ישעיהו לנדאו (אביו של מר יגאל לנדאו) הינו בעל השליטה בה, הינה חלק מגרעין השליטה בבנק} וזאת הואיל וההחלטה האמורה תחול לגבי בעל השליטה או קרובו שצוינו לעיל, בתוקף כהונתם כדירקטורים בבנק. הגב' רות מנור לעניין קבלת ההחלטה בדבר התיקונים לכתב ההתחייבות לשיפוי למר יצחק מנור שניהן כדירקטור בבנק עד ליום 10.8.11 {מר יצחק מנור הינו בעלה של הגב' רות מנור, השולטת יחד עם ד"ר יעל אלמוג זכאי, בנכסי דוד לובינסקי (אחזקות) 1993 בע"מ ונכסי שרודר בע"מ, הנמנות על בעלי השליטה בבנק}. כמו כן, ולמען הזהירות, יצוין כי לד"ר יעל אלמוג זכאי ו/או לנכסי דוד לובינסקי (אחזקות) 1993 בע"מ ו/או לנכסי שרודר בע"מ עשוי להיות עניין אישי בדבר התיקונים לכתב ההתחייבות לשיפוי למר חיים אלמוג המכהן כדירקטור בבנק מטעם ד"ר יעל אלמוג זכאי ו/או נכסי דוד לובינסקי (אחזקות) 1993 ו/או נכסי שרודר בע"מ.

עובר לאישור תיקון כתב ההתחייבות לשיפוי אישרה ביום 31 באוקטובר 2012 האסיפה הכללית של הבנק (בהמשך לאישור ועדת הביקורת מיום 6 בספטמבר 2012 ולאחריו אישור דירקטוריון הבנק מיום 10 בספטמבר 2012) לתקן את תקנות 127 ו-129 בתקנון הבנק, בנושא שיפוי וביטוח נושאי משרה, וזאת בין היתר, לצורך התאמת נוסח התקנות האמורות לתיקוני החקיקה (להלן: "תיקון התקנון"). עוד יצוין, כי ביום 6 בפברואר 2013 תוקן תקנון הבנק באופן שהוכללה בו מגבלה לעניין סכום השיפוי המירבי שישלם הבנק במסגרת התחייבות מראש לשפות נושאי משרה.

בהמשך לאישור ועדת התגמול של הבנק מיום 23 ביולי 2015 ולאישור דירקטוריון הבנק מיום 2 בספטמבר 2015, החליטה האסיפה הכללית של הבנק ביום 25 באוקטובר 2015 לאשר מחדש את כתב התחייבות לשיפוי לדירקטורים שהינם בעלי שליטה בבנק או קרוביהם או שבעלי השליטה בבנק עשויים להיחשב כבעלי עניין אישי במתן התחייבות לשיפוי להם, שמכניהם, כיהנו או יכהנו בבנק או בחברות הבנות שלו, באותם תנאים ובאותו נוסח של כתב ההתחייבות לשיפוי הקיים לנושאי משרה בבנק ובחברות הבנות של הבנק, כפי שאושר על ידי האסיפה הכללית של הבנק ביום 31 באוקטובר 2012.

(14) ביום 30 ביוני 2009 אישר דירקטוריון הבנק מתן כתבי שיפוי בלתי חוזרים ובלתי מותנים לחברות מאוחדות הכוללת את אגוד שוקי הון בע"מ, אגוד הנפקות בע"מ, איגודים סוכנות לביטוח (1995) בע"מ, חברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ, כרמל אגוד למשכנתאות והשקעות בע"מ וילבלוב סוכנות לביטוח (1993) בע"מ (וזאת בהמשך לכתבי שיפוי שניתנו בעבר לחברות אגודים בע"מ, אגוד מערכות בע"מ, אגוד השקעות וייזום בע"מ ואגוד ליסינג בע"מ, כאשר לעניין כתב השיפוי לאגוד ליסינג אישר דירקטוריון הבנק השמטת תניות מכתב השיפוי בתוקף מיום 30 ביוני 2009), בגין כל התחייבויותיהן (ללא הגבלה

באור 23 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

בסכום), לרבות אך לא רק בגין אשראים והלוואות שהוענקו לחברות על ידי הבנק או על ידי כל צד ג', ובגין כל התחייבות אחרת אשר תהיינה לחברות המאוחדות וזאת בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 311 (יחס הון מזערי)(הוחלפה בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 201) ו-313 (מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים), ובהתאם להוראת נוהל בנקאי תקין 203 בדבר מסגרת עבודה ומדידה להלימות הון-גישה סטנדרטית סיכון אשראי.

(15) לפי הסכם שנחתם ביום 25 בנובמבר 2013 בין אגוד הנפקות בע"מ (להלן: "אגוד הנפקות") לבין הבנק (להלן: "הסכם הפקדונות משנת 2013") אשר חל על הנפקות של אגרות חוב ו/או ניירות ערך מסחריים שיוצעו מכוח תשקיף מדף שפרסמה אגוד הנפקות ביום 26 בנובמבר 2013 והנושא תאריך 27 בנובמבר 2013 (להלן: "תשקיף מדף 2013", להלן: "ניירות הערך המוצעים"), הבנק יכסה את כל הוצאות ההנפקה הישירות של אגוד הנפקות בגין ניירות הערך המוצעים מיד עם הוצאתן בפועל וכן, יחזיר לאגוד הנפקות כל סכום שאגוד הנפקות הוציאה ותוציא בקשר עם הנפקת ניירות הערך המוצעים מכל סדרה, ככל שסכום זה לא כוסה על ידי המרווח על הפקדונות המשולם על ידי הבנק, כמפורט להלן. עוד נקבע בהסכם האמור, כי התמורה מהנפקת ניירות הערך המוצעים על פי תשקיף מדף 2013 תופקד על ידי אגוד הנפקות בפקדונות בבנק, כאשר כל פקדון מבין הפקדונות יהיה בתנאי פרעון, הצמדה וריבית, כפי שיוסכם עם הבנק מעת לעת, אשר יאפשרו פירעון מלא של ניירות הערך המוצעים במועדם, והפקדון ישמש לפרעון ניירות הערך המוצעים, ובתוספת מרווח בשיעור של 0.05%, או מרווח בשיעור אחר, כפי שיקבע בין הבנק לאגוד הנפקות, אשר נועד לכסות בקירוב את סכום ההוצאות השוטפות של אגוד הנפקות. כל פקדון יהיה בדרגת פרעון זהה לדרגת הפירעון של ניירות הערך המוצעים (קרי, התמורה בגין ניירות הערך המוצעים תופקד בפקדון בדרגת פרעון הזהה לכלל הפקדונות בבנק). על אף האמור לעיל, במקרה בו תבצע אגוד הנפקות הנפקה בהרחבת סדרה הנקובה בפרמיה או בנכיון, ביחס לקרן תעודות ההתחייבות שהונפקה בדוח הצעת המדף על פיו נרשמו תעודות ההתחייבות נשוא ההנפקה בהרחבת סדרה לראשונה למסחר, עשויים תנאי הפקדון בו תופקד קרן תעודות ההתחייבות לגלם ההתאמה לפרמיה או לנכיון, ובלבד שתנאי הפקדון יאפשרו פירעון מלא של תעודות ההתחייבות במועדן, ובתוספת מרווח בשיעור של 0.05% או מרווח בשיעור אחר כפי שיקבע בין הבנק לאגוד הנפקות. הבנק נתן את הסכמתו העקרונית לקיים את כל תנאיהם של ניירות הערך המוצעים, אשר יוחזקו בידי הציבור. הבנק ינפיק התחייבות נפרדת וספציפית, מראש, ביחס לכל הנפקה והנפקה של תעודות התחייבות מהסדרות שתונפקנה, אשר על פיה יתחייב הבנק לקיים את תנאיהן של תעודות ההתחייבות מאותה סדרה ולפרוע אותן בהתאם לתנאיהן. ההתחייבות כאמור לעיל של הבנק אינה ניתנת לביטול או לשינוי.

לפי הסכם שנחתם ביום 28 באוגוסט 2011 בין אגוד הנפקות לבין הבנק (להלן: "הסכם 2011") אשר חל על הנפקות של אגרות חוב ו/או כתבי התחייבות ו/או ניירות ערך מסחריים (להלן: "ניירות הערך המוצעים"), שמבוצעות מכוח תשקיף מדף שפרסמה אגוד הנפקות ביום 29 באוגוסט 2011 (להלן: "תשקיף מדף 2011"), הבנק יכסה את כל הוצאות ההנפקה הישירות של אגוד הנפקות בגין ניירות הערך המוצעים מיד עם הוצאתן בפועל. עוד נקבע בהסכם 2011, כי התמורה מהנפקת ניירות הערך המוצעים על-פי תשקיף מדף 2011 תופקד על-ידי אגוד הנפקות בפקדונות בבנק, אשר יהיו בתנאי פירעון והצמדה דומים לתנאי ניירות הערך המוצעים ובתנאי ריבית אשר יהיו זהים או עדיפים מהם, כפי שיוסכם עם הבנק מעת לעת, אשר יאפשרו פירעון מלא של ניירות הערך המוצעים במועדם, ובתוספת

באור 23 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

מרווח בשיעור של 0.05% או מרווח בשיעור אחר, כפי שייקבע בין הבנק לאגוד הנפקות, העשוי לכסות בקירוב את סכום ההוצאות השוטפות של אגוד הנפקות בקשר עם ניירות הערך המוצעים שיונפקו כאמור לעיל. הסכם 2011 לא יגרע מתוקף הסכמי פקדונות קודמים, שאגוד הנפקות התקשרה בהם עם הבנק, החלים ביחס להנפקות שבוצעו בהתאם לתשקיפים קודמים של אגוד הנפקות, כמפורט להלן:

ביום 12 באפריל 2005 נחתם בין הבנק לבין אגוד הנפקות הסכם פקדונות בקשר לתשקיף מדף שפורסם על ידי אגוד הנפקות ביום 13 באפריל 2005 (להלן: "הסכם 2005"), ביום 22 בנובמבר 2005 נחתמה בין הבנק לבין אגוד הנפקות תוספת להסכם 2005, לפיה הורחבה תחילתו של הסכם זה גם לתעודות התחייבות אשר נרשמו למסחר על פי תשקיף מיום 22 בנובמבר 2005, ביום 18 בדצמבר 2006 נחתם בין הבנק לבין אגוד הנפקות הסכם פקדונות (כפי שתוקן ביום 1 בינואר 2007), בקשר לתשקיף מדף שפורסם על ידי אגוד הנפקות ביום 7 בינואר 2007, ביום 27 באוגוסט 2009 נחתם בין הבנק לבין אגוד הנפקות הסכם פקדונות בקשר לתשקיף מדף שפורסם על ידי אגוד הנפקות ביום 31 באוגוסט 2009 (להלן: "הסכמי הפקדונות הקודמים"). במסגרת הסכמי הפקדונות הקודמים, נקבע, בין היתר, כדלקמן:

- א. התמורה מהנפקת תעודות ההתחייבות שתונפקנה על פי התשקיפים הנ"ל תופקד על ידי אגוד הנפקות בפקדונות בבנק (להלן: "הפקדונות"). כל פקדון מבין הפקדונות יהיה בתנאי פירעון והצמדה דומים לתנאי תעודות ההתחייבות המוצעות על פי התשקיפים הנ"ל, ובתנאי ריבית אשר יהיו תנאים זהים ו/או עדיפים מהם, ובתוספת מרווח בשיעור של 0.12% (או מרווח אחר אשר נועד לכסות את הוצאות אגוד הנפקות בקשר עם הנפקת תעודות ההתחייבות).
- ב. כל פקדון יהיה בדרגת פירעון זהה לדרגת הפירעון של תעודות ההתחייבות שתמורתן הופקדה בפקדון.
- ג. הבנק נתן את הסכמתו העקרונית לקיים את כל תנאיהן של תעודות ההתחייבות שתוצענה על פי התשקיפים הנ"ל, אשר תוחזקנה בידי הציבור, התחייבות הבנק אינה ניתנת לביטול או לשינוי, מאחר שתלויות בה זכויות צד שלישי, דהיינו זכויות בעלי תעודות ההתחייבות והנאמנים לתעודות ההתחייבות.
- ד. ההסכמים יעמדו בתוקפם כל עוד תעודות ההתחייבות תהינה במחזור.

(16) ביום 10 בספטמבר 2014 אישר דירקטוריון הבנק, בהמשך לאישור ועדת הביטוח של דירקטוריון הבנק מיום 4 בספטמבר 2014 ולאישור ועדת התגמול של הדירקטוריון מיום 7 בספטמבר 2014, ובהתאם לעקרונות שנקבעו במדיניות התגמול לנושאי משרה בבנק כפי שאושרה על ידי האסיפה הכללית של הבנק, רכישת פוליסת ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה (D&O) בבנק ובחברות הבנות שלו, בגבולות אחריות של 100 מיליון דולר ארה"ב לאירוע ולתקופה (להלן: "פוליסת נושאי המשרה"), יחד עם רכישת פוליסת ביטוח בנקאית שגבולות האחריות במסגרתה הינם בסכום זהה לאירוע ולתקופה, וזאת לתקופה של עד 18 חודשים, החל מיום 15 בספטמבר 2014 ועד ליום 14 במרס 2016. הפוליסות נרכשו אצל קונסורציום של מבטחים בלונדון, ו"שירותי חזית" בגין הפוליסות נרכשו מאת "הפניקס" חברה לביטוח בע"מ. הפרמיה ששילם הבנק בגין רכישת פוליסת נושאי המשרה (כולל התמורה בגין "שירותי החזית" כאמור) הינה בסך כולל של כ- 338,000 דולר ארה"ב ל-18 חודשים לכל הדירקטורים בבנק, לרבות הדירקטורים שהינם בעלי שליטה בבנק או קרוביהם, ויש להם עניין ברכישת פוליסת נושאי המשרה. פוליסת נושאי המשרה חלה בתנאים זהים הן לגבי נושאי משרה שהינם בעלי שליטה

באור 23 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

בבנק או קרוביהם: ה"ה ישעיהו לנדאו ויגאל לנדאו, בנו, המכהנים כדירקטורים בבנק (מר ישעיהו לנדאו נמנה על בעלי השליטה בבנק באמצעות החזקותיו בישיעהו לנדאו אחזקות (1993) בע"מ ישעיהו לנדאו נכסים (1998) בע"מ) ומר יצחק מנור המכהן כדירקטור בבנק (מר יצחק מנור הינו בעלה של הגב' רות מנור הנמנית על בעלי השליטה בבנק באמצעות החזקותיה, יחד עם ד"ר יעל אלמוג, בנכסי דוד לובינסקי (אחזקות) 1993 בע"מ ונכסי שרודר בע"מ), והן לגבי נושאי משרה אחרים בבנק.

(17) תובענות שונות נגד הבנק והחברות המאוחדות

א. נגד הבנק והחברות המאוחדות שלו תלויות ועומדות תביעות משפטיות. לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על חוות דעת משפטיות באשר לסיכויי התביעות, לרבות בקשות לאישור תביעות ייצוגיות, קיימות הפרשות נאותות, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בגין כל ההפסדים הצפויים הנובעים מהתביעות כנגד הבנק. לא נעשו הפרשות לגבי תביעות אשר לדעת הנהלת הבנק ויועציו המשפטיים סיכוייהן קלושים. סכום החשיפה הנוספת בשל תביעות תלויות שאפשרות התממשותן אינה קלושה, ואשר לא בוצעה הפרשה בגינה הינו כ- 16 מיליון ש"ח.

ב. בחודש דצמבר 2007 הוגשה לבנק דרישת תשלום סך כולל של 10 מיליון דולר ארה"ב, בקשר עם פעילות שוק ההון של מיופה כוח בחשבון ("הדרישה"). הדרישה הוגשה על ידי הנאמן בפשיטת הרגל על נכסי מיופה הכוח. עיקר הטענות כפי שפורטו בדרישה הינן בקשר להתנהלות מיופה הכוח בחשבונות הבנק הרלבנטיים. לאחר שהבנק דחה את הדרישה, הגיש הנאמן בפשיטת רגל של מיופה הכוח דוח לבימ"ש, ובו העלה טענות כנגד הבנק בקשר לניהול החשבונות, ובכללן כי הבנק הפר חובות זהירות ונאמנות המוטלות עליו כבנק, והפר הוראות הנוגעות לאיסור הלבנת הון ו/או למיסוי. בדוח האמור לא נתבקש סעד כספי כנגד הבנק אלא הבנק נתבקש להגיב על הדוח, ולהמציא דוחות ומסמכים ספציפיים שונים. על פי החלטת ביהמ"ש על הבנק להמציא לנאמן דוחות ומסמכים הקשורים לחשבונות של מיופה הכוח עצמו (ככל שאלה קיימים) ולא לחשבונות אחרים כלשהם. בסוף חודש אוקטובר 2011 הוגשה כנגד הבנק בבית המשפט המחוזי מרכז תביעה כספית בסך 12 מיליון ש"ח על ידי שני תובעים, שאינם לקוחות הבנק, הטוענים כי נפגעו כתוצאה מפעילותו של מיופה הכוח כאמור לעיל. תביעת אחד מהם נדחתה בהסכמת הצדדים שקיבלה תוקף של פסק דין, והתביעה הנותרת שעמדה על סך 4.7 מיליון ש"ח נדחתה גם היא בהסכמת הצדדים שקיבלה תוקף של פסק דין. בחודש דצמבר 2011 הוגשה נגד הבנק בבית המשפט המחוזי בת"א תביעה נוספת בסך 6 מיליון ש"ח בקשר עם חשבון שנפתח על שם התובע מכוח ייפוי כוח שניתן למיופה הכוח הנ"ל, ובמסגרתה הוא טוען כי נפגע כתוצאה מפעילותו. תביעה זו נדחתה על הסף ואולם הוגש ערעור על הדחייה. התביעה טופלה על פי כללי החשבונאות המקובלים בהתבסס על הערכת הנהלת הבנק, שהסתמכה על יועציה המשפטיים. בחודש יוני 2014 הוגשה נגד הבנק בבית המשפט המחוזי בחיפה תביעה נוספת בסך 2.6 מיליון ש"ח על ידי שלושה תובעים שניהלו חשבונות בבנק ובמסגרתה הם טוענים כי נפגעו כתוצאה מפעילותו של מיופה הכוח כאמור לעיל. תביעה זו נדחתה בהסכמת הצדדים שקיבלה תוקף של פסק דין.

ג. ביום 29 לאוקטובר 2009 הוגשה בבית המשפט המחוזי-מרכז, על ידי זאבי תקשורת אחזקות בע"מ. (כינוס) וזאבי תקשורת-מימון וניהול בע"מ (בכינוס) תובענה לסעד הצהרתי נגד הבנק ושישה בנקים

באור 23 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

אחרים שעניינה, על פי הנטען בה, ניסיון של הבנקים לגבות מהמבקשות הפרשים בגין מה שמכונה בתובענה "ריבית הפרה" על הלוואה שניתנה להן על ידי הבנקים ואשר מניות בזק- החברה הישראלית לתקשורת בע"מ שימשו לה כבטוחה. ההפרשים מצטברים על-פי הטענה, נכון ליום הגשת התובענה, בסכום של כ- 840 מיליון ש"ח לכל הבנקים (להלן: "סכום ההפרש בגין ריבית ההפרה"), מעבר לריבית ההסכמית כהגדרתה בתובענה. בתובענה נתבקשו צוים הצהרתיים הקובעים בין היתר כי הבנקים אינם זכאים לחייב את המבקשות בהפרשים בגין ריבית ההפרה, כהגדרתה בתובענה, ולחילופין כי יש לחשב את הריבית באופן אחר. התובענה מבוססת על מספר עילות עיקריות ביניהן: הטענות כי "ריבית ההפרה" אינה אלא "פיצוי מוסכם", שבית המשפט רשאי להפחיתו וכי בחינתן של נסיבות המקרה מחייבת את המסקנה, כי יש הצדקה להפחתת הסכום; כי הפחתת הפרשי ריבית ההפרה מתחייבת גם מפרשנות הסכם הלוואה בהתאם לאומדן דעת הצדדים; כי חיוב המבקשות בריבית הפרה יהווה אכיפה בלתי צודקת של הסכם הלוואה; כי עמידת הבנקים על חיוב המבקשות בריבית הפרה מהווה חוסר תום לב; וכי גבייתה תהווה עשיית עושר ולא במשפט על ידם. התובענה לא כללה התייחסות ל"חלקו" של כל אחד מהבנקים בסכום ההפרש בגין ריבית ההפרה, אך צוינו אחוזי ההשתתפות של הבנקים במימון, כאשר חלקו של הבנק הוא 4%. בית המשפט הורה על ברור התובענה בדרך של תביעה כספית רגילה. לפי חוות דעת יועציו המשפטיים של הבנק, ניתן היה להניח כי חלקו של כל אחד מהבנקים בהפרש הנטען הוא כאחוז ההשתתפות שלו במימון. בחודש יולי 2013 ניתן על ידי בית המשפט פסק דין חלקי הקובע כי דין התביעה להתקבל בחלקה, באופן מוגבל בלבד, כך ששיעור ריבית ההפרה בגין התקופה שמיום 1.1.07 ועד 9.11.09 מועד סילוק הלוואה, יופחת בשיעור של 0.5%, ויעמוד על 2.5% במקום 3%. עוד נקבע כי הבנקים חייבים בהשבת ההפרש כשהוא משוערך. בית המשפט הורה עוד כי לאחר הגשת חישוב סכום ההשבה על ידי הבנקים לבית המשפט, יינתן על ידו פסק דין משלים. בחודש נובמבר 2013 ניתן על ידי בית המשפט פסק דין משלים לפיו כלל הבנקים הנתבעים ישיבו לתובעות סכום כולל של כ- 48 מיליון ש"ח, כשהוא משוערך וכן הוצאות ושכר טרחה כפי שקבע- כל אחד מהבנקים בהתאם לחלקו במימון. בחודש דצמבר 2013 הוגשו ערעורים הדדיים על פסקי דינו של בית המשפט המחוזי. בחודש אוגוסט 2015 דחה בית המשפט העליון את ערעור הבנקים וערעור החברות התובעות התקבל באופן חלקי. סכום ההשבה נקבע על סך כולל של כ- 215 מיליון ש"ח בצרוף הפרשי הצמדה וריבית מיום 1.11.09. כמו כן נפסקו הוצאות ושכר טרחת עו"ד. בחודש ספטמבר 2015 הוגשה מטעם הבנקים עתירה לקיום דיון נוסף, וזו נדחתה על ידי בית המשפט בחודש אוקטובר 2015. לפיכך נשא כל בנק בתשלום חלקו בסכום ההשבה בהתאם לפסק דינו של בית המשפט העליון בערעור, ובנק אגוד נשא בתשלום בסך של כ-11 מיליון ש"ח.

ד. תביעה נגד כרמל - אגוד למשכנתאות והשקעות בע"מ (להלן: "החברה")

ביום 2 בנובמבר 1997 הוגש בבית המשפט המחוזי בתל-אביב כתב תביעה נגד כרמל- אגוד למשכנתאות והשקעות בע"מ (לשעבר בנק כרמל) (חברה בבעלות מלאה של הבנק) ושלושה בנקים אחרים למשכנתאות בסכום כולל של כ- 500 מיליון ש"ח, בקשר עם גבייה שלא כדיון, לפי הטענה, של עמלות בגין ביטוח חיי לווים ונכסים המשועבדים לבנק. כמו כן, נתבקשו סעדים הצהרתיים שונים והוגשה בקשה לאישור התביעה כתובענה ייצוגית. מטעם הנתבעים הוגשה בקשה לסילוק הבקשה לאישור התובענה כתובענה ייצוגית על הסף, אך הבקשה טרם נדונה לגופה. ההליכים בתביעה מושהים על פי החלטת בית המשפט בין היתר לאור בקשה דומה אחרת שהסתיימה בינתיים בהסדר פשרה. לפי חוות

באור 23 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

דעת יועציה המשפטיים של החברה, עילות מסוימות של התובעים, שהם לווים של החברה התיישנו, גודל הקבוצה שהתובעים מבקשים לייצג בתביעה הייצוגית איננו ניתן להערכה ולאומדן, והסעד המבוקש בתביעה הייצוגית ובכללו אופן חישוב הנזק איננו ברור ואיננו ניתן להגדרה, לרבות השאלה איזה חלק מן הסכום מיוחס לחברה. היועצים המשפטיים סבורים, כי בנסיבות אלה, חוסר הוודאות הכרוך בהליך, הן עובדתית והן משפטית, הוא רחב במידה כזו שלא ניתן לתת הערכת סיכון בגין התביעה. הואיל והתובענה האמורה נמצאת עדיין בשלביה המוקדמים ביותר ואף טרם נדונה הבקשה לאישור התביעה כתובענה ייצוגית, אין בידי הנהלת החברה והבנק, בהסתמך על חוות הדעת של יועציה המשפטיים, להעריך בשלב זה את תוצאות התובענה.

ה. בחודש מרס 2014 התקבלה בבנק בקשה שהוגשה על ידי לקוחות הבנק ומבקשים נוספים לבית המשפט המחוזי בתל אביב לאישור תובענה ייצוגית נגד הבנק ו-4 בנקים נוספים, ועניינה הוא גביית עמלות מסוימות, לכאורה שלא כדין, על ידי המשיבים, בקשר לפעילות המרה ומשלוח של מטבע חוץ, העדר גילוי נאות והטעיה לכאורה של הלקוחות בנוגע לעלויות הכרוכות בשירותי ההמרה, וקיומו לכאורה של הסדר כובל ביחס לתמחור, לשירות ולגילוי הנאות המסופקים בהקשרי המט"ח (להלן: "הבקשה"). המבקשים מציינים בבקשה, כי אין מבקש בעל עילה אישית נגד הבנק בנוגע להפרת חוקי הבנקאות. הקבוצה המיוצגת על פי הבקשה, הינה כל האנשים או הישויות המשפטיות אשר השתמשו בשירותי הבנקים לשם ביצוע פעולת המרה, שליחה או קבלה של מטבע חוץ, וכן כלל הציבור בישראל אשר נפגע באופן ישיר או עקיף מההפרות לכאורה בהתאם להגדרת בית המשפט. הסעדים המבוקשים בתובענה הינם, בין היתר, מתן צו עשה לגילוי כל העלויות הכרוכות במתן שירותי המרה של מט"ח, לרבות הפרשי שער, מתן צו עשה שיחייב את הבנקים להקים ולהטמיע מערכת סליקה בין-בנקאית בתחום המט"ח, מתן צו מניעה ביחס לגביית כל עמלת תעריפון ו/או הפרשי שער עד להכרעה סופית בתובענה, וכן תביעה לפיצוי כספי, המועמדת נגד כל הבנקים המשיבים בבקשה זו יחד על כ-2.07 מיליארד ש"ח. הדיון בתביעה זו אוחד עם תובענה נוספת נגד בנקים אחרים היתה לה במהותה. בחודש אפריל 2015 הגישו המבקשים בהוראת בית המשפט בקשה לאישור מקוצרת, במסגרתה הפיצוי הכספי הכולל נגד הנתבעים מועמד על כ-8.55 מיליארד ש"ח (לפני היוון) בתוספת נזק עקיף ופגיעה באוטונומיה. כמו כן, חלקו הנטען של הבנק עומד מתוך הסך הנ"ל על כ-277 מיליון ש"ח. לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על יועציו המשפטיים, בשלב זה בו התובענה האמורה נמצאת עדיין בשלביה המוקדמים ביותר, לאחר הגשת תגובת הבנק לבקשת האישור המקוצרת ובטרם הוכרעה הבקשה לאישור התביעה כתובענה ייצוגית, מוערכים סיכויי התביעה להתקבל כקלושים.

1. תביעה נגד חברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ (להלן "החברה")

1. ביום 22 ביוני 2009 הוגש לבית המשפט המחוזי, נגד הבנק ונגד חברת הבת בבעלותו המלאה החברה לנאמנות של בנק אגוד לישראל בע"מ (ביחד: "הבנק"), על ידי רד-רוק הולדינגס לימיטרד, שהיא חברה אמריקאית ועל ידי חברת הבת שלה, רד-רוק קומודיטיס ("קומודיטיס"), שהיא חברה אמריקאית המצויה בהליכי פירוק בישראל (ביחד: "התובעות"), כתב תביעה מתוקן על סך של 10 מיליון ש"ח. הסכום שהיה נקוב בכתב התביעה לפני תיקונו עמד על סך של כ-178 מיליון דולר ארה"ב (להלן: "הסכום הראשוני"). התובעות ביקשו פטור מתשלום אגרה בגין הסכום הראשוני, אך בקשתן נדחתה. לאחר מכן ביקשו התובעות לתקן את כתב התביעה לסכום של 10 מיליון ש"ח

באור 23 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

(לצרכי אגרה) (להלן: "הסכום המתוקן") ובקשתן אושרה, כמו כן ביקשו התובעות להפחית את תשלום האגרה ולשלם אגרה בהתאם לסכום המתוקן, על אף שבמסגרת החלטה קודמת נפסק כי עליהן לשלם אגרה גבוהה בהרבה. בקשה זו אושרה ובעקבותיה. שולמה האגרה והוגשה התביעה כאמור לעיל. בכתב התביעה המתוקן ציינו התובעות, כי סכום התובענה הוא כ- 155 מיליון דולר ארה"ב ולצרכי אגרה הינו 10 מיליון ש"ח. טענות התובעות בתמצית הינן בקשר לאירועים משנת 1992 כי הבנק אפשר שחרור לידי צד ג' של מטעני פלדה אשר יובאו לישראל עבורו, וזאת מבלי שצד ג' ישלם עבור מטעני הפלדה. התובעות טוענות כי בכך הפר הבנק הסכם נאמנות שנכרת בינו ובין החברה אמריקאית שבמסגרתו התחייב הבנק לבדוק ולוודא שמטעני הפלדה מאוחסנים ושומרים בנמל. מאחר ולטענת התובעות הבנק לא קיים התחייבות זו, הוא חייב לשלם לתובעות את הסכום אשר הגיע להן מאותו צד ג' בגין מטילי הפלדה, בצירוף ריבית. לחילופין, טוענות התובעות, כי הבנק הציג כלפיהן מצגי שווא רשלניים, הפר חובות זהירות שהוא חב להן כביכול, הפר חובות על פי חוק השומרים, הפר חובות על פי חוק הבנקאות (שירות ללקוח) והפר התחייבות לבטח את מטעני הפלדה. בין הצדדים נחתם הסכם פשרה בסכום לא מהותי, שאושר על ידי בית המשפט וקיבל תוקף של פסק דין, והליך ערעור שננקט על ידי בעל השליטה בתובעות, נדחה לאחרונה על ידי בית המשפט. לבנק הסדר עם מבטחיו בקשר לכיסוי חלק עיקרי מהסכומים המשולמים על ידו בגין התביעה, לרבות הוצאות משפטיות בגין ניהולה.

2. ביום 1 בינואר 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בת"א, המחלקה לעניינים כלכליים, נגד החברה שהינה חברה בת בבעלותו המלאה של הבנק, בקשה לאישור תובענה ייצוגית שהוגשה כנגד 9 מנהלי קרנות להשקעות משותפות בנאמנות ו- 6 נאמנים לאותן קרנות, ביניהן החברה. הקבוצה המיוצגת בתביעה הינה כל מי שהחזיק ביחידות השתתפות של קרן נאמנות כלשהי, אשר הייתה בניהול אחד או יותר ממנהלי הקרנות הנתבעים, בתקופה שהסתיימה ביום 27.12.2011 או חלק ממנה, אשר חויבה בעמלות ברוקראז' ו/או חויבה במישרין או בעקיפין בתשלום בגין שירותי תפעול. בכתב התביעה נטען, בין היתר, כי מנהלי הקרנות הנתבעים ביצעו קודם לכניסתו לתוקף של תיקון 14 לחוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד-1994 (היינו עד ליום 27.12.2011) עסקאות עבור הקרנות שבניהולם, מבלי לנקוט במאמצים להוזלת עמלות הברוקראז' המשולמות על ידי בעלי היחידות בקרנות, כך שבעלי היחידות בקרנות שילמו עמלות ברוקראז' בסך העולה בעשרות אחוזים על הסך שהיו אמורים לשלם. הטענות כלפי הנאמנים הנתבעים במסגרת התביעה, הינן כי הפרו חובתם לפעול לטובת המשקיעים בקרנות ולפקח בהתאם להוראות הדין החלות עליהם, על הנעשה בקרנות הנאמנות בהן הציבור השקיע את כספיו. סכום התביעה לכל חברי הקבוצה הינו 220 מיליון ש"ח, מתוכו מיוחס לחברה סך של 26.44 מיליון ש"ח, כאשר הסכום שנתבע ממנהלי הקרנות הרלבנטיות חופף לסכום שנתבע מהנאמנים. סכום התביעה האישית של התובעים הינו 845 ש"ח. חלוקת הנזק בין הנאמנים בוצעה לטענת התובעים בהתאם להערכת פלח השוק שלהם ביחס לנכסי מנהלי הקרנות הנתבעים, בנטרול נכסי קרנות כספיות וקרנות שקליות ותחת ההנחה כי 10% נוספים מנכסי הקרנות היו פטורים מתשלום עמלות ברוקראז'.

לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על יועציו המשפטיים, בשלב זה בו התובענה האמורה נמצאת עדיין בשלביה המוקדמים ביותר, לאחר הגשת תגובת החברה אך בטרם נדונה הבקשה לאישור התביעה כתובענה ייצוגית, מוערכים סיכויי התביעה להתקבל כקלושים.

באור 23 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ז. בחודש מרס 2014 התקבלה בבנק בקשה שהוגשה למחלקה הכלכלית של בית המשפט המחוזי בתל אביב לאישור תובענה ייצוגית נגד הבנק, על ידי מחזיקי מניות של הבנק ועניינה הוא אי תשלום דיבידנד על ידי הבנק במהלך שנת 2011 בגין רווחיו לשנת 2010, המהווה לכאורה, על פי הבקשה, הפרת התחייבות, תרמית והטעיית משקיעים, רשלנות והפרת חובה חקוקה (להלן: "הבקשה"). הקבוצה המיוצגת על פי הבקשה, הינה כל מחזיק מ"ר 1 ש"ח ע.ג. של הבנק, ביום 31.12.2011, בכפוף להחלטת בית המשפט. הסעדים המבוקשים בתובענה הינם, בין היתר, להורות לבנק לגלות מהו מספר הלקוחות שהחזיקו את מניותיו ב- 31.12.2011, לחשוף את הדיונים שהתנהלו בבנק בשנת 2011 ערב החלטתו שלא לחלק דיבידנד באותה שנה בניגוד, לכאורה, למדיניות החלוקה, ולמנות חוקר בלתי תלוי אשר יקבל גישה מלאה למידע. כן מתבקש פיצוי כספי של חברי הקבוצה המיוצגת במלוא סכום הדיבידנד, שהיה הבנק צריך לחלק לכאורה בשנת 2011, כאשר אלה צמודים למדד יוקר המחיה ונושאים ריבית מקסימלית כדין, החל מיום 31.12.2011 ועד לתשלום בפועל. סכום התביעה לכלל חברי הקבוצה עמד על סך של כ- 62 מיליון ש"ח. ביום 9 לפברואר 2016 דחה בית המשפט המחוזי את בקשת אישור התובענה כייצוגית.

ח. ביום 5 בנובמבר 2013 הומצאה לבנק בקשה שהוגשה לבית המשפט המחוזי בירושלים לאישור תובענה ייצוגית נגד הבנק ו-4 בנקים נוספים, ועניינה הוא גבייה של עמלת טיפול באשראי וביטחונות בעת חידוש אשראי שלא היה בו משום שינוי או הוספת בטוחות, וזאת לפי הטענה בניגוד לקבוע בתעריפון המלא אשר בתוספת הראשונה לכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), התשס"ח-2008. הקבוצה אליה מיוחסת התובענה הינה כל הלקוחות אשר חויבו בעמלה האמורה מהתקופה שמיום כניסת התעריפון המלא לתוקף ביום 1.1.08. הסעד המבוקש בתובענה הוא צו עשה המורה לבנקים לעדכן את התעריפונים ו/או את הנחיותיהם באופן שבו לקוחות המבקשים חידוש אשראי (שלא כרוך בשינוי או הוספת ביטחונות) יהיו פטורים מתשלום עמלת טיפול באשראי וביטחונות, וכן תביעה כספית כלפי כל הבנקים יחד על סך כולל של 2 מיליארד ש"ח. הסעד הכספי מוערך על ידי התובעים תוך התבססות על נתונים מתוך הדוחות הכספיים של כל בנק מהבנקים הנתבעים מיום 1.1.08 ועד 31.12.12, וכן על הנחות לגבי ההכנסות מהעמלה נשוא התובענה בשנת 2013. מתוך סכומים אלה, מעריכים התובעים כי כשני שלישי נגבו שלא כדין, ולפיכך, התביעה הקבוצתית נגד הבנק על פי לשון התובענה עומדת על סך כולל של כ- 125 מיליון ש"ח. בפסק דין מיום 5 במרס 2015 נדחתה הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. ערעור שהוגש על פסק הדין נדחה לאחרונה בהסכמת הצדדים.

ט. ביום 28 בפברואר 2013 הוגש לבית המשפט המחוזי בירושלים על ידי חברת חפציבה חופים בע"מ (בפירוק) (להלן- "חופים"), באמצעות המנהל המיוחד מטעם הכונס הרשמי בתפקידו כמפרק של קבוצת חפציבה (בפירוק), כתב תביעה בסכום כולל של כ- 45 מיליון ש"ח, כנגד בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ, הבנק ו-4 נתבעים נוספים. לפי הטענה שבכתב התביעה, החל בחודש מרס 2006 ועד לקריסת קבוצת חפציבה בתחילת אוגוסט 2007, הוצאו מחשבון חופים בבנקים השונים שלא כדין כספים בסכום של מעל 45 מיליון ש"ח, שהועברו שלא כדין לגופים אחרים, ובתוכם - חברות קבלניות מקבוצת חפציבה וחברות פרטיות נוספות שהיו בשליטת בועז יונה ו/או נתבע אחר. הפעולות כאמור לעיל בוצעו לפי הטענה, בין היתר, באמצעות חשבונות הבנק של חופים שהתנהלו אצל כל אחד מן הבנקים הנתבעים, אשר כל אחד מהם שימש גם כבנק של החברות הקבלניות הנזכרות. נטען כי הבנקים אפשרו

באור 23 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

הוצאת כספים על פי הוראות בלתי תקינות, אף שהפעולות והנסיבות הקשורות בהן היו צריכות לעורר חשד, וכי הבנקים ידעו, או למצער היה עליהם לדעת, כי מתן ההוראות טעון קבלת אישורים נוספים באורגנים של חופים עצמה. עוד נטען כי הבנקים ידעו, או היה עליהם לדעת, שרובם המכריע של הכספים מוצאים מחופים שלא לטובת חופים, וכי הבנקים עצמם היו נגועים בניגוד עניינים, באשר חלק מן ההעברות הכספיות הבלתי תקינות לכאורה, בוצעו לחשבונות החברות הקבלניות בהן היו יתרות חובה או חריגות מיתרות החובה המאושרות. חבות כל הבנקים לנזקים לפי הטענה על פי, לשון התביעה, היא "יחד ולחוד, כל בנק עד לתקרה השווה לסכום שנמשך מחשבון חופים באותו בנק", וביחס לבנק אגוד הועמדה התקרה על הסך של כ-37 מיליון ש"ח, בצרוף הפרשי הצמדה וריבית. עוד מצוין בתביעה כי הופקדו כספים בחשבונות חופים אותם יש להפחית מהנזק הנתבע. לאחרונה, הוגשה הודעת המנהל המיוחד על תשלום הפרשי אגרה בגין שערור סכומי התביעה עד למועד הגשת התביעה. מכאן ובהתאם להודעתו, סכום התביעה הכולל והמשוערך עומד על סך של כ-62 מיליון ש"ח כנגד כל הנתבעים. לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על יועציה המשפטיים, על יסוד המידע והנתונים הידועים להם בשלב זה, ועל אף שהתביעה האמורה נמצאת עדיין בשלביה המוקדמים ביותר, מוערכים סיכויי עיקר סכום התביעה להתקבל כקלושים.

1. ביום 31.1.2016, הומצאה לבנק בקשה שהוגשה לבית המשפט המחוזי בירושלים לאישור תובענה ייצוגית נגד הבנק וארבעה בנקים נוספים (להלן: "המשיבים"), שעיקרה הטענה, כי המשיבים אינם מחזיקים סניפים בקרב האוכלוסייה הערבית בישראל ואינם מנגישים את שירותיהם הבנקאיים לאוכלוסייה זו, וזאת בניגוד לאמור בחוק איסור הפלייה במוצרים, בשירותים ובכניסה למקומות ציבוריים, התשס"א-2000, לחוק הבנקאות (שירות ללקוח) התשמ"א-1981 ולחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו. הקבוצה אותה מבוקש לייצג הינה כלל אזרחי מדינת ישראל, מוסלמים, נוצרים ודרוזים, אשר סובלים, לכאורה, מהפליה בנגישות לשירותים בנקאיים, עקב אי נוכחות סניפי בנק במקום יישובם. במסגרת תביעתם לסעדים שונים, מחלקים המבקשים את תביעתם בין נזק ממוני, המוערך בכ-39.5 מיליון ש"ח, ונזק בלתי ממוני, המוערך בכ-658 מיליון ש"ח, המסתכמים לכדי כ-697.5 מיליון ש"ח, ומציינים כי חלקו של כל בנק משיב בנזק הנתען, הינו גם על פי נתח השוק שלו. בשלב זה בו הבקשה האמורה מצויה בשלביה המוקדמים ביותר וטרם הוגשה תגובת הבנק, לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על יועציה המשפטיים, מוערכים סיכויי התביעה להתקבל כקלושים.

(18) ביום 18 באוגוסט 2011 נמסר לחברת בת של הבנק - אגוד מערכות בע"מ, חברה פרטית העוסקת במתן שירותים בתחום המחשוב לבנק (להלן - "החברה") מכתב מאת רשות המסים, על פיו החליטה הרשות לשנות את סיווגה של החברה מ"עוסק" ל"מוסד כספי", וזאת החל מיום 1 בספטמבר 2011. משמעות שינוי הסיווג היא "מכירה רעיונית" של נכסי החברה (ציוד המחשוב) שבעת רכישתם נוכה מס התשומות בגינם, והטלת מע"מ בגינה. מועד ה"מכירה" יהיה בהתאם למועד שינוי הסיווג. החברה חולקת על החלטת שינוי הסיווג והגישה כתב השגה ביום 1 בדצמבר 2011. בחודש יולי 2012 הודיעה רשות המסים לחברה על דחיית ההשגה שהגישה. בחודש אוקטובר 2012 הגישה החברה לביהמ"ש המחוזי ערעור על החלטת רשות המסים בהשגה. בחודש ינואר 2016 הגיעו הצדדים להסדר שקיבל תוקף של פסק דין, ולפיו סיווגה של החברה יישאר על כנו בכפוף לכך שציוד יירכש על ידה ממועד זה ואילך במסגרת בנק אגוד לישראל בע"מ או מוסד כספי אחר שבשליטתו.

באור 23 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

(19) במהלך השנים האחרונות הוביל הבנק מהלך רחבי של גיבוש הסדר סליקה ייעודי כתוב לכל הבנקים בישראל, אשר מתמחים בניהול חשבונות יהלומים ואשר סולקים שיקים נקובים בדולר ארה"ב המשוכים על חשבונות של יהלומנים. ההסכם גובש בתיאום עם בנק ישראל והוגש, כנדרש, לממונה על הגבלים עסקיים, על מנת לקבל פטור מאישור הסדר כובל. ביום 9 ביוני 2015 פרסם בנק ישראל עדכון לכללי המסלוקה והוסיף פרק חדש מס' 219 המסדיר את התהליכים בין התאגידים הבנקאיים, בעניין סליקת שיקים נקובים בדולר ארה"ב המשוכים על חשבונות של יהלומנים. העדכון בכללי המסלוקה מחליף את הודעת הממונה מיום 3 בספטמבר 2013 בדבר מתן פטור לתקופה של שנה וחצי להסדר שהיה קיים בין הבנקים בעניין זה.

באור 24 - שעבודים

(1) להבטחת סליקת עסקות אשראי תוך יומי שבנק ישראל מקצה או יקצה לבנק מעת לעת במסגרת פעולתו במערכת זה"ב (RTGS), המבצעת סליקה בזמן אמת ואשר נכנסה לפעולה במערכת הבנקאית בסוף יולי 2007, יצר הבנק בחודש יולי 2007, שעבוד שוטף לטובת בנק ישראל, ללא הגבלה בסכום, על מלאי אג"ח מדינה ומק"מים המוחזקים על ידו. על פי תנאי השעבוד, הוא בתוקף כל עוד מצויים אג"ח או מק"מים כאמור בחשבון על שם בנק ישראל ועבורו המנוהל במסלוקת הבורסה והמיועד להפקדה ו/או לרישום בטוחות לטובת בנק ישראל או בחשבון הבנק המתנהל בבנק ישראל ואשר מיועד לביצוע חיובים זיכויים כספיים של מסלוקת הבורסה.

(2) להבטחת אשראי מכל סוג במט"י או במט"ח שמקבלים הבנקים ובכלל זה בנק אגוד, מפעם לפעם מבנק ישראל ככל שיועמד אשראי על ידי בנק ישראל- והתחייבויות הבנק מכוחו כלפי בנק ישראל, התקשר הבנק במהלך חודש אוגוסט 2010 בהסכם ליצירת שיעבוד קבוע מדרגה ראשונה והמחאה על דרך שעבוד, ללא הגבלה בסכום, על כל הנכסים והזכויות בכל חשבון המתנהל במסלוקת הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ וב- Euroclear Bank (להלן "חשבונות הבטוחות") לזכות ועל שם בנק ישראל, אשר נועד להפקדה ו/או לרישום בטוחות על ידי הבנק לטובת בנק ישראל, ובכלל זה על כספים וניירות ערך המופקדים או הרשומים או שיופקדו או ירשמו, בחשבונות הבטוחות, על פירותיהם והתמורה הכספית ממכירתם או מימושם. למען הזהירות, הנכסים המשועבדים שבחשבון הבטוחות ב- Euroclear Bank, או בכל חשבון בטוחות אחר המתנהל במסלוקה מחוץ לישראל, ישועבדו בנוסף לשעבוד הקבוע בדרגה ראשונה, גם בשעבוד צף בדרגה ראשונה, ללא הגבלה בסכום.

השעבודים כמפורט לעיל ישמשו ערובה מתמדת ומתחדשת להתחייבויות המובטחות על ידם ויעמדו בתוקפם עד למועד שבו יאשר בנק ישראל בכתב כי בוטל. בנוסף לאמור לעיל נתן הבנק זכות קוזז ועיכון על כל הנכסים המגיעים לו מבנק ישראל להבטחת פרעון ההתחייבויות המובטחות. ניהול הנכסים המשועבדים, לרבות לעניין ביצוע הפקדות ומשיכות כספים וניירות ערך בחשבונות הבטוחות ושערוכם, הינם כקבוע במסמכי ניהול הבטוחות של המסלוקה בה מתנהל חשבון הבטוחות. במסגרת המערכת ההסכמית הנדרשת לצורך תפעול השעבוד נכללת הסכמה לתפעול מערכת הבטוחות על ידי מסלוקת הבורסה עבור בנק ישראל בהתאם להסכם שנחתם ביניהם, והרשאה למסלוקת הבורסה לבצע הוראות בנק ישראל בקשר עם ניירות הערך הישראליים המופקדים ו/או שיהיו מופקדים מעת לעת בחשבון הבטוחות הרלוונטי המיועד להפקדת בטוחות על ידי הבנק וכן הסכם להסדרת הפן התפעולי הכרוך בניהול הבטוחות (ניירות הערך הזרים) ב- Euroclear Bank. נכון ליום 31 בדצמבר 2015 לא הועמדו בטוחות.

(3) הבנק חבר במסלוקת הירוקליר בנק בריסל אשר סולקת ניירות ערך הנסחרים בשווקים הבינלאומיים. לצורך פעילותו זו של הבנק באמצעות המסלוקה הנ"ל ולהבטחת האשראי שמנוצל על ידי הבנק בפועל באותה מסלוקה מעת לעת, שעבד הבנק כספים וניירות ערך. מסגרת האשראי כנגדה שועבדו ניירות הערך מסתכמת ב- 6 מיליון דולר של ארה"ב (31 בדצמבר 2014 - 6 מיליון דולר של ארה"ב).

(4) בהתאם להסכם של הבנק עם מסלוקת מעו"ף ומסלוקת הבורסה ועל-פי החלטות הדירקטוריון של מסלוקת המעו"ף וחוקי העזר והמתאר של מסלוקת המעו"ף, מפקיד הבנק בחשבון על שם מסלוקת המעו"ף ניירות ערך כבטוחות לטובת מסלוקת המעו"ף וכן מזומנים בחשבון שנפתח על שמה בבנק אחר,

באור 24 – שעבודים (המשך)

שיהוו תשלום למסלקות על חשבון כל סכום שהבנק יהיה חייב להן בגין עסקות במעו"ף ובניירות ערך ישראלים, שהבנק יהיה אחראי להם כלפיהן, וזאת כנגד התחייבות המסלקות להשיב לבנק סכום זה בהתאם להסכם. להבטחת חיובים אלה יצר הבנק ביום 31 במרס 2004 שעבוד קבוע ושעבוד צף בדרגה ראשונה ללא הגבלת סכום על החשבונות הללו לטובת מסלקת המעו"ף. שווי הבטוחות שהופקדו לטובת המסלקות נכון ליום 31 בדצמבר 2015 הינו 853 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2014 - 713 מיליון ש"ח), הממוצע במהלך שנת 2015 הינו 837 מיליון ש"ח. היתרה המקסימלית שהופקדה הינה 1,073 מיליון ש"ח. פרטים נוספים ראה באור 23.ג.12). לקוחות הבנק משעבדים נכסים מסוגים שונים בגין סך פעילותם בבנק, כולל פעילותם במעו"ף.

(5) המקורות של ניירות ערך שהתקבלו ואשר הבנק רשאי למכור או לשעבד, לפי שווי הוגן:

31 בדצמבר		
2014	2015	
		במיליוני ש"ח
182	293	ניירות ערך שהתקבלו בעסקאות שאילת ניירות ערך כנגד מזומן

באור 25 - פעילות במכשירים נגזרים- היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון

סכומים מדווחים

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד

(1) סכום נקוב של מכשירים נגזרים

ליום 31 בדצמבר 2015					
סך הכל	חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי ריבית	
				אחר	שקל - מדד

במיליוני ש"ח

303	-	-	-	303	-
<u>303</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>303</u>	<u>-</u>
303	-	-	-	303	-
<u>303</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>303</u>	<u>-</u>

א. נגזרים מגדרים (1)

Swaps

סך הכל

מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע

ב. נגזרים ALM (1)(2)

8,924	1	-	8,322	-	601
2	-	-	2	-	-
268	-	-	268	-	-
2,771	-	33	2,738	-	-
2,143	-	33	2,110	-	-
7,023	-	-	-	7,023	-
<u>21,131</u>	<u>1</u>	<u>66</u>	<u>13,440</u>	<u>7,023</u>	<u>601</u>

חוזי Forward

חוזי אופציה שנסחרים בבורסה

אופציות שנכתבו

אופציות שנקנו

חוזי אופציה אחרים

אופציות שנכתבו

אופציות שנקנו

Swaps

סך הכל

מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע

ג. נגזרים אחרים (1)

581	-	581	-	-	-
2,508	-	-	2,508	-	-
6,329	-	5,801	528	-	-
6,278	-	5,750	528	-	-
783	-	-	534	249	-
909	-	165	495	249	-
-	-	-	-	-	-
<u>17,388</u>	<u>-</u>	<u>12,297</u>	<u>4,593</u>	<u>498</u>	<u>-</u>

חוזי Futures

חוזי Forward

חוזי אופציה שנסחרים בבורסה

אופציות שנכתבו

אופציות שנקנו

חוזי אופציה אחרים

אופציות שנכתבו

אופציות שנקנו

Swaps

סך הכל

מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע

-	-	-	-	-	-
---	---	---	---	---	---

ד. נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט

78	78	-	-	-	-
<u>1,613</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>1,613</u>	<u>-</u>	<u>-</u>

נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי מוטב חוזי החלפת מטבע חוץ ספוט

(1) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט.

(2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

באור 25 - פעילות במכשירים נגזרים- היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון (המשך)
 סכומים מדווחים

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2015					
סך הכל	חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי ריבית	
				אחר	שקל - מדד
					במיליוני ש"ח

2) שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים

					א. נגזרים מגדרים (1)
3	-	-	-	3	שווי הוגן ברוטו חיובי
8	-	-	-	8	שווי הוגן ברוטו שלילי
					ב. נגזרים ALM (1),(2)
142	-	5	76	57	שווי הוגן ברוטו חיובי
177	* -	5	68	96	שווי הוגן ברוטו שלילי
					ג. נגזרים אחרים (1)
110	-	79	30	1	שווי הוגן ברוטו חיובי
113	-	82	30	1	שווי הוגן ברוטו שלילי
					ד. סך הכל
255	-	84	106	61	שווי הוגן ברוטו חיובי
-	-	-	-	-	סכומי שווי הוגן שקוזזו במאזן
255	-	84	106	61	יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים
					מזה: יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים שאינם כפופים להסדר התחשבות נטו או הסדרים דומים
20	-	-	20	* -	
298	* -	87	98	105	שווי הוגן ברוטו שלילי (3)
-	-	-	-	-	סכומי שווי הוגן שקוזזו במאזן
298	* -	87	98	105	יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
					מזה: יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים שאינם כפופים להסדר התחשבות נטו או הסדרים דומים
29	-	8	20	1	* -

- (1) למעט נגזרי אשראי.
 (2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.
 (3) מזה: שווי הוגן ברוטו שלילי של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים משובצים בסך 5 מיליון ש"ח.
 * סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

באור 25 - פעילות במכשירים נגזרים- היקף, סיכויי אשראי ומועדי פרעון (המשך)

סכומים מדווחים

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד (המשך)

1) סכום נקוב של מכשירים נגזרים

ליום 31 בדצמבר 2014						
סך הכל	חוזי סחורות		חוזי מטבע		חוזי ריבית	
	ואחרים	מניות	חוץ	אחר	שקל - מדד	שקל - מדד

במיליוני ש"ח

116	-	-	-	116	-
116	-	-	-	116	-

א. נגזרים מגדרים (1)

Swaps

סה"כ

מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע

116	-	-	-	116	-
-----	---	---	---	-----	---

ב. נגזרים ALM (1),(2)

חוזי Forward

חוזי אופציה שנסחרים בבורסה

אופציות שנכתבו

אופציות שנקנו

חוזי אופציה אחרים

אופציות שנכתבו

אופציות שנקנו

Swaps

סה"כ

10,343	25	-	9,376	-	942
39	-	-	39	-	-
655	-	-	655	-	-
4,803	-	33	4,770	-	-
4,126	-	33	4,093	-	-
5,288	-	-	-	5,288	-
25,254	25	66	18,933	5,288	942

מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע

2,802	-	-	-	2,802	-
-------	---	---	---	-------	---

ג. נגזרים אחרים (1)

חוזי Futures

חוזי Forward

חוזי אופציה שנסחרים בבורסה

אופציות שנכתבו

אופציות שנקנו

חוזי אופציה אחרים

אופציות שנכתבו

אופציות שנקנו

Swaps

סה"כ

1,751	-	1,751	-	-	-
298	-	-	298	-	-
10,255	-	9,198	1,057	-	-
10,203	-	9,146	1,057	-	-
298	-	-	298	-	-
527	-	228	299	-	-
282	-	-	-	282	-
23,614	-	20,323	3,009	282	-

מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע

141	-	-	-	141	-
-----	---	---	---	-----	---

ד. נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט

נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי מוטב

חוזי החלפת מטבע חוץ ספוט

78	78	-	-	-	-
2,481	-	-	2,481	-	-

(1) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט.

(2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

באור 25 - פעילות במכשירים נגזרים- היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון (המשך)
 סכומים מדווחים

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2014					
סך הכל	חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי ריבית	
				אחר	שקל - מדד

2) שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים

-	-	-	-	-	-	א. נגזרים מגדרים (1) שווי הוגן ברוטו חיובי
8	-	-	-	8	-	שווי הוגן ברוטו שלילי
297	* -	5	231	51	10	ב. נגזרים ALM (1),(2) שווי הוגן ברוטו חיובי
362	-	5	242	111	4	שווי הוגן ברוטו שלילי
207	-	185	20	2	-	ג. נגזרים אחרים (1) שווי הוגן ברוטו חיובי
210	-	188	20	2	-	שווי הוגן ברוטו שלילי
504	* -	190	251	53	10	ד. סך הכל שווי הוגן ברוטו חיובי
-	-	-	-	-	-	סכומי שווי הוגן שקוזזו במאזן
504	* -	190	251	53	10	יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים מזה: יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים שאינם כפופים להסדר התחשבות נטו או הסדרים דומים
126	* -	-	125	1	* -	שווי הוגן ברוטו שלילי (3) סכומי שווי הוגן שקוזזו במאזן
580	-	193	262	121	4	יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים מזה: יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים שאינם כפופים להסדר התחשבות נטו או הסדרים דומים
-	-	-	-	-	-	
580	-	193	262	121	4	
53	-	8	45	-	* -	

- (1) למעט נגזרי אשראי.
 (2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.
 (3) מזה: שווי הוגן ברוטו שלילי של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים משובצים בסך 5 מיליון ש"ח.
 * סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

באור 25 - פעילות במכשירים נגזרים- היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון (המשך)
סכומים מדווחים

ב. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה על בסיס מאוחד

ליום 31 בדצמבר 2015

סך הכל	אחרים	ממשלות		בנקים	בורסות	במיליוני ש"ח	
		ובנקים	מרכזיים				
255	74	-	-	1	146	34	יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים
(120)	(4)	-	-	-	(116)	-	סכומי ברוטו שלא קוזזו במאזן: הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים פיננסיים
135	70	-	-	1	30	34	סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים
263	93	-	-	15	155	-	סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים ⁽¹⁾
(76)	(5)	-	-	-	(71)	-	הפחתת סיכון אשראי חוץ מאזני
187	88	-	-	15	84	-	סיכון אשראי חוץ מאזני נטו בגין מכשירים נגזרים
322	158	-	-	16	114	34	סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים
298	71	-	-	11	177	39	יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים ⁽²⁾
(120)	(4)	-	-	-	(116)	-	סכומי ברוטו שלא קוזזו במאזן: מכשירים פיננסיים
178	67	-	-	11	61	39	סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים

ליום 31 בדצמבר 2014

504	255	-	-	4	177	68	יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים
(160)	(5)	-	-	-	(155)	-	סכומי ברוטו שלא קוזזו במאזן: הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים פיננסיים
344	250	-	-	4	22	68	סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים
332	136	-	-	48	148	-	סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים ⁽¹⁾
(76)	(6)	-	-	-	(70)	-	הפחתת סיכון אשראי חוץ מאזני
256	130	-	-	48	78	-	סיכון אשראי חוץ מאזני נטו בגין מכשירים נגזרים
600	380	-	-	52	100	68	סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים
580	135	-	-	27	323	95	יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים ⁽²⁾
(160)	(5)	-	-	-	(155)	-	סכומי ברוטו שלא קוזזו במאזן: מכשירים פיננסיים
420	130	-	-	27	168	95	סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים

- (1) ההפרש, אם הוא חיובי, בין סך כל הסכומים בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי) שנכללו בחבות הלווה כפי שחושבו לצורך מגבלות על חבות של לווה, לפני הפחתת סיכון אשראי, לבין היתרה המאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים של לווה.
(2) מזה: יתרה מאזנית של מכשירים נגזרים העומדים בפני עצמם בסך 293 מיליון ש"ח (ליום 31.12.14 - 575 מיליון ש"ח).

באור 25 - פעילות במכשירים נגזרים- היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון (המשך)
 סכומים מדווחים

ג. פירוט מועדי פרעון - סכומים נקובים: יתרות לסוף השנה על בסיס מאוחד

ליום 31 בדצמבר 2015					
סך הכל	מעל 5 שנים	מעל 3 שנה		עד 3 חודשים	
		ועד 5 שנים	חודשים ועד שנה		
במיליוני ש"ח					
601	-	51	350	200	חוזי ריבית
7,824	1,814	4,553	1,172	285	שקל - מדד
19,646	7	104	4,520	15,015	אחר
12,363	1	208	21	12,133	חוזי מטבע חוץ
79	-	-	78	1	חוזים בגין מניות
<u>40,513</u>	<u>1,822</u>	<u>4,916</u>	<u>6,141</u>	<u>27,634</u>	חוזי סחורות ואחרים
					סה"כ
ליום 31 בדצמבר 2014					
942	-	152	60	730	חוזי ריבית
5,686	1,317	3,101	1,190	78	שקל - מדד
24,423	5	23	6,412	17,983	אחר
20,389	65	354	160	19,810	חוזי מטבע חוץ
103	-	78	-	25	חוזים בגין מניות
<u>51,543</u>	<u>1,387</u>	<u>3,708</u>	<u>7,822</u>	<u>38,626</u>	חוזי סחורות ואחרים
					סה"כ

באור 26 - דיווח על מגזרי פעילות

אפיון המגזרים מתבסס בעיקר על פי סוגי הלקוחות ותחומי פעילות הכלולים בכל מגזר ומגזר.

פעילות הבנק מתמקדת במגזרי פעילות כמפורט להלן¹:

מגזר פרטי - מספק מגוון של שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים למשקי בית וללקוחות פרטיים בעלי עושר פיננסי, לרבות שירותי ייעוץ להשקעות. כמו כן, כולל המגזר את פעילות המימון לדיר.

מגזר עסקי - המגזר מספק מגוון שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים ללקוחות עסקיים ממגוון ענפי משק - לרבות ענפי הבניה והנדל"ן ושוק ההון.

מגזר יהלומים - המגזר כולל לקוחות פעילים בענף היהלומים אשר רובם חברים בבורסת היהלומים ברמת גן.

מגזר ניהול פיננסי – מגזר זה מרכז את כלל ניהול הנכסים וההתחייבויות בבנק בשקלים ובמט"ח. המגזר כולל את פעילות הבנק עבור עצמו בניירות ערך (בתיק הזמין למכירה ובתיק למסחר) ובמכשירים פיננסיים נגזרים, לרבות פוזיציות מטבע וריבית. כמו כן, מועמסות על מגזר זה עלויות הנובעות מהצורך בשמירה על רמת נזילות עסקית ורמת פיזור נאותה של מפקידים, הבאות לידי ביטוי, בין היתר, בפער במחירי המעבר בין אשראים ופקדונות.

אחרים והתאמות - כולל פעילויות אשר לא ניתן לשייך באופן ספציפי למגזרים.

להלן הכללים העיקריים שיושמו בחלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים:

הכנסות ריבית, נטו - במגזרים בהם הפעילות מתמקדת בלקוחות נכלל בסעיף זה מרווח פיננסי על ההלוואות/פקדונות של הלקוחות. המרווח מחושב מעל מחיר מעבר הנקבע לכל סוג הלוואה ופקדון בהתייחס למשך חיים ממוצע, לאפיק ההצמדה הרלוונטי ותוך התחשבות ביעדים האסטרטגיים של הבנק. כן כלולה בסעיף זה ריבית חסרת סיכון על ההון המחושבת על בסיס נכסי הסיכון המשויכים לכל מגזר. במגזר ניהול פיננסי נכללות בסעיף זה הכנסות מריבית על אגרות חוב וכן הוצאות הנובעות מהצורך לשמור על רמת נזילות עסקית ורמת פיזור נאותה של מפקידים אשר באות לידי ביטוי, בין היתר, בפער במחירי המעבר בין אשראים ופקדונות.

בשנת 2014 בוצע שינוי בשיטת מחירי המעבר בש"ח ובמט"ח. בהתאם למתודולוגיה שאושרה במחצית השנייה של השנה, הכנסות ריבית נטו כוללות התחשבות בין מגזרית בגין עודפי פקדונות. עבור כל תת מגזר מתווסף סכום חיובי/שלילי המייצג את מכפלת הפער בין יתרת הפקדונות ליתרת האשראי בשיעור שנתי של 0.25%. חיוב בימגזרי ברמת הבנק בגין עודפי פקדונות נרשם תחת מגזר ניהול פיננסי, מספרי השוואה לשנת 2013 לא הוצגו מחדש בשל חוסר מהותיות.

הכנסות שאינן מריבית - מיוחסות למגזר אליו משתייך הלקוח. במגזר ניהול פיננסי נכללות בסעיף זה: הכנסות (הוצאות) בגין שווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים (כנדרש על פי כללי חשבונאות), הכנסות מפעולות הבנק

¹ יודגש כי בשל העובדה כי כל בנק מסווג את לקוחותיו למגזרים לפי פרמטרים שונים וכן מקצה הכנסות והוצאות למגזרים לפי פרמטרים שונים, בביצוע השוואה בין בנקים שונים, יש להתייחס לכך ולערוך את השוואה בזהירות ראויה.

באור 26 - דיווח על מגזרי פעילות (המשך)

בנגזרים עבור עצמו, הכנסות ממימוש והתאמה של אגרות חוב, והכנסות ממימוש והתאמה של מניות.

הפרשה להפסדי אשראי - נזקפת למגזר אליו משתייך הלקוח אשר כנגד חבותו נרשמה ההפרשה.

הוצאות תפעוליות ואחרות - הוצאות ישירות שניתן לזהותן למגזר ספציפי, מיוחסות לאותו מגזר. יתר ההוצאות מיוחסות למגזרים השונים על סמך מתודולוגיית הקצאה המבוססת על פרמטרים שונים.

מיסים על ההכנסה - ההפרשה למס על התוצאות העסקיות של כל מגזר פעילות חושבה על פי שיעור המס האפקטיבי, למעט במקרים מסוימים בהם ניתן לבצע ייחוס ספציפי.

תשואה להון- מהווה את היחס שבין הרווח הנקי לאחר מס של כל אחד מהמגזרים לבין האמצעים ההוניים (רובד 1) המוקצים למגזר. האמצעים ההוניים מוקצים למגזרים על בסיס נכסי הסיכון הממוצעים של כל מגזר.

באור 26 - דיווח על מגזרי פעילות (המשך)

סכומים מדווחים

מידע על מגזרי פעילות במאוחד

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015

מגזר פרטי	מגזר עסקי	מגזר יהלומים	מגזר ניהול פיננסי	מגזר סכומים שלא הוקצו והתאמות	סך הכל
224	254	42	51	-	571
18	7	(3)	(22)	-	-
126	141	16	97	3	383
1	12	-	(13)	-	-
<u>369</u>	<u>414</u>	<u>55</u>	<u>113</u>	<u>3</u>	<u>954</u>
8	(135)	20	-	-	(107)
374	366	35	61	-	836
(13)	183	* -	52	3	225
(5)	66	* -	19	1	81
<u>(8)</u>	<u>117</u>	<u>* -</u>	<u>33</u>	<u>2</u>	<u>144</u>
(1.4%)	8.8%	-	15.6%	2.0%	6.1%
10,106	11,909	1,306	16,029	1,312	40,662
17,897	16,321	227	810	2,483	37,738
6,198	14,093	1,444	2,236	1,070	25,041
13,252	50,567	22	-	-	63,841
5	97	-	-	-	102
183	235	37	-	-	-
25	11	-	-	-	-
34	15	2	29	-	-
<u>242</u>	<u>261</u>	<u>39</u>	<u>29</u>	<u>29</u>	<u>242</u>

הכנסות (הוצאות) ריבית נטו:
 - מחיצוניים
 - בינמיגזרי
 הכנסות שאינן מריבית:
 - מחיצוניים
 - בינמיגזרי
 סך ההכנסות
 הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
 הוצאות תפעוליות ואחרות
 רווח (הפסד) לפני מיסים
 הפרשה למיסים על הרווח
 רווח נקי (הפסד)

תשואה להון
 יתרה ממוצעת של נכסים
 יתרה ממוצעת של התחייבויות
 יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
 יתרה ממוצעת של ניירות ערך
 יתרה ממוצעת של ניירות ערך מנוהלים

הכנסות ריבית נטו :
 מרווח מפעילות מתן אשראי
 מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
 אחר
 סך הכל הכנסות ריבית נטו

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

באור 26 - דיווח על מגזרי פעילות (המשך)

סכומים מדווחים

מידע על מגזרי פעילות במאוחד (המשך)

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2014 **

מגזר פרטי	מגזר עסקי	מגזר יהלומים	מגזר ניהול פיננסי	מגזר סכומים שלא הוקצו והתאמות	סך הכל	
						במיליוני ש"ח
268	285	36	(22)	-	567	הכנסות (הוצאות) ריבית נטו:
4	2	(1)	(5)	-	-	- מחיצוניים
						- בינמיגזרי
117	140	16	108	5	386	הכנסות שאינן מריבית:
1	12	*	(13)	-	-	- מחיצוניים
						- בינמיגזרי
390	439	51	68	5	953	סך ההכנסות
10	97	(12)	-	-	95	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
393	366	29	50	-	838	הוצאות תפעוליות ואחרות
(13)	(24)	34	18	5	20	רווח (הפסד) לפני מיסים
(3)	(6)	8	(3)	1	(3)	הפרשה למיסים על הרווח
(10)	(18)	26	21	4	23	רווח נקי (הפסד)
(1.8%)	(1.3%)	19.8%	10.2%	4.2%	1.0%	תשואה להון
9,768	12,821	1,310	14,703	1,550	40,152	יתרה ממוצעת של נכסים
17,121	16,079	213	594	2,809	36,816	יתרה ממוצעת של התחייבויות
5,805	14,573	1,354	2,131	982	24,845	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
13,151	49,773	25	-	-	62,949	יתרה ממוצעת של ניירות ערך
3	59	-	-	-	62	יתרה ממוצעת של ניירות ערך מנוהלים
						הכנסות ריבית נטו :
168	231	31	-	-	-	מרווח מפעילות מתן אשראי
83	35	-	-	-	-	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
21	21	4	(27)	-	-	אחר
272	287	35	(27)	-	-	סך הכל הכנסות ריבית נטו

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

** מספרי השוואה הוצגו מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים ויישומן למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה, ראה באורים 1.ד.1 ו- 2.ד.1.

באור 26 - דיווח על מגזרי פעילות (המשך)

סכומים מדווחים

מידע על מגזרי פעילות במאוחד (המשך)

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2013 **						
מגזר	מגזר	מגזר	מגזר	מגזר	מגזר	
פרטי	עסקי	יהלומים	ניהול פיננסי	שלא הוקצו והתאמות	הכל	
במיליוני ש"ח						
282	346	35	(1)	-	662	הכנסות (הוצאות) ריבית נטו:
-	-	-	-	-	-	- מחיצוניים
-	-	-	-	-	-	- בינמיגזרי
123	128	15	94	-	360	הכנסות שאינן מריבית:
1	12	*	(13)	-	-	- מחיצוניים
1	12	-	-	-	-	- בינמיגזרי
406	486	50	80	-	1,022	סך ההכנסות
8	17	(2)	-	-	23	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
376	367	33	43	-	819	הוצאות תפעוליות ואחרות
22	102	19	37	-	180	רווח לפני מיסים
5	25	4	9	-	43	הפרשה למיסים על הרווח
17	77	15	28	-	137	רווח נקי
3.3%	5.1%	11.9%	14.0%	0.0%	5.7%	תשואה להון
9,171	12,632	1,363	14,396	1,727	39,289	יתרה ממוצעת של נכסים
17,025	16,421	384	896	2,317	37,043	יתרה ממוצעת של התחייבויות
5,247	15,235	1,339	2,042	675	24,538	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
12,298	40,663	46	-	-	53,007	יתרה ממוצעת של ניירות ערך
239	202	-	-	-	441	יתרה ממוצעת של ניירות ערך מנוהלים
145	262	28	-	-	-	הכנסות ריבית נטו :
114	58	2	-	-	-	מרווח מפעילות מתן אשראי
23	26	5	(1)	-	-	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
282	346	35	(1)	-	-	אחר
282	346	35	(1)	-	-	סך הכל הכנסות ריבית נטו

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

** מספרי השוואה הוצגו מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים ויישומן למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה, ראה באורים 1.ד.1 ו- 2.ד.1.

באור 26א - מגזרי פעילות פיקוחיים

א. כללי

בהתאם לחוזר הפיקוח על הבנקים מיום 7 בנובמבר 2014, החל מהדוח הכספי לשנת 2015, הדיווח על מגזרי פעילות פיקוחיים מתבצע בהתאם למתכונת ולסיווגים שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים. עבור עסק זעיר, עסק קטן, עסק בינוני ועסק גדול מחזור הפעילות ונתוני החבות התבססו על הנתונים ברמת לקוח בודד, למעט כאשר מידע זה אינו מייצג בשל השתייכותו של הלקוח לקבוצת לווים ואופן ניהולו מבוצע בהתאם.

ב. הגדרות

- אנשים פרטיים - יחידים, לרבות יחידים המנהלים חשבון משותף, אשר למועד הדיווח אין להם חבות לבנק, או שהחבות שלהם סווגה בענף משק "אנשים פרטיים - הלוואות לדירור ואחר".
- מגזר בנקאות פרטית - אנשים פרטיים אשר היתרה של תיק הנכסים הפיננסיים שיש להם בבנק על בסיס מאוחד (לרבות פיקדונות כספיים, תיקי ניירות ערך ונכסים כספיים אחרים) עולה על 3 מיליון ש"ח.
- משקי בית - אנשים פרטיים, למעט לקוחות הנכללים בבנקאות פרטית.
- עסק - לקוח שאינו נכלל בהגדרת "אנשים פרטיים" ואינו גוף מוסדי או תאגיד בנקאי.
- מחזור פעילות - מחזור מכירות שנתי או היקף הכנסות שנתי.
- עסק זעיר - עסק שמחזור פעילותו קטן מ- 10 מיליון ש"ח.
- עסק קטן - עסק שמחזור פעילותו גדול או שווה ל- 10 מיליון ש"ח וקטן מ- 50 מיליון ש"ח.
- עסק בינוני - עסק שמחזור פעילותו גדול או שווה ל- 50 מיליון ש"ח וקטן מ- 250 מיליון ש"ח.
- עסק גדול - עסק שמחזור פעילותו גדול או שווה ל- 250 מיליון ש"ח.
- מגזר ניהול פיננסי - יכול את הפעילויות הבאות: פעילות למסחר - השקעה בניירות ערך למסחר, פעילות עשיית שוק בניירות ערך ובמכשירים נגזרים, פעילות במכשירים נגזרים שאינם מיועדים לגידור ואינם חלק מניהול הנכסים והתחייבויות של התאגיד הבנקאי, עסקות רכש חוזר ושאיילה של ניירות ערך למסחר, מכירה בחסר של ניירות ערך, שירותי חיתום של ניירות ערך; פעילות ניהול נכסים והתחייבויות - לרבות השקעה באגרות חוב זמינות למכירה ובאגרות חוב המוחזקות לפדיון, שלא שויכו למגזרי פעילות אחרים (כאשר ללווה אין חבות לבנק מלבד ניירות ערך), מכשירים נגזרים מגדרים ומכשירים נגזרים שהם חלק מניהול ניהול נכסים והתחייבויות, פיקדונות בבנקים ומבנקים בארץ ובעולם, גידור או הגנה על הפרשי שער של השקעות בשלוחות בחו"ל, פקדונות בממשלות ושל ממשלות; פעילות השקעה ריאלית - השקעה במניות זמינות למכירה והשקעות בחברות כלולות של עסקים; אחר - שירותי ניהול, תפעול, נאמנות ומשמורת לבנקים, שירותי ייעוץ, פעילויות מכירה וניהול תיקי אשראי, פעילויות פיתוח מוצרים פיננסיים.
- מגזר אחר - לרבות פעילויות שהופסקו, רווחים מיעודות ותוצאות אחרות הקשורות לזכויות עובדים שלא שויכו למגזרי הפעילות האחרים, פעילויות שלא שויכו למגזרים האחרים, והתאמות בין סך כל הפריטים המיוחסים למגזרים לבין סך הכל הפריטים בדוח הכספי המאוחד.
- נכסים בניהול - לרבות נכסי קופות גמל, קרנות נאמנות, קרנות השתלמות, ניירות ערך של לקוחות, הלוואות בניהול הבנק ונכסים הנובעים מפעילות לפי מידת גבייה.

לישנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015										
סך	מגזר	מגזר	מגזר	גופים	עסקים	עסקים	עסקים	עסקים	עסקים	משיקי
הכל פעילות בישראל	אחר	ניהול פיננסי	מוסדיים	גדולים	בינוניים	קטנים וזעירים	בת	בת	בת	בת
40,663	1,312	16,029	2,099	5,962	2,204	3,138	23	9,896		
23,186	-	-	2,072	5,885	2,202	3,113	21	9,893		
22,315	-	-	1,354	5,156	2,190	3,143	21	10,451		
172	-	-	-	49	19	95	-	9		
34	-	-	-	-	-	1	-	33		
37,738	2,485	786	4,719	6,634	3,031	4,015	3,647	12,421		
31,474	-	-	4,629	5,553	2,594	3,475	3,634	11,589		
32,466	-	-	4,829	6,229	1,995	3,337	4,117	11,959		
23,506	1,059	1,947	434	7,254	3,150	3,652	52	5,958		
24,893	996	2,460	408	7,176	3,262	3,959	53	6,579		
63,943	-	-	7,056	24,806	5,693	12,298	1,484	12,606		

במיליוני ש"ח

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015

באור א26 - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

ההרכב במאוחד:

ג. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים - מאוחד

- יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
- מזה: יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ⁽¹⁾
- יתרת האשראי לציבור לוסף תקופת הדיווח
- יתרת חובות פגומים
- יתרת חובות בפגור מעל 90 יום ⁽¹⁾
- יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
- מזה: יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור ⁽¹⁾
- יתרת פקדונות הציבור לוסף תקופת הדיווח
- יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽²⁾, ⁽¹⁾
- יתרת נכסי סיכון לוסף תקופת הדיווח ⁽²⁾
- יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾, ⁽³⁾

1. יתרות ממוצעות מוחשבת על בסיס יתרות יומיות.
2. נכסי סיכון- כפי שחושבו לצורך הלימות הון.
3. נכסים בניהול- לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015

**באור A26 - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)
ההרכב במאוחד:**

ג. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים - מאוחד (המשך)

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015											
אנשים פרטיים- משקי בית ונתקאות פרטיות - פעילות בישראל											
מגזר נתקאות פרטיות						מגזר משקי בית					
סך הכל	סך הכל	אחר	כרטיסי אשראי	הלוואות לדיוור	סך הכל משקי בית	אחר	כרטיסי אשראי	הלוואות לדיוור	סך הכל משקי בית	אחר	כרטיסי אשראי
נתקאות פרטיות	נתקאות פרטיות	נתקאות פרטיות	נתקאות פרטיות	נתקאות פרטיות	נתקאות פרטיות	נתקאות פרטיות	נתקאות פרטיות	נתקאות פרטיות	נתקאות פרטיות	נתקאות פרטיות	נתקאות פרטיות
9,919	23	16	7	-	9,896	1,802	406	7,688	9,919	23	16
9,914	21	14	7	-	9,893	1,799	406	7,688	9,914	21	14
10,472	21	14	7	-	10,451	2,303	429	7,719	10,472	21	14
9	-	-	-	-	9	9	-	-	9	-	-
33	-	-	-	-	33	5	-	28	33	5	-
16,068	3,647	3,646	1	-	12,421	11,850	39	532	16,068	3,647	3,646
15,223	3,634	3,634	-	-	11,589	11,589	-	-	15,223	3,634	3,634
16,076	4,117	4,117	-	-	11,959	11,959	-	-	16,076	4,117	4,117
6,010	52	45	7	-	5,958	1,691	300	3,967	6,010	52	45
6,632	53	46	7	-	6,579	2,173	316	4,090	6,632	53	46
14,090	1,484	1,484	-	-	12,606	12,606	-	-	14,090	1,484	1,484

במיליוני ש"ח

יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
 מזדה: יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ⁽¹⁾
 יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
 יתרת חובות פגומים
 יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום ⁽¹⁾
 יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
 מזדה: יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור ⁽¹⁾
 יתרת פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
 יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽²⁾⁽¹⁾
 יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
 יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽³⁾⁽¹⁾

1. יתרות ממוצעות מוחשבת על בסיס יתרות יומיות.
2. נכסי סיכון- כפי שחושבו לצורך חלומות הון.
3. נכסים בניהול- לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

באורים לדוחות הנכסיים ליום 31 בדצמבר 2015

באור א26 - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)
ההרכב במאחד:

ג. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים - מאחד (המשך)

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015												
עסקים קטנים וזעירים, בינוניים וגדולים - פעילות בישראל						עסקים קטנים וזעירים, בינוניים וגדולים						
סך הכל	מגזר עסקים גדולים		מגזר עסקים בינוניים		סך הכל	סך הכל	מגזר עסקים זעירים		מגזר עסקים קטנים וזעירים		סך הכל	
	סך	הכל	בינוי ונדל"ן	אחר			סך	הכל	בינוי ונדל"ן	אחר		בינוי ונדל"ן
11,304	5,962	5,344	618	2,204	1,435	769	3,138	2,374	764	764	764	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
11,200	5,885	5,267	618	2,202	1,433	769	3,113	2,349	764	764	764	מזה: יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ⁽¹⁾
10,489	5,156	4,536	620	2,190	1,288	902	3,143	2,312	831	831	831	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
163	49	49	-	19	19	-	95	58	37	37	37	יתרת חובות פגומים
1	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
13,680	6,634	5,468	1,166	3,031	2,511	520	4,015	3,255	760	760	760	יתרה ממוצעת של החייבויות ⁽¹⁾
11,622	5,553	4,585	968	2,594	2,275	319	3,475	2,910	565	565	565	מזה: יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור ⁽¹⁾
11,561	6,229	5,219	1,010	1,995	1,525	470	3,337	2,707	630	630	630	יתרת פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
14,056	7,254	5,809	1,445	3,150	1,692	1,458	3,652	2,230	1,422	1,422	1,422	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ^{(2),(1)}
14,397	7,176	5,692	1,484	3,262	1,707	1,555	3,959	2,325	1,634	1,634	1,634	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
42,797	24,806	22,366	2,440	5,693	3,862	1,831	12,298	10,576	1,722	1,722	1,722	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ^{(1),(3)}

1. יתרות ממוצעות מוחשבת על בסיס יתרות יומיות.
2. נכסי סיכון- כפי שחושבו לצורך הלימות הון.
3. נכסים בניהול- לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות גאמנות וניירות ערך של לקוחות.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015

באור 27 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד:

א. חובות ⁽¹⁾ ומכשירי אשראי חוץ מאזניים-הפרשה להפסדי אשראי

ליום 31 בדצמבר 2013				ליום 31 בדצמבר 2014				ליום 31 בדצמבר 2015			
אשראי לציבור		אשראי לציבור		אשראי לציבור		אשראי לציבור		אשראי לציבור		אשראי לציבור	
סך	בתקום ומומשלות הכל	סך	בתקום ומומשלות הכל	סך	בתקום ומומשלות הכל	סך	בתקום ומומשלות הכל	סך	בתקום ומומשלות הכל	סך	בתקום ומומשלות הכל
334	-	334	-	339	-	284	-	284	-	228	228
23	-	23	-	95	-	(107)	-	(107)	-	(2)	(118)
(93)	-	(93)	-	(195)	-	(58)	-	(58)	(26)	(2)	(30)
75	-	75	-	45	-	103	-	103	18	1	84
(18)	-	(18)	-	(150)	-	45	-	45	(8)	(1)	54
339	-	339	-	284	-	222	-	222	25	33	164
54	-	54	-	38	-	32	-	32	3	-	29

2. מידע נוסף על דרך חשבוש ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות ועל חובות בגינם היא חושבה:

יתרת חוב רשומה של חובות:		שברדקו על בסיס פרטי		שברדקו על בסיס קבוצתי		מזה: שההפרשה בגינם חושבה		לפי עומק פיגור		סך הכל חובות	
13,024	*** 1,605	11,419	131	3	11,285	12,416	753	11,663	145	6	11,512
10,540	-	10,540	2,102	7,116	1,322	10,842	-	10,842	2,608	7,292	942
7,661	-	7,661	-	7,112	549	7,661	-	7,661	-	7,288	373
23,564	1,605	21,959	2,233	7,119	12,607	23,258	753	22,505	2,753	7,298	12,454
184	-	184	1	*	183	127	-	127	1	*	126
62	-	62	17	36	9	63	-	63	21	33	9
37	-	** 37	-	35	2	35	-	** 35	-	33	2
246	-	246	18	36	192	190	-	190	22	33	135

(1) אשראי לציבור, אשראי למומשלות ופקדונות בנקים (למעט פקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט א"ח ויחידות ערך שנשאלו.
* סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.
** כולל יתרת הפישה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך 27 מיליון ש"ח (ליום 31.12.14 - 27 מיליון ש"ח).
*** סוג מחדש בשל המסת נכסים בגין פעילות בשוק המעוף.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015

באור 27 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד:

ב. חובות ⁽¹⁾

1. איכות אשראי ופיקוחים:

ליום 31 בדצמבר 2014

בעייתיים ⁽²⁾

חובות לא פגומים- מידע נוסף	חובות לא פגומים- מידע נוסף	סך הכל	פגומים ⁽³⁾	פגומים	לא פגומים	לא פגומים	לא פגומים
בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽⁴⁾	בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽⁴⁾	סך הכל	פגומים ⁽³⁾	פגומים	לא פגומים	לא פגומים	לא פגומים
ועד 89 ימים ⁽⁵⁾	ועד 89 ימים ⁽⁵⁾						

ליום 31 בדצמבר 2015

בעייתיים ⁽²⁾

חובות לא פגומים- מידע נוסף	חובות לא פגומים- מידע נוסף	סך הכל	פגומים ⁽³⁾	פגומים	לא פגומים	לא פגומים	לא פגומים
בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽⁴⁾	בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽⁴⁾	סך הכל	פגומים ⁽³⁾	פגומים	לא פגומים	לא פגומים	לא פגומים
ועד 89 ימים ⁽⁵⁾	ועד 89 ימים ⁽⁵⁾						

במיליוני ש"ח

13	2	2,082	35	26	2,021	4	*	1,876	22	3	1,851	פעילות לזיום בישראל ציבור
9	-	934	27	3	** 904	1	*	898	26	2	870	בניו ונדל"ן - בניו
30	-	3,355	97	20	** 3,238	1	*	2,960	53	*	2,907	בניו ונדל"ן - פעילות נדל"ן
53	-	6,230	66	299	** 5,865	27	-	6,698	64	201	6,433	שרותים פיננסיים
105	2	12,601	225	348	12,028	33	1	12,432	165	206	12,061	מסחר אחר
14	37	7,119	-	37	7,082	13	28	7,298	-	(6) 28	7,270	סך הכל מסחר
5	3	2,233	6	5	2,222	7	5	2,753	7	7	2,739	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
124	42	21,953	231	390	21,332	53	34	22,483	172	241	22,070	אנשים פרטיים - אחר
-	-	** 1,268	-	-	** 1,268	-	-	333	-	-	333	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
124	42	23,221	231	390	22,600	53	34	22,816	172	241	22,403	בנקים בישראל
-	-	6	-	-	6	-	-	22	-	-	22	סך הכל פעילות בישראל
-	-	337	-	-	337	-	-	420	-	-	420	פעילות לזיום בחו"ל
-	-	343	-	-	343	-	-	442	-	-	442	סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל
124	42	21,959	231	390	21,338	53	34	22,505	172	241	22,092	בנקים בחו"ל
-	-	1,605	-	-	1,605	-	-	753	-	-	753	סך הכל הציבור
124	42	23,564	231	390	22,943	53	34	23,258	172	241	22,845	סך הכל בנקים
												סך הכל

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.
** סוג מחדש.

- (1) אישי, אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופקדונות בנקים (למעט פקדונות בנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח ויחידות ערך שונות.
- (2) סיכון אשראי, פנסים, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בקיון הלוואות לדיור שבגינו לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאת בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (3) ככלל, חובות פגומים אינם צוברים הנסות ריבית, למידע על חובות פגומים מסוימים שאורגנו מחדש ראה באור 2.3.ב.27 להלן.
- (4) מסווגים כחובות בעייתיים שאינם פגומים. צוברים הנסות ריבית.
- (5) צוברים הנסות ריבית. חובות בפיגור של 30 ועד 89 ימים בסכום זניח (31.12.14 - 4 מיליון ש"ח) סווגו כחובות בעייתיים שאינם פגומים.
- (6) כולל יתרת הלוואות לדיור בסך 8 מיליון ש"ח (31.12.14) ו-10 מיליון ש"ח) עם הפרשה לפי עומק פיגור בהן נחתם הסדר להחזר פיגורים של לווה, כאשר נעשה שינוי בלוח הסילוקין בגין יתרת הלוואה שטרם הגיע מועד פקועה.

הערבה:
מצב הפיגור מטופל באופן שוטף ומהווה אתר האידינקציות המרכזיות לאיכות האשראי.

באורים לזוחות הנספיים ליום 31 בדצמבר 2015

באור 27 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מודווחים

ההרכב במאוחד:

ב. חובות (המשך) ⁽¹⁾

2. מידע נוסף על חובות פגומים:
 2.1 חובות פגומים והפרשה פרטנית.

ליום 31 בדצמבר 2014				ליום 31 בדצמבר 2015			
יתרת קרן	סך חובות	יתרת פגומים בגינם הכל	יתרת פגומים בגינם לא קיימת יתרת ⁽²⁾	יתרת קרן	סך חובות	יתרת פגומים בגינם הכל	יתרת פגומים בגינם לא קיימת יתרת ⁽²⁾
חובות פגומים	פגומים	חובות פגומים	חובות פגומים	חובות פגומים	פגומים	חובות פגומים	חובות פגומים
3,467	231	132	29	3,673	172	114	11
6	6	6	* -	274	7	7	* -
240	225	126	29	3,392	165	107	11
1,568	66	56	7	1,671	64	59	5
531	97	9	21	444	53	5	8
125	27	27	-	145	26	26	-
997	35	34	1	1,132	22	17	1

במיליוני ש"ח

פעילות לזוים בישראל ציבור- מסחר

בינו ונדל"ן - בינו	5
בינו ונדל"ן - פעילות נדל"ן	-
שרותים פינסיים	48
מסחר אחר	5
סך הכל מסחר	58
אנשים פרטיים - הלואות לדיון	-
אנשים פרטיים - אחר	* -
סך הכל	58

מזה:

נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי	8
מזומנים	2
חובות בארגון מחדש של חובות	63
בעייתיים	9
110	71
184	120
93	67
23	9
8	53

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

- (1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופקדונות בבנקים (למעט פקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, ליעוט אג"ח ויחידות ערך שנשאלו.
 (2) יתרת חוב רשומה.
 (3) בבנק אין חובות בעייתיים ביחידות האשראי לממשלה ופקדונות בבנקים.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015

באור 27 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מידותיים

ההרכב במאות:

ג. חובות (המשך) (1)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך):

2.2 יתרה ממוצעת והכנסות ריבית:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013				לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014				לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015			
מזה:	הכנסות	יתרה ממוצעת	מזה:	הכנסות	יתרה ממוצעת	מזה:	הכנסות	יתרה ממוצעת	מזה:	הכנסות	יתרה ממוצעת
נרשמו על	ריבית	של חובות	נרשמו על	ריבית	של חובות	נרשמו על	ריבית	של חובות	נרשמו על	ריבית	של חובות
בסיס מזומן	שנרשמו (3)	פגומים (2)	בסיס מזומן	שנרשמו (3)	פגומים (2)	בסיס מזומן	שנרשמו (3)	פגומים (2)	בסיס מזומן	שנרשמו (3)	פגומים (2)
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
* -	1	65	1	1	41	-	-	-	30		
-	-	17	-	-	32	* -	* -	27	בינוי ונדל"ן - בינוי		
-	-	294	-	-	219	1	1	76	בינוי ונדל"ן - פעילות נדל"ן		
* -	1	155	2	2	201	2	2	61	שרותים פיננסיים		
* -	2	531	3	3	493	3	3	194	מסחרי אחר		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	סך הכל מסחרי		
-	-	-	-	*	6	-	-	7	אנשים פרטיים - הלואות לדיוור		
-	-	-	-	(4)	499	3	(4)	3	אנשים פרטיים - אחר		
* -	(4) 2	531	3	(4) 3	499	3	(4) 3	201	סך הכל		

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

- (1) אשראי לציבור, אשראי לממשליות ופקדונות בנקים (למעט פקדונות בנקי ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח ופירות ערך שנשאלו.
- (2) יתרת חוב רשומה ממוצעת של חובות פגומים בתקופת הדיווח.
- (3) הכנסות ריבית שנרשמו בתקופת הדיווח, בגין היתרה הממוצעת של החובות הפגומים, בגין התקופה בו החוב סווג כפגום.
- (4) אילו החובות הפגומים היו צוברים ריבית לפי התנאים המקוריים היו נרשמות הכנסות ריבית בסך 34 מיליון ש"ח (31.12.14 - 27 מיליון ש"ח, 31.12.13 - 31 מיליון ש"ח)
- (5) בבנק אין חובות בעייתיים ביתרות האשראי למשלה ופקדונות בבנקים.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015
באור 27 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
 סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד:

ב. חובות ⁽¹⁾ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך):
 2.3 חובות בעייתיים בארגון מחדש:

ליום 31 בדצמבר 2014				ליום 31 בדצמבר 2015			
יתרת חוב רשומה				יתרת חוב רשומה			
סך הכל ⁽³⁾	אז יותר ⁽²⁾	של 90 ימים ⁽²⁾	אז יותר ⁽²⁾	סך הכל ⁽³⁾	אז יותר ⁽²⁾	של 90 ימים ⁽²⁾	אז יותר ⁽²⁾
צובר	צובר ביגור	צובר ביגור	צובר ביגור	צובר	צובר ביגור	צובר ביגור	צובר ביגור
לא	של 30 ימים	של 90 ימים	או יותר	לא	של 30 ימים	של 90 ימים	או יותר
184	61	-	-	120	51	-	-
4	1	-	-	7	1	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-
180	60	-	-	113	50	-	-
47	33	-	-	41	30	-	-
97	8	-	-	53	5	-	-
4	-	-	-	-	-	-	-
32	19	-	-	19	15	-	-
4	*	-	-	*	-	-	-
4	-	-	-	4	-	-	-
13	4	-	-	13	4	-	-
89	14	-	-	89	11	-	-
14	14	-	-	41	30	-	-
120	60	-	-	113	50	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-
3	3	-	-	7	1	-	-
123	61	-	-	120	51	-	-
184	61	-	-	120	51	-	-
69	69	-	-	69	69	-	-

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.
 (1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופקדונות בנקים (למעט פקדונות בנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח ויזירות ערך שנסאלו.
 (2) צובר הכנסות ריבית.
 (3) נכלל בחובות פגומים.
 (4) בנק אין חובות בעייתיים ביתרות האשראי למשלה ופקדונות בנקים.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015

באור 27 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים

ההרכב במאות:

ג. חובות ⁽¹⁾ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך):
 2.4 חובות בעייתיים בארגון מחדש (המשך):

ארגונים מחדש שבוצעו בשנת הדיווח											
בשנת 2013			בשנת 2014			בשנת 2015					
ינתר חוב	ינתר חוב	מספר	ינתר חוב	ינתר חוב	מספר	ינתר חוב	ינתר חוב	מספר	ינתר חוב	ינתר חוב	מספר
רשומה לפני	רשומה לפני	חוזים	רשומה לפני	רשומה לאחר	חוזים	רשומה לאחר	רשומה לפני	חוזים	רשומה לאחר	רשומה לפני	חוזים
ארגון מחדש	ארגון מחדש		ארגון מחדש	ארגון מחדש		ארגון מחדש	ארגון מחדש		ארגון מחדש	ארגון מחדש	
במיליוני ש"ח											
3	3	13	18	18	7	4	4	4	4	5	פעילות לזיום בישראל ציבור- מסחרי
7	7	6	3	3	2	-	-	-	-	5	בינוי ונדל"ן - בינוי
196	196	10	16	16	5	-	-	-	-	5	בינוי ונדל"ן - פעילות נדל"ן
40	40	45	7	7	22	5	5	5	5	27	שרותים פיננסיים
246	246	74	44	44	36	9	9	9	9	32	מסחרי אחר
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	סך הכל מסחרי
3	3	121	5	5	132	6	6	6	6	122	אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור
249	249	195	49	49	168	15	15	15	15	154	אנשים פרטיים - אחר
(פ) ארגונים מחדש שכסלו											

בשנת 2013												
בשנת 2013			בשנת 2014			בשנת 2015						
ינתר חוב	ינתר חוב	מספר	ינתר חוב	ינתר חוב	מספר	ינתר חוב	ינתר חוב	מספר	ינתר חוב	ינתר חוב	מספר	
רשומה	רשומה	חוזים	רשומה	רשומה	חוזים	רשומה	רשומה	חוזים	רשומה	רשומה	חוזים	
במיליוני ש"ח												
-	-	4	-	-	2	-	-	-	-	-	3	פעילות לזיום בישראל ציבור- מסחרי
-	-	-	3	3	1	-	-	-	-	-	3	בינוי ונדל"ן - בינוי
-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	2	בינוי ונדל"ן - פעילות נדל"ן
-	-	-	*	*	3	-	-	-	-	-	2	שרותים פיננסיים
1	1	13	1	1	22	2	2	2	2	21	מסחרי אחר	
1	1	17	4	4	28	3	3	3	3	26	סך הכל מסחרי	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור
1	1	36	2	2	73	-	-	-	-	72	אנשים פרטיים - אחר	
2	2	53	6	6	101	3	3	3	3	98	סך הכל	

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

- (1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט פקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך ששאלו.
 (2) בבנק אין חובות בעייתיים ביתרות האשראי לממשלה ופקדונות בבנקים.
 (3) חובות שהפכו בשנת הדיווח לחובות פגומים של 30 ימים או יותר, אשר אורגנו מחדש בארגון מחדש של חוב בעייתי במהלך 12 החודשים שקדמו למועד שבו הפכו לחובות פגומים.

באור 27 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
 סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד:

ב. חובות ⁽¹⁾ המשך

3. מידע נוסף על הלוואות לדיור ⁽³⁾

יתרות לסוף שנה לפי שיעור המימון (LTV) ⁽²⁾, סוג החזר וסוג הריבית:

ליום 31 בדצמבר 2015					
סיכון אשראי	יתרת הלוואות לדיור			סך הכל במיליוני ש"ח	
	חוץ מאזני	מזה: ריבית משתנה	מזה: בולט ובלון		
סך הכל	429	3,783	365	6,305	עד 60%
	185	998	42	1,414	מעל 60%
	-	-	-	-	שיעבוד שני או ללא שיעבוד
	614	4,781	407	7,719	סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2014					
סיכון אשראי	יתרת הלוואות לדיור			סך הכל במיליוני ש"ח	
	חוץ מאזני	מזה: ריבית משתנה	מזה: בולט ובלון		
סך הכל	558	3,792	365	5,903	עד 60%
	322	1,349	53	1,834	מעל 60%
	-	-	-	-	שיעבוד שני או ללא שיעבוד
	880	5,141	418	7,737	סך הכל

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פקדונות בבנק ישראל).

(2) היחס בין המסגרת המאושרת בעת העמדת המסגרת לבין שווי הנכס, כפי שאושר על ידי הבנק בעת העמדת המסגרת. שיעור המימון (LTV) כהגדרתו בהוראות הדיווח לפיקוח 876.

יחס ה - LTV מהווה אינדיקציה נוספת של הבנק להערכת סיכון הלקוח בעת העמדת המסגרת.
 (3) כולל קבוצות רכישה.

באור 27 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד:

ג. אשראי לציבור וסיכון אשראי חוץ מאזני לפי גודל אשראי של לווה:

ליום 31 בדצמבר 2014			ליום 31 בדצמבר 2015			תקרת האשראי ללווה (באלפי ש"ח)	
סיכון אשראי חוץ מאזני ^{(1),(3)}	אשראי ⁽¹⁾	מספר לווים ⁽²⁾	סיכון אשראי חוץ מאזני ^{(1),(3)}	אשראי ⁽¹⁾	מספר לווים ⁽²⁾	מ-	עד-
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח				
33	48	23,870	35	54	25,528	10	0
112	176	20,602	120	221	24,297	20	10
254	583	28,887	300	646	33,148	40	20
370	865	22,166	447	921	24,768	80	40
253	576	7,575	301	646	8,833	150	80
210	960	5,232	192	1,007	5,462	300	150
294	2,501	6,247	248	2,503	6,215	600	300
284	3,237	4,274	428	3,267	4,500	1,200	600
206	1,308	998	273	1,313	1,049	2,000	1,200
303	1,134	533	413	1,059	516	4,000	2,000
560	871	262	790	881	292	8,000	4,000
1,563	1,599	240	854	1,475	152	20,000	8,000
1,824	1,832	131	1,395	1,726	108	40,000	20,000
4,151	5,284	120	5,348	5,474	124	200,000	40,000
381	888	5	1,276	820	8	400,000	200,000
15	534	1	* -	567	1	800,000	400,000
10,813	22,396	121,143	12,420	22,580	135,001		

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

- (1) האשראי וסיכון האשראי החוץ מאזני מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה, ובתוספת שווי הוגן של מכשירים נגזרים בסך 75 מיליון ש"ח ו- 437 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2015 ו- 31 בדצמבר 2014, בהתאמה.
- (2) מספר לווים לפי סך כל האשראי וסיכון אשראי חוץ מאזני.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות החבות של לווה.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015

באור 27 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים

ד. מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים

יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף שנה

מאוחד והבנק			
31 בדצמבר 2014		31 בדצמבר 2015	
במיליוני ש"ח			
יתרת	יתרת	יתרת	יתרת
ההפרשה	ההפרשה	ההפרשה	ההפרשה
להפסדי	להפסדי	להפסדי	להפסדי
אשראי (2)	החוזים (1)	אשראי (2)	החוזים (1)

עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי:

אשראי תעודות	ערביות להבטחת אשראי	ערביות לרוכשי דירות	ערביות והתחייבויות אחרות	מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו	מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות	בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו	מסגרות חח"ד ואשראי שלא נוצלו בקשר ליהלומנים	התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ועדיין לא ניתן	התחייבויות להוצאת ערביות
77	380	2,228	1,010	952	843	953	6,872	906	
* -	8	2	5	1	* -	3	12	1	
71	430	1,991	791	808	836	757	5,857	803	
* -	9	4	6	1	1	1	14	2	

(1) יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי.

(2) בעיקר הפרשה קבוצתית.

* סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.

ה. מידע בדבר רכישות של חובות

הטבלה שלהלן מפרטת תמורה ששולמה עבור רכישות של הלוואות:

בשנת 2015	בשנת 2014
במיליוני ש"ח	
אנשים פרטיים - אחר	
941	584

הלוואות שנרכשו*

* למידע נוסף לגבי עסקאות רכישת הלוואות ראה באור 7.ג.23 לעיל.

באורים לדוחות הנספיים ליום 31 בדצמבר 2015

באור 28 - דוח על נכסים והתחייבויות לפי בסיסי האמדה

סכומים מדוחים

הרכב במאוחד (1):

		ליום 31 בדצמבר 2015				מטבעי ישראל	
סך הכל	פריטים שאינם נספיים (3)	אחר	אירו	מטבע חוץ (2)	צמוד מדד	לא צמוד	
						דולר ארה"ב	במיליוני ש"ח
6,668	1	31	38	426	8	6,164	
10,371	150	8	73	1,740	1,555	6,845	
293	-	-	-	-	-	293	
22,315	127	102	162	1,840	4,135	15,949	
352	352	-	-	-	-	-	
255	84	6	33	111	-	21	
637	223	*	-	7	1	406	
4	4	-	-	-	-	-	
40,895	941	147	306	4,124	5,699	29,678	
32,466	133	446	1,405	5,910	2,090	22,482	
483	-	17	17	46	-	403	
1	-	-	-	-	-	1	
3,179	-	-	-	-	1,808	1,371	
293	82	6	51	124	*	30	
2,063	227	*	-	8	362	1,466	
38,485	442	469	1,473	6,088	4,260	25,753	
2,410	499	(322)	(1,167)	(1,964)	1,439	3,925	
		329	1,203	1,943	(99)	(3,376)	
		-	(56)	37	-	19	
		1	8	(75)	-	66	
		8	(12)	(59)	1,340	634	
		-	(90)	39	-	51	
		7	(496)	(175)	-	664	

התחייבויות
פקדונות הציבור
פקדונות מבנקים
פקדונות הממשלה
כתבי התחייבות נדחים ואגרות חוב
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
התחייבויות אחרות
סך כל ההתחייבויות

הנכסים
מזומנים ופקדונות בבנקים
ניירות ערך
ניירות ערך שנסאלי
אשראי לצבור, נטו (4)
בוגנים וציד
נכסים בגין מכשירים נגזרים
נכסים אחרים
נכסים המוחזקים למכירה
סך כל הנכסים

השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
אופציות בכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
אופציות מחוץ לכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
סך הכל כללי

אופציות בכסף נטו (ערך נקוב מהווה)
אופציות מחוץ לכסף נטו (ערך נקוב מהווה)

* סכומים נמוכים מ - 500 אלפי ש"ח.
(1) ראה באור 1. א. (2).
(2) מולל צמוד מטבע חוץ.
(3) לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא נספ.
(4) לאחר ניכוי הפרשות להפסד אשראי אשר יוטו ליבסיס האמדה.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015

באור 29 - נכסים והתחייבויות לפי ביסוי האצדה ופי תקופות לפרעון⁽¹⁾

סכומים מדווחים
בהרכב במאות :⁽²⁾

שער תשואה (6) חו"ד	יתרה מאזנית ⁽⁴⁾ ללא תקופת סר הכל פרעון ⁽⁵⁾	תדריכי תקופות עתידיים חזויים צפויים												במיליוני ש"ח
		סר הכל תדריכי מזונגים	מעל שנה	מעל עשר שנה	מעל חמש עד עשר שנים	מעל ארבע עד חמש שנים	מעל שלוש עד ארבע שנים	מעל שתיים עד שלוש שנים	מעל שנה עד שתיים שנים	מעל 3 חודשים עד שנה	מעל חודש עד 3 חודשים	מעל חודש ועד חודש		
2.53%	35,521	509	38,660	873	3,797	4,796	1,856	1,795	2,240	3,771	6,929	2,625	9,978	
1.54%	30,018	13	30,405	72	112	904	223	385	2,648	1,563	3,896	3,670	16,932	
	5,503	496	8,255	801	3,685	3,892	1,633	1,410	(408)	2,208	3,033	(1,045)	(6,954)	
	(3,519)	-	(3,519)	-	-	-	-	-	-	-	(110)	(1,334)	(2,075)	
	131	-	131	-	-	-	-	-	-	-	66	3	62	
	2,115	496	4,867	801	3,685	3,892	1,633	1,410	(408)	2,208	2,989	(2,376)	(8,967)	

מטבע ישראל (לרבות צמוד מט"ח)
נכסים
התחייבויות
הפרש
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
אופציות (במונחי נכס הביסוי)
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים

3.98%	4,433	8	5,049	1	42	1,144	280	289	393	297	1,317	469	817
0.65%	8,025	-	8,202	-	40	61	20	32	35	35	1,005	1,135	5,839
	(3,592)	8	(3,153)	1	2	1,083	260	257	358	262	312	(666)	(5,022)
	(2,105)	(5)	(1,870)	1	49	266	133	134	147	191	544	(299)	(3,036)
	3,519	-	3,519	-	-	-	-	-	-	-	110	1,334	2,075
	(131)	-	(131)	-	-	-	-	-	-	-	(66)	(3)	(62)
	(204)	8	235	1	2	1,083	260	257	358	262	356	665	(3,009)

מטבע חוץ⁽³⁾
נכסים
התחייבויות
הפרש
מזר: הפרש בדולר
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
אופציות (במונחי נכס הביסוי)
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים

2.69%	39,954	517	43,709	874	3,839	5,940	2,136	2,084	2,633	4,068	8,246	3,094	10,795
1.35%	38,043	13	38,607	72	152	965	243	417	2,683	1,598	4,901	4,805	22,771
	1,911	504	5,102	802	3,687	4,975	1,893	1,667	(50)	2,470	3,345	(1,711)	(11,976)
3.62%	22,188	265	25,081	483	3,481	3,571	1,107	1,592	1,922	2,506	4,058	2,635	3,726
1.32%	32,333	-	32,504	-	-	449	101	120	709	633	4,308	4,573	21,611

מזר: אשראי ליציבור
מזר: פיקדונות הציבור
ראה הערות להלן.

באורים לדוחות הנספיים ליום 31 בדצמבר 2015

באור 29 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי האגדה ולפי תקופות לפרעון ⁽¹⁾ (המשך)
 סכומים מדווחים

ההרכב במאות ⁽²⁾ :

שיעור תשואה חוזי	31 בדצמבר 2014														סך הכל
	יזמה מאגזיני ⁽⁷⁾ (4)	ללא תקופת סך הכל	סך הכל	מערך	מערך עשר	מערך חמש	מערך ארבע	מערך שלוש	מערך שנה	מערך חודש 3	מערך חודש 3	מערך חודש 3	מערך חודש 3	מערך חודש 3	
	ללא תקופת סך הכל	מזומנים	עשרים שנה	עד עשרים שנה	עד עשר שנים	עד חמש שנים	עד ארבע שנים	עד שלוש שנים	עד שנה	עד חודש 3	עד חודש 3	עד חודש 3	עד חודש 3	עד חודש 3	עם דרישה ועד חודש
2.55%	38,933	565	42,066	632	3,413	5,072	1,623	1,747	2,269	4,105	5,285	3,595	14,325	14,325	14,325
1.79%	37,144	15	37,653	71	115	1,931	1,253	480	1,088	1,700	3,561	4,639	22,815	22,815	22,815
	1,789	550	4,413	561	3,298	3,141	370	1,267	1,181	2,405	1,724	(1,044)	(8,490)	(8,490)	(8,490)
3.78%	21,523	254	24,139	391	3,092	3,157	1,051	1,285	1,697	2,180	4,159	3,041	4,086	4,086	4,086
1.94%	31,303	-	31,493	-	-	457	114	98	230	1,140	3,305	4,171	21,978	21,978	21,978

(1) בבאור זה מוצגים חזרימי המזומנים העתידיים החוזיים האפיוניים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות לפי מטבעות, בהתאם לתקופות הנותרות למועד הפרעון החוזי של כל חזרים. התמונים מוצגים בניכוי ההשפעה של מחיקות חשבוניות ושל הפרשות להפסדי אשראי.

- (2) ראה באור 1.א.2.
- (3) לא כולל מסי צמוד למטבע חוץ.
- (4) כפי שנקללה בבאור 28 "נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה", לרבות סכומים חוץ מאגזינים בגין נגזרים, שאינם מסולקיים נטו.
- (5) נכסים ללא תקופת פרעון כולל נכסים בסך 266 מיליון ש"ח שזמן פרעונם עבר (ליום 31 בדצמבר 2014 - 247 מיליון ש"ח).
- (6) שיעור תשואה חוזי הינו שיעור הרביית המנכ"ח את חזרימי המזומנים העתידיים האפיוניים המוצגים בבאור זה בגין פריט כספי אל היתרה המאגזינית שלו.
- (7) הוצג מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבוניות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים ובגין הניתחית המפקח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה, ראה באורים 1.ד.1 ו-1.ד.2.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015

באור 30א - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים
סכומים מדוחים

א. יתרות על בסיס מאוחז

ליום 31 בדצמבר 2014						ליום 31 בדצמבר 2015						
סה"כ	רמה 3		רמה 2		שווי הוגן * רמה 1	יתרה במאזן רמה 1	סה"כ	רמה 3		רמה 2		שווי הוגן * רמה 1
	רמה 3	רמה 2	רמה 1	רמה 3	רמה 2			רמה 1				
9,847	8,679	-	1,168	9,848	6,668	4,641	-	2,027	6,668	מזומנים ופקדונות בבנקים	נכסים פיננסיים	
6,789	(2) 143	1,451	5,195	6,789	10,371	250	1,925	8,196	10,371	מזומנים ופקדונות בבנקים	מזומנים ופקדונות בבנקים	
182	-	-	182	182	293	-	-	293	293	ניירות ערך (1)	ניירות ערך (1)	
21,626	** 20,221	-	1,405	21,713	22,256	21,317	-	939	22,315	אשראי לציבור, נטו	אשראי לציבור, נטו	
504	145	163	196	504	255	33	137	85	255	נכסים בגין מכשירים נגזרים	נכסים בגין מכשירים נגזרים	
1,129	84	-	1,045	1,129	369	147	-	222	369	נכסים פיננסיים אחרים	נכסים פיננסיים אחרים	
40,077	29,272	1,614	9,191	40,165	40,212	26,388	2,062	11,762	40,271	סך כל הנכסים הפיננסיים	סך כל הנכסים הפיננסיים	
31,615	30,343	-	1,272	31,498	32,548	31,641	-	907	32,466	התחייבויות פיננסיות	התחייבויות פיננסיות	
152	80	-	72	152	483	412	-	71	483	פקדונות הציבור	פקדונות הציבור	
1	1	-	-	1	1	1	-	-	1	פקדונות מבתקים	פקדונות מבתקים	
3,688	-	70	3,618	3,474	3,321	-	61	3,260	3,179	פקדונות הממשלה	פקדונות הממשלה	
575	20	358	197	575	293	6	202	85	293	כתבי התחייבות נגזרים ודוחים ואגרות חוב	כתבי התחייבות נגזרים ודוחים ואגרות חוב	
2,364	496	-	1,868	2,364	1,554	539	-	1,015	1,554	התחייבויות פיננסיות אחרות	התחייבויות פיננסיות אחרות	
38,395	30,940	428	7,027	38,064	38,200	32,599	263	5,338	37,976	סך כל ההתחייבויות הפיננסיות	סך כל ההתחייבויות הפיננסיות	

* רמה 1- מדידות שווי הוגן המשמטות במחירים מאוטטים בשוק פעיל; רמה 2- מדידות שווי הוגן המשמטות בנתונים נגזרים משמטות אחרים; רמה 3- מדידות שווי הוגן המשמטות בנתונים לא נצפים משמטות.

** סווג מחדש.

- (1) לפירוט נוסף על יתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות ערך - ראה באור 12.
- (2) מניות וניירות ערך שלא מתקיים לגביהם שווי הוגן זמין ואשר מוצגים לפי עלות הינם בסך 66 מיליון ש"ח (31-12-14) 53-31 מיליון ש"ח.
- (3) מזד: נכסים בסך 15,736 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2014-12,625 מיליון ש"ח) והתחייבויות בסך 15,384 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2014 - 10,594 מיליון ש"ח) אשר היתרה שלהם במאזן זהה לשווי הוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן). למידע נוסף על מכשירים שממדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה באורים 30ב-30ד.

באור 30א - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

הבאור כולל מידע בדבר הערכת השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים. לגבי מכשירים פיננסיים הנמדדים במאזן ו/או ברווח והפסד לפי שווי הוגן- ראה פירוט בבאור 30א. לגבי המכשירים הפיננסיים האחרים לא ניתן לצטט "מחיר שוק" מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים (למעט כתבי התחייבויות נדחים סחירים). לפיכך, השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרים המזומן העתידי המהווה בריבית ניכיון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי. אומדן של השווי ההוגן באמצעות הערכת תזרים המזומן העתידי וקביעת שיעור ריבית הניכיון היא סובייקטיבית. לכן, עבור רוב המכשירים הפיננסיים, הערכת השווי ההוגן המצורפת אינה בהכרח אינדיקציה לשווי מיימוש של המכשיר הפיננסי ביום הדיווח. הערכת השווי ההוגן נערכה לפי שיעורי הריבית התקפים למועד הדיווח ואינה לוקחת בחשבון את התנדוטיות של שיעורי הריבית. תחת הנחת שיעורי ריבית אחרים יתקבלו ערכי שווי הוגן שיכול שיהיו שונים באופן מהותי. בעיקר הדברים אמורים לגבי המכשירים הפיננסיים בריבית קבועה או שאינם נושאים ריבית. בנוסף, בקביעת ערכי השווי ההוגן לא הובאו בחשבון העמלות שיתקבלו או ישולמו אגב הפעילות העסקית וכן אינם כוללים את השפעת המס. יותר מכך, הפער בין היתרה בספרים לבין יתרות השווי ההוגן יתכן ולא ימומש מכיוון שברוב המקרים הבנק עשוי להחזיק את המכשיר הפיננסי עד לפרעון. בשל כל אלו, יש להדגיש כי אין בנתונים הכלולים בבאור זה כדי להצביע על שווי התאגיד הבנקאי כעסק חי. כמו כן, בשל הקשת הרחבה של טכניקות הערכה והאומדנים האפשריים ליישום במהלך ביצוע הערכת השווי ההוגן, יש להיזהר בעת עריכת השוואות ערכי שווי הוגן בין בנקים שונים.

ג. השיטות וההנחות העיקריות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים

1. מזומנים - היתרה המאזנית הינה השווי ההוגן.
 2. פקדונות בבנקים - שיטת היוון תזרימי מזומן עתידיים לפי שיעורי ריבית שבהם הבנק ביצע עסקאות דומות במועד הדיווח.
 3. ניירות ערך - ניירות ערך שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק. ניירות ערך שאינם נסחרים בשוק פעיל הוערכו לפי מודלים המשמשים את הבנק, למעט מניות לא סחירות אשר מוצגות לפי עלות (אשר הינה אומדן לשווי הוגן). ראה פירוט בבאור 30ב.
 4. אשראי לציבור - השווי ההוגן של יתרת האשראי לציבור נאמד לפי שיטת הערך הנוכחי של תזרימי מזומן עתידיים מנוכים בשיעורי ריבית שבהם הבנק ביצע עסקאות דומות במועד הדיווח. כל קבוצה פולחה לקטגוריות לפי בסיסי הצמדה ותקופות לפרעון. כמו כן, בכל קטגוריה חושב התזרים של התקבולים העתידיים (קרן וריבית). תקבולים אלו הונו בשיעור ריבית לפיו נעשות בבנק עסקאות דומות במועד הדיווח.
- בנוסף, נעשתה חלוקה לקטגוריות נוספות שמשקפת את רמת הסיכון הגלומה באשראי שניתן לאוכלוסיות שונות, המשתקפת בשיעורי היוון שונים בהתאם למידת הסיכון. השווי ההוגן של חובות בעייתיים חושב תוך שימוש בשיעורי ריבית ניכיון המשקפים את סיכון האשראי הגבוה הגלום בהם. בכל מקרה שיעורי ניכיון אלה לא פחתו משיעור הריבית הגבוה ביותר המשמש את הבנק בעסקאותיו במועד הדיווח. תזרימי המזומן העתידיים עבור חובות בעייתיים חושבו לאחר ניכוי הפרשות להפסדי

באור 30 א - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

- אשראי. בנוסף לכך, בוצעה גם בדיקת רגישות של אומדן השווי ההוגן של החובות הבעייתיים לשיעורי ריבית הניכיון. הבדיקה העלתה שתוספת של 1% לריבית הניכיון מפחיתה סך של כ- 1 מיליון ש"ח מאומדן השווי ההוגן של החובות הבעייתיים ל- 31 בדצמבר 2015.
5. פקדונות הציבור, פקדונות מבנקים, פקדונות מהממשלה - בשיטת היוון תזרימי מזומן עתידיים לפי שיעור ריבית בו הבנק מגייס פקדונות דומים במועד הדיווח.
6. כתבי התחייבות נדחים שאינם סחירים - בשיטת היוון תזרימי מזומן עתידיים לפי שיעור ריבית בו הבנק יכול לגייס כתבי התחייבות דומים ביום הדיווח.
7. כתבי התחייבות נדחים סחירים - לפי שווי השוק בבורסה.
8. מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים בהם היתרה מייצגת סיכון אשראי, התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - היתרה המאזנית מהווה קירוב לשווי ההוגן, שכן תנאי העסקות שבמאזן אינן שונים מהותית מתנאי עסקות דומות ביום הדיווח.
9. מכשירים פיננסיים נגזרים - מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק שנקבע בשוק העיקרי. כאשר קיימים מספר שווקים בהם נסחר המכשיר, ההערכה נעשתה לפי השוק העיקרי. מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל הוערכו לפי מודלים המשמשים את הבנק בפעילותו השוטפת והלוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי (סיכון שוק, סיכון אשראי וכיו"ב). ראה גם פרוט בבאור 25.

באור 30 - פריטים הנמדדים במאזן בשווי הוגן

סכומים מדווחים

יתרות על בסיס מאוחד

ליום 31 בדצמבר 2014				ליום 31 בדצמבר 2015				א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה
מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-				מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-				
מחירים מצוטטים	נתונים נצפים משמעותיים	נתונים נצפים	לא נצפים	מחירים מצוטטים	נתונים נצפים משמעותיים	נתונים נצפים	לא נצפים	
בשוק פעיל (רמה 1)	אחרים (רמה 2)	משמעותיים (רמה 3)	יתרה מאזנית	בשוק פעיל (רמה 1)	אחרים (רמה 2)	משמעותיים (רמה 3)	יתרה מאזנית	
במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח				
1,405	-	-	1,405	939	-	-	939	נכסים
								אשראי לציבור ⁽¹⁾
								ניירות ערך זמינים למכירה:
								אג"ח של ממשלת ישראל
								אג"ח של ממשלות זרות
								אג"ח של מוסדות פיננסיים בישראל
								אג"ח של מוסדות פיננסיים זרים
								אג"ח מגובי נכסים (ABS)
								אג"ח של אחרים בישראל
								אג"ח של אחרים זרים
								מניות ⁽²⁾
								ניירות ערך למסחר:
								אג"ח של ממשלת ישראל
								אג"ח של מוסדות פיננסיים בישראל
								אג"ח של אחרים בישראל
								אג"ח של אחרים זרים
								מניות
								נכסים בגין מכשירים נגזרים:
								חוזי שקל - מדד
								חוזי ריבית אחרים
								חוזי מטבע חוץ
								חוזים בגין מניות
								חוזי סחורות ואחרים
								נכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף
9,690	235	1,614	7,841	11,721	217	2,062	9,442	סך הכל נכסים
								התחייבויות
								פקדונות הציבור ⁽¹⁾
								התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:
								חוזי שקל - מדד
								חוזי ריבית אחרים
								חוזי מטבע חוץ
								חוזים בגין מניות
								חוזי סחורות ואחרים
								התחייבויות בגין פעילות בשוק המעו"ף
								התחייבויות אחרות ⁽³⁾
1,272	-	-	1,272	907	-	-	907	סך הכל התחייבויות
4	-	4	-	8	3	5	-	
121	-	121	-	105	-	105	-	
262	17	233	12	98	-	92	6	
193	8	-	185	87	8	-	79	
-	-	-	-	*	-	*	-	
1,045	-	-	1,045	222	-	-	222	
823	-	-	823	793	-	-	793	
3,720	25	358	3,337	2,220	11	202	2,007	

- השאלת ניירות ערך סחירים.
 - מניות וניירות ערך שלא מתקיים לגביהם שווי הוגן זמין ואשר מוצגים לפי עלות הינם בסך 66 מיליון ש"ח (31.12.14 - 53 מיליון ש"ח).
 - מכירת ניירות ערך בחסר.
- * סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.
- ב. פריטים הנמדדים במאזן בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה
אשראי פגום שבביטתו מותנת בביטחון מסתכם בסך 101 מיליון ש"ח (31.12.14 - 121 מיליון ש"ח) ומדרג שווי הוגן הינו רמה 3.

באורים לזיכרון הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015

באור 330 - שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3 (המשך)

סכומים מדווחים

יתרות על בסיס מאוחד

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014											
רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2014	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2014	העברות מתוך רמה 3 ⁽³⁾	העברות אל רמה 3 ⁽³⁾	מכירות וסילוקים	רכישות והתפקות		רווחים (הפסדים) נטו, שמומשו		רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2013	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2013	שינויים
					רווח כולל	אחר בהון	ברוח כולל	אחר בהון			
3	-	(18)	-	(1)	1	(1)	4	15	15	124	108
14	79	-	-	(62)	-	(1)	18	1	1	74	74
*	-	(1)	-	*	-	-	*	*	*	2	2
9	7	(89)	7	(2)	3	2	12	6	6	6	6
*	4	(2)	4	*	-	*	*	2	2	2	2
12	9	-	-	(1)	-	-	10	*	*	4	4
(1)	1	-	-	(3)	-	-	*	4	4	4	4
89	130	-	17	(79)	24	-	89	79	79	79	79
2	5	-	-	(3)	-	-	2	6	6	6	6
*	*	-	-	(6)	-	-	*	6	6	6	6
128	235	(110)	28	(157)	28	*	135	311	311	311	311

נכסים

ניירות ערך זמניים למכירה⁽¹⁾
 אג"ח של ממשלת ישראל
 אג"ח של מוסדות פיננסיים זרים
 אג"ח ממוב נכסים (ABS)
 אג"ח של אחרים בישראל
 אג"ח של אחרים זרים

נכסים בגין מכשירים נגזרים⁽²⁾
 חוזי שקל - מדד
 חוזי ריבית אחרים
 חוזי מטבע חוץ
 חוזים בגין מניות
 חוזי סחורות ואחרים
 סך הכל נכסים

התחייבויות
 התחייבויות בגין מכשירים נגזרים⁽²⁾
 חוזי שקל - מדד
 חוזי מטבע חוץ
 חוזים בגין מניות
 סך הכל התחייבויות

(1) רווחים (הפסדים) נטו שמומשו נכללו בדוח רווח והפסד בסעיף "הכנסות מימון שאינן מריבית".
 רווחים (הפסדים) נטו שטרם מומשו נכללו בהון בסעיף "התאמות בגין הצגת נירות ערך זמניים למכירה לפי שווי הוגן" במסגרת רווח כולל אחר.
 (2) נכללו בדוח רווח והפסד בסעיף "הכנסות מימון שאינן מריבית".
 (3) העברות מרמה 2 לרמה 3 נובעות מהעדך נתונים נציפים מהשוק בתקופת המדידה לעומת ליומים של נתונים נציפים מהשוק בתקופה הקודמת. העברות מרמה 3 לרמה 2 נובעות ממעב הפוך. סכומים נמוכים מג- 500 אלפי ש"ח.

באורים לדוחות הנספיים ליום 31 בדצמבר 2015

באור 30ד - מידע כמותי על פריטים הנמדדים בשווי הוגן שנכללו ברמה 3 סכמים מדוחים

1. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה

במאחד:

ליום 31 בדצמבר 2014		ליום 31 בדצמבר 2015		נתונים לא נצפים		טכניקת הערכה	
תמוצע משוקלל	שווי הוגן	תמוצע משוקלל	שווי הוגן	נתיבים	הערכה	נתיבים	הערכה
תמוצע משוקלל	שווי הוגן	תמוצע משוקלל	שווי הוגן	נתיבים	הערכה	נתיבים	הערכה
0.83%	79	1.40%	79	שיעור היוון	היוון תזרים מזומנים	היוון תזרים מזומנים	היוון תזרים מזומנים
33.2	7	31.93	4	מחיר	מחיר	מחיר	מחיר
(0.4%)	9	0.35%	4	שיעור היוון	היוון תזרים מזומנים	היוון תזרים מזומנים	היוון תזרים מזומנים
0.92%	0.92%	0.3%-0.4%	4	סיכון אשראי צד נגדי (CVA)	היוון תזרים מזומנים	היוון תזרים מזומנים	היוון תזרים מזומנים
5%	1	11.67%	-	סיכון אשראי צד נגדי (CVA)	היוון תזרים מזומנים / מודל תמחור אופציות	היוון תזרים מזומנים / מודל תמחור אופציות	היוון תזרים מזומנים / מודל תמחור אופציות
3.31%	130	2.78%	24	סיכון אשראי צד נגדי (CVA)	היוון תזרים מזומנים / מודל תמחור אופציות	היוון תזרים מזומנים / מודל תמחור אופציות	היוון תזרים מזומנים / מודל תמחור אופציות
1.89%	-	1.67%-5%	-	סיכון אשראי צד נגדי (CVA)	היוון תזרים מזומנים / מודל תמחור אופציות	היוון תזרים מזומנים / מודל תמחור אופציות	היוון תזרים מזומנים / מודל תמחור אופציות
	226		111				
(1.1%)	-	(0.23%)	3	שיעור היוון	היוון תזרים מזומנים	היוון תזרים מזומנים	היוון תזרים מזומנים
0.91%	17	0.43%-1.05%	-	שיעור היוון	היוון תזרים מזומנים	היוון תזרים מזומנים	היוון תזרים מזומנים
20.9%	3	31.2%	3	סטיית תקן	מודל תמחור אופציות	מודל תמחור אופציות	מודל תמחור אופציות
	20		6				

* כאשר השורה כוללת מספר מנכשירים, מוצג הטווח בין המנכשיר עם התנו המינימלי למנכשיר עם התנו המקסימלי.
 ** בנוסף, קיימים נכסים בסך של 106 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2014 - 9 מיליון ש"ח) והתחייבויות בסך 5 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2014 - 5 מיליון ש"ח). אג"ח לא סחירות וחוזים בגין מניות אשר הערכו על ידי גורם ציטוט חיצוני (כולל סכום לא מהותי שהוערך על ידי הגורם המנפיק) ואין בידי הבנק את הנתונים הלא נצפים המשפיעותים אשר שימשו לתמחור השווי הוגן.
 *** סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.

באור 30ד - מידע כמותי על פריטים הנמדדים בשווי הוגן שנכללו ברמה 3

סכומים מדווחים

2. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה

<u>31 בדצמבר 2014</u>	<u>31 בדצמבר 2015</u>	<u>טכניקת הערכה</u>	
<u>שווי הוגן</u>			
<u>במיליוני ש"ח</u>			
121	101	שמאויות כולל מקדמים למימוש מהיר	אשראי פגום שגבייתו מותנת בבטחון

3. מידע איכותי לגבי מדידת שווי הוגן ברמה 3

טכניקת ההערכה העיקרית המשמשת את הבנק למדידת שווי הוגן של נכסים והתחייבויות ברמה 3 הינה היגיון תזרים מזומנים. תזרים המזומנים העתידי של המכשיר נלקח מתוך ההסכם עם הצד הנגדי, כאשר שיעור ההיגיון מגלם את הסיכון הטמון במכשיר. שיעור ההיגיון אשר משמש להיגיון התזרים הינו שילוב של ריבית חסרת סיכון שהינו נתון נצפה מהשוק כגון: ריבית בנק ישראל, ליבור או ריבית מאג"ח מדינת ישראל בשילוב עם הערכת פרמיית הסיכון על פי הנחות הבנק. עלייה משמעותית בפרמית הסיכון לעומת הנחות הבנק, עלולה לגרום לקיטון בשווי הוגן של המכשיר ולהפחתה בהון הבנק. באג"ח של מוסדות פיננסיים זרים שיעור ההיגיון כולל הערכה להסתברות לכשל משוקלל של מדינת ישראל ושל הבנק המנפיק. הנתון הלא נצפה המשמעותי אשר שימש במדידת שווי הוגן של אג"ח של אחרים בישראל הינו מחיר המגלם את הסיכון הטמון במכשיר. בחוזי שקל - מדד שיעור ההיגיון כולל מרכיב של צפיות אינפלציה עד שנה. הבנק מיישם את הבהרת בנק ישראל על פיה במקרים בהם לא נמצאו נתונים נצפים מהשוק לאיכות האשראי של הצד הנגדי, חשיפת הבנק לאותו צד נגדי תסווג לדרוג ברמה 3.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015

באור 31 - בעלי עניין וצדדים קשורים של התאגיד הבנקאי והחברות המאוחדות שלו **

סכומים מדווחים

א. יתרות עם צדדים קשורים

במאות:

31 בדצמבר 2015

בעלי עניין		אחרים (4)		משאי משרה (3)		אחרים (2)		מחזיקי מניות בעלי שליטה (1)	
מי שהיה בעל עניין בעת שנעשתה העסקה	היתרה לגמבה במשך השנה (5)	היתרה לגמבה במשך השנה (5)	יתרה לגמבה במשך השנה (5)	יתרה לגמבה במשך השנה (5)	יתרה לגמבה במשך השנה (5)	יתרה לגמבה במשך השנה (5)	יתרה לגמבה במשך השנה (5)	יתרה לגמבה במשך השנה (5)	יתרה לגמבה במשך השנה (5)
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	136	130	6	73	69	130	101	101	פקדונות בבנקים נירות ערך (6)
-	2	2	*	2	1	2	1	1	אשראי ליציבור הפרשה להפסדי אשראי (9)
-	134	128	6	71	68	128	100	100	אשראי ליציבור, נטו הפרשות בחברות מוחזקות (6)
-	-	-	-	-	-	-	-	-	נכסים בגין מכשירים נגזרים
-	-	-	-	-	-	-	-	-	נכסים אחרים
-	*	*	*	-	-	-	-	-	
-	223	46	7	7	7	56	*	*	התחייבויות
-	-	-	-	-	-	-	-	-	פקדונות הציבור
-	1	1	-	-	-	-	*	-	פקדונות מבנקים
-	-	-	-	-	-	-	-	-	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
-	282	258	21	16	-	-	-	-	התחייבויות אחרות
-	101	101	-	-	-	-	-	-	כתבי התחייבויות נדחים
-	-	-	-	-	-	552	1,148	1,148	מניות (כלול בהן) (7)
-	41	40	2	2	7	5	56	-	סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזיזים (8)

* סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.

** מתכונת הגילויי באור עודכנה בהתאם לחוזר בנשא גילוי בעלי עניין וצדדים קשורים, ראה גם באור 1.ד.7.

(1) מחזיקי מניות בעלי שליטה וקרוב שלהם.
 (2) לרבות מי שמחזיק 5% או יותר מאמעי השליטה בתאגיד הבנקאי, ומי שרשאי למנות דירקטור אחד או יותר מהדירקטורים של התאגיד הבנקאי או את מנהלו הכללי.
 (3) נושא משרה לרבות בני משפחה קרובים שלהם.
 (4) תאגידים, שאדם או תאגיד שנקבל באחת הקבוצות של בעלי עניין, מחזיק 25% או יותר מהון המניות המופקן שלהם או מטוח ההצבעה בהם, או רשאי לענות 25% או יותר מהדירקטורים שלהם.
 (5) על בסיס יתרות שהיו בסוף כל רבעון.
 (6) פירוט של סעיפים אלה כלול גם באור 12 "ייתרות ערך", באור 14 "השקעות בחברות מוחזקות".
 (7) אחזקות בעלי עניין וצדדים קשורים בהן הבנק.
 (8) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזיזים כפי שחושב לצורך מנג'רלית החבות של לווה.
 (9) הפרשה להפסדי אשראי קבוצתית.

באור 31 - בעלי עניין וצדדים קשורים של התאגיד הבנקאי והחברות המאוחדות שלו (המשך) **

סכומים מדווחים

ב. תמצית עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

במאחד:

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2015				
בעלי עניין	צדדים קשורים המוחזקים על ידי הבנק			
	מחזיקי מניות בעלי שליטה (1)	אחרים (2)	נושאי משרה (3)	אחרים (4)
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח
2	1	-	(2)	-
-	-	*	-	-
-	-	*	-	-
-	-	*	-	-
-	-	*	-	-
-	*	-	(3)	-
2	1	(22)	(5)	-

(4) הכנסות (הוצאות) ריבית נטו
הוצאות בגין הפסדי אשראי
הכנסות שאינן מריבית
מזה: דמי ניהול ושרותים
(5) הוצאות תפעוליות ואחרות
סך הכל

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2014				
בעלי עניין	צדדים קשורים המוחזקים על ידי הבנק			
	מחזיקי מניות בעלי שליטה (1)	אחרים (2)	נושאי משרה (3)	אחרים (4)
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח
2	2	-	(5)	-
1	1	-	2	-
-	-	*	1	-
-	-	*	-	-
-	-	*	-	-
-	-	-	(3)	-
3	3	(20)	(5)	-

(4) הכנסות (הוצאות) ריבית נטו
הכנסות בגין הפסדי אשראי
הכנסות שאינן מריבית
מזה: דמי ניהול ושרותים
(5) הוצאות תפעוליות ואחרות
סך הכל

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2013				
בעלי עניין	צדדים קשורים המוחזקים על ידי הבנק			
	מחזיקי מניות בעלי שליטה (1)	אחרים (2)	נושאי משרה (3)	אחרים (4)
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח
1	-	-	(19)	-
*	-	-	2	-
-	-	-	2	-
-	-	-	4	-
-	-	-	(5)	-
1	-	(22)	(20)	-

(4) הכנסות (הוצאות) ריבית נטו
הוצאות בגין הפסדי אשראי
הכנסות (הוצאות) שאינן מריבית
מזה: דמי ניהול ושרותים
(5) הוצאות תפעוליות ואחרות
סך הכל

* סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.

- (1) מחזיקי מניות בעלי שליטה וקרוב שלהם.
- (2) לרבות מי שמחזיק 5% או יותר מאמצעי השליטה בתאגיד הבנקאי, ומי שרשאי למנות דירקטור אחד או יותר מהדירקטורים של התאגיד הבנקאי או את מנהלו הכללי.
- (3) נושאי משרה לרבות בני משפחה קרובים שלהם.
- (4) תאגידים, שאדם או תאגיד שנכלל באחת הקבוצות של בעלי עניין, מחזיק 25% או יותר מהון המניות המונפק שלהם או מכוח ההצבעה בהם, או רשאי למנות 25% או יותר מהדירקטורים שלהם.
- (4) ראה ג. להלן.
- (5) ראה ד. להלן.

ג. הכנסות ריבית, נטו בעסקאות של הבנק וחברות מאוחדות שלו עם בעלי עניין וצדדים קשורים

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר		
2013	2014	2015
במיליוני ש"ח		
6	8	9
-	-	-
2	-	-
(10)	(1)	(2)
-	-	-
(16)	(8)	(6)
(18)	(1)	1

בגין נכסים
מאשראי לציבור
מפקדונות בבנקים
מאגרות חוב

בגין התחייבויות
על פקדונות הציבור
על פקדונות מבנקים
על כתבי התחייבות נדחים

סך כל הכנסות ריבית, נטו

** מתכונת הגילויי בבאור עודכנה בהתאם לחוזר בנושא גילוי על בעלי עניין וצדדים קשורים, ראה גם באור 7.ד.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015

באר 31 - בעלי עניין וצדדים קשורים של התאגיד הבנקאי והחברות המאוחדות שלו (המשך) **

סכומים מדווחים

ד. תגמול וכל הטבה אחרת לבעלי עניין

במאות:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015											
מחזיקי מניות				מחזיקי מניות				מחזיקי מניות			
מי שהיה בעל עניין בעת שנעשתה העסקה		משיא משרה (3)		אחרים (2)		בעלי שליטה (1)		אחרים (2)		מספר מקבלים	
מספר מקבלים	סך הכל מיליוני ש"ח	מספר מקבלים	סך הכל מיליוני ש"ח	מספר מקבלים	סך הכל מיליוני ש"ח	מספר מקבלים	סך הכל מיליוני ש"ח	מספר מקבלים	סך הכל מיליוני ש"ח	מספר מקבלים	סך הכל מיליוני ש"ח
-	-	10	*** 19	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	9	3	-	-	1	*	-	-	-	-
5	3	-	-	-	-	1	*	-	-	-	-
5	3	-	-	-	-	2	*	-	-	-	-
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014											
-	-	10	*** 17	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	8	3	-	-	1	*	-	-	-	-
5	3	-	-	-	-	1	*	-	-	-	-
5	3	-	-	-	-	2	*	-	-	-	-
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013											
-	-	9	*** 19	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	9	3	-	-	1	*	-	-	-	-
10	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	5	-	-	-	-	1	*	-	-	-	-

- (1) מחזיקי מניות בעלי שליטה וקרוב שלהם.
 - (2) לרבות מי שמחזיק 5% או יותר מאמצעי השליטה בתאגיד הבנקאי, ומי שרשאי לזנות דירקטור אחד או יותר מהדירקטורים של התאגיד הבנקאי או את מנהליו הכללי.
 - (3) נשאי משרה לרבות בני משפחה קרובים שלהם.
 - (4) תאגידים, שאדם או תאגיד שנכלל באחת הקבוצות של בעלי עניין, מחזיק 25% או יותר מהון המניות המופק שלהם או מנחה הרצעה בהם, או רשאי לזנות 25% או יותר מהדירקטורים שלהם.
- * סכומים ממונים מ-500 אלפי ש"ח.
- ** מתכנת הגילויי באור עדכנה בהתאם לחוזר בנושא גילוי על בעלי עניין וצדדים קשורים, ראה גם באור 1. ד. 7.
- *** מהווה שכר ונלוות. מזה: הטבות עובד לזמן קצר: 16 מיליון ש"ח (לשנת 2014-2014) 12 מיליון ש"ח, לשנת 2013-2013 16 מיליון ש"ח). הטבות עם סיום העסקה: 3 מיליון ש"ח (לשנת 2014-2014 5 מיליון ש"ח, לשנת 2013-2013 3 מיליון ש"ח).

באור 31 – בעלי עניין וצדדים קשורים של התאגיד הבנקאי והחברות המאוחדות שלו (המשך)

ה. פרטים נוספים:

1. בהמשך לאישור והמלצת ועדת התגמול של הבנק מיום 19 באוקטובר 2014, אישר דירקטוריון הבנק ביום 30 באוקטובר 2014 להחיל את החלטת האסיפה הכללית של הבנק מיום 28 בנובמבר 2013, לאשר לדירקטורים החיצוניים בבנק וליתר חברי הדירקטוריון, למעט יו"ר הדירקטוריון, גמול זהה בסכומים המפורטים להלן (להלן: "החלטת התגמול"), על דירקטורים (למעט יו"ר הדירקטוריון), לרבות דירקטורים חיצוניים (להלן: "דח"צים"), בעלי שליטה וקרוביהם של בעלי השליטה בבנק, שימונו מעת לעת לכהונה כדירקטורים בבנק. סכומי הגמול שאושרו לדח"צים בבנק וליתר חברי הדירקטוריון, למעט יו"ר הדירקטוריון, בהתאם להחלטת האסיפה הכללית מיום 28 בנובמבר 2013, אשר יחולו גם ביחס לדירקטורים (למעט יו"ר הדירקטוריון), לרבות דח"צים, בעלי שליטה וקרוביהם שימונו מעת לעת לכהונה כדירקטורים בבנק, הינם כדלקמן: גמול שנתי בסך של 110,800 ש"ח וגמול השתתפות בישיבה בסך של 4,250 ש"ח. הגמול להשתתפות בישיבה ישולם לחברי הדירקטוריון עבור השתתפותם בישיבות הדירקטוריון וועדות הדירקטוריון. בגין השתתפות בישיבה באמצעי תקשורת כאמור בסעיף 101 לחוק החברות, ישולם לדירקטורים גמול השתתפות בשיעור של 60% מגמול ההשתתפות בישיבה רגילה ובגין החלטה של הדירקטוריון או ועדותיו שתתקבל בלא התכנסות בפועל, ישולם לדירקטורים גמול השתתפות בשיעור של 50% מגמול השתתפות בישיבה רגילה. דירקטור זכאי לגמול השתתפות אם השתתף בישיבה כולה או ברובה. מועדי התשלום הינם בכפוף לאמור בתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס-2000. הסכומים הנ"ל יעודכנו ב-1 בפברואר וב-1 באוגוסט בכל שנה (להלן: "יום השינוי"), על פי שיעור העלייה של המדד החדש שיפורסם לאחרונה לפני יום השינוי לעומת המדד שפורסם לאחרונה לפני מועד אישור הגמול.

2. בהמשך לאישור ועדת התגמול מיום 7 בספטמבר 2014 ואישור דירקטוריון הבנק מיום 10 בספטמבר 2014, החליטה האסיפה הכללית של הבנק ביום 26 באוקטובר 2014 לאשר למר יצחק מנור, דירקטור בבנק ובעלה של הגב' רות מנור הנמנית על בעלי השליטה בבנק, גמול זהה לגמול של יתר חברי הדירקטוריון (לרבות הדירקטורים החיצוניים) ולמעט יו"ר הדירקטוריון, בסכומים כדלקמן: גמול שנתי בסך של 110,800 ש"ח וגמול השתתפות בישיבה בסך של 4,250 ש"ח. הגמול להשתתפות בישיבה ישולם למר מנור עבור השתתפותו בישיבות הדירקטוריון וועדות הדירקטוריון. בגין השתתפות בישיבה באמצעי תקשורת כאמור בסעיף 101 לחוק החברות, התשנ"ט-1999, ישולם למר מנור גמול השתתפות בשיעור של 60% מגמול ההשתתפות בישיבה רגילה ובגין החלטה של הדירקטוריון או ועדותיו שתתקבל בלא התכנסות בפועל, ישולם למר מנור גמול השתתפות בשיעור של 50% מגמול השתתפות בישיבה רגילה. מר מנור זכאי לגמול השתתפות אם השתתף בישיבה כולה או ברובה. מועדי התשלום הינם בכפוף לאמור בתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), תש"ס-2000 (להלן: "תקנות הגמול לדח"צים"). הסכומים הנ"ל יעודכנו ב-1 בפברואר וב-1 באוגוסט בכל שנה (להלן: "יום השינוי"), על פי שיעור העלייה של המדד החדש שיפורסם לאחרונה לפני יום השינוי לעומת המדד שפורסם לאחרונה לפני מועד אישור הגמול. ההחלטה בעניין אישור הגמול למר מנור הינה בתוקף ממועד מינויו של מר מנור כדירקטור בבנק על ידי דירקטוריון הבנק ביום 30 ביוני 2014.

באור 31 – בעלי עניין וצדדים קשורים של התאגיד הבנקאי והחברות המאוחדות שלו (המשך)

3. לעניין התקשרות לרכישת פוליסת ביטוח נושאי משרה (D&O) ראה באור 16.ג.23.
4. לעניין אישור האסיפה הכללית של הבנק לכתב שיפוי לנושאי משרה בבנק ראה באורים 11.ג.23 ו-13.ג.23.
5. לעניין הסכמי היו"ר, מנכ"ל הבנק ראה ביאורים 21.ה (2) ו-21.ה.(3).
6. ביום 8 בינואר 2014, התקבלו בבנק הודעות מאת נכסי דוד לובינסקי (אחזקות) 1993 בע"מ ומאת אי.די.בי חברה לאחזקות בע"מ (להלן: "אי.די.בי"), לפיהן חברות מנור אחזקות בי. איי בע"מ ומנור השקעות אי.די.בי בע"מ מכרו ביום 7 בינואר 2014 (להלן: "מועד המכירה") בבורסה 4,819,550 מניות אי.די.בי ולא נותרו להם אחזקות באי.די.בי לאחר המכירה כאמור. בעקבות מכירת המניות האמורה, גב' רות מנור, הנמנית על בעלי השליטה בבנק, חדלה להיות בעלת עניין באי.די.בי. ולפיכך החל ממועד המכירה חדלה קבוצת אי.די.בי להיות צד קשור לבנק.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015

באור 32 - מידע על בסיס נתונים נומינליים היסטוריים לצרכי מס

א. דוח רווח והפסד לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר

בנק בלבד		
2014	2015	
במיליוני ש"ח		
854	724	הכנסות ריבית
309	173	הוצאות ריבית
545	551	הכנסות ריבית, נטו
95	(110)	הוצאות בגין הפסדי אשראי
450	661	הכנסות ריבית נטו לאחר
89	80	הכנסות שאינן מריבית:
254	274	הכנסות מימון שאינן מריבית
6	5	עמלות
349	359	הכנסות אחרות
		סך כל ההכנסות שאינן מריבית
469	467	הוצאות תפעוליות ואחרות:
153	153	משכורות והוצאות נלוות (1),(2)
204	202	פחת ואחזקת בנינים וציוד (2)
826	822	הוצאות אחרות
		סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
(27)	198	רווח לפני מיסים
(11)	72	הפרשה למיסים על הרווח (1),(2)
(16)	126	רווח לאחר מיסים
42	21	חלקו של הבנק ברווחים לאחר השפעת המס של חברות מוחזקות
26	147	רווח נקי

ב. מאזן נומינלי ליום 31 בדצמבר

בנק בלבד		
2014	2015	
במיליוני ש"ח		
9,848	6,668	מזומנים ופקדונות בבנקים
6,731	10,203	ניירות ערך
182	293	ניירות ערך שנשאלו
21,883	22,338	אשראי לציבור
(244)	(185)	הפרשה להפסדי אשראי
21,639	22,153	אשראי לציבור, נטו
539	665	השקעות בחברות מוחזקות
349	376	בנינים וציוד (2)
504	255	נכסים בגין מכשירים נגזרים
1,465	619	נכסים אחרים (1),(2)
41,257	41,232	סך כל הנכסים
35,171	35,768	התחייבויות והון
152	483	פקדונות הציבור
1	1	פקדונות מבנקים
64	56	פקדונות הממשלה
575	293	כתבי התחייבות נדחים ואגרות חוב
3,025	2,205	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
38,988	38,806	התחייבויות אחרות (1),(2)
2,269	2,426	סך כל ההתחייבויות
41,257	41,232	סך כל ההון
		סך כל ההתחייבויות וההון

- (1) נתוני תקופות קודמות הוצגו מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים, ראה באור 1.ד.1.
- (2) נתוני תקופות קודמות הוצגו מחדש לאור יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה, ראה באור 2.ד.1.

באור 33 - אירועים לאחר תאריך מאזן

א. ביום 4 בינואר 2016 אישרה מליאת הכנסת בקריאה שנייה ושלישית את הצעת החוק להפחתת שיעור מס החברות ב-1.5% מ-26.5% ל-25%, החל מיום 1 בינואר 2016. כתוצאה מהשינוי האמור, ובהתבסס על צו מס ערך מוסף מיום 12 באוקטובר 2015 אשר עדכן את שיעור מס הרווח ומס השכר המוטלים על מוסדות כספיים, שיעור המס הסטטוטורי אשר יחול על תאגיד בנקאי בשנת 2016 ירד משיעור של 37.58% לשיעור של 35.9%. הפריטים הנכללים בדוח הכספי ליום 31 בדצמבר 2015 מחושבים לפי שיעור המס שבתוקף לתאריך המאזן. השלכות שינוי שיעור המס כאמור יבואו לידי ביטוי בתמצית דוחות כספיים ביניים ליום 31 במרס 2016, והוא צפוי להביא לקיטון ביתרת ההון של הבנק (כפי שמשקפים ליום 31 בדצמבר 2015) בסך 7 מיליון ש"ח.

ב. לעניין הסכם קיבוצי מיוחד שנחתם בבנק לאומי ביום 17 בפברואר 2016 – ראה באור 21.ז.

ממשל תאגידי,
ביקורת ופרטים נוספים
על עסקי התאגיד הבנקאי
ואופן ניהולם

תוכן עניינים ממשל תאגידי, ביקורת ופרטים נוספים על עסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם

258	ממשל תאגידי וביקורת
258	הדירקטוריון
272	חברי ההנהלה ונושאי משרה בכירה
278	גילוי בדבר המבקר הפנימי
281	גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים
282	שכר רואה החשבון המבקר
283	שכר בכירים ותגמולים לבעלי עניין
290	עסקאות עם בעלי שליטה
295	פרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם
295	תרשים חברות מוחזקות עיקריות של הבנק
296	השליטה בבנק
296	השקעות בהון הבנק ועסקאות במניותיו
300	רכוש קבוע ומתקנים
302	פעילות מול גורמים בחו"ל
303	הון אנושי
305	הסכמים מהותיים
306	רישיונות, היתרים ואישורים
308	עדכוני חקיקה
319	דירוג הבנק
319	פעילות למען הקהילה ותרומות
320	מגזרי פעילות פיקוחיים

ממשל תאגידי ובקורת

הדירקטוריון

1.	שם הדירקטור:	מר זאב אבלס, יו"ר דירקטוריון הבנק
	מספר זיהוי:	4333126
	תאריך לידה:	8.3.1947
	מען להמצאת כתבי בי-דין:	סוקולוב 15 רעננה
	נתינות:	ישראלית
	תפקיד:	יו"ר דירקטוריון
	חברות בוועדות דירקטוריון:	יו"ר ועדות הדירקטוריון כדלקמן: ועדת אשראי דירקטוריונית, הועדה לאישור אשראים דחופים, ועדת אשראים ליהלומנים, הועדה לניהול סיכונים, הועדה למעקב תקציבי, ועדת מחשוב, הועדה להשקעות ריאליות.
	דירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין ו/או לפי הוראות חוק החברות:	לא
	דירקטור בלתי תלוי לפי הוראות חוק החברות:	לא
	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית:	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.
	עובד של החברה, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין:	מועסק בתאגיד כיו"ר הדירקטוריון.
	היום בו החל לכהן כדירקטור בחברה:	1.11.1999
	השכלה:	רו"ח, בעל תואר B.A בכלכלה מהאוניברסיטה העברית בי-ם ותואר B.A בחשבונאות מאוניברסיטת ת"א.
	עיסוק בחמש השנים האחרונות ותאגידים נוספים בהם הוא משמש כדירקטור או כנושא משרה:	דירקטור בחברות להלן: צפנת ייעוץ נכסים וניהול (2002) בע"מ, חברה לפיתוח חוף התכלת (ת"א- הרצליה) בע"מ, פיתוח משותף (חוף התכלת-ווילף) בע"מ, אדגר השקעות ופיתוח בע"מ. יו"ר הועד המנהל של האוניברסיטה הפתוחה (בהתנדבות). לשעבר דירקטור במליסרון בע"מ, צור שמיר אחזקות בע"מ והרשות לפיתוח כלכלי תל - אביב יפו בע"מ
	בן משפחה של בעל עניין בחברה:	לא
	דירקטור שהחברה רואה בו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92(א)(12) לחוק החברות, התשנ"ט-1999 ("חוק החברות"):	כן

2.	שם הדירקטור:	מר יצחק מנור
	מספר זיהוי:	049474356
	תאריך לידה:	17.3.1941
	מען להמצאת כתבי בי-דין:	הגדרות 26, סביון
	נתינות:	ישראלית וצרפתית.
	תפקיד:	דירקטור
	חברות בוועדות דירקטוריון:	חבר בוועדות: ועדת אשראי דירקטוריונית, הוועדה לניהול סיכונים, הוועדה למעקב תקציבי.
	דירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין ו/או לפי הוראות חוק החברות:	לא
	דירקטור בלתי תלוי לפי הוראות חוק החברות:	לא
	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית:	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.
	עובד של החברה, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין:	לא
	היום בו החל לכהן כדירקטור בחברה:	30.6.14
	השכלה:	EXCUTIVE M.B.A – מנהל עסקים בהתמחות ניהול אסטרטגי מהאוניברסיטה העברית בירושלים.
	עיסוק בחמש השנים האחרונות ותאגידים נוספים בהם הוא משמש כדירקטור או כנושא משרה:	<p>יו"ר הדירקטוריון של החברות להלן: דוד לובינסקי בע"מ, עודית השקעות בע"מ, עדמית תעשיות ושרותי רכב בירושלים בע"מ, פרייס ליס ניהול ציי רכב בע"מ, לובקס טריידינג בע"מ, אי. אמ. סי (יציקות) בע"מ, לוביט סוכנות לביטוח (1997) בע"מ, די.טי.אמ.אס השקעות בע"מ, מנור אחזקות בי.איי בע"מ, קאר איסט יבוא רכב בע"מ, יורמן השקעות בע"מ, מנור השקעות – אי די בי בע"מ, יורו מן אוטו מוטיב בע"מ, ד.ל.ב. מוטו ספורט בע"מ, פרייס רנט השכרת רכב בע"מ, מורגן רימון בינוי בע"מ, אוטו דינמיק ישראל בע"מ (לא פעילה), לינקס קפיטל בע"מ, אפולון ונצ'רס בע"מ.</p> <p>דירקטור בחברות להלן: מוסך לובינסקי ת"א בע"מ (בפירוק מרצון), נכסי דוד לובינסקי אחזקות (1993) בע"מ, נכסי שרודר בע"מ, אולימפיה מורגן פרויקטים בע"מ. חבר הוועד המנהל, חבר הנאמנים והוועד הפועל של האוניברסיטה העברית בירושלים, נשיא כבוד של לשכת המסחר ישראל צרפת. לשעבר משנה ליו"ר הדירקטוריון של אי.די.בי. אחזקות בע"מ.</p> <p>לשעבר דירקטור בחברות להלן: נשר מפעלי מלט ישראלים בע"מ, סלקום ישראל בע"מ, כור תעשיות בע"מ, מפעלי נייר אמריקאים ישראלים בע"מ, כלל תעשיות והשקעות בע"מ, שופרסל בע"מ, חברת השקעות דיסקונט בע"מ, חברה לנכסים ולבניין בע"מ, משאב ייזום ופיתוח בע"מ, אי.די.בי. חברה לפיתוח בע"מ, כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ, אדמה פתרונות לחקלאות בע"מ.</p>
	בן משפחה של בעל עניין בחברה:	כן. בעלה של גב' רות מנור, בעלת שליטה בבנק באמצעות נכסי דוד לובינסקי אחזקות (1993) בע"מ ונכסי שרודר בע"מ.
	דירקטור שהחברה רואה בו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92(א)(12) לחוק החברות, התשנ"ט-1999 ("חוק החברות"):	כן

3.	שם הדירקטור:	מר ישעיהו לנדאו- סגן יו"ר דירקטוריון
	מספר זיהוי:	4968657
	תאריך לידה:	8.8.1929
	מען להמצאת כתבי בי-דין:	דניאל פריש 4 תל-אביב
	נתינות:	ישראלית
	תפקיד:	דירקטור, סגן יו"ר דירקטוריון
	חברות בוועדות דירקטוריון:	חבר בוועדות: הוועדה לעסקאות בנכסים קבועים, ועדת אשראי דירקטוריונית, הוועדה לאישור אשראים דחופים, הוועדה למעקב תקציבי.
	דירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין ו/או לפי הוראות חוק החברות:	לא
	דירקטור בלתי תלוי לפי הוראות חוק החברות:	לא
	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית:	בעל כשירות מקצועית.
	עובד של החברה, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין:	לא
	היום בו החל לכהן כדירקטור בחברה:	15.6.1993
	השכלה:	תיכונת
	עיסוק בחמש השנים האחרונות ותאגידים נוספים בהם הוא משמש כדירקטור או כנושא משרה:	מנהל חברות וסגן יו"ר דירקטוריון בנק אגוד לישראל בע"מ. יו"ר דירקטוריון חירם לנדאו בע"מ. מנכ"ל ודירקטור בחברות: ישעיהו לנדאו אחזקות (1993) בע"מ, ישעיהו לנדאו נכסים (1998) בע"מ, ריברטון קורפוריישן (שוויץ) בע"מ וקרלטון טריידינג (שוויץ). דירקטור בחברות: ברטורא פיתוח בע"מ, קרלטון טריידינג (אוקראינה), לאנדלן השקעות בע"מ, חותם חירם ניהול (2002) בע"מ, לנגת פיתוח בע"מ, ורציו חיפוש נפט בע"מ. חבר בחקר הנאמנים של הטכניון. לשעבר דירקטור בגרנית הכרמל בע"מ ובחירם אפסילון בע"מ
	בן משפחה של בעל עניין בחברה:	כן – אביו של מר יגאל לנדאו, דירקטור בבנק.
	דירקטור שהחברה רואה בו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92(א)(12) לחוק החברות, התשנ"ט-1999 ("חוק החברות"):	לא

4.	שם הדירקטור:	עו"ד חיים אלמוג
	מספר זיהוי:	50708684
	תאריך לידה:	19.7.1951
	מען להמצאת כתבי בי-דין:	בית צרפת דלדר, תובל 5, תל-אביב
	נתינות:	ישראלית
	תפקיד:	דירקטור
	חברות בוועדות דירקטוריון:	חבר בוועדות: ועדת אשראי דירקטוריונית, ועדת אשראי ליהלומנים, ועדת ביטוח, הוועדה למעקב תקציבי.
	דירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין ו/או לפי הוראות חוק החברות:	לא
	דירקטור בלתי תלוי לפי הוראות חוק החברות:	לא
	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית:	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.
	עובד של החברה, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין:	לא
	היום בו החל לכהן כדירקטור בחברה:	25.9.2001
	השכלה:	בעל תואר B.A בכלכלה מאוניברסיטת ת"א, בעל תואר LL.B במשפטים מהקריה האקדמית אונו, ותואר שני LL.M במשפטים מהקריה האקדמית אונו.
	עיסוק בחמש השנים האחרונות ותאגידים נוספים בהם הוא משמש כדירקטור או כנושא משרה:	שותף במשרד חמי אלמוג, שפירא ושות', עורכי דין. מנכ"ל ודירקטור בחברת ק.ו.ר.ל. החזקות (ח.א.) 2007 בע"מ. <u>דירקטור בחברות:</u> נכסי דוד לובינסקי אחזקות (1993) בע"מ, נכסי שרודר בע"מ. <u>מנכ"ל בחברות:</u> בית צרפת בע"מ, דרור פז 2000 בע"מ, דרור פז השקעות (2001) בע"מ, אי.טי.אן.איי בע"מ, אי.טי.אן.איי השקעות (2001) בע"מ.
	בן משפחה של בעל עניין בחברה:	לא
	דירקטור שהחברה רואה בו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92(א)(12) לחוק החברות, התשנ"ט-1999 ("חוק החברות"):	כן

5.	שם הדירקטור:	מר יגאל לנדאו
	מספר זיהוי:	56467665
	תאריך לידה:	13.5.1960
	מען להמצאת כתבי בי-דין:	דניאל פריש 4 תל-אביב
	נתינות:	ישראלית
	תפקיד:	דירקטור
	חברות בוועדות דירקטוריון:	חבר בוועדות: הוועדה לניהול סיכונים, ועדת אשראים ליהלומנים, ועדה לעסקאות בנכסים קבועים, ועדת השקעות ריאליות.
	דירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין ו/או לפי הוראות חוק החברות:	לא
	דירקטור בלתי תלוי לפי הוראות חוק החברות:	לא
	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית:	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.
	עובד של החברה, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין:	מנכ"ל בחברות חירם לנדאו בע"מ ורציו חיפושי נפט בע"מ, חברות שמר ישעיהו לנדאו, בעל שליטה בבנק הינו בעל עניין בהן.
	היום בו החל לכהן כדירקטור בחברה:	15.06.1993
	השכלה:	בעל תואר M.B.A. במנהל עסקים מאוניברסיטת תל-אביב ותואר B.Sc. בהנדסה אזרחית מהטכניון בחיפה.
	עיסוק בחמש השנים האחרונות ותאגידים נוספים בהם הוא משמש כדירקטור או כנושא משרה:	מהנדס מנכ"ל ודירקטור ברציו חיפושי נפט בע"מ. מנכ"ל חירם לנדאו בע"מ. <u>דירקטור בחברות:</u> פרוסיד קרן הון סיכון ניהול בע"מ, פרוסיד ניהול הון סיכון (1999) בע"מ, חותם חירם ניהול (2002) בע"מ, לנגת פיתוח בע"מ ולאנדלן השקעות בע"מ. חבר בחבר הנאמנים של אוניברסיטת אריאל.
	בן משפחה של בעל עניין בחברה:	כן – בנו של מר ישעיהו לנדאו, בעל שליטה ודירקטור בבנק.
	דירקטור שהחברה רואה בו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92(א)(12) לחוק החברות, התשנ"ט-1999 ("חוק החברות"):	כן

6.	שם הדירקטור:	ד"ר יעקב ליפשיץ
	מספר זיהוי:	007848047
	תאריך לידה:	16.7.1944
	מען להמצאת כתבי בי-דין:	המרי 49 גבעתיים
	נתינות:	ישראלית
	תפקיד:	דירקטור
	חברות בוועדות דירקטוריון:	יו"ר ועדת ביקורת וועדת ביטוח חבר בוועדות: הוועדה לניהול סיכונים, ועדת השקעות ריאליות, ועדה לעסקאות בנכסים קבועים, ועדת אשראי ליהלומנים, ועדת תגמול, ועדת מחשוב.
	דירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין ו/או לפי הוראות חוק החברות:	דירקטור חיצוני לפי חוק החברות.
	דירקטור בלתי תלוי לפי הוראות חוק החברות:	כן
	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית:	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.
	עובד של החברה, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין:	לא
	היום בו החל לכהן כדירקטור בחברה:	2.11.2008
	השכלה:	בעל תואר B.A. בכלכלה ומדע המדינה ו-M.A. בכלכלה מהאוניברסיטה העברית בירושלים. בעל תואר PhD מאוניברסיטת בן גוריון בנגב.
	עיסוק בחמש השנים האחרונות ותאגידים נוספים בהם הוא משמש כדירקטור או כנושא משרה:	דירקטור בחברות: קלי - ניהול הסדרים פיננסיים סוכנות ביטוח בע"מ, חבר הוועדה הממנה בחברה לאיתור והשבת נכסים של נספי השואה בע"מ, מורה מן החוץ באוניברסיטת בן גוריון במחלקה לכלכלה ובמחלקה למדיניות ציבורית ומינהל. עמית מחקר במרכז בגין-סאדאת למחקרים אסטרטגים, אוניברסיטת בר אילן. לשעבר דירקטור בפועלים אי.בי.אי - ניהול וחיתום בע"מ.
	בן משפחה של בעל עניין בחברה:	לא
	דירקטור שהחברה רואה בו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92(א)(12) לחוק החברות, התשנ"ט-1999 ("חוק החברות"):	כן

7.	שם הדירקטור:	ד"ר זלמן סגל
	מספר זיהוי:	01387596
	תאריך לידה:	23.2.1937
	מען להמצאת כתבי בי-דין:	אדם הכהן 3, תל אביב
	נתינות:	ישראלית
	תפקיד:	דירקטור
	חברות בוועדות דירקטוריון:	יו"ר ועדת תגמול וחבר בוועדות: ועדת ביקורת, ועדת אשראים ליהלומנים, ועדת מחשוב, ועדת אשראי דירקטוריונית, הוועדה לאישור אשראים דחופים, הוועדה למעקב תקציבי.
	דירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין ו/או לפי הוראות חוק החברות:	דירקטור חיצוני לפי חוק החברות.
	דירקטור בלתי תלוי לפי הוראות חוק החברות:	כן
	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית:	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.
	עובד של החברה, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין:	לא
	היום בו החל לכהן כדירקטור בחברה:	8.2.2010
	השכלה:	בעל תואר B.A בכלכלה ומדעי המדינה ודיפלומה במנהל עסקים באוניברסיטה העברית שלוחת ת"א, M.B.A במימון ו-Ph.D בבנקאות ושיווק באוניברסיטת ניו יורק.
	עיסוק בחמש השנים האחרונות ותאגידים נוספים בהם הוא משמש כדירקטור או כנושא משרה:	דירקטור ויו"ר ועדת ביקורת ב- ALON USA. חבר בחבר הנאמנים של מכללת תל חי. לשעבר דח"צ בפיתקית מפעלי הדפסה בע"מ.
	בן משפחה של בעל עניין בחברה:	לא
	דירקטור שהחברה רואה בו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92(א)(12) לחוק החברות, התשנ"ט-1999 ("חוק החברות"):	כן

8.	שם הדירקטור:	מר אלברטו גרפונקל
	מספר זיהוי:	012592424
	תאריך לידה:	7.9.1955
	מען להמצאת כתבי בי-דין:	שפירא 11/69 רמת גן
	נתינות:	ישראלית
	תפקיד:	דירקטור
	חברות בוועדות דירקטוריון:	חבר בוועדות: ועדת אשראי דירקטוריונית, הוועדה לאישור אשראים דחופים, ועדת ביקורת, ועדת תגמול.
	דירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין ו/או לפי הוראות חוק החברות:	דירקטור חיצוני לפי חוק החברות.
	דירקטור בלתי תלוי לפי הוראות חוק החברות:	כן
	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית:	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.
	עובד של החברה, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין:	לא
	היום בו החל לכהן כדירקטור בחברה:	7.12.2010
	השכלה:	בעל תואר BA בכלכלה מאוניברסיטת בן גוריון בנגב.
	עיסוק בחמש השנים האחרונות ותאגידים נוספים בהם הוא משמש כדירקטור או כנושא משרה:	יועץ פיננסי. דירקטור בסיגמא בית השקעות בע"מ.
	בן משפחה של בעל עניין בחברה:	לא
	דירקטור שהחברה רואה בו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92(א)(12) לחוק החברות, התשנ"ט-1999 ("חוק החברות"):	כן

9.	שם הדירקטור:	גב' מיכל מרום בריקמן
	מספר זיהוי:	024675746
	תאריך לידה:	1.11.1969
	מען להמצאת כתבי בי-דין:	אושה 9, תל אביב
	נתינות:	ישראלית
	תפקיד:	דירקטורית
	חברות בוועדות דירקטוריון:	חברה בוועדות: ועדת מחשוב, ועדת תגמול, ועדת ביטוח, ועדת ביקורת.
	דירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין ו/או לפי הוראות חוק החברות:	דירקטורית חיצונית לפי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין.
	דירקטור בלתי תלוי לפי הוראות חוק החברות:	כן
	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית:	בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית
	עובד של החברה, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין:	לא
	היום בו החל לכהן כדירקטור בחברה:	1.1.2015
	השכלה:	רו"ח, בעלת תואר ראשון BA במנהל עסקים, התמחות בחשבונאות מהמכללה למנהל תואר שני ב - FINANCE ,MASTER OF SCIENCE מ - BARUCH COLLEGE.
	עיסוק בחמש השנים האחרונות ותאגידים נוספים בהם היא משמשת כדירקטורית או כנושאת משרה:	דח"צית בנעמן גרופ (נ.ו.) בע"מ, אי.די.או. גרופ בע"מ, ארקו החזקות בע"מ, אלגומיזר בע"מ, דן חברה לתחבורה ציבורית בע"מ. לשעבר סמנכ"ל כספים של לינקיורי בע"מ וסמנכ"ל רכש וטכנולוגיות במלונות דן בע"מ לשעבר דירקטורית בספקטרוניקס בע"מ ודח"צית בביומדיקס אינקובטור בע"מ ובלוינסקי עופר בע"מ.
	בן משפחה של בעל עניין בחברה:	לא
	דירקטור שהחברה רואה בו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92(א)(12) לחוק החברות, התשנ"ט-1999 ("חוק החברות"):	כן

10.	שם הדירקטור:	מר מאיר דיין
	מספר זיהוי:	007628308
	תאריך לידה:	5.8.1943
	מען להמצאת כתבי בי-דין:	אברבנאל 29א, רעננה
	נתינות:	ישראלית
	תפקיד:	דירקטור
	חברות בוועדות דירקטוריון:	חבר בוועדות: ועדת ביקורת, ועדת תגמול, הוועדה לניהול סיכונים.
	דירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין ו/או לפי הוראות חוק החברות:	דירקטור חיצוני לפי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין.
	דירקטור בלתי תלוי לפי הוראות חוק החברות:	כן
	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית:	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
	עובד של החברה, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין:	לא
	היום בו החל לכהן כדירקטור בחברה:	1.6.2015
	השכלה:	בעל תואר B.A בכלכלה מהאוניברסיטה העברית בירושלים ובעל תואר M.B.A במנהל עסקים עם התמחות במימון מהאוניברסיטה העברית בירושלים.
	עיסוק בחמש השנים האחרונות ותאגידים נוספים בהם הוא משמש כדירקטור או כנושא משרה:	בעלים ומנהל במ.ד. טאנר אחזקות בע"מ, דירקטור במגדל שלום בע"מ, נכסי האוניברסיטה העברית בע"מ, לשעבר דירקטור בהשתתפויות בנכסים בע"מ ודירקטור חיצוני (לפי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין) בבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ.
	בן משפחה של בעל עניין בחברה:	לא
	דירקטור שהחברה רואה בו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92(א)(12) לחוק החברות, התשנ"ט-1999 ("חוק החברות"):	כן

11.	שם הדירקטור:	גב' נירה דרור
	מספר זיהוי:	052726551
	תאריך לידה:	25.11.1954
	מען להמצאת כתבי בי-דין:	דבורה הנביאה 7, רמת השרון
	נתינות:	ישראלית
	תפקיד:	דירקטורית
	חברות בוועדות דירקטוריון:	חברה בוועדות: הוועדה לניהול סיכונים, הוועדה למעקב תקציבי, ועדת השקעות ריאליות, ועדת ביטוח, הוועדה לעסקאות בנכסים קבועים.
	דירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין ו/או לפי הוראות חוק החברות:	דירקטור חיצוני לפי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין.
	דירקטור בלתי תלוי לפי הוראות חוק החברות:	כן
	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית:	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
	עובד של החברה, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין:	לא
	היום בו החל לכהן כדירקטור בחברה:	3.2.2016
	השכלה:	תואר ראשון בכלכלה (B.A) מאוניברסיטת תל אביב. תואר שני במנהל עסקים (M.B.A), מאוניברסיטת תל אביב.
	עיסוק בחמש השנים האחרונות ותאגידים נוספים בהם הוא משמש כדירקטור או כנושא משרה::	דירקטורית בחברות: קולפנט אחזקות בע"מ, ש. שלמה חברה לביטוח בע"מ, ש. שלמה החזקות בע"מ, שרונים תשתית מים וביוב בע"מ, אמות השקעות בע"מ, נירה דרור בע"מ. חברה בועד המנהל של כפר נהר הירדן. חברה בועדת הביקורת באגודה למלחמה בסרטן וחברת הנהלה בעמותת תל-חי. לשעבר: יו"ר דירקטוריון בחברת בי.איי. אי ייעוץ השקעות גלובליות (ישראל) בע"מ, דירקטורית בקליקסופטוור טכנולוגיות בע"מ ובדקלה חברה לביטוח בע"מ (עד 2015); דירקטורית ויו"ר ועדת ביקורת ומאזן בשמן חיפושי נפט וגז בע"מ, דירקטורית בצור שמיר אחזקות בע"מ, אחראית על פיתוח השוק הישראלי, מכירות ושיווק בהוטלבדס (עד 2014); דירקטורית ויו"ר ועדת ביקורת בבנק הפועלים לישראל בע"מ (עד 2012).
	בן משפחה של בעל עניין בחברה:	לא
	דירקטור שהחברה רואה בו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92(א)(12) לחוק החברות, התשנ"ט-1999 ("חוק החברות"):	כן

• במהלך שנת 2015 קיים הדירקטוריון 21 ישיבות במליאתו, וכן 77 ישיבות של ועדות הדירקטוריון השונות.

• הדירקטוריון מינה ועדות בהתאם לנוהל עבודת הדירקטוריון לנושאים הבאים:

א. ועדת אשראי דירקטוריונית - הוועדה עוסקת בפיקוח על יישום מדיניות האשראי שנקבעה על ידי הדירקטוריון, בפיקוח על עמידה במגבלות תאבון וסיבולת הסיכון בתחום החשיפות לסיכונים אשראי, וכן דנה בבקשות אשראי החורגות ממדיניות האשראי של בנק הבנק או שנמצאות בסמכותה בהתאם למדיניות האשראי של הבנק.

ב. ועדת אשראים ליהלומנים - עוסקת באישור אשראים ליהלומנים על פי סמכויות שנקבעו במדיניות האשראי של הבנק ומפקחת על יישום מדיניות האשראי ליהלומנים בבנק.

ג. ועדת ביקורת - דנה, בין היתר, בתכנית העבודה של המבקר הפנימי של הבנק וממליצה לדירקטוריון על אישורה ומקיימת מעקב אחר ביצועה. כמו כן, דנה הוועדה בדוחות הביקורת של רשויות מוסמכות שונות, של רואה החשבון המבקר ושל המבקר הפנימי ומנהלת מעקב אחר הטיפול בדוחות אלה וכן אחראית לפיקוח על עבודת המבקר הפנימי. בנוסף, דנה הוועדה בעסקאות עם "בעלי עניין" בהתאם לפרק החמישי לחוק החברות, תשנ"ט – 1999 (להלן: "חוק החברות"), ובעסקאות עם "אנשים קשורים", בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין ועוסקת בנושאים נוספים כמתחייב מהדיון ומהוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין. כמו כן, החל משנת 2013 ובהתאם למתחייב מהוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין, כוללים תפקידי ועדת הביקורת בחינה של הדוחות השנתיים והרבעוניים לציבור של הבנק והעברת המלצותיה בנוגע לאישורם לדירקטוריון הבנק.

ד. ועדת תגמול - סמכויותיה ותפקידיה של ועדת התגמול, הינם התפקידים המוגדרים בסעיף 118ב' לחוק החברות ובהוראה 301A להוראות ניהול בנקאי תקין, ובכלל זה להמליץ לדירקטוריון על מדיניות התגמול לעובדי הבנק ולנושאי משרה בבנק ועל עדכון המדיניות כמתחייב מחוק החברות ומהוראה 301A להוראות ניהול בנקאי תקין, ולהחליט על אישור עסקאות באשר לתנאי כהונה והעסקה לנושאי משרה אשר טעונות אישור ועדת תגמול, הכל בהתאם לכללים הקבועים בחוק החברות. כן דנה הוועדה וממליצה לדירקטוריון על עקרונות הסכמי התגמול של עובדי הבנק (שאינם נושאי משרה) ועל תנאי השכר של עובדי הבנק.

ה. ועדת ביטוח - דנה בהצעות לביטוחי הבנק ולביטוח נושאי משרה.

ו. ועדה לאישור אשראים דחופים - עוסקת באישור אשראים שנקבע לגביהם שהם עניין דחוף, לפי סמכויות שנקבעו במדיניות האשראי של הבנק.

ז. ועדה לניהול סיכונים - דנה בנושאים השונים בתחום ניהול הסיכונים, ובין היתר במסמך הסיכונים, אישור מודלים, דיון בתוצאות מבחני BACK TEST, דיון במגבלות על תרחישי קיצון ומעקב אחר העמידה במגבלות שנקבעו על ידי הדירקטוריון, וכן בניהול הסיכונים המשפטיים וסיכונים הציות של הבנק (לרבות הלבנת הון וסיכונים חוצי גבולות, הטמעה ויישום של תכניות אכיפה פנימיות על ידי הבנק ומעקב שוטף אחר אלו), וזאת בכפוף לאמור להלן. למרות האמור לעיל, בנושאים לגביהם מחויב הדירקטוריון לדון ו/או להחליט בהתאם לנוהל עבודת דירקטוריון הבנק, הוראות המפקח על הבנקים או כל דין, יתקיים דיון ו/או תתקבל החלטה בהתאם במליאת הדירקטוריון לאחר שהועדה תדון באותו נושא ותעביר המלצתה לגבי ההחלטה לדירקטוריון.

ח. ועדה למעקב תקציבי - דנה בנושאים הקשורים למעקב אחר עמידה בתקציב וביעדי הבנק ובנושאים הנגזרים או הקשורים לכך.

ט. ועדה לעסקאות בנכסים קבועים - מאשרת עסקאות בנכסים קבועים המבוצעות על ידי הבנק או חברות בשליטתו בסך העולה על הסכום שנקבע על ידי דירקטוריון הבנק מעת לעת, בכפוף להוראות ניהול בנקאי תקין.

י. ועדה להשקעות ריאליות - מאשרת עסקאות השקעה ריאלית של הבנק ו/או חברות בשליטתו או מימוש עסקאות כאמור בסך העולה על סכום שנקבע על ידי דירקטוריון הבנק מעת לעת בכפוף להוראות ניהול בנקאי תקין.

יא. ועדת מחשוב – ועדת אד הוק של הדירקטוריון שהוקמה לצורך פיקוח אחר תהליך ההערכות לסיום ההתקשרות בהסכם המחשוב הקיים עם בנק לאומי לישראל בע"מ ובחינת אלטרנטיבות לקבלת שירותי מחשוב בעתיד, בין מבנק לאומי ובין מצדדים שלישיים, תוך פיקוח וליוויו שוטפים של התהליך.

יב. ועדות אד-הוק – מוקמות מפעם לפעם בהתאם לצורך.

ועדת הציות והרגולציה של הבנק בוטלה ביום 30.12.15 וסמכויותיה הועברו לוועדה לניהול סיכונים בעקבות הוראת ניהול בנקאי תקין 308.

• דירקטוריון הבנק קבע, כי המספר המזערי של דירקטורים שהינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית בהתאם להוראות חוק החברות ועל פי הקריטריונים הקבועים בתקנות החברות (תנאים ומבחינים לדירקטור בעל מומחיות חשבונאית

ופיננסית ולדירקטור בעל כשירות מקצועית), תשס"ו–2005 יעמוד על 25% ממספרם הכולל של הדירקטורים המכהנים בדירקטוריון (להלן: "השיעור המזערי"). מספרם הנוכחי הכולל של חברי דירקטוריון הבנק, הינו אחד עשר ולכן בהתייחס לנתון זה, מסתכם מספר הדירקטורים המינימאלי הנדרש שהינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית בשלושה. עוד קבע הדירקטוריון בין היתר, כי לכל חברי ועדת הביקורת תהיה היכולת לקרוא ולהבין דוחות כספיים ולפחות שניים מחבריה יהיו בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית.

נכון למועד דוח זה, מכהנים בדירקטוריון עשרה דירקטורים שהינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית: ה"ה זאב אב"ס, יצחק מנור, עו"ד חיים אלמוג, יעקב ליפשיץ, יגאל לנדאו, מיכל מרום בריקמן, מאיר דיין, זלמן סגל, אלברטו גרפונקל ונירה דרור.

העובדות ביחס לכל אחד מהדירקטורים בבנק ששמותיהם צוינו לעיל, ואשר מכוחן יש לראותם כבעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית הינם כדלהלן:

- א. מר זאב אב"ס - ניסיונו המקצועי של מר אב"ס כמפקח על הבנקים, חבר ההנהלה הבכירה בבנק ישראל, חבר הרשות ניירות ערך, חבר המוסד לתקינה חשבונאית, יו"ר החברה המרכזית לניירות ערך ויו"ר דירקטוריון הבנק מאז חודש נובמבר 1999. חברותו בדירקטוריונים של חברות שונות וכן השכלתו בכלכלה וחשבונאות והיותו רואה חשבון, מקנים לו הבנה בנושאים עסקיים ומאפשרים לו להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של הבנק ולעורר דיון בקשר לאופן הצגת הנתונים הכספיים של הבנק.
- ב. עו"ד חיים אלמוג - ניסיונו המקצועי של מר אלמוג כמנהל בחברות שונות, וכדירקטור בחברות שונות כמו גם השכלתו הכוללת תואר בכלכלה ומשפטים, מקנים לו הבנה בנושאים עסקיים ומאפשרים לו להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של הבנק ולעורר דיון בקשר לאופן הצגת הנתונים הכספיים של הבנק.
- ג. מר אלברטו גרפונקל - ניסיונו המקצועי של מר אלברטו גרפונקל כמנכ"ל בנק הפועלים שוויץ וכיו"ר דירקטוריון ודירקטור של בנקים וחברות בקבוצת בנק הפועלים, כמו גם השכלתו בתחום הכלכלה מקנים לו את ההבנה העסקית והמיומנות הראויה הנדרשת על מנת להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של הבנק ולעורר דיון בקשר לאופן הצגת הנתונים הכספיים של הבנק.
- ד. מר יגאל לנדאו - ניסיונו המקצועי של מר לנדאו כמנהל חברות שונות, כגון היותו מנכ"ל חירם לנדאו בע"מ, רציו חיפשי נפט בע"מ, וכדירקטור בחברות שונות כמו גם השכלתו הכוללת תואר מוסמך במנהל עסקים, מקנים לו הבנה בנושאים עסקיים ומאפשרים לו להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של הבנק ולעורר דיון בקשר לאופן הצגת הנתונים הכספיים של הבנק.
- ה. מר מאיר דיין - ניסיונו המקצועי של מר דיין כדירקטור חיצוני בבנק לאומי לישראל בע"מ ובבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, כמו גם השכלתו בתחום הכלכלה ומנהל העסקים מקנים לו את ההבנה העסקית והמיומנות הראויה הנדרשת על מנת להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של הבנק ולעורר דיון בקשר לאופן הצגת הנתונים הכספיים של הבנק.
- ו. ד"ר יעקב ליפשיץ - ניסיונו המקצועי של ד"ר ליפשיץ כמנכ"ל משרד האוצר, סמנכ"ל בכיר, הממונה על האשראי בבנק דיסקונט לישראל, חבר דירקטוריון בבנק דיסקונט למימון תעשייה וכן כיו"ר דירקטוריון וכחבר דירקטוריון בחברות נוספות, כמו גם השכלתו בתחום הכלכלה מקנים לו את ההבנה העסקית והמיומנות הראויה הנדרשת על מנת להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של הבנק ולעורר דיון בקשר לאופן הצגת הנתונים הכספיים של הבנק.
- ז. מר יצחק מנור - ניסיונו המקצועי של מר מנור במסגרת כהונתו כדירקטור בחברות שונות מקבוצת אי.די.בי, בין השנים 2003 – 2013, לרבות כמשנה ליו"ר דירקטוריון אי.די.בי אחזקות בע"מ וכן כהונתו כדירקטור בבנק אגוד לישראל בע"מ בין השנים 2011-1993, כמו גם השכלתו במנהל עסקים, מקנים לו את ההבנה העסקית והמיומנות הראויה הנדרשת על מנת להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של הבנק ולעורר דיון בקשר לאופן הצגת הנתונים הכספיים של הבנק.
- ח. גב' מיכל מרום בריקמן - ניסיונה המקצועי של הגב' מרום בריקמן כסמנכ"ל כספים בקבוצת חברות הי טק, בארץ ובחו"ל, תפקידה כאנליסטית בכירה בחברת גיזה ייעוץ כלכלי וכמו כן השכלתה בתחומי מנהל עסקים, חשבונאות ומימון, וכן היותה רואת חשבון מוסמכת, מקנים לה את ההבנה העסקית והמיומנות הראויה הנדרשת על מנת להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של הבנק ולעורר דיון בקשר לאופן הצגת הנתונים הכספיים של הבנק.
- ט. ד"ר זלמן סגל - ניסיונו המקצועי של ד"ר זלמן סגל כסגן יו"ר ומנכ"ל בנק לאומי USA, כיו"ר בנק לאומי רומניה ובתפקידי ניהול בכירים בקבוצת בנק לאומי וכן כחבר דירקטוריון בחברות שונות, כמו גם השכלתו בתחומי כלכלה ומנהל עסקים מקנים לו את ההבנה העסקית והמיומנות הראויה הנדרשת על מנת להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של הבנק ולעורר דיון בקשר לאופן הצגת הנתונים הכספיים של הבנק.
- י. גב' נירה דרור - ניסיונה המקצועי של הגב' נירה דרור כדירקטורית וכיו"ר ועדת הביקורת בבנק הפועלים וכן כחברת דירקטוריון בחברות שונות, כמו גם השכלתה בתחומי כלכלה ומנהל עסקים מקנים לה את ההבנה העסקית והמיומנות הראויה הנדרשת על מנת להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של הבנק ולעורר דיון בקשר לאופן הצגת הנתונים הכספיים של הבנק.

השיעור המזערי שנקבע על ידי הדירקטוריון, בשים לב לגודלו של הבנק, מורכבות פעילותו וסיכוניו, מאפשר לבנק לעמוד בחובות המוטלות עליו בכלל ובחובות לעניין בדיקת מצבו הכספי של הבנק, לבדיקת הדוחות הכספיים ואישורם. יתר חברי דירקטוריון הבנק, אשר לא נכללו במניין הדירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית הינם בעלי כשירות מקצועית - כהגדרת המונח בתקנות החברות (תנאים ומבחנים לדירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ולדירקטור בעל כשירות מקצועית), תשס"ו-2005.

הואיל וכל חברי ועדת ביקורת בתפקידה כוועדה לבחינת דוחות כספיים הינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית ו-10 מתוך חברי הדירקטוריון הינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית, בדירקטוריון מספר דירקטורים מספק לצורך בחינה עניינית ומקצועית של הדוחות הכספיים.

- ביום 3 בפברואר 2016 החלה הגב' נירה דרור לכהן כדירקטורית חיצונית בבנק לפי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין.
- ביום 29 באוקטובר 2015 סיים מר גיורא מורג את כהונתו כדירקטור חיצוני לפי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין.
- ביום 1 ביוני 2015 החל מר מאיר דיין לכהן כדירקטור חיצוני בבנק לפי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין.
- ביום 31 בינואר 2015, סיימה הגב' מירי לנט-שריר את כהונתה כדירקטורית חיצונית לפי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין.
- ביום 1 בינואר 2015 החלה גב' מיכל מרום בריקמן לכהן כדירקטורית חיצונית לפי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין.

חברי ההנהלה ונושאי משרה בכירה

חברי הנהלה:

מר ישראל טראו	-	מנהל כללי ראשי
מר אפרים אברהם	-	סמנכ"ל, ראש אגף ניהול פיננסי
גב' נטע אברהמוב ביטן	-	סמנכ"ל, ראש אגף בקורות וניהול סיכונים
מר ארנון זית	-	סמנכ"ל, ראש אגף חשבונאי ראשי
גב' אילה חפץ	-	סמנכ"ל, ראש אגף עסקים
מר חמי מורג	-	סמנכ"ל בכיר, ראש אגף משאבים
גב' שבי שמר	-	סמנכ"ל בכיר, ראש אגף קמעונאות, נכסי לקוחות ויעוץ

- גב' עדנה פרס לכיש סיימה את כהונתה כראש אגף קמעונאות, נכסי לקוחות ויעוץ ביום 28 בפברואר 2015 והחל מיום 1 במרס 2015 מכהנת גב' שבי שמר כראש אגף קמעונאות, נכסי לקוחות ויעוץ (ראה דוח מידי של הבנק מיום 24 בפברואר 2015, אסמכתא: 2015-01-037591).
- גב' שבי שמר סיימה את כהונתה כראש אגף עסקים בבנק ביום 28 בפברואר 2015, והחל מיום 5 באפריל 2015 מכהנת גב' אילה חפץ כראש אגף עסקים בבנק (ראה דוח מידי של הבנק מיום 24 בפברואר 2015, אסמכתא 2015-01-037558).
- למצבת עדכנית של נושאי המשרה הבכירה בבנק ראה דוח מידי של הבנק מיום 3 בפברואר 2016 (אסמכתא -2016-01-022546).

נושאי משרה בכירה אחרים:

ד"ר מוריה הופטמן-דורון, עו"ד	-	סמנכ"ל, יועצת משפטית ראשית
ד"ר עקיבא שטרנברג	-	סמנכ"ל בכיר, מבקר פנימי ראשי
גב' עירית מקוב ירושלמי, עו"ד	-	סגנית היועצת המשפטית ומזכירת הבנק

להלן פרטים בדבר חברי ההנהלה:

1.	שם נושא המשרה:	מר ישראל טראו
	מספר זיהוי:	53641775
	תאריך לידה:	16.12.1955
	תאריך תחילת כהונה:	1.3.2014
	התפקיד שממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו:	מנכ"ל התאגיד. יו"ר אגוד מערכות בע"מ ויו"ר אגוד השקעות וייזום (א.ש.י) בע"מ.
	האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד:	לא.
	השכלתו וניסיונו ב- 5 השנים האחרונות:	בוגר (B.A) במדעי הרוח מאוניברסיטת תל אביב. לימודים מתקדמים למנהלים במימון, שוק ההון וניהול במסגרת ל.ה.ב. בפקולטה למנהל עסקים ע"ש רקנאטי, אוניברסיטת ת"א. מנכ"ל בנק אוצר החייל.

2.	שם נושא המשרה:	מר אפרים אברהם
	מספר זיהוי:	52752078
	תאריך לידה:	24.9.1954
	תאריך תחילת כהונה:	1.7.2007
	התפקיד שממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו:	סמנכ"ל, ראש אגף ניהול פיננסי. יו"ר אגוד כספים בע"מ (א.ק.ן לשעבר) (עד חודש פברואר 2014), דירקטור באגוד הנפקות בע"מ, החברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ ובאגוד השקעות וייזום (א.ש.י) בע"מ, ומנכ"ל אגוד השקעות וייזום (א.ש.י) בע"מ
	האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד:	לא.
	השכלתו וניסיונו ב- 5 השנים האחרונות:	השכלה תיכונית. דירקטור בדירקטוריון הבורסה ודירקטור חליף במסלוקת המעו"ף של הבורסה (עד חודש יולי 2014).

שם נושא המשרה:	גב' נטע אברהמוב ביטן	3.
מספר זיהוי:	28610574	
תאריך לידה:	21.3.1971	
תאריך תחילת כהונה:	18.3.2014	
התפקיד שממלא בתאגיד, בחברה בת שול, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו:	סמנכ"ל, ראש אגף בקרות וניהול סיכונים, מנהלת הסיכונים הראשית של הבנק (CRO). דירקטורית ברישומי בנק אגוד לישראל בע"מ.	
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד:	לא.	
השכלתו וניסיונו ב- 5 השנים האחרונות:	בוגרת (B.B) במנהל עסקים מהמכללה למנהל בתל אביב. רו"ח מוסמכת (CPA). ראש אגף חשבונאי ראשי, החשבונאית הראשית של הבנק.	

שם נושא המשרה:	ד"ר עקיבא שטרנברג	4.
מספר זיהוי:	13577895	
תאריך לידה:	30.8.1961	
תאריך תחילת כהונה:	1.4.2014	
התפקיד שממלא בתאגיד, בחברה בת שול, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו:	סמנכ"ל בכיר, מבקר פנימי ראשי של הבנק.	
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד:	לא.	
השכלתו וניסיונו ב- 5 השנים האחרונות:	דוקטור (Ph.D) במנהל עסקים מאוניברסיטת בר-אילן, מוסמך (M.S.M) במנהל עסקים מ- BOSTON UNIVERSITY BEN GURION UNIVERSITY ובוגר (B.A) בכלכלה מ- THE JOHNS HOPKINS UNIVERSITY. ראש אגף בקרות וניהול סיכונים, מנהל הסיכונים הראשי של הבנק.	

5.	שם נושא המשרה:	מר ארנון זית
	מספר זיהוי:	28420768
	תאריך לידה:	3.2.1971
	תאריך תחילת כהונה:	18.3.2014
	התפקיד שממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו:	סמנכ"ל, חשבונאי ראשי, וראש אגף חשבונאי ראשי. יו"ר דירקטוריון אגוד הנפקות בע"מ, דירקטור באגוד מערכות בע"מ.
	האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד:	לא.
	השכלתו וניסיונו ב- 5 השנים האחרונות:	רו"ח, בוגר (B.A) בכלכלה ובמנהל עסקים, מאוניברסיטת בר אילן. מוסמך (M.B.A) במנהל עסקים, מהאוניברסיטה העברית. משנה למנכ"ל, סמנכ"ל, ראש אגף כספים בבנק ירושלים בין השנים 2008 – 2013.

6.	שם נושא המשרה:	מר חמי מורג
	מספר זיהוי:	050744226
	תאריך לידה:	2.7.1951
	תאריך תחילת כהונה:	1.6.2006
	התפקיד שממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו:	סמנכ"ל בכיר, ראש אגף משאבים. יו"ר אגוד עודפים בע"מ (אגוד קופ"ג לשעבר) ויו"ר אגודים בע"מ. דירקטור באגוד השקעות וייזום (א.ש.י) בע"מ ובאגוד מערכות בע"מ.
	האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד:	לא.
	השכלתו וניסיונו ב- 5 השנים האחרונות:	בוגר (B.A) במדעי החברה מהאוניברסיטה הפתוחה, מוסמך (M.A) במדעי המדינה מאוניברסיטת חיפה, בוגר ביקורת פנימית במכללה למנהל תל אביב ולימודי כלכלה וחשבונאות ב-MONTGOMERY MD.

7.	שם נושא המשרה:	גב' שבי שמר
	מספר זיהוי:	059030957
	תאריך לידה:	1.9.1964
	תאריך תחילת כהונה:	1.9.2010
	התפקיד שממלא בתאגיד, בחברה בת שול, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו:	סמנכ"ל בכיר, ראש אגף עסקים. יו"ר דירקטוריון באגוד ליסינג בע"מ, דירקטורית באגודים בע"מ, דירקטורית באגודים סוכנות לביטוח בע"מ.
	האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד:	לא.
	השכלתו וניסיונו ב- 5 השנים האחרונות:	בוגרת (B.A) בהנדסת תעשיה וניהול – מוסמך במדעים (B.S.C) ומוסמכת (M.A) במנהל עסקים, שניהם מאוניברסיטת בן גוריון בבאר שבע. לשעבר, מנהלת מרכז עסקים המרכז - אגף מסחרי בבנק הפועלים בע"מ.

8.	שם נושא המשרה:	גב' אילה חפץ
	מספר זיהוי:	058251372
	תאריך לידה:	6.6.1963
	תאריך תחילת כהונה:	5.4.2015
	התפקיד שממלא בתאגיד, בחברה בת שול, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו:	סמנכ"ל, ראש אגף עסקים. דירקטורית באגודים בע"מ.
	האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד:	לא
	השכלתו וניסיונו ב- 5 השנים האחרונות:	בוגרת (B.A) בכלכלה, Baruch College City University of New York, מוסמכת (M.B.A) במנהל עסקים, האוניברסיטה העברית בירושלים. מנהלת מרכז עסקים נגב ומרכז עסקים דרום בבנק הפועלים.

להלן פרטים בדבר נושאי משרה בכירה נוספים:

9.	שם נושא המשרה:	ד"ר מוריה הופטמן-דורון
	מספר זיהוי:	24517070
	תאריך לידה:	9.12.1969
	תאריך תחילת כהונה:	1.9.2009
	התפקיד שממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו:	סמנכ"ל, יועצת משפטית ראשית, ראש האגף לייעוץ משפטי וציות והממונה על האכיפה הפנימית בתחום ניירות הערך ונציבת תלונות הציבור.
	האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד:	לא.
	השכלתו וניסיונו ב- 5 השנים האחרונות:	בוגרת (L.LB), בעלת דוקטורט (Ph.D) במסלול ישיר, שניהם במשפטים מאוניברסיטת בר-אילן. עורכת דין מוסמכת. יועצת משפטית ראשית של התאגיד, אחראית איסור הלבנת הון וממונה על האכיפה הפנימית בתחום ניירות הערך.

10.	שם נושא המשרה:	גב' עירית מקוב - ירושלמי
	מספר זיהוי:	23018658
	תאריך לידה:	23.6.1967
	תאריך תחילת כהונה:	10.12.2007
	התפקיד שממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו:	מזכירת הבנק וסגנית יועצת משפטית ראשית.
	האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד:	לא.
	השכלתו וניסיונו ב- 5 השנים האחרונות:	בוגרת (L.LB) במשפטים מאוניברסיטת תל אביב ומוסמכת (MA) במנהל עסקים מאוניברסיטת בר-אילן, עורכת דין מוסמכת. דירקטורית במדנס אחזקות בע"מ.

גילוי בדבר המבקר הפנימי

המבקר הפנימי הראשי של הבנק והחברות הבנות (למעט אגוד הנפקות בע"מ) הוא ד"ר עקיבא שטרנברג, סמנכ"ל בכיר בבנק. לד"ר שטרנברג תואר דוקטור (Ph.D) במנהל עסקים מאוניברסיטת בר-אילן, מוסמך (M.S.M) במנהל עסקים מ- THE JOHNS HOPKINS UNIVERSITY/ BEN GURION UNIVERSITY BOSTON UNIVERSITY ובוגר (B.A) בכלכלה מ- UNIVERSITY. עד ליום 17 במרס 2014 כיהן ד"ר שטרנברג במשך 7 שנים כראש אגף בקרות וניהול סיכונים ומנהל סיכונים ראשי (CRO) בבנק. לפני כן כיהן ד"ר שטרנברג כראש אגף השקעות (כיום אגף ניהול פיננסי) בבנק (בין השנים: 2004-2007). ד"ר שטרנברג כיהן כדירקטור במסלוקת מעו"ף של הבורסה וכדירקטור חליף בדירקטוריון הבורסה ובעקבות מינויו כמבקר פנימי חדל מלכהן בתפקידים אלה.

המבקר הפנימי הראשי הינו עובד הבנק ובעל נסיון הן בתחום העסקי והן בתחום הבקרתי ועומד בתנאים הקבועים בסעיף 3(א) בחוק הביקורת הפנימית, תשנ"ב-1992 ("חוק הביקורת הפנימית"), למעט התנאי הקבוע בסעיף 3(א)(5) לחוק האמור (השתתפות בהשתלמות מקצועית). עם זאת, מינויו של ד"ר שטרנברג אושר על ידי המפקח על הבנקים, בהתאם לסמכותו לפי סעיף 14(ג)(1) לפקודת הבנקאות, 1941, הקובע כי על אף האמור בסעיף 3(א)(5) לחוק הביקורת הפנימית, רשאי המפקח, במקרים חריגים, לאשר מינוי מבקר פנימי שלא מתקיים בו האמור באותו סעיף, אם מצא שהוא בעל ניסיון משמעותי בתפקידים בכירים בתחומי פעילותו של תאגיד בנקאי, והוא התחייב להשתתף בהשתלמות כאמור באותו סעיף בסמוך ככל הניתן לאחר מינויו. כמו כן, עומד המבקר הפנימי הראשי בתנאים הקבועים בסעיף 146(ב) לחוק החברות ובהוראות סעיף 8 לחוק הביקורת הפנימית ואין לו קשרים עסקיים מהותיים או קשרים מהותיים אחרים עם הבנק או עם גוף קשור אליו. עובדי הביקורת הפנימית עומדים אף הם בהוראות סעיף 8 לחוק הביקורת הפנימית. המבקר הפנימי הראשי פועל מכוח כתב מינוי (צ'ארטר) של דירקטוריון הבנק. כתב המינוי מסדיר את עבודתו וסמכויותיו.

דרך המינוי וכפיפות ארגונית

ביום 12 בנובמבר 2013 אישרה ועדת הביקורת וביום 22 בנובמבר 2013 אישר דירקטוריון הבנק (ובהמשך אישרו גם הדירקטוריונים של החברות הבנות כאמור לעיל) את מינויו של ד"ר שטרנברג, וזאת על רקע השכלתו וכישוריו ועל רקע ניסיונו עתיר השנים בתפקידים בכירים בבנק, הכל כמפורט לעיל, במסגרתם צבר ד"ר שטרנברג ידע, הבנה והיכרות מעמיקה עם תהליכי העבודה בבנק, תחומי פעילותו של הבנק ותהליכי הבקרה והביקורת בבנק. הממונה הארגוני על המבקר הפנימי הראשי הינו יו"ר דירקטוריון הבנק.

תכנית עבודת הביקורת הפנימית

הביקורת הפנימית פועלת בהתאם לתוכנית עבודה רב שנתית בה מוצגים הגופים והנושאים שיבוקרו במהלך ארבעת השנים הקרובות. תוכנית העבודה הרב שנתית נסמכת על סקר סיכונים מקיף שערכה הביקורת הפנימית על כל יחידות הבנק. הסקר מעודכן באופן שוטף על ידי הביקורת הפנימית ומושווה גם עם סקרי סיכונים אותם עורכת הנהלת הבנק. תוכנית העבודה השנתית נגזרת מהתוכנית רב שנתית של הביקורת, מתוכנית העבודה השנתית של הבנק, מנושאים שנמסרו לבדיקה על ידי הדירקטוריון, ועדת הביקורת והנהלת הבנק וכן מדרישות רשויות ובהם בנק ישראל. תוכנית העבודה כוללת גם את החברות המאוחדות של הבנק. בנוסף לאמור לעיל עורכת הביקורת הפנימית סקירה בלתי תלויה על מסמך ה- ICAAP, במסגרת זו מכסה הביקורת מגוון רחב מאוד של תחומים אותם יש לסקור ולבקר. חלק מתחומים אלו נבדקים מדי תקופה. חלק אחר של התחומים משולב במסגרת תוכנית העבודה הרב שנתית של הביקורת הפנימית (בעיקר אלה שקשורים לממשל תאגידי). תוכנית העבודה נדונה ומאושרת בדירקטוריון הבנק לאחר שוועדת הביקורת דנה והמליצה לדירקטוריון הבנק לאשרה. תכנית העבודה מותירה בפני המבקר הפנימי הראשי, שיקול דעת לסטות ממנה בכפוף לאישור מראש של ועדת הביקורת. במסגרת הסכם למתן שירותי מחשוב ותפעול בין בנק לאומי לבנק אגוד, הביקורת הפנימית של הבנק מקבלת לעיונה ממצאים מתוך דוחות הביקורת בתחום טכנולוגיית המידע של בנק לאומי הנוגעים לשירותים הניתנים לבנק. כן נקבע תהליך של

העברת מידע המתייחס לבנק באופן מיידי במקרים חריגים בהם הביקורת הפנימית של בנק לאומי מעבירה דיווח על כשלים וליקויים מהותיים לוועדת הביקורת של בנק לאומי.

מספר המשרות המקצועיות הממוצעות בשנת 2015

מבקר פנימי ראשי	1
עובדי הביקורת הפנימית בבנק	18
מיקור חוץ *	3
* שווה ערך לכ - 3 משרות	

בחישוב זה לא נספרו המשאבים המוקצים לביקורות בתחום טכנולוגיית המידע אשר מבוצעות על ידי לאומי על מערכות המופעלות על ידי לאומי והמשמשות את בנק אגוד.

עריכת הביקורת

עבודת הביקורת הפנימית מבוצעת על פי חוק הביקורת הפנימית, פקודת הבנקאות, כללי בנקאות (הביקורת הפנימית), הוראות ניהול בנקאי תקין ולרבות הוראת ניהול בנקאי תקין 307 בנושא פונקצית הביקורת הפנימית שפורסמה לאחרונה, הנחיות פרטניות של הפיקוח על הבנקים והנחיות מקצועיות של לשכת המבקרים הפנימיים בישראל, הנחיות המושתתות על הנחיות בינלאומיות למבקרים פנימיים. ועדת הביקורת מקיימת, מעת לעת, דיונים במיפוי סיכונים ובנהלי עבודת הביקורת הפנימית במטרה לוודא כי הביקורת מבוצעת בהיקפים ובתדירויות הנדרשים תוך עמידה בתקנים מקצועיים.

גישה למידע

למבקר הפנימי ניתנת גישה חופשית למידע הקיים בבנק, כאמור בסעיף 9 לחוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב-1992 ובכלל זה גישה מתמדת ובלתי אמצעית למערכת המידע של הבנק, לרבות לנתונים הכספיים.

דין וחשבון המבקר הפנימי הראשי

כל דוח ביקורת מוגש בכתב ליושב ראש הדירקטוריון, ליושב ראש ועדת הביקורת ולמנכ"ל. תמצית כל דוח מועלית לדיון בוועדת הביקורת המתכנסת בדרך כלל, אחת לחודש. במקרים של דוחות מהותיים או בעלי ממצאים חמורים במיוחד מובא הדוח במלואו לוועדה. כמו כן מובאים למליאת הדירקטוריון דוחות ביקורת אשר ועדת הביקורת סבורה, לאחר קבלת המלצה של המבקר הפנימי, בדבר חשיבותן, להביאן לידיעת מליאת הדירקטוריון.

לאחר סיום הדיון בוועדת הביקורת עוקב המבקר הפנימי הראשי אחר הליקויים עד לסיום הטיפול בהם. במסגרת המעקב נבחנים הליקויים הפתוחים מדי כחצי שנה בהנהלת הבנק ולאחר מכן גם בוועדת הביקורת במטרה לוודא כי הליקויים מתוקנים כהלכה ובפרקי זמן נאותים. כמו כן, בהתאם להוראת נוהל בנקאי תקין 307, מדווח המבקר הפנימי לוועדת הביקורת דוח ביצוע חצי שנתי ושנתי של תוכנית עבודת הביקורת, רשימה חצי שנתי ושנתית של כל דוחות הביקורת בשנה המדווחת ודוח סיכום הפעילות של הביקורת הפנימית. הדיונים בדוחות החצי שנתיים של 2015 נערכו בתאריכים: 30.8.2015 ו- 10.2.2016.

הערכת הדירקטוריון את פעילות המבקר הפנימי הראשי

לדעת הדירקטוריון וועדת הביקורת, היקף, אופי ורציפות פעילות המבקר הפנימי הראשי וצוותו ותוכנית עבודתו סבירים בנסיבות העניין, ויש בהם כדי להגשים את מטרות הביקורת הפנימית בבנק ובחברות המאוחדות שלו.

תגמול

להלן פירוט התגמולים למבקר הפנימי הראשי לשנת 2015 (לפי הפירוט הנדרש בטבלת מקבלי התגמול הגבוה בבנק):

<u>אלפי ש"ח</u>	
1,141	תגמולים עבור שירותים(1), (2):
	שכר - משכורת
312	- פיצויים, תגמולים, קרן השתלמות, חופשה, ביטוח לאומי ושווי שימוש
251	- השלמת עתודות בגין הוצאות נלוות עקב שינויים בשכר בשנת החשבון
191	מענק (3)
<u>1,895</u>	סה"כ שכר

- (1) סכומי התגמולים הינם במונחי עלות לבנק, לא כולל מס שכר. הסכומים נכללים בדוח רווח והפסד בסעיף "משכורות והוצאות נלוות". לא קיימים תגמולים נוספים עבור שירותים - דמי ניהול, דמי יעוץ, עמלה ואחר.
- (2) לא קיימים תגמולים אחרים שאינם עבור שירותים. לא ניתנו הטבות בגין ריבית על פקדונות, היות ושיעורי הריבית אינם עדיפים על אלה הניתנים ללקוחות אחרים של הבנק המפקידים פקדונות בסדרי גודל, תנאי הצמדה ותנאי פרעון דומים. לא נכללו הטבות בגין עסקאות בנקאיות אחרות, מאחר וסכומם של הטבות אלה אינו מהותי ואינו עולה על סך של 50 אלפי ש"ח לשנה והן מוענקות באותם תנאים ושיעורים לכל עובדי הבנק.
- (3) נכלל אומדן למענק בגין שנת 2015 – ראה פירוט בסעיף (2)(ב) בפרק "שכר בכירים ותגמולים לבעלי עניין". יובהר כי מענקים ששולמו בשנת 2015 בגין שנים קודמות (2012-2013) בהתאם לפריסת תשלומים על פי תוכניות התגמול, לא נכללו במספר לעיל.
- (4) לפירוט הלוואות בתנאי הטבה והלוואות שניתנו בתנאים רגילים ראה סעיף (3) בפרק "תגמולים לבעלי עניין ונושאי משרה בכירה".
- (5) לפרטים בדבר תנאי העסקה של ד"ר שטרנברג ראה סעיף 1.1(ג) בפרק "שכר בכירים ותגמולים לבעלי עניין".

לדעת הדירקטוריון לתגמולים למבקר הפנימי הראשי אין השפעה על הפעלת שיקול דעתו המקצועי.

גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים

דירקטוריון הבנק הינו האורגן המופקד על בקרת העל בבנק וכן על אישור הדוחות הכספיים שלו. הדוחות הכספיים, דוח דירקטוריון והנהלה, ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים (להלן "הדוחות הכספיים") נערכים על ידי אגף חשבונאי ראשי בראשותו של מר ארנון זית, החשבונאי הראשי. הדוח המפורט על הסיכונים נערך על ידי אגף בקורת וניהול סיכונים. במסגרת עריכת הדוחות הכספיים והדוח המפורט על סיכונים (להלן "הדוחות") נערכים דיונים מקדימים עם חברי הנהלת הבנק ועובדים בכירים אחרים, ביחס לנושאים שבאחריותם. כמו כן, מתקיימים דיונים בטיטוט הדוחות עם המנכ"ל, מר ישראל טראו ועם יושב ראש הדירקטוריון, מר זאב אבלס.

במסגרת יישום סעיף 302 של חוק "Sarbanes Oxley" (להלן: "SOX") מופו תהליכי העיבוד והעריכה העיקריים של הדוחות הכספיים, וכן מופו הסיכונים והבקורות ביחס לתהליכים שמופו. החל מהדוחות השנתיים של 2008 נכנס לתוקף סעיף 404 של ה-SOX. סעיף זה קובע הוראות באשר לאחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי (ראה פרק "בקורות ונהלים"). בסוף כל רבעון, כל מבצעי הבקורות מאשרים למנהל ה-SOX באגף חשבונאי ראשי את ביצוע הבקורות. בנוסף, נושאי המשרה הרלוונטיים חותמים על הצהרה מול המנכ"ל והחשבונאי הראשי, כי בהתבסס על ידיעתם, הדיווחים שבתחום אחריותם אינם כוללים כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסרים בהם מצגים של עובדות מהותיות הנחוצות כדי שהמצגים שנכללו בהם, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדיווחים, וכי הדיווחים משקפים באופן נאות מכל הבחינות המהותיות את הנושאים הנכללים בהם. בהתאם לצורך מתקיימות בתקופת עריכת הדוחות התייעצויות שוטפות עם ראוי החשבון המבקרים. בנוסף, בכל רבעון מתקיימים דיונים בנוכחות ראוי החשבון המבקרים, המנכ"ל, החשבונאי הראשי, ראש אגף עסקים וראש אגף ניהול פיננסי (לפי הצורך), בסוגיות מהותיות הרלוונטיות לרבעון.

עם סיום עריכת הדוחות מתכנסת "ועדת גילוי" המורכבת מחברי הנהלת הבנק ובכירים נוספים, אשר במסגרתה מתקיימים דיונים מקדמיים בטיטוט הדוחות. סיכומי דיונים משיבות אלו מוגשים לוועדת הביקורת בעת הדיון המקדמי המפורט בטיטוט הדוחות הכספיים כמפורט להלן.

מידי רבעון, לפני הדיון בדוחות במסגרת הדירקטוריון, מתכנסת ועדת הביקורת של הדירקטוריון לשתי ישיבות לפחות. הישיבה הראשונה מוקדשת בעיקר לדיון בנאותות הסיווג והפרשות להפסדי אשראי, בהיקף החובות הבעייתיים, בשווי הוגן של מכשירים פיננסיים ובהפרשות לירידות ערך בעלות אופי אחר מזמני של אג"ח קונצרניות בתיק הזמין למכירה. דיון זה נערך בהשתתפות יו"ר הדירקטוריון, המנכ"ל, החשבונאי הראשי, ראש אגף עסקים, ראש אגף ניהול פיננסי, ראוי החשבון המבקרים וגורמים נוספים. כמו כן, אחת לשנה נדונה בוועדה זו גם המדיניות החשבונאית בנושאים הקריטיים ואומדנים חשבונאיים קריטיים (כאשר יש שינוי מהותי מתקיים דיון ברבעון בו חל השינוי).

בישיבתה השנייה, דנה הוועדה באופן מפורט בטיטוט הדוחות, בבקורות הפנימיות הקשורות בדיווח הכספי ובשלמות ונאותות הגילוי בדוחות הכספיים והדוח המפורט על הסיכונים. הדיון נערך בהשתתפות יו"ר הדירקטוריון, המנכ"ל, החשבונאי הראשי, מנהלת הסיכונים הראשית (בדיון בנושא הדוח המפורט על הסיכונים), ראוי החשבון המבקרים וגורמים נוספים על פי הצורך. במסגרת הליך אישור הדוחות הכספיים והדוח המפורט על הסיכונים על ידי ועדת הביקורת והדירקטוריון, מועברות טיטוט הדוחות לעיונם והערותיהם של הדירקטורים, מספר ימים לפני מועד הישיבה הקבועה לדיון בדוחות הכספיים.

בוועדת הביקורת חברים ארבעה דירקטורים, כאשר כולם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית. הערות הועדה, באם ישנן, מיושמות והמלצותיה לאישור הטיטוט הסופית מובאות לדיון ואישור בדירקטוריון. לפרטים בדבר הדירקטורים וחברותם בוועדות השונות ראה בפרק "הדירקטוריון".

בישיבת הדירקטוריון הדנה באישור הדוחות הכספיים והדוח המפורט על הסיכונים השנתיים ורבעוניים, משתתפים מלבד חברי הדירקטוריון גם המנכ"ל, החשבונאי הראשי, מנהלת הסיכונים הראשית (בדיון בנושא הדוח המפורט על הסיכונים), וראוי החשבון המבקרים. בישיבה הדנה בדוחות הכספיים השנתיים משתתפים בנוסף כל חברי פורום ישיבות ההנהלה.

בתום הדיון מתקבלת החלטה בדבר אישור הדוחות הכספיים והדוח המפורט על הסיכונים של הבנק, והסמכת יו"ר הדירקטוריון, המנכ"ל והחשבונאי הראשי לחתום על הדוחות הכספיים. בדוחות השנתיים מוסמך גם מר ישעיהו לנדאו, במסגרת תפקידו כסגן יו"ר הדירקטוריון. על הדוח המפורט על הסיכונים מוסמכים לחתום, היו"ר הדירקטוריון, המנכ"ל ומנהלת הסיכונים הראשית.

שכר רואה החשבון המבקר

להלן פרטים בדבר שכר רואי החשבון המבקרים של הבנק:

הבנק		מאוחד		
2014	2015	2014	2015	אלפי ש"ח
4,099	3,839	4,359	4,096	עבור פעולות ביקורת: (1) (2) (3)
-	-	121	76	רואה החשבון המבקר
4,099	3,839	4,480	4,172	רואה חשבון מבקר אחר
284	306	284	306	עבור שירותים נוספים: (3)
-	49	88	49	שירותים הקשורים לביקורת:
569	599	569	599	רואה החשבון המבקר
-	-	-	-	שירותי מס:
853	954	941	954	רואה החשבון המבקר
4,952	4,793	5,421	5,126	שירותים אחרים:
				רואה חשבון מבקר אחר
				סך הכל

- (1) שכר רואה החשבון המבקר כולל תשלומים לשותפויות ולתאגידים בשליטתו וכן תשלומים על פי חוק מע"מ.
- (2) כולל ביקורת דוחות כספיים שנתיים וסקירת דוחות ביניים.
- (3) כולל שכר ששולם ושכר שנצבר.

שכר בכירים ותגמולים לבעלי עניין

להלן פירוט התגמולים למקבלי התגמול הגבוה ביותר מבין נושאי המשרה הבכירים בבנק לשנת 2015, באלפי ש"ח:

סר"כ	תגמולים אחרים ²		תגמולים עבור שירותים ¹									
	תגמולים אחרים ²	ריבית	סר"כ	מענק ³	השלמת עתודות בגין הוצאות נלוות עקב שינויים בשכר ובתנאי פרישה בשנת החשבון	פיצויים, תגמולים, קרן השתלמות, חופשה, יובלות, ביטוח לאומי, שווי שימוש	משכורת	שיעור החזקה בהון התאגיד	היקף משרה	תפקיד	שם	
3,807	-	-	3,807	844	(5)	645	2,323	0.01%	75%	יו"ר הדיקטוריון - (א)	זאב אבליס	
3,141	-	-	3,141	945	-	392	1,804	-	100%	מנכ"ל - (ב)	ישראל טראו	
1,895	-	-	1,895	191	251	312	1,141	-	100%	סמונ"ל בכיר, מבקר הפנימי - (ג)	עקיבא שטרנברג	
1,633	-	-	1,633	217	-	325	1,091	-	100%	סמונ"ל בכיר, ראש אגף משאבים - (ד)	חמי מורג	
1,518	-	-	1,518	191	13	314	1,000	-	100%	סמונ"ל, ראש אגף חשבונאי ראשי (ה)	ארנון זית	

1. סכומי התגמולים הינם במונחי עלות לנבון, לא כולל מס שכר. הסכומים נכללים בדוח רווח והפסד בסעיף "מעטורות והוצאות נלוות": לא קיימים תגמולים נוספים עבור שירותים – דמי ניהול, דמי יעוץ, עמלה ותשלומים אחרים.
2. טור הריבית כולל סכומי הטבה בגין הוצאות בשיעור הריבית על הלוואות שניתנו לנושאי המשרה הי"ל. תנאיהן ושיעוריהן של הטבות אלה זהים לאלה של כלל עובדי הבנק. ראה גם סעיף (3) להלן. לא ניתנו הטבות בגין ריבית על פקדונות, היות ושיעור הריבית הניתנים לנושאי המשרה בקשר עם פקדונותיהם אינם עדיפים על אלה הניתנים ללקוחות אחרים של הבנק המפקדיים פקדונות בסדר גודל, תנאי הצמדה ותנאי פירעון דומים. הטבלה אינה כוללת הטבות בגין עסקאות בקצאות אחרות ליהן זכאים נושאי המשרה הי"ל מאחר וסכומן של הטבות אלה אינו מהותי, ואינו עולה על סך של 50 אלפי ש"ח לשנה לעובד, והן מוקצות באותם תנאים ושיעורים לכל עובדי הבנק.
3. הסכומים המוצגים בטור זה הינם אומדנים למעקפים בגין שנת 2015 - ראה פירוט בסעיף 2 (ב) להלן. יובהר כי מענקים ששולמו בשנת 2015 בגין שנים קודמות (2013-2012) ברחמים לפריסת תשלומים על פי תכנית התגמול, לא נכללים בטבלה לעיל.
4. מחזיק ב- 3,500 מניות רגילות.

תערוכת נוספות:

- לגבי פירוט הלוואות בתנאי הטבה ובתנאים רגילים – ראה סעיף (3) להלן.
- לגבי תגמולים לבעלי עניין – ראה סעיף (4) להלן.
- לגבי תגמולים למבקר הפנימי – ראה פירוט בפרק "גילוי בדבר המבקר הפנימי".

להלן פירוט התגמולים למקבלי התגמול הגבוה ביותר מבין נושאי המשרה הבכירים בבנק לשנת 2014, באלפי ש"ח:

סה"כ	תגמולים אחרים ²		תגמולים עבור שירותים ¹		תגמולים עבור שירותים ¹		תגמולים עבור שירותים ¹		שם	
	ריבית	סה"כ שכר	מענק ³	השלמת עתודות בגין הוצאות נלוות עקב שינויים בשכר ובמנאי פרישה בשנת החשבון	פיצויים, תגמולים, קרן השתלמות, חופשה, יובלות, ביטוח לאומי, שווי שימוש	משכורת	שיעור החזקה בהון התאגיד	היקף משרה		תפקיד
2,634	-	2,634	(509)	101	719	2,323	0.01% ⁵	75%	יו"ר הידירקטוריון - (א)	זאב אבליס
3,225	-	3,225	4,270	1,005	387	1,563	-	100%	מנכ"ל - (ב)	ישראל טראו
561	-	561	(170)	17	(75)	789	-	100%	מנכ"ל לשעבר	חיים פרייליכמן
2,887	5	2,882	(96)	1,427	356	1,195	-	100%	סמנכ"ל בכיר, ראש אגף קמעונאות, נכס ללקוחות ויועץ	עדנה פרס לניש
1,504	-	1,504	(77)	22	451	1,108	-	100%	סמנכ"ל בכיר, מבקר הפנימי - (ג)	עקיבא שטרנברג
1,321	-	1,321	(84)	-	328	1,077	-	100%	סמנכ"ל בכיר, ראש אגף משאבים - (ד)	חמי מורג

1. סכומי התגמולים הינם במונחי עלות לנכס, לא כולל מס שכר. הסכומים נכללים בדוח רווח והפסד בסעיף "משכורות והוצאות נלוות". לא קיימים תגמולים נוספים עבור שירותים – דמי ניהול, דמי יעוץ, עמלה ותשלומים אחרים.
2. טור הריבית כולל סכומי הטבה בגין החזרת בשיעור הריבית על הלוואות שניתנו לנושאי המשרה ה"ל". תנאין ושיעוריהן של הטבות אלה זהים לאלה של כלל עובדי הבנק. לא ניתנו הטבות בגין ריבית על פקדונות, היות ושיעור הריבית הניתנים לנושאי המשרה בקשר עם פקדונותיהם אינם עדיפים על אלה הניתנים ללקוחות אחרים של הבנק המפקדים פקדונות בסדר מודל, תנאי המגמדה ותנאי פירעון דומים. הטבלה אינה כוללת הטבות בגין עסקאות בקאאות אחרות ליה זכאים נושאי המשרה ה"ל מאחר וסכומן של הטבות אלה אינו מהותי, ואינו עולה על סך של 50 אלפי ש"ח לשנה לעובד. וכן מוקנות באותם תנאים ושיעורים לכל עובדי הבנק.
3. הסכומים המוגשים בטור זה הינם אומדנים למענקים שליליים שקוודו מיתרות מענקים שתשלומם נדחה משנים קודמות - ראה פירוט בסעיף (2) (ג) להלן. יובהר כי מענקים ששולמו בשנת 2014 בגין שנים קודמות (2011-2013) בהתאם לפריסת השלומים על פי תוכנית התגמול, לא נכללים בטבלה לעיל.
4. מענק חתימה חד פעמי ששולם בשנת 2014 למנכ"ל הבנק, במובה שתי משכורות חודשיות- ראה באור 2.ה.21.
5. מחזיק ב- 3,500 מניות רגילות.

תערוך נוספות:

- לגבי תגמולים לבעלי עניין – ראה סעיף (4) להלן.
- לגבי תגמולים למבקר הפנימי – ראה פירוט גם בפרק "גילוי בדבר המבקר הפנימי".

1. תנאי העסקה בכירים

א. מר זאב אבולס - מועסק בבנק על-פי הסכם העסקה אישי מיום 1 בנובמבר 1999 לתקופה בלתי קצובה. כל אחד מהצדדים להסכם ההעסקה רשאי לסיים את ההתקשרות על-פיו בכל עת ולפי שיקול דעתו המוחלט, בהודעה מראש בת שישה חודשים. בהתאם להחלטת האסיפה הכללית של הבנק מיום 11 ביוני 2012 עם סיום העסקתו בבנק (למעט בנסיבות בהן תישלל זכאותו לפיצויי פיטורין), יהיה מר אבולס זכאי לפיצויים כקבוע בד"ב בסך המהווה 100% ממשכורתו האחרונה של היו"ר נכון למועד סיום העסקתו בבנק כפול מספר שנות עבודתו של היו"ר בבנק (לרבות חלק מתוך שנה- באופן יחסי, להלן - "100% פיצויים") וזאת חלף הסכומים שהיו צריכים להיות מופקדים עבורו לקופת גמל לפיצויים אישית על שמו לפי סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורים התשכ"ג-1964. לפיכך, בעת סיום העסקתו של היו"ר, יהיה זכאי מר אבולס לכל הכספים והזכויות שנצברו ויצברו בקופת הפיצויים האישית, והבנק יוסיף וישלם ליו"ר כספים בגובה ההפרש שבין זכאותו ל- 100% פיצויים לבין הכספים והזכויות בקופת הפיצויים האישית. בנוסף, זכאי מר אבולס בעת סיום העסקתו בבנק, גם לפיצויים נוספים בסכום של 100% ממשכורתו האחרונה כפול מספר שנות עבודתו בבנק (לרבות חלק מתוך שנה- באופן יחסי), כפי שאושר באסיפה הכללית של הבנק מיום 30 באפריל 2006. תקופת הגבלת תחרות- 6 חודשים מהמועד בו יפסיק היו"ר את עבודתו בפועל בבנק (בין בפיטורין ובין בהתפטרות). משכורתו של מר אבולס צמודה למדד המחירים לצרכן (מעודכנת אחת לשנה). לעניין זכאות למענקים ראה פירוט בסעיף 2 בהמשך.

ב. מר ישראל טראו - המשמש כמנכ"ל הבנק מיום 1.3.14, מועסק בבנק בהסכם העסקה אישי לתקופה בת 3 שנים ממועד תחילת עבודתו בפועל בבנק ביום 16.2.14 (להלן: "תקופת ההעסקה הראשונה") אשר תוארך, בכפוף לכך שמי מהצדדים לא ייתן הודעה למשנהו, עד 6 חודשים לפני תום תקופת ההעסקה הראשונה, בדבר אי הארכת תקופת ההעסקה. כל צד יהיה רשאי לסיים את ההתקשרות בכל עת ובמתן הודעה מוקדמת בת 6 חודשים מראש, וזאת הן בתקופת ההעסקה הראשונה והן לאחריה, ככל ותוארך. עם תום העסקתו של מר טראו בבנק, מכל סיבה שהיא, יהיה זכאי מר טראו לכל הכספים והזכויות שנצברו לזכותו בפוליסת ביטוח המנהלים וזו תועבר לבעלותו של מר טראו והכל למעט אם סיום העסקתו נעשה בנסיבות בהן ניתן על פי דין לשלול פיצויי פיטורין, וכן ישוחררו כל הסכומים שנצברו לזכותו בקרן השתלמות. מובהר, כי הפרשות הבנק לביטוח מנהלים באות במקום חובת תשלום מלוא פיצויי פיטורים, אם יגיעו כאלה על פי דין, וזאת בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורים, תשכ"ג - 1963 ובהתאם לתנאים שנקבעו באישור הכללי בדבר תשלומי מעבידים לקרן פנסיה ולקופת ביטוח במקום פיצויי פיטורים. מר טראו יהיה מחוייב בתקופת צינון (אי תחרות) בת ששה חודשים מהמועד בו יפסיק לעבוד בפועל בבנק. בתקופת הצינון, יהיה זכאי מר טראו לתשלום משכורת ומלוא התנאים הנלווים (להלן: "תשלום בגין הסתגלות"). מובהר, כי בתקופה בה תקופת הצינון תחפוף את תקופת ההודעה המוקדמת, יהיה מר טראו זכאי רק לתשלום בגין תקופת ההודעה המוקדמת. אם מר טראו יפר התחייבותו לאי תחרות, הרי מבלי לגרוע מכל סעד אחר העומד לרשות הבנק, הוא יהיה חייב להחזיר לבנק את כל התשלומים שקיבל בגין תקופת ההודעה המוקדמת ו/או תקופת הצינון. משכורתו של מר טראו צמודה לעליית מדד המחירים לצרכן (מעודכנת אחת לרבעון). לעניין זכאות למענקים ראה פירוט בסעיף 2 בהמשך. ביום 26 באוקטובר 2014 אישרה האסיפה הכללית של הבנק בהמשך לאישור דירקטוריון הבנק מיום 30 באפריל 2014 ואשרורו מיום 10 בספטמבר 2014 ובהמשך לאישור ועדת התגמול של הבנק מיום 28 באפריל 2014, הענקת מענק חתימה חד פעמי למנכ"ל הבנק, מר ישראל טראו, בגובה שתי משכורות חודשיות (סך הכל 270 אלפי ש"ח).

ג. ד"ר עקיבא שטרנברג – מועסק בבנק מיום 1 באוגוסט 1987. החל מיום 16 בדצמבר 2003 מועסק על-פי הסכם העסקה אישי, בתוקף מאותו מועד, לתקופה בלתי קצובה. כל אחד מהצדדים להסכם ההעסקה רשאי לסיים את ההתקשרות על-פיו בכל עת ומסיבה כלשהי, תוך מתן הודעה מוקדמת בכתב שלושה חודשים מראש ובהתאם לתנאים שנקבעו בהסכם ההעסקה. בהתאם לתיקון להסכם העסקתו של ד"ר שטרנברג שתוקפו מיום 1 באפריל 2014, שיעור פיצויי הפיטורין שישולם לד"ר שטרנברג במקרה של פיטורין, או בנסיבות של התפטרות עקב כך שהבנק ביוזמתו יפסיק כהונתו כמבקר ויעבירו לתפקיד שאינו במעמד חבר הנהלה, יועמד על 200% ממשכורתו החודשית האחרונה (במקום 250% לפני התיקון). שיעור הפיצויים במקרה של התפטרות יועמד על 180% (במקום 100% לפני התיקון), זאת בכפוף לכך שישלים תקופת העסקה של 5 שנות כהונה בתפקידו כמבקר (ככל שד"ר שטרנברג יתפטר במהלך 5 השנים הראשונות לכהונתו כמבקר (למעט בנסיבות בהן הבנק ביוזמתו הפסיק כהונתו כמבקר והעבירו לתפקיד שאינו במעמד חבר הנהלה), יהיה ד"ר שטרנברג זכאי לפיצויים בשיעור של 100%, בכפוף להוראות הדין ומדיניות התגמול של הבנק). מסכומים אלו יופחת ערך פדיון הפיצויים בקרן הפנסיה אליה הפריש הבנק כספים לטובתו. בנוסף, ד"ר שטרנברג זכאי למענק הסתגלות בגובה 3 משכורות, הן בפיטורין והן בהתפטרות, תוך חפיפה בין מענק ההסתגלות לבין התשלום בגין תקופת ההודעה המוקדמת, ככל שהבנק ינתק יחסי העבודה לפני תום תקופת ההודעה המוקדמת ויפדה את יתרתה. מענק זה ישולם במסגרת תשלום בגין הגבלת תחרות. בהתאם לתיקון, תקופת הזכאות של ד"ר שטרנברג לתשלום בגין אי תחרות במקרה של סיום יחסי עבודה בינו לבין הבנק תצומצם ל- 3 חודשים בלבד (במקום 6 חודשים לפני התיקון), כמפורט להלן: תשלום בגין הגבלת תחרות – 3 תשלומים חודשיים בגובה משכורת, בתום כל חודש מניתוק יחסי העבודה (בין בפיטורין ובין בהתפטרות) ואילך, ובלבד שבחודש הקודם עמד בהגבלת התחרות. כל הנ"ל – למעט אם סיום העבודה היה בנסיבות בהן ניתן לשלול פיצויי פיטורים, באופן מלא או חלקי. משכורתו החודשית של ד"ר שטרנברג צמודה לעליית מדד המחירים לצרכן. לעניין זכאות למענקים – ראה פירוט בסעיף 2 בהמשך.

ד. מר חמי מורג – מועסק בבנק על פי הסכם העסקה אישי מיום 23 במאי 2006 בתוקף מיום 1 ביוני 2006, לתקופה בלתי קצובה. כל אחד מהצדדים להסכם ההעסקה רשאי לסיים את ההתקשרות על פיו בכל עת ומסיבה כלשהי, תוך מתן הודעה מוקדמת בכתב שישה חודשים מראש ובהתאם לתנאים שנקבעו בהסכם ההעסקה (הכוללים 3 חודשי הודעה מוקדמת ולאחריהם 3 חודשי הגבלת תחרות, כמפורט להלן). עם סיום העסקתו בבנק, בין בפיטורים ובין בהתפטרות, זכאי מר מורג לקבל לבעלותו את פוליסת ביטוח המנהלים ולשחרור כל הסכומים שנצברו לזכותו בקרן ההשתלמות, זאת למעט אם סיום העבודה היה בנסיבות בהן ניתן לשלול פיצויי פיטורים, באופן מלא או חלקי, על פי דין, במקרה זה יהיה מר מורג זכאי לשחרור סכומי התגמולים הנובעים מתשלומיו בלבד לפוליסה ולקרן ההשתלמות ולחלק היחסי המתאים של תשלומי הבנק (אם בכלל, לפי העניין) לפיצויים ולתגמולים ולקרן ההשתלמות. כל התשלומים שעשה הבנק לפיצויים, על כל הרווחים שאותם תשלומים נשאו, יבואו על חשבון פיצויי הפיטורים, אם ובמידה בה יגיעו למר מורג פיצויים כאלו לפי חוק פיצויי פיטורים, תשכ"ג-1963. בגין הגבלת תחרות (בין בפיטורין ובין בהתפטרות), זכאי מר מורג ל-3 תשלומים חודשיים בגובה משכורת החל מראשית החודש השני הסמוך לאחר חודש סיום תקופת ההודעה המוקדמת, ובלבד שבחודש הקודם עמד בהגבלת התחרות. בנסיבות בהן יסתיימו יחסי העבודה ביוזמת הבנק, זכאי מר מורג בגין הגבלת תחרות, אף לכל התשלומים (והניכויים) לפוליסת ביטוח המנהלים ולקרן ההשתלמות. משכורתו החודשית של מר מורג צמודה למדד המחירים לצרכן. לעניין זכאות למענקים – ראה פירוט בסעיף 2 בהמשך.

ה. מר ארנון זית-מועסק בבנק על פי הסכם העסקה אישי מיום 4 במרץ 2014 בתוקף מיום 18 במרץ 2014, לתקופה בלתי קצובה. כל אחד מהצדדים להסכם ההעסקה רשאי לסיים את ההתקשרות על פיו בכל עת ומסיבה כלשהי, תוך מתן הודעה מוקדמת בכתב שלושה חודשים מראש ובהתאם לתנאים שנקבעו בהסכם ההעסקה. עם סיום העסקתו בבנק, בין בפיטורים ובין בהתפטרות, זכאי מר זית לקבל לבעלותו את פוליסת ביטוח המנהלים ו/או קרן הפנסיה ולשחרור כל הסכומים שנצברו לזכותו בקרן ההשתלמות, זאת למעט אם סיום העבודה היה בנסיבות בהן ניתן לשלול פיצויי פיטורים, באופן מלא או חלקי,

על פי דין. הפרשות הבנק לקרן פנסיה או לביטוח מנהלים באות במקום חובת תשלום מלוא פיצויי הפיטורים, אם יגיעו כאלה למר זית על פי דין, וזאת בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצוי פיטורים, תשכ"ג – 1963 ובהתאם לתנאים שנקבעו באישור הכללי בדבר תשלומי מעבידים לקרן פנסיה ולקופת ביטוח במקום פיצוי פיטורים, ולפי סעיף 28 לחוק פיצוי פיטורים ואישור מכוחו. מר זית מחוייב ל-3 חודשי אי תחרות (תקופת צינון) מיום בו יפסיק לעבוד בפועל בבנק ובכפוף לעמידתו של מר זית בהתחייבותו לאי תחרות זכאי מר זית ל-3 תשלומים חודשיים בגובה משכורת ולכל יתר התנאים הנלווים. מובהר כי בתקופה בה תקופת הצינון חופפת את תקופת ההודעה המוקדמת, כולה או חלקה, יהיה מר זית זכאי רק לתשלום בגין ההודעה המוקדמת. משכורתו החודשית של מר זית צמודה למדד המחירים לצרכן. לענין זכאות למענקים – ראה פירוט בסעיף 2 בהמשך.

2. מענקים

א. תוכנית מענקים - ביום 6 בפברואר 2014 אישרה האסיפה הכללית של הבנק את מדיניות התגמול לנושאי משרה בבנק (להלן: "מדיניות התגמול"), ובכלל זה את תוכנית המענקים לנושאי המשרה הבכירים המהווה נספח למדיניות התגמול (להלן: "תוכנית המענקים"), וזאת בהמשך לאישור דירקטוריון הבנק מיום 31 בדצמבר 2013 ולאישור ועדת התגמול של הבנק מיום 26 בדצמבר 2013. כמו כן, אישרו ועדת התגמול ודירקטוריון הבנק (ולענין יו"ר הדירקטוריון ומנכ"ל הבנק גם האסיפה הכללית של הבנק), כי תוכנית המענקים תאומץ לחוזי ההעסקה של נושאי המשרה הבכירים המכהנים בבנק, ותחליף כל תוכנית מענקים שאושרה לנושאי המשרה הבכירים בבנק על ידי האורגנים המוסמכים של הבנק בעבר, לרבות ביחס לשנת 2013. מדיניות התגמול ותוכנית המענקים גובשו בהתאם לחוק החברות (תיקון מס' 20), התשע"ג-2012 ובהתאם להוראה 301A להוראות ניהול בנקאי תקין של המפקח על הבנקים בענין "מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי". לפרטים נוספים בדבר תוכנית המענקים שאושרה לנושאי המשרה הבכירים בבנק על ידי האסיפה הכללית של הבנק ביום 6 בפברואר 2014- ראה פירוט בבאור 1.ד.21 ו- 2.ד.21 לדוחות הכספיים וכן ראה דו"חות מיידיים של הבנק מיום 31.12.2013 (אסמכתא: 2013-01-115228) ומיום 6 בפברואר 2014 (אסמכתא: 2014-01-034207).

ב. מענקים בגין שנת 2015-

דירקטוריון הבנק דן ואישר ביום 23 בפברואר 2016 את סכומי המענקים לנושאי המשרה בבנק, לרבות אלו הנזכרים בסעיף א' לעיל בגין שנת 2015¹. דירקטוריון הבנק אישר את סכומי המענקים לאחר שהובאו בפניו המלצות ועדת התגמול שדנה ואישרה ביום 10 בפברואר 2016 את סכומי המענקים² לנושאי המשרה האמורים לעיל, הכל בהתאם למדיניות התגמול ולתוכנית המענקים.

במסגרת דיוני ועדת התגמול והדירקטוריון לאישור סכומי המענקים לנושאי המשרה, הוצגו הנתונים והפרמטרים הרלוונטיים שנקבעו במסגרת תוכנית המענקים וזאת לצורך קביעת סכומי המענקים לנושאי המשרה בגין שנת 2015 (ראו פירוט במסגרת תיאור תוכנית המענקים בבאור 2.ד.21 לדוחות הכספיים). בין היתר, הוצגו בפני ועדת התגמול והדירקטוריון, התוצאות העסקיות של הבנק בשנת 2015, ציון ה-BSC (Balance Score Card) של הבנק³ הכולל, בין היתר, פרמטרים כגון שיעור התשואה על ההון השנתי של הבנק לאחר מס, יחס הלימות ההון של הבנק, ביצועי

¹ סכומי המענקים שאושרו על ידי ועדת התגמול והדירקטוריון אינם סופיים שכן פרמטר השוואת נתוני הבנק לנתוני קבוצות בנקאיות נוספות במערכת הבנקאית חושב על בסיס נתוני שלושת הרבעונים הראשונים של שנת 2015. בסמוך לאחר פרסום הדוחות הכספיים השנתיים לשנת 2015 של קבוצות בנקאיות נוספות במערכת הבנקאית, יערך חישוב סופי של הפרמטר האמור וחישוב סכומי המענקים לנושאי המשרה יותאם בהתאם לנתונים המפורטים בדוחות האמורים.

² החלטות ועדת התגמול התבססו על נתונים לא סופיים (בכלל זה נתוני הדוחות הכספיים לשנת 2015) שהיו ידועים במועד קיום הדיון בוועדה. יצוין כי לא היו סטיות מהותיות בין סכומי המענקים כפי שאושרו על ידי בוועדה לבין סכומי המענקים שאושרו על ידי הדירקטוריון.

³ גיליון ציונים המשלב מדידה כמותית של פרמטרים הכלולים ביעדי הבנק כפי שנקבעו מראש על ידי דירקטוריון הבנק, ואשר משמש ככלי להערכת ביצועי הבנק בשנת הדיווח, באמצעות פרמטרים מדידים.

הבנק על אגפיו השונים ביחס ליעדי הביצוע השנתיים שנקבעו על ידי הדירקטוריון, וכן, נתונים פומביים ומידע משווה ביחס לתשואות הקבוצות הבנקאיות במערכת הבנקאית בישראל. בנוסף הוצגו בפני ועדת התגמול והדירקטוריון, נתונים המתייחסים לביצועי נושאי המשרה בשנת 2015 בהתאם לפרמטרים שנקבעו בתכנית המענקים, ובכלל זה ציון ה-BSC האישי¹ וציון הערכה אישי של כל אחד מנושאי המשרה אשר נקבע על בסיס רשימת פרמטרים איכותיים שנקבעו מראש ואושרו על ידי ועדת התגמול והדירקטוריון.

ג. מענקים בגין שנת 2014-

בהתאם לתנאי תכנית המענקים לא זכאים נושאי המשרה בבנק למענקים בגין שנת 2014. כמו כן, במסגרת יישום תכנית המענקים שנדון ואושר על ידי ועדת התגמול מיום 11.2.15 ודירקטוריון הבנק ביום 18.2.15 קוזז "מענק שלילי" מיתרות מענקים שתשלומם נדחה משנים קודמות בהתאם לתנאי תכניות המענקים לנושאי משרה כפי שאושרו על ידי האורגנים המוסמכים של הבנק שנים קודמות, כלדקמן: סכום המענק השלילי שקוזז מסכומי מענקים שאושרו בשנים קודמות ליו"ר הבנק, מר זאב אבלס, הינו בסך של 509 אלפי ש"ח, סכום המענק שקוזז מסכומי מענקים שאושרו בשנים קודמות למנכ"ל הבנק לשעבר מר חיים פרייליכמן הינו בסך של 170 אלפי ש"ח, סכום המענק השלילי שקוזז מסכומי מענקים שאושרו בשנים קודמות לגב' עדנה פרס לכיש הינו בסך של 96 אלפי ש"ח, סכום המענק שקוזז מסכומי מענקים שאושרו בשנים קודמות לד"ר עקיבא שטרנברג הינו בסך של 77 אלפי ש"ח וסכום המענק שקוזז מסכומי מענקים שאושרו בשנים קודמות למר חמי מורג הינו בסך של 84 אלפי ש"ח.

3. הטבות והלוואות למקבלי תגמול

להלן פירוט הלוואות בתנאי הטבה והלוואות שניתנו בתנאים רגילים למקבלי התגמול הגבוה ביותר מבין נושאי המשרה הבכירים בבנק, באלפי ש"ח:

הלוואות שניתנו בתנאים רגילים* וערבויות שניתנו בתנאים רגילים	הלוואות שניתנו בתנאי הטבה (תנאי הטבה לכלל עובדי הבנק)			
	שם	יתרה ליום 31 בדצמבר 2015	תקופת ממוצעת לפרעון- בשנים	הטבה שניתנה במהלך השנה
-	ז. אבלס	-	-	-
-	י. טראו	-	-	-
1,354	ע. שטרנברג	-	-	-
-	ח. מורג	-	-	-
-	א. זית	-	-	-

* לרבות משכנתאות וכרטיסי אשראי.

¹ גיליון ציונים המשלב מדידה כמותית של פרמטרים הכלולים ביעדי הבנק שבתחום אחריותו של נושא המשרה, כפי שנקבעו מראש על ידי ועדת הביקורת, ועדת התגמול ודירקטוריון הבנק, ואשר משמש ככלי להערכת ביצועי נושאי המשרה בשנת הדיווח, באמצעות פרמטרים מדידים.

4. פירוט תגמולים לבעלי עניין

להלן פירוט תגמולים שניתנו לכל בעלי העניין בבנק, שאינם נמנים על מקבלי התגמולים כמפורט לעיל, על-ידי הבנק או על-ידי חברה בשליטתו בשנת 2015:

בסך הכל שולם לדירקטורים בבנק סך של 3,945 אלפי ש"ח בגין השתתפות בשיבות הדירקטוריון וועדותיו. סכום זה נכלל בדו"ח רווח והפסד בסעיף הוצאות אחרות. הסכום המשולם לדירקטורים שהם בעלי שליטה או קרוביהם של בעלי שליטה זהה לגמול המשולם לכל יתר הדירקטורים בבנק (למעט היו"ר).

מתוך הסכום הנ"ל שולמו לכל אחד מבעלי השליטה המכהנים כדירקטורים בבנק (או שקרוביהם מכהנים כדירקטורים בה) סכומים כדלקמן:

- א. למר ישעיהו לנדאו – בעל שליטה בנק – סך של 331 אלפי ש"ח;
- ב. למר יגאל לנדאו (בנו של מר ישעיהו לנדאו, בעל שליטה בבנק) – סך של 251 אלפי ש"ח
- ג. למר יצחק מנור (בעלה של הגב' רות מנור, בעלת השליטה בבנק) – סך של 320 אלפי ש"ח.

ראה גם באורים 1.ה.31 ו- 2.ה.31 לעניין גמול לדירקטורים.

עסקאות עם בעלי שליטה

א. הגדרת עסקאות חריגות וזניחות עם בעלי שליטה:

הגדרת עסקה "חריגה" ועסקה "זניחה"

בהתאם לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), תש"ל-1970 (להלן: "תקנות הדוחות"), חלה חובה לדווח דיווח מידי ולכלול בדוחות התקופתיים, פרטים בדבר כל עסקה עם בעל שליטה או שלבעל השליטה יש עניין אישי באישורה (להלן: "עסקאות עם בעלי שליטה"). בהתאם לתקנות הדוחות, חובת הדיווח אינה חלה ביחס לעסקאות אשר נקבע לגביהן בדוחות הכספיים של הבנק כי הן זניחות.

1. "עסקה חריגה" -

בהתאם לדין, הבנק ידווח דיווח מידי ותקופתי על כל עסקה חריגה שתבוצע על-ידו. לפי עמדת הבנק "עסקה חריגה" עם בעל שליטה או שלבעל שליטה יש בה עניין אישי תוגדר כעסקה העונה לקריטריונים המפורטים להלן: עסקה שאינה במהלך העסקים הרגיל של הבנק, או שאינה בתנאי שוק, או עסקה העשויה להשפיע באופן מהותי על רווחיות הבנק, רכוש או התחייבויותיו. עסקה העשויה להשפיע על הרווחיות, הרכוש או ההתחייבויות תחשב "עסקה מהותית" בהתאם לקריטריונים המפורטים להלן.

לעניין זה – "תנאי שוק" – תנאים שאינם מועדפים על התנאים בהם נעשות עסקאות דומות מסוגה של העסקה, על-ידי הבנק עם אנשים או עם תאגידים שאינם בעלי שליטה בבנק או עם אנשים שלבעל שליטה אין בעסקאות עימם עניין אישי. לעניין תנאי שוק בעסקאות בנקאיות, תבחן העסקה ביחס לעסקאות או פעולות מאותו סוג בהיקפים דומים, כמקובל בבחינת עסקאות עם אנשים קשורים בהתאם להוראה 312 להוראות המפקח (להלן: "הוראה 312"). לעניין תנאי שוק בעסקאות שאינן בנקאיות תבחן העסקה ביחס לעסקאות מאותו סוג שהבנק מתקשר בהן עם ספקים או צדדים שלישיים אחרים לפי העניין, או ביחס לתנאי ההצעות להתקשרות של ספקים או צדדים שלישיים מולם נבחנו תנאי ההתקשרות בעסקה. במקרה בו קיים לבנק קושי לקבל הצעות מקבילות לתנאי ההתקשרות בעסקה יבחנו תנאי השוק על סמך חוות דעת יועץ מקצועי בתחום נשוא ההתקשרות, שישווה את תנאי העסקה או ההצעה להתקשרות לעסקאות דומות בהן ניתן להתקשר בשוק הרלוונטי באותו מועד. יובהר, כי ההתייחסות הינה לעסקה הנעשית במהלך העסקים הרגיל של הבנק וכי לעסקאות מסוג זה קיים שוק בו נעשות עסקאות דומות.

הקריטריונים של תנאי שוק, המפורטים ברישא של ההגדרה של "תנאי שוק", כפי שאומצו על-ידי הבנק, נקבעו על-ידי המפקח במסגרת הוראה 312 לעניין אנשים קשורים לבנק וחלים גם ביחס לבעלי השליטה בבנק. בנוסף, עסקאות עם אנשים קשורים מאושרות בוועדת הביקורת של הבנק, ועל ועדת הביקורת לקבוע כי העסקה היא בתנאי שוק, על-פי הקריטריונים שפורטו לעיל.

הקריטריונים שנקבעו על-ידי המפקח מתאימים לבחינת עמידתן של עסקאות בתנאי שוק בנסיבות דן. היקף כספי לעניין "עסקה חריגה" - לפי עמדת הבנק, עסקה שהיקפה הכספי שווה או עולה על ההיקף הכספי המפורט להלן, לפי העניין, תחשב "עסקה מהותית".

2. לעניין עסקאות בנקאיות -

2.1. עסקת אשראי, לרבות אשראי חוץ מאזני, שהינה עסקה מהותית:

לעניין זה "עסקה מהותית" תהווה עסקת אשראי העולה על 3.33% מהון התאגיד הבנקאי כהגדרתו בהוראה 202 להוראות ניהול בנקאי תקין של המפקח על הבנקים: "מדידה והלימות ההון- ההון הפיקוח; "עסקת אשראי" הינה העמדת אשראי או מסגרת אשראי (כולל עסקאות הכרוכות באשראי והמהוות סעיפים חוץ מאזניים, כגון: עסקאות בנגזרות, ערבויות, התחייבות למתן אשראי), ולרבות רכישת אג"ח המהווה תחליף אשראי, אשר

היקפה לצורך זה נקבע לפי הגדרת "חבות" בהוראה 312. המדידה לעניין זה נעשית לפי סך האשראי הכולל של כל אחד מבעלי השליטה (לעניין בעל השליטה הרלוונטי יילקחו בחשבון סך האשראי הכולל גם אשראי לחברות שלבעל השליטה החזקות של מעל 10% בהן ואשראי לקרובי אותו בעל השליטה).

2.2. עסקת הפקדת פקדון שהינה עסקה מהותית:

כל הפקדת פקדון או חידושו תהווה לעניין זה עסקה נפרדת. לעניין זה "עסקה מהותית" תהווה עסקה שסכומה שווה או עולה על 2% מסך פקדונות הציבור לפי הדוחות הכספיים השנתיים האחרונים של הבנק שפורסמו לפני ביצוע העסקה ("הדוחות הכספיים השנתיים האחרונים").

2.3. עסקה בניירות ערך או עסקה במט"ח (שאינן עסקאות אשראי או עסקאות הפקדת פקדון כמפורט לעיל)

שהינה עסקה מהותית:

לעניין זה "עסקה מהותית" הינה עסקה בניירות ערך או עסקת מט"ח שסכום העמלה הנגבית בגינה שווה או עולה על 2% מהסך השנתי של ההכנסות שאינן מריבית (בניכוי הכנסות מימון שאינן מריבית ועמלות מעסקי מימון) לפי הדוחות הכספיים השנתיים האחרונים של הבנק.

2.4. "עסקה זניחה" – בהתאם להנחיית רשות ניירות ערך שניתנה לבנק (לקראת אישור התשקיף בספטמבר 2009)

- לעניין עסקאות בנקאיות שאינן חריגות עם בעלי שליטה, הבנק ידווח במסגרת התשקיף וכן בדיווח תקופתי בלבד שיתייחס אך ורק ליתרות האשראי וליתרות הפקדונות, על-פי המתכונת המופיעה בטבלאות להלן, נכון ליום הדיווח המצוין לצד כל אחת מהטבלאות. בנוסף, יידרש הבנק, החל מהדוחות הכספיים השנתיים לשנת 2009, לגלות את היתרה הגבוהה לתקופה, של פקדונות כל אחד מבעלי השליטה (לעניין זה, בעל השליטה לרבות חברות המוחזקות על-ידו בשיעור העולה על 10% וקרובי בעל השליטה ("קבוצת בעל השליטה") וכן, ככל שהדבר יידרש על-ידי רשות ניירות ערך, יפוצל בטבלת האשראי הגילוי של יתרת האשראי של קרובי בעל השליטה (במצטבר).

3. לעניין עסקאות שאינן בנקאיות –

3.1. "עסקה מהותית" – שאינה בנקאית הינה עסקה חד פעמית; או עסקה מתמשכת (מספר עסקאות זהות

במהותן עם אותה חברה) או מספר עסקאות המבוצעות בהתאם להסכם מסגרת, אשר סכומן המצטבר במשך שנה קלנדרית שווה או עולה על 2% מהסך השנתי של ההוצאות התפעוליות והאחרות לפי הדוחות הכספיים השנתיים האחרונים.

3.2. "עסקה זניחה" לפי הגדרת הבנק הינה עסקה במהלך העסקים הרגיל ובתנאי שוק שסכומה אינו עולה על

הסכומים שלהלן:

עסקה חד פעמית שסכומה אינו עולה על 0.1% מההון הפיקוחי הכולל של הבנק בהתאם להוראה 202 להוראות ניהול בנקאי תקין, בהתאם לדוחות הכספיים השנתיים האחרונים של הבנק שפורסמו לאחרונה לפני ביצוע העסקה; או עסקה מתמשכת (מספר עסקאות זהות במהותן עם אותה חברה) או מספר עסקאות המבוצעות בהתאם להסכם מסגרת, אשר סכומן המצטבר במשך שנה קלנדרית אינו עולה על 0.75% מהסך השנתי של ההוצאות התפעוליות והאחרות לפי הדוחות הכספיים השנתיים האחרונים של הבנק.

ב. פירוט העובדות, הנימוקים וההסברים לקביעת ההגדרות והפרמטרים לעניין "עסקה זניחה":

באשר להיקף הכספי של עסקאות לא בנקאיות, הרי לעניין עסקאות חד פעמיות, השיעור (0.1%) מהון הבנק הכולל זהה לרף הסכום המזערי שנקבע בהוראה 312 להוראות ניהול בנקאי תקין במועד אישור הקריטריונים וההגדרות על ידי ועדת הביקורת כנדרש בשנת 2009, ולעניין עסקאות מתמשכות או עסקאות על פי הסכם מסגרת, נוכח העובדה כי מדובר בעסקאות במהלך העסקים הרגיל, ולא בעסקאות ייחודיות, השוואת משקלן או חלקן ביחס לסך הוצאות הרלוונטיות על פני תקופה בבנק הינה הקריטריון הרלוונטי ביותר לעניין זה, לגישת הבנק.

ג. בהמשך לאמור לעיל, להלן ריכוז הנתונים בעניין עסקאות בנקאיות שהינן עסקאות עם בעלי שליטה¹:

1. עסקאות אשראי

נתונים ליום 31 בדצמבר 2015 (באלפי ש"ח):

פרטים	יתרת אשראי מאזני	מסגרת לא מנוצלת	נכסי סיכון הנובעים מפעילות בנגזרים*	ערבויות בנקאיות	השקעות הנוסטרו של הבנק באג"ח שהונפק על-ידי חברה שבשליטת בעל שליטה	סך הכל חבות	ערבויות לצד ג' שהוציא בעל שליטה לטובת חברות שבשליטתו
קבוצת לנדאו ישעיהו וחברות פרטיות בשליטתה	113,454	-	-	-	-	113,454	45,154
קבוצת מנור וחברות פרטיות בשליטתה	71,113	3,000	-	-	6,746	80,859	-

* כולל חשיפה חוץ מאזנית בגין מכשירים נגזרים.

- יצוין, כי מסגרת האשראי או האשראי הספציפי מאושרים פרטנית לכל בעל שליטה והתנאים נקבעים, בין היתר, לפי סוג העסקה והיקפה.
- אין אשראי בעייתי או אשראי בגינו בוצעה הפרשה במסגרת יתרות האשראי המפורטות בטבלה.
- הנתונים המפורטים לעיל, הינם בהתאם להגדרת "חבות" בהוראה 313.

2. עסקאות בפקדונות

יתרות הפקדונות בבנק של כלל בעלי השליטה הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2015 לסכום שאינו מהותי. היתרה הגבוהה במהלך שנת 2015 כדלקמן: קבוצה א' - 121 מיליון ש"ח, קבוצה ב' - 98 מיליון ש"ח.

¹ החל מיום 29.10.12, ה"ה שלמה אליהו וחיה אליהו חדלו להיות בעלי שליטה בבנק – ראה פרק "השקעות בהון הבנק ועסקאות במניותיו".

עיקרי הסכומים של הפקדונות מתוך היתרות הנקובות לעיל ליום 31 בדצמבר 2015 מופקדים בפקדונות מהסוגים המפורטים להלן ובטווחי הריביות המינימאליים והמקסימאליים המצוינים לצידי:

סוגי הפקדונות המשמעותיים ביותר

סוג הפיקדון	ריבית שנתית מינימאלית	ריבית שנתית מקסימאלית
פקדון שבועי שקלי בריבית קבועה	0.09%	0.24%

3. עסקאות בנקאיות אחרות

להלן הטבות בשיעורי העמלות המרכזיות בגין קבוצות בעלי השליטה¹:

שם העמלה	גובה העמלה נכון ליום 31 בדצמבר 2015 (בהתאם לתעריפון הבנק)	שיעור הטבה
רישום פעולות בחשבון	תשלום של 1.42 ש"ח לפעולה	100%
העברה/הפקדה לחשבון בבנק אחר	תשלום של 43 ש"ח להעברה/הפקדה	50%-66%
דמי ניהול פקדון (דמי משמרת ני"ע) הנסחרים בבורסה בת"א (כולל ני"ע בלתי סחירים, תעודות בקרנות נאמנות ובונדס)	תשלום 0.15% לרבעון מינימום 6 ש"ח לני"ע 39 ש"ח לפקדון	100%

1. שיעורי ההטבה אינם בתנאים עדיפים על שיעורי ההטבה הניתנים ללקוחות דומים אחרים שאינם נמנים על קבוצות בעלי השליטה. הבנק מאשר באישור תקופתי את שיעורי ההטבות בעמלות. שיעורי ההטבות המאושרים נכון למועד הדיווח מופיעים בטבלת העמלות לעיל.

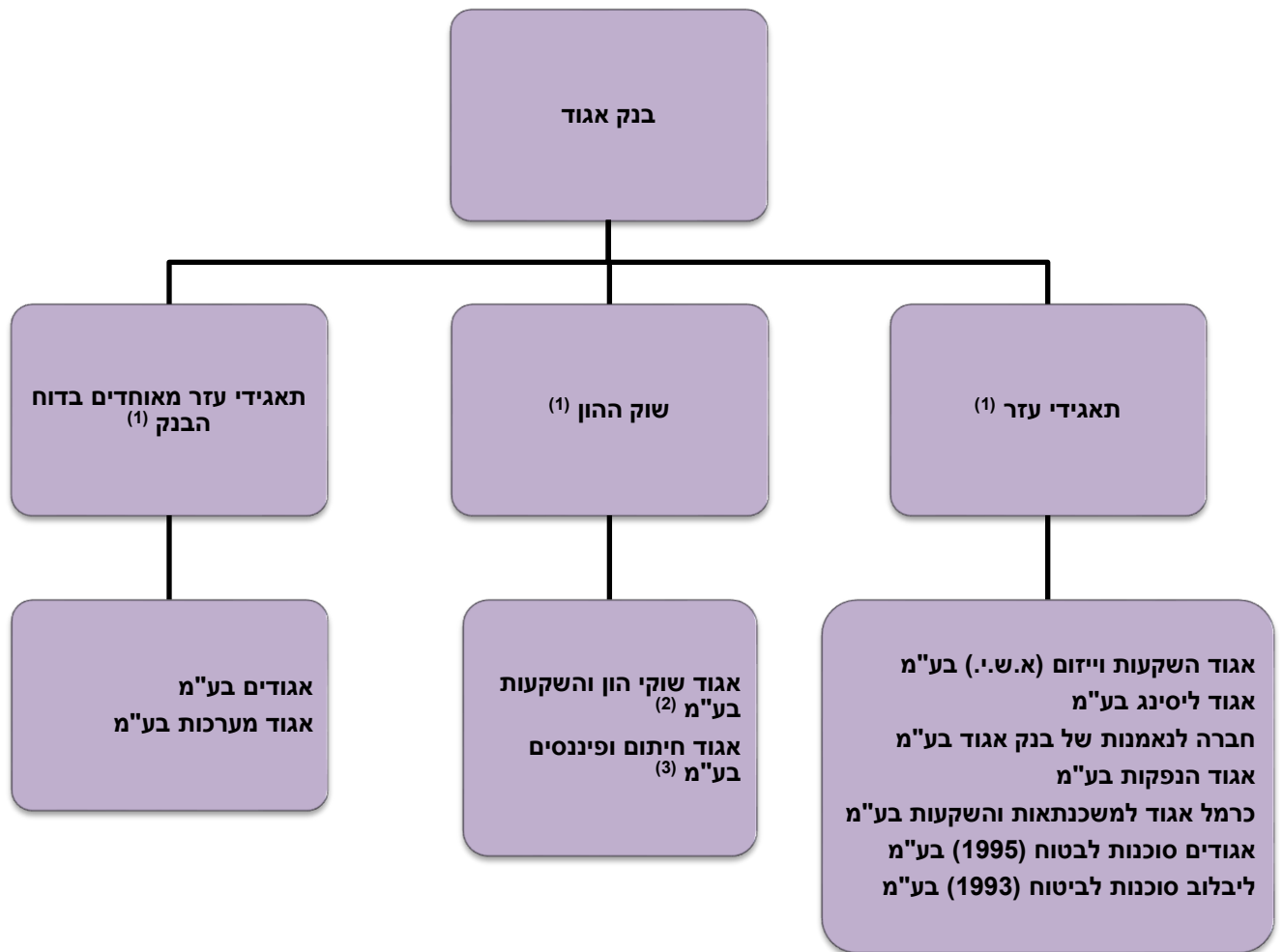
ד. פירוט עסקאות חריגות עם בעלי שליטה ועסקאות נוספות שנעשו עם בעלי השליטה:

1. לעניין החלטות האסיפה הכללית של הבנק בנושא שיפוי לנושאי משרה (ובכלל זה לדירקטורים שהם בעלי שליטה בבנק או שבעלי שליטה בבנק עשויים להיחשב כבעלי עניין אישי במתן התחייבות לשיפוי להם), ראה באורים 13.ג.23 – 11.ג.23 לדוחות הכספיים. כן ראה דיווחים מידיים על שינויים בהוראות תקנון הבנק בעניין שיפוי לנושאי משרה מיום 1 בנובמבר 2012 (אסמכתא 2012-01-268998) ומיום 7 בפברואר 2013 (אסמכתא 2013-01-032415).
 2. לעניין רכישת פוליסת ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה (D&O) בבנק ובחברות הבנות שלו, ראה באור 16.ג.23 בדוחות הכספיים וכן ראה דיווח מידי של הבנק מיום 10 בספטמבר 2014 (אסמכתא 2014-01-155259).
 3. לעניין החלטת דירקטוריון הבנק בדבר החלת החלטת האסיפה הכללית של הבנק מיום 28 בנובמבר 2013, לאשר לדירקטורים החיצוניים בבנק וליתר חברי הדירקטוריון, למעט יו"ר הדירקטוריון, גמול זהה בסכומים כמפורט בהחלטת האסיפה הכללית כאמור, על דירקטורים (למעט יו"ר הדירקטוריון), לרבות דירקטורים חיצוניים, בעלי שליטה וקרוביהם של בעלי השליטה בבנק, שימונו מעת לעת לכהונה כדירקטורים בבנק, ראה באור 1.ה.31. בדוחות הכספיים וכן דוח מידי מיום 30 באוקטובר 2014 (אסמכתא 2014-01-184668).
 4. לעניין החלטת האסיפה הכללית של הבנק לאשר מחדש כתב התחייבות לשיפוי לדירקטורים שהינם בעלי שליטה בבנק או קרוביהם או שבעלי השליטה בבנק עשויים להיחשב כבעלי עניין אישי במתן התחייבות לשיפוי להם, שמכהנים, כיהנו או יכהנו בבנק או בחברות הבנות שלו, באותם תנאים ובאותו נוסח של כתב ההתחייבות לשיפוי הקיים בחברה, ראה באור 13.ג.23 בדוחות הכספיים וכן דיווח מידי מיום 25 באוקטובר 2015 (אסמכתא 2015-01-141240).
 5. לעניין אישור גמול למר יצחק מנור עבור כהונתו כדירקטור בבנק ראה דוח מידי של הבנק בדבר תוצאות אסיפה כללית מיום 26 באוקטובר 2014 (אסמכתא 2014-01-181227).
- עסקאות בנקאיות שנתונין מופיעים במצטבר ולפי קבוצת בעל שליטה – ראה בסעיף ג' לפרק זה לעיל.

פרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם

תרשים חברות מוחזקות עיקריות של הבנק

להלן תרשים חברות מוחזקות עיקריות⁽⁴⁾ ליום 31 בדצמבר 2015

1. מוחזקים ב- 100%.
2. מוחזקת על ידי אגוד השקעות וייזום (א.ש.י.) בע"מ.
3. מוחזקת על ידי אגוד שוקי הון והשקעות בע"מ.
4. פרטים בדבר החברות המוחזקות של הבנק, תחומי פעילותן ותרומתן לרווחיות הבנק, ראה פרק "פעילות חברות מוחזקות עיקריות" ובאור 14.

השליטה בבנק

בעלי המניות העיקריים בבנק למועד פרסום הדוחות הכספיים:

22.9%	שלמה אליהו אחזקות בע"מ ⁽¹⁾
21.65%	ישעיהו לנדאו אחזקות (1993) בע"מ ^{(2)(*)}
3.12%	ישעיהו לנדאו נכסים (1998) בע"מ ⁽²⁾
16.5%	נכסי דוד לובינסקי (אחזקות) 1993 בע"מ ^{(3)(*)}
6.36%	נכסי שרודר בע"מ ⁽³⁾
4.20%	אליהו חברה לביטוח בע"מ

- (*) מהווים את גרעין השליטה בבנק (העומד נכון למועד פרסום הדוחות הכספיים על 33% מהון המניות המונפק והנפרע של הבנק, ומתחלק באופן שווה בין חבריו, 16.5% מהון המניות המונפק והנפרע של הבנק לכל אחד).
- (1) ביום 29 באוקטובר 2012 חדלה שלמה אליהו אחזקות בע"מ להוות חלק מגרעין השליטה בבנק בעקבות השלמת רכישת השליטה במגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ על ידי מר שלמה אליהו באמצעות אליהו חברה לביטוח בע"מ, הכל כמפורט בפרק "השקעות בהון הבנק ועסקאות במניותיו".
- (2) חברות בשליטת מר ישעיהו לנדאו.
- (3) מוחזקות בחלקים שווים על ידי ד"ר יעל אלמוג-זכאי וגב' רות מנור.

השקעות בהון הבנק ועסקאות במניותיו

א. ביום 8 בינואר 2014, התקבלו בבנק הודעות מאת נכסי דוד לובינסקי (אחזקות) 1993 בע"מ ומאת אי.די.בי חברה לאחזקות בע"מ (להלן: "אי.די.בי"), לפיהן חברות מנור אחזקות בי. איי בע"מ ומנור השקעות אי.די.בי בע"מ מכרו ביום 7 בינואר 2014 בבורסה 4,819,550 מניות אי.די.בי ולא נותרו להם אחזקות באי.די.בי לאחר המכירה כאמור. בעקבות מכירת המניות האמורה, גב' רות מנור, הנמנית על בעלי השליטה בבנק מכח החזקותיה יחד עם ד"ר יעל אלמוג-זכאי בחלקים שווים בנכסי דוד לובינסקי (אחזקות) 1993 בע"מ ובנכסי שרודר בע"מ, חדלה להיות בעלת עניין באי.די.בי. ביום 5 בפברואר 2014, נמסר לבנק על ידי גב' רות מנור, מכתב שהופנה אל גב' רות מנור מאת המפקח על הבנקים. במכתב זה, אישר המפקח על הבנקים, כי לאור הודעתה של גב' רות מנור, כי אינה מחזיקה עוד, בעקיפין או במישרין, באמצעי שליטה באי.די.בי, השולטת ומחזיקה באמצעי שליטה בחברות מנהלות, הסתיימה ההפרה לכאורה של סעיף 27 ו. לחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981. לפיכך, אישר המפקח על הבנקים לגב' רות מנור כי אינה נדרשת עוד לעמוד בתנאים המפורטים בסעיף 3 למכתב המפקח על הבנקים מיום 2.8.2012 (כמפורט בדיווח המיידית של הבנק מיום 5.8.2012, אסמכתא: 2012-01-201465). ראה לעניין זה גם דיווחים המיידים של הבנק מיום 11.8.11 (אסמכתא: 2011-01-237771), מיום 15.8.11 (אסמכתא: 2011-01-240735), מיום 5.8.12 (אסמכתא: 2012-01-201465), ומיום 11.8.13 (אסמכתא: 2013-01-113529).

ב. ביום 29 באוקטובר 2012 התקבלה בבנק הודעה מטעם שלמה אליהו אחזקות בע"מ (להלן: "אליהו אחזקות") ואליהו חברה לביטוח בע"מ (להלן - ביחד עם אליהו אחזקות: "קבוצת אליהו"), לפיה הושלמה ביום 29 באוקטובר 2012 עסקת רכישת השליטה במגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ (להלן "מגדל" ו-"רכישת מגדל") על ידי אליהו חברה לביטוח בע"מ (הנשלטת על ידי מר שלמה אליהו).

בעקבות השלמת רכישת מגדל נכנסו - לתוקף: (1) כתב הנאמנות וההרשאה הבלתי חוזר לנאמן, מר בועז אוקון (שופט בדימוס) (להלן "הנאמן"), שנחתמו על ידי קבוצת אליהו ביום 23.10.12 (להלן "כתב הנאמנות"), (2) ההסכם שנחתם ביום

23.10.12 בין אליהו אחזקות לבין ישעיהו לנדאו אחזקות (1993) בע"מ (להלן "לנדאו אחזקות") ונכסי דוד לובינסקי (אחזקות) 1993 בע"מ (להלן "לובינסקי אחזקות"; להלן "ההסכם") וכן נכנסו לתוקפם (3 היתר האחזקה בבנק שניתן על ידי נגיד בנק ישראל לה"ה שלמה אליהו וחיה אליהו ביום 23.10.12 (להלן "ההיתר להחזקת אמצעי שליטה בבנק") ו-4) היתר השליטה המתוקן בבנק שניתן על ידי נגיד בנק ישראל לה"ה רות מנור ויעל אלמוג-זכאי ולה"ה ישעיהו לנדאו ודבורה לנדאו ביום 23.10.12 (להלן "היתר השליטה המתוקן בבנק").

בהתאם לכתב הנאמנות ולהסכם, מר שלמה אליהו (השולט בקבוצת אליהו) התקשר בהסכם לרכישה (בעצמו ו/או באמצעות תאגידים בשליטתו), של השליטה במגדל השולטת מצידה במגדל חברה לביטוח בע"מ (להלן "מגדל ביטוח") שהינה "תאגיד מבטח", השולט במישרין ובעקיפין, בין היתר, ב"חברות מנהלות" (קרי, "קופות גמל ופנסיה") וב"מנהל קרן להשקעות משותפות בנאמנות" (קרי, "קרנות משותפות בנאמנות"). נוכח הוראות חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981, האוסרות על שולט בתאגיד בנקאי להחזיק יותר מחמישה אחוזים מסוג כלשהוא של אמצעי שליטה ב"חברה מנהלת" או ב"מנהל קרן להשקעות משותפות בנאמנות" וכן אוסרות עליו להחזיק יותר מעשרה אחוזים מסוג כלשהוא של אמצעי שליטה בתאגיד אחר השולט באחד מאלה (להלן "הוראות חוק הבנקאות רישוי"), השלמת רכישת מגדל חייבה את שלמה אליהו וחיה אליהו לפרוש מגרעין השליטה בבנק ולקבל מנגיד בנק ישראל "היתר להחזקת אמצעי שליטה" בבנק;

לפיכך, בהתאם לכתב הנאמנות, להסכם ולהיתרי האחזקה והשליטה הנזכרים לעיל, החל ממועד השלמת רכישת מגדל (להלן "המועד הקובע"), חדלה קבוצת אליהו להיות צד למערכת הסכמי השליטה וההצבעה בין בעלי השליטה בבנק. זאת ועוד, החל מהמועד הקובע ועקב פרישת אליהו אחזקות ממערכת ההסכמים בין בעלי השליטה בבנק, חלות ההוראות הבאות:

1. ביחס למניות קבוצת אליהו שהופקדו בחשבונות על שם הנאמן ביום 1.8.12, ובסך הכל 27.12% מהון המניות המונפק והנפרע של הבנק (להלן- "מניות קבוצת אליהו בבנק"), יחולו תנאי כתב הנאמנות שצורף לדוח המידי של הבנק מיום 24.10.12 (אסמכתא 2012-01-262731).

2. אליהו אחזקות תחדל להיות צד להסדרי השליטה בין בעלי השליטה בבנק במסגרת מערכת ההסכמים בין בעלי השליטה. זכויות אליהו אחזקות על פי מערכת ההסכמים בין בעלי השליטה בבנק נחשבות כ"מוקפאות" לכל דבר ועניין ולא ניתן יהיה להפעילן ו/או לעשות בהן כל שימוש שהוא, הכל בכפוף לתנאים ולהוראות המפורטים בכתב הנאמנות ובהסכם. מבלי לגרוע מהאמור לעיל במהלך תקופות הנאמנות (כמפורט להלן וכהגדרתן בכתב הנאמנות), קבוצת אליהו ו/או הנאמן (א) לא ישתתפו ולא יציעו באסיפות הכלליות של הבנק או באסיפות הנפרדות מכוח מניות הנאמנות שיוחזקו על ידי הנאמן מעת לעת, וכן (ב) לא יציעו מועמדים כלשהם לדירקטוריון הבנק, ואולם החברות בקבוצת אליהו תהיינה זכאיות לקבל דיבידנדים ככל שיחולקו על ידי הבנק ולקבל תמורה בגין מכירתן של המניות שבנאמנות.

3. החל מהמועד הקובע חלות הוראות היתר השליטה המתוקן בבנק והן מתייחסות ליחידים השולטים בלנדאו אחזקות ולובינסקי אחזקות בלבד (ולא ליחידים השולטים בקבוצת אליהו), כאשר המשך החזקותיה של קבוצת אליהו באמצעי שליטה בבנק הינן מכוח "ההיתר להחזקת אמצעי שליטה בבנק" כמפורט לעיל.

4. לנדאו אחזקות ולובינסקי אחזקות, הגדילו את חלקן במניות גרעין השליטה בבנק, כהגדרתן בהסכם ובכתב הנאמנות, (לנדאו אחזקות, מצד אחד, ולובינסקי אחזקות, מצד שני, בחלקים שווים ביניהם) על ידי הפיכת חלק ממניותיהם החופשיות, כהגדרתן בהסכם ובכתב הנאמנות למניות גרעין השליטה, כאשר גרעין השליטה בבנק עומד החל מהמועד הקובע על 33% (שלושים ושלושה ממאה), מהון המניות המונפק והנפרע של הבנק באופן שכל אחד מלנדאו אחזקות, מצד אחד, ולובינסקי אחזקות, מצד שני, מחזיק במניות גרעין השליטה בהיקף של 16.5% (שישה עשר וחצי ממאה) מהון המניות המונפק והנפרע של הבנק, הכל כמפורט בכתב הנאמנות, בהסכם ובהיתר השליטה המתוקן בבנק. למרות האמור יצוין, כי בהתאם לתיקון להיתר השליטה המתוקן בבנק, ה"ה יעל אלמוג-זכאי ורות מנור באמצעות לובינסקי אחזקות וה"ה ישעיהו לנדאו ודבורה לנדאו באמצעות לנדאו אחזקות, לפי העניין, רשאים לשעבד

כל אחד מהם (יעל אלמוג-זכאי ורות מנור ביחד ודבורה לנדאו וישעיהו לנדאו ביחד) לא יותר מ- 2.5% מכל סוג של אמצעי השליטה המוחזקים על ידם בבנק והמהווים חלק מגרעין השליטה, וכן ניתן להסכים למכירת אמצעי השליטה, כולם או חלקם, כחלק מהליך מימוש השעבוד ללא הגבלה (ובכפוף לרכישה תוך 3 שנים של המניות שנמכרו כאמור, כך ששיעור האחזקה של לובינסקי אחזקות ו/או לנדאו אחזקות, לפי העניין ישוב לעמוד על 16.5%). כן קובע היתר השליטה המתוקן, כי באופן מצטבר סך החזקות חברי קבוצת השליטה בבנק לא יעלה על 61% מאמצעי השליטה בבנק (שיעורי ההחזקה מתוך סך הון המניות המונפק והנפרע בבנק, ללא התחשבות בהקפאת חלק מן הזכויות במניות הבנק המוחזקות על ידי קבוצת אליהו). זאת ועוד, בהתאם להיתר להחזקת אמצעי השליטה בבנק הותר לה"ה שלמה וחיה אליהו להחזיק יחד אמצעי שליטה בבנק בשיעור של 32.12% מכל סוג של אמצעי שליטה, מתוכם עד 27.12% (להלן "אמצעי השליטה הרלבנטיים") מוחזקים בידי הנאמן בהתאם להוראות כתב הנאמנות ועד 5% נוספים מכל סוג של אמצעי השליטה בבנק יוחזקו על ידיהם בעקיפין, באמצעות מגדל ו/או תאגידי הנשלטים על ידה במישרין או בעקיפין (להלן "קבוצת מגדל"). כמו כן:

5. ה"ה שלמה וחיה אליהו אינם רשאים לרכוש אמצעי שליטה נוספים בבנק, למעט רכישה באמצעות קבוצת מגדל במסגרת התנאי האמור לעיל, וזאת גם אם שיעור החזקותיהם באמצעי השליטה יפחת מ- 27.12% מכל סיבה שהיא.

6. אמצעי השליטה הרלבנטיים ימכרו על ידי ה"ה שלמה וחיה אליהו בבורסה או לצד שלישי בלתי קשור, בכפוף לקבלת היתר נגיד בנק ישראל לפי החוק, ככל שיידרש, וזאת עד לתום תקופה של שלוש שנים שמניינה החל ממועד כניסתו לתוקף של היתר האחזקה באמצעי השליטה בבנק (להלן: "תקופת הנאמנות הראשונה"), וככל שלא ימכרו כל אמצעי השליטה הרלבנטיים עד לאותו מועד, יתרת אמצעי השליטה הרלבנטיים יימכרו על ידי הנאמן בבורסה או לצד שלישי בלתי קשור, זאת עד לתום תקופה של שנה אחת נוספת שמניינה החל מתום תקופת הנאמנות הראשונה (להלן: "תקופת הנאמנות השנייה"), והכל בהתאם לקבוע בהוראות כתב הנאמנות.

7. ה"ה שלמה וחיה אליהו לא יהיו רשאים לעשות באמצעי השליטה הרלבנטיים כל עסקה או פעולה שהיא ו/או להעניק כל זכות מכל סוג שהוא לצד שלישי בקשר עימם, למעט מכירתם כאמור לעיל או שעבודם, בכפוף לקבלת אישור מראש ובכתב של המפקחת על הבנקים, וזאת בנוסף למניעה להשתתף באסיפות הכלליות של הבנק ולעשות שימוש בזכויות ההצבעה ובזכות להציע מועמדים לדירקטוריון, כמפורט לעיל.

8. היתר האחזקה באמצעי השליטה בבנק יפקע בתום ארבע שנים מיום תחילתו או במועד השלמת מכירת אמצעי השליטה הרלבנטיים, לפי המוקדם. עוד יצוין, כי במסגרת ההסכם כהגדרתו לעיל, נקבעו הוראות לעניין הפעלת זכויות ההצבעה על ידי בעלי השליטה הנוכחיים בבנק באסיפות כלליות של הבנק. ראה פרטים נוספים בדו"חות מיידיים של הבנק מיום 24.10.12 (אסמכתא 2012-01-262731) ומיום 29.10.12 (2012-01-266469).

בהתאם לתנאים שנקבעו בהיתר להחזקת אמצעי שליטה בבנק כמפורט בפסקה 7 לעיל, ולאחר שנתקבל לכך אישור המפקח על הבנקים כנדרש על פי ההיתר (להלן: "אישור המפקח"), שעבדו (ה"ה שלמה וחיה אליהו) 2.5% מהון המניות המונפק והנפרע של הבנק שבבעלותם (להלן: "אמצעי השליטה המשועבדים") לטובת צד שלישי (להלן: "בעל השעבוד"). השעבוד נעשה בכפוף לתנאים שנקבעו באישור המפקח, ובין היתר, כי השעבוד יפקע לא יאוחר מתום "תקופת הנאמנות השנייה" כהגדרתה לעיל, וכן כי בעל השעבוד יתחייב שבכל מועד שהוא לאחר 28 ביולי 2016 הוא ישחרר את השעבוד על אמצעי השליטה המשועבדים (ככל ולא נמכרו במסגרת מימוש השעבוד) ויעבירם לנאמן מיד עם דרישתו בכתב לצורך מכירתם. כן נקבע באישור המפקח, כי כל עוד לא נמכרו אמצעי השליטה המשועבדים, לא יפעיל בעל השעבוד את הזכות להשתתף באסיפות הכלליות של הבנק, הזכות להצביע, הזכות להציע מועמדים לכהונה כדירקטורים בבנק, וזכויות אחרות ככל שמוקנות למחזיקים מכוח החזקותיהם באמצעי השליטה המשועבדים, ולמעט: (א) הזכות לדיבידנדים שיחולקו, אם וככל שיחולקו, על ידי הבנק, וכן- (ב) הזכות לתמורה בגין מכירת אמצעי השליטה המשועבדים. ה"ה שלמה וחיה אליהו

התבקשו לחתום על נוסח תיקון לכתב הנאמנות, המעגן את הנחיות המפקח על הבנקים בקשר עם השעבוד. המניות המשועבדות הופקדו בנאמנות על שם משמרת חברה לשירותי נאמנות בע"מ. ביום 22.10.15 קיבל הבנק הודעה מאת הנאמן המחזיק בנאמנות את אמצעי השליטה בבנק עבור ה"ה שלמה וחיה אליהו, שלמה אליהו אחזקות בע"מ ואליהו חברה לבטוח בע"מ (להלן "קבוצת אליהו"), לפיה ניתן על ידי הפיקוח על הבנקים אישור עקרוני למתווה שהתבקש על ידי הנאמן, שעיקריו כדלקמן:

1. תקופת הנאמנות השנייה, כהגדרתה בכתב הנאמנות, היינו, תקופה בת שנה שתחילתה ביום 29.10.15 ואשר במסגרתה על הנאמן למכור את אמצעי השליטה בבנק של קבוצת אליהו, תוארך בשנה נוספת, כך שתקופת הנאמנות השנייה תוארך משנה אחת לתקופה בת שנתיים.

2. בשנה הראשונה לתקופת הנאמנות השנייה ייעשה מאמץ מצד הנאמן למכור את אמצעי השליטה, כהגדרתם בכתב הנאמנות, "בבורסה או לצד שלישי בלתי קשור", הכל כאמור בסעיף 3.8 לכתב הנאמנות. על מאמץ זה יופקד מטעם הנאמן פרופ' אמיר ברנע אשר יועמדו לרשותו הסמכויות המלאות שהוקנו לנאמן כפי שפורטו בסעיף 3.8.1 לכתב הנאמנות.

3. אם אמצעי השליטה כאמור, כולם או מקצתם, לא ימכרו בשנה הראשונה לתקופת הנאמנות השנייה, יחולו במהלך השנה השנייה לתקופה זו, ביחס לאמצעי השליטה הנותרים שלא נמכרו כל הוראותיו של כתב הנאמנות המקורי, לרבות ההוראות הנוגעות ל"אבני הדרך כפי שנקבעו על ידי בנק ישראל", כמשמעותן בכתב הנאמנות (סעיף 3.8.1) (להלן - "המתווה המקורי"). כמו כן, בנק ישראל יוכל להודיע בשנה הראשונה לתקופת הנאמנות השנייה כי הוא מבקש לחזור למתווה המקורי, בין אם בעקבות הדיווחים שימסרו לו על המהלכים שנעשו בעניין מכירת אמצעי השליטה ובין מטעם אחר.

ביום 28.10.15 נמסרה לבנק הודעה מאת ב"כ קבוצת אליהו, ולפיה המפקחת על הבנקים אישרה את תיקון היתר ההחזקה של ה"ה שלמה וחיה אליהו באמצעי השליטה בבנק, כך שהוארכה במסגרתו התקופה הכוללת למכירת אמצעי השליטה בבנק בהתאם למתווה שהוצע על ידי הנאמן כאמור לעיל. כמו כן, מסר ב"כ קבוצת אליהו לבנק, כי כתב הנאמנות תוקן בהתאמה במסגרת אישורו של הפיקוח על הבנקים לתיקון היתר האחזקה של קבוצת אליהו בבנק, הובהר, כי השעבוד על אמצעי השליטה של קבוצת אליהו בשיעור של 2.5% ממניות הבנק שנעשה לטובת צד שלישי, יפקע לא יאוחר מתום השנה הראשונה של תקופת הנאמנות השנייה.

לפרטים נוספים, ראה דיווח מידי של הבנק מיום 25.10.2015 (אסמכתא 2015-01-140841), כמו כן, ראה דיווח מידי של הבנק מיום 28.10.15 (אסמכתא 2015-01-143982).

רכוש קבוע ומתקנים

נכסי מקרקעין בבעלות ובשכירות - בבעלות הבנק מספר נכסי מקרקעין, בהם הוא מחזיק בעצמו או באמצעות חברת הבת שלו אגודים בע"מ (חברה בת בבעלות מלאה אשר דוחותיה הכספיים מופיעים כחלק מהדוחות הכספיים של הבנק). נכסים אלה משמשים את הנהלת הבנק ויחידות המטה השונות, משרדי חברות הבת וחלק מסניפיו. חלק מהסניפים פועלים בנכסים שנשכרו על-ידי הבנק (או על-ידי אגודים בע"מ) לתקופות שונות. תפעול אתרי הנדל"ן (בבעלות ובשכירות) מתבצע באמצעות חברת אגודים בע"מ.

העלות המופחתת של בניינים וציוד הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2015 ב- 356 מיליון ש"ח לעומת 371 מיליון ש"ח בסוף שנת 2014. פרטים בדבר הרכב ההשקעה בבניינים וציוד ראה בבאור 15 לדוחות הכספיים.

השטח הכולל של המקרקעין המצוי בבעלות הבנק או שהבנק שוכר לשימוש, מסתכם ליום 31 בדצמבר 2015 בכ - 33,456 מ"ר, כמפורט בטבלה שלהלן (מ"ר ברוטו):

שטח כולל	בשכירות	בבעלות *	סוג הנכס
17,066	7,703	9,363	סניפים ברחבי הארץ
12,595	5,259	7,336	משרדי מטה (לרבות מחסן) משרדי חברות בנות ונכסים
3,795	1,095	2,700	נוספים
<u>33,456</u>	<u>14,057</u>	<u>19,399</u>	סך הכל

* לרבות חכירה מרשות מקרקעי ישראל.

מערכות המידע והמחשוב בבנק

הפעילות הבנקאית בבנק נשענת במידה רבה על מערכות מידע ומחשוב המותאמות לצרכיו. הבנק מקפיד לשמור על איכות של המערכות ועל תפקודן התקין. הבנק משקיע משאבים רבים בפיתוח והתאמה של מערכות המידע והמחשוב (תוכנה, חומרה, תקשורת וכדומה), לשימוש ושימוש לקוחותיו, בהתאם לצרכים ההולכים והגדלים של פעילותו ובהתאם לדרישות הרגולציה, כמו גם בניהול של מערך אבטחת מידע הולם, היערכות לשעת חירום והמשכיות עסקית. הבנק עוקב באופן שוטף אחר חידושים ועדכונים בתחומים השונים הקשורים למערך טכנולוגיית המידע ומשקיע משאבים רבים בשיפור ושדרוג המערכות הללו ובטיפול מיטבי באיתור תקלות ותיקונן. בנק לאומי מספק לבנק את שירותי המחשוב והתפעול העיקריים בשיטה של מיקור חוץ - לפירוט נוסף ראה באור 23.ג.4). בנוסף, הבנק מפעיל מערכות מחשוב עצמאיות שפותחו על ידו ו/או באמצעות בתי תוכנה.

מסגרת הפעילות בתחום טכנולוגיית המידע

תחום טכנולוגיית המידע מאופיין, בין היתר, בתהליכים חוצי ארגון, שיש להם השפעה משמעותית על התנהלות הבנק. פעילות המחשוב בבנק מתבססת על מסמך מדיניות ניהול טכנולוגיית המידע של הבנק ("המסמך"), הנגזר מהוראת המפקח על הבנקים מס' 357.

כאמור, לבנק התקשרות מהותית רבת שנים עם לאומי בנוגע למתן שירותי מחשוב ותפעול לחלק ניכר ממערכות הליבה הבנקאיות, אשר תנאיה העדכניים נקבעו במסגרת תוספת להסכם, אשר נחתמה בחודש דצמבר 2007, וחלה רטרואקטיבית

מיום 1 בינואר 2007 ("הסכם לאומי"). עיקרי התוספת שנחתמה הינם:

- א. הארכת הסכם לאומי לתקופה של 10 שנים (עד ליום 31 בדצמבר 2016) - ראה תת פרק "הסכם לקבלת שירותי מחשוב" בפרק "הסכמים מהותיים";
- ב. עדכון מודל ההתחשבות בין הצדדים, כולל הסדרים בקשר למערכות ספציפיות;
- ג. שיפור רמת השירות לבנק תוך עיגונה בהסכם SLA (Service Level Agreement) מפורט.

על רקע הפקת לקחים מכשלים ותקלות שאירעו במערכת הבנקאית, הנחה המפקח על הבנקים את הבנקים לנקוט בצעדים שיצמצמו את פוטנציאל התממשות הסיכונים הנובעים מכשלים במערך טכנולוגיית המידע. כמו כן, הנחה המפקח על הבנקים את הבנקים לבחון מחדש תהליכים של ניהול שינויים וניהול תקלות, על מנת לחזק את התהליכים ולשפרם. הבנק נערך ופועל באופן שוטף על פי הנחיות אלו.

סניפי הבנק, כמו גם חלק מיחידות הביצוע והמטה, מקושרים לסביבת מחשוב ייעודית עבור הבנק במסגרת קריית שירות בנקאי (קש"ב) של לאומי, כאשר הפעילות השוטפת בסניפי הבנק מבוצעת כמעט במלואה במסגרת זו. על מנת להעריך את הבקורות המשולבות במסגרת שירותי התפעול הניתנים על ידי לאומי לבנק, מבוצעות בדיקות הן על ידי הבנק, הן על ידי לאומי והן על ידי גורמים מקצועיים בלתי תלויים.

פעילויות בקרה על פעילות לאומי הנוגעות להסכם מבוצעות במסגרת תהליך ISAE 3402 TYPE 2 - דוח על בקורות ששולבו במערך התפעול של לאומי ובדיקות על אפקטיביות הבקורות (המתייחס לבקורות לגבי שירותי תפעול מערכות המידע בבנק לאומי הניתנים לבנק אגוד) ובמסגרת תהליך AUP (המתייחס לבדיקות המבוצעות במסגרת נהלים מוסכמים עם הבנק לגבי נושאים המתייחסים למחשוב עבור בנק אגוד).

הבנק מפעיל מערכות מחשוב נוספות, שאינן נכללות במסגרת הסכם לאומי. מערכות אלה מנוהלות באחריות מערך מערכות מידע של הבנק וביניהן: מערכות מסחר ני"ע ומט"ח, מערכת ניהול משכנתאות, מערכת ניהול עסקי יהלומים, מערכת ניהול קשרי לקוחות, מערכות ה- BACK OFFICE (מערך אחורי) ומערכות ניהול ובקרה שוטפות של הבנק.

הבנק פועל באופן שוטף ומתמשך לשדרוג מערך טכנולוגיית המידע, מערך האיכות והבקרה, אבטחת המידע וההיערכות לשעת חירום והמשכיות עסקית. בין היתר פועל הבנק בעניין זה למתן פתרונות מחשוב מתקדמים בתחומי התוכנה, החומרה והתקשורת, בהתאמה לצרכים העסקיים, התפעוליים והניהוליים השונים, בכלל זאת בתחום ניהול הסיכונים, תוך עמידה בדרישות הרגולציה, בדגש על הנחיות באזל, על כלל נדבכיהן והמודלים הרלוונטיים הנדרשים ליישום על-פיהן. בשל היותם עתירי עלויות ומשאבים ניהוליים ומקצועיים, מבוצעים תהליכים אלה על-ידי הבנק בהדרגה, על-פי סדרי עדיפויות הנגזרים, בראש ובראשונה, מהחובה לעמוד בדרישות הרגולטוריות הרלוונטיות, וכן מהצורך ליצור יתרון עסקי על בסיס שיקולי עלות מול תועלת.

הבנק פועל בתחום זה תוך הטמעת איכות בתהליכי העבודה, בהתאמה לדרישות תקן האיכות ISO 9001:2008, עם זאת, למרות המשאבים שמשקיע הבנק בתחום זה, כיוון שמדובר במערכות מורכבות, לא ניתן למנוע לחלוטין את הסיכונים הנובעים מקיום תקלות בהן. לעניין מערכות גיבוי, סיכוני סייבר ותוכניות המשכיות עסקית ראה פרק "סקירת סיכונים" תת "פרק סיכון תפעולי" ודוח המפורט על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק בכתובת: <http://unionbank.co.il/1378-he/UnionBank.aspx>

פעילות מול גורמים בחו"ל

פעילות מול בנקים וגופים פיננסיים בחו"ל

פעילות הבנק מול בנקים זרים וגופים פיננסיים בחו"ל מתמקדת במספר תחומים עיקריים: הפקדת עודפי נזילות, קבלת ערבויות, פעילות עסקאות בשערי חליפין (FORWARD, SPOT, אופציות וכד'), ובשערי ריבית (IRS – החלפת ריביות וכד') ומכשירים אחרים, פעילות סליקה, העברת כספים ופעילות בניירות ערך זרים. הבנק קובע מעת לעת את מדיניות החשיפה לבנקים ולגופים פיננסיים זרים על-פי קריטריונים שונים להערכת סיכון בפעילות מול אלה. התמודדות עם סיכון האשראי הנובע מהפעילות בעסקאות שערי חליפין ועסקאות עתידיות מול חלק מהבנקים הזרים כאמור, נעשית בעיקר בדרך של התקשרות בהסכמי (International Swaps And Derivatives Association) ISDA, שהינם הסכמי המסגרת לפעילות שבין הבנק וכל אחד מן הבנקים הזרים ובהסכמי בטוחות מסוג CSA (Credit Support Annex), הדנים ומפרטים את נושא הבטוחות, העברתן והקיזוז על ידי הצד הרלוונטי במקרה של חשיפה. נוסח ההסכמים האמורים מהווה סטנדרט בינלאומי נהוג, וההתקשרות בכל אחד מהם – בין בנפרד ובין ביחד - מסייעת בידי המוסדות הפיננסיים הקשורים בהם להקטין את החשיפה לסיכונים הכרוכים בפעילות המסחר ביניהם, בראש ובראשונה באמצעות השימוש בקיזוז (netting) של עסקאות. מאז תחילת שנת 2008, צמצם הבנק את היקף פעילותו מול בנקים בחו"ל, הן מבחינת מספר הבנקים מולם הוא עובד והן מבחינת היקף החשיפות המאושרות לפעילות עם בנקים אלו. כמו כן, קשור הבנק בהסכם (Settlement Continuous Linked) CLS החשיפות המאושרות לפעילות עם בנקים אלו. אשר נועד לוודא קבלת תקבול מול תשלום, לשם מזעור סיכונים סליקה בעסקאות קניה ומכירה במטבע חוץ. בנוסף ראה פרק "תיאור עסקי הבנק לפי מגזרי פעילות" תת פרק "מגזר ניהול פיננסי" בנוגע ל – "DODD FRANK" ו – "EMIR".

הסכמים לקבלת שירותי מסחר ומשמורת בניירות ערך ובנכסים פיננסיים עם מוסדות פיננסיים בחו"ל

הבנק קשור בהסכמים שונים מול ברוקרים, בנקים ומסלקות מחוץ לישראל (להלן - גופים פיננסיים זרים), לצורך ביצוע פעילות המסחר בניירות ערך ובנכסים פיננסיים שונים עבור הבנק ועבור לקוחותיו. כמו כן קשור הבנק בהסכם משמורת (GLOBAL CUSTODY עם מוסד פיננסי בינלאומי מוכר (ועם גורמים פיננסיים אחרים אשר אותו מוסד מתקשר עימם לעניין זה), על-פיו מחזיק הבנק אצל אותו מוסד פיננסי ניירות ערך זרים עבור עצמו ועבור לקוחותיו, ולעיתים, פקדונות כספיים. השירותים העיקריים הניתנים לבנק על-פי הסכם זה כוללים, משמורת, ביצוע סליקת עסקאות בניירות ערך זרים, טיפול בנושאי מיסוי רלוונטיים נלווים לעסקאות, מתן הודעות ועדכונים בקשר אליהן (ALERTS), מתן הודעות מאת התאגיד שניירות הערך שלו מצויים במשמורת (corporate actions) וביצוע פעולות נלוות דוגמת קבלת דיבידנדים, מניות הטבה, השתתפות בהצעת זכויות וכדומה. המוסד הפיננסי מבצע את הפעולות הנ"ל בהתאם להוראות הבנק, כפוף להוראות הדין הרלוונטי. כן מקבל הבנק מעת לעת שירותי משמורת מהגופים הפיננסיים הזרים, אגב מילוי תפקידיהם האחרים במסגרת זו מחזיק הבנק את עיקר אחזקותיו באג"ח זרות במסלקה אירופית גדולה. ראה פרק "עדכוני חקיקה" בנוגע למכתב אימוץ המלצות הוועדה הבין משרדית להסדרת שירותי קסטודי.

ביקורת בנושא ניהול החשיפה לסיכונים חוצי גבולות בפעילות לקוחות תושבי חוץ

הנושא מנוהל במסגרת ניהול הציות ראה פרק "סקירת הסיכונים" תת פרק "סיכון ציות"

ביום 29.9.14 התקבל מכתב בנק ישראל בנושא "ניהול החשיפה לסיכונים חוצי גבולות בפעילות לקוחות תושבי חוץ". במכתבו, ביקש בנק ישראל כי תבוצע ביקורת בבנק אשר תעריך את רמת החשיפה לסיכונים חוצי גבולות ותבחן את האופן שבו הם מנוהלים בבנק. הביקורת נדרשה לבחון את נאותות ניהול סיכונים חוצי גבולות הגלומים בפעילות תושבי חוץ, לרבות זיהוי והערכת הסיכון ובחינת נאותות הנהלים, המערכות והבקורות המיושמים בבנק. בכלל זה, לבחון את נאותות המדיניות, תפקוד הממשל התאגידי ואיכות הבקורות המיושמות בכל שלושת מעגלי הבקרה. הביקורת בבנק בוצעה על ידי הביקורת הפנימית.

הדו"ח נדון על ידי האורגנים המוסמכים של הבנק והוגש לפיקוח על הבנקים.

ביום 16 במרס 2015 פרסם המפקח על הבנקים מכתב בדבר ניהול סיכונים הנובעים מפעילות חוצת גבולות של לקוחות הבנק (CROSS-BORDER). במכתב מפורטים הצעדים שבהם על התאגידים הבנקאיים לנקוט בנושא זה וביניהם, בין היתר, קביעת מדיניות ונהלים בתחום, סיווג לקוחות בסיכון גבוה כתוצאה מפעילות חוצת גבולות, קביעת מדרג סמכויות לאישור פתיחת חשבון במקרה של זיקה לפעילות חוצת גבולות, גיבוש בקרות בתחום ועוד. במהלך הרבעון השני לשנת 2015 הוקמה בבנק וועדת היגוי של ההנהלה לטיפול במשימות הנכללות במכתב הפיקוח ובדו"ח הביקורת לעניין סיכונים חוצי גבולות. הבנק טיפל ומוסיף לטפל במשימות השונות הנכללות בהתאם לאמור במכתב הפיקוח ובדו"ח הביקורת.

הון אנושי

יחסי העבודה בבנק מושתתים על חוקת העבודה, על הסכמים קיבוציים המתעדכנים מעת לעת ועל הסדרים שונים המתגבשים, בעיקרם, בדיונים בין הנהלת הבנק לבין נציגות העובדים. אוכלוסיית העובדים מן המניין בבנק נחלקת מבחינה תפקודית, כמו גם מבחינת תחולת הסכמי עבודה, לשלושה: פקידים, מנהלים ומורשי חתימה ובעלי חוזים אישיים. להלן תמצית ההסכמים העיקריים שנחתמו עם נציגי הפקידים ונציגי המנהלים ומורשי החתימה והתפתחויות נוספות:

א. פקידים

מערכת יחסי העבודה עם הפקידים מושתתת על הסכם קיבוצי מיוחד לעובדי הבנק (להלן: "חוקת העבודה") המתעדכן על ידי הסכמי שכר שוטפים. חוקת העבודה נערכה, בין הבנק לבין הסתדרות העובדים הכללית, בשנת 1990, והיא מסדירה את תשתית יחסי העבודה עם הפקידים, כגון: סדר קבלת עובדים, המשמעת בעבודה, סדר קידום עובדים, הזכויות לחופשה ומחלה, תוספות שונות המשתלמות לעובדים והתנאים לתשלומם, זכויות סוציאליות, סדרי התפטרות ופיטורים, פיצויי פיטורים וכד'. החוקה עומדת בתוקפה כל עוד לא יודיע צד מן הצדדים על רצונו בביטולה או בהכנסת שינויים בה. ביום 22 באוגוסט 1996 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד בדבר הצטרפות הפקידים לקרן הפנסיה "עמית". על פיו, תשלומי הבנק לקרן הפנסיה מיום 1 באפריל 1995 יבואו במקום חובת תשלום מלוא פיצויי הפיטורים להם יכול הפקיד להיות זכאי על פי דין עבור אותה תקופה. בנוסף לאמור לעיל נעשים מידי תקופה הסכמים עיתיים, בהם מטופל עדכון השכר והתנאים הנלווים של הפקידים לדרגותיהם, וכן נושאים נקודתיים אחרים הטעונים הסדר. הסתדרות העובדים הכללית החדשה והסתדרות הפקידים/חטיבת עובדי הבנקים הינן צד לכל ההסכמים.

ב. מו"חים (מנהלים ומורשי חתימה)

את יחסי העבודה עם המו"חים מסדיר הסכם קיבוצי מיוחד משנת 1979, אשר מצמיד את תנאי השכר של המו"חים אל תנאי השכר של המו"חים בבנק לאומי (להלן: "הסכם היישום"). כן מתייחס הסכם היישום לזכאות מו"ח לבחור בהגיעו לגיל פרישה ונצבר לו וותק של 15 שנות עבודה בבנק (או במקרה של נכות או מוות אם נצבר לזכותו וותק של 5 שנים), בין קבלת פיצויי פיטורין והחיסכון בקופת התגמולים, לבין קבלת פנסיה מהבנק. בהתאם להסכם קיבוצי מיוחד מיום 24 בפברואר 1997 הועבר ביטוחם הסוציאלי של המנהלים ומורשי החתימה בבנק אל קרן הפנסיה "עמית", החל מיום 1 באפריל 1995 כפי שנעשה אף לגבי הפקידים כמפורט לעיל. הסכם זה מסדיר את זכויות הפנסיה של מו"חים ותיקים לפי הקיים בבנק לאומי תוך שילוב עם קבלת הפנסיה מ"עמית". זכויות הפנסיה של מו"חים חדשים נצברים ב"עמית" בלבד. כמו כן קובע ההסכם כי התשלומים ל"עמית" בגין המו"חים החדשים באים במקום תשלום מלוא פיצויי הפיטורים לאותם מו"חים. בנוסף לאמור לעיל נעשים, מעת לעת, הסכמים בנושאים נקודתיים.

בתחילת שנת 2015 נחתם הסכם שכר חדש בבנק לאומי לתקופה של 4 שנים שעיקריו הפחתת מנגנון עדכון השכר השנתי ושינויים בזכויות הפנסיה ומענקי יובלות- לפירוט נוסף ראה באור 21.1.
 ביום 17 בפברואר 2016 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד בבנק לאומי לפיו יומרו זכויות מסוימות שנצברו לטובת עובדי בנק לאומי במניות של לאומי על בסיס הסכום בו רשומות אותן זכויות בספרי לאומי, בכפוף לתנאים שונים ולמהלכי השלמה נדרשים. השלכת ההסכם הקיבוצי, אשר נחתם לאחר תאריך המאזן, בקשר עם הסכם היישום כמצוין כאמור, נבחנת על ידי הבנק.

ג. בעלי חוזים אישיים

ליו"ר הדירקטוריון, למנכ"ל, לכל חברי ההנהלה ולעובדים נוספים יש חוזי העסקה אישיים עם הבנק.

ד. הסתדרות העובדים הכללית הודיעה על התאגדות עובדי אגוד מערכות ומתקימים מגעים בין הצדדים. הבנק בוחן את השלכות הנושא.

ה. בימים אלה, מתנהל מו"מ עם ועד הפקידים בבנק על הסכם שכר לשנים 2015-2018. המו"מ נמצא בשלבים מתקדמים.

להלן פרטים בדבר התפתחות מצבת כח האדם:

ממוצע משרות* שנתי		משרות* ליום 31 בדצמבר		
2014	2015	2014	2015	
1,233	1,242	1,238	1,240	הבנק
31	17	25	17	חברות מאוחדות
1,264	1,259	**1,263	1,257	

* משרה - משרה מלאה לרבות שעות נוספות ספציפיות, שעות עבודה של עובדי קבלן ואחרים.

** מזה מנהלים ומורשי חתימה נכון ליום 31 בדצמבר 2015 - 275 (ליום 31 בדצמבר 2014 - 262).

בשנת 2015 המשיך הבנק לשים דגש מיוחד על הכשרת עובדים ופיתוח המשאב האנושי ברמות השונות. הדרכות והכשרות מקצועיות מתבצעות במרכז ההדרכה של הבנק ובמקומות העבודה וניתנות באמצעות עובדי המקצועיים. סגל המרצים הפנימיים ומומחי התוכן מונה כ - 40 איש מקרב עובדי הבנק ומנהליו. הדרכות והכשרות בתחומי הניהול, המכירות, ליווי אישי למנהלים ופיתוח ארגוני מתבססות על מנחים ויועצים ארגוניים חיצוניים. ההוצאות בגין הדרכה הסתכמו בשנת 2015 בסך של כ- 2 מיליון ש"ח בדומה לתקופה המקבילה אשתקד. הנושאים העיקריים בהם התמקדה ההדרכה בשנת 2015 היו: כל תחומי הליבה הבנקאית, פיתוח מנהלים בכל רמות הניהול בבנק, מצוינות בניהול מכירות והדרכות בנושאים רגולטורים שונים. בבנק קיים קוד אתי אשר גובש בתהליך מקיף תוך שיתוף מחזיקי עניין שונים ומתוך הבנה עמוקה של אחריות הבנק מעצם היותו בנק וכארגון הפועל בתוך החברה בישראל. הקוד האתי הינו מכלול של ערכים וכללי התנהגות, המהווים מצפן להתנהגות אתית לכל העובדים והמנהלים. עקרונות הקוד אמורים לספק מסגרת להתנהגות אתית ראויה. הקוד האתי מורכב מחמישה ערכים מובילים והם: מקצועיות, שירות, מצוינות, הוגנות ויושרה, כבוד הדדי ויחס אישי. בשנת 2015 המשיך הבנק בשילוב והטמעה של ערכי הקוד האתי בתהליכי העבודה של הבנק ובנהליו. במקביל התקיימו תהליכי עבודה של מוסדות האתיקה בבנק ובהן ועדת אתיקה המתכנסת אחת לרבעון.

• לעניין חוזר בדבר התייעלות תפעולית של מערכת הבנקאית ראה באור 7.1.1.

הסכמים מהותיים

פרט להסכמים בדרך העסקים הרגילה, ולהסכמים נוספים הנזכרים בדוחות הכספיים, ההסכמים המפורטים להלן שהבנק צד להם או זכאי לפיהם, עשויים להיחשב כהסכמים מהותיים שלא במהלך העסקים הרגיל:

• הסכמי עבודה קיבוציים

יחסי העבודה ושכר העובדים מוסדרים בהסכמי עבודה קיבוציים מול העובדים וועדי עובדי הבנק, ועד מנהלים וועד פקידים. שכר העובדים בבנק כפוף להסכמי עבודה – ראה פירוט בפרק "הון אנושי".

• הסכם לקבלת שירותי מחשוב

לעניין הסכם לקבלת שירות מחשוב מבנק לאומי לישראל בע"מ מיום 31 בדצמבר 2007, ראה פרק "רכוש קבוע ומתקנים" תת פרק "מערכות המידע והמחשוב בבנק" ובאור ג.23(4). בנוסף, יצוין כי בהתאם להסכמות שבין הבנק לבין בנק לאומי על פי הוראות הסכם המחשוב והתפעול שנחתם לתקופה של 10 שנים המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2016, מוסכם כי "פרוייקט סיום ההתקשרות" בהסכם יחל בתום תקופת ההסכם ועשוי להמשך עד שלוש שנים. ככל שיהיה צורך בחידוש האישורים הרגולטוריים הנוגעים להסכם יפעלו הצדדים להשגתם, ראה גם דיווח מיידי מיום 1 בינואר 2014 (מס' אסמכתא 2014-01-000220).

לעניין קבלת פטור נוסף מאת הממונה על ההגבלים העסקיים עד 31.12.16, ראה פרק "רישיונות, התרים ואישורים".

• שיפוי וביטוח לדירקטורים ונושאי משרה

1. כתב התחייבות לשיפוי נושאי משרה בבנק- לפירוט ראה באור ג.23(13) ובאור ג.23(11) ופרק "עסקאות עם בעלי שליטה".
2. לעניין התקשרות לרכישת פוליסת ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה (D&O) בבנק ובחברות הבנות שלו, ראה באור ג.23(16) ופרק "עסקאות עם בעלי שליטה".

• שירותים ותחומי פעילות המעוגנים בהסכמים או הסדרים מיוחדים

1. **כרטיסי אשראי** - הבנק קשור בהסדרים חוזיים עם חברות כרטיסי אשראי. ההסכמים קובעים, בין היתר, הוראות בקשר לחלוקת האחריות בין חברות כרטיסי האשראי לבנק נוכח הוראות חוק כרטיסי חיוב, וכן את התנאים העסקיים, התפעוליים והמשפטיים הרלוונטיים.
- לפירוט נוסף בקשר להסכמים שנחתמו ביום 1 ביולי 2010 עם "כ.א.ל" ו"דיינרס" והתוספות להסכמים האמורים שנחתמו ביום 27 באוקטובר 2015 ראה באור ג.23(5), ולפירוט נוסף בקשר להסכם שנחתם ביום 3 בפברואר 2011 עם "ישראלכרט" ראה באור ג.23(6).

2. עשיית שוק - הבנק משמש כעושה שוק לאג"ח ממשלתי לפי חוק מלווה מדינה.

3. ייעוץ פנסיוני - הבנק עוסק במתן שירותי ייעוץ פנסיוני ללקוחות באמצעות יועצים שהוכשרו לביצוע ייעוץ מסוג זה.

4. רכישת זכויות בתיק הלוואות צרכניות - בהתאם לאסטרטגיה העסקית של הבנק, הכוללת שימת דגש על תחום הבנקאות הקמעונאית, מתקשר הבנק מעת לעת (החל משנת 2010) בהסכמים עם מימון ישיר מקבוצת ישיר (2006) בע"מ (להלן "מימון ישיר"), במסגרתם רוכש הבנק בדרך של המחאת זכויות והתחייבויות על דרך המכר, תיקי הלוואות שהועמדו על ידי מימון ישיר ללקוחות פרטיים לצורך רכישת כלי רכב והלוואות לכל מטרה. ראה דיווח מידי מיום 23.2.15 (מס' אסמכתא: 2015-01-037057) וכן דיווחים מידיים של הבנק מיום 28.12.11 (מס' אסמכתא: 2011-01-378021); מיום- 7.2.13 (מס' אסמכתא: 2013-01-033624) ומיום 2.1.2014 (מס' אסמכתא: 2014-01-001993).

5. הסכם בין בנקאי לסליקת שיקים בחשבונות נקובים יהלומים (חנ"י) ראה פירוט בבאור 23.ג.19).

6. להסכמים הקשורים בפעילות הבנק בחו"ל, לרבות בשוקי ההון בחו"ל, ראה פרק "פעילות מול גורמים בחו"ל".

• הסכמי שעבוד - כמפורט בבאור 24 בדוחות הכספיים.

רישיונות, היתרים ואישורים

1. על הבנק וחברות הבנות חלות הוראות דין שונות המיוחדות לתאגידים בנקאיים, ובכלל זה כללים והנחיות הנובעים מהוראות ניהול בנקאי תקין של המפקח על הבנקים בבנק ישראל, ומחוזרים ומהנחיות שונים המוחלים מעת לעת על ידי הפיקוח על הבנקים. במסגרת מילוי דרישות אלה, בידי הבנק רישיון לנהל את עסקיו בהתאם לחוק הבנקאות (רישוי) תשמ"א-1981, והיתרי סניף לסניפיו.

2. נוסף על אלה, בידי הבנק, שהינו חברה ציבורית וחבר הבורסה לניירות ערך בת"א בע"מ (להלן: "הבורסה"), חבר מסלקת הבורסה וחבר מסלקת מעו"ף, ובידי חברות בנות שלו, הפעילים בתחומים שונים של שוק ההון ובתחומים נוספים המותרים להם על פי דין, רישיונות, היתרים ואישורים מאת רשויות מוסמכות שונות ובתוכם רשות ניירות ערך, הממונה על שוק ההון, הממונה על הגבלים עסקיים ועוד. להלן יימנו רישיונות, היתרים ואישורים הנוגעים למגזרי פעילות שונים של הבנק.

3. כך אישרה רשות ניירות ערך, רישום ברשם החתמים בהתאם לתקנות ניירות ערך (חיתום), תשס"ז-2007 של חברת חיתום בשליטת הבנק שלתאריך המאזן הנה חתם (להלן: "חברת החיתום") כהגדרתו בתקנות הנזכרות לעיל (לענין פעילות חברת החיתום ראה פירוט בפרק "פעילות חברות מוחזקות"), יצוין כי ביום 31 בינואר 2016, החליט דירקטוריון חברת החיתום על הפיכת חברת החיתום ל"חתם לא פעיל".
כן קיבלו עובדי הבנק המוסמכים לעסוק בייעוץ השקעות רישיונות מתאימים מאת רשות ניירות ערך.

4. בידי הבנק רישיון ייעוץ פנסיוני כמשמעו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (עיסוק פנסיוני ובשיווק פנסיוני) תשס"ה-2005, מאת הממונה על שוק ההון במשרד האוצר לצורך עיסוק זה, ובידי עובדיו העוסקים בייעוץ פנסיוני רישיונות

מתאימים אף הם מאת אותו גורם. כן מצויים בידי שתי חברות בנות בבעלות מלאה של הבנק שהגן סוכנויות ביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981, ולהוראות סעיף 11(ב)2 לחוק הבנקאות רישיון סוכן ביטוח המאפשר להן לפעול בתחום עיסוקן. למנכ"ל כל אחת מחברות אלה רישיון סוכן ביטוח כנדרש.

5. הבנק היה שותף לבקשות לפטור מהחובה לקבל את אישור בית הדין להגבלים עסקיים להסדר כובל, אשר הוגשו לממונה על ההגבלים העסקיים, וקיבלו את אישורו, בקשר לתחומים שונים של פעילותו, כדלקמן:

א. ביום 17 בפברואר 2013 הודיע הממונה על ההגבלים העסקיים על הארכה של הפטור הקיים להסדר בין התאגידים הבנקאיים, בעניין תפעול מאגר נתונים ממוכן לניהול סיכונים, למשך ארבע שנים. הסדר זה מאפשר המשך תחזוקתו והפעלתו של מאגר נתונים כללי אודות נתוני שוק, הנדרש לבנקים השונים לשם ניהול סיכוני שוק.

ב. ביום 12 בפברואר 2015, נתן הממונה על הגבלים עסקיים פטור נוסף מאישור הסדר כובל להסכם בין הבנק לבין בנק לאומי לישראל בע"מ בדבר מתן שירותי מחשוב ותפעול לבנק על ידי בנק לאומי, וזאת עד תום תקופת ההסכם ביום 31 בדצמבר 2016 בכפוף לתנאים שנקבעו באישור. לפרטים בדבר ההסכם המחשוב עם בנק לאומי ראה פרק "ההסכמים מהותיים".

ג. ביום 9 ביוני 2015 פרסם בנק ישראל עדכון לכללי המסלקה והוסיף פרק חדש מס' 219 המסדיר את התהליכים בין התאגידים הבנקאיים, בעניין סליקת שיקים נקובים בדולר ארה"ב המשוכים על חשבונות של יהלומנים. העדכון בכללי המסלקה מחליף את הודעת הממונה מיום 3 בספטמבר 2013 בדבר מתן פטור לתקופה של שנה וחצי להסדר שהיה קיים בין הבנקים בעניין זה.

6. במסגרת התנאים להשלמת רכישת מגדל על ידי אליהו חברה לביטוח בע"מ, ביום 25 באוקטובר 2012 אישר הממונה על ההגבלים את המהלך הנחשב כמיזוג במובן דיני ההגבלים העסקיים, בין נכסי דוד לובינסקי (אחזקות) 1993, נכסי שרודר בע"מ, ישעיהו לנדאו אחזקות (1993) בע"מ ובנק אגוד לישראל בע"מ (הצד הנרכש במיזוג בהתאם לחוק ההגבלים העסקיים התשמ"ח - 1988 - ראה פרק "השקעות בהון הבנק ועסקאות במניותיו").

7. ביום 31 בדצמבר 2015 הודיע הממונה לבנקים בישראל, ובתוכם הבנק, מהם התנאים בהם אין כוונתו לאכוף את הוראות חוק ההגבלים העסקיים על קונסורציום אשראי שהצדדים לו הם בנקים וגופים מוסדיים. בהתאם להחלטה זו, קונסורציום אשראי, ובכלל זה מגעים לקראת חבירה כאמור, יותר בתנאים הבאים: החבירה הייתה לפי הסכמת הלקוח מראש ובכתב, על גבי טופס נפרד; ללקוח תינתן אפשרות לנהל משא ומתן על תנאי מתן האשראי עם כל אחד מהצדדים החברים בקונסורציום, לרבות באמצעות אדם אחר מטעמו, בנק הפועלים ובנק לאומי אינם חברים יחד בקונסורציום (למעט ההחרגות המנויות בהחלטה), חובת עריכת תיעוד, שמירתו אצל כל אחד מהצדדים והעברתו לרשות בתוך 30 ימים מתום כל שנה קלנדרית.

8. בחודש דצמבר 2015 קיבל הבנק את החלטת הממונה על ההגבלים העסקיים ליתן פטור מאישור הסדר כובל למשך שלוש שנים לכך שבמסגרת ההתקשרות בין חברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (להלן "כ.א.ל") לבין הבנק, וההתקשרות בין חברת דיינרס קלוב ישראל בע"מ (להלן: "דיינרס") לבין הבנק, יוענקו לבנק תמלוגים בגין עמידה ביעדי הנפקה ושימוש בכרטיסי אשראי של כ.א.ל ודיינרס, בתנאי ששיעור מינימאלי מכלל כרטיסי האשראי המונפקים על ידי הבנק יונפקו במשותף עם כ.א.ל או דיינרס. הממונה, לאחר שבחן את ההסדר ואת הכבילות המצויות בו, כמו גם את השפעתם האפשרית על התחרות בשווקים הרלוונטיים, ביסס את החלטתו על כך שאין בהסדר ובכבילות שבו בכדי לפגוע בתחרות פגיעה של ממש, עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה ואין בו כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו.

עדכוני חקיקה

האמור בפרק זה הינו מבלי לגרוע מהאמור ביתר פרקי וסעיפי הדוח, מקום שקיימת בו התייחסות נוספת לעדכוני החקיקה שלהלן ולעדכוני חקיקה אחרים. עדכוני חקיקה אשר התקבלו במהלך שנת 2015 ואשר פורסמו במסגרת הדוחות הכספיים לשנת 2014, אינם מופיעים בפרק זה.

עדכוני חקיקה וניהול בנקאי תקין במערכת הבנקאית:

מכתב הפיקוח על הבנקים בנושא "ניהול סיכונים הכרוכים בהפעלת תכנית גילוי מרצון בישראל"

ביום 26 בינואר 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בנושא "ניהול סיכונים הכרוכים בהפעלת תכנית גילוי מרצון בישראל", וזאת לאור החשש שלקוחות עלולים לעשות שימוש לרעה בנוהל גילוי מרצון על הכנסה שלא דווחה ולא שולם בגינה מס, כדי להעביר כספים שמקורם בעבירות פליליות בדרך של הצגת אישור מרשות המיסים על הכספים וניצול חוסר ההבנה באשר למהות האישור.

בהמשך לאמור, נדרשים הבנקים למספר צעדים:

1. לעדכן את המדיניות והנהלים וליידע את העובדים כי אין בעובדה שלקוח מציג אישור מרשות המיסים על סיומו של הליך הגילוי מרצון, כדי לפטור באופן חלקי או מלא, מקיום החובות הקבועות במשטר איסור הלבנת הון ומימון טרור. וכן, שהצגת אישור מרשות המיסים על ידי הלקוח לא מהווה אסמכתא למקורם הליגיטימי של הכספים.
2. לבחון אלו מהתבחנים המפורטים בתוספת השניה לצו איסור הלבנת הון עשויים להיות רלוונטיים בקשר לפעולות המתבצעות אגב גילוי מרצון, לעניין דיווח על פעילות בלתי רגילה.
3. לעגן בנהלים איסור על קבלת העברות אלקטרוניות מחו"ל, אגב הליך גילוי מרצון, אשר אינן כוללות את פרטי המעביר או פרטי הנעבר.
4. לעדכן בכתב תוך 60 ימים ממכתב זה את מנהל יחידת הערכה מוסדית, על הצעדים שנקטו ליישום הדרישות כאמור. הבנק פועל ליישום האמור במכתב.

מכתב המפקחת בנושא "סגירת סניפים וצמצום מספר עמדות הטלרים בבנק - מתן מענה למגוון ציבור הלקוחות"

ביום 6 בדצמבר 2015 פרסמה המפקחת על הבנקים את המכתב וזאת לאור התרחבות התופעה של סגירת סניפים וצמצום הטלרים בסניפי הבנקים, לאור המעבר המשמעותי לשימוש באמצעים טכנולוגיים ישירים כגון: כספומטים, מכונות להפקדת שיקים, פעילות באמצעות האינטרנט והטלפון החכם.

הגם שהפיקוח על הבנקים תומך במגמה של הרחבת השימוש באמצעים הטכנולוגיים, קיימת ציפייה פיקוחית שהבנקים יקדישו תשומות נדרשות לכך שהמהלך ייעשה תוך שימת דגש על מתן מענה הולם לאותם הלקוחות שמתקשים בהסתגלות לאמצעים הטכנולוגיים החדשים, ובכללם למגוון קבוצות בציבור הפונות לקבלת שירותים בנקיים, ביניהן הקשישים.

לאור האמור, מנחה המכתב את הבנקים לגבש מדיניות סינוף לשנים הבאות, ובנקים אשר מתכננים לצמצם את מספר הסניפים והטלרים, לגבש לצד זה מדיניות אשר תיתן מענה לאותם לקוחות המושפעים מסגירת הסניפים וכן מענה לאלו המתקשים בהסתגלות לאמצעים הטכנולוגיים החדשים בין היתר, כתוצאה מצמצום מספר עמדות הטלרים.

המדיניות תתייחס בין היתר לסוגיות כמו: תכנית הסינוף של הבנק לשנים הקרובות, תכנית פריסת המכשירים האוטומטיים, בבנקים המתכוונים לצמצם את מספר הסניפים ועמדות הטלרים - התייחסות לתהליך הליווי של הלקוחות הנזכרים לעיל במעבר לשימוש באמצעים ישירים, עמלות הכרוכות בשימוש במכשירים אוטומטיים שאינם צמודים לסניף, תגבור מוקדים, שימוש בסניפים ניידים או חלקיים, חינוך דיגיטלי וכן פעולות שינקוט הבנק לצורך שמירת תמהיל השטרות במחזור ומתן מענה להחלפה של סדרת שטרות. בהתאם למכתב, יש להעביר את מסמך המדיניות לפיקוח על הבנקים עד ליום 30.1.16.

הבנק העביר את מסמך המדיניות כנדרש והוא מיישם את האמור במכתב.

מכתב המפקח על הבנקים בנושא "שיווק יזום של הלוואות קמעונאיות"

ביום 17 בנובמבר 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בנושא "שיווק יזום של הלוואות קמעונאיות" במטרה לוודא שהלוואות המוצעות תואמות את צרכי הלקוח.

בהתאם, נתבקשו הבנקים לרענן את הנהלים והבקורות באשר לפניה יזומה למתן הלוואה ללקוח קמעונאי ספציפי כדלקמן:

1. לקבוע מדיניות, נהלים ותהליכים הקשורים לפניה יזומה ללקוחות קמעונאיים.
 2. להגדיר קהלי יעד ספציפיים תחומים וברורים, בין היתר, בהתבסס על אינדיקטורים המצביעים על סיכון וכן על כדאיות או אי כדאיות נטילת הלוואה מבחינת הלקוח.
 3. לקבוע תסריט שיחה.
 4. לקבוע את אופן הפנייה ללקוח.
 5. להקליט את שיחות הטלפון השיווקיות (בין אם יזומות ובין אם נעשות אגב טיפול בעניינים אחרים של הלקוח). לגבי שיחות כאמור המתבצעות בסניפים, ניתן כחלופה להקלטת השיחה, לתעד אותה באופן מפורט, בהתאם לתסריטי השיחה שנקבעו ולמדיניות שנקבעה.
 6. לוודא יישום האמור במכתב באמצעות שילוב הנושא בתוכנית העבודה של קצין הציות, מערך הייעוץ המשפטי והביקורת הפנימית.
- הנהלת הבנק והדירקטוריון נדרשים לוודא, כי הליכי שיווק הלוואות מתנהלים באופן ראוי והוגן וכי הלוואה המוצעת תואמת את צרכי הלקוח.
- מכתב זה מחליף את מכתבי הפיקוח על הבנקים מיום 23.6.15 ומיום 12.8.15.
- הבנק פועל בהתאם לנדרש במכתב.

מכתב הפיקוח על הבנקים בנושא "ביטול שעבודים שהאשראי בגינם נפרע"

ביום 31 באוגוסט 2015 פרסם המכתב לפיו נדרשים הבנקים לטייב את המאגרים הקיימים אצלם ובמרשמים המתאימים ולפעול לביטול ולמחיקה של שעבודים שנרשמו להבטחת חיובים שנפרעו. את טיוב המאגרים יש לבצע החל משנת 1981 ואילך.

הבנקים נדרשים לסיים את פעולת הטיוב עד ליום 31.12.16 ולהודיע על כך לפיקוח על הבנקים.

הבנק נערך ליישום הדרוש, לרבות באמצעות הקמת מנהלת ייעודית בנושא.

תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 301A בנושא "מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי"

ביום 13 באוגוסט 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון להוראה שעיקריו כדלקמן:

1. הוספת התניה בהסכמי התגמול ובמדיניות, לפיה כל תגמול משתנה שיוענק וישולם יהיה בר השבה מעובד מרכזי, בהתקיימותם של הקריטריונים להשבה.
2. ייקבעו סכומי ההשבה או שיעורי ההשבה ההולמים סוגי נסיבות שונים.
3. תקופת ההשבה תהיה קצובה ל-5 שנים ממועד הענקת התגמול המשתנה.
4. לגבי נושאי משרה, תקופת ההשבה תוארך בשנתיים נוספות בהתקיים התנאים המצטברים הבאים: א) במהלך תקופת ההשבה נפתחה חקירה. ב) הבנק סבור שבחקירה עלול להתברר שהתקיימו הקריטריונים להשבה. ג) אורגן מוסמך של הבנק החליט שמתקיימות הנסיבות להארכה.
5. אין חובה להפעיל את מנגנון ההשבה כאשר סך התגמול המשתנה בשנה קלנדרית מסוימת אינו עולה על 1/6 מהתגמול הקבוע באותה השנה.
6. חברי דירקטוריון לרבות היו"ר יקבלו תגמול קבוע בלבד.
7. נקבעו פרמטרים לקביעת גובה התגמול הקבוע של היו"ר.
8. ייאסר על עובד מרכזי לקבל תגמול מבעל השליטה בתאגיד, מקרוביהם או מתאגידים בשליטת גורמים אלו. ההנחיה לא תחול על דירקטור שאינו חיצוני, אך תחול על יו"ר הדירקטוריון.

תחילת התיקונים להוראה ביום פרסום ההוראה אך נקבעו הוראות מעבר לגבי כל תיקון באופן מפורט. הבנק נערך ליישום התיקונים.

תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 470 בנושא "כרטיסי חיוב"

ביום 29 ביוני 2015 פרסם המפקח על הבנקים תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 470, זאת כחלק ממעבר מערך התשלומים בישראל לתקן EMV והטמעת השימוש בכרטיסים חכמים. כמו כן ולצורך הגברת התחרותיות, תוקנה ההוראה בהיבטים שונים הקשורים לקידום השימוש בכרטיסי חיוב מידי ובכרטיס נטען. להלן השינויים העיקריים במסגרת התיקון:

1. נקבעה בהוראה תקופה קצרה להעברת הכספים בין המנפיקים לסולקים ובין הסולקים לבתי העסק וזאת על מנת לעודד העדפת עסקאות חיוב מידי בכרטיס נטען או בכרטיס מידי על פני עסקאות חיוב נדחה.
 2. נקבעה חובת הטבעת סימון המבדל את כרטיס החיוב המידי והכרטיס הנטען מיתר כרטיסי החיוב.
 3. נקבע, כי בכרטיס חיוב מידי תוצג כל עסקה בדף חשבון עובר ושב, בסמוך לאחר ביצועה, תוך סימון העסקה כפעולה שבוצעה בחיוב מידי, ציון תאריך ביצוע העסקה, שם הספק וסכום העסקה.
 4. נקבע, כי המנפיק של כרטיס חיוב מידי יידרש לפרט בדף החודשי את העסקאות שבוצעו בכרטיס.
 5. נוסף פרק חדש לעניין שימוש בכרטיסי חיוב בתקן EMV המסדיר את פעילות הנפקת הכרטיס החכם ופעילות הסליקה של עסקאות תשלום ומשיכת מזומן.
- מרבית התיקונים ייכנסו לתוקף ביום 1.4.2016, למעט מספר סעיפים ספציפיים להם מועדי תחילה אחרים (במהלך השנים 2015-2018).
- הבנק נערך ליישום ההוראה המתוקנת.

תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 301 בנושא "דירקטוריון" והוראת ניהול בנקאי תקין מס' 307 בנושא "פונקציית הביקורת הפנימית"

- ביום 29 ביוני 2015 פרסם המפקח על הבנקים תיקון להוראות ניהול בנקאי תקין מס' 301 ומס' 307 שעיקרו כדלהלן:
1. קבלת החלטות בוועדת הביקורת, בוועדה לעסקאות עם אנשים קשורים ובוועדת התגמול, תעשה בנוכחות חברי הוועדה וגורמים שחוק החברות התיר את נוכחותם, בהתאם לתנאים שנקבעו בחוק.
 2. תיקון סעיף החובה לדווח לפיקוח על הבנקים אודות התרחשות אירוע שלא בשגרה.
 3. עדכון ההוראה הקובעת אילו החלטות לא ניתן לקבל ב"החלטות בתקשורת" (בשונה מקבלת החלטות בישיבת דירקטוריון או ועדה המתקיימות באופן פרונטאלי).
 4. התווספה ההוראה לפיה תופסק כהונה של מבקר פנימי שהורשע בפסק דין חלוט בעבירה שיש עמה קלון.
- התיקונים להוראות נכנסו לתוקפם עם פרסום ההוראות המתוקנות והבנק פועל בהתאם להם.

כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות) (תיקון מס' 2), התשע"ה-2015

ביום 28 ביוני 2015 פרסם תיקון לכללי העמלות לפיו החל מיום 1.7.15, לא ניתן יהיה לגבות עמלה בקשר עם "מכתבי מעקב" (מעין "תזכורות" ללקוח) הנשלחים אליו מראש. כמו כן, בוטלה עמלת חיוב מפקיד בהחזרת שיק. הבנק פועל בהתאם לתיקון לכללים.

תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 454 בנושא "פרעון מוקדם של הלוואת שלא לדיור"

ביום 21 ביוני 2015 פרסם המפקח על הבנקים תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 454, אשר נועד להרחיב את תחולת ההסדר הקיים בהוראה, לקבוע מנגנון אחיד וגלוי לקביעת שיעור הריבית לפיה מחושב רכיב ההיוון בהלוואות שלא לדיור וליצור אחידות, ככל הניתן, בין פירעון מוקדם של הלוואה לדיור לפירעון מוקדם של אשראי שאינו לדיור. להלן עיקרי ההוראה המתוקנת:

1. תחולת ההוראה תורחב על כל הלוואה שצו הבנקאות אינו חל עליה ושניתנה ליחידים או לעסקים שמחזור פעילותם קטן מ- 10 מיליון ש"ח.
2. הסכום המינימאלי לפירעון מוקדם הופחת מ- 25% ל- 10% מיתרת הלוואה.
3. הוקטן מספר הימים המינימאלי למתן הודעה מוקדמת מ- 30 ל- 20.
4. נקבע מנגנון חדש לחישוב רכיבי ההיוון, המבוסס על הריבית הממוצעת ומנטרל את פרמיית הסיכון של הלווה במקרה של פירעון מוקדם.
5. התווספו דרכי התקשרות של הלווה למתן הודעה מוקדמת: פקס וכל אמצעי התקשרות אחר שהבנק הציע לפי בקשת הלקוח. ההוראה המתוקנת תיכנס לתוקפה ביום 1 באפריל 2016 והבנק נערך ליישומה.

הוראת ניהול בנקאי תקין חדשה מס' 423 בנושא "שירות המסלולים"

ביום 21 ביוני 2015 פרסם המפקח על הבנקים הוראת ניהול בנקאי תקין חדשה בנושא שירות המסלולים שמטרתה להגביר את מודעות הלקוחות לשירות המסלולים בעמלות ולמאפייניו. להלן עיקרי ההוראה:

1. לגבי לקוחות חדשים, במועד פתיחת חשבון עו"ש, ימסור להם הבנק תעריפון מצומצם של ניהול חשבון עו"ש וכן דף הסבר אודות "שירות מסלול".
2. הבנק יקבל אישור מהלקוח באשר לאופן חיוב חשבון העו"ש עוד במעמד פתיחת החשבון - שירות מסלול או שיטת PAY AS YOU GO.
3. לגבי לקוחות קיימים, הבנק ימסור ללקוח המבקש להצטרף למסלול טרם הצטרפותו, מידע בכתב על סכומי העמלות שנגבו ממנו במהלך הרביעי שלפני הרביעי שקדם למועד הגשת הבקשה או ברביעי שקדם למועד הגשת הבקשה, בעד השירותים הכלולים במסלול, לרבות עמלת השלמה למינימום.
4. הבנק יפרסם במקום בולט בדף הראשי של אתר האינטרנט שלו קישור לדף ההסבר אודות שירות מסלול. מועד התחילה הינו 1 בינואר 2016. הבנק מיישם את הנחיות ההוראה החדשה. כצעד משלים להוראת ניהול בנקאי מס' 423, פרסם המפקח על הבנקים, ביום 21 ביוני 2015, מכתב לפיו נדרש הבנק לבצע את הפעולות הבאות:
 1. לאתר מבין לקוחות הבנק, עליהם חלים כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), את הלקוחות שבמהלך חודשים ינואר-מאי 2015 שילמו סך של 10 ש"ח לפחות בכל אחד מהחודשים בנפרד, עבור שני השירותים הבאים במצטבר: פעולה על ידי פקיד, פעולה בערוץ ישיר.
 2. להודיע בכתב, במסמך נפרד, לכל אחד מהלקוחות הללו את סכום החיוב בפועל בכל אחד מהחודשים האמורים בהשוואה למחיר המסלול הבסיסי או המסלול המורחב אילו היה מצטרף אליו, תוך פירוט מספר הפעולות ודרכי הצטרפות לשירות המסלולים.הבנק שלח את ההודעות ללקוחות הרלוואנטיים בהתאם לקבוע במכתב.

תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 313 בנושא "מגבלות על חבות לווה ושל קבוצת לווים"

ביום 9 ביוני 2015 פרסם המפקח על הבנקים תיקון להוראה כצעד נוסף הבא לצמצם את ריכוזיות תיקי האשראי במערכת הבנקאית המקומית ועל רקע ועדת באזל בנושא חשיפות גדולות.

עיקר התיקון מתבטא בצמצום הגדרת ההון להון רובד 1 ובשינוי מגבלת החבות של קבוצת לווים בנקאית לתאגיד בנקאי שעמדה עד היום על 25% מההון ל- 15%. כמו כן, שיטת החישוב של הניכויים המותרים הותאמה לשיטת החישוב של מפחית סיכון אשראי כשירים הקבועה בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 203. מועד התחילה לתיקונים בהוראה הינו 1 בינואר 2016 (לעניין הגדרת ההון יחול הסדר מעבר פרטני). הבנק מיישם את הנחיות ההוראה המתוקנת.

הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 308 בנושא "ציות ופונקציית הציות בתאגיד הבנקאי"

ביום 3 ביוני 2015 פרסם המפקח על הבנקים הוראה מתוקנת בנושא ציות ופונקציית הציות בתאגיד הבנקאי. ההוראה המתוקנת נועדה להתאים את ניהול סיכון הציות בבנק לעולם ניהול הסיכונים בכלל ולניהול סיכונים הציות בעולם בפרט (בהתאם למסמכי באזל). להלן עיקרי התיקון להוראה:

1. הרחבה ההגדרה של הוראות צרכניות ל"הוראות ציות".
2. נוספה הגדרה למונח "סיכון ציות".
3. היבטי ממשל התאגידי - הוגדרה אחריות האורגנים השונים בבנק לניהול סיכון הציות לרבות חובות הדיווח.
4. נקבעה חובה לפיה בבנק תתקיים פונקציית ציות ייעודית אשר בראשה יעמוד קצין ציות ראשי.
5. צ'ארטר - נקבע, כי מעמדה של פונקציית הציות וקצין הציות הראשי יעוגנו בכתב מינוי (צ'ארטר).
6. עודכנו ממשקי העבודה בין קצין הציות הראשי ליחידות הבנק.
7. סקר פערי ציות - מדובר בסקר המחליף את "סקר התשתיות", אשר אותו היה על הבנק לבצע, בהתאם להוראה הותיקה, אחת ל- 5 שנים. נקבע בהוראה, כי הסקר, המכונה "סקר פערי ציות", יכול להתבצע כחלק מסקר הסיכונים התפעוליים, קרי אחת ל- 3 שנים, או באופן מתגלגל.
8. נקבע, כי קצין הציות הראשי ישמש גם כאחראי לפי חוק איסור הלבנת הון. ההוראה המתוקנת נכנסה לתוקפה ביום 1 בינואר 2016 והבנק פועל בהתאם לה.

צו הבנקאות שירות ללקוח (פיקוח על שירות הודעות או התראות) התשע"ה 2015

ביום 10 במאי 2015 חתמה נגידת בנק ישראל על צו הבנקאות שירות ללקוח (פיקוח על שירות הודעות או התראות) התשע"ה 2015 לפיו החל מיום 1.7.2015 סכום העמלה המירבי אותו ניתן יהי לגבות בעד שירות הודעות או התראות שניתן ללקוח שהינו יחיד או עסק קטן, יהיה חמישה שקלים חדשים לכל הודעה או התראה. הבנק פועל בהתאם לצו האמור.

מכתב המפקח על הבנקים בדבר ניהול סיכונים הנובעים מפעילות חוצת גבולות של לקוחות (CROSS- BORDER)

ביום 16 במרס 2015 פרסם המפקח על הבנקים מכתב בדבר ניהול סיכונים הנובעים מפעילות חוצת גבולות של לקוחות הבנק (CROSS- BORDER).

במכתב מצוין, כי בשנים האחרונות אנו עדים לפעילות נחושה ונמרצת של מדינות שונות בעולם לאיתור כספים של תושביהן המוחזקים מחוץ למדינת התושבות.

הדוגמא הבולטת ביותר לכך היא ארה"ב, אשר נוקטת בצעדים שונים לאיתור כספים אלה, לרבות מול בנקים שניהלו חשבונות ללקוחות אמריקאים ונחשדו בשיתוף פעולה עם הלקוחות להסתרת נכסיהם מרשויות המס.

פעילות זאת נעשית בהתאם לחקיקה המכונה FATCA, אשר נכנסה לתוקף ברחבי העולם וגם בישראל, ביום 1.07.14, ואשר עומדת להיות מתורגמת לחקיקה ישראלית מקומית. בהתאם לחקיקה האמורה מחויבים הבנקים בישראל לדווח על חשבונות בנק וחשבונות פיננסיים אחרים של אמריקאים המתנהלים אצלם.

על פי מידע שמפרסם בנק ישראל, מדינות נוספות כמו בריטניה, גרמניה וצרפת פועלות אף הן להשגת נתונים על חשבונות בנק של תושביהן המוחזקים מחוץ למדינת התושבות, באמצעות דיווחים הדדיים בין המדינות.

כמו כן, בהתאם לסטנדרט לחילופי מידע בין מדינות שפרסם ארגון ה-OECD, הודיע משרד האוצר כי מדינת ישראל תאמץ את הסטנדרט האמור עד לתום שנת 2018, דבר שיוביל להעברת מידע גם על לקוחות ממדינות אירופה. מגמה זו, של שיתוף

פעולה בינלאומי במאבק בהעלמות מס עלולה להגדיל את החשיפה של התאגידים הבנקאיים לסיכונים ציית שמקורם בפעילות חוצת גבולות וכן לסיכונים מוניטין, ומחייבת אותם להיערכות נאותה בפעילותם הן מול לקוחות קיימים והן בקבלת לקוחות חדשים, זאת עד להסדרת הדיווחים הבין-מדינתיים. במכתב מפורטים הצעדים שבהם על התאגידים הבנקאיים לנקוט בנושא זה וביניהם, בין היתר, קביעת מדיניות ונהלים בתחום, סיווג לקוחות בסיכון גבוה כתוצאה מפעילות חוצת גבולות, קביעת מדרג סמכויות לאישור פתיחת חשבון במקרה של זיקה לפעילות חוצת גבולות, גיבוש בקורות בתחום ועוד. הבנק פועל ליישום ההוראה.

הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 361 בנושא "ניהול הגנת הסייבר"

ביום 16 במרס 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים הוראת ניהול בנקאי תקין חדשה מס' 361 בנושא ניהול סיכון הסייבר וזאת מתוך הכרה במרכזיותם של איומי הסייבר במערך האימונים הכולל שבפניהם ניצבים התאגידים הבנקאיים. פרסום ההוראה מיוחדת על ידי הפיקוח על הבנקים בנושא ניהול הגנת הסייבר בא להדגיש את גישת הפיקוח, כי התמודדות עם סיכונים סייבר מהווה נושא חוצה ארגון, המחייב מעורבות פעילה של הדרגים הבכירים בתאגיד הבנקאי שכן סיכונים סייבר מהווים סוגיה עסקית אסטרטגית ולא רק סוגיה טכנולוגית. ההוראה קובעת מסגרת מובנית, אך גמישה, לניהול סיכונים סייבר על מנת לאפשר לכל בנק להתאים באופן דינאמי את מערך ההגנה למפה העדכנית של איומי הסייבר. רשימת העקרונות לקיום מערך הגנת סייבר אפקטיבי ויעיל, המפורטת בהוראה, אינה מהווה רשימה סגורה והיא נועדה לספק קווים מנחים באשר לתורת ההפעלה והיעדים האסטרטגיים של מערך הגנת הסייבר.

להלן עיקרי ההוראה החדשה:

1. ניהול סיכונים סייבר הינו חלק מהמערך הכולל של ניהול הסיכונים בתאגיד הבנקאי כאשר ניהול נאות של סיכונים סייבר מחייב הרחבה והתאמה של המסגרת הקיימת של ניהול סיכונים טכנולוגיים המידע בהיבטי תפיסת מרחב האיום ויכולות ההגנה הנדרשות.
 2. ההוראה מתמקדת במנגנונים ובתהליכים הנדרשים לניהול הסיכון, ביעדי הגנת הסייבר וההרחבות הנדרשות ביכולות ההגנה, ולבסוף גם בבקורות הייעודיות הנדרשות לצורך השגת יעדי ההגנה.
 3. ההוראה קובעת, כי בתאגיד הבנקאי תוקם פונקציה מתכללת ייעודית לנושא וימונה עובד בכיר בעל ידע וניסיון מתאימים כמנהל הגנת הסייבר אשר יוכל לשמש גם כמנהל אבטחת מידע, ובלבד שלא יוצרו ניגודי עניינים בין התפקידים השונים.
 4. לבנק יהא מסמך אסטרטגיית הגנת הסייבר אשר יהווה מסמך יסודי אותו מתווה דירקטוריון הבנק ואשר יעודכן בהתאם להתפתחות איומי הסייבר, ובכל מקרה לפחות אחת לשלוש שנים.
 5. תקבע מדיניות לניהול סיכונים סייבר ובה הבקורות ודרכי הפעולה לצמצום איומי הסייבר. מסמך המדיניות יעבור הערכה לפחות אחת לשנה.
 6. פירוט דרישות הנוגעות לקיום תהליך אפקטיבי לזיהוי והערכת סיכונים סייבר.
 7. ביסוס מערך בקורות אפקטיבי אל מול סיכונים סייבר על מנת לבסס הגנה פרואקטיבית, הגנה רב שכבתית, שיתוף מידע ומודיעין, ניטור, ניהול ותרגול אירוע סייבר.
- ההוראה נכנסה לתוקפה ביום 1.9.2015, והבנק פועל על פיה.

חובת יידוע הלקוח אודות פערי ריביות

ביום 15 בינואר 2015 הפיץ המפקח על הבנקים מכתב שכותרתו "חובת יידוע הלקוח אודות פערי ריביות". פרסום המכתב נבע ממידע שהתקבל בבנק ישראל לפיו קיימים בנקים אשר מציעים לקהל לקוחותיהם להפקיד כספים בפיקדון באמצעות הוראת קבע, שעה שלקוחות אלו נמצאים ביתרת חובה בחשבון העו"ש וזאת מבלי לגלות ללקוחות אודות הפערים הקיימים בין הריבית המשולמת על הפיקדון לבין הריבית הנגבית על יתרת החובה. לגישת המפקח על הבנקים, המדובר בהתנהגות העולה לכדי הטעיה ומשכך ובהתאם לאמור במכתב נדרשו הבנקים לפעול כדלקמן:

1. לגבי לקוחות המבקשים להפקיד כספים בפיקדון בעת שהם מצויים ביתרת חובה - יש להקפיד על מתן מידע אודות פערי הריביות טרם ביצוע הפקדת הכספים. יש לוודא קיומם של נהלים המסדירים הנחיה זו.
2. לגבי לקוחות שנכון ליום 15.1.15 מצויים ביתרת חובה ובמקביל מפקידים כספים לפיקדון באמצעות הוראת קבע - לשלוח מכתב עד ליום 1.4.2015 (על פי הודעת דחייה שנתקבלה מאת הפיקוח) ובו פירוט שיעור הריבית הנגבה על יתרת החובה, שיעור הריבית המשולמת על הכספים המופקדים בפיקדון והפער בין הריביות וכל זאת נכון למועד הוצאת המכתב על ידי הבנק.
3. פניה יזומה - אין לפנות באופן יזום ללקוח הנמצא ביתרת חובה על מנת להפקיד כספים בפיקדון. מכתבים מתאימים נשלחו ללקוחות הבנק בסוף חודש מרס 2015.

יזמות חקיקה והסדרה:

טיטת תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 420 בנושא "מסירת מידע באמצעים אלקטרוניים"

ביום 31 בינואר 2016 פרסמה המפקחת על הבנקים טיטת תיקון להוראה המאפשרת לתאגידים הבנקאיים למסור ללקוחות באמצעים אלקטרוניים במקום במסירה פיזית בסניף, גם הודעות ומסמכי הוראה לביצוע פעולה, וזאת בכפוף למגבלות המפורטות בהוראה.

כמו כן מאפשר התיקון המוצע לבנקים להציע ללקוח שירותי התראה, בצורת מסרונים לטלפון הנייד ולדואר האלקטרוני, שיסייעו להם בניהול חשבונם בצורה מושכלת, כגון שירותי התראה על חריגה צפויה ממסגרת החשבון ועוד.

בנוסף מוצע להטיל חובה על הבנקים להודיע באמצעות מסרון ללקוח אשר סורבו חמישה שיקים בחשבון, גם אם אינו מנוי על שירותי בנקאות בתקשורת, וזאת מתוך מטרה לסייע ללקוחות שלא להגיע למצב של לקוח מוגבל. ההתראה תשלח ללא עמלה. הבנק עוקב אחר פרסום הנוסח הסופי של התיקון להוראה.

טיטת תיקון לחוזר בנושא סוגי חשבונות ותנאים בהתקיימם לא תידרש חתימתו של לקוח על הסכם

ביום 31 בינואר 2016 פרסמה המפקחת על הבנקים טיטת תיקון לחוזר המפרט את סוגי ההסכמים בהם לא תידרש חתימתו של לקוח, ובלבד שהלקוח יוכל לאשר במקום המתאים באתר האינטרנט של הבנק כי ניתנה לו האפשרות הדרושה לעיין בהסכם:

1. הסכם למתן אשראי, למעט בהעמדה חד צדדית של מסגרת אשראי בידי התאגיד הבנקאי.
2. הסכם פיקדון ניירות ערך למשמרת.
3. הסכם לקבלת כרטיס להפעלת מסוף בנק לשם ביצוע עסקה.

החוזר המתקן יחליף את חוזר מס' 06-2449 מיום 4.1.15 שבו כבר נקבעו ההסכמים הבאים:

1. הסכם לתנאי עסק כלליים או הסכם פתיחת חשבון עובר ושב וניהולו.
2. הסכם להפקדת כספים לזמן קצוב לתקופה העולה על שנה.
3. הסכם בנושא הוראות טלפונית.

הבנק עוקב אחר פרסום החוזר המתוקן.

טיטת חוזר בנושא בנקאות בתקשורת

ביום 18 בינואר 2016 פרסמה המפקחת על הבנקים טיטת הוראה חדשה בנושא בנקאות בתקשורת אשר מסירה את החסמים העיקריים בביצוע פעילות בנקאית מרחוק ונותנת מענה לביצוע מגוון רחב ביותר של פעולות בנקאיות מרחוק.

להלן פירוט עיקרי ההקלות שניתנו בטיטת ההוראה:

1. פתיחת חשבון חדש- טיטת ההוראה מאפשרת ללקוח פתיחת חשבון מרחוק, ללא הגעה לסניף.
2. הצטרפות לשירותי בנקאות בתקשורת- טיטת ההוראה מאפשרת ללקוח קיים להצטרף לבנקאות בתקשורת באופן מקוון.
3. העברות ותשלומים- ביצוע העברות ותשלומים באופן מקוון וכן הגדרת מוטבים קבועים ללא הגעה לסניף.
4. עדכון פרטים- עדכון פרטים אישיים כגון שם וכתובת וכן קבלת סיסמא ראשונית באופן מקוון.
5. שירותי ריכוז מידע- קבלת שירותי ריכוז מידע בבנק שבו יבחר הלקוח וזאת בהתייחס לכל הבנקים וחברות כרטיסי האשראי בהם יש ללקוח חשבון.

לצד ההקלות מטילה טיטת ההוראה על הבנקים אחריות מוגברת לניהול הסיכונים הכרוכים בהרחבת הפעילות הבנקאית מרחוק ולהגנה על המידע של הלקוחות וזאת, בין היתר, באמצעות: אמצעי זיהוי ואימות חזקים עבור פעולות בסיכון גבוה, הוספת בקורות, ניטור פעולות חריגות ומשלוח התראות, הדרכת לקוחות לצורך הגברת המודעות לסיכונים הכרוכים בפעילות מרחוק. בהתאם לטיטת, תחילת ההוראה ביום 1.9.2016.

הבנק עוקב אחר הליך הפרסום ההוראה.

טיטת היתר לפתיחת סניפים חלקיים וניידים

ביום 14 בינואר 2016 פרסמה המפקחת על הבנקים טיטת היתר עדכנית לפתיחת סניפים חלקיים וניידים וזאת מצד אחד לאור המגמה העולמית הרווחת במסגרתה עוברים הלקוחות להשתמש באמצעים ישירים וטכנולוגיים לביצוע פעולות בנקאיות ומצד שני הצורך לתת מענה ולאפשר נגישות רבה יותר לשירותים בנקאיים לכלל האוכלוסייה, לרבות בישובים המרוחקים מהסניפים הרגילים של הבנקים, ואשר אין בהם בהכרח כדאיות כלכלית לפתיחת סניף רגיל. בהתאם לטיטת מתכונת היתר, תתאפשר לבנקים פתיחת סניפים חלקית באתרים השונים, אשר ניתן יהיה להפעילם אף באמצעות סניף נייד, והכל בכפוף לתנאי היתר. בנק ישראל מדגיש כי לצד הנגישות וההשפעה החיובית על היעילות של היתר כאמור, צפויה המתכונת החדשה להגביר את התחרות במערכת הבנקאית, לאור היתרון שהמנגנון יכול לספק לבנקים הקטנים יותר, שלהם פריסת סניפים מצומצמת. בנק המבקש לפעול בהתאם למתכונת היתר שבטיטת, ידרש לפנות ליחידת הרישוי בפיקוח על הבנקים בבקשה לקבל היתר כאמור וזאת לאחר שיקיים דיון במדיניות לעניין הפעלת סניפים כאמור בדירקטוריון הבנק. בהתאם לטיטת היתר יידרש הבנק לעמוד, בין היתר, בתנאים הבאים:

1. הפעילות תתבצע בסניף שימוקם בחדר עם שילוט של הבנק או באמצעות סניף הניתן לניוד ותפעול ממקומות שונים, לרבות מתוך רכב מתאים.
 2. הפעילות עם לקוחות תתנהל רק בתחום הסניף.
 3. הסניף יפעל בתדירות קבועה ולכל הפחות אחת לחודש.
 4. השירותים בסניף יינתנו רק ללקוחות יחידים.
 5. הבנק יהיה רשאי לספק את כל השירותים הבנקאיים בסניף למעט: החתמת לקוחות על ערבות, הלוואה לדויר, ייעוץ ושיווק השקעות.
 6. עובדי הסניף יהיו עובדי הבנק.
 7. הבנק לא ידרוש בלעדיות לפתיחת סניף באותו אתר. הבנק לא ייתן לבעלי האתר בו ממוקם הסניף טובות הנאה כלשהן למעט החזר הוצאות בגין הפעלת הסניף.
 8. חשבונו של הלקוח יתנהל בסניף קבוע שאינו פועל מכוח היתר והמספק שירותים ללקוחותיו בערוצים הישירים, ואליו יוכל הלקוח לפנות לצורך ביצוע פעולות ובירורים.
- למפקח תימסר הודעה על הכוונה לפתוח סניף, שיפעל בהתאם להיתר זה, לפחות 30 ימים לפני פתיחתו. הבנק עוקב אחר הליך הפרסום ההיתר.

תזכיר חוק לתיקון פקודת מס הכנסה, התשע"ו-2015

ביום 15 בנובמבר 2015 התפרסם תזכיר החוק לתיקון פקודת מס הכנסה בנוגע לחילופי מידע אוטומטיים (יישום FATCA ו-CRS). להלן עיקרי התיקונים בהצעה:

1. מוצע תיקון לסעיף 5 לחוק איסור הלבנת הון לצורך התאמת המונח "שליטה" בחוק איסור הלבנת הון להמלצות ארגון FATF:

- א. הבהרה כי יש צורך לאתר את היחיד שהוא בעל השליטה בתאגיד.
 - ב. קביעת חזקה שלפיה די בהחזקה של 20 אחוזים מסוג מסוים של אמצעי שליטה בתאגיד, במקום 50 אחוזים הנדרשים כיום, כדי לראות את המחזיק כ"בעל שליטה", כשאינן אדם אחר המחזיק בשיעור גבוה יותר.
 - ג. קביעה כי במקרים שבהם לא נמצא בעל שליטה יחיד, יראו כבעל השליטה את יושב ראש הדירקטוריון והמנהל הכללי, ואם אין נושאי משרה כאלה – נושא המשרה שיש לו שליטה אפקטיבית בתאגיד.
2. הודעה ללקוח זכות טיעון לעניין העברת מידע למנהל:
- תזכיר החוק מצייין כי שר האוצר יקבע הוראות בדבר מתן הודעה בידי מוסד פיננסי ישראלי מדווח ללקוחות על כך שהם עתידים להיכלל בדיווח לרשות מס זרה. תזכיר החוק מחייב את המוסד הפיננסי להודיע על כוונה זו רק ללקוחות אשר לא הצהירו כי הם תושבי מדינה זרה, אולם המוסד הפיננסי החליט לכלול אותם בדיווח. אותו לקוח "רשאי להביא בפני המוסד הפיננסי הישראלי המדווח טענות ומידע לשלילת סיווגו כתושב במדינה זרה או כאזרח של מדינה זרה בהתאם להוראות הסכם FATCA או הסכם יישום, לפי העניין, והכל כפי שיקבע שר האוצר."
3. סגירת חשבונות:

תזכיר החוק יסמך את שר האוצר לקבוע בתקנות תנאים אשר בהתקיימם ניתן יהיה לסגור חשבונות שלגביהם לא התקבל המידע הדרוש על מנת לקיים את ההסכמים (מתייחס לחשבונות שנפתחו לאחר 1.7.14).

4. הטלת עיצומים כספיים על מוסדות פיננסיים וכן הטלת אחריות פלילית על אדם מפר. הבנק עוקב אחר הליך החקיקה.

תזכיר לתיקון חוק איסור הלבנת הון- התשע"ו-2015

ביום 1 בנובמבר 2015 התפרסם תזכיר החוק אשר התיקונים המוצעים בו נועדו לייעל ולשפר את המאבק בהלבנת הון ולהתאים את החקיקה הקיימת לסטנדרטים בינלאומיים בתחום.

להלן עיקרי התיקונים בהצעה:

1. הרחבת הגדרת "כספים" לכל אמצעי תשלום למוכ"ז.
2. הרחבת הגדרת "תאגיד בנקאי" גם על סולקים שאינם תאגידי עזר.
3. שינוי רף הענישה לגבי עבירה של "ניהול חשבון בעבור אחר" (רלוואנטי למערכת הבנקאית) מ-10 שנים ל-5 שנים.
4. ביטול מגבלות סוגי הרכוש האסור וקביעת מגבלת שווי של הרכוש שעשיית פעולה בו תהווה עבירה לשיעור של 50,000 ש"ח.
5. מחיקת החרג הקובע כי הכלל בדבר עצימת עיניים לא יחול בסעיף 4 לחוק הקובע איסור על עשיית פעולה ברכוש, בידיעה שהוא אסור.
6. קביעה כי דיווח למשטרה לאחר עשיית פעולה ברכוש, המזכה בחסינות מפני העמדה לדיו פלילי, הוא דיווח המועבר סמוך ככל האפשר, בניסיונות העניין, למועד שבו התעורר אצל המדווח חשד סביר כי הרכוש בו נעשתה הפעולה הוא רכוש אסור.
7. תיקון הגדרת "נהנה" כי במקרה של נהנה שהוא תאגיד, יש לרשום גם את התאגיד וגם את בעל השליטה בו כנהנים.
8. הסמכת הוועדה להטיל עיצום כספי גם על נותני שירות עסקי וגם על נותני שירותי מטבע, שאינם רשומים.

9. תיקון התוספת הרביעית לחוק כך שיופחת רף הכספים החייב בדיווח במעברי הגבול, יבוטל החריג לעולה חדש, ושווה הסכום החייב בדיווח ביחס לאדם הנכנס לישראל משטחי עזה או יוצא ממנה משטחי עזה, לגבי כלל המעברים היבשתיים.
10. הבהרה כי חובת הדיווח של גוף פיננסי היא חובה מקבילה הן לרשות כפעולה בלתי רגילה והן למשטרה לפי סעיף 10 לחוק איסור מימון טרור.
הבנק עוקב אחר הליך החקיקה.

הצעת חוק נתוני אשראי, התשע"ו-2015

ביום 12 באוקטובר 2015 עברה בקריאה ראשונה במליאת הכנסת, הצעת חוק נתוני אשראי, התשע"ו-2015.

הצעת החוק עוסקת, בין היתר, בהיבטים הבאים:

1. הקמת מאגר מרכזי לנתוני אשראי באחריות בנק ישראל.
2. שינוי היקף וסוג הנתונים הנאספים אודות לקוח - מוצע לשנות את ההסדר הקיים ולאפשר איסוף של כל מידע רלוואנטי (לרבות מידע חיובי) לצורך הערכת הסיכוי שלקוח יעמוד בתשלומים.
3. הרחבת מקורות המידע לאיסוף נתוני אשראי: גופים פיננסיים, גופים ציבוריים דוגמת בתי המשפט, לשכות הוצל"פ, כונס הנכסים הרשמי.
4. הסדרת החובות והזכויות של ה"שחקנים" השונים במערכת, לצד שמירה על זכויותיו של הלקוח.
5. איסוף המידע ממקורות המידע ייעשה בלא הסכמת הלקוחות ואולם מסירת מידע אודות הלקוח לאחר, במסגרת דו"ח אשראי, תוכל להיעשות רק אם הלקוח נתן את הסכמתו לכך.
הבנק עוקב אחר התקדמות הליך החקיקה.

טיטת מכתב המפקחת על הבנקים בנושא "פעילות תושבי ישראל בתאגידים הבנקאיים ובשלוחות בחו"ל (ציות לחוקי המס בישראל)

ביום 30 באוגוסט 2015 פורסמה טיטת המכתב וזאת במסגרת המאבק בהון השחור.

בהתאם לטיטה, נדרשים הבנקים למזער את הסיכונים שבעצם פתיחת וניהול חשבון בו מופקדים כספים שייטכן ומקורם בהתחמקות לקוח מתשלום מס וזאת תוך נקיטת הצעדים הבאים:

1. לוודא שמדיניות הבנק מתייחסת לסיכונים האמורים.
2. לקיים דיון בדירקטוריון בנושא.
3. לשלב את הערכת הסיכון מאי ציות לקוחות לחוקי המס בהערכת הסיכונים של הבנק.
4. לבחון אלו דפוסי פעולה מרשימת הפעולות שבתוספת השנייה לצו רלוואנטיים לאיתור חשבונות בהם מופקדים כספים שייטכן שמקורם בהתחמקות לקוח מתשלום מס.
נקבע כי סירוב להעניק שירותים בנקאיים הנובע מיישום המדיניות והנהלים שנקבעו מכוח מכתב זה ייחשב כסירוב סביר לעניין חוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981.
הבנק עוקב אחר התקדמות הליך החקיקה.

טיטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח)(דמי עמילות מירביים בביטוח חיים ומבנה אגב הלוואה לדיור) (תיקון) תשע"ה-2015

ביום 17 ביוני 2015 פרסם אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר טיטת תיקון לתקנות אשר מטרתו לקבוע שיעור מרבי לדמי העמילות בביטוח חיים אגב משכנתא, היתה לזה שקבוע לגבי ביטוח מבנה אגב משכנתא - 20% מהפרמיה (כולל מע"מ).
הבנק עוקב אחר התקדמות הליך החקיקה.

טיוטת הוראת ניהול בנקאי חדשה בנושא "הליכי גביית חובות"

ביום 4 במאי 2015 פרסם המפקח על הבנקים טיוטת הוראת ניהול בנקאי תקין חדשה בנושא הליכי גביית חובות. מטרת טיוטת ההוראה היא להסדיר את הפעולות שיש לנקוט לצורך הגברת ההוגנות והשקיפות בעת גביית חובות מלקוחות, אשר אינם עומדים בתנאי הלוואתם ואינם פורעים אותה כסדרה.

להלן עיקרי טיוטת ההוראה:

1. הקמת פונקציה ייעודית לטיפול בגביית חובות ומינוי מנהל לעמוד בראשה.
2. קביעת התפקידים של ההנהלה הבכירה והדירקטוריון בעניין זה על מנת להגביר את מעורבותם ופיקוחם על התנהלות התאגיד הבנקאי בתהליך גביית חובות מלקוחותיו.
3. ציון הנוסחה לחישוב שיעור ריבית הפיגורים כבר בהסכם ההלוואה.
4. קביעת תיקרת ריבית פיגורים להלוואה אשר לא תעלה על השיעור המירבי של ריבית הנגבית על ידי התאגיד הבנקאי בגין חריגה ממסגרת האשראי בחשבון עו"ש.
5. הסדרת אופן ההתנהלות של התאגיד הבנקאי בהליכי הוצאה לפועל.
6. קיום פיקוח ובקרה על באי כוחו של התאגיד הבנקאי שנתמנו לשם נקיטת הליכי גבייה נגד הלקוח. הבנק עוקב אחר הליך פרסום ההוראה.

דירוג הבנק

ביום 12 בינואר 2016 פרסמה חברת מידרוג בע"מ (להלן: "מידרוג") דוח בדבר דירוג הבנק ואופק הדירוג, יצוין כי דירוג הבנק ואופק הדירוג נותר ללא שינוי לעומת שנה קודמת והינו כדלקמן:

אופק: יציב	a2.il	דירוג איתנות פיננסית פנימית
	P-1.il	פקדונות לזמן קצר
אופק: יציב	Aa3.il	פקדונות לזמן ארוך/אג"ח
אופק: שלילי	A1.il	כתבי התחייבות נדחים (הון משני תחתון)
אופק: שלילי	A2.il (hyb)	שטרי הון נדחים (הון משני עליון)

לפירוט ראה דוח מידי מיום 12 בינואר 2016 (אסמכתא 2016-01-008911).

פעילות למען הקהילה ותרומות

עובדי הבנק, ההנהלה והדירקטוריון רואים חשיבות במעורבות הבנק בקהילה ומחויבים לפעילות חברתית וקהילתית. מחויבות זו מוצאת ביטוי במגוון פעילויות קהילתיות המתבצעות באמצעות עובדי הבנק, וכן במיזמים המבטאים מעורבות וקידום אוכלוסיות חלשות בחברה הישראלית. בנוסף, קבע דירקטוריון הבנק מדיניות למתן תרומות. ועדת התרומות בראשות המנכ"ל פועלת ליישום המדיניות ומקצה תרומות למגוון גופים וארגונים, ככלי לסייע בתחומי חברה וקהילה, חינוך ובריאות. במסגרת זו תמך הבנק בעמותות שונות. לצד תמיכה שוטפת בנושאים קהילתיים שונים, בחר הבנק להתמקד בשני פרויקטים מרכזיים, בהם קיימת מעורבות של עובדי הבנק מעבר לתמיכה הכספית. מערבות זו מחזקת את הקשר שבין מנהלי ועובדי הבנק לבין הסביבה החברתית בה פועל הבנק.

האחד - פרויקט "אמץ לוחם" במסגרתו מאמץ הבנק שלוש יחידות של חיל הים. הפעילות החלה בשנת 2014 והיא התפתחה במהלך השנה, תוך מעורבות של חיילי היחידות המאומצות לצד עובדי הבנק בפרוייקטים חברתיים משותפים:

א. טיפוח אוכלוסיית בעלי מוגבלויות במעון הוד בחיפה.

ב. עבודה משותפת בקטיף למען איסוף מזון לנזקקים (באמצעות עמותת "לקט ישראל").

במסגרת פרויקט "אמץ לוחם" העצים הבנק ועובדיו את אוכלוסיית החיילים ע"י שילובם באירועי הבנק, חלוקת מאכלים מסורתיים בחגים וחלוקת מתנות.

השני – מתן תמיכה לעמותת "לשובע" המפעילה מרכזי מזון, גגונים לחסרי בית ומרכזי נוער. גם בפעילות זו מתכוון הבנק לשלב את מעורבות העובדים במהלך שנת 2016 לצד תרומה כספית.

בנוסף, לפני החגים מתקיימת התארגנות של כלל עובדי הבנק לתרומת סלי מזון לנזקקים (באמצעות ארגון "לתת") הנהלת הבנק מכפילה את היקפי התרומה ובכך מעודדת את התמיכה המשותפת ומעצימה אותה.

כחלק ממדיניות שמירה על הסביבה וניצול מרבי של משאבי הארגון, תורם הבנק ציוד באופן קבוע. בשנת 2015 נתרמו 340 מחשבים למסגרות חינוך ולמסגרות של בעלי מוגבלויות אשר מטפלות במחזור (אקומויניטי – תאגיד חברתי למחזור פסולת אלקטרונית) וכן תרם הבנק ריהוט וציוד בהיקפים רחבים לעמותות התומכות בטיפוח ילדים בסיכון.

פעילות חברתית מקומית מתקיימת באופן שוטף, הבנק שומר על קשר פעיל עם גורמים שונים באזורי פעילות הסינפים, ובמסגרת זו יוזמים סניפי הבנק מעת לעת פעילויות קהילתיות עבור האוכלוסייה באזורם. מעורבותו של הבנק בקהילה באה לידי ביטוי גם בתחום התרבות והאמנות. במסגרת זו, אנו ממשיכים לקיים את מיזם "גלריית אגוד" – סדרה של תערוכות אמנות מתחלפות המוצגות בחלק מסניפי הבנק והנותנות במה לאמנים מקומיים הגרים בסביבת הסניף. גלריית אגוד מהווה חיבור ייחודי בין אמנים, רשויות מקומיות (על פי רוב התערוכות מוצגות בברכת הרשות המקומית), לקוחות, עובדים והקהל הרחב המגיע להתרשם מן התצוגות בין כתלי הסניפים.

התרומה הכספית הישירה בשנת 2015 הסתכמה בכ- 1 מיליון ש"ח.

מגזרי פעילות פיקוחיים

ביום 3 בנובמבר 2014 פרסם בנק ישראל עדכון להוראות הדיווח לציבור בכל הנוגע לדרישת הדיווח על מגזרי פעילות פיקוחיים. עדכון זה כלל, בין היתר, שינוי הגדרות מסוימות והנחיות על פיהם נדרשו הבנקים לבצע סיווג ללקוחות למגזרים פיקוחיים ולעדכן את דיווחיהם על פי מתכונת אחידה שנקבעה.

הכללים החדשים יחולו החל מהדוחות הכספיים לשנת 2015 כך שבדוח לשנת 2015 מוצג גילוי בדבר הנתונים המאזניים, ביחס למגזרי הפעילות הפיקוחיים, כמוגדר בהוראות החדשות.

לפרטים נוספים ראה ביאור 5.ד.1. וכן ביאור 26.א.

נספחים,
מילון מונחים
ואינדקס

שיעורי הכנסות והוצאות ריבית וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית (1) - מאוחד

יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית

סכומים מדווחים

2013				2014				2015			
שיעור	הכנסות	יתרה	הכנסות	שיעור	הכנסות	יתרה	הכנסות	שיעור	הכנסות	יתרה	הכנסות
הכנסה	ריבית	ממוצעת (2)	ריבית	הכנסה	ריבית	ממוצעת (2)	ריבית	הכנסה	ריבית	ממוצעת (2)	ריבית
%			%			%			%		
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
4.29	(6)	958	22,313	3.07	(6)	718	23,416	2.75	(6)	630	22,915
1.38		10	724	1.16		6	518	-	*	-	425
1.37		84	6,120	0.56		31	5,494	0.14		7	5,093
1.38		3	218	0.43		2	466	-		-	360
3.11		141	4,534	2.08		88	4,221	1.40		87	6,236
2.49		11	442	1.24		17	1,369	0.59		9	1,530
6.67		2	30	6.00		3	50	2.74		2	73
3.52		1,209	34,381	2.43		865	35,534	2.01		735	36,632
			363				401				444
			(9) 4,333				(9) 2,924				2,905
			39,077				38,859				39,981

נכסים נושאי ריבית בישראל

אשראי לציבור (3)

פקדונות בבנקים

פקדונות בבנקים מרכזיים

פירות ערך שנשאלו

אגרות חוב זמניות למכירה (4)

אגרות חוב למסחר (4)

נכסים אחרים (10)

סך כל הנכסים נושאי ריבית

חייבים בגין כרטיסי אשראי

שיאים נושאים ריבית

נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית (5)

סך כל הנכסים

* סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.
ראה הערות להלן.

שיעורי הכנסות והוצאות ריבית וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית⁽¹⁾ - מאוחד (המשך)

יתרת ממוצעות ושיעורי ריבית (המשך)

2013				2014				2015			
שעור	הוצאות	יתרה	שעור	הוצאות	יתרה	שעור	הוצאות	יתרה	שעור	הוצאות	יתרה
הוצאה	ריבית	ממוצעת (2)	הוצאה	ריבית	ממוצעת (2)	הוצאה	ריבית	ממוצעת (2)	הוצאה	ריבית	ממוצעת (2)
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
1.52	386	25,448	0.77	189	24,577	0.42	93	22,064			
0.92	29	3,140	0.37	11	3,013	0.16	6	3,759			
1.60	357	22,308	0.83	178	21,564	0.48	87	18,305			
-	*	1	-	*	-	-	*	-			
-	*	105	-	*	79	-	*	89			
4.95	151	3,050	2.97	97	3,267	2.07	67	3,239			
2.41	10	415	1.33	12	899	0.40	4	991			
1.88	547	29,019	1.03	298	28,822	0.62	164	26,383			
	4,195			5,641			9,408				
	363			401			444				
	(9) 3,425			(9) 1,843			1,521				
	37,002			36,707			37,756				
	(9) 2,075			(9) 2,152			2,225				
	39,077			38,859			39,981				
1.64			1.40			1.39					
1.93	662	34,381	1.60	567	35,534	1.56	571	36,632			

התחייבויות נושאות ריבית בישראל
 פקדונות הציבור
 לפי דרישה
 לזמן קצוב
 פקדונות הממשלה
 פקדונות מבנקים
 כתבי התחייבויות ואגרות חוב
 התחייבויות אחרות

סך כל ההתחייבויות נושאות ריבית
 פקדונות הציבור שאינם נושאים ריבית
 זכאים בגין כרטיסי אשראי שאינם
 נושאים ריבית
 התחייבויות אחרות שאינן נושאות ריבית⁽⁷⁾
סך כל ההתחייבויות

סך כל האמצעים ההוניים
סך כל ההתחייבויות והאמצעים ההוניים
פער הריבית
תשואה נטו על נכסים נושאי ריבית⁽⁸⁾

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.
 ראה הערות להלן.

שיעורי הכנסות והוצאות ריבית וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית ⁽¹⁾ - מאוחד (המשך)

יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - מידע נוסף על נכסים והתחייבויות נושאי ריבית המיוחסים לפעילות בישראל

סכומים מזדווחים

2013			2014			2015		
הכנסות/הוצאות שיעור	יתרה	ממוצעת (2)	הכנסות/הוצאות שיעור	יתרה	ממוצעת (2)	הכנסות/הוצאות שיעור	יתרה	ממוצעת (2)
הכנסה/הוצאה	ריבית	במיליוני ש"ח	הכנסה/הוצאה	ריבית	במיליוני ש"ח	הכנסה/הוצאה	ריבית	במיליוני ש"ח
%			%			%		
3.10	782	25,214	2.32	585	25,250	1.91	502	26,349
(1.54)	(303)	19,736	(0.84)	(155)	18,415	(0.47)	(85)	17,933
1.56			1.48			1.44		
5.75	318	5,535	2.51	170	6,768	1.83	110	5,996
(4.74)	(214)	4,517	(1.94)	(118)	6,091	(1.27)	(63)	4,973
1.01			0.57			0.56		
3.00	109	3,632	3.13	110	3,516	2.87	123	4,287
(0.63)	(30)	4,766	(0.58)	(25)	4,316	(0.46)	(16)	3,477
2.37			2.55			2.41		
3.52	1,209	34,381	2.43	865	35,534	2.01	735	36,632
(1.88)	(547)	29,019	(1.03)	(298)	28,822	(0.62)	(164)	26,383
1.64			1.40			1.39		

מטבע ישראל לא צמוד
סך נכסים נושאי ריבית
סך התחייבויות נושאות ריבית

מטבע ישראל צמוד מדד
סך נכסים נושאי ריבית
סך התחייבויות נושאות ריבית

מטבע חוץ (לרבות מטבעי ישראל)
צמוד למטבע חוץ
סך נכסים נושאי ריבית
סך התחייבויות נושאות ריבית

סך פעילות בישראל
סך נכסים נושאי ריבית
סך התחייבויות נושאות ריבית
פער הריבית

ראה הערות להלן.

שיעורי הכנסות והוצאות ריבית וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית⁽¹⁾ - מאוחד (המשך)

ניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית

סכומים מדווחים

2014 לעומת 2013			2015 לעומת 2014		
גידול (קיטון) בגלל שינוי			גידול (קיטון) בגלל שינוי		
כמות	מחיר	נטו	כמות	מחיר	נטו
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
34	(274)	(240)	(14)	(74)	(88)
1	(105)	(104)	28	(70)	(42)
35	(379)	(344)	14	(144)	(130)
(7)	(190)	(197)	(10)	(86)	(96)
13	(65)	(52)	-	(38)	(38)
6	(255)	(249)	(10)	(124)	(134)

נכסים נושאי ריבית בישראל

אשראי לציבור

נכסים נושאי ריבית אחרים

סך כל הכנסות ריבית

התחייבויות נושאות ריבית בישראל

פיקדונות הציבור

התחייבויות נושאות ריבית אחרות

סך כל הוצאות ריבית

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

הערה:

השינוי המיוחס לשינוי בכמות חושב על ידי הכפלת המחיר החדש בשינוי בכמות. השינוי המיוחס לשינוי במחיר חושב על ידי הכפלת הכמות הישנה בשינוי במחיר.

- (1) הנתונים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.
- (2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות, פרט למגזר מטבעי ישראלי לא צמוד בו מחושבת היתרה הממוצעת על בסיס נתונים יומיים.
- (3) לפני ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות להפסדי אשראי. לרבות חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית.
- (4) מהיתרה הממוצעת של אג"ח למסחר ושל אג"ח זמינות למכירה נוכתה/נוספה היתרה הממוצעת של רווחים/הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אג"ח למסחר וכן של רווחים/הפסדים בגין אג"ח זמינות למכירה, הכלולים בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר בסעיף "התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה לפי שווי הוגן". בשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 נוכה סך של 137 מיליוני ש"ח ((בשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014 נוכה סך של 159 מיליוני ש"ח, בשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013 נוכה סך של 114 מיליוני ש"ח).
- (5) לרבות שווי הוגן בגין מכשירים נגזרים, נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית ובניכוי הפרשה להפסדי אשראי.
- (6) עמלות בסך 36 מיליוני ש"ח נכללו בהכנסות ריבית בשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 (25 ו-17 מיליוני ש"ח נכללו בשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014 וביום 31 בדצמבר 2013 בהתאמה).
- (7) לרבות שווי הוגן בגין מכשירים נגזרים.
- (8) תשואה נטו- הכנסות ריבית נטו לחלק לסך הנכסים נושאי הריבית.
- (9) הוצג מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים והנחיית בנק ישראל בנושא היוון עלויות תוכנה, ראה באור 1.ד.1.1 ו- 2.ד.1.
- (10) לרבות יתרות מס הכנסה שהריבית בגינן נרשמת על בסיס מזומן.

תמצית דוח רווח והפסד מאוחד לפי רבעונים בשנים 2014-2015

סכומים מרדודים

	2014				2015			
	1	2	3	4	1	2	3	4
	במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח			
הכנסות ריבית	201	241	227	196	114	247	206	168
הוצאות ריבית	55	102	85	56	(6)	87	59	24
הכנסות ריבית, נטו	146	139	142	140	120	160	147	144
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	2	(25)	(8)	126	6	(76)	3	(40)
הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי	144	164	150	14	114	236	144	184
הכנסות שאינן מריבית:								
הכנסות מממן שאינן מריבית	27	28	19	28	37	33	13	1
עמלות	71	68	69	70	74	72	71	78
הכנסות אחרות	*	-	6	*	1	*	3	*
סך כל ההכנסות שאינן מריבית	98	96	94	98	112	105	87	79
הוצאות תפעוליות ואחרות:								
משכורות והוצאות נלוות (1),(2)	121	116	111	128	95	135	119	125
פחת ואחזקת בנינים וציוד (1)	37	39	40	38	39	37	39	39
הוצאות אחרות	50	50	49	59	45	52	51	60
סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות	208	205	200	225	179	224	209	224
רווח (הפסד) לפני מיסים (2),(1)	34	55	44	(113)	47	117	22	39
הפרשה למסים על הרווח (2),(1)	11	19	15	(48)	18	45	7	11
רווח (הפסד) לאחר מיסים	23	36	29	(65)	29	72	15	28
חלקו של הבנק ברווחים לאחר השפעת המס של חברות מוחזקות	*	-	-	-	-	-	-	-
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי (2),(1)	23	36	29	(65)	29	72	15	28
רווח בסיסי ומדולל למניה (ש"ח)								
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי (2),(1) * סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.	0.31	0.49	0.39	(0.88)	0.39	0.99	0.20	0.38 (2),(1)

- (1) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוננה, ראה באור 1.ד.1.
 (2) הוצג מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים, ראה באור 1.ד.1.

תמצית מאזן מאוחד לסוף כל רבעון 2014-2015

סכומים מדווחים

שנה	2014				2015			
	1	2	3	4	1	2	3	4
רבעון	במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח			
נכסים								
מזומנים ופקדונות בבנקים	6,912	6,777	8,000	9,848	5,762	7,144	6,862	6,668
יזירות ערך	5,353	6,175	6,074	6,789	8,343	8,167	7,774	10,371
יזירות ערך שנטאלו	562	518	543	182	320	494	254	293
אשראי ליציבור	23,942	23,887	24,253	21,959	23,438	22,685	23,189	22,505
הפרשה להפסדי אשראי	(275)	(255)	(256)	(246)	(256)	(214)	(220)	(190)
אשראי ליציבור, נטו	23,667	23,632	23,997	21,713	23,182	22,471	22,969	22,315
בנינים ועוד ⁽¹⁾	366	361	353	371	355	347	341	352
נכסים בגין מכשירים נגזרים	331	204	432	504	429	335	278	255
נכסים אחרים ⁽²⁾	967	1,003	1,312	1,458	1,420	824	587	637
נכסים המוחזקים למכירה	-	-	-	-	3	4	4	4
סך כל הנכסים	38,158	38,670	40,711	40,865	39,814	39,786	39,069	40,895
התחייבויות והון								
פקדונות היציבור	29,488	30,378	31,328	31,498	30,846	31,302	30,952	32,466
פקדונות מבנקים	185	172	227	152	181	311	153	483
פקדונות הממשלה	2	1	1	1	2	*	1	1
כתבי התחייבות נדחים ואגרות חוב	3,224	3,059	3,465	3,474	3,170	3,202	3,183	3,179
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	405	280	457	575	528	393	316	293
התחייבויות אחרות ^{(2),(1)}	2,542	2,436	2,850	2,883	2,752	2,207	2,081	2,063
סך כל ההתחייבויות	35,846	36,326	38,328	38,583	37,479	37,415	36,686	38,485
סך כל ההון ^{(2),(1)}	2,312	2,344	2,383	2,282	2,335	2,371	2,383	2,410
סך כל ההתחייבויות והון	38,158	38,670	40,711	40,865	39,814	39,786	39,069	40,895

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

(1) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנהיית המפקח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנת, ראה באור 2.ד.1.

(2) הוצג מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים, ראה באור 1.ד.1.

מילון מונחים עיקריים

מעקב אחר איכות אשראי ספציפי, כמו גם של התיק בכללותו.

הון עצמי ממוצע - סך כל האמצעים ההוניים כפי שהוצג בנספח שיעורי הכנסות והוצאות ריבית בניכוי/בתוספת היתרה הממוצעת של הפסדים/רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אג"ח למסחר וכן של הפסדים/רווחים בגין אג"ח זמינות למכירה, הכלולים בהון העצמי במסגרת רווח כולל אחר מצטבר בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך לפי שווי הוגן" (לרבות בגין אג"ח שהועברו מהתיק הזמין למכירה לתיק המוחזק לפדיון).

הון רגולטורי - הון המשמש לחישוב יחס הלימות ההון של הבנק ויחסים רגולטוריים נוספים (כגון: יחס מינוף, ריכוזיות אשראי ועוד). רכיבי הון חשבונאי ומכשירי הון פיקוחי כשירים נוספים (כגון כתבי התחייבויות נדחים הכשירים להיכלל בהון רגולטורי).

הלבנת הון - פעולות פיננסיות שמטרתן להסתיר מקור של כסף, בדרך כלל כסף שמקורו לא חוקי או כסף שלא שולם עליו מס. תהליך "ההלבנה" מחזיר את הכסף למערכת החוקית.

הלוואת זכאות - הלוואה הניתנת באמצעות בנק ממקורות המדינה.

הלימות הון - היחס הנדרש על ידי המפקח על הבנקים בין ההון העצמי של הבנק לבין ההלוואות שהוא נותן משוקללות לפי רמות הסיכון, כך שהונו של הבנק יספיק כדי לשמש כרית ספיגה למקרה של הפסדים קיצוניים.

הסכמי CSA - הסכמי קיזוז שגורמים לתיחום ולמזעור סיכוני האשראי בפעילות זאת, על ידי התחשבות יומית, לרוב המתבצעת בין הבנק והצד הנגדי בהתאם להסכם.

הפרשה להפסדי אשראי - הפרשה הנעשית על ידי החברה המשקפת אובדן אפשרי של סכומי אשראי שנתנה ומשמשת לכיסוים במקרה של התממשות האובדן.

חוב פגום - חוב שקיימת סבירות גבוהה שהלווה לא יפרע את החוב (או חלק מהחוב) לפי תנאי החוזה, אולם אין ודאות לגבי סיכוי הגבייה ומימוש ההפסד.

חוב בהשגחה מיוחדת - חוב שיש לו חולשות פוטנציאליות בגין נדרשת תשומת לב מיוחדת של ההנהלה.

חוב נחות - חוב שקיימת אפשרות ברורה שהתאגיד הבנקאי יספוג הפסד מסוים אם הליקויים לא יתוקנו.

אובליגו - סך כל ההתחייבויות של הלקוח אל מול הבנק. **אופציה** - הסכם חוזי בין קונה לבין מוכר לרכוש או למכור נייר ערך מסוים או זכות לקבל או להמיר ניירות ערך, מטבע חוץ או סחורה במחיר ספציפי בתוך תקופת זמן קבועה מראש.

אגרת חוב - תעודה נושאת ריבית, המונפקת על ידי הממשלה או חברה, ובה התחייבות של המנפיק לשלם למחזיק האגרת את הקרן שהונפקה בתוספת תשלומי ריבית/קופון בתאריכי פירעון קבועים. זהו מכשיר פיננסי שבאמצעותו הממשלה ופירמות יכולות ללוות כסף מהציבור. **אגרת חוב להמרה** - אגרת חוב שניתן להמירה למניה בשער המרה (מחיר) שנקבע מראש ופורסם בתשקיף. לאגרת חוב להמרה תקופת חיים מוגבלת, שבסופה המחזיק בה רשאי להמירה למניה, או לקבל את כספו בחזרה בתוספת ריבית, ששיעורה נקבע מראש.

אגרת חוב מגובה נכסים (ABS - Asset-Backed Security) הוא כתב התחייבות שרוכש משקיע, שמקנה לו זכות על זרם תקבולים הצפוי מנכסים אלו. הבטוחה המשועבדת כנגדו היא אוסף של נכסים, וזרם התקבולים שצפוי למחזיק בנייר הערך הוא בעל זיקה לזרם ההכנסות שמתקבל מנכסים אלו.

ארגון המדינות המפותחות (OECD) - ארגון, שמרכזו בפריז, המורכב ממדינות שמשקיהן מפותחים.

איש קשור - כמשמעות בסעיף 3 לנוהל בנקאי תקין 312.

באזל 3 - תקנות לניהול הסיכונים של הבנקים שנקבעו על ידי ועדת באזל, העוסקת בפיקוח ובקביעת סטנדרטים לפיקוח על בנקים בעולם.

בעל עניין - יחיד או חברה המחזיקים 5% או יותר ממניות של חברה הנסחרת בבורסה.

גידור - עסקה פיננסית שמטרתה להגן על משקיע מפני שינויים בערך ההשקעה.

גוף מוסדי - כהגדרתו בחוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיוק השקעות ובניהול תיקי השקעות, התשנ"ה 1995, ולרבות קופות גמל, קרנות פנסיה, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות, תעודות סל, חברות ביטוח, חברי בורסה המנהלים כספי לקוחות.

דירוג אשראי - מייצג את רמת הסיכון שקובע הבנק באשראי ספציפי. דירוג האשראי מאפשר לבנק להבחין בין רמות סיכון האשראי הגלומות בחשיפות אשראי שונות, לצורך

חוב בארגון מחדש - ארגון מחדש של חוב בעייתי אשר מסיבות כלכליות או משפטיות הקשורות לקשיים פיננסיים של הלווה, התאגיד הבנקאי מעניק ללווה ויתור אשר בתנאים אחרים הוא היה שוקל לא להעניק.

חוב שגבייתו מותנית בביטחון - חוב שפרעונו צפוי להתבצע באופן בלעדי תוך הביטחון, אין מקורות זמינים ומהימנים אחרים לפרעונו.

יחס מינוף - היחס שבין ההון העצמי רובד 1 לסך החשיפה ברוטו, ובכלל זה חשיפה חוץ מאזנית, ללא קיזוז ביטחונות.

יחס נזילות (Liquidity Coverage ratio) LCR - יחס מלאי נכסים נזילים באיכות גבוהה לסך תזרים מזומנים יוצא נטו במהלך 30 הימים הקלנדריים הבאים.

יתרת חוב רשומה יתרת החוב, לרבות ריבית צבורה שהוכרה, פרמיה או נכיון שטרם הופחתו, עמלות נידחות נטו או עלויות נידחות נטו שנזקפו ליתרת החוב בהתאם להוראות הדיווח לציבור וטרם הופחתו, בניכוי כל סכום חוב שנמחק חשבונאית בעבר.

יתרת חוב נטו- יתרת חוב רשומה, בניכוי הפרשה להפסדי אשראי שבגין אותו חוב.

מדיניות מוניטרית - מדיניות המנוהלת על ידי הבנק המרכזי. תפקידה להשיג את מטרות הבנק באמצעות קביעת הריבית לטווח קצר וכלים מוניטריים נוספים.

מדיניות פיסקלית - מדיניות הממשלה בנושאי תקציב המדינה, הכנסותיה והוצאותיה, גביית המסים וגודל החוב הציבורי על תכנון וביצוע מדיניות זו מופקד משרד האוצר.

מידע צופה פני עתיד - כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, תחזית, הערכה, אומדן או מידע אחר, המתייחסים לאירוע או לעניין עתידיים, שהתממשותם אינה ודאית ואינה בשליטתו של התאגיד בלבד, למעט תחזית, הערכה, אומדן או מידע אחר כאמור שיש לכלול אותם, לפי כל דין לרבות לפי העקרונות החשבונאיים המקובלים וכללי הדיווח המקובלים בדוחות כספיים.

מערכת זה"ב (זיכויים והעברות בזמן אמת) - מערכת המאפשרת העברת זיכויים והעברות בזמן אמת ובאופן סופי. בעולם מוכרת כמערכת (RTGS - Real Time Gross Settlement). והתשלומים הם סופיים ואינם ניתנים לביטול.

משך חיים ממוצע (מח"מ) - אורך החיים הממוצע של מכשירים פיננסיים. נמדד בשנים באמצעות שקלול תשלומי הקרן של האיגרת והריבית עליה לאורך חייה עד לפדיונה הסופי. המח"מ מכונה גם "אריכות".

נגזרים פיננסיים - נכסים שערכם נגזר משינוי בערכם של נכסים אחרים.

נזילות - היכולת של ישות עסקית לעמוד בהתחייבויותיה השוטפות מתוך סך הנכסים השוטפים שלה (מזומנים, ניירות ערך סחירים וכו').

נכס פיננסי - מזומן, ראייה לזכות בעלות בישות, או חוזה המקנה לישות אחת זכות לעשות אחד מהבאים:

א. לקבל מזומן או מכשיר פיננסי אחר מישות אחרת.
ב. להחליף עם ישות אחרת מכשיר פיננסי אחר בתנאים פוטנציאליים עדיפים.

סיכון אשראי - הסיכון שצד בעסקה לא יוכל לעמוד בהתחייבויותיו במלואן.

סיכון משפטי - סיכון להפסד כתוצאה מהיעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם והוא כולל, אך אינו מוגבל, לחשיפה לקנסות (fines, penalties) או לצעדי עונשין (punitive damages) כתוצאה מפעילות פיקוחית, כמו גם מהסדרים פרטניים.

סיכון נזילות - (הסיכון שצד נגדי) או משתתף במערכת הסליקה (לא יעמוד בהתחייבות במלוא ערכה במועד. סיכון נזילות אינו אומר בהכרח שהצד הנגדי או המשתתף הוא חדל פירעון; ייתכן שהוא יוכל לעמוד בהתחייבויותיו בעתיד, אך לא במועד הנקוב.

סיכון סבייר - אירוע אשר במהלכו מתבצעת תקיפת מחשב ו/או מערכות תשתיות משובצות מחשב על ידי אדם מטעם, יריבים (חיצוניים או פנימיים לתאגיד הבנקאי) אשר עלולה לגרום להתממשות סיכון סבייר לרבות ניסיון לביצוע תקיפה כאמור גם אם לא בוצע נזק בפועל.

סיכון תפעולי - סיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים. סיכון זה כולל סיכון משפטי וסיכונים ציודיים, אך אינו כולל סיכון אסטרטגי וסיכון מוניטין.

עסקה עתידית - התחייבות לקנות או למסור נכס במחיר ובמועד שנקבעו מראש בעת החתימה על העסקה.

עקום תשואה - עקום המתאר את הקשר שבין התשואה לבין מועד הפדיון של אג"ח, על ידי השוואה של שיעורי התשואה על אג"ח הנבדלות זו מזו רק במועדי הפדיון.

פיקדון לפי דרישה - פיקדון שאינו פיקדון לזמן קצוב.

פיקדון לזמן קצוב - פיקדונות בהם למפקיד אין זכות וגם הוא אינו מורשה למשוך מהם במשך 6 ימים מיום ההפקדה, אלא אם כן משיכה מוקדמת מחויבת בקנס שסכומו לפחות 7 ימי ריבית פשוטה על הסכום שנמשך.

פיקדונות לפי מידת הגבייה - פיקדונות שפרעונם למפקיד מותנה במידת הגבייה מן האשראי, ואין לתאגיד סיכון להפסד מהאשראי שניתן מפיקדונות אלה, שלגביהם המפקיד קובע לאיזה לווה או קבוצת לווים יינתנו סכומי הפיקדונות הנ"ל כהלוואות ובתנאי שהלוואות אלו ניתנות לפי אותן תקופות ובאותו סוג הצמדה או באותו מטבע שקבע המפקיד.

פיקדון נושא ריבית - פיקדון שבו התאגיד הבנקאי משלם למפקיד תשלום כלשהו כפיצוי עבור השימוש בכספי הפיקדון. פיקדון שבו שיעור הריבית מותאם לתקופתית בתגובה לשינויים בריבית שוק וגורמים אחרים צריך להיות מדווח כפיקדון נושא ריבית אפילו אם השיעור הופחת לאפס, בהינתן ששיעור הריבית על פיקדון זה יכול לעלות כאשר תנאי השוק ישתנו. פיקדון אשר משועבד כביטחון להלוואה או לנכס פיננסי אחר ידווח כפיקדון נושא ריבית.

פיקדון שאינו נושא ריבית - פיקדון שאינו פיקדון נושא ריבית.

שווי הוגן - ערך המשקף את המחיר שלפיו ניתן לממש את הנכס הפיננסי או להעביר את ההתחייבות הפיננסי בעסקה בין קונה מרצון לבין מוכר, שווי זה נקבע בהתאם להיררכיית השווי ההוגן שנקבע בתקינה החשבונאית:

רמה 1 - שווי שנקבע בהתאם למחירים הנצפים בשוק.

רמה 2 - שווי שמוערך תוך שימוש בנתונים נצפים.

רמה 3 - שווי המוערך תוך שימוש בטכניקות הערכה שכוללות גם נתונים לא נצפים.

שיעור צמיחה ראלי - גידול התוצר בין שתי תקופות באחוזים, בניכוי עליית המחירים.

שיעור המימון (LTV) - שיעור המימון הינו המימון של הבנק בעסקה ביחס לשווי הנכס הנרכש, שיעור המימון משקף את מידת סיכון ההלוואה, כאשר אחוז המימון גבוה ומחירי הדיור יורדים, לווים עלולים למצוא את עצמם במצב של הון שלילי, בו הם חייבים יותר מערך הבית שבידיהם.

תוצר מקומי גולמי (תמ"ג) - סך הסחורות והשירותים שיוצרו בתוך מדינה מסוימת במהלך תקופה נתונה, במונחים כספיים. התוצר שווה גם סך תשלומי השכר ורווחי הפירמות.

תשואה להון - היחס שבין הרווח השנתי של חברה לבין ההון העצמי שלה.

תשואה ריאלית - היחס בין הרווח או ההפסד על השקעה לסך ההשקעה, בניכוי עליית המחירים בתקופה שעליה נסבה המדידה.

Over the Counter - OTC - מסחר מעבר לדלפק - מסחר במכשירים פיננסיים כמו מניות, איגרות חוב, סחורות או נגזרים ישירות בין שני צדדים.

פורוורד (Forward) - עסקת חליפין של מטבע במטבע בתאריך עתידי קבוע מראש בשער חליפין שגם הוא נקבע מראש.

שימוש במבחנים בדיעבד BACK TEST - הבנק נדרש להשתמש בבדיקות שלאחר מעשה כדי לאמוד את הדיוק והאפקטיביות של תהליכי המדידה וההערכה.

תיאבון הסיכון - הסיכון שמוכן הבנק לקחת על עצמו לשם השגת יעדיו האסטרטגיים.

סיבולת הסיכון - רמת הסיכון המרבית או המזערית שאין לחרוג ממנה (מגבלת הסיכון).

Credit Risk Adjustment (CVA) - חישוב סיכון האשראי בנגזרים משקף את תוחלת ההפסד הצפוי לבנק במקרה בו הצד הנגדי לעסקה יגיע למצב של כשל אשראי.

Delta Value 1% (DV1%) - מייצג את השינוי האפשרי בתיק בהינתן שינוי מקביל בעקום הריבית של 1%.

FATCA-Foreign Accounts Tax Compliance Act חוק אמריקאי הנועד לשיפור איכפת המס. קובע כי גופים פיננסיים מחוץ לארה"ב חייבים בדיווחים לרשות המס האמריקאית על חשבונות המנוהלים אצלם ושייכים למי שחייב בדיווח גם אם הוא לא תושב ארה"ב.

ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) - תהליך פנימי להערכת הסיכונים והקצאת הון על מנת להבטיח כי הבנק מקצה מספיק הון כנגד מכלול הסיכונים.

Value at Risk - VAR (Value at risk) - מודל הערך (VAR) מציג את הסיכון הפוטנציאלי (ירידה אפשרית בשווי בתקופת זמן נתונה) בתקופה נתונה וברמת ביטחון של 99%, לפחות.

אינדקס

307, 305	כרטיסי אשראי	278, 19, 18	ICAAP
18	לקוחות פרטיים	81	VAR
279, 278, 274, 272	מבקר פנימי	295, 275, 273, 62, 60, 18	א.ש.י
286, 285, 26	מדד המחירים לצרכן	60, 18	אגוד ליסינג בע"מ
25	מדד ריכוזיות	273, 61, 31, 18	אגוד מערכות בע"מ
19	מזכירות הבנק	300, 275, 61	אגודים בע"מ
39, 28, 25, 15, 3	מידע צופה פני עתיד	278, 274, 272, 93, 18	אגף בקרות וניהול סיכונים
306, 24	מימון ישיר	18	אגף חשבונאי ראשי
292, 98, 97, 87, 73, 69, 37, 36	מכשירים נגזרים	18	אגף לייעוץ משפטי וציות
288	מענק שלילי	284, 283, 275, 272, 18	אגף משאבים
301, 288, 18	משכנתאות	281, 278, 273, 272, 95, 18	אגף ניהול פיננסי
301, 269, 130, 98, 74, 70, 66, 64, 39, 18	ניהול הסיכונים	281, 276, 272, 93, 18	אגף עסקים
313, 312		18	אגף קמעונאות, נכסי לקוחות וייעוץ
330, 70, 16	סיבולת הסיכון	19	ביקורת פנימית
130, 98, 66, 23	סיכוני אשראי	307, 305, 301, 300, 278, 269, 16	בנק לאומי
64, 23	סיכוני מוניטין	319	דירוג הבנק
64, 23	סיכוני נזילות	304, 70	הדרכה
64, 23	סיכוני ציות	18	ההון האנושי
98, 91, 87, 81, 64, 23, 16	סיכוני שוק	39, 25	הלימות ההון
23	סיכונים אסטרטגיים	17	המבנה הארגוני
64, 23	סיכונים משפטיים	94, 74	הפרשה פרטנית
64, 23	סיכונים תפעוליים	93, 73, 30	הפרשה קבוצתית
308	עדכוני חקיקה	329, 127, 126, 125	חוב בעייתי
18	עסקים קטנים	328, 127, 125, 121, 94	חוב פגום
304	קוד אתי	92, 71, 30	חובות בעייתיים
307, 305, 300, 278, 269, 63, 61	שירותי מחשוב	40	יחס כיסוי הנזילות
330, 71, 70	תיאבון הסיכון	329	יחס מינוף
330	תמ"ג	329	יחס נזילות
71, 65, 64	תרחישי קיצון	102, 95	ירידת ערך